
कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

शिर्षक	ग्रंथकार	विषय	विस्तार (पुर्ण/ अपूर्ण)	टिकाकार	आकार	पृष्ठे	लिपी	सामग्री	Lines per page	Letters per line	Condition & age (शके/विकम सवंत)	Additional Particulars / Remark
श्रीकृष्णजन्मखंडो - उत्तरार्धं	-	पुराण	पूर्ण	-	७/12	298	संस्कृत	कागद	14	49		

M-3026

॥ अथ श्रीकृष्णजन्मखंडोत्तरार्द्धं प्रारभ्यते ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ सएवंभगवान्कृष्णःसर्वात्मापुरुषःपरः ॥ दुराराध्योतिसाध्यश्चसर्वाराध्यःसुखप्रदः ॥ १ ॥ निजभ
क्तातिसाध्यश्चभक्तस्याराध्यएवच ॥ शश्वद्दृश्यःस्वभक्तस्याभक्तस्यादृश्यएवच ॥ २ ॥ दुर्ज्ञेयंतस्यचरितंकार्यत्वद्दपमेव
च ॥ बद्धास्तन्मायया सर्वेमोहिताश्चदुरंतया ॥ ३ ॥ यद्भयाद्वातिवातोयंकूर्मोधत्तेनिराश्रयः ॥ कूर्मोनंतंबिधत्तेचयद्भयेननिरंत
रम् ॥ ४ ॥ बिभर्तिशेषोविश्वंचयद्भयेनचनारद ॥ सहस्रशीर्षापुरुषःशिरस्यैकदेशतः ॥ ५ ॥ सप्तसागरसंयुक्तासप्तद्वीपावसु
धरा ॥ शैलकाननसंयुक्तापातालाःसप्तएवच ॥ ६ ॥ सप्तस्वर्गाश्वविविधाब्रह्मलोकसमन्विताः ॥ एवंविश्वंत्रिभुवनंकृत्रिमंप
रिकीर्तितम् ॥ ७ ॥ यद्भयेनविधात्राचप्रतिसृष्टौचनिर्मितम् ॥ एवंविश्वान्यसंख्यानिलोमकूपैर्महान्विराट् ॥ ८ ॥ यद्भयेन
विधत्तेचयदंशोध्यायतेंद्रियम् ॥ विष्णुःपातिचसंसारंयद्भयेनकृपानिधिः ॥ ९ ॥ कालाग्निरुद्रोयद्भीतःकालःसंहरतेप्रजाः ॥
मृत्युंजयोमहादेवोयद्भयाद्ध्यायतेचयम् ॥ १० ॥ षड्गुणैरनुरागैश्चविरागीविरतःसदा ॥ यद्भयेनदहत्यग्निःसूर्यस्तपतिय
द्भयात् ॥ ११ ॥ यद्भयाद्वर्षतींद्रश्चमृत्युश्चरतिजंतुषु ॥ यद्भयेनयमःशास्तापापिनांधर्मएवच ॥ १२ ॥ धत्तेचधरणीलोकान्
यद्भयेनचराचरान् ॥ सूयतेप्रकृतिःसृष्टौयद्भयान्महदादिकम् ॥ १३ ॥ दुर्ज्ञेयंतदभिप्रायंकोवाजानातिपुत्रक ॥ यत्प्रभावंन
जानंतिब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ॥ १४ ॥ कथंजानामितच्चेष्टामहंवत्ससुमंदधीः ॥ कथंजगाममथुरांत्यक्त्वावृंदावनंवनम् ॥
॥ १५ ॥ कथंतत्याजगोपीश्चराधांप्राणाधिकांप्रियाम् ॥ यशोदांबांधवादींश्चनंदंवानंदनंदनः ॥ १६ ॥ दर्पहादर्पदःसोपिसर्वे
षांसर्वदःसदा ॥ बभंजराधादर्पंचसुदाम्नःशापकारणात् ॥ १७ ॥ अन्येषांभावनाहेतोर्ब्रह्मप्राप्तिस्तथाभवेत् ॥ एवंकिंचिद्धित
केचकुरुतेकमलोद्भवः ॥ १८ ॥ चकारदर्पभंगंचमहाविष्णुःपुराविभुः ॥ ब्रह्मणश्चतथाविष्णोःशेषस्यचशिवस्यच ॥ १९ ॥ ध

र्मस्यचयमस्यापिसांबस्यचंद्रसूर्ययोः ॥ गरुडस्यचवन्हेश्चगुरोर्दुर्वाससस्तथा ॥ २० ॥ दौवारिकस्यभक्तस्यजयस्यविजय
स्यच ॥ सुराणामसुराणांचभवतःकामशक्रयोः ॥ २१ ॥ लक्ष्मणस्यार्जुनस्यापिबाणस्यचभृगोस्तथा ॥ सुमेरोश्चसमुद्रा
णांवायोश्चवरुणस्यच ॥ २२ ॥ सरस्वत्याश्चदुर्गायाःपद्मायाश्चभुवस्तथा ॥ साबित्र्याश्चैवगंगायामनसायास्तथैवच ॥ २३ ॥
प्राणाधिष्ठातृदेव्याश्चप्रियायाःप्राणतोपिच ॥ प्राणाधिकायाराधायाअन्येषामपिकाकथा ॥ २४ ॥ हृत्वादर्पंचसर्वेषांप्रसा
दंचचकारसः ॥ कर्ताहर्तापालयितास्रष्टास्रष्टुश्चसर्वतः ॥ २५ ॥ यंस्तोतुमीशोनालंचपंचवक्त्रेणशंकरः ॥ स्तोतुंनालंचतुर्वक्त्रो
विधाताजगतामपि ॥ २६ ॥ स्तोतुंनालमनंतश्चसहस्रवदनैरहो ॥ स्वयंविष्णुर्विश्वव्यापीनालंस्तोतुंजनार्दनः ॥ २७ ॥ म
हाविराण्नशक्तोपियंस्तोतुंपरमेश्वरम् ॥ कंपितायस्यपुरतःप्रकृतिःपरमात्मनः ॥ २८ ॥ सरस्वतीजडीभूतायंस्तोतुंपरमे
श्वरम् ॥ महिमानंनजानंतिवेदायस्यचनारद ॥ २९ ॥ इत्येवंकथितोब्रह्मन्प्रभावःपरमात्मनः ॥ निर्गुणस्यचकृष्णस्यकिं
भूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ३० ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्त्तेमहापुराणेश्रीराधाकृष्णसंवादेश्रीकृष्णप्रभाववर्णनंनामपंचपंचाशत्तमो
ऽध्यायः ॥ ५५ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ किमपूर्वंश्रुतंब्रह्मन्रहस्यंपरमाद्भुतम् ॥ अनंतचरितंधन्यमनंतस्याच्युतस्यच ॥ १ ॥
कथंकृष्णोमहाविष्णोर्दर्पभंगंचकारसः ॥ अन्येषांवाकथमहोतद्भवान्वक्तुमर्हति ॥ २ ॥ स्वतःश्रीकृष्णचरितमतीवमधुरंश्रु
तौ ॥ अतीवमधुरंरम्यंकाव्यंकविमुखात्ततः ॥ ३ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ महाविष्णोरहंकारोबभूवसहसेतिच ॥ सर्वम
ल्लोमकूपेषुविश्वान्येवाहमीश्वरः ॥ ४ ॥ संहारेभैरवोभूत्वातंजग्रासससलीलया ॥ स्थितौमूर्ध्नामशेषेचप्रसादंतंचकारसः ॥ ५ ॥
सर्वात्मानंध्यायमानंस्तुतंभीतंकृपानिधिः ॥ तच्छरीरंसुसंपन्नंपुनरेवचकारसः ॥ ६ ॥ ब्रह्मणःसहसाब्रह्मान्नितिदर्पोबभूवह ॥

अहंत्रिजगतांधाताकर्ताहमीश्वरःस्वयम् ॥ ७ ॥ मत्परःपूजितोनास्तिमत्परःपूजितेंद्रियः ॥ इत्येवंमनसाकृत्वाबहुदर्पोब
भूवह ॥ ८ ॥ गोलोकेस्वसमीपेचवसंतंपुरतोविभोः ॥ पंचवक्रंचतुर्वक्रंषड्वक्रंचततोधिकम् ॥ ९ ॥ शतवक्रंचप्रत्यंकंब्रह्मां
डौघंचलीलया ॥ त्यक्तुकामंस्वदेहंचव्रीडयानतकंधरम् ॥ १० ॥ पुनःप्रसादंकृपयातंचकारकृपानिधिः ॥ कालेनमोहिनी
द्वारातमपूज्यंचकारसः ॥ ११ ॥ स्वकन्यांदर्शयित्वातंसकामंचचकारह ॥ पुनस्तद्दर्पभंगंचाशिवद्वाराचकारसः ॥ १२ ॥ त
त्याजलज्जयादेहंपुनर्देहंदधारसः ॥ पुनश्चकारतंपूज्यंब्रह्माणंब्रह्मणःप्रभुः ॥ १३ ॥ ज्ञानंददौमहाज्ञानीज्ञानानंदःसनात
नः ॥ विष्णोर्बभूवगर्वश्चजगत्पाताहमीश्वरः ॥ १४ ॥ तमात्मविस्मृतंकृष्णश्चकाररामजन्मनि ॥ अहंविश्वंबिभर्मीतिशेषद
र्पोबभूवह ॥ १५ ॥ तद्दर्पंगरुडद्वाराचूर्णीभूतंचकारसः ॥ एकदापूजितोनागैर्गरुडःकृष्णवाहनः ॥ १६ ॥ नपूजितश्चशेषेण
स्वदर्पेणपुरामुने ॥ गरुडेनजितंक्रोधात्तमनंतंमनस्विनम् ॥ १७ ॥ चकारमोक्षणंतस्यश्रीकृष्णश्चकृपानिधिः ॥ स्वयंशिवः
स्वदर्पाच्चविवाहंनचकारसः ॥ १८ ॥ तंकृत्वामाययामोहंकारयामासस्त्रीयुतम् ॥ पुनर्जहारपत्नींचदक्षकन्यांमहासतीम् ॥
॥ १९ ॥ वर्षंशुशोचतद्देहंक्रोडेकृत्वाचशंकरः ॥ नानास्थानंचबभ्रामरुदन्शोकान्मुहुर्मुहुः ॥ २० ॥ जन्मांतरेपुनःप्राप्यतांस
तींपार्वतींमुदा ॥ विसस्मारचस्वज्ञानंदक्षशप्तःपुनःशिवः ॥ २१ ॥ पुनश्चांगिरसद्वारास्मारयामाससत्वरम् ॥ एकदासरथः
शंभुःप्रेरितस्त्रिपुरेपुरा ॥ २२ ॥ हत्वादैत्यंशिवद्वारात्रिपुरारिंचकारतम् ॥ सर्वेवरंचसर्वस्मैदातुंशंभुःकृपानिधिः ॥ २३ ॥ स्व
यंकल्पतरुर्भूत्वाप्रतिज्ञांचचकारसः ॥ वृकासुरोऽनुष्ठानंचकृत्वावव्रेवरंविभुम् ॥ २४ ॥ दास्यामिहस्तंयन्मूर्ध्निभस्मसाद्भव
तुक्षणात् ॥ जगादजगतांनाथईप्सितंतेभविष्यति ॥ २५ ॥ इतिलब्ध्वावरंरुद्रात्गच्छंतंशंकरंविभुम् ॥ हस्तंदातुंचतन्मू

र्धिंप्राधावत्सत्वरं पुरा ॥ २६ ॥ अतीवभीतःशंभुश्च जगामशरणंहरिम् ॥ भगवांश्चशिवस्यार्थेदैत्यंभस्मचकारसः ॥ २७ ॥ शि
वंयुद्धंचकुर्वंतंबाणंयुद्धेपुराविभुः ॥ लीलयाजृंभणास्त्रेणजडीभुतंचकारसः ॥ २८ ॥ समागतंदक्षयज्ञेशंभुंदंभेनलीलया ॥
वारयामासभगवान्हस्तंदत्वाचतत्स्थले ॥ २९ ॥ केदारकन्यकाद्वाराशप्तोधर्मोतिदैवतः ॥ बभूवातिकृशोभीतःकुण्हामेवयथा
शशी ॥ ३० ॥ तदातस्यचशापांतेसत्येपूर्णोबभूवह ॥ त्रिपाद्बभूवत्रेतायांद्वापरेचद्विपादिति ॥ ३१ ॥ एकपाच्चकलौसोऽपि
कलेरंतेपुनःक्षयः ॥ षोडशांशोतिकृष्टश्चसस्मारचरणंविभोः ॥ ३२ ॥ तदासत्ययुगारंभेपरिपूर्णोभवत्पुनः ॥ पुनर्युगानुरोधे
नक्रमेणचपुनःक्षयः ॥ ३३ ॥ यमोमांडव्यशापेनशूद्रयोनिमवापह ॥ तदापुनःशताब्दांतेपुनःशुद्धोबभूवह ॥ ३४ ॥ सांबोवि
मातृशापेनगलत्कुष्ठीबभूवसः ॥ चंद्रोदर्पमदेनैवजहारचगुरोःप्रियाम् ॥ ३५ ॥ बभूवदर्पभंगोस्ययक्ष्मग्रस्तोबभूवसः ॥
सूर्योदर्पात्तेजसश्चहंतुंशंकरकिंकरं ॥ ३६ ॥ सुमालीत्यभिधंदैत्यंजगामाशुगिरिंप्रति ॥ अहर्निशंदीप्तिकरंकुर्वंतंविषयंरवेः
॥ ३७ ॥ सूर्येणभीतोदैत्यश्चशंकरंशरणंययौ ॥ सूर्यंदृष्ट्वाशंकरश्चजग्राहशूलमेवच ॥ भीतोदुद्रावसूर्यश्चदृष्ट्वातंशूलिनंमुने ३८
जघानकाश्यांशूलेनशूलीकाशीश्वरोरविः ॥ मूर्च्छांसंप्राप्यशूलेनदर्पभंगोबभूवह ॥ ३९ ॥ सांद्रांधकारःसहसाजग्राहपृ
थिवीतलम् ॥ आशुतोषोमहादेवोजीवयामासतत्क्षणम् ॥ ४० ॥ तुष्टावशंकरंसूर्योलज्जितोपिभयेनच ॥ कृत्वातमाशिषंतु
ष्टोययौगेहंकृपानिधिः ॥ ४१ ॥ विभुर्गरुत्मतोदर्पबभंजलीलयापुरा ॥ निःश्वासैःप्रेरितस्यापिशिवस्यवृषभस्यच ॥ ४२ ॥
आगच्छतश्चवैकुंठंपृष्ठेकृत्वाशिवंपुरा ॥ द्रष्टुंसमागतंभक्त्यादेवंनारायणंपरम् ॥ ४३ ॥ वन्हिर्दर्पाद्भृगोःशापात्सर्वभक्षोब
भूवह ॥ गुरोःस्वभार्याहरणाद्दर्पश्चूर्णोबभवह ॥ ४४ ॥ दुर्वाससोदर्पभंगोबभूवद्व्यंबरीषतः ॥ सुदर्शनेनचक्रेणविष्णोर्दुर्विष

हेणच ॥ ४५ ॥ जयस्यविजयस्यापिदर्पभंगंचकारसः ॥ वैकुंठात्पतितस्यापिब्रह्मशापच्छलेनच ॥ ४६ ॥ नृसिंहेणहतः
सोपिहिरण्यकशिपुर्यथा ॥ सूकरेणहिरण्याक्षोलीलयाचरसातले ॥ ४७ ॥ रावणःकुंभकर्णश्चनिहतौरामबाणतः ॥ जन्मां
तरेचलंकायांब्रह्मणाप्रार्थितस्यच ॥ ४८ ॥ शिशुपालोहिनिहतःकृष्णबाणेनलीलया ॥ दंतवक्त्रश्चसहसापरिपूर्णेत्रजन्मनि
॥ ४९ ॥ सुराणांदर्पभंगंचदैत्यद्वाराचकारह ॥ असुराणांसुरद्वाराविरोधेनपरस्परम् ॥ ५० ॥ विधिद्वारादर्पभंगंभवतश्चच
कारसः ॥ भवानासीन्नारदश्चपुरापुत्रःप्रजापतेः ॥ ५१ ॥ गंधर्वश्चपितुःशापात्शूद्रीपुत्रस्ततःक्रमात् ॥ ततःपुनर्नारदश्चप्र
सादादधुनाविभोः ॥ ५२ ॥ ममसाध्यंविश्वमितिकामदर्पोबभूवह ॥ तंप्रमत्तंहरद्वाराभस्मसाच्चचकारसः ॥ ५३ ॥ पुनःकृत्वा
प्रसादंतंजीवयामासलीलया ॥ एकांतिकंचतद्भक्तंसचनास्वंकरोतिहि ॥ ५४ ॥ चकारदर्पभंगंचदर्पिणोलक्ष्मणस्यच ॥ र
णेशंकरशूलेनरावणप्रेरितेनच ॥ ५५ ॥ पुनस्तंजीवयामासरामस्यस्तवनेनच ॥ स्वयंविस्मृतविष्णोश्चब्रह्मशापेननारद ॥
॥ ५६ ॥ चकारदर्पभंगंचकार्तवीर्यार्जुनस्यच ॥ जामदग्न्यस्यशस्त्रेणामोघेनपरशुनापुरा ॥ ५७ ॥ विप्रपुत्रस्यमरणेहरणे
कृष्णयोषिताम् ॥ कर्णेनसार्द्धंसमरेपार्थदर्पबभंजसः ॥ ५८ ॥ बाणस्यचोषाहरणेचिच्छेदचभुजान्विभुः ॥ भृगोश्चदक्षयज्ञे
चदर्पभंगंचकारसः ॥ ५९ ॥ परशुरामस्यरामस्यविवाहेपथिगच्छतः ॥ बभंजदर्पंसमरेरामद्वारापुराविभुः ॥ ६० ॥ सुमेरोःशृं
गभंगंचवायुद्वाराचकारसः ॥ समुद्राणांदर्पभंगंचकारागस्त्यभक्षणात् ॥ ६१ ॥ अकालेसृष्टिहरणेतत्पुत्रमरणेपुरा ॥ को
पयुक्तस्यवायोश्चदर्पभंगंचकारसः ॥ ६२ ॥ उषाहरणयात्रायांद्वारकागमनेहरेः ॥ बाणस्यचगवांहेतोर्वरुणंचशशापसः ६३
कलहेगंगयासार्द्धंवाण्यानारायणाग्रतः ॥ सरस्वतींचतत्त्याजतस्यादर्पबभंजसः ॥ ६४ ॥ दर्पयुक्तांचदुर्गांचत्यक्त्वाशंभुर्हि

मालये ॥ कामंचभस्मसात्कृत्वातपसेचययौविभुः ॥ ६५ ॥ लज्जामवापसादेवीतस्यादर्पप्रभंजसः ॥ सायथौतपसे
विष्णोःप्राप्तिहेतोःशिवस्यच ॥ ६६ ॥ आस्तेसुचिरंतस्त्वादेवीविष्णोर्वरेणच ॥ चकारस्वामिनंशंभुंभगवंतंसनातनम् ॥ ६७
सहसौभाग्ययुक्तासाबभूवशंकरप्रिया ॥ विश्वेषुसर्वदेवीषुपूज्यावंद्यास्तुतासुरैः ॥ ६८॥ दर्पयुक्तामहालक्ष्मीर्बभूवसामहा
मुने ॥ पराभूतापुरादेवीजयेनविजयेनच ॥ ६९ ॥ प्रविशंतीविभोर्द्वारंदत्वाभक्तायवांछितम् ॥ निवारितासाद्वाराच्चतेन
दौवारिकेणवै ॥ ७० ॥ यदात्मनस्तिरस्कारंसाभिमानामहासती ॥ दृष्ट्वाहरेःपादपद्मंदेहंत्यक्तुंसमुद्यता ॥ ७१ ॥ तदाब्र
ह्मामहेशश्चविष्णुर्धर्मश्चभास्करः ॥ चंद्रश्चकामदेवश्चवैश्वानरोधनेश्वरः ॥ ७२ ॥ ऋषयोमुनयश्चैवमनवोविघ्ननायकाः ॥
महेंद्रोवरुणश्चैवजगत्प्राणोहुताशनः ॥ ७३ ॥ समाययूरुदंतस्तेपद्मायाःपुरतःपुरः ॥ तुष्टुवुश्चमहालक्ष्मींमूलप्रकृतिमीश्व
रीम् ॥ ७४ ॥ ॥ देवाऊचुः ॥ ॥ क्षमस्वभगवत्यंबक्षमाशीलेपरात्परे ॥ शुद्धसत्वस्वरूपेचकोपादिपरिवर्जिते ॥ ७५ ॥ उपमे
सर्वसाध्वीनांदेवीनांदेवपूजिते ॥ त्वयाविनाजगत्सर्वंमृततुल्यंचानिष्फलम् ॥ ७६ ॥ सर्वसंपत्स्वरूपात्वंसर्वेषांसर्वरूपिणी ॥
रासेश्वर्यधिदेवित्वंत्वत्कलाःसर्वयोषितः ॥ ७७ ॥ कैलासेपार्वतीत्वंचक्षीरोदेसिंधुकन्यका ॥ स्वर्गेचस्वर्गलक्ष्मीस्त्वंमर्त्य
लक्ष्मीश्चभूतले ॥ ७८ ॥ वैकुंठेचमहालक्ष्मीर्देवदेवीसरस्वती ॥ गंगाचतुलसीत्वंचसावित्रीब्रह्मलोकतः ॥ ७९ ॥ कृष्णप्रा
णाधिदेवीत्वंगोलोकेराधिकास्वयम् ॥ रासेरासेश्वरीत्वंचवृंदावनवनेवने ॥ ८० ॥ कृष्णप्रियात्वंभांडीरेचंद्राचंदनकानने ॥
विरजाचंपकवनेशतशृंगेचसुंदरी ॥ ८१ ॥ पद्मावतीपद्मवनेमालतीमालतीवने ॥ कुंददंतीकुंदवनेसुशीलाकेतकीवने ॥ ८२ ॥
कदंबमालात्वंदेवीकदंबकाननेपिच ॥ राजलक्ष्मीराजगेहेगृहलक्ष्मीर्गृहेगृहे ॥ ८३ ॥ इत्युक्त्वादेवताःसर्वेमुनयोमनवस्त

था ॥ रुरुदुर्नम्रवदनाःशुष्ककंठोष्ठतालुकाः ॥ ८४ ॥ इतिलक्ष्मीस्तवंपुण्यंसर्वदेवैःकृतंशुभं ॥ यःपठेत्प्रातरुत्थायसवैसर्वंल
भेत्ध्रुवं ॥ ८५ ॥ अभार्योलभतेभार्यांविनीतांचसुतांसतीं ॥ सुशीलांसुंदरींरम्यांअतिसुप्रियवादिनीं ॥ ८६ ॥ पुत्रपौत्रवतीं
शुद्धांकुलजांकोमलांवरां ॥ अपुत्रोलभतेपुत्रंवैष्णवंचिरजीविनं ॥ ८७ ॥ परमैश्वर्ययुक्तंचविद्यावंतंयशस्विनं ॥ भ्रष्टराज्यो
लभेद्राज्यंभ्रष्टश्रीलभतेश्रियं ॥ ८८ ॥ हतबंधुर्लभेद्बंधुंधनभ्रष्टोधनंलभेत् ॥ कीर्तिहीनोलभेत्कीर्तिंप्रतिष्ठांचलभेत्ध्रुवं ॥ ८९ ॥
सर्वमंगलदंस्तोत्रंशोकसंतापनाशनं ॥ हर्षानंदकरंशश्वद्धर्ममोक्षसुहृत्प्रदं ॥ ९० ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेम० श्रीकृष्णज०
भगवद्गुणवर्णनेलक्ष्मीस्तोत्रकथनंनामषट्पंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५६ ॥ ॥ नारायणउवाच ॥ ॥ देवानांस्तवनंश्रुत्वा
त्यक्त्वाचरोदनंसती ॥ उवाचसुप्रसन्नातान्तेषांस्तोत्रेणनारद ॥ १ ॥ ॥ महालक्ष्मीरुवाच ॥ ॥ त्यजामिदेहंनक्रोधा
न्नवैराग्येणसांप्रतं ॥ इदंत्वदिसमालोच्यदेवास्तच्छ्रुयतामिति ॥ २ ॥ यस्मिन्सदीशेमहतिसर्वसाम्येचनिर्गुणे ॥ सर्वात्मनिस
दानंदेसमतातृणशैलयोः ॥ ३ ॥ भ्रूभंगलीलयालक्ष्मीर्लक्षंस्रष्टुमलंचयः ॥ भृत्यस्त्रियांयत्समताकिंकार्यंतस्यसेवया ॥ ४ ॥
तत्पत्नीनांप्रधानाहंनिरस्ताद्वारिणाधुना ॥ तद्भृत्यभृत्यभृत्येनपरिपूर्णेननेप्सिता ॥ ५ ॥ त्यक्ष्यामिजीवनमहमसौभाग्या
चस्वामिनि ॥ वह्नौचकामनांकृत्वायथाभद्रंभवेत्पुरा ॥ ६ ॥ यास्त्रीभर्तुरसौभाग्यासासौभाग्याचसर्वतः ॥ शयनेभोजनेतस्या
नसुखंजीवनंवृथा ॥ ७ ॥ यस्यानास्तिप्रियप्रेमतस्याजन्मनिरर्थकं ॥ तत्किंपुत्रधनेरूपेसंपत्तौयौवनेथवा ॥ ८ ॥ यद्भक्ति
र्नास्तिकांतेचसर्वप्रियतमेपरे ॥ साशुचिर्धर्महीनाचसर्वकर्मविवर्जिता ॥ ९ ॥ पतिर्बंधुर्गतिर्भर्तादैवतंगुरुरेवच ॥ सर्वस्माच्च
परस्वामीनगुरुःस्वामिनःपरः ॥ १० ॥ पितामातासुतोभ्राताक्लिष्टाधातुमिदंधनम् ॥ सर्वस्वदातास्वामीचमूढानांपोषितांसु

रा: ॥ ११ ॥ काचिदेवहिजानातिमहासाध्वीचस्वामिनं ॥ अतिसद्वंशजाताचसुशीलाकुलपालिका ॥ १२ ॥ असद्वंशप्रसूता
यादु:शीलाधर्मवर्जिता ॥ मुखदुष्टायोनिदुष्टापतिंनिंदतिकोपत: ॥ १३ ॥ यास्त्रीसर्वपरंद्वेष्टिपतिंविष्णुसमंगुरुम् ॥ कुंभीपा
केपचतिसायावदिंद्राश्चतुर्दश ॥ १४ ॥ व्रतंचानशनंदानंसत्यंपुण्यंतपश्चिरम् ॥ पतिभक्तिविहीनायाभस्मीभूतंनिरर्थकं ॥ १५
अत:किंचिन्नवक्ष्यामिनिष्ठुरंपतिमीश्वरं ॥ भृत्यापराधैर्देवस्यप्राणांस्त्यक्ष्यामिनिश्चितं ॥ १६ ॥ पतिदोषेमहासाध्वीपतिं
चानिष्ठुरंवदेत् ॥ यदिसोढुमशक्ताचप्राणांस्त्यजातिधर्मत: ॥ १७ ॥ पतिसेवाव्रतंस्त्रीणांपतिसेवापरंतप: ॥ पतिसेवापरोधर्म:
पतिसेवासुरार्चनं ॥ १८ ॥ पतिसेवापरंसत्यंदानतीर्थानुकीर्तनं ॥ सर्वदेवमय:स्वामीसर्वदेवमय:शुचि: ॥ १९ ॥ सर्वपुण्यस्व
रूपश्चपतिरूपीजनार्दन: ॥ यासतीभर्तुरुच्छिष्टंभुंक्तेपादोदकंसदा ॥ २० ॥ तस्यादर्शमुपस्पर्शंनित्यंवांछंतिदेवता: ॥ तत:स
र्वाणितीर्थानिपुनंतिपापिनोत्यघात् ॥ २१ ॥ इत्युक्त्वाचमहासाध्वीरुरोदचमुहुर्मुहु: ॥ उवाचब्रह्माभीतश्चभक्तिनम्रात्मकं
धर: ॥ २२ ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ भविष्यतिनभद्रंचजयस्यविजयस्यच ॥ त्वयानशप्तौतौमूढौप्रियापराधभीतया ॥ २३ ॥
सापराधंवधर्मिष्ठ:क्षमयानाशपेद्यदि ॥ सर्वनाशोभवेत्तस्यनिश्चितंमाचिरंसति ॥ २४ ॥ यदिशप्तुंनशक्तश्चनदंडंकर्तुमीश्व
र: ॥ सापराधेचपुरुषेधर्मोदंडंकरोतिच ॥ २५ ॥ सर्वंक्षमस्वहेमातर्गच्छगच्छप्रियांतिकं ॥ मांचत्वत्स्वामिनोभक्तंनियोज्य
सृष्टिकर्मणि ॥ २६ ॥ इत्युक्त्वातांपुरस्कृत्वासार्द्धंदेवैर्मुनींद्रकै: ॥ शीघ्रंजगामवैकुंठंवैकुंठस्तोतुमीश्वर: ॥ २७ ॥ तत्रगत्वा
जगन्नाथंतुष्टावकमलासन: ॥ चतुर्वक्त्रैश्चतुवक्त्रश्चतुर्वेदविदांगुरुं ॥ २८ ॥ ब्रह्मणस्तवनंश्रुत्वादृष्ट्वालक्ष्मींपुर:सरां ॥ रुदं
तींनम्रवदनामुवाचकमलापति: ॥ २९ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ सर्वंजानामिसर्वज्ञ:सर्वात्मासर्वपालक: ॥ सर्वं

शास्ताचसर्वादिकारणकमलोद्भव ॥ ३० ॥ भक्तेकलत्रेबंधौचसर्वत्रसमताम्मम ॥ विशेषतोतिमद्भक्तःकलत्रात्परएवच
॥ ३१ ॥ मद्भक्तौतवपुत्रौचद्वारपालौदुरंतकौ ॥ क्षममामपराधंचतपोश्वभक्तिपूर्णयोः ॥ ३२ ॥ मद्भक्तिपूर्णोबलवान्दैत्ये
भ्योनबिभेतिच ॥ रक्षितोममचक्रेणभक्तिमाध्वीकदुर्मदः ॥ ३३ ॥ इत्युक्त्वाजगतांनाथोलक्ष्मींकृत्वारववक्षसि ॥ समानि
यद्वारपालंतमुवाचेदमेवच ॥ ३४ ॥ माभैर्वत्ससुखंतिष्ठभयंकिंतेमयिस्थिते ॥ मद्भक्तानांचकःशास्तागच्छवत्सात्मनःपदं
॥ ३५ ॥ इत्युक्त्वाभगवांस्तत्रविराममहामुने ॥ ययुर्देवाश्वस्वस्थानंप्रणम्यजगदीश्वरं ॥ ३६ ॥ नारायणवचःश्रुत्वाद्वार
पालउवाचतं ॥ पुलकांचितसर्वांगोभक्तिनम्रात्मकंधरः ॥ ३७ ॥ जयउ० ॥ नाहंबिभेमिदेवांश्वलक्ष्मींमुनिगणांस्तथा ॥
त्वदीयचरणांभोजध्यानैकतानमानसः ॥ ३८ ॥ इतिश्रीब्र०म०श्रीकृष्णज०वैराग्यमोचनंनामसप्तपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥
॥ ५७ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ बभूवदर्पःपृथ्व्याश्वसर्वाधाराहमेवच ॥ पृथुद्वाराचतद्दर्पंजघानचैवतत्प्रभुः ॥ १ ॥ बभू
वदर्पःसावित्र्यावेदमाताहमेवच ॥ कालेचकारतस्याश्वसपुत्रायाअदर्शनं ॥ २ ॥ बभूवदर्पोगंगायाअहंनिर्वाणदेतिच ॥ ज
न्हुद्वाराचतद्दर्पंजहारजगतांपतिः ॥ ३ ॥ जहारमनसादर्पंदुर्गाद्वारापुरामुने ॥ विरजोपगतंकृष्णंभर्त्सयामासकोपतः ॥ ४ ॥
प्रविशंतंरासगृहंगोपीभिर्विनिवारितं ॥ दौवारिकाभिर्वेत्रैश्वताडितंतंचदर्पतः ॥ ५ ॥ सुदाम्नानिजभक्तेनराधाशप्ताबभूवह ॥
देवेनरुहसाध्वस्तागोलोकादागताधरां ॥ ६ ॥ वृषभानुस्त्रियांजाताकलावत्यांचनारद ॥ कृष्णस्तदनुरोधेनकंसभीतिच्छले
नच ॥ ७ ॥ समागतोनंदगेहंतेनाहंनंदनंदनः ॥ सुदाम्नःशापविच्छेदपालनार्थंजगत्पतिः ॥ ८ ॥ पुनर्जगाममथुरामित्याह
कमलोद्भवः ॥ अस्याःपरमभिप्रायंकोवाजानातिनारद ॥ ९ ॥ कथंजातःसमायातोमथुरायाश्वगोकुलम् ॥ इत्येवंकथितंस

र्वमपरंश्रूयतामिति ॥ १० ॥ यथाजगाममथुरांनंदात्सनंदनंदनः ॥ शोकंनंदोयशोदाचयथासंप्रापदैवतः ॥ ११ ॥ यथागोपा
श्चगोप्यश्चगावोवृंदावनेवने ॥ वनेवनेवावन्यास्तेवन्याजानंतिकिंचन ॥ १२ ॥ वनंरम्यंवन्यपद्मापित्यक्त्वावनेवने ॥ श्म
शानेवाश्मशानेवाबभ्रामभामिनीमुने ॥१३॥ भामंत्यक्त्वाचबभ्रामचेतनाचेतनाक्षणम् ॥ क्षणेनवर्जितासाचप्रार्थयंतीप्र
तीक्षणं ॥ १४ ॥ क्षणंक्षणंसाश्वसंतीचिंतनंकुर्वतीक्षणं ॥ क्षणंविशंतीतल्पेचक्षणमुत्थायतिष्ठति ॥ १५ ॥ इतिश्रीब्र०म
हा०श्रीकृष्णज० अष्टपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५८ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ इत्येवंकथितंसर्वंसर्वेषांदर्पभंजनं ॥
इंद्रस्यदर्पभंगंचविस्तारेणनिशामय ॥ १ ॥ इंद्रोदर्पात्सभायांचरत्नसिंहासनाद्वरात् ॥ नोत्तस्थौस्वगुरुंदृष्ट्वाब्रह्मिष्ठं
चबृहस्पतिं ॥ २ ॥ गुरुर्जगामातिरुष्टःस्वापमानेसमत्सरः ॥ तथापिकृपयाधर्मीस्नेहाच्चनशशापतं ॥ ३ ॥ विनाशापेनतद्द
र्पश्चूर्णीभूतोबभूवह ॥ अन्यश्चेन्नशपेद्धर्मात्प्रेम्णावाचातिकिल्बिषं ॥ ४ ॥ तथापितंचफलतिधर्मस्तंहंतिनारद ॥ योयंहिंस्रं
सापराधंशपेत्कोपेनधार्मिकः ॥ ५ ॥ विनाशःसापराधस्यधर्मोनष्टश्चधार्मिणः ॥ तेनाधर्मेणशक्रस्यब्रह्महत्याबभूवह ॥६॥
भीतस्त्यक्त्वास्वराज्यंचप्रययौससरोवरं ॥ सरसःपद्मसूत्रेचनिवासंचचकारसः ॥७॥ गंतुंनशक्ताहत्याचपुण्यंविष्णुसरो
वरं ॥ श्रेष्ठंभरतवर्षेचतपस्थानंतपास्विनां ॥ ८ ॥ तदेवपुष्करंतीर्थंप्रवदंतिपुराविदः ॥राज्यभ्रष्टंहरिंदृष्ट्वाहरिभक्तोनराधि
पः ॥ ९ ॥ बलाज्जहारतद्राज्यंनहुषोनामधार्मिकः ॥ दृष्ट्वाशचींवरारोहामनपत्यांचसुंदरीम् ॥ १० ॥ स्वर्गगंगांचगच्छंतीं
त्दयेनविद्रूयता ॥ नवयौवनसंपन्नांरत्नालंकारभूषितां ॥ ११ ॥ सुकोमलांतांसुदतींवदंतींचमहासतीं ॥ मूर्छांसंप्रापराजेंद्रः
कामेनयौवनेनच ॥ १२ ॥ उवाचतत्पुरःस्थित्वासुविनीतश्चदासवत् ॥ ॥ नहुषउ० ॥ ॥ धातुर्गतिर्विचित्राहोनबोध्या

चसतामपि ॥ १३ ॥ ईदृशीस्त्रीभगागस्यलुब्धस्यपरयोषिति ॥ ईदृशीसुंदरीयस्यपरभार्यासुतन्मनः ॥ १४ ॥ अस्याअग्रे
चकारंभाकोर्वशीकातिलोत्तमा ॥ कावामेनाघृताचीवारत्नमालाकलावती ॥ १५ ॥ कालिकासुंदरीभद्रावतीचंपावतीत
था ॥ एताश्चाप्सरसश्चान्याकलांनार्हंतिषोडशीं ॥ १६ ॥ इमांविहायमूढोन्यांकथंगच्छतिमंदधीः ॥ अस्माकंयेषितोया
श्चचेटीतुल्याश्चनिश्चितं ॥ १७ ॥ मांभजस्ववरारोहेसुप्रीताभवकिंकरं ॥ यथाराधाचगोलोकेकृष्णवक्षसिराजते ॥ १८ ॥ वै
कुंठेरासिवैकुंठेयथालक्ष्मीःसरस्वती ॥ ब्रह्मलोकेचब्रह्माणीयथैवब्रह्मवक्षसि ॥ १९ ॥ यथामूर्तिर्महासाध्वीधर्मवक्षःस्थल
स्थिता ॥ पातालतललक्ष्मीर्वायथैवानंतवक्षसि ॥२०॥ यथापुष्टिर्गणेशेचदेवसेनाचकार्तिके ॥ वरुणेवरुणानीचयथास्वा
हाहुताशने ॥ २१ ॥ यथारतिःकामदेवेयथासंज्ञादिनेश्वरे ॥ वायोःपत्नीयथावायौयथाचंद्रेचरोहिणी ॥ २२ ॥ यथादिति
र्देवमातातवश्वश्रूश्चकश्यपे ॥ यथाहिमालयेमेनापितृकन्याचमानसी ॥ २३ ॥ लोपामुद्रायथागस्त्येयथाताराबृहस्पतौ॥
कर्दमेदेवहूतीचवसिष्ठेरुंधतीयथा ॥ २४ ॥ मनौचशतरूपेवदमयंतीनलेयथा ॥ तथाभवत्वंसौभाग्यामम वक्षसिसुंदरि॥२५॥
लीलयाचसहस्रेंद्रान्छेत्तुंशक्तोहमीश्वरः ॥ नारीवांछतिजारंचस्वामिनोबलवत्तरं ॥ २६ ॥ सुमेरुगिरिकूटेचदुर्गमेतिरह
स्थले ॥ अथवामलयेरम्येरम्येचंदनवायुना ॥ २७ ॥ विश्वंभकेसुरसनेकिंवानंदनकानने ॥ निकटेशतशृंगस्यपुष्पभद्रा
नदीतटे ॥ २८ ॥ गोदावरीतीरनीरेसमीपेशीतवायुना ॥ चंपावतीनदीतीरेरम्येचंपककानने ॥२९॥ श्मशानेतिश्मशानेचर
म्येतिनिर्जनेवने ॥ शैलेशैलेतिरहसिकंदरेकंदरेवने॥३०॥ द्वीपेद्वीपेदुर्गदुर्गेनद्यांनद्यांनदेनदे ॥ समुद्रपुलिनेरम्येसर्वज
तुविवर्जिते ॥ ३१ ॥ विदग्धायाविदग्धेनसंगमोनिर्जनेसुखः ॥ पुष्पचंदनशय्यायांपुष्पचंदनचर्चिते ॥ ३२ ॥ मांगृही

त्वांकुरुरतिंपुष्पचंदनचर्चितं ॥ ब्रह्मणश्चवरैर्देवीजरामृत्युविवर्जितं ॥ ३३ ॥ मांकुरुष्वपतिंभद्रेनित्यंसुस्थिरयौवनं ॥ सुवेषंसुंदरंधीरंकामशास्त्रविशारदं ॥ ३४ ॥ शरत्पार्वणचंद्रास्यंचंद्रवंशसमुद्भवं ॥ आगतामुर्वशींमित्यांत्यक्तवंतंचयाचतीं ॥ ॥ ३५ ॥ नमेस्पृहापरस्त्रीषुत्वांदृष्ट्वालोलुपंमनः ॥ त्यक्तामयास्वभार्याश्चरत्नभूषणभूषिताः ॥ ३६ ॥ अथवावक्षताःसर्वा दासीःकृत्वावरानने ॥ रत्नेंद्रसारांमालांतेदास्यामिवरुणस्यच ॥३७॥ निर्जित्यवरुणंयुद्धेब्रह्मास्त्रेणातितेजसा ॥ वन्हिशुद्धं वस्त्रयुगंजित्वावन्हिंसुदुर्बलं ॥ ३८ ॥ दास्याम्यद्यैवतेदेविवियोज्यंमांनियोजय ॥ मणींद्रसारनिर्माणमकराकारकुंडले ३९ ॥ दास्यामिदेवान्निर्जित्यदेवमातुश्चसुंदरि ॥ करभूषणयुग्मंचात्यमूल्यरत्ननिर्मितं ॥४०॥ दास्याम्यद्यैवरोहिण्याश्चंद्रंजित्वा तिदुर्लभं ॥ यक्ष्मग्रस्तमतिकृशंममैवपूर्वपूरुषं ॥ ४१ ॥ विनायुद्धेनभीतोमांकृपयावाप्रदास्यति ॥ अल्परत्नविनिर्माणंक णन्मंजीरयुग्मकं ॥ ४२ ॥ दास्याम्यद्यैवपार्वत्याभिक्षांकृत्वामहेश्वरं ॥ आशुतोषंस्तुतिवशंभक्तेशंचकृपामयं ॥ ४३ ॥ स प्राणनांचदातारंपरंकल्पतरुंशुभे ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणकेयुरयुगुलंप्रिये ॥४४॥ दास्यामितेद्यगंगायायुद्धंकृत्वासुदुर्लभं ॥ बहुलीयुगलंचारुसूर्यपत्न्यामनोहरं ॥४५॥ सद्रत्नसारनिर्माणंदास्याम्यद्यसुशोभने ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंदर्पणंचातिनि र्मलं ॥ ४६॥ दास्यामितेकामपत्न्याःकामंजित्वाचलीलया ॥ क्रीडाकमलमम्लानंकमलायाश्चसुंदरि ॥४७॥ भिक्षांकृत्वा चदास्यामिस्तुत्वाचकमलापतिं ॥ अंगुलीयकरत्नानिविश्वेषुदुर्लभानिच ॥ ४८ ॥ सावित्र्याश्चप्रदास्यामिकृत्वाचब्रह्मण स्तथा ॥ स्वयंगीतंप्रगायंतींमूर्छानाश्रुतिसंयुतां ॥४९ ॥ वाणीवीणांप्रदास्यामिकृत्वानारायणव्रतं ॥ रत्नपाशकसंघंच विश्वकर्मविनिर्मितं ॥ ५०॥ कुबेरपत्न्याद्दास्यामिपादांगुलिविभूषणं ॥ इत्येवमुक्त्वानहुषःपपाततत्पदांबुजे ॥५१॥ उवा

चतंशचीत्रस्ताराजमार्गगतंनृप ॥ उत्थाप्यतंकरेधृत्वाशुष्ककंठोष्ठतालुका ॥ ५२ ॥ स्मारंस्मारंपदांभोजंमहासाध्वीहरे
र्गुरोः ॥ शच्युवाच ॥ शृणुवत्समहाराजहेतातभयभंजन ॥५३॥ भयत्राताचराजाचसर्वेषांपालकःपिता ॥ भ्रष्टश्रीश्चमहेंद्रो
घस्त्वंचस्वर्गेनृपोधुना ॥ ५४ ॥ योराजासपितापाताप्रजानामेवनिश्चितं ॥ गुरुपत्नीराजपत्नीदेवपत्नीतथावधूः ॥५५॥
पित्रोःस्वसाशिष्यपत्नीभृत्यपत्नीचमातुली ॥ पितृपत्नीभ्रातृपत्नीश्वश्रूश्चभगिनीसुता ॥ ५६ ॥ गर्भधात्रीष्टदेवीचपुंसः
षोडशमातरः ॥ त्वंनरोदेवभार्याहंमातातेदेवसंमता ॥ ५७ ॥ गच्छवत्सादितिंरंतुंयदिचेच्छसिमातरं ॥ सर्वेषांनिष्कृतिश्चा
स्तिनवत्समातृगामिनां ॥ ५८ ॥ कुंभीपाकेतेपचंतियावद्वैब्रह्मणोवयः ॥ ततोभवंतिकृमयःकल्पासप्तभवंतिते ॥ ५९ ॥ त
तश्चकुष्ठिनोम्लेंछाभवंतिसप्तजन्मसु ॥ नास्त्येवनिष्कृतिस्तेषामित्याहकमलोद्भवः ॥ ६० ॥ एवंविट्क्षत्रशूद्राणांब्राह्म
णीगमनेनृप ॥ वेदेषुनिष्कृतिर्नास्तिचेत्यांगिरसभाषितं ॥ ६१ ॥ स्वर्गसंपत्तिभोगश्चसुखंसंसारिणांध्रुवं ॥ मुमुक्षूणां
चमोक्षश्चतपश्चैवतपस्विनां ॥ ६२ ॥ ब्राह्मणानांचब्रह्मण्यंमुनीनांमौनमेवच ॥ वेदाभ्यासोवैदिकानांकवीनांकाव्यवर्ण
नं ॥ ६३ ॥ विष्णुदास्यंवैष्णवानांविष्णुभक्तिरसंपरं ॥ विष्णुभक्तिंविनानैवमुक्तिंवांछंतिवैष्णवाः ॥६४॥ मलाढ्येषुचकु
देषुदुर्गंधिनिलयेषुच ॥ साधूनांकिंसुखंसाधोस्त्रीणांयोनिषुमांवद ॥ ६५ ॥ कुलप्रदीपेराजेंद्रराज्ञांमंडलवर्त्तिनां ॥ लब्धंच
भारतेजन्मपुण्येनबहुजन्मनां ॥ ६६ ॥ पद्मानांचंद्रवंश्यानांनृपाणांदीप्तिहेतवे ॥ त्वमाविरासीस्तेजस्वीग्रीष्ममध्यान्हभा
स्करः ॥ ६७ ॥ सर्वेषामाश्रमाणांचस्वधर्मश्चयशःपरम् ॥ स्वधर्महीनानरकेपतंतिमूढचेतसः ॥ ६८ ॥ ब्राह्मणस्यस्वधर्म
श्चत्रिसंध्यमर्चनंहरेः ॥ तत्पादोदकनैवेद्यभक्षणंचसुधाधिकं ॥ ६९ ॥ अन्नंविष्ठाजलंमूत्रमनिवेद्यंहरेर्नृप ॥ भवंतिसूक

राःसर्वैर्ब्राह्मणायदिभुंजते ॥ ७० ॥ आजीवंभुंजतेविप्राएकादश्यांनभुंजते ॥ कृष्णजन्मदिनेचैवशिवरात्रौसुनिश्चितं ॥ ॥ ७१ ॥ तथारामनवम्यांचयत्नतःपुण्यवासरे ॥ ब्राह्मणानांस्वधर्मश्चकथितोब्रह्मणानृप ॥ ७२ ॥ व्रतंपतिव्रतानांचपतिसेवापरंतपः ॥ यथापुत्रःपरपतिरेषधर्मश्चयोषितां ॥ ७३ ॥ पालयंतियथाभूपाःप्रजाःपुत्रानिवौरसान् ॥ प्रजाःस्त्रियंचपश्यंतिराजानोमातरंयथा ॥ ७४ ॥ यज्ञंकुर्वंतिविष्णोश्चसेवनंदेवविप्रयोः ॥ निवारणंवदुष्टानांशिष्टानांप्रतिपालनं ॥७५॥ इतिधर्मःक्षत्रियाणांकथितोब्रह्मणापुरा ॥ वाणिज्यंचैववैश्यानांस्वधर्मोधर्मसंचयः ॥ ७६ ॥ शूद्राणांविप्रसेवाचपरोधर्मोविधीयते ॥ सर्वन्यासोहरौभूपधर्मःसंन्यासिनांध्रुवं ॥ ७७ ॥ रक्तैकवासादंडीचबिभर्तिमृत्कमंडलुं ॥ सर्वत्रसमदर्शीचस्मरेन्नारायणंसदा ॥ ७८ ॥ करोतिभ्रमणंनित्यंगेहेगेहेनतिष्ठति ॥ विद्यामंत्रंचकस्मैचिन्नददातिचलोभतः ॥ ७९ ॥ करोतिनाश्रमंभिक्षुःकरोतिनान्यवासनां ॥ करोतिनान्यसंगंचनिर्मोहःसंगवर्जितः ॥ ८० ॥ नस्वादुभुंक्तेलोभाच्चस्त्रीमुखंनाहिपश्यति ॥ नवांछितंभक्ष्यवस्तुयाचतेगृहिणंव्रती ॥८१॥ इतिसन्यासिनांधर्ममित्याहकमलोद्भवः ॥ इतितेकथितंपुत्रगच्छवत्सयथासुखं ॥ ८२ ॥ इत्युक्त्वाचमहेंद्राणीविररामचवर्तमाने ॥ उवाचनहुषोराजाशचींवक्रप्रकंधरः ॥ ८३ ॥ ॥ नहुषउ० ॥ त्वयायत्कथितंदेविसर्वंतत्तुविपर्ययं ॥ यथार्थधर्मंवेदोक्तंनिबोधकथयामिते ॥ ८४ ॥ कर्मणांफलभोगश्चसर्वेषांसुरसुंदरि ॥ नैवस्वर्गेनपातालेनान्यद्वीपेश्रुतौश्रुतं ॥८५॥ कृत्वाशुभाशुभंकर्मपुण्यक्षेत्रेचभारते ॥ अन्यत्रतत्फलंभुंक्तेकर्मीकर्मानिबंधनात् ॥८६॥ हिमालयादासमुद्रंपुण्यक्षेत्रंचभारतं ॥ श्रेष्ठंसर्वस्थलानांचमुनीनांचतपस्थलं ॥८७॥ तत्रलब्ध्वाजन्मजीवीवंचितोविष्णुमायया ॥ शश्वत्करोतिविषयंविहायसेवनंहरेः ॥८८॥ कृत्वातत्रमहत्पुण्यंस्वर्गंगच्छतिपुण्यवान् ॥ गृहीत्वा

सर्वकन्याश्चचिरंस्वर्गेप्रमोदते ॥ ८९ ॥ स्वर्गमागच्छतिनरोविहायमानवींतनुम् ॥ स्वशरीरेणागतोऽहंमत्पुण्यंपश्यसुंदरि
॥ ९० ॥ अनेकजन्मपुण्येनचागतोस्वर्गमीप्सितं ॥ ततःकिंकेनपुण्येनदर्शनंमत्वयासह ॥ ९१ ॥ नहिकर्मस्थलमिदंस्वर्गभो
गस्थमेवच ॥ भोगस्थलेभोगवस्तुनहित्यक्तुंप्रशस्यते ॥ ९२ ॥ भावानुरक्तारसिकाभोग्यात्वंभोगिनामिह ॥ द्रव्यमस्वामि
कंभोग्यंसुखंत्यजतिमंदधीः ॥ ९३ ॥ आविरोधसुखत्यागीपशुरेवनसंशयः ॥ गच्छकांतेगृहंगत्वाकुरुतल्पंमनोहरं ॥ ९४ ॥
रमणीयंचरहसिवरंरतिकरंपरं ॥ त्यजद्वैधंचमनसोनिश्चितंवरवर्णिनि ॥ ९५ ॥ वराननेमयासार्द्धंमोदस्ववरमंदिरे ॥ अमूल्य
रत्नमालांचमणिराजविराजितां ॥ ९६ ॥ भिक्षांकृत्वाचदास्यामिलक्ष्मीवक्षसिशोभितां ॥ मणिंचानंताशिरसःसर्वेषामतिदु
र्लभं ॥ ९७ ॥ दुष्प्राप्यंत्रिषुलोकेषुतुभ्यंदास्यामिसुंदरि ॥ मणिरत्नंकौस्तुभंचयन्नारायणवक्षसि ॥ ९८ ॥ भिक्षांकृत्वातुदा
स्यामिकृत्वानारायणव्रतं ॥ चंद्रशेखरमौलेश्चयदर्द्धंचंद्रभूषणं ॥ ९९ ॥ जरामृत्युव्याधिहरंशक्रंक्रीडाकरंवरं ॥ अतीवविश्व
दुष्प्राप्यंविश्ववंद्यंचसुंदरं ॥ १०० ॥ विश्वनाथव्रतंकृत्वातुभ्यंदास्यामिनिश्चितं ॥ दास्यामितेश्रीसूर्यस्यमणिश्रेष्ठंस्यमंतकं
॥ १ ॥ भक्त्यासूर्यव्रतंकृत्वात्रिषुलोकेषुदुर्लभं ॥ अष्टौभारान्सुवर्णंचयश्चनित्यंप्रसूयते ॥ २ ॥ जरामृत्युहरंचैवपरंक्रीडाकरंप्रिये
॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंपात्ररत्नंमनोरमं ॥ ३ ॥ संततंमधुपूर्णंचदास्यामिमदनस्यच ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंसूर्यतुल्यंचतेजसा
४ नानाचित्रविचित्राढ्यंनिर्माणमीश्वरेच्छया ॥ निर्मलंमंडलाकारंमणिराजविराजितं ५ हस्तलक्षपरिमितंचतुरस्रंचसुंद
रि ॥ पद्मापद्मासनंश्रेष्ठंप्रेष्ठंतस्याःसुदुर्लभं ॥ ६ ॥ ध्रुवंतुभ्यंप्रदास्यामिकृत्वापद्मालयाव्रतं ॥ इत्येवमुक्त्वानहुषःकृत्वावर्त्म
निरोधनं ॥ ७ ॥ पुनःपपातचरणेमहेंद्राण्यामुहुर्मुहुः ॥ नृपस्यवचनंश्रुत्वाशुष्ककंठोष्ठतालुका ॥ ८ ॥ तमुवाचमहेंद्राणीस्मेर

रंस्मारंगुरुंहरिं ॥ ॥ शच्युवाच ॥ ॥ अचेतनस्यमूढस्यकार्याकार्यमजानतः ॥ ९ ॥ श्रोष्याम्यद्यकतिविधांकथां
कामातुरस्यच ॥ मधुमत्तःसुरामत्तःकाममत्तोविचेतनः ॥ १० ॥ मृत्युंनगणयेत्कामीकामेनत्हृतमानसः ॥ त्यजमामद्यहे
मत्तमातृतुल्यांरजस्वलां ॥ ११ ॥ ऋतोःप्रथमोदिवसोत्यद्यहेनृपमेध्रुवं ॥ प्रथमेदिवसेस्त्रीचचांडालीसारजस्वला ॥ १२ ॥
द्वितीयेदिवसेम्लेंछातृतीयेरजकीतथा ॥ शुद्धाभर्तुश्चतुर्थेन्हिनशुद्धादैवपैत्र्ययोः ॥ १३ ॥ असत्शूद्रसमासाचताद्दिनेचपरंप्र
ति ॥ प्रथमेदिवसेकांतांयोहिगच्छेद्रजस्वलां ॥ १४ ॥ ब्रह्महत्याचतुर्थांशंलभतेनात्रसंशयः ॥ सपुमान्नहिकर्मार्होदैवेपि
त्र्येचकर्माणि ॥ १५ ॥ अधमःसचसर्वेषांनिंदितश्चायशस्करः ॥ द्वितीयेदिवसेनारींयोव्रजेच्चरजस्वलां ॥ १६ ॥ कामतः
परिपूर्णश्चगोहत्यांलभतेध्रुवं ॥ आजीवनंनाधिकारीपितृविप्रसुरार्चने ॥ १७ ॥ आमनुष्योयशस्यःस्यादित्यांगिरसभा
षितं ॥ तृतीयेदिवसेजायांयोहिगच्छेद्रजस्वलां ॥ १८ ॥ समूढोभ्रूणहत्यांचलभतेनात्रसंशयः ॥ पूर्ववत्पतितःसोपिनचा
र्हःसर्वकर्मसु ॥ १९ ॥ असत्शूद्राचतुर्थेन्हिनगच्छेत्तांविचक्षणः ॥ यदिमांमातरंमूढगृहिष्यसिबलेनच ॥ २० ॥ ऋतावतीते
दिवसेगमनंचकरिष्यसि ॥ शच्याश्चवचनंश्रुत्वाप्रहस्यनहुषस्तथा ॥ २१ ॥ उवाचमधुरंशांतःशक्रकांतांचसुव्रतां ॥ देवपत्नी
सदाशुद्धातन्नूनंमानवंप्रति ॥ २२ ॥ शयनेभोजनेदेवीनाशुद्धामानवंप्रति ॥ रजस्वलायाःसंभोगेकर्मक्षेत्रेचभारते ॥ २३ ॥
त्वयोक्तंचभवेत्पापंनात्रदुर्गेचसुंदरि ॥ कर्मक्षेत्रेऽपितत्कर्मयद्देदोक्तंशुभाशुभे ॥ २४ ॥ नभवेद्वैष्णवानांचज्वलतांब्रह्मते
जसा ॥ यथाप्रदीप्तेवन्हौचशुष्काणिचतृणानिच ॥ २५ ॥ भवंतिभस्मीभूतानितथापापानिवैष्णवे ॥ वन्हिसूर्यब्राह्मणे
भ्यस्तेजोयान्वैष्णवःसदा ॥ २६ ॥ रक्षितोविष्णुचक्रेणस्वतंत्रोमत्तकुंजरः ॥ नविचारोनभोगश्चवैष्णवानांस्वकर्मणां ॥ २७

लिखितंसाम्निकौथुम्याकुरुप्रश्नबृहस्पात ॥ अस्मांश्चसर्वेजानंतिचंद्रवंश्यांश्चवैष्णवान् ॥ २८ ॥ देवमन्यंनसेवंतेचंद्रवं
श्याहरिंविना ॥ सद्वंशप्रभवोयोहिब्राह्मणःक्षत्रियोथवा ॥ २९ ॥ विष्णुमंत्रंनगृह्णातिवंचितोदेवमायया ॥ कोवामंत्रश्चके
देवानहिशास्तायमोमम ॥ १३० ॥ सर्वान्शास्तुंसमर्थोऽहंब्रह्मविष्णुशिवंविना ॥ शय्यांकुरुगृहंगत्वाशीघ्रंयास्याभिते
गृहं ॥ ३१ ॥ ऋतुपापंमयिभवेत्तवाकिंगच्छशोभने ॥ इत्युक्त्वानहुषोराजाप्रफुल्लवदनेक्षणः ॥ ३२ ॥ रत्नयानंसमारुह्यय
योनंदनकाननम् ॥ नययौसाशचीगेहंप्रजगामगुरोर्गृहं ॥ ३३ ॥ गत्वाकुशासनस्थंचददर्शचबृहस्पतिं ॥ तारासेवितपादा
ब्जंज्वलंतंब्रह्मतेजसा ॥ ३४ ॥ जपमालाकरंशश्वज्जपंतंकृष्णमीप्सितं ॥ परमंपरमानंदंपरमात्मानमीश्वरं ॥ ३५ ॥ निर्गु
णंचनिरीहंचस्वतंत्रंप्रकृतेःपरं ॥ स्वेच्छामयंपरंब्रह्मभक्तानुग्रहविग्रहं ॥ ३६ ॥ तमानंदाश्रुनेत्रंचननामशिरसाभुवि ॥ रुदं
तीसाश्रुनेत्रासामज्जंतीभक्तिसागरे ॥ ३७ ॥ शोकार्णवेनिमज्जंतीत्हृदयेनविदूयता ॥ तुष्टावभीतास्वगुरुंब्रह्मिष्ठंचकृपानिधिं
॥ ३८ ॥ ॥ शच्युवाच ॥ ॥ रक्षरक्षमहाभागमांभीतांशरणागतां ॥ त्वमीश्वरःस्वदासींचनिमग्नांशोकसागरे ॥ ३९ ॥
अनीश्वरश्चेश्वरोवाबलवान्वासुदुर्बलः ॥ स्वशिष्यभार्यापुत्रांश्चशासितुंचसदाक्षमः ॥ ४० ॥ दूरीभूतःसराज्याच्चस्वशिष्य
श्चकृतस्त्वया ॥ शस्तिर्बभूवदोषस्यचाधुनानिग्रहंकुरु ॥ ४१ ॥ सर्वेषांचगुरूणांचजन्मदातापरोगुरुः ॥ पितुःशतगुणामा
तापूज्यावंद्यागरीयसी ॥ ४२ ॥ विद्यादातामंत्रदाताज्ञानदोहरिभक्तिदः ॥ पूज्योवंद्यश्चसेव्यश्चमातुःशतगुणोगुरुः ॥ ४३ ॥
मंत्रमुद्गीरणेनैवगुरुरित्युच्यतेबुधैः ॥ अन्योवंद्योगुरुरयमन्यश्चारोपितोगुरुः ॥ ४४ ॥ अज्ञानतिमिरांधस्यज्ञानांजनशला
कया ॥ चक्षुरुन्मीलितंयेनतस्मैश्रीगुरवेनमः ॥ १४५ ॥ अदीक्षितस्यमूर्खस्यनिष्कृतिर्नास्तिनिश्चितं ॥ सर्वकर्मस्वनर्हस्य

नरकेतत्पशोस्थितिः ॥ ४६ ॥ जन्मदातान्नदाताचमातान्येगुरवस्तथा ॥ पारंकर्तुंनशक्तास्तेघोरसंसारसागरे ॥ ४७ ॥ वि-
द्यामंत्रज्ञानदातानिपुणःपारकर्मणि ॥ सशक्तःशिष्यमुद्धर्तुमीश्वरश्चेश्वरात्परः ॥ ४८ ॥ गुरुर्विष्णुर्गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्देवोमहेश्व
रः ॥ गुरुर्धर्मोगुरुःशेषःसर्वात्मानिर्गुणोगुरुः ॥ ४९ ॥ सर्वतीर्थाश्रमश्चैवसर्वदेवाश्रयोगुरुः ॥ सर्वदेवस्वरूपश्चगुरुरूपीहरिः
स्वयं ॥ १५० ॥ अभीष्टदेवेरुष्टेचगुरुःशक्तोहिरक्षितुं ॥ गुरौरुष्टेभीष्टदेवोनहिशक्तश्चरक्षितुं ॥ ५१ ॥ सर्वेग्रहाश्चयंरुष्टारुष्टाश्च
देवब्राह्मणाः ॥ त्वमेवरुष्टोभवसिगुरुरेवहिदेवताः ॥ ५२ ॥ नगुरोश्चप्रियश्चात्मानगुरोश्चप्रियःसुतः ॥ धनंप्रियंचनगुरोर्न
चभार्याप्रियातथा ॥ ५३ ॥ नगुरोश्चप्रियोधर्मोनगुरोश्चप्रियंतपः ॥ नगुरोश्चप्रियंसत्यंनपुण्यचगुरोःपरं ॥ ५४ ॥ गुरोःपरो
नशास्ताचनहिबंधुर्गुरोःपरः ॥ देवोराजाचशास्ताचशिष्याणांचसदागुरुः ॥ ५५ ॥ यावान्शक्तोदातुमन्नंतावत्शास्तात
मन्नदः ॥ गुरुःशास्ताचशिष्याणांप्रतिजन्मनिजन्मनि ॥ ५६ ॥ मंत्रोविद्यागुरुर्देवःपूर्वलब्धोयथापतिः ॥ प्रतिजन्मनि
बंधेनसर्वेषामुपरिस्थितं ॥ ५७ ॥ पितागुरुश्चवंद्यश्चयत्रजन्मनिजन्मदः ॥ गुरवोन्येतथामात्रागुरुश्चप्रतिजन्मनि ॥ ५८
विप्राणांत्वंवरिष्ठश्चगरिष्ठश्चतपस्विनां ॥ ब्रह्मिष्ठोब्रह्मविद्वन्धर्मिष्ठःसर्वधर्मिणां ॥ ५९ ॥ तुष्टोभवमुनिश्रेष्ठमांचशक्रंचसां
प्रतं ॥ त्वयितुष्टेसदातुष्टाभवंतिग्रहदेवताः ॥ ६० ॥ इत्युक्त्वासाशचीब्रह्मन्पुनरुच्चैरुरोदह ॥ दृष्ट्वातद्रोदनंतारारुरोदोच्चैर्मुहु
र्मुहुः ॥ ६१ ॥ पपातचरणेतारारुरोदचपुनःपुनः ॥ अपराधंक्षमेत्युक्त्वागुरुस्तुष्टोप्युवाचतां ॥ ६२ ॥ ॥ गुरुरुवाच ॥
उत्तिष्ठतारेशच्याश्चसर्वंभद्रंभविष्यति ॥ सद्यःप्राप्स्यतिभर्त्तारंमहेंद्रंचमदाशिषा ॥ ६३ ॥ इत्युक्त्वासगुरुस्तत्रविररामच
नारद ॥ पपातंचरणेतारापुनरेवरुरोदच ॥ ६४ ॥ गृहीत्वाचशचींतारांसंस्थाप्यचस्ववक्षसि ॥ बोधयामासविविधमध्यात्म

कमनुत्तमं ॥६५॥ शचीकृतगुरुस्तोत्र पूजाकालेचयःपठेत् ॥ गुरुश्चाभीष्टदेवश्चसंतुष्टःप्रतिजन्मनि ॥६६॥ ग्रहदेवद्विजा
स्तंचपरितुष्टाश्चसंततं ॥ राजानोबांधवाश्चैवसंतुष्टाःसर्वतःसदा ॥ ६७॥ गुरुभक्तिंविष्णुभक्तिंवांछितंलभतेध्रुवं ॥सदाहर्षो
भवेत्तस्यनचशोकःकदाचन ॥ ६८ ॥ पुत्रार्थीलभतेपुत्रंभार्यार्थीलभतेप्रियां ॥ सुस्वरूपांगुणवतींसतींपुत्रवतींध्रुवं॥६९
रोगार्तोमुच्यतेरोगाद्बद्धोमुच्येतबंधनात् ॥ अस्पष्टकीर्तिःसुयशामूर्खोभवतिपंडितः ॥ ७० ॥ कदाचिद्बंधुविच्छेदोनभवेत्त
स्यनिश्चितं ॥ नित्यंतद्वर्द्धतेधर्मोविपुलंनिर्मलंयशः ॥ ७१ ॥ लभतेपरमैश्वर्यंपुत्रपौत्रधनान्वितं॥ इहसर्वसुखंभुक्त्वाप्रा
प्यतेश्रीहरेःपदं ॥७२॥ नभवेत्तत्पुनर्जन्महरिदास्यंलभेत्ध्रुवं ॥ विष्णुभक्तिरसाब्धौचनिमग्नश्चभवेत्ध्रुवं॥ ७३॥ शश्वत्पि
बतिशांतश्चविष्णुभक्तिरसामृतं ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिशोकसंतापनाशनं ॥ ७४॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेम०श्रीकृष्णजन्म०
महेंद्रदर्पभंगप्रकरणेशचीशोकापनोदनेशचीकृतगुरुस्तोत्रकथनंनामऊनषष्टितमोऽध्यायः॥ ५९ ॥ ॥श्रीनारायण
उवाच ॥ ॥शचीस्तोत्रंसमाकर्ण्यपरितुष्टोबृहस्पतिः॥उवाचमधुरंशांतःकांतामिंद्रस्यनारद॥ १ ॥ बृहस्पतिरुवा० त्यजव
त्सेभयंसर्वंभयंकिंतेमयिस्थिते ॥ यथाकचस्यपत्नीमेतथात्वमपिशोभने॥ २ ॥ यथापुत्रस्तथाशिष्योनभेदःपुत्रशिष्य
योः॥ तर्पणेपिंडदानेचपालनेपरितोषणे॥ ३ ॥ यथाग्निदातापुत्रश्चतथाशिष्यश्चनिश्चितं ॥ इतीदंकण्वशाखायामुवाच
कमलोद्भवः ॥ ४ ॥ पितामातागुरुर्भार्याशिशुश्चानाथबांधवाः ॥ एतेपुंसांनित्यपोष्याइत्याहकमलोद्भवः ॥ ५ ॥ यश्चैतांश्चन
पुष्णातिभस्मांतंतस्यसूतकं॥ दैवेपित्र्येनकर्मार्हःसोपीत्याहमहेश्वरः ॥ ६॥ कुरुतेनरबुद्धिंचमातरंपितरंगुरुं ॥ अयशस्त
स्यसर्वत्रविघ्नएवपदेपदे ॥ ७ ॥ संपन्मत्तोयःकरोतिस्वगुरोश्चपराभवं ॥ अचिरात्सर्वनाशश्चभवेत्तस्यसुनिश्चितं ॥ ८ ॥मां

चदृष्ट्वासभामध्येनोत्तस्थौपाकशासनः॥ तत्फलंभुज्यतेसाक्षात्सद्यःपश्यचसांप्रतं ॥ ९ ॥ अहंकरोमिमोक्षंचतवरक्षांसु
निश्चितं॥ शासितुंरक्षितुंशक्तःसएवगुरुरुच्यते॥ १० ॥नपश्यतिसतीत्वंचत्वच्छुद्धायाश्चयोषितः॥ यन्मानसेविकल्पश्चत
स्यधर्मश्चनश्यति ॥ ११ ॥ भविष्यतिप्रभावस्तेदुर्गायाश्चसमःसति॥ लक्ष्मीसमाप्रतिष्ठाचयशस्तद्यशसासमं ॥ १२ ॥सौ
भाग्यंराधिकातुल्यंतत्समंप्रेमभर्त्तरि॥ तत्तुल्यंगौरवंमान्यंप्रीतिप्राधान्यमीश्वरे ॥ १३ ॥ रोहिण्याश्चसमापेक्षापूज्याश्चभा
रतीसमा ॥ शुद्धानिरुपमाशश्वत्सावित्रीसदृशीसदा ॥१४॥ एतस्मिन्नंतरेतत्रआगतोनहुषाच्चरः॥ उवाचवचनंभीतोवाक्प
तेर्गोचरेततः॥१५॥दूतउवाच॥उत्तिष्ठदेविशीघ्रंत्वंगच्छस्वनहुषंप्रति॥क्रीडांकर्त्तुंचरहसिरम्येनंदनकानने १६॥दूतस्यवचनंश्रु
त्वातमुवाचबृहस्पतिः॥कंपितावयवःकोपात्रक्तपंकजलोचनः १७॥गुरुरुवाच॥नहुषंवदगत्वात्वंशचींचेद्भोक्तुमिच्छसि
अपूर्वंयानमारुह्यनिशायामागमिष्यसि ॥१८ ॥सप्तर्षीणांचस्कंधेचदत्वास्वशिबिकांशुभां॥तामारुह्यसुवेषश्चगमनंकर्तुम
र्हसि॥१९॥ वाक्पतेर्वचनंश्रुत्वागत्वोवाचनृपंतदा ॥ दूतस्यवचनंश्रुत्वाप्रहस्योवाचकिंकरम्॥२०॥गच्छगच्छत्वरन्गच्छ
सप्तर्षीन्शीघ्रमानय ॥उपायंचकरिष्यामितैःसार्द्धंसांप्रतंचर ॥२१॥ नृपस्यवचनंश्रुत्वागत्वादूतस्तदंतिकं॥ उवाचसर्वांस्त
त्रैवयथोक्तंनहुषेणच॥२२॥ दूतस्यवचनंश्रुत्वाययुःसप्तर्षयोमुदा॥राजादृष्ट्वाचतान्सर्वान्ननामोवाचसादरं॥२३॥नहुषउ॰
यूयंचब्रह्मणःपुत्राज्वलंतोब्रह्मतेजसा॥ ब्रह्मणःसदृशाःसर्वेसततंभक्तवत्सलाः॥ २४॥ नारायणपराःशश्वच्छुद्धसत्वस्व
रूपिणः॥ मोहमात्सर्यहीनाश्चदर्पाहंकारवर्जिताः॥ २५॥ नारायणसमाःसर्वेतेजसायशसासदा ॥ गुणेनकृपयाप्रेम्णावर
दानेननिश्चितं ॥ २६ ॥ इत्युक्त्वाप्रणनोराजातुष्टावचरुरोदच॥ दृष्ट्वातेकातरंभूपमूचुःपरहितैषिणः॥ २७ ॥ ऋषयऊचुः॥

वरंवृणीष्वहेवत्सयत्तेमनसिवांछितं ॥ सर्वदातुंवयंशक्तानासाध्यंनश्चकिंचन ॥ २८॥ इंद्रत्वंवामनुत्वंवाचिरायुर्वाततःपरं ॥
सप्तद्वीपेश्वरत्वंचाप्यतीवसुचिरंसुखं ॥ २९ ॥ अथापिसर्वसिद्धित्वंसर्वैश्वर्यंसुदुर्लभं ॥ मुक्तिंवाहरिभक्तिंवातपसायासुदु
र्लभा ॥ ३० ॥ किमीप्सितंतेहेवत्सब्रूहिनःसांप्रतंमुदा ॥ सर्वंतुभ्यंप्रदास्यामस्तपसेमुदा ॥ ३१ ॥ युगलक्षसमंयच्चक्ष
णंकृष्णार्चनंविना ॥ तद्दिनंदुर्दिनंयत्तत्ध्यानसेवनवर्जितं ॥ ३२ ॥ विनातत्सेवनंयोहिविषयान्यंचवांछति ॥ विषमत्तिप्र
णाशायविहायामृतमीप्सितं ॥ ३३ ॥ ब्रह्माशिवश्चधर्मश्चविष्णुश्चापिमहान्विराट् ॥ गणेशश्चदिनेशश्चशेषश्चसनकादयः
॥ ३४ ॥ एतेयच्चरणांभोजंध्यायंतोहर्निशंमुदा ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिहरंतन्निरतावयं ॥ ३५ ॥ तेषांचवचनंश्रुत्वातानुवा
चनृपेश्वरः ॥ सलज्जितोनम्रवक्त्रोमायामोहितमानसः ॥ ३६ ॥ ॥ नहुषउवाच ॥ ॥ सर्वदातुंमसर्थाश्चयूयंचभक्तवत्सलाः ॥
अधुनादेहिमेतूर्णंशचीदानमभीप्सितं ३७ सप्तर्षिवाहनंकांतंशचीच्छतिमहासती ॥ एतदेवममवरंनिष्पन्नंकुरताचिरं ॥ ३८ ॥
नहुषस्यवचःश्रुत्वामुनयश्चपरस्परं ॥ अत्युच्चैर्जहसुःसर्वेकौतुकेनचनारद ॥ ३९ ॥ राजानंमोहितंमत्वावेष्टितंविष्णुमायया ॥
चक्रुःप्रतिज्ञांवोढुंचकृपयादीनवत्सलाः ॥ ४० ॥ चक्रुःस्कंधेतच्छिबिकांमुक्तामाणिक्यभूषिताम् ॥ राजाययौसुवेषश्चरत्न
भूषणभूषितः ॥ ४१ ॥ दृष्ट्वाचातिविलंबंचभर्त्सयामासतान्नृपः ॥ क्रुधाशशापदुर्वासाश्चाग्रगामीचवर्त्मनि ॥ ४२ ॥ महानजग
रोभूत्वापतवैमूढमानस ॥ दर्शनाद्धर्मपुत्रस्यतवमोक्षोभविष्यति ॥ ४३ ॥ रत्नयानेनवैकुंठंगत्वावैकुंठसेवनं ॥ करिष्यासिम
हाराजनकर्मनिष्फलंभवेत् ॥ ४४ ॥ इत्युक्त्वाप्रययुःसर्वेप्रहस्यमुनिसत्तमाः ॥ राजापपाततच्छापात्सर्पोभूत्वामहामुने
॥ ४५ ॥ शचीजगामतच्छ्रुत्वागुरुंनत्वामरावतीं ॥ ययौबृहस्पतिःशीघ्रंयत्रेंद्रःपद्मतंतुषु ॥ ४६ ॥ गत्वासरोवराभ्याशमाज

हावसुरेश्वरं ॥ अतिप्रसन्नवदनःकृपयाचकृपानिधिः ॥ ४७ ॥ ॥ बृहस्पतिरुवाच ॥ अयिवत्सत्वमागच्छभयंकिंतेम
यिस्थिते ॥ त्यजभीतिमिहागच्छगुरुस्तेहंबृहस्पतिः ॥ ४८ ॥ स्वगुरोश्चस्वरंश्रुत्वामहेंद्रोत्हृष्टमानसः ॥ रूपंविहायानूहंच
स्वरूपेणसमाययौ ॥ ४९ ॥ पपातदंडवन्मूर्ध्नाभक्त्याचरणयोर्गुरोः ॥ तंरुदंतंमहाभीतंमुदोरसिचकारसः ॥५०॥ कारयित्वा
सोमयागंप्रायश्चित्तार्थमेवच ॥ रत्नसिंहासनेरम्येवासयामासतंगुरुं ५१ प्रददौपरमैश्वर्यंपूर्वस्माच्चचतुर्गुणं ॥ आगत्यसर्व
देवाश्चचक्रुःसेवांमुदान्विताः ॥ ५२ ॥ शचीसंप्रापभर्तारंमहेंद्रंत्रिदशेश्वरं ॥ मंदिरेपुष्पतल्पेचमुमुदेसामुदान्विता ॥५३ ॥
इत्येवंकथितंवत्समहेंद्रदर्पभंजनं ॥ शचीसतीत्वरक्षाचाकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ५४ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ सोमयाग
विधानंचब्रूहिमांमुनिसत्तम ॥ कथंतंकारयामासगुरुश्चकिंफलंपरम् ॥ ५५ ॥ ॥ नारायणउवाच ॥ ॥ ब्रह्महत्याप्रश
मनंसोमयागफलंमुने ॥ वर्षंसोमलतापानंयजमानःकरोतिच ॥ ५६ ॥ वर्षमेकंफलंभुंक्तेवर्षमेकंजलंमुदा ॥ त्रैवार्षिकंवर्ष
मिदंसर्वपापप्रणाशनं ॥ ५७ ॥ यत्रत्रैवार्षिकंधान्यंनिहितंभूतवृद्धये ॥ अधिकंवापिविद्येतससोमंपातुमर्हति ॥५८ ॥ महा
राजश्चदेवोवायागंकर्तुंफलंमुने ॥ नसर्वसाध्योयज्ञोयंबव्हन्नोबहुदक्षिणः ॥५९॥ इति० म० श्रीकृ० शक्रदर्पभंगप्रकरणेशक्र
मोक्षकथनंनामषष्टितमोऽध्यायः ॥६०॥ श्रीनारायणउवाच ॥ इतितेकथितंकिंचिदिंद्रस्यदर्पभंजनं॥ अपरंश्रूयतांब्रह्मन्सा
वधानांनिगूढकं॥१॥ समुद्रमथनंकृत्वापीत्वामृतरसंपुरा॥ निर्जित्यदैत्यसंघांश्चबहुदर्पोबभूवह ॥२ तदाकृष्णोबलिद्वाराशक्र
दर्पंबभंजह॥ भ्रष्टश्रियोबभूवुस्तेदेवाइंद्रपुरोगमाः॥ ३ ॥ तदाबृहस्पतेःस्तोत्रादादितेश्चव्रतेनते॥ जातश्चस्वांशकलयाप्यदि
त्यांवामनोविभुः ॥ ४ ॥ यदुच्चांकृत्वाबलिंराज्यंकृपयाचकृपानिधिः ॥ तस्मैददौमहेंद्रायदेवेभ्यश्चापिसंपदं ॥ ५ ॥ बभू

वशक्रदर्पश्च पुनःकल्पांतरे पुरा ॥ विभुर्दुर्वाससाद्वाराजहारताछ्रियंमुने ॥ पुनर्ददौचकृपयाकृपालुर्भक्तवत्सलः ॥ पुनःश्रीदुर्म
दःसोपिजहारगौतमप्रियाम् ॥ ७ ॥ तदागौतमशापेनभगांगश्चबभूवसः ॥ संप्रापयातनामिंद्रःस्वांगवेदनयापुरा ॥ ८ ॥ उ
च्चैस्तंजहसुर्दृष्ट्वाऋषयोमनवस्तथा ॥ देवाश्चलज्जिताःसर्वेमृततुल्योबृहस्पतिः ॥ ९ ॥ तदासहस्रवर्षंचतपस्तप्त्वारवेःपुरा
रवेर्वरेणशक्रःससहस्राक्षोबभूवह ॥ १० ॥ कलंकरूपमिंद्रस्यतच्चक्षुर्निकरंपरं ॥ यथाचंद्रेकलंकश्चतारकाहरणादभूत् ॥ ११ ॥
नारदउवाच ॥ ॥ ब्रह्मन्केनप्रकारेणजहारगौतमप्रियां ॥ महासतीमहल्यांचपूज्यांभुवनपावनीं ॥ १२ ॥ शुद्धाशयांम
हाभागांनिर्मलांकमलाकलां ॥ एतद्वेदितुमिच्छामिवदवेदविदांवर ॥ १३ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ पुष्करेतीर्थ
यात्रायांसूर्यपर्वणिनारद ॥ तत्रागतामहल्यांचददर्शपाकशासनः ॥ १४ ॥ सुस्मितांसुदतींशांतांपीनश्रोणिपयोधरां ॥ मू
र्छामवापचेंद्रश्चदृष्टिमात्रेणतत्क्षणात् ॥ १५ ॥ अथापरदिनेतांचदृष्ट्वामंदाकिनीतटे ॥ एकाकिनींसुस्मितांचस्नातांलग्नां
सलज्जितां ॥ १६ ॥ दृष्ट्वाश्रोणींस्तनयुगमतीवविपुलंहरिः ॥ मूर्छामवापकामार्तोजहारचेतनांपुनः ॥ १७ ॥ क्षणेनचेतनां
प्राप्यगत्वाकामीतदंतिकं ॥ उवाचश्लक्ष्णयावाचाविनयेनपतिव्रतां ॥ १८ ॥ ॥ महेंद्रउवाच ॥ ॥ अहोगुणमहोरू
पमहोकिंवानवंवयः ॥ अहोकिंवामुखश्रीस्तेशरच्चंद्रविनिंदिता ॥ १९ ॥ अहोकटाक्षंकुटिलंपुंसांचित्तविकर्षणं ॥ किमहो
लोचनंपद्मप्रभामोचनमीप्सितं ॥ २० ॥ गमनंरमणीयंचगजखंजनभंजनं ॥ अहोवाक्यंतुमधुरंपीयूषादपिदुर्लभं ॥ २१ ॥
किमहोविपुलश्रोणीकामाधारामनोहरा ॥ कामदाकामुकायैवमुनिमानसमोहिनी ॥ २२ ॥ अतीवकठिनापीनारंभास्तंभ
विडंबिता ॥ अहोनितंबयुगलंवर्तुलंचंद्रबिंबवत् ॥ २३ ॥ श्रीयुक्तंश्रीफलयुगतुल्यंतेस्तनयुग्मकं ॥ अत्युन्नतंसुकठिनंचैलो

कयचित्तमोहनं ॥ २४ ॥ अहोकिंवातपस्तेपेगौतमश्चतपोधनः॥ संप्रापयत्फलेनैवसुदतींसुंदरींवराम् ॥ २५ ॥ निषेव्यप्र
कृतिंदुर्गांविष्णुमायांसनातनीं ॥ लक्ष्मींचलक्ष्मीसदृशींतपसाप्राप्यपद्मिनीं ॥ २६ ॥ सुकोमलांसुवदनांललनांनलिना
ननां ॥ शुद्धांचसुदतींश्यामांन्यग्रोधदलमध्यमां ॥ २७ ॥त्वत्पालनंचजानामिकामशास्त्रविचक्षणः॥कामोवाकामुकश्चंद्रः
किंत्वांजानातिगौतमः ॥ २८ ॥ मांप्रशंसंतिनित्यंतेकामशास्त्रविचक्षणाः ॥ उर्वश्याद्याश्चाप्सरसोमांप्रशंसंतिसंततं ॥२९ ॥
दासींकृत्वाचदास्यामिशचींतुभ्यंवरानने ॥ त्रैलोक्यलक्ष्मींविपुलांगृहाणत्यजगौतमं ॥ ३० ॥ अनभिज्ञंकामशास्त्रेदुर्बलं
चतपस्विनं ॥ अव्यवहार्यंनिष्कामंनारायणपरायणम् ॥ ३१ ॥ अविदग्धोविधाताचयोजयामासयोक्षमं ॥ ईदृशींकामु
कींरम्यांददातिचतपस्विने ॥ ३२ ॥ इत्युक्त्वाकामुकःशक्रःपपातचरणेमुदा ॥ तमुवाचमहासाध्वीवेदोक्तंचयथोचितं ॥
॥ ३३ ॥ ॥ अहल्योवाच ॥ ॥ अभाग्याद्ब्राह्मणश्चापिमरीचेश्चतपस्विनः ॥ अभाग्यात्कश्यपस्यापित्वंपुत्रःपापमानसः
॥ ३४ ॥ किंतज्जपेनतपसामौनेनचव्रतेनच ॥ सुरार्चनेनतीर्थैनस्त्रीभिर्यस्यमनोहृतं ॥ ३५ ॥ स्त्रीरूपंनिर्मितंसृष्टौमोहाय
कामिनांमनः ॥ अन्यथानभवेत्सृष्टिःस्रष्टातेनपुराज्ञया ॥ ३६ ॥ सर्वमायाकरंडश्चधर्ममार्गार्गलंनृणां ॥ व्यवधानंचतप
सांदोषाणामाश्रमंपरं ॥ ३७ ॥ कर्मबंधनिबंधानांनिगडंकठिनंस्मृतं ॥ प्रदीपरूपंकीटानांमीनानांबडिशंयथा ॥ ३८ ॥ विष
कुंभंदुग्धमुखमारंभेमधुरोपमं ॥ परिणामेदुःखबीजंसोपानंनरकस्यच ॥ ३९ ॥ ऋषयःसनकाद्याश्चनोद्वाहंचक्रुरीप्सितं
परस्त्रीषुमनोयेषांतेषांसर्वंचानिष्फलं ॥ ४० ॥ परस्त्रीसेवनंशक्रइहैवात्ययशस्करं ॥ परत्रनरकंघोरंददातिकामुकायच ॥४१
इत्युक्त्वाचमहासाध्वीविहायतंचकामुकं ॥ प्रययौस्वगृहंगंतुंगृहिणीगौतमस्यच ॥ ४२ ॥ तत्सर्वंकथयामासगौतमायत

पस्विने ॥ तस्यौप्रहस्यंसमुनमहद्रचावानंघच ॥ ४३ ॥ एकदागौतमःशीघ्रंजगामशंकरालयं ॥शक्रोगौतमरूपेणतांसं
भोगंचकारसः॥४४॥ सर्वज्ञात्वाचसर्वज्ञोस्वयंमंदिरमाययौ ॥निर्गच्छंतंमहेंद्रंचददर्शमुनिपुंगवः॥४५॥नग्नामहल्यांरहसिपी
नश्रोणिपयोधरां॥मुनिःशशापशक्रंचभगांगश्चभवेतिच॥४६॥कोपाच्छशापपत्नींचरुदंतींभयविव्हलां॥त्वंचपाषाणरूपा
चविचारंकुरुकर्मतः॥४७॥गौतमउवाच॥ त्वांजानामिमनःशुद्धांसुव्रतांचपतिव्रतां॥त्यक्ष्यामिचतथापित्वांपरवीर्यंचबिभ्र
तीं ॥४८॥ परभोग्याचयाकांतासाऽशुद्धासर्वकर्मसु ॥ तांयोगच्छेन्महामूढोनरकंतस्यकल्पकं॥ ४९ ॥अन्नंविष्ठाजलंमूत्रंपर
भोग्याश्चनिश्चितं ॥ उपस्पृशेन्नतस्याश्चहंतिपुण्यंपुराकृतं ॥ ५० ॥ अनिच्छयाचशृंगारेस्त्रीजारेणनदुष्यति ॥ दुष्टास्त्रीनि
श्चितंसाध्वीस्वेच्छाशृंगारकर्मणि ॥ ५१ ॥ त्वंशक्रंस्वामिनंमत्वासुखंभुक्त्वारतिंगृहे ॥ पश्चाद्बभूवतेज्ञानंमांदृष्ट्वाचनिशा
मय ॥ ५२ ॥ गच्छगच्छमहारण्यंभवपाषाणरूपिणी ॥ रामपादांगुलिस्पर्शात्सद्यःपूताभविष्यसि ॥ ५३ ॥ मांसंप्राप्स्य
सितत्पुण्यात्पुनरेवागमिष्यसि ॥ गच्छकांतेमहारण्यमित्युक्त्वातपसेययौ ॥ ५४ ॥ इत्येवंकथितंसर्वंमहेंद्रदर्पभंजनं ॥
पुनःसंप्राप्यलक्ष्मींचविभोश्चकृपयामुने ॥ ५५ ॥ इतिश्रीब्र० कृष्णजन्मखंडेएकषष्टितमोऽध्यायः ॥ ६१ ॥ ॥ नारद
उ० ॥ ब्रह्मन्केनप्रकारेणरामोदाशरथिःस्वयं ॥ चकारमोक्षणंकुत्रयुगेगौतमयोषितः ॥१॥ रामावतारंसुखदंसमासेनमनो
हरं ॥ कथयस्वमहाभागश्रोतुंकौतूहलंमम ॥ २ ॥ श्रीनारायणउ० ॥ ब्रह्मणाप्रार्थितोविष्णुर्जातोदशरथगृहे ॥ कौशल्या
यांचभगवान्त्रेतायांचमुदान्वितः ॥३॥ कैकेय्यांभरतश्चैवरामतुल्योगुणेनच ॥ लक्ष्मणश्चापिशत्रुघ्नःसुमित्रायांगुणार्णवः
॥४॥ विश्वामित्रप्रेषितश्चश्रीरामश्चसलक्ष्मणः ॥प्रययौमिथिलांरम्यांसीताग्रहणहेतवे ॥५॥ दृष्ट्वापाषाणरूपांचरामोवर्त्म

निकामिनीम् ॥ विश्वामित्रंचपप्रच्छकारणंजगदीश्वरः ॥ ६ ॥ रामस्यवचनंश्रुत्वाविश्वामित्रोमहातपाः ॥ उवाचतत्रध
र्मिष्ठोरहस्यंसर्वमेवच ॥ ७ ॥ कारणंतन्मुखाच्छ्रुत्वारामोभुवनपावनः ॥ पस्पर्शपादांगुलिनासाबभूवचपद्मिनी ॥ ८ ॥
साराममाशिषंकृत्वाप्रययौभर्तृमंदिरं ॥ शुभाशिषंददौतस्मैभार्यासंप्राप्यगौतमः ॥ ९ ॥ रामश्चमिथिलांगत्वाधनुर्भंगंशिव
स्यच॥चकारपाणिग्रहणंसीतायाश्चैवनारद ॥ १० ॥ कृत्वाविवाहंराजेंद्रोभृगुदर्पंनिहत्यच ॥ अयोध्यांप्रययौरम्यांक्रीडा
कौतुकमंगलैः ॥ ११ ॥ राजापुत्रंनृपंकर्तुंमियेषकृतसादरं ॥ सप्ततीर्थोदकंतूर्णमानीयमुनिपुंगवान् ॥ १२ ॥ कृत्वाधिवासं
श्रीरामंसर्वमंगलसंयुतं ॥ दृष्ट्वाभरतमाताचकैकेयीशोकविह्वला ॥ १३ ॥ वरयामासराजानंपूर्वमंगीकृतंवरम् ॥ रामस्यव
नवासंचराजत्वंभरतस्यच ॥ १४ ॥ वरंदातुंमहाराजोनेयेषप्रेममोहितः ॥ धर्मसत्योभयेनैवोवाचरामोनृपंसुधीः ॥ १५ ॥
श्रीरामउवाच ॥ ॥ तडागशतदानेनयत्पुण्यंलभतेनरः ॥ ततोधिकंचलभतेवापीदानेननिश्चितं ॥ १६ ॥ दशवापीप्रदानेनय
त्पुण्यंलभतेनरः ॥ ततोधिकंचलभतेपुण्यंकन्याप्रदानतः ॥ १७ ॥ दशकन्याप्रदानेनयत्पुण्यंलभतेनरः ॥ ततोधिकंचलभ
तेयज्ञैकेननराधिप ॥ १८ ॥ शतयज्ञेनयत्पुण्यंलभतेपुण्यकृज्जनः ॥ ततोधिकंचलभतेपुत्रास्यदर्शनेनच ॥ १९ ॥ दर्शनेशतपु
त्राणांयत्पुण्यंलभतेनरः ॥ तत्पुण्यंलभतेनूनंपुण्यवान्सत्यपालनात् ॥ २० ॥ नहिसत्यात्परोधर्मोनानृतात्पातकंपरं ॥ न
हिगंगासमंतीर्थंनदेवःकेशवात्परः ॥ २१ ॥ नास्तिधर्मात्परोबंधुर्नास्तिधर्मात्परंधनं ॥ धर्मात्प्रियःपरःकोवास्वधर्मरक्षयत्न
तः ॥ २२ ॥ स्वधर्मेरक्षितेतातशश्वत्सर्वत्रमंगलं ॥ यशस्यंसुप्रतिष्ठाचप्रतापःपूजनंपरं ॥ २३ ॥ चतुर्दशाब्दधर्मेणत्यक्त्वागृह
सुखंभ्रमन् ॥ वनवासंकरिष्यामिसत्यस्यपालनायते ॥ २४ ॥ कृत्वासत्यंचशपथमिच्छयानिच्छयाथवा ॥ नकुर्यात्पालनं

योहिभस्मांततस्यसूतक ॥ २५ ॥ कुंभीपाकसपचतियावच्चंद्रदिवाकरौ ॥ ततोमूकोभवेत्कुष्ठीमानवःसप्तजन्मसु ॥ २६ ॥ इ
त्येवमुक्त्वाश्रीरामोविधायवल्कलंजटां ॥ प्रययौचमहारण्येसीतयालक्ष्मणेनच ॥ २७ ॥ पुत्रशोकान्महाराजस्तत्या
जस्वतनुंमुने ॥ पालनायपितुःसत्यंरामोबभ्रामकानने ॥ २८ ॥ कालांतरेमहारण्येभगिनीरावणस्यच ॥ भ्रमंतीकाननेघोरे
भर्त्रासार्द्धंसुकौतुकात् ॥ २९ ॥ ददर्शरामंकुलटाकामार्ताराक्षसीतदा ॥ पुलकांचितसर्वांगीमूर्छामापस्मरेणच ॥ ३० ॥ श्रीरा
मनिकटंगत्वासस्मितोवाचकामुकी ॥ शश्वद्यौवनसंयुक्तातिप्रौढाकामदुर्मदा ॥ ३१ ॥ ॥ शूर्पणखोवाच ॥ ॥ हेरामहेघ
नश्यामरूपधामगुणान्वित ॥ भावानुरक्तांवनितांमांगृहाणसुनिर्जने ॥ ३२ ॥ श्रुत्वाशूर्पणखावाक्यंधर्मसंस्मृत्यधार्मिकः
उवाचमधुरंवाक्यंशापभीतश्चनारद ॥ ३३ ॥ ॥ श्रीरामउवाच ॥ ॥ अंबमातःसभार्योहमभार्यंगच्छमेनुजं ॥ दुःखंप्रियो
न्यांप्रभजेदितरंचसुखालयं ॥ ३४ ॥ रामस्यवचनंश्रुत्वाप्रययौलक्ष्मणंमुदा ॥ ददर्शलक्ष्मणंशांतंकांतंचलक्षणान्वितं ॥ ३५
मांभजस्वमहाभागेत्युवाचचपुनःपुनः ॥ लक्ष्मणस्तद्वचःश्रुत्वातामुवाचकुतूहलात् ॥ ३६ ॥ ॥ लक्ष्मणउवाच ॥ ॥
विहायरामंसर्वेशंहेमूढेदासमिच्छसि ॥ सीतादासीचमत्पत्नीसीतादासोहमेवच ॥ ३७ ॥ भवसीतासपत्नीत्वंगच्छरामं
मदीश्वरं ॥ तवपुत्रोभविष्यामिसीतायाश्चयथासति ॥ ३८ ॥ लक्ष्मणस्यवचःश्रुत्वाकामेनह्वतमानसा ॥ उवाचलक्ष्म
णंमूढाशुष्ककंठोष्ठतालुकी ॥ ३९ ॥ ॥ शूर्पणखोवाच ॥ ॥ यदित्यजसिमांमूढकामात्स्वयमुपस्थितां
युवयोश्चविपत्तिश्चभविष्यतिनसंशयः ॥ ४० ॥ ब्रह्माचमोहिनींत्यक्त्वाविश्वेऽपूज्योबभूवसः ॥ रंभाशापेनदक्षश्चछागमस्तो
बभूवसः ॥ ४१ ॥ स्वर्वैद्यश्चोर्वशीशापात्यज्ञभागविवर्जितः ॥ रूपहीनःकुबेरश्चमेनाशापेनलक्ष्मण ॥ ४२ ॥ कामोघृता

चीशापेनबभूवभस्मसात्तुशिवात्तू ॥ बलिर्मदालसाशापात्तुभ्रष्टराज्योबभूवह ॥४३॥ शापेनमिश्रकेश्याश्चत्हतभार्योबृहस्प
तिः ॥ ममशापात्तथारामोत्हतभार्योभविष्यति ॥ ४४॥ कामातुरांयौवनस्थांभार्यांस्वयमुपस्थितां ॥ नत्यजेद्धर्मभीतश्चश्रु
तंमाध्यंदिनेपुरा ॥ ४५ ॥ इहत्यक्त्वाविपद्ग्रस्तःपरत्रनरकंव्रजेत्तू ॥ श्रुत्वाशूर्पणखावाक्यमर्द्धचंद्रेणलक्ष्मणः ॥ ४६ ॥ चि
च्छेदनासिकांतस्याःक्षुरधारेणलीलया ॥ तस्याभ्राताचयुयुधेबलवान्खरदूषणः ॥ ४७ ॥ ससैन्योलक्ष्मणास्त्रेणसजगाम
यमालयं ॥ चतुर्दशसहस्रंचराक्षसान्खरदूषणं ॥ ४८ ॥ मृतान्दृष्ट्वाशूर्पणखाभर्त्सयामासरावणम् ॥ सर्वंनिवेदनंकृत्वा
जगामपुष्करंतदा ॥४९॥ ब्रह्मणश्चवरंप्रापकृत्वाचदुष्करंतपः ॥ उवाचतादृशींदृष्ट्वानिराहारांतपस्विनीम् ॥५०॥सर्वज्ञस्त
न्मनोमत्वाकृपासिंधुश्चनारद ॥ ब्रह्मोवाच ॥ अप्राप्यरामंदुष्प्रापंकरोषिदुष्करंतपः ॥५१ ॥ जितेंद्रियाणांप्रवरंलक्ष्मणंध
र्मलक्षणं ॥ ब्रह्मविष्णुशिवादीनामीश्वरंप्रकृतेःपरं ॥ ५२॥ जन्मांतरेचभर्तारंप्राप्स्यसित्वंवरानने ॥ इत्येवमुक्त्वाब्रह्मा
चजगामस्वालयंमुदा ॥ ५३ ॥ देहंतत्याजसावन्हौसाचकुब्जाबभूवह ॥ अथशूर्पणखावाक्यात्तूकोपात्कंपितविग्रहः ॥
॥ ५४ ॥ जहारमाययासीतांमायावीराक्षसेश्वरः ॥ सीतांनदृष्ट्वारामश्चमूर्च्छांप्रापाचिरंमुने ॥ ५५॥ चेतनांकारयामासभ्रा
ताचाध्यात्मिकेनच ॥ ततोबभ्रामगहनंशैलंचकंदरंनदं ॥ ५६ ॥ सचाहर्निशंशोकार्तोमुनीनामाश्रमंमुने ॥ चिरमन्वेषणंकृ
त्वानदृष्ट्वाजानकींविभुः ॥५७॥ चकारमित्रतांरामःसुग्रीवेणस्वयंप्रभुः ॥ निहत्यवालिनंबाणैर्ददौराज्यंचलीलया ॥५८॥
सुग्रीवायचमित्रायस्वीकारपालनायवै॥ दूतान्प्रस्थापयामाससर्वत्रवानरेश्वरः॥ ५९ ॥ तस्थौसुग्रीवभवनेश्रीरामश्चस
लक्ष्मणः ॥ हनूमतेवरंदत्वा[illegible]यकं ॥६० ॥ सीतायैशुभसंदेशंप्राणधारणकारणं ॥ तंचप्रस्थापयामांसदक्षिणां

दिशमुत्तमां ॥ ६१ ॥ सुप्रात्य॥लगनदत्वापादरेणूनसुदुर्लभान् ॥ हनुमान्प्रययौलंकांसीतान्वेषणहेतवे ॥ ६२ ॥ रामाद
धीतसंदेशोययौरुद्रकलोद्भवः ॥ अशोककाननेसीतांददर्शशोककर्शितां ॥ ६३ ॥ निराहारामतिकृशांकुह्वांचंद्रकलामिव ॥
सततंरामरामेतिजपंतींभक्तिपूर्वकं ॥ ६४ ॥ बिभ्रतींचजटाभारंतप्तकांचनसंन्निभाम् ॥ ध्यायमानांपदाब्जंचश्रीरामस्य
दिवानिशं ॥ ६५ ॥ शुद्धशय्यांसुशीलांचसुव्रतांचपतिव्रतां ॥ महालक्ष्मीलक्ष्मयुक्तांप्रज्वलंतींस्वतेजसा ॥ ६६ ॥ पुण्यदां
सर्वतीर्थानांदृष्ट्वाभुवनपावनीं ॥ प्रणम्यमातरंदृष्ट्वारुदंतींवायुनंदनः ॥ ६७ ॥ रत्नांगुलीयंरामस्यददौतस्यैमुदान्वितः ॥
रुरोदधर्मीतांदृष्ट्वाधृत्वातच्चरणांबुजम् ॥ ३८ ॥ उवाचरामसंदेशंसीताजीवनरक्षणम् ॥ ॥ हनुमानुवाच ॥ ॥ पारंसमु
द्रेश्रीरामःसन्नद्धश्चसलक्ष्मणः ॥ ६९ ॥ बभूवराममंत्रंचसुग्रीवोबलवान्कपिः ॥ रामश्चवालिनंहत्वाराज्यंनिष्कंटकंददौ ॥
॥ ७० ॥ सुग्रीवायचमित्रायतद्भार्यांवालिनाहृतां ॥ सुग्रीवश्चतवोद्धारंस्वीचकारचधर्मतः ॥ ७१ ॥ वानराश्चययुःसर्वेतवा
न्वेषणकरणात् ॥ प्राप्यमंगलवार्ताचमत्तोराजीवलोचनः ॥ ७२ ॥ गंभीरंसागरंबध्वासोऽचिरेणागमिष्यति ॥ निहत्य
रावणंपापंसपुत्रंचसबांधवं ॥ ७३ ॥ करिष्यत्यचिरेणैवहेमातस्तवमोक्षणं ॥ अद्यरत्नमयींलंकांनिःशंकस्त्वत्प्रसादतः ॥
॥ ७४ ॥ भस्मीभूतांकरिष्यामिमातःपश्यचसस्मितं ॥ मर्कटीडिंभतुल्यांचलंकांपश्यामिसुव्रते ॥ ७५ ॥ मूत्रतुल्यंसमुद्रंच
शरावमिवभूतलं ॥ पिपीलिकासंघमिवससैन्यंरावणंतथा ॥ ७६ ॥ संहर्तुंचसमर्थोहंमुहूर्तार्धेनलीलया ॥ रामप्रतिज्ञारक्षार्थं
नहनिष्यामिसांप्रतं ॥ ७७ ॥ स्वस्थाभवमहाभागेत्यजभीतिमदीश्वरि ॥ वानरस्यवचःश्रुत्वारुरोदोच्चैर्मुहुर्मुहुः ॥ ७८ ॥
उवाचवचनंभीतासीतारामपतिव्रता ॥ सीतोवाच ॥ अयेजीवतिमेरामोमच्छोकार्णवदारुणात् ॥ ७९ ॥ अपिमेकुशली

नाथःकौसल्यानंदनःप्रभुः ॥ कीदृशश्चकृशांगश्चजानकीजीवनोधुना ॥८०॥ किमहारश्चकिंभुंक्तेममप्राणाधिकःप्रियः ॥
अपिपारेसमुद्रस्यसत्यंसीतापतिःस्वयं ॥८१॥ अपिसत्यंससन्नद्धोनशोकेनहतःप्रभुः ॥ अपिस्मरतिमांपापांस्वामिनोदुः
खरूपिणीं ॥ ८२ ॥ मदर्थैकतिदुःखंवासंप्रापसमदीश्वरः ॥ हारोनारोपितःकंठेपुराव्यवहितोरतौ ॥ ८३ ॥ अधुनैवावयोर्म
ध्येसमुद्रःशतयोजनः ॥अपिद्रक्ष्यामितंरामंकरुणासागरंप्रभुं ॥८४॥ कांतंशांतंनितांतंचधर्मिष्ठंधर्मकर्मणि ॥ अयिसेवां
करिष्यामिपादपद्मेपुनःप्रभोः ॥८५॥ पतिसेवाविहीनायामूढायाजीवनंवृथा ॥ अयिमेधर्मपुत्रश्चसत्यंजीवतिलक्ष्मणः
॥८६॥ मच्छोकसागरेमग्नोभग्नदर्पोमयाविना ॥ वीराणांप्रवरोधर्मीदेवकल्पश्चदेवरः॥ ८७॥ अपिसत्यंससंन्नद्धोमत्प्रभो
रनुजःसदा ॥ अपिद्रक्ष्यामिसत्यंतंलक्ष्मणंधर्मलक्षणं ॥ प्राणानामधिकंप्रेम्णाधन्यंपुण्यस्वरूपिणं ॥८८॥ इत्येवंवच
नंश्रुत्वादत्वाप्रत्युत्तरंशुभम् ॥ भस्मीभूतांचलंकांचचकारलीलयामुने ॥ ८९ ॥ पुनःप्रबोधंतस्यैचदत्वावायुसुतःकपिः ॥
प्रययौलीलयावेगाद्यत्रराजीवलोचनः ॥ ९०॥ सर्वंतत्कथयामासवृत्तांतंमातुरेवच ॥ सीतामंगलवृत्तांतंश्रुत्वारामोरुरो
दच ॥ ९१ ॥ रुरोदोच्चैर्लक्ष्मणश्चसुग्रीवश्चापिनारद ॥ वानरारुरुदुःसर्वेमहाबलपराक्रमाः ॥ ९२ ॥ निबध्यसेतुंलंकांचप्र
ययौरघुनंदनः ॥ ससैन्यःसानुजःशीघ्रंसन्नद्धश्चापिनारद ॥ ९३ ॥ निहत्यरावणंरामोरणंकृत्वासबांधवं ॥ चकारमोक्षणं
ब्रह्मन्सीतायाश्चशुभेक्षणे ॥९४॥ कृत्वापुष्पकयानेनसीतांसत्यपरायणां॥ अयोध्यांप्रययौशीघ्रंक्रीडाकौतुकमंगलैः॥
॥ ९५ ॥ क्रीडांचकारभगवान्सीतांकृत्वाचवक्षसि ॥ विजहौविरहज्वालांसीतारामश्चतत्क्षणं ॥९६॥ सप्तद्वीपेश्वरोरामो
बभूवपृथिवीतले ॥ बभवनिखिलापृथ्वीआधिव्याधिविवर्जिता ॥ ९७॥ बभूवतूरामपुत्रौधार्मिकौचकुशीलवौ ॥ तयो

श्चपुत्रैःपौत्रैश्चसूर्यवंशोद्भवानृपाः ॥ १८ ॥ इतितेकथितंवत्सश्रीरामचरितंशुभं ॥ सुखदंमोक्षदंसारंपारपोतंभवार्णवे ॥ १९ ॥
इतिश्रीब्र॰ महापु॰ श्रीकृष्णजन्मखंडेश्रीरामचरितंद्विषष्टितमोऽध्यायः ॥ ६२ ॥ ॥ नारायणउवाच ॥ ॥ अथकंसोवि
चिंत्यैवंदृष्ट्वादुःस्वप्नमेवच ॥ समुद्विग्नोमहाभीतोनिराहारोनिरुत्सुकः ॥ १ ॥ पुत्रंमित्रंबंधुगणंबांधवंचपुरोहितम् ॥ समा
नीयसभामध्येतानुवाचसुदुःखितः ॥ २ ॥ ॥ कंसउवाच ॥ ॥ मयादृष्टोनिशीथेयोदुःस्वप्नोहिभयप्रदः ॥ निबोधत
बुधाःसर्वेबांधवाश्चपुरोहिताः ॥ ३ ॥ बिभ्रतीरक्तपुष्पाणांमालांसारक्तचंदनं ॥ रक्तांबरंखड्गतीक्ष्णंखर्परंचभयंकरं ॥ ४ ॥
प्रकृत्वाट्टाट्टहासंचलोलजिव्हाभयंकरी ॥ अतीववृद्धाकृष्णांगीनगरेममनृत्यति ॥ ५ ॥ मुक्तकेशीच्छिन्ननासाकृष्णाकृ
ष्णांबरापिया ॥ विधवासामहाशूद्रीमामालिंगितुमिच्छति ॥ ६ ॥ मलिनंचैलखंडंचबिभ्रतीरुक्षमूर्द्धजान् ॥ दधतींचूर्णंति
लकंकपालेममवक्षसि ॥ ७ ॥ कृष्णवर्णानिपक्वानिछिन्नभिन्नानिसत्यक ॥ पतंतिकृत्वाशब्दांश्चशश्वत्तालफलानिच ॥ ८ ॥
कुचैलोविकृताकारोम्लेच्छोहिरुक्षमूर्द्धजः ॥ ददातिमह्यंभूषायांच्छिन्नभिन्नकपर्दकान् ॥ ९ ॥ महारुष्टाचदिव्यास्त्रीपतिपु
त्रवतीसती ॥ बभंजपूर्णकुंभंचसाभिशप्यपुनःपुनः ॥ १० ॥ अम्लानाम्मूढमालांचरक्तचंदनचर्चिताम् ॥ ददातिमह्यंविप्र
श्चमहारुष्टोतिशप्यच ॥ ११ ॥ क्षणमंगारवृष्टिश्चभस्मवृष्टिःक्षणंक्षणम् ॥ क्षणंक्षणंरक्तवृष्टिर्भवेच्चनगरेमम ॥ १२ ॥ वानरं
वायसंश्वानंभल्लूकंसूकरंखरं ॥ पश्यामिविकटाकारंशब्दंकुर्वंतमुल्बणम् ॥ १३ ॥ पश्यामिशुष्ककाष्ठानांराशिमम्लानक
ज्जलं ॥ अरुणोदयवेलायांकपीन्छिन्ननखानिच ॥ १४ ॥ पीतवस्त्रपरीधानाशुक्लचंदनचर्चिता ॥ बिभ्रतीमालतीमालांर
त्नभूषणभूषिता ॥ १५ ॥ क्रीडाकमलहस्तासासिंदूरबिंदुशोभिता ॥ कृत्वाभिशापंमांरुष्टायातिमन्मंदिरात्सती ॥ १६ ॥

पाशहस्तांश्चपुरुषान्मुक्तकेशान्भयंकरान् ॥ अतिरुक्षांश्चपश्यामिविशंतोनगरंमम ॥ १७ ॥ नग्ननारींमुक्तकेशींनृत्यंतीं
चगृहेगृहे ॥ अतीवविकृताकारांपश्यामिसस्मितांसदा ॥ १८ ॥ छिन्ननासाचविधवामहाशूद्रीदिगंबरा ॥ सातैलाभ्यंगितं
मांचकरोत्यतिभयंकरी ॥ १९ ॥ निवार्णांगारयुक्ताश्चभस्मपूर्णादिगंबराः ॥ अतिप्रभातसमयेचित्राःपश्यामिसस्मि
ताः ॥ २० ॥ पश्यामिचविवाहंचनृत्यगीतमनोहरम् ॥ रक्तवस्त्रपरीधानान्पुरुषान्रक्तमूर्द्धजान् ॥ २१ ॥ रक्तंवमंतंपुरु
षंनृत्यंतंनग्नमुल्बणम् ॥ धावंतंचशयानंचपश्यामिसस्मितंसदा ॥ २२ ॥ राहुग्रस्तंचगगनेमंडलंचंद्रसूर्ययोः ॥ एकका
लेचपश्यामिसर्वंग्रासंचबांधवाः ॥ २३ ॥ उल्कापातंधूमकेतुंभूकंपंराष्ट्रविप्लवम् ॥ झंझावातंमहोत्पातंपश्यामिचपुरोहित ॥
॥ २४ ॥ वायुनाघूर्णमानांश्चच्छिन्नस्कंधान्महीरुहान् ॥ पतितान्पर्वतांश्चैवपश्यामिपृथिवीतले ॥ २५ ॥ पुरुषंछिन्नशिर
संनृत्यंतंनग्नमुच्छ्रितम् ॥ मुंडमालाकरंघोरंपश्यामिचगृहेगृहे ॥ २६ ॥ दग्धंसर्वाश्रमंभस्मपूर्णमंगारसंकुलम् ॥ हाहाका
रंचकुर्वंतंसर्वंपश्यामिसर्वतः ॥ २७ ॥ इत्येवमुक्त्वाराजासविरराम सभातले ॥ दृष्ट्वास्वप्नंबांधवाश्चनतमुक्त्वानिशश्वसुः
॥ २८ ॥ जहारचेतनांसद्यःसत्यकश्चपुरोहितः ॥ मत्वाविनाशंकंसस्ययजमानस्यनारद ॥ २९ ॥ रुरोदनारीवर्गश्चपिता
माताचशोकतः ॥ मेनेविनाशकालंचसद्यःस्वयमुपस्थितम् ॥ ३० ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेकंस
दुःस्वप्नकथनंनामत्रिषष्टितमोऽध्यायः ॥ ६३ ॥ ॥ छ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ सर्वंकृत्वापरामर्शंसत्यकश्चपुरोहितः
॥ बुद्धिमान्छुक्रशिष्यश्चतमुवाचहितंमुने ॥ १ ॥ ॥ सत्यकउवाच ॥ ॥ भयंत्यजमहाभागभयांकिंतेमयिस्थिते ॥ कुरु
यागंमहेशस्यसर्वारिष्टविनाशनम् ॥ २ ॥ यागोधनुर्मखोनामवह्न्नोबहुदक्षिणः ॥ दुःस्वप्नानांनाशकरःशत्रुभीतिविनाश

कः ॥ ३ ॥ आध्यात्मिकमाधिदैवमाधिभौतिकमुत्कटं ॥ एषांत्रिविधोत्पातानांखंडनोभूतिवर्धनः ॥ ४ ॥ यागेसमाप्तेशं भुश्चजरामृत्युहरंवरं ॥ ददातिसाक्षाद्भवतिदाताचसर्वसंपदां ॥ ५ ॥ चकारेमंचयागंचपुराबाणोमहाबलः ॥ नंदीपरशुराम श्चतन्नश्चबलिनांवरः ॥ ६ ॥ पुराददौधनुरिदंशिवोनंदीश्वरायच ॥ यागेनभूत्वासिद्धःसददौबाणायधार्मिकः ॥ ७ ॥ कृत्वा यागंमहासिद्धोददौरामायपुष्करे ॥ तुभ्यंददौपरशुरामःकृपयाचकृपानिधिः ॥ ८ ॥ सहस्रहस्तपरिमितंदैर्घ्येतिकठिनंनृप ॥ दशहस्तप्रशस्तंचशंकरेच्छाविनिर्मितं ॥ ९ ॥ पशुपतेःपाशुपतंयुक्तयानेनदुर्वहं ॥ सर्वेभंक्तुंनशक्ताश्चदेवंनारायणंविना ॥ ॥ १० ॥ यागेचधनुषःपूजांशंकरस्यतुशंकरे ॥ कुरुशीघ्रंशुभार्हंचसर्वान्कुरुनिमंत्रणं ॥ ११ ॥ अस्मिन्यागेधनुर्भंगोभवे धदिनराधिप ॥ विनाशोयजमानस्यभविष्यतिनसंशयः ॥ १२ ॥ भग्नेधनुषियागश्चभग्नोभवतिनिश्चितं ॥ फलंददातिको वात्रचानिष्पन्नेचकर्मणि ॥ १३ ॥ ब्रह्माचधनुषोमूलेमध्येनारायणःस्वयं ॥ अग्रेचोग्रप्रतापश्चमहादेवोमहामते ॥ १४ ॥ धनुर्हंति विकारंचसद्रत्नखचितंवरं ॥ ग्रीष्ममध्यान्हमार्तंडप्रभाप्रच्छन्नकारणं ॥ १५ ॥ अशक्तश्चनमयितुमनंतश्चमहा बलः ॥ सूर्यश्चकार्तिकेयश्चकाकथान्यस्यभूमिप ॥ १६ ॥ त्रिपुरारिःपुरानेनजघानत्रिपुरंमुदा ॥ निर्भयंकुरुस्वच्छंदंमंग लार्हंमहोत्सवे ॥ १७ ॥ सत्यकस्यवचःश्रुत्वाचंद्रवंशविवर्धनः ॥ उवाचकंसःसर्वार्थेसततंचहितैषिणं ॥ १८ ॥ कंसउवाच ॥ वसुदेवगृहेजज्ञेमद्वधीकुलनाशनः ॥ स्वच्छंदंनंदगेहेचवर्धतेनंदनंदनः ॥ १९ ॥ मद्बंधुवर्गान्शूरांश्चमंत्रिणःसुविशारदान् ॥ भगिनींपूतनांपूतांजघानबालकोबली ॥ २० ॥ गोवर्धनंदधारैककरेणबलवर्धनः ॥ महेंद्रस्यचशूरस्यचकारचपराभ वम् ॥ २१ ॥ ब्राह्मणंदर्शयामासब्रह्मरूपंचराचरं ॥ निवहंबालवत्सानांचकारकृत्रिमंमुदा ॥ २२ ॥ तमेवबलिनंहंतुमंत्र

णंकुरुसत्यक ॥ ममशत्रुर्विनातेननास्तीहधरणीतले ॥ २३ ॥ नहिस्वर्गेनपातालेत्रिषुलोकेषुनिश्चितं ॥ संतिसंतश्चराजा
नःसर्वत्रममबांधवाः ॥ २४ ॥ महातपस्वीब्रह्माचतपस्वीशंकरःस्वयं ॥ विष्णुःसर्वत्रसर्वात्मासमदर्शीसनातनः ॥ २५ ॥
नंदपुत्रंनिहत्याहंत्रिषुलोकेषुपूजितः ॥ सार्वभौमोभविष्यामिसप्तद्वीपेश्वरोमहान् ॥ २६ ॥ स्वर्गेनिहत्यस्वर्ग्यंचदुर्बलंदै
त्यनिर्जितं ॥ भविष्यामिमहेंद्रश्चतत्रनिर्जित्यभास्करं ॥ २७ ॥ यक्ष्मग्रस्तंचचंद्रंचममैवपूर्वपूरुषम् ॥ वायुंकुबेरंवरुणं
यमंजेष्यामिनिश्चितं ॥ २८ ॥ गच्छनंदव्रजंशीघ्रंनंदंचनंदनंदनं ॥ तद्भ्रातरंचबलिनंबलमानयसांप्रतं ॥ २९ ॥ कंसस्यव
चनंश्रुत्वातमुवाचससत्यकः ॥ हितंसत्यंनीतिसारंपरंसामयिकंतथा ॥ ३० ॥ ॥ सत्यकउवाच ॥ ॥ अक्रूरमुद्धवंवापि
वसुदेवमथापिवा ॥ प्रस्थापयमहाभागनंदव्रजमभीप्सितं ॥ ३१ ॥ सत्यकस्यवचःश्रुत्वावसंततत्रसंसदि ॥ स्वर्णसिंहा
सनस्थंचवसुदेवमुवाचसः ॥ ३२ ॥ ॥ राजेंद्रउवाच ॥ ॥ तत्वज्ञोनीतिशास्त्राणांत्वमुपायविशारदः ॥ व्रजनंदव्रजं
बंधोवसुदेवसुतालयं ॥ ३३ ॥ वृषभानंचनंदंचबलंचनंदनंदनम् ॥ शीघ्रमानययज्ञेत्रसर्वंगोकुलवासिनं ॥ ३४ ॥ गृहीत्वा
पत्रिकांदूतागच्छंतुचचतुर्दिशं ॥ नृपान्मुनिगणान्सर्वान्कर्तुंविज्ञापनंमुदा ॥ ३५ ॥ नृपस्यवचनंश्रुत्वाशुष्ककंठोष्ठतालु
कः ॥ उवाचवचनंब्रह्मन्हृदयेनविदूयता ॥ ३६ ॥ ॥ वसुदेवउवाच ॥ ॥ नियुक्तमत्रराजेंद्रगमनंममसांप्रतं ॥ विज्ञापि
तुंनंदव्रजंवसुदेवस्यनंदनम् ॥ ३७ ॥ यद्यायातोनंदपुत्रोयागेतेचमहोत्सवे ॥ अवश्यंतद्विरोधश्चभविष्यतित्वयासह ॥
॥ ३८ ॥ तमहंचसमानीयकारयिष्यामिसंयुतम् ॥ इतिमेनहिभद्रंचविघ्नस्तस्यतवापिच ॥ ३९ ॥ पित्रानीतोमृतःकृष्णइ
तिसर्वोवदिष्यति ॥ वसुदेवःसतद्वाराजघानन्नृपमेवच ॥ ४० ॥ द्वयोरेकतरस्यापिसद्योमृत्युर्भविष्यति ॥ पतिष्यंतिचशू

राश्चनास्तियुद्धनिरामिष ॥ ४१ ॥ वसुदेववचःश्रुत्वारक्तपंकजलोचनः ॥ खड्गंगृहीत्वातंहंतुंप्रययौनृपतीश्वरः ॥ ४२ ॥
हाहेतिकृत्वापुत्रंचवारयामासतत्क्षणं ॥ उग्रसेनोमहाराजमतीवबलवान्मुने ॥ ४३ ॥ स्वपीठाद्वसुदेवश्चकोपाविष्टोगृहं
ययौ ॥ अक्रूरंप्रेरयामासगंतुंनंदव्रजंनृपः ॥ ४४ ॥ दूतान्प्रस्थापयामासशीघ्रंप्रतिदिशंतथा ॥ आययुर्मुनयःसर्वेनृपाश्च
सपरिच्छदाः ॥ ४५ ॥ दिक्पालाश्चसुराःसर्वेब्राह्मणाश्चतपस्विनः ॥ सनकश्चसनंदश्चवोढुःपंचशिखस्तथा ॥ ४६ ॥
सनत्कुमारोभगवान्प्रज्वलन्ब्रह्मतेजसा ॥ कपिलश्चासुरिःपैलःसुमंतुश्चसनातनः ॥ ४७ ॥ पुलहश्चपुलस्त्यश्चभृ
गुश्चक्रतुरंगिराः ॥ मरीचिःकश्यपश्चैवदक्षोत्रिश्च्यवनस्तथा ॥ ४८ ॥ भरद्वाजश्चव्यासश्चगौतमश्चपराशरः ॥ प्रचे
ताश्चवसिष्ठश्चसंवर्तश्चबृहस्पतिः ॥ ४९ ॥ कात्यायनोयाज्ञवल्क्योप्युत्तंकःसौभरिस्तथा ॥ पर्वतोदेवलश्चैवजैगीषव्य
श्चजैमिनिः ॥ ५० ॥ विश्वामित्रश्चसुतपाःपिप्पलःशाकटायनः ॥ जाबालिर्जांगलिश्चैवपिशलिश्चशिलालिकः ॥ ५१ ॥
आस्तिकश्चजरत्कारुस्तथाकल्याणमित्रकः ॥ दुर्वासावामदेवश्चऋष्यशृंगोविभांडकः ॥ ५२ ॥ पथिःकविःकणादश्चकौ
शिकःपाणिनिस्तथा ॥ कौत्सोघमर्षणश्चैववाल्मीकिर्लोमहर्षणः ॥ ५३ ॥ मार्कंडेयोमृकंडुश्चपर्शुरामश्चसांकृतिः ॥ अगस्त्य
श्चतथावांतस्तथाऽन्येमुनयोमुने ॥ ५४ ॥ सशिष्याश्चसपुत्राश्चब्राह्मणाश्चतपस्विनः ॥ जरासंधोदंतवक्रोदांभिकोद्रविडा
धिपः ॥ ५५ ॥ शिशुपालोभीष्मकश्चभगदत्तश्चमुद्गलः ॥ धृतराष्ट्रोधूमकेशोधूम्रकेतुश्चशंबरः ॥ ५६ ॥ शल्यःसत्राजितःशं
कुर्नृपाश्चान्येमहाबलाः ॥ भीष्मोद्रोणःकृपाचार्योत्यश्वत्थामामहाबलः ॥ ५७ ॥ भूरिश्रवाश्चशाल्वश्चकैकेयःकौशलस्तथा
सर्वान्संभाषयामासमहाराजोयथोचितम् ॥ सत्यकोपज्ञदिवसंचकारचशुभक्षणं ॥ ५८ ॥ ॥ इतिश्रीब्र॰म॰श्रीकृष्णज॰

कंसयज्ञकथनंनामचतुःषष्टितमोऽध्यायः ॥ ६४॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ कंसस्यवचनंश्रुत्वासोक्रूरोधर्मिणांवरः उवाचचोद्धवंशांतंशांतःप्रहृष्टमानसः ॥ १ ॥ ॥ अक्रूरउवाच ॥ ॥ सुप्रभाताघरजनीबभूवमेशुभंदिनं ॥ तुष्टाश्चगुरवो विप्रादेवामामितिनिश्चितं ॥ २ ॥ कोटिजन्मार्जितंपुण्यंममस्वयमुपस्थितं ॥ बभूवमेसमुत्पन्नंयद्यत्कर्मशुभाशुभं ॥ ३ ॥ चिच्छेदबंधनिगडंममबद्धस्यकर्मणा ॥ कारागाराच्चसंसारान्मुक्तोयामिहरेःपदं ॥४॥ सुहृदर्थीकृतोहंचकंसेनविदुषारुषा ॥ वरेणतुल्योदेवस्यक्रोधोममबभूवह ॥ ५ ॥ व्रजराजंसमाहर्तुंव्रजंयास्यामिसांप्रतं ॥ द्रक्ष्यामिपरमंपूज्यंभुक्तिमुक्तिप्रदा यिनं ॥ ६ ॥ नवीनजलदश्यामंनीलेंदीवरलोचनं ॥ पीतवस्त्रसमायुक्तकटिदेशविराजितं ॥ ७ ॥ धूलिधूसरितांगंचकिंवाचं दनचर्चितं ॥ अथवानवनीताक्तमंगंद्रक्ष्यामिसस्मितं ॥ ८ ॥ किंवाविनोदमुरलींवादयंतंमनोहरं ॥ किंवागवांसमूहंचचारयं तमितस्ततः ॥ ९ ॥ किंवावसंतंगच्छंतंशयानंवासुनिश्चितं ॥ निदेशंकीदृशंचाद्यंसुदृष्ट्वाचशुभेक्षणे ॥ १० ॥ यत्पादपद्मंध्या यंतेब्रह्मविष्णुशिवादयः ॥ नहिजानंतियस्यांतमनंतोनंतविग्रहाः ॥ ११ ॥ यत्प्रभावंनजानंतिदेवाःसंतश्चसंततं ॥ दासीनि युक्तायद्दास्येमहालक्ष्मीश्चलक्षिता ॥ १२ ॥ गंगायस्यपदांभोजान्निःसृतासत्वरूपिणी ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिहराबाित्रिभु वनात्परा ॥ १३ ॥ दर्शनस्पर्शनाभ्यांचनृणांपातकनाशिनी ॥ ध्यायतेयत्पदांभोजंदुर्गादुर्गार्तिनाशिनी ॥ १४ ॥ त्रैलोक्य जननीदेवीमूलप्रकृतिरीश्वरी ॥ लोम्नांकूपेषुविश्वानिमहाविष्णोश्चयस्यच ॥ १५ ॥ असंख्यानिविचित्राणिस्थूलात्स्थू लतरस्यच ॥ सचयत्षोडशांशश्चयस्यसर्वेश्वरस्यच ॥ १६ ॥ तंद्रष्टुंयामिहेबंधोमायामानुषरूपिणं ॥ सर्वसर्वांतरात्मानंसर्व ज्ञंप्रकृतेःपरं ॥ १७॥ ब्रह्मज्योतिःस्वरूपंचभक्तानुग्रहविग्रहं ॥ निर्गुणंचनिरीहंचनिरानंदंनिराश्रयं ॥ १८ ॥ परमंपरमानं

दंसानंदंनंदनंदनं ॥ स्वेच्छामयंसर्वपरंसर्वबीजंसनातनं ॥ १९ ॥ वदंतियोगिनःशश्वत्ध्यायंतेहरर्निशंशिशुं ॥ मन्वंतरसहस्रं
चनिराहारःकृशोदरः ॥ २०॥ पद्मेपाद्मतपस्तेपेपुरापाद्मेतुयत्कृते ॥ पुनःकुरुतपस्यांचतदाद्रक्ष्यसिमामिति ॥ २१ ॥ सकृ
च्छब्दंचशुश्रावनददर्शंतथापितं ॥ तावत्कालंपुनस्तप्त्वावरंप्रापददर्शतं ॥ ईदृशंपरमेशंचद्रक्ष्याम्यद्यतमुद्धव ॥२२॥ पुराशं
भुस्तपस्तेपेयावद्दैब्रह्मणोवयः॥ ज्योतिर्मंडलमध्येचगोलोकेतंददर्शसः ॥२३॥ सर्वतत्त्वंसर्वसिद्धंममतत्त्वंपरंवरं ॥ संप्रापत
त्पदांभोजेभक्तिंचनिर्मलांपरां ॥ २४ ॥ चकारात्मसमंतंचयोभक्तोभक्तवत्सलः॥ ईदृशंपरमेशंचद्रक्ष्याम्यद्यतमुद्धव ॥ २५
सहस्रशक्रपातांतंनिराहारःकृशोदरः॥ यस्यानंतस्तपस्तेपेभक्त्याचपरमात्मनः ॥२६॥ तदाचात्मसमंज्ञानंददौतस्मैयईश्व
रः ॥ ईदृशंपरमेशंचद्रक्ष्याम्यद्यतमुद्धव ॥ २७ ॥ सहस्रशक्रपातांतंधर्मस्तेपेचयत्तपः ॥ तदाबभूवसाक्षीसधार्मिणांसर्वक
र्मिणां ॥ २८ ॥ शास्ताचफलदाताचयत्प्रसादान्नृणामिह ॥ सर्वेशमीदृशमहोद्रक्ष्याम्यद्यतमुद्धव ॥ २९ ॥ अष्टाविंश
तिरिंद्राणांपतनेयद्दिवानिशं ॥ एवंक्रमेणमासाब्दैःशताब्दंब्रह्मणोवयः ॥ ३० ॥ अहोयस्यनिमेषेणब्रह्मणःपतनंभवेत्
ईदृशंपरमात्मानंद्रक्ष्याम्यद्यतमुद्धव॥ ३१॥ नास्तिभूरजसांसंख्यायथैवब्रह्मणांतथा॥तथैवब्रंधोविश्वानांतदाधारोमहावि
राट्॥३२॥ विश्वेविश्वेचप्रत्येकंब्रह्मविष्णुशिवादयः॥मुनयोमनवःसिद्धामानवाद्याश्चराचराः ॥३३॥ यत्षोडशांशःसविराट्सृ
ष्टोनष्टश्चलीलया ॥ ईदृशंसर्वशास्तारंद्रक्ष्याम्यद्यतमुद्धव ॥ ३४ ॥ इत्येवमुक्त्वाक्रूरश्चपुलकांचितविग्रहः ॥ मूर्च्छांप्रापसा
श्रुनेत्रादध्यौतच्चरणांबुजम् ॥ ३५ ॥ बभूवभक्तिपूर्णश्चस्मारंस्मारंपदांबुजं ॥ उद्धवश्चतमाश्लिष्यप्रशशंसपुनःपुनः ॥
सचशीघ्रंययौगेहमक्रूरोपिस्वमंदिरे ॥ ३६ ॥ ॥ इतिश्री० श्रीकृ० अक्रूरहर्षोत्कर्षकथनंनामपंचषष्टितमोऽध्यायः ॥६५॥

श्रीनारायणउवाच ॥ अथरासेसखीयुक्तोरासेरासेश्वरःस्वयं ॥ सचरेमेतयासार्द्धंमतीवरमणोत्सुकः ॥ १ ॥ सुखसंभोगमात्रेण ययौनिद्रांचराधिका ॥ दृष्ट्वास्वप्नंसमुत्थायदीनोवाचप्रियंदिने ॥ २ ॥ राधिकोवाच ॥ अहोस्वामिन्निहागच्छत्वांकरोमिस्ववक्षसि ॥ परिणामेविधातामेनजानेकिंकरिष्यति ॥ ३ ॥ इत्युक्त्वासामहाभागाप्रियंकृत्वास्ववक्षसि ॥ दुःस्वप्नंकथयामासत्हृदयेनविदूयता ॥ ४ ॥ राधिकोवाच ॥ रत्नसिंहासनेहंचरत्नछत्रंचबिभ्रती ॥ तदातपत्रंजग्राहरुष्टोविप्रश्चमेप्रभो ॥ ५ ॥ सागरेकज्जलाकारेमहाघोरेचदुस्तरे ॥ गभीरेप्रेरयामासमामेवदुर्बलांसच ॥ ६ ॥ तत्रस्रोतसिशोकार्ताभ्रमामिचमुहुर्मुहुः ॥ महोर्मीणांचवेगेनव्याकुलानक्रसंकुलैः ॥ ७ ॥ त्राहित्राहीतिहेनाथत्वांवदामिपुनःपुनः ॥ त्वांनदृष्ट्वामहाभीताकरोमिप्रार्थनांसुरम् ॥ ८ ॥ कृष्णतत्रनिमज्जंतीपश्यामिचंद्रमंडलं ॥ निपतंतंचगगनाच्छतखंडंचभूतले ॥ ९ ॥ क्षणांतरेचपश्यामिगगनात्सूर्यमंडलं ॥ बभूवचचतुःखंडंनिपत्यधरणीतले ॥ १० ॥ एककालेचगगनेमंडलंचंद्रसूर्ययोः ॥ अतीवकज्जलाकारंसर्वंग्रस्तंचराहुणा ॥ ११ ॥ क्षणांतरेचपश्यामिब्राह्मणोदीप्तिमानिति ॥ मत्क्रोडस्थसुधाकुंभंबभंजचरुषेतिच ॥ १२ क्षणांतरेचपश्यामिमहारुष्टंचब्राह्मणम ॥ गृहीत्वाचव्रजंतंचरुषाचपरुषंमम ॥ १३ ॥ क्रीडाकमलदंडंचहस्ताद्धस्तंमम प्रभो ॥ सहसाखंडखंडंचबभूवसहहेतुना ॥ १४ ॥ हस्ताद्धस्तंचसहसासद्रत्नसारदर्पणः ॥ निर्मलःकज्जलाकारःखंडंखंडंबभूवह ॥ १५ ॥ हारोमेरत्नसाराणांछिन्नोभूत्वाचवक्षसः ॥ अतीवमलिनंपद्मंपपातधरणीतले ॥ १६ ॥ सौधपुत्तलिकाःसर्वान्नृत्यंतिचहसंतिच ॥ आस्फोटयंतिगायंतिरुदंतिचक्षणंक्षणं ॥ १७ ॥ कृष्णवर्णंबृहच्चक्रंखेभ्रमंतंमुहुर्मुहुः ॥ निपतंतंचोत्पतंतंपश्यामिचभयंकरं ॥ १८ ॥ प्राणाधिदेवःपुरुषोनिःसृत्याभ्यंतरान्मम ॥ राधेविदायंदेहीतिततोयामीत्युवाच ह ॥

॥ १९ ॥ कृष्णवर्णांचप्रतिमामामाश्लिष्यतिचुंबति ॥ कृष्णवस्त्रपरीधानाचेतिपश्यामिसांप्रतं ॥ २० ॥ इतीदंविपरीतंचदृ
ष्ट्वाचप्राणवल्लभ ॥ नृत्यंतिदक्षिणांगानिप्राणाआंदोलयंतिमे ॥ २१ ॥ रुदंतिशोकात्कर्षतिसमुद्विग्नंचमानसं ॥ किमिदं
किमिदंनाथवदवेदविदांवर ॥ २२ ॥ इत्युक्त्वाराधिकादेवीशुष्ककंठोष्ठतालुका ॥ पपाततत्पदांभोजेभीतासाशोकविह्व
ला ॥ २३ ॥ श्रुत्वास्वप्नंजगन्नाथोदेवींकृत्वास्ववक्षसि ॥ आध्यात्मिकेनयोगेनबोधयामासतत्क्षणं ॥ २४ ॥ तत्याजशो
कंसादेवीज्ञानंसंप्राप्यनिर्मलं ॥ शांतंचभगवंतंचकृत्वाकांतंस्ववक्षसि ॥ २५ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्म० महापु० श्रीकृष्णज०
श्रीराधाशोकापनोदनेषट्षष्टितमोऽध्यायः ॥ ६६ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ विरहव्याकुलांदृष्ट्वाकामिनींकाममो
हनः ॥ कृत्वावक्षसितांकृष्णोययौक्रीडासरोवरं ॥ १ ॥ राजराजेश्वरीराधाकृष्णवक्षसिराजते ॥ सौदामिनीवजलदेनवी
नेगगनेमुने ॥ २ ॥ रेमेसरमयासार्द्धंकृपयाचकृपानिधिः ॥ द्वयोर्द्वयोर्यथास्वर्णमण्योर्मारकतोमणिः ॥ ३ ॥ रत्ननिर्माण
पर्यंकेरत्नेंद्रसारनिर्मिते ॥ रत्नप्रदीपेज्वलतिरत्नभूषणभूषितः ॥ ४ ॥ रत्नभूषाभूषितयारासरत्नश्चकौतुकात् ॥ रसरत्ना
करेरम्येनिमग्नोरसिकेश्वरः ॥ ५ ॥ रासेरासेश्वरीराधारासेश्वरमुवाचसा ॥ सुरतौविरतौसत्यांविरतेनमनोरथे ॥ ६ ॥ ॥ रा
धिकोवाच ॥ प्रफुल्लाहंत्वयानाथम्लानाचत्वांविना ॥ यथामहौषधिगणःप्रभातेभातिभास्करे ॥७॥ नक्तंदीपशिखे
वाहंत्वयासार्द्धंत्वयाविना ॥ दिनेदिनेयथाक्षीणाकृष्णपक्षेविधोःकला ॥८॥ तव वक्षसिमेदीप्तिःपूर्णचंद्रप्रभासमा ॥ सद्योमृ
तात्वयात्यक्ताकुहांचंद्रकलायथा ॥ ९ ॥ ज्वलदग्निशिखेवाहंघृताहुत्यात्वयासह ॥ त्वयाविनाहंनिर्वाणाशिशिरेपद्मिनीय
था ॥१०॥ चिंताज्वरजराग्रस्तामतस्त्वयिगतेप्यहं ॥ अस्तंगतेरवौचंद्रेध्वांतग्रस्ताधरायथा ॥११॥ भ्रष्टोवेषस्त्वांविनामेरूपं

यौवनचेतनं ॥ तारावलीपरिभ्रष्टासूर्यसूतोदयेयथा ॥ १२ ॥ त्वमेवात्माचसर्वेषांममनाथोविशेषतः ॥ तनुर्यथात्मनात्यक्तातथा
हंचत्वयाविना ॥ १३ ॥ स्थलंयथाचित्रयुक्तंत्वयासार्द्धमहंतथा ॥ असंस्कृतात्वयाहीनातृणाछन्नायथामही ॥ १४ ॥ त्वयासा
र्द्धमहंकृष्णचित्रयुक्तेवमृन्मयी ॥ त्वांविनाजलधौताहंविरूपामृन्मयीवच ॥ १५ ॥ गोपांगनानांशोभाचत्वयारासेश्वरेणच ॥
हारेस्वर्णविकारेचश्वेतेनमणिनासह १६ व्रजराजत्वयासार्द्धंराजंतेराजराजयः ॥ यथाचंद्रेणनभसितारराजिर्विराजते
॥ १७ ॥ त्वयाशोभायशोदायानंदस्यनंदनंदन ॥ यथाशाखाफलस्कंधैस्तरुराजिर्विराजते १८ त्वयासार्द्धंगोकुलेशशोभा
गोकुलवासिनां ॥ यथासर्वालोकराजीराजेंद्रेणविराजते १९ रासस्यापिचरासेशत्वयाशोभामनोहरा ॥ राजतेदेवराजे
नयथास्वर्गैमरावती ॥ २० ॥ वृंदावनस्यवृक्षणांत्वंचशोभापतिर्गतिः ॥ अन्येषांचवनानांचबलवान्केसरीयथा ॥ २१ ॥
त्वयाविनायशोदाचनिमग्नाशोकसागरे ॥ अप्राप्यवत्संसुरभीक्रोशंतीव्याकुलायथा ॥ २२ ॥ आंदोलयंतिनंदस्यप्राणाद
ग्धंचमानसं ॥ त्वयाविनासप्तरात्रे यथाधान्यसमाहकः ॥ २३ ॥ इत्युक्त्वापरमप्रेम्णासापतंतीहरेःपदे ॥ पुनराध्यात्मिके
नैवबोधयामासतांविभुः ॥ २४ ॥ आध्यात्मिकोमहायोगोमोहसंच्छेदकारणं ॥ यथापरशुश्चवृक्षाणांतीक्ष्णधारश्चनारद ॥
॥ २५ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ आध्यात्मिकंमहायोगंवदवेदविदांवर ॥ शोकच्छेदंचलोकानांश्रोतुंकौतूहलंमम ॥ २६ ॥
श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ आध्यात्मिकोमहायोगोनज्ञातोयोगिनामपि ॥ सचनानाप्रकारश्चसर्ववेत्तिहरिःस्वयं ॥ २७ ॥
किंचिदाध्यात्मिकंचैवगोलोकेराधिकेश्वरः ॥ सुप्रीतःकथयामासत्रिपुरारिंमहामुने ॥ २८ ॥ सहस्रेंद्रनिपातांतंतपःकुर्वंत
मीश्वरं ॥ श्रेष्ठंज्येष्ठंवैष्णवानांवरिष्ठंचतपस्विनां ॥ २९ ॥ पुष्करेदुष्करंतप्त्वापाद्मेपाद्मंचपद्मजः ॥ दृष्ट्वातंसादरंकृत्वा

वाचकिंचिदेवतं ॥ ३० ॥ शतेंद्रपातपर्यंतकठोरेणकृशोदरं ॥ निश्चेष्टमस्थिसारंचकृपयाचकृपानिधिः॥ ३१ ॥ सिंहक्षेत्रेपु
राधर्ममत्तातंधर्मिणांवरं ॥ चतुर्दशेंद्रावच्छिन्नंतपस्तप्त्वाकृशोदरं ॥ ३२ ॥ पपाठाध्यात्मिकंकिंचित्कृपयाचकृपानिधिः॥
किंचिच्छतेंद्रावच्छिन्नमातपंतमुवाचसः ॥ ३३ ॥ किंचित्सनत्कुमारंचतपंतंसुचिरंचिरं ॥ सुतपंतमनंतंचकिंचिच्चोवाचनार
द ॥ ३४ ॥ चिरंतपंतंकपिलंहिमशैलेतपस्विनं ॥ पुष्करेभास्करेकिंचित्तपंतंदुष्करंतपः ॥३५ ॥ उवाचकिंचित्प्रन्हादंकिंचि
द्दुर्वाससंभृगुं ॥ एवंनिगूढभक्तंचकृपयाभक्तवत्सलः ॥ ३६ ॥ क्रीडासरोवरेरम्येयदुवाचकृपानिधिः ॥ शोकार्तांराधिकांतं
च्चकथयामिनिशामय ॥ ३७ ॥ विरसांरासिकांदृष्ट्वावासयित्वाचवक्षसि ॥ उवाचाध्यात्मिकंकिंचिद्योगिनींयोगिनांगुरुः
॥ ३८ ॥ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥ जातिस्मरेस्मरात्मानंकथंविस्मरसिप्रिये ॥ सर्वंगोलोकवृत्तांतंसुदाम्नःशापमेवच ॥
॥ ३९ ॥ शापात्किंचिद्दिनंदीनेत्वद्विच्छेदोमयासह ॥ भविष्यातिमहाभागेमेलनंपुनरावयोः ॥४० ॥ पुनरेवगमिष्यामिगो
लोकंतंनिजालयं ॥ गत्वागोपांगनाभिश्चगोपैर्गोलोकवासिभिः ॥४१ ॥ अधुनाध्यात्मिकंकिंचित्त्वांवदामिनिशामय ॥ शो
कघ्नंहर्षदंसारंसुखदंमानसस्यच ४२ अहंसर्वांतरात्माचनिर्लिप्तःसर्वकर्मसु ॥ विद्यमानश्चसर्वेषुसर्वत्रादृष्टएवच ४३ वायु
श्चरतिसर्वत्रयथैवसर्ववस्तुषु ॥ नचलिप्तस्तथैवाहंसाक्षीचसर्वकर्मणां ॥४४॥ जीवोमत्प्रतिबिंबश्चसर्वसर्वत्रजीविषु ॥ भो
क्ताशुभाशुभानांचकर्ताचकर्मणांसदा ॥ ४५ ॥ यथाजलघटेष्वेवमंडलंचंद्रसूर्ययोः ॥ भग्नेषुतेषुसंश्लिष्टस्तयोरेवतथाम
यि ॥४६ ॥ जीवश्लिष्टस्तथाकालेमृतेषुजीविषुप्रिये ॥ आवांचविद्यमानौचसततंसर्वजंतुषु ॥ ४७ ॥ आधारश्चाहमाधेयं
कार्यंचकारणंविना ॥ अयेसर्वाणिद्रव्याणिनश्वराणिचसुंदरि ॥ ४८ ॥ आविर्भावाधिकाःकुत्रकुत्रचिन्नूनमेवच ॥ममां

शाःकेपिदेवाश्चकेचिद्देवाःकलास्तथा ॥ ४९ ॥ केचित्कलाःकलांशांशास्तदंशांशाश्चकेनच ॥ मदंशाप्रकृतिःसूक्ष्मासाचमू
र्त्याचपंचधा ॥ ५० ॥ सरस्वतीचकमलादुर्गात्वंचापिवेदसूः ॥ सर्वेदेवाःप्रकृतिकायावंतोमूर्तिधारिणः ॥५१॥ अहमात्मा
नित्यदेहीभक्तध्यानानुरोधतः ॥ येयेप्रकृतिकाराधेतेनष्टाःप्राकृतेलये ॥५२ ॥ अहमेवासमेवाग्रेपश्चादप्यहमेवच ॥ यथा
हंचतथात्वंचयथाधावल्यदुग्धयोः ॥ ५३ ॥ भेदःकदापिनभवेन्निश्चितंचतयावयोः ॥ अहंमहान्विराट्सृष्टौविश्वानिय
स्यलोमसु ॥ ५४ ॥ अंशस्त्वंतत्रमहतीस्वांशेनतस्यकामिनी ॥ अहंक्षुद्रविराट्सृष्टौविश्वंयन्नाभिपद्मतः ॥ ५५ ॥ अयं
विष्णोर्लोमकूपेवासोमेचांशतःसति ॥ तस्यस्त्रीत्वंचबृहतीस्वांशेनसुभगातथा ॥ ५६ ॥ तस्याविश्वेचप्रत्येकंब्रह्मवि
ष्णुशिवादयः ॥ ब्रह्मविष्णुशिवाअंशाश्चान्याश्चापिचमत्कलाः ॥ ५७ ॥ मत्कलांशांशकलयासर्वेदेविचराचराः ॥ वैकुं
ठेत्वंमहालक्ष्मीरहंतत्रचतुर्भुजः ॥ ५८ ॥ सचविश्वाद्बहिश्चार्द्धयथागोलोकएवच ॥ सरस्वतीत्वंसत्येचसावित्रीब्रह्म
णःप्रिया ॥५९॥ शिवलोकेशिवात्वंचमूलप्रकृतिरीश्वरी ॥ विनश्यदुर्गंदुर्गांचसर्वदुर्गातिनाशिनी ॥ ६० ॥ साएवदक्षकन्या
चसाएवशैलकन्यका ॥ कैलासेपार्वतीतेनसौभाग्याशिववक्षसि ६१ स्वांशेनत्वंसिंधुकन्याक्षीरोदेविष्णुवक्षसि ॥ अहंस्वां
शेनसृष्टौचब्रह्मविष्णुमहेश्वराः ६२ त्वंचलक्ष्मीःशिवाधात्रीसावित्रीचपृथक्पृथक् ॥ गोलोकेचस्वयंराधारासेरासेश्वरीस
दा ॥ ६३ ॥ वृंदावृंदावनेरम्येविरजाविरजातटे ॥ सात्वंसुदामशापेनभारतंपुण्यमागता ॥ ६४ ॥ पूतंकर्तुंभारतंचवृंदारण्यं
चसुंदरि ॥ त्वत्कलांशांशकलयाविश्वेषुसर्वयोषितः ॥६५॥ यायोषित्साचभवतीयःपुमान्सोहमेवच ॥ अहंचकलयावन्हिस्त्वं
स्वाहादाहिकाप्रिया ॥ ६६ ॥ त्वयासहसमर्थोहंनालंदग्धुंचत्वांविना ॥ अहंदीप्तिमतांसूर्यःकलयात्वंप्रभाकरी ॥ ६७ ॥ संज्ञा

त्वंचत्वयाभास्मित्वाविनाहंनदीप्तमान् ॥ अहंचकलयाचंद्रस्त्वंचशोभाचरोहिणी ॥ ६८ ॥ मनोहरस्त्वयासार्द्धंत्वांविना नचसुंदरः ॥ अहमिंद्रश्चकलयासर्वलक्ष्मीश्चत्वंशची ॥६९॥ त्वयासार्द्धंदेवराजोहतश्रीश्चत्वयाविना ॥ अहंधर्मश्चकलयात्वं चमूर्तिश्चधर्मिणी ॥ ७० ॥ नाहंशक्तोधर्मकृत्येत्वांचधर्मक्रियांविना ॥ अहंयज्ञश्चकलयात्वंस्वाहांशेनदक्षिणा ॥ ७१ ॥ त्वया सार्द्धंचफलदोप्यसमर्थस्त्वयाविना ॥ कलयापितृलोकोहंस्वांशेनत्वंस्वधासती ॥ ७२ ॥ त्वयालंकव्यदानेचसदानालंत्व याविना ॥ अहंपुमांस्त्वंप्रकृतिर्नस्रष्टाहंत्वयाविना ॥ ७३ ॥ त्वंचसंपत्स्वरूपाहमीश्वरश्चत्वयासह ॥ लक्ष्मीयुक्तस्त्वयाल क्ष्म्यानिःश्रीकश्चत्वयाविना ७४ यथानालंकुलालश्चघटंकर्तुंमृदाविना ॥ अहंशेषश्चकलयास्वांशेनत्वंवसुंधरा ॥७५॥ त्वां सस्यरत्नाधारांचबिभर्मिमूर्ध्निसुंदरि ॥ त्वंचकांतिश्चशांतिश्चभूतिर्मूर्तिमतीसती ॥७६ ॥ तुष्टिःपुष्टिःक्षमालज्जाक्षुधातृष्णाप रादया ॥ निद्राशुद्धाचतंद्राचमूर्छाचसन्नतिःक्रिया ॥ ७७॥ मूर्तिरूपाभक्तिरूपादेहिनांदेहरूपिणी ॥ ममाधारासदात्वंचतवा त्माहंपरस्परं ॥ ७८ ॥ यथात्वंचतथाहंचसमौप्रकृतिपूरुषौ ॥ नहिसृष्टिर्भवेद्देविद्वयोरेकतरंविना ॥ ७९ ॥ इत्युक्त्वापरमा त्माचराधांप्राणाधिकांप्रियां ॥ कृत्वावक्षसिसुप्रीतोबोधयामासनारद ॥ ८० ॥ सचक्रीडानियुक्तश्चबभूवरत्नमंदिरे ॥ त याचराधयासार्द्धंकामुक्यासहकामुकः ॥ ८१ ॥ इतिश्रीब्र० महापु० श्रीकृष्णजन्मखंडेआध्यात्मिकयोगकथनंनामसप्त षष्टितमोध्यायः ॥ ६७ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ कृत्वाक्रीडांसमुत्थायपुष्पतल्पात्पुरातनः ॥ निद्रितांप्राणसह शींबोधयामासतत्क्षणं ॥ १ ॥ वस्त्रांचलेनसंस्कृत्यकृत्वातान्निर्मलंमुखं ॥ उवाचमधुरंशांतंशांतांचमधुसूदनः ॥ २ ॥ श्रीकृ ष्णउवाच ॥ अयितिष्ठक्षणंरासेरासेश्वरिशुचिस्मिते ॥ व्रजवृंदावनंवापिव्रजंव्रजव्रजेश्वरि ॥ ३ ॥ रासाधिष्ठातृदेवित्वंरासं

रासेकुरुक्षणं॥ग्रामेग्रामेयथासंत:सर्वत्रग्रामदेवता: ॥ ४ ॥ प्रियालिनिवहै:सार्द्धंक्षणंचंदनकाननं ॥ क्षणंवाचंपकवनंगच्छ
वातिष्ठसुंदरि ॥ ५ ॥ क्षणंगृहंचयास्यामिविशिष्टंकार्यमास्तिमे ॥ विरामंदेहिमेप्रीत्याक्षणंमांप्राणवल्लभे ॥ ६ ॥ प्राणाधि
ष्ठातृदेवित्वंप्राणाश्चत्वयिसंतिमे ॥ प्राणीविहायप्राणांश्चकुत्रस्थातुंक्षम:प्रिये ॥७॥ त्वयिमेमानसंशश्वत्त्वंमेसंसारवासना॥
त्वत्तोममप्रियानास्तित्वमेवशंकरात्प्रिया ॥ ८ ॥ प्राणामेशंकर:सत्यंत्वंचप्राणाधिकासति ॥ इत्युक्त्वातांसमाश्लिष्यभ
गवान्गंतुमुद्यत: ॥ ९ ॥ अक्रूरागमनंज्ञात्वासर्वज्ञ:सर्वसाधन: ॥ आत्मापाताचसर्वेषांसर्वोपकारकारक: ॥ १० ॥ दृष्ट्वात
मेवगच्छंतमुत्सुकंभिन्नमानसं ॥ उवाचराधिकादेवीत्हृदयेनविदूयता ॥ ११ ॥ ॥ राधिकोवाच ॥ ॥ हेनाथरमणश्रेष्ठश्रे
ष्ठश्चप्रेयसांमम ॥ हेकृष्णहेरमानाथव्रजेशमाव्रजव्रज ॥ १२ ॥ अधुनात्वंप्राणनाथपश्यामिभिन्नमानसं ॥ गतेत्वयिममप्रे
मगतंसौभाग्यमेवच ॥ १३ ॥ कयासिमांविनिक्षिप्यगंभीरेशोकसागरे ॥ विरहव्याकुलांदीनांत्वय्येवशरणागताम् १४
नयास्यामिपुनर्गेहंयास्यामिकाननांतरं ॥ कृष्णकृष्णेतिकृष्णेतिगायंगायंदिवानिशं ॥ १५ ॥ नयास्याम्यथवारण्यंया
स्यामिकामसागरे ॥ तत्रत्वत्कामनांकृत्वात्यक्ष्यामिचकलेवरं ॥ १६ ॥ यथाकाशोयथात्माचयथाचंद्रोयथारवि: ॥ तथा
त्वंयासिमत्पार्श्वैनिबद्धोवसनांचले ॥ १७ ॥ अधुनायासिनैराश्यंकृत्वामेदीनवत्सल ॥ नयुक्तंहिपरित्यक्तुंदीनांमांशरणा
गताम् ॥ १८ ॥ यत्पादपद्मंध्यायंतेब्रह्मविष्णुशिवादय: ॥ त्वांमाययागोपवेषंकथंजानामिमत्सरी ॥ १९ ॥ कृतंयद्देवदु
र्नीतमपराधसहस्रकं ॥ यदुक्तंपतिभावेनचाभिमानेनतत्क्षम ॥ २० ॥ चूर्णीभूतश्चमद्गर्वोदूरीभूतोमनोरथ: ॥ विज्ञातमात्म
सौभाग्यंकिमन्यत्कथयामिते ॥ २१ ॥ज्ञात्वागर्गमुखाच्छुत्वामोहितातवमायया ॥ त्वांचवक्तुंनशक्नोमिप्रेम्णावाभक्तिपा

शतः ॥ २२ ॥ यासिचन्मापारत्यज्यसकलकोभविष्यसि ॥ त्वत्पुत्रपौत्रानश्यंतिब्रह्मकोपानलेनच ॥ २३ ॥ क्षणंयुगशतंम
न्येत्वांविनाप्राणवल्लभं ॥ कथंशताब्दंत्वांत्यक्त्वाविभर्मिजीवनंप्रभो ॥ २४ ॥ इत्युक्त्वाराधिकाकोपात्पपातधरणीतले ॥
मूर्छासंप्रापसहसाजहारचेतनांमुने ॥ २५ ॥ कृष्णरतांमूर्च्छितांदृष्ट्वाकृपयाचकृपानिधिः ॥ चेतनांकारयित्वाचवासयामास
वक्षसि ॥ २६ ॥ बोधयामासविविधंयोगैःशोकविखंडनैः ॥ तथापिशोकंत्यक्तुंचनशशाकशुचिस्मिता ॥ २७ ॥ सामान्यवस्तुवि
श्लेषोनृणांशोकायकेवलं ॥ देहात्मनोश्चविच्छेदःकसुखायप्रकल्पते ॥ २८ ॥ नययौतत्रदिवसेव्रजराजोव्रजंप्रति ॥ क्री
डासरोवराभ्याशंप्रययौराधयासह ॥ २९ ॥ तत्रगत्वापुनःक्रीडांचकारचतयासह ॥ विजहौविरहज्वालांरासेरासेश्वरीमुदा
॥ ३० ॥ राधासास्वामिनासार्द्धंपुष्पचंदनचर्चिता ॥ पुष्पचंदनतल्पेचतस्थौरहसिनारद ॥ ३१ ॥ ॥ इतिश्रीब्र० म० श्रीकृ
ष्णज० शोकविमोचनंनामअष्टषष्टितमोऽध्यायः ॥ ६८ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ अतःपरंकिंरहस्यंराधाकेशवयोर्वद ॥
निगूढतत्त्वमस्पष्टंतन्मेव्याख्यातुमर्हसि ॥ १ ॥ श्रीनारायणउ० ॥ शृणुनारदवक्ष्यामिरहस्यंपरमाद्भुतं ॥ गोपनीयंचवेदे
षुपुराणेषुपुराविदां ॥ २ ॥ पुनःसकामोभगवान्कृष्णःस्वेच्छामयोविभुः ॥ रेमेसरमयासार्द्धंविदग्धश्चविदग्धया ॥ ३ ॥ चतुः
षष्टिकलाशक्त्यायथाकांताकलावती ॥ कामशास्त्रेषुनिपुणाविदग्धारसिकेश्वरी ॥ ४ ॥ शृंगारलीलानिपुणाशश्वत्कामा
चकामुकी ॥ सुंदरीसुदरीष्वेवशश्वत्सुस्थिरयौवना ॥ ५ ॥ पितॄणांमानसीकन्याधन्यामान्याचमानिनी ॥ शंभोःशिष्याज्ञा
नयुताशतकल्पांतजीविनी ॥ ६ ॥ वेदवेदांगनिपुणायोगनीतिविशारदा ॥ नानारूपधरासाध्वीप्रसिद्धासिद्धयोगिनी ॥ ७ ॥
तत्कन्याराधिकादेवीमातृतुल्याचकामुकी ॥ चकारनानाभावंसासुशीलास्वामिनंप्रति ॥ ८ ॥ चतुःषष्टिकलामानंशृंगारंच

चकारसः ॥ तथाविशिष्टयासाकंरासेरासरसोत्सुकः ॥ ९ ॥ तांनखाग्रक्षतश्रोणींनखक्षतपयोधरां ॥ लुप्तचंदनसिंदूरांकबरी
शिथिलांसतीं ॥ १० ॥ सुखसंभोगमग्नांचनम्रांचशोकमूर्च्छितां ॥ पुलकांचितसर्वांगींनिद्रादेवींसमाययौ ॥ ११ ॥ दृष्ट्वातांनि
द्रितांकृष्णःकृपयाचकृपानिधिः ॥ रुरोदमाययामायीमायेशोलोकशिक्षया ॥ १२ ॥ कृत्वावक्षसिराधांचचुचुंबचपुनःपुनः
॥ स्नातांचनेत्रसलिलैःप्राणाधिष्ठातृदेवतां ॥ १३ ॥ प्राणाधिकांप्रियतमांधारयामासवाससी ॥ वन्हिशुद्धेतिसुक्ष्मेचामू
ल्येविश्वसुदुर्लभे ॥ १४ ॥ कबरींरचयामासददौकुंकुमचंदनं ॥ तद्गात्रेचगलेहारममूल्यंरत्ननिर्मितं ॥ १५ ॥ सिंदूरंचददौ
तस्याःसीमंताधःस्थलेमले ॥ दाडिंबकुसुमाकारंयुक्तंचंदनबिंदुभिः ॥ १६ ॥ चकारपद्मकंगंडेनानाचित्रविचित्रकं ॥ ददौ
तत्पादपद्मेचरत्नमंजीररंजितं ॥ १७ ॥ पादांगुलिनखाग्रेचसुंदरालक्तकंददौ ॥ नानासुवेषोज्वलितांतांनिद्राकुलितांविभुः
॥ १८ ॥ पुनश्चकारमोहेनगाढालिंगनमीप्सितं ॥ पुनश्चचुंबनंकृत्वानिवेश्यचस्ववक्षसि ॥ १९ ॥ सुष्वापजगतांस्वामी
कामीविरहकातरः ॥ एतस्मिन्नंतरेकालेब्रह्मालोकपितामहः ॥ २० ॥ शिवशेषादिभिर्देवैर्मुनींद्रैस्सार्द्धमाययौ ॥ आगत्य
नत्वाशिरसातुष्टावसंपुटांजलिः ॥ २१ ॥ सामवेदोक्तस्तोत्रेणपरिपुर्णतमंविभुं ॥ २२ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ जयजयजगदीशवं
दितचरणनिर्गुणनिराकारस्वेच्छामयभक्तानुग्रहनित्यविग्रहगोपवेषमाययामायेशसुवेषसुशीलशांतसर्वकांतदांतनितां
तज्ञानानंदपरात्परतरप्रकृतेःपरसर्वांतरात्मरूपनिर्लिप्तसाक्षिस्वरूपव्यक्ताव्यक्तनिरंजनभारावतारणकरुणार्णवशोकसं
तापग्रसनजरामृत्युभयादिहरणशरणपंजरभक्तानुग्रहकातरभक्तवत्सलभक्तसंचितधनओंनमोस्तुते ॥ २३ ॥ सर्वाधिष्ठा
तृदेवायेत्युक्त्वावैप्रीणनायच ॥ पनःपनरुवाचेदंमूर्च्छितश्चबभूवह २४ इतिब्रह्मकृतंस्तोत्रंयःश्रृणोतिसमाहितः ॥ तत्सर्वा

भीष्टसिद्धिश्चभवत्येवनसंशयः ॥ २५ ॥ अपुत्रोलभतेपुत्रंप्रियाहीनोलभेत्प्रियाम् ॥ निर्धनोलभतेसत्यंपरिपूर्णतमंधनं ॥
॥ २६ ॥ इहलोकेसुखंभुक्त्काचांतेदास्यंलभेद्धरेः ॥ अचलांभक्तिमाप्नोतिमुक्तेरपिसुदुर्लभाम् ॥ २७ ॥ स्तुत्वाचजगतां
धाताप्रणम्यचपुनःपुनः ॥ शनैःशनैःसमुत्थायभक्त्यापुनरुवाचह ॥ २८ ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ उत्तिष्ठदेवदेवेशपरमा
नंदकारण ॥ नंदनंदनसानंदनित्यानंदनमोस्तुते ॥ २९ ॥ व्रजनंदालयंनाथत्यजवृंदावनंवनं ॥ स्मरसुदामशापंचशतव
र्षनिबंधनं ॥ ३० ॥ भक्तशापानुरोधेनशतवर्षंप्रियांत्यज ॥ पुनरेतांचसंप्राप्यगोलोकंचगमिष्यसि ॥ ३१ ॥ गत्वापितृगृ
हंदेवपश्याक्रूरंसमागतं ॥ पितृव्यमतिथिंमान्यंधन्यंवैष्णवमीश्वरं ॥ ३२ ॥ तेनसार्द्धंमधुपुरींभगवन्गच्छसांप्रतम् ॥
कुरुशंभोर्धनुर्भंगंभग्नंवैरिगणंहरे ॥ ३३ ॥ हनकंसंदुरात्मानंतातंबोधयमातरं ॥ निर्माणंद्वारकायाश्चभारावतरणंभु
वः ॥ ३४ ॥ दहवाराणसींशंभोःशक्रस्यसदनंविभो ॥ शिवस्यजृंभणंयुद्धेबाणस्यभुजकृंतनं ॥ ३५ ॥ रुक्मिणी
हरणंनाथघातनंनरकस्यच ॥ षोडशानांसहस्रंचस्त्रीणांपाणिग्रहंकुरु ॥ ३६ ॥ त्यजप्रियांप्राणसमांव्रजेश्वरव्रजंव्र
ज ॥ उत्तिष्ठोत्तिष्ठभद्रंतेयावद्राधानजाग्रति ॥ ३७ ॥ इत्येवमुक्त्काब्रह्माचसेंद्रैर्देवगणैःसह ॥ जगामब्रह्मलोकंचशे
षश्चशंकरस्तथा ॥ ३८ ॥ पुष्पचंदनवृष्टिंचकृष्णस्योपरिदेवताः ॥ चक्रुःप्रीत्याचभक्त्याचवाग्बभूवाशरीरिणी ॥
॥ ३९ ॥ वधकंसंवधार्हंचस्वपित्रोर्मोक्षणंकुरु ॥ क्षयंकुरुभुवोभारंनारदेत्येवमेवच ॥ ४० ॥ इत्येवतद्वचःश्रुत्वा
भगवान्भूतभावनः ॥ राधांभगवतींत्यक्त्वासमुत्तस्थौशनैःशनैः ॥ ४१ ॥ ययौहरिःकियद्दूरंनिरीक्ष्यचपुनःपुनः ॥
क्षणंतस्थौचंदनानांवनेवाससमीपतः ॥ ४२ ॥ विहायराधानिद्रांसासमुत्तस्थौस्वतल्पतः ॥ ननिरीक्ष्यहरिंशांतंकांतंच

प्राणवल्लभं ॥ ४३ ॥ हानाथरमणप्रेष्ठप्राणेशप्राणवल्लभ ॥ प्राणचोरप्रियतमक्कगतोसीत्युवाचह ॥ ४४ ॥ क्षणमन्वेषणं
कृत्वाचभ्रामममालतीवनं ॥ उवासक्षणमुत्तस्थौक्षणंसुष्वापभूतले ॥ ४५ ॥ रुरोदक्षणमत्युच्चैर्विललापमुहुर्मुहुः ॥ आग
च्छागच्छहेनाथेत्येवमुक्त्वापुनःपुनः ॥ ४६ ॥ मूर्च्छांसंप्रापसंतापात्संतप्ताविरहानलैः ॥ भूतलेचतृणाच्छन्नेपपातचयथा
मृता ॥ ४७ ॥ आययुस्तत्रगोप्यश्चब्रह्मन्शतसहस्रशः ॥ काश्चिच्चामरहस्ताश्चगृहीत्वाचंदनद्रवं ॥ ४८ ॥ तासांमध्येप्रि
यालीलाःकृत्वाराधांस्ववक्षसि ॥ मृतामिवप्रियांदृष्ट्वारुरोदप्रेमविह्वला ॥ ४९ ॥ सजलंपंकजदलंपंकोपरिनिधायच ॥
स्थापयामासतांराधांनिश्चेष्टांचमृतामिव ॥ ५० ॥ गोपीभिःसेवितांतत्ररुचिरैःश्वेतचामरैः ॥ चंदनद्रवयुक्तांचास्निग्धवस्त्रा
न्वितांसतीं ॥ ५१ ॥ ददर्शकृष्णस्तत्रेत्यतामेवप्राणवल्लभाम् ॥ निवारितश्चगोपीभिर्बलिष्ठाभिश्चनारद ॥ ५२ ॥ यथानी
तःसापराधोदंड्योराजभयादिभिः ॥ चकारराधांक्रोडेचसमागत्यकृपानिधिः ॥ ५३ ॥ चेतनांकारयामासबोधयामास
बोधनैः ॥ संप्राप्यचेतनांदेवीददर्शप्राणवल्लभं ॥ ५४ ॥ बभूवसुस्थिरादेवीतत्त्याजविरहज्वरं ॥ चकारकांतंसाकांतागात्रा
लिंगनमीप्सितं ॥ ५५ ॥ नानाप्रकारश्रृंगारंचकारमधुसूदनः ॥ उवासरत्नतल्पेचराधांकृत्वास्ववक्षसि ॥ ५६ ॥ राधास
खीरत्नमालाविदग्धासर्वपूजिता ॥ उवाचकृष्णंमधुरंनीतिसारमनुत्तमं ॥ ५७ ॥ ॥ रत्नमालोवाच ॥ ॥ शृणुकृ
ष्णप्रवक्ष्यामिपरिणामसुखावहं ॥ हितंतथ्यंनीतिसारंदंपत्योःप्रीतिकारणं ॥ ५८ ॥ संमतंकामशास्त्रेषुनीतौवेदपुराणयोः
लौकिकव्यवहारेषुप्रशस्यंसुयशस्करं ॥ ५९ ॥ नारीणांचयथामाताप्रियोभ्राताचबंधुषु ॥ ततःप्रियश्चपुत्रश्चपुत्रादेवप्रि
यःपतिः ॥ ६० ॥ शतपुत्रात्प्रियःस्वामीसाध्वीनांसाधुसंमतः ॥ रसिकानांविदग्धानांनहिभर्तुःपरःप्रियः ॥ ६१ ॥ यदिभ

र्तोविदग्धश्चविदग्धानांसुखावहः ॥ अन्यथाविषतुल्यश्चविषमश्चेत्खलःखलु ॥ ६२ ॥ संसारेचानृतेवत्सदंपत्योःप्रीतिरेव
च ॥ परस्परंचसमताप्रेमसौभाग्यमीप्सितं ॥ ६३ ॥ दंपत्योःसमतानास्तियत्रयत्रहिमंदिरे ॥ अलक्ष्मीस्तत्रतत्रैवविफलं
जीवनंतयोः ॥ ६४ ॥ सुस्वामिनांविभेदश्चपरंदुःखंचयोषितां ॥ शोकसंतापबीजंचजीवितंमरणाधिकं ॥ ६५ ॥ स्वप्नेजा
गरणेचापिपतिःप्राणाश्चयोषितः ॥ पतिरेवगुरुस्त्रीणामिहलोकेपरत्रच ॥ ६६ ॥ अस्मात्त्वयिगतेनाथेमूर्छांसंप्रापराधि
का ॥ पपातसहसाभूमौतृणाच्छन्नेचभूतले ॥ ६७ ॥ मयादत्तंमुखेस्याश्चशीतलंजलमुत्तमं ॥ तदाश्वासोबभूवास्याश्चेत
नंबाल्यमेवच ॥ ६८ ॥ क्षणंवदतिहेनाथहेकृष्णेतिक्षणंसखी ॥ क्षणंरोदितिसंतप्तामूर्छांप्राप्नोतितत्क्षणं ॥ ६९ ॥ राधिका
याःशरीरंचसंतप्तंविरहानलैः ॥ दग्धलोहयष्टिसममस्पृश्यमनलोपमं ॥ ७० ॥ स्वप्नेजागरणेरात्रौदिवासुचगृहेवने ॥ ज
लेस्थलेचांतरिक्षेभ्युदयेचंद्रसूर्ययोः ॥ ७१ ॥ नास्तिभेदश्चराधायामृततुल्याजडाकृतिः ॥ शश्वत्पश्यतिस्थानस्थासर्वंवि
ष्णुमयंजगत् ॥ ७२ ॥ स्निग्धपंकेपंकजानांसजलानिदलानिच ॥ निपत्यतत्कृतेतल्पेसुष्वापविरहातुरा ॥ ७३ ॥ सेविता
साप्रियालीभिःसंततंश्वेतचामरैः ॥ चंदनद्रवसंसिक्तास्निग्धवस्त्रसमन्विता ॥ ७४ ॥ राधांगस्पर्शमात्रेणपंकःसंप्रापशुष्क
तां ॥ स्निग्धानिपद्मपत्राणिबभूवुर्भस्मसात्क्षणं ॥ ७५ ॥ चंदनंशुष्कतांप्रापवर्णश्चंपकसन्निभः ॥ बभूवकज्जलाकारः
केशस्यवर्णतोहरे ॥ ७६ ॥ सिंदूरबिंदूरुचिरःश्यामतांप्रापतत्क्षणं ॥ वेषोविलासोलीलाचक्रीडात्यक्ताबभूवह ॥ ७७ ॥ रत्न
मालातुतांदृष्ट्वागत्वाकृष्णांतिकंतदा ॥ उवाचमधुरंवाक्यंराधाहितकरंपरं ॥ ७८ ॥ रत्नमालोवाच ॥ हेकृष्णकमलाकां
तत्वद्वियोगेनमत्सखी ॥ प्राणांस्त्यक्ष्यतिशीघ्रंसायदिनायास्यसिध्रुवं ॥ ७९ ॥ विचार्यमनसाकृष्णयत्तत्समुचितंकुरु ॥

नभवेत्कामिनीहत्यायेननीतिविशारद॥८०॥रत्नमालावचःश्रुत्वाप्रहस्योवाचमाधवः॥ हितंसत्यंनीतिसारंपरिणामसु
खावहं॥८१॥श्रीभगवानु०॥ईशोयद्यपिशक्तोहंनिषेधंखंडितुंप्रिये॥ तथापिनक्षमोरत्नेनियतेर्नकरोम्यहं॥८२॥ब्रह्मांडे
षुचसर्वेषुमर्यादास्थापितामया॥ तयाकर्मप्रकुर्वंतिमुनयश्चसुरानराः॥८३॥ सुदामशापाद्विच्छेदःशतवर्षमनीप्सितः॥भवि
ष्यत्येवदंपत्योरावयोरेवसुंदरि॥८४॥ भेदोजागरणेस्याश्चमयासहसुमध्यमे॥ संश्लेषःसंततंस्वप्नेमद्वरेणभविष्यति ८५
आध्यात्मिकीमयादत्ताशोकच्छेदोभविष्यति॥ राधांबोधयभद्रंतेयास्यामिनंदमंदिरं॥८६॥इत्युक्त्वाजगतांनाथोययौनंदा
लयंप्रति॥ राधिकांबोधयामासुरालिसंघाश्चनारद॥८७॥ गत्वागृहंचपितरंननाममातरंतथा॥ चकारमाताक्रोडेचनवनी
तंचनूतनं॥८८॥ मातृदत्तंचतांबूलंचखादशीतलंजलं॥ उवासतत्रजगतांनाथोमातृसमीपतः॥८९॥ सर्वैर्गोपसमूहैश्चसे
वितःश्वेतचामरैः॥ माल्यचंदनतांबूलंतेचतस्मैददुर्मुदा॥९०॥ ॥इतिश्रीब्र०म० श्रीकृ०ज० श्रीकृष्णागमनंनामोन
सप्ततितमोऽध्यायः॥६९॥ ॥श्रीनारायणउवाच॥ ॥यथाक्रूरःस्वशरणंगत्वाकंसेनप्रेषितः॥ चकारशयनंतल्पेभु
क्त्वामिष्टान्नमुत्तमं॥१॥ सकर्पूरंचतांबूलंचखादवासितंजलं॥ जगामनिद्रांसुखतःसुखसंभोगमात्रतः॥२॥ ततोदद
र्शसुस्वप्नंपुराणश्रुतिसंमितं॥ निशावशेषसमयेवाद्यादिपरिवर्जिते॥३॥ अरोगीबद्धकेशश्चवस्त्रयुग्मसमन्वितः॥ सुत
ल्पशायीसुस्निग्धश्चिंताशोकविवर्जितः॥४॥ किशोरवयसंश्यामंद्विभुजंमुरलीधरं॥ पीतवस्त्रपरीधानंवनमालाविभूषितं
॥५॥ चंदनोक्षितसर्वांगंमालतीमालशोभितं॥ भूषितंभूषणार्हंचसद्रत्नमणिभूषणैः॥६॥ मयूरपिच्छचूडंचसस्मितंपद्म
लोचनं॥ एवंभूतंद्विजशिशुंददर्शप्रथमंमुने॥७॥ ततोददर्शरुचिरांपतिपुत्रवतींसतीं॥ पीतवस्त्रपरीधानांरत्नभूषणभूषितां

॥ ८ ॥ ज्वलत्प्रदीपहस्तांचशुक्लधान्यकरांवरां ॥ शरच्चंद्रनिभास्यांचसस्मितांवरदांशुभां ॥ ९ ॥ ततोददर्शविप्रंचप्रकुर्वंतं
शुभाशिषं ॥ श्वेतपद्मंगतंहंसंतुरगंचसरोवरं ॥ १० ॥ ददर्शचित्रितंचारुफलितंपुष्पितंशुभं ॥ आम्रनिंबनारिकेलगुर्वार्कक
दलीतरुं ॥ ११ ॥ दर्शतंश्वेतसर्पंचस्वात्मानंपर्वतस्थितं ॥ वृक्षस्थंचगजस्थंचतरिस्थंतुरगस्थितं ॥ १२ ॥ वीणांबादितवंतं
चभुक्तवंतंचपायसं ॥ दधिक्षीरयुतान्नंचपद्मपत्रस्थमीप्सितं १३ कृमिविट्सहितांगंचरुदंतंमोहितंतदा ॥ शुक्लधान्यंपुष्पक
रंक्षणंचंदनचर्चितं ॥ १४ ॥ प्रासादस्थंसमुद्रस्थमात्मानंचसलोहितं ॥ छिन्नभिन्नक्षतांगंचमेदपूयसमन्वितं ॥ १५ ॥ ततो
ददर्शरजतंमणिंशुभ्रंचकांचनं ॥ मुक्तामाणिक्यरत्नंचपूर्णकुंभजलंशुभं ॥ १६ ॥ सुरभिंचसवत्सांचवृषभेंद्रंमयूरकं ॥ शुकं
चसारसंहंसंचिल्लंखंजनमेवच ॥ १७ ॥ तांबूलंपुष्पमाल्यंचज्वलदग्निंसुरार्चनं ॥ पार्वतीप्रतिमांकृष्णप्रतिमांशिवलिंगकं
॥ १८ ॥ विप्रबालांचबालांचसुपक्कफलितांकृषिं ॥ देवस्थलींचराजेंद्रंसिंहंव्याघ्रंगुरुंसुरं ॥ १९ ॥ दृष्ट्वास्वप्नंसमुत्तस्थौचका
रान्हिकमीप्सितं ॥ उद्धवंकथयामाससर्ववृत्तांतमेवच ॥ २० ॥ उद्धवाज्ञांसमादायकृत्वागुरुसुरार्चनं ॥ यात्रांचकारश्रीकृष्णं
ध्यात्वामनसिनारद ॥ २१ ॥ ददर्शवर्त्मन्येवंचमंगलार्हंशुभप्रदं ॥ वांछाफलप्रदंरम्यंपुरोमंगलसूचकं ॥ २२ ॥ वामेशिवांशि
वांपूर्णनकुलंचाषसुंदरं ॥ पतिपुत्रवतींसाध्वींदिव्याभरणभूषितां ॥ २३ ॥ शुक्लपुष्पंचमाल्यंचधान्यंचखंजनंशुभं ॥ दक्षिणे
ज्वलदग्निंचविप्रंतंवृषभंगजं ॥ २४ ॥ वत्सप्रयुक्तांधेनुंचश्वेताश्वंराजहंसकं ॥ वेश्यांचपुष्पमालांचपताकांदधिपायसं
॥ २५ ॥ मणिंसुवर्णरजतंमुक्तामाणिक्यमीप्सितम् ॥ सद्योमांसंचंदनंचमाध्वीकंघृतमुत्तमं ॥ २६ ॥ कृष्णसारंफलंराजसि
द्धान्नंदर्पणंतथा ॥ विचित्रितंविमानंचसुदीप्तांप्रतिमांतथा ॥ २७ ॥ शुक्लोत्पलंपद्मवनंशंखचिल्लंचकोरकं ॥ मार्जारंपर्वतंमे

घंमयुरंशुकसारसं ॥ २८ ॥ शंखकोकिलवाद्यानांध्वनिंशुश्रावमंगलं ॥ विचित्रकृष्णसंगीतंहरिशब्दंजयध्वनिम् ॥ २९ ॥
एवंभूतंशुभंदृष्ट्वाश्रुत्वाप्रहृष्टमानसः ॥ प्रविवेशहरिंस्मृत्वापुण्यंवृंदावनंवनं ॥ ३० ॥ ददर्शपुरतोरम्यंरासमंडलमीप्सितं
चंदनागरुकस्तूरीपुष्पचंदनवायुना ॥ ३१ ॥ वासितंमंगलघटैरंभास्तंभैर्विराजितं ॥ आम्रपल्लवसंघैश्चपट्टसूत्रविचित्रितैः
॥ ३२ ॥ शोभितैःपरितःशश्वत्पद्मरागाविनिर्मितं ॥ शोभितंशोभनार्हैश्चत्रिकोटिरत्नमंदिरैः ॥ ३३ ॥ रम्यैःकुजकुटीरैश्चरा
जितंशतकोटिभिः ॥ रासंवृंदावनंदृष्ट्वाकियद्दूरंययौचसः ॥ ३४ ॥ ददर्शपुरतोरम्यंनंदव्रजमनुत्तमं ॥ परंवैकुंठसंकाशंवैकुंठ
निलयंशुभं ३५ रत्नसोपानसंयुक्तंरत्नस्तंभैर्विराजितं ॥ नानाचित्रविचित्राढ्यंसद्रत्नवलयान्वितं ३६ खचितंमाणिसारे
णरचितंविश्वकर्मणा ॥ द्वारिदृष्टेनमार्गेणराजद्वारंविवेशसः ३७ पताकारत्नजालाढ्यंमुक्तामाणिक्यभूषितं ॥ रत्नदर्प
णशोभाढ्यंरत्नचित्रविचित्रितं३८ रत्नवीथीविरचितंमंगलंमंगलैर्घटैः ॥ अक्रूरागमनंश्रुत्वासाल्हादोनंदएवच ॥ सहितोरा
मकृष्णाभ्यांजगामानुव्रजायवै ३९ वृषभान्वादिभिर्युक्तःकृत्वावेश्यांपुरःसरां ॥ पूर्णकुंभंगजेंद्रंचकृत्वाग्रेशुक्लधान्यकं ४०
कृष्णांगांमधुपर्कंचपाद्यंरत्नासनादिकं ॥ गृहीत्वासादरःशांतःसस्मितोविनयस्तथा४१ आनंदयुक्तोनंदश्चसगणःसहबालकः
॥ दृष्ट्वाक्रूरंमहाभागंतूर्णमालिंगनंददौ ४२ प्रणेमुःशिरसासर्वेगोपाजगृहुराशिषं ॥ परस्परंचसंयोगोबभूवगुणवान्मुने ४३
क्रोडेचकाराक्रूरश्चकृष्णंरामंक्रमेणच ॥ चुचुंबगंडयुगलेपुलकांचितविग्रहः ॥ ४४ ॥ साश्रुनेत्रोतिसाल्हादःकृतार्थःसिद्धवां
छितः ॥ ददर्शकृष्णंद्विभुजंक्षणंश्यामलसुंदरं ॥ ४५ ॥ पीतवस्त्रपरीधानंमालतीमाल्यभूषितं ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंपरंवंशीध
रंवरं ॥ ४६ ॥ स्तुतंब्रह्मेशशेषाद्यैर्मुनींद्रैःसनकादिभिः ॥ वीक्षितंगोपकन्याभिःपरिपूर्णतमंविभुं ॥ ४७ ॥ क्षणंददर्शक्रोड

स्थंसस्मितंचचतुर्भुजं ॥ लक्ष्मीसरस्वतीयुक्तंवनमालाविभूषितं ॥ ४८ ॥ सुनंदनंदकुमुदैःपार्षदैःपरिसेवितं ॥ सेवितंसिद्ध
संघैश्चभक्तिनम्रैःपरात्परं ४९ क्षणंददर्शदेवंतंपंचवक्त्रंत्रिलोचनं ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशंनागराजविराजितं ५० दिगंबरंप
रंब्रह्मभस्मांगंचजटायुतं ॥ जपमालाकरंध्याननिष्ठंश्रेष्ठंचयोगिनां ॥ ५१ ॥ क्षणंचतुर्मुखंध्याननिष्ठंश्रेष्ठंमनीषिणां ॥ क्ष
णंधर्मस्वरूपंचशेषरूपंक्षणंक्षणं ॥ ५२ ॥ क्षणंभास्कररूपंचज्योतीरूपंसनातनं ॥ क्षणंपरमशोभाढ्यंकोटिकंदर्पनिंदितं ॥
॥ ५३ ॥ कामिनीकमनीयंचकामुकंकामसंयुतं ॥ एवंभूतंशिशुंदृष्ट्वास्थापयामासवक्षसि ॥ ५४ ॥ रत्नसिंहासनेरम्येनंद
दत्तेचनारद ॥ कृत्वाप्रदक्षिणंभक्त्यापुलकांचितविग्रहः ॥ ५५॥ प्रणम्यशिरसाभूमौतुष्टावपुरुषोत्तमं ॥ ॥ अक्रूरउवाच ॥
नमःकारणरूपायपरमात्मस्वरूपिणे ॥ ५६ ॥ सर्वेषामपिविश्वानामीश्वरायनमोनमः ॥ परायप्रकृतेरीशपरात्परतरा
यच ॥ ५७ ॥ निर्गुणायनिरीहायनिरुपायस्वरूपिणे ॥ सर्वदेवस्वरूपायसर्वदेवेश्वरायच ॥ ५८ ॥ सर्वदेवाधिदेवायवि
श्वादिभूतरूपिणे ॥ असंख्येषुचविश्वेषुब्रह्मविष्णुशिवात्मकः ॥ ५९ ॥ स्वरूपायादिबीजायतदीशविश्वरूपिणे ॥ नमो
गोपांगनेशायगणेशेश्वररूपिणे ॥ ६० ॥ नमःसुरगणेशायराधेशायनमोनमः ॥ राधारमणरूपायराधारूपधरायच ॥६१
राधाराध्यायराधायाःप्राणाधिकतरायच ॥ राधासाध्यायराधाधिदेवप्रियतमायच ॥ ६२ ॥ राधाप्राणाधिदेवायविश्व
रूपायतेनमः ॥ वेदस्तुतात्मवेदज्ञरूपिणेवेदिनेनमः ॥ ६३ ॥ वेदाधिष्ठातृदेवायवेदबीजायतेनमः ॥ यस्यलोमसुविश्वानि
चासंख्यानिचनित्यशः ॥ ६४ ॥ महद्विष्णोरीश्वरायविश्वेशायनमोनमः ॥ स्वयंप्रकृतिरूपायप्राकृतायनमोनमः ॥ ६५॥
प्रकृतीश्वररूपायप्रधानपुरुषायच ॥ इत्येवंस्तवनंकृत्वामूर्च्छामापसभातले ॥ ६६॥ पपातसहसाभूमौपुनरीशंददर्शसः ॥

बहिस्थंत्त्वदयस्थंचपरंत्त्वष्टमतिस्तुसः ॥ ६७ ॥ मिष्टान्नंभोजयामासकुशलंचपुनःपुनः ॥ अक्रूरःकथयामासकंसवृत्तांत मीप्सितं ॥ ६८ ॥ स्वपित्रोर्मोक्षणार्थंचगमनंरामकृष्णयोः ॥ इत्यक्रूरकृतंस्तोत्रंयःपठेत्सुसमाहितः ॥ ६९ ॥ अपुत्रौलभ तेपुत्रमभार्योलभतेप्रियाम् ॥ अधनोधनमाप्नोतिनिर्भूमिरुर्वरांमहीं ॥ ७० ॥ हतप्रजःप्रजांलेभेप्रतिष्ठांचप्रतिष्ठितः ॥ य शःप्राप्नोतिविपुलमयशस्वीचलीलया ॥ ७१ ॥ अथसुष्वापसमयेपरंसंत्त्वष्टमानसः ॥ रम्येचंपकतल्पेचकृष्णंकृत्वास्वव क्षसि ॥ ७२ ॥ प्रातरुत्थायसहसाकृत्वान्हिकमनुत्तमं ॥ स्वरथेस्थापयामासरामंकृष्णंजगत्पतिं ॥ ७३ ॥ गव्यंपंचप्रका रंचनानाद्रव्यंसुदुर्लभं ॥ वृषभानंचनंदंचसुनंदंचंद्रभानकं ॥ ७४ ॥ नानाप्रकारंवाद्यंचमृदंगमुरजादिकं ॥ पटहंपणवंचै वढक्कांदुंदुभिमानकं ॥ ७५ ॥ सज्जासंनहनींकांस्यपट्टमर्दलमंडवीं ॥ वादयामाससानंदंनंदगोपोव्रजेश्वरः ॥ ७६ ॥ श्रुत्वा वाद्यंचगोप्यश्चगमनंरामकृष्णयोः ॥ दृष्ट्वाकृष्णंरथस्थंतमाययुःकोपपीडिताः ॥ ७७ ॥ कृष्णेनवारिताःसर्वाःप्रेरिताराधया द्विज ॥ बभंजुरीश्वररथंपादघातेनलीलया ॥ ७८ ॥ तत्रसर्वेषुगोपेषुहाहाकारंकृतेषुच ॥ प्रययुर्बलवत्यश्चकृष्णंकृत्वा स्ववक्षसि ॥ ७९ ॥ काचिक्रूरंतमक्रूरंभर्त्सयामासकोपतः ॥ काश्चिद्बध्वाचवस्त्रेणचाक्रूरंप्रययुस्ततः ॥ ८० ॥ काचित्तंताड यामासकंकणेनकरेणच ॥ तद्वस्त्रंहारयामासकृत्वाविवसनंमुने ॥ ८१ ॥ क्षतविक्षतसर्वांगंदृष्ट्वाक्रूरंचमाधवः ॥ जगामरा धानिकटंबोधयामासतांपुनः ॥ ८२ ॥ आध्यात्मिकेनयोगेनविनयेनचसादरं ॥ अक्रूरंबोधयामासबोधयामासतांविभुः ॥ ॥ ८३ ॥ आकाशात्पतितंदिव्यंमंत्रप्रस्थापितंरथं ॥ विचित्रवस्त्रसंयुक्तंददर्शपुरतोहरिः ॥ ८४ ॥ खचितंमणिराजेनरचितं विश्वकर्मणा ॥ तंदृष्ट्वामातुभवनमाजगामजगत्पतिः ८५ भुक्त्वापीत्वासुखंसुप्त्वागमनेसहबांधवः ॥ तस्थौमुनींद्रदेवेंद्रब्र

ह्मेशशेषवंदितः॥८६॥सुषुपुर्गोपिकाःसर्वाःपरंसंहृष्टमानसाः॥पुष्पतल्पेचरम्येचराधयासहनारद ॥८७॥सर्वैचानंदयुक्ताश्च
जनागोकुलवासिनः ॥ केचिद्गोपाश्चननृतुःकेचित्संगीततत्पराः ॥ ८८ ॥ ॥ इति०महा०श्रीकृ० गोपीविषयोनामसप्ततित
मोध्यायः ॥ ७० ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ राधिकायांचसुप्तायांसुप्तासुगोपिकासुच ॥ पुष्पचंदनतल्पेचवायुनासुर
भीकृते ॥ १ ॥ तृतीयप्रहरेतीरेनिशायांचशुभेक्षणे ॥ शुभचंद्रर्क्षयोगेचाऽमृतयोगसमन्विते ॥ २ ॥ सौम्यस्वामियुतेलग्नेसौ
म्यग्रहविलोकिते ॥ पापग्रहसमासक्तदुष्टदोषादिवर्जिते ॥ ३ ॥ यशोदांबोधयामासकारयामासमंगलं ॥ बंधूनाश्वासया
माससमुत्थायहरिःस्वयं ॥ ४ ॥ वाद्यंनिषेधयामासराधिकाभयभीतवत् ॥ स्वतंत्रोविश्वकर्ताचपाताभर्तास्वतंत्रवत् ॥
॥ ५ ॥ प्रक्षाल्यपादयुगुलंधृत्वाधौतेचवाससी ॥ उवाससंस्कृतेस्थानेविलिप्तेचंदनादिना ॥ ६ ॥ फलपल्लवसंयुक्तंसंस्कृतं
चंदनादिभिः ॥ वामेकृत्वापूर्णकुंभंवाह्निंविप्रंस्वदक्षिणे ॥ ७ ॥ पतिपुत्रवतींदीपंदर्पणंपुरतस्तथा ॥ दूर्वाकांडंचसुस्निग्धंपु
ष्पंधान्यंसितंशुभं ॥ ८ ॥ गुरुदत्तंगृहीत्वाचप्रदधौमस्तकोपरि ॥ घृतंददर्शमाध्वीकंरजतंकांचनंदधि ॥ ९ ॥ चंदनंलेपनं
कृत्वापुष्पमालांगलेदधौ ॥ गुरुवर्गंब्राह्मणंचवंदयामासभक्तितः ॥ १० ॥ शंखध्वनिंवेदपाठंसंगीतंमंगलाष्टकं ॥ विप्रा
शीर्वचनंरम्यंशुश्रावपरमादरं ॥ ११ ॥ ध्यात्वामंगलरूपंचसर्वत्रमंगलप्रदं ॥ चिक्षेपदक्षिणंपादंसुंदरंस्वात्मविग्रहं ॥ १२ ॥
विधृत्यनासिकांवामभागंमध्यमयाविभुः ॥ विसृज्यवायुंसंपूर्णंनासादक्षिणरंध्रतः ॥ १३ ॥ ततोपयौनंदनंदोनंदस्यप्रां
गणंवरं ॥ सानंदःपरमानंदोनित्यानंदःसनातनः ॥ १४ ॥ नित्योनित्योनित्यबीजस्वरूपोनित्यविग्रहः ॥ नित्यांगभूतोनि
त्येशोनित्यकृत्यविशारदः ॥ १५ ॥ नित्यनूतनरूपश्चनित्यनूतनयौवनः ॥ नित्यनूतनवेषश्चवयसानित्यनूतनः ॥ १६ ॥ नि

त्यनूतनसंभाषोयत्प्रेमनित्यनूतनं ॥ सुधारसपरंमिष्टंयद्वाक्यंनित्यनूतनम् ॥ १७॥ स्थायंस्थायंप्रांगणेस्मिन्मायेशोमायया युतः ॥ अतीवरम्येमुस्निग्धोबभूवगमनोन्मुखः ॥ १८ ॥ रंभास्तंभसमूहैश्चरसालपल्लवान्वितैः ॥ पट्टसूत्रनिबद्धैश्चसुंदरैश्चसुसंस्कृते ॥ १९ ॥ पद्मरागेणखचितेरचितेविश्वकर्मणा ॥ कस्तूरीकुंकुमाक्तैश्चचंदनैश्चसुसंस्कृते ॥ २० ॥ तत्रतस्थौस्वयंकृष्णःसहाक्रूरःसबांधवः ॥ यशोदयासमाश्लिष्टावामपार्श्वेनमायया ॥२१ ॥ नंदेनानंदयुक्तेनाऽश्लिष्टोदक्षिणपार्श्वतः ॥ संभाषितोबांधवैश्चपित्रामात्राचुचुंबितः ॥ २२ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्म० महापु० श्रीकृ० यात्रामंगलंनामैकसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७१ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ अथकृष्णोगुरुंनत्वानिर्गम्यशिबिरान्मुने ॥ आरुह्यस्वर्गयानंचशुभांमधुपुरींययौ ॥ १ ॥ विवेशमथुरांरम्यांसहाक्रूरगणैःसमं ॥ निर्जय्यशक्रनगरींशोभायुक्तांमनोहरां ॥ २ ॥ रत्नश्रेष्ठेनखचितांरचितांविश्वकर्मणा ॥ अमूल्यरत्नकलशैर्राजितैश्चविराजितां ॥ ३ ॥ राजमार्गशतैरिष्टैर्वेष्टितांरुचिरैर्वरैः ॥ चंद्राकारैश्चंद्रसारैर्मणिभिःपरिसंस्कृतैः ॥ ४ ॥ विचित्रैर्मणिसारैश्चवीथीशतविनिर्मितैः ॥ शोभितैर्वणिजैःश्रेष्ठैःपुण्यवस्तुसमन्वितैः ॥ ५॥ सरोवरसहस्रैश्चपरितःपरिशोभितां ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशैःपद्मरागविराजितैः ॥ ६ ॥ रत्नालंकारभूषाढ्यैःशोभितांपद्मिनीगणैः ॥ स्थिरयौवनसंयुक्तैर्निमेषरहितैःपरैः ॥ ७ ॥ साक्षतैरूर्ध्ववदनैःकृष्णदर्शनलालसैः ॥ भ्रूभंगलीलालोलैश्चशश्वच्चंचललोचनैः ॥ ८ ॥ शश्वत्कामसमायुक्तैःपीनश्रोणीपयोधरैः ॥ कोमलांगैर्मध्यकूपैरतिरासविशारदैः ॥ ९ ॥ रत्ननिर्माणयानानांकोटिभिःपरिशोभितां ॥ भूषणैर्भूषिताभिश्चचित्रिताभिश्चचित्रकैः ॥ १० ॥ नानाप्रकारश्रीयुक्तांपुष्पोद्यानत्रिकोटिभिः ॥ नानापुष्पैःपुष्पिताभिर्युक्ताभिर्मधुसूदनैः ॥ ११ ॥ माधुर्यमधुसंयुक्तैर्मधुलुब्धैर्मुदान्वितैः ॥ माध्वीकमधुमत्तै

श्वयुक्तैर्मधुकरीचयैः ॥ १२ ॥ नानाप्रकारदुर्गैश्चदुर्गम्यांवैरिणांगणैः ॥ रक्षितांरक्षकैःशश्वद्रक्षाशास्त्रविशारदैः ॥ १३ ॥
त्रिकोट्याट्टालिकाभिश्चसंयुक्तांसुमनोहरां ॥ रचिताभिश्चसद्रत्नैर्विचित्रैर्विश्वकर्मणा ॥ १४ ॥ एवंभूतांचमथुरांदृष्ट्वाकम
ललोचनः ॥ ददर्शपथिकुब्जांतांवृद्धामतिजरातुरां ॥ १५ ॥ यांतींदंडसहायेनचातिनम्रांनमद्वलीं ॥ रक्षितांविकृताकारां
बिभ्रतींचंदनद्रवं ॥ १६ ॥ कस्तूरीकुंकुमाक्तंचस्पृष्टमात्रेणनारद ॥ सुगंधिमकरंदेनगंधाढ्यंसुमनोहरं ॥ १७॥ सादृष्ट्वास
स्मितावृद्धाश्रीकांतंशांतमीश्वरं ॥ श्रीयुक्तंश्रीनिवासंतंश्रीबीजंश्रीनिकेतनं १८ प्रणम्यसहसामूर्ध्नाभक्तिनम्रापुटांजलिः॥
प्रददौचंदनंतस्यगात्रेश्यामलसुंदरे ॥ १९ ॥ गात्रेषुतद्व्रणानांचस्वर्णपात्रकरावरा ॥ कृत्वाप्रदक्षिणंकृष्णंप्रणनामपुनः
पुनः ॥ २० ॥ श्रीकृष्णदृष्टिमात्रेणश्रीयुक्तासावभूवह ॥ सहसाश्रीसमारम्यारूपेणयौवनेनच ॥ २१ ॥ वह्निशुद्धासुवस
नारत्नभूषणभूषिता ॥ यथाद्वादशवर्षीयाकन्याधन्यामनोहरा ॥ २२ ॥ बिंबोष्ठीसस्मिताश्यामातप्तकांचनसन्निभा ॥ सु
श्रोणीसुदतीबिल्वफलतुल्यपयोधरा॥२३॥अमूल्यरत्ननिर्माणहारसारविराजिता॥गजेंद्रराजगमनारत्नमंजीररंजिता॥
॥ २४ ॥ बिभ्रतीकबरीभारंमालतीमाल्यवेष्टितम् ॥ रक्षितंवामभागेनरुचिरंवर्तुलाकृतिम् ॥ २५ ॥ कस्तूरींबिंदुमुपरिसा
र्द्धंचंदनबिंदुभिः ॥ रत्नदर्पणहस्ताचप्रशस्तारतिकर्मसु ॥ २६ ॥ श्रीकृष्णंवरयामासलोललोचनकोणतः ॥ श्रीवासस्तां
समाश्वास्यययौस्थानांतरंपरम् ॥ २७ ॥ कृतार्थरूपासाप्रीत्याययौपद्मायथालयम् ॥ रत्नशय्याविरचितंसद्रत्नसारनि
र्मितम् ॥ २८ ॥ रत्नप्रदीपराजीभीराजिताभिश्चराजितम् ॥ रत्नदर्पणराजैश्चराजितंपरितस्ततः ॥ २९ ॥ सिंदूरवस्त्रतां
बूलंश्वेतचामरमाल्यकम् ॥ बिभ्रतीभिश्चदासीभिर्वेष्टितंदाससंघकैः ॥ ३० ॥ तत्रगत्वाचभुक्त्वाचमिष्टान्नंपरमंमुदा ॥

सुष्वापरत्नपर्यंकेसादासीभिश्चसेविता ॥ ३१ ॥ सकर्पूरंचतांबूलंकस्तूरीकुंकुमान्वितम् ॥ चंदनंस्थापयामासस्वतल्पेहर
येसती ॥ ३२ ॥ मालतीमाल्ययुगुलंकर्पूरादिसुवासितम् ॥ शीतलंसलिलंस्वादुमिष्टान्नंस्वसमीपतः ॥ ३३ ॥ कर्मणाम
नसावाचाचिंतयंतीहरेःपदम् ॥ हरेरागमनंचापिमुखचंद्रंमनोहरम् ॥ ३४ ॥ जगत्कृष्णमयंशश्वत्पश्यंतीकामुकीमुने ॥
कोटिकंदर्पलीलाभंकामासक्तंचकामुकम् ॥ ३५ ॥ ततोददर्शश्रीकृष्णोमालाकारंमनोहरम् ॥ मालासमूहंबिभ्रंतंगच्छंतं
राजमंदिरम् ॥ ३६ ॥ सोपिदृष्ट्वाचश्रीकांतंप्रणम्यशिरसाभुवि ॥ ददौमाल्यसमूहंचकृष्णायपरमात्मने ॥ ३७ ॥ कृष्णस्त
स्मैवरंदत्वास्वदास्यमतिदुर्लभम् ॥ माल्यंगृहीत्वाप्रययौराजमार्गंवरंवरः ॥ ३८ ॥ ततोददर्शरजकंबिभ्रंतंवस्त्रपुंजकं ॥
अहंकृतिबलिष्ठंचसततंयौवनोद्धतम् ॥ ३९ ॥ वस्त्रंययाचेतंकृष्णोविनयेनमहामुने ॥ सतस्मैनददौवस्त्रंतमुवाचचानिष्ठुरं ॥
॥ ४० ॥ ॥ रजकउवाच ॥ ॥ गोरक्षकानांत्वयोग्यंवस्त्रमेतत्सुदुर्लभम् ॥ राजयोग्यंचहेमूढहेगोपजनवल्लभ ॥ ४१ ॥
गृहीत्वागोपकन्याश्चकन्यालोलुपलंपट ॥ यद्विहारःकृतस्तत्रवृंदारण्येप्यराजके ॥ ४२ ॥ नचात्रतादृशंकर्मराज्ञःकंसस्य
वर्त्मनि ॥ विद्यमानोत्रराजेंद्रःशास्तादुष्टस्यतत्क्षणम् ॥ ४३ ॥ रजकस्यवचःश्रुत्वाजहासमधुसूदनः ॥ जहासबलदेवश्च
साक्रूरोगोपवर्गकः ॥ ४४ ॥ तंनिहत्यचपेटेनजग्राहवस्त्रपुंजकम् ॥ वस्त्रंसंधारयामासश्रीकृष्णःसगणस्तथा ॥ ४५ ॥ रत्न
यानेनगोलोकंपार्षदैर्वेष्टितेनच ॥ ययौरजकराजश्चधृत्वादिव्यकलेवरम् ॥ ४६ ॥ शश्वद्यौवनयुक्तंचजरामृत्युहरंवरं ॥
पीतवस्त्रसमासक्तंसस्मितंश्यामसुंदरम् ॥ ४७ ॥ बभूवसोपिगोलोकेपार्षदेषुचपार्षदः ॥ कृष्णस्यागमनंतत्रसस्मारसततं
वशी ॥ ४८ ॥ अस्तंगतोदिनकरोप्यक्रूरःस्वगृहंययौ ॥ कृष्णस्यानुमतिंप्राप्यकृष्णोपिकस्यचिद्गृहम् ॥ ४९ ॥ वैष्णवस्य

कुविंदस्यतस्मिन्नस्तधनस्यच ॥ सानंदोनंदसहितोबलदेवादिभिर्युतः ॥ ५० ॥ सभक्तःपूजयामासप्रणम्यश्रीनिकेतनं ॥
तस्मैददौस्वदास्यंचवरंब्रह्मादिदुर्लभम् ॥ ५१ ॥ पर्यंकेसुषुपुःसर्वेभुक्त्वामिष्टान्नमुत्तमम् ॥ निद्रांचलेभेसाकुब्जानिद्रे
शोपियर्योमुदा ॥ ५२ ॥ गत्वाददर्शकुब्जांतांरत्नतल्पेचनिद्रिताम् ॥ दासीगणैःपरिवृतांसुंदरींकमलामिव ॥५३॥ बोधया
मासतांकृष्णोनदासीश्चापिनिद्रिताः ॥ तामुवाचजगन्नाथोजगन्नाथप्रियांसतीम् ॥ ५४ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ त्य
जनिद्रांमहाभागेश्रृंगारंदेहिसुंदरि ॥ पुराशूर्पणखात्वंचभगिनीरावणस्यच ॥ ५५ ॥ तपःप्रभावात्कामांतंभजश्रीकृष्ण
जन्मनि ॥ रामजन्मनिमद्धेतोस्त्वयाकांतेतपःकृतम् ॥ ५६ ॥ अधुनासुखसंभोगंकृत्वागच्छममालयम् ॥ सुदुर्लभंचगो
लोकंजरामृत्युहरंपरम् ॥ ५७ ॥ इत्युक्त्वाश्रीनिवासश्चकृत्वातामेववक्षसि ॥ नग्नांचकारश्रृंगारंचुंबनंचापिकामुकीम् ॥
॥ ५८ ॥ सास्स्मिताचश्रीकृष्णंनवसंगमलज्जिता ॥ चुचुंबगंडेक्रोडेतांचकारकमलांयथा ॥ ५९ ॥ सुरतेर्विरतिर्नास्तिदंप
तीरतिपंडितौ ॥ नानाप्रकारसुरतंबभूवतत्रनारद ॥ ६० ॥ स्तनश्रोणियुगंतस्याविक्षतंचचकारह ॥ भगवान्नखरैस्तीक्ष्णै
र्दशनैरधरंवरं ॥६१॥ निशावसानसमयेवीर्याधानंचकारसः ॥ सुखसंभोगभोगेनमूर्च्छामापचसुंदरी ॥ ६२ ॥ तत्राजगाम
तांतंद्राकृष्णवक्षस्थलस्थितां ॥ बुबुधेनदिवारात्रंस्वर्गेमृत्युंजलंस्थलं ॥६३॥ अथाजगामगोलोकात्रथोरत्नविनिर्मितः॥
जगामतेनतंलोकंधृत्वादिव्यकलेवरं ॥ ६४ ॥ वन्हिशुद्धांशुकाधानंरत्नभूषणभूषितं ॥ प्रतप्तकांचनाभासंनित्यंजन्मादिव
र्जितम् ॥ साबभूवचतत्रैवगोपीचंद्रमुखीमुने ॥ ६५ ॥ गोप्यःकतिविधास्तस्याबभूवुःपरिचारिकाः ॥ भगवानपितत्रैव
क्षणंस्थित्वास्वमंदिरम् ॥ जगामयत्रनंदश्चसानंदोनंदनंदनः ॥ ६६ ॥ अथकंसोनिशायांचनिद्रायांभयविह्वलः ॥ ददर्श

दुःखदुःस्वप्नमात्मनोमृत्युसूचकम् ॥६७॥ ददर्शं सूर्यंभूमिस्थंचतुःखंडंनभश्च्युतम् ॥दशखंडंचंद्रबिंबंभूमिस्थंखात्च्यु
तंमुने ॥ ६८ ॥ पुरुषान्विकृताकारान्रज्जुहस्तान्दिगंबरान् ॥ विधवांशूद्रपत्नींचनग्नांचाच्छिन्ननासिकाम् ॥६९॥ हसंतीं
चूर्णतिलकांश्वेतकृष्णोच्चमूर्द्धजाम् ॥ खड्गखर्परहस्तांचलोलजिव्हांचबिभ्रतीम् ॥ ७० ॥ रुंडमालासमायुक्तांगर्दभंम
हिषंवृषम् ॥ सूकरंभल्लुकंकाकंगृध्रंकंकंचवानरम् ॥ ७१ ॥ श्मशानंदग्धकाष्ठंचशुष्ककाष्ठंकुशंतृणम् ॥ गच्छंतंचकबंधं
चनदंतंमृतमस्तकम् ॥ ७२ ॥ दग्धस्थानंभस्मयुतंतडागंजलवर्जितम् ॥ दग्धमत्स्यंचलोहंचनिर्वाणदग्धकाननम् ॥
॥ ७३ ॥ गलत्कुष्ठंचवृषलंनग्नंचमुक्तमूर्द्धजम् ॥ अतीवरुष्टंविप्रंचशपंतंगुरुमीदृशम् ॥ ७४ ॥ अतीवरुष्टंभिक्षुंचयोगिनं
वैष्णवंनरम् ॥ एवंदृष्ट्वासमुत्थायकथयामासमातरम् ॥पितरंभ्रातरंपत्नींरुदंतींप्रेमविव्हलाम् ॥ ७५॥ मंचकान्कारया
मासस्थापयामासहस्तिनम् ॥ मल्लंसैन्यंचयोद्धारंकारयामासमंगलम् ॥ ७६ ॥ सभांचकारयामासपुण्यंस्वस्त्ययनंशिव
म् ॥ यत्नेनयोजयामासयोगेयुक्तंपुरोहितम् ॥ उवासमंचकेरम्येधृत्वाखड्गंविलक्षणम् ॥ ७७॥ रणेनियोजयामासयो
द्धारंयुद्धकोविदम् ॥ वासयामासराजेंद्रान्ब्राह्मणांश्चमुनीश्वरान् ॥ ७८ ॥ ब्राह्मणांश्चसुहृद्वर्गान्धर्मिष्ठान्रणकोविदान्
अथाजगामगोविंदोरामेणसहनारद ॥ ७९ ॥महेशस्यधनुर्मध्यंबभंजतत्रलीलया ॥ शब्देनतस्यमथुराबधिराचबभूवह
॥ ८० ॥ विषादंप्रापकंसश्चमुदंचदेवकीसुतः ॥ उपास्थितःसभामध्येगजमल्लंनिहत्यच ॥ ८१ ॥ योगीददर्शतंदेवंपरमात्मा
नमीश्वरम् ॥ यथात्हृत्पद्ममध्यस्थंतादृशंबहिरेवच ॥ ८२ ॥ राजेंद्ररूपंराजानःशास्तारंदंडधारिणाम् ॥ पितामातादुग्ध
मुखंस्तनांधंबालकंयथा ॥ ८३ ॥ कामिन्यःकोटिकंदर्पलीलालावण्यधारिणम् ॥कंसश्चकालपुरुषंवैरिणंतस्यबांधवाः ॥

॥ ८४ ॥ मल्लामृत्युप्रदचैवप्राणतुल्यंचयादवाः ॥ नमस्कृत्यमुनीन्विप्रान्पितरंमातरंगुरुम् ॥ ८५ ॥ जगाममंचकाभ्या
शंहस्तेकृत्वासुदर्शनम् ॥ दृष्ट्वाभक्तंभक्तबंधुःकृपयाचकृपानिधिः ॥ ८६ ॥ आकृष्यमंचकात्कंसंजघानलीलयामुने ॥ रा
जाददर्शविश्वंचसर्वंकृष्णमयंपरम् ॥ ८७ ॥ पुरतोरत्नयानंचहीरहारविभूषितम् ॥ ययौविष्णुपदंस्फीतोदिव्यरूपंविधा
यच ॥ ८८ ॥ तेजोविवेशपरमंकृष्णपादांबुजेमुने ॥ निर्वृत्यतस्यसत्कारंब्राह्मणेभ्योधनंददौ ॥ ८९ ॥ ददौराज्यंराजछ
त्रमुग्रसेनायधीमते ॥ सबभूवनृपेंद्रश्चचंद्रवंशसमुद्भवः ॥ ९० ॥ विललापकंसमातापत्नीवर्गश्चतत्पिता ॥ बांधवामातृवर्ग
श्चभगिनीभ्रातृकामिनी ॥ ९१ ॥ दर्शनंदेहिराजेंद्रसमुत्तिष्ठनृपासने ॥ राज्यंरक्षधनंरक्षबांधवंबलमेवच ॥ ९२ ॥ सर्वंच
राचराधारंयःसृजत्येवलीलया ॥ ब्रह्मेशशेषधर्माश्चदिनेशश्चगणेश्वरः ॥ ९३ ॥ मुनींद्रवर्गोदेवेंद्रोध्यायतेयमहर्निशम् ॥
वेदास्तुवंतियंकृष्णंस्तौतिभीतासरस्वती ॥ ९४ ॥ स्तौतियंप्रकृतिर्दृष्टाप्राकृतंप्रकृतेःपरम् ॥ स्वेच्छामयंनिरीहंचनिर्गुणं
चनिरंजनम् ॥ ९५ ॥ परात्परतरंब्रह्मपरमात्मानमीश्वरम् ॥ नित्यंज्योतिःस्वरूपंचभक्तानुग्रहविग्रहम् ॥ ९६ ॥ नित्या
नंदंचनित्यंचनित्यमक्षरविग्रहम् ॥ सोवतीर्णोहिभगवान्भारावतरणायच ॥ ९७ ॥ गोपालबालवेषश्चमायेशोमाययाप्र
भुः ॥ सयंहंतिचसर्वेशोरक्षितातस्यकःपुमान् ॥ ९८ ॥ सयंरक्षतिसर्वात्मातस्यहंतानकोपिच ॥ इत्येवमुक्त्वासर्वश्चविररा
ममहामुने ॥ ९९ ॥ ब्राह्मणान्भोजयामासतेभ्यःसर्वंधनंददौ ॥ भगवानपिसर्वात्माजगामपितुरंतिकम् ॥ १०० ॥ छि
त्वाचलोहनिगडंतयोर्मोक्षंचकारसः ॥ ननामदंडवद्भूमौमातरंपितरंतथा ॥ १०१ ॥ तुष्टावभक्त्यादेवेशोभक्तिनम्रात्मकंधरः ॥
श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ पितरंमातरंविद्यामंत्रदंगुरुमेवच ॥ १०२ ॥ योनपुष्णातिपुरुषोयावज्जीवंचसोऽशुचिः ॥ सर्वेषा

मपि पूज्यानां पिता वंद्यो महान्गुरुः ॥ १०३ ॥ नहि तस्मात्परः कोपि वंद्यः पूज्यश्च वेदतः ॥ इत्येवमुक्त्वा श्रीकृष्णो बलभद्रो न नामच ॥ १०४ ॥ माता च कारतौ क्रोडे पिता च सादरं मुने ॥ मिष्टान्नं परमं तौ च भोजयामास सादरम् ॥ १०५ ॥ नंदं च भोजयामास गोपालान्परमादरम् ॥ मंगलं कारयामास भोजयामास ब्राह्मणान् ॥ १०६ ॥ वसु वर्सुसमूहं च ब्राह्मणेभ्यो ददौ मुदा ॥ ॥ इति श्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे श्रीराधाकृष्णसंवादे श्रीकृष्ण० कंसवधवसुदेवदेवकीमोक्षणं नाम द्विसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७२ ॥ ॥ श्रीनारायण उवाच ॥ ॥ अथ कृष्णश्च सानंदं नंदं तं पितरं बलः ॥ बोधयामास शोकार्तं दिव्यै राध्यात्मिकादिभिः ॥ १ ॥ उच्चैरुदंतं निश्चेष्टं पुत्रविच्छेदकातरम् ॥ दत्वा तस्मै मणिश्रेष्ठमित्युवाच जगत्पतिः ॥ २ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ निबोध नंद सानंदं त्यज शोकं मुदं लभ ॥ ज्ञानं गृहाण मद्दत्तं यद्दत्तं ब्रह्मणे पुरा ॥ ३ ॥ यद्यद्दत्तं च शेषाय गणेशाय श्वराय च ॥ दिनेशाय मुनीशाय योगीशाय च पुष्करे ॥ ४ ॥ कः कस्य पुत्रः कस्तातः का माता कस्य चित्कुतः ॥ आयांति यांति संसारं परं स्वकृतकर्मणा ॥ ५ ॥ कर्मानुसाराज्जंतुश्च जायते स्थानभेदतः ॥ कर्मणा कोपि जंतुश्च योगींद्राणां नृपस्त्रियाम् ॥ ६ ॥ द्विजपत्न्यां क्षत्रियाणां वैश्यायां शूद्रयोनिषु ॥ तिर्यग्योनिषु कश्चिच्च कश्चित्पश्वादियोनिषु ॥ ७ ॥ ममैव मायया सर्वे सानंदा विषयेषु च ॥ देहत्यागे विषण्णाश्च विच्छेदे बांधवस्य च ॥ ८ ॥ प्रजाभूमिधनादीनां विच्छेदो मरणाधिकः ॥ नित्यं भवति मूढश्च न च विद्वान्छुचायुतः ॥ ९ ॥ मद्भक्तो भक्तियुक्तश्च मद्याजी विजितेंद्रियः ॥ मन्मंत्रोपासकश्चैव मत्सेवानिरतः शुचिः ॥ १० ॥ मद्भयाद्वाति वातोयं रविर्भाति च नित्यशः ॥ भाति चंद्रो महेंद्रश्च कालभेदे च वर्षति ॥ ११ ॥ वन्हिर्दहति मृत्युश्च चरत्येव हि जंतुषु ॥ बिभर्ति वृक्षः कालेन पुष्पाणि च फलानि च ॥ १२ ॥ निराधारश्च वायुश्च वाय्वाधारश्च कच्छपः ॥ शेषश्च

कच्छपाधारःशेषाधाराश्चपर्वताः ॥ १३ ॥ तदाधाराश्चपातालाःसप्तएवहिपंक्तितः ॥ निश्चलंचजलंतस्माज्जलस्थाचवसुं
धरा ॥ १४ ॥ सप्तस्वर्गधराधारंज्योतिश्चक्रंग्रहाश्रयम् ॥ निराधारश्चवैकुंठोब्रह्मांडेभ्यःपरोवरः ॥ १५ ॥ तत्परश्चापिगोलोकः
पंचाशत्कोटियोजनात् ॥ ऊर्ध्वेनिराश्रयश्चापिरत्नसारविनिर्मितः ॥ १६ ॥ सप्तद्वारःसप्तसारःपरिखासप्तसंयुतः ॥ लक्षप्राका
रयुक्तश्चनद्याविरजयायुतः ॥ १७ ॥ वेष्टितोरत्नशैलेनशतशृंगेणचारुणा ॥ योजनायुतमानंचयस्यैकंशृंगमुज्वलम् ॥ १८ ॥
शतकोटियोजनश्चशैलउच्छ्रितएवच ॥ दैर्घ्यंतस्यशतगुणंप्रस्थंचलक्षयोजनम् ॥ १९ ॥ योजनायुतवीस्तीर्णस्तत्रैवरा
समंडलः ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणोवर्तुलश्चंद्रबिंबवत् ॥ २० ॥ पारिजातवनेनैवपुष्पितेनचवेष्टितः ॥ कल्पवृक्षसहस्रेणपुष्पो
द्यानशतेनच ॥ २१ ॥ नानाविधैःपुष्पवृक्षैःपुष्पितेनचचारुणा ॥ त्रिकोटिरत्नभवनोगोपीलक्षैश्चरक्षितः ॥ २२ रत्नप्रदीप
युक्तश्चरत्नतल्पसमन्वितः ॥ नानाभोगसमायुक्तोमधुवापीशतैर्वृतः ॥ २३ ॥ पीयूषवापीयुक्तश्चकामभोगसमन्वितः ॥
गोलोकगृहसंख्यानवर्णनेवाविशारदः ॥ २४ ॥ नकोपिवेदविद्वान्वावेदविद्वान्व्रजेश्वरः ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणभवनानां
त्रिकोटिभिः ॥ २५ ॥ शोभितंसुंदरंरम्यंराधाशिबिरमुत्तमम् ॥ अमूल्यरत्नकलशैरुज्वलंरत्नदर्पणैः ॥ २६ ॥ अमूल्यरत्न
स्तंभानांराजिभिश्चविराजितम् ॥ नानाचित्रविचित्रैश्चचित्रितंश्वेतचामरैः ॥ २७ ॥ माणिक्यमुक्तासंसक्तंहीरावारसम
न्वितम् ॥ रत्नप्रदीपसंसक्तंरत्नसोपानसुंदरम् ॥ २८ ॥ अमूल्यरत्नपात्रैश्चतल्पराजिविराजितम् ॥ अमूल्यरत्नचित्रैश्च
त्रिभिश्चित्रविचित्रितैः ॥ २९ ॥ तिसृभिःपरिखाभिश्चत्रिभिर्द्वारैश्चदुर्गमैः ॥ युक्तंषोडशकक्ष्याभिःप्रतिद्वारेपुवांतरम् ३० ॥
गोपीषोडशलक्षैश्चसन्नियुक्तैरितस्ततः ॥ वन्हिशुद्धांशुकाधानैरत्नभूषणभूषितैः ॥ ३१ ॥ तप्तकांचनवर्णाभैःशतचंद्रसमन्वि

तैः ॥ राधिकाकिंकरैर्वर्गैर्युक्तमभ्यंतरंवरम् ॥ ३२ ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणप्रांगणंसुमनोहरम् ॥ अमूल्यरत्नस्तंभानांस
मूहैश्चसुशोभितम् ॥ ३३ ॥ रत्नमंगलकुंभैश्चफलपल्लवसंयुतैः ॥ संयुतंरत्नवेदीभिर्युक्तायुक्ताभिरीप्सितम् ॥ ३४ ॥ अ
मूल्यरत्नमुकुरैःशोभितंसुंदरैरहो ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंभवनानांवरंगृहम् ॥ ३५ ॥ रत्नसिंहासनस्थाचगोपीलक्षैश्चसेवि
ता ॥ कोटिपूर्णेंदुशोभाढ्याश्वेतचंपकसन्निभा ॥ ३६ ॥ अमल्यरत्ननिर्माणभूषणैश्चविभूषिता ॥ अमूल्यरत्नवसनाबिभ्र
तीरत्नदर्पणम् ॥ ३७ ॥ रत्नपद्मंचरुचिरंसव्यदक्षिणहस्ततः ॥ दाडिंबकुसुमाकारंसिंदूरंसुमनोहरम् ॥३८॥ सुशोभितंमृ
गमदैरिष्टैश्चंदनबिंदुभिः ॥ दधतीकबरीभारंमालतीमाल्यमंडितम् ॥ ३९ ॥ रचितंवामभागेनमुनींद्राणांमनोहरम् ॥ एवंभूतं
तत्रराधागोपीभिःपरिसेविता ॥ ४० ॥ श्वेतचामरहस्ताभिस्तत्तुल्याभिश्चसर्वतः ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणैर्भूषिताभिश्चभूषणैः
॥ ४१ ॥ मत्प्राणाधिष्ठातृदेवीदेवीनांप्रवरावरा ॥ सुदाम्नःसाचशापेनवृषभानसुताधुना ॥ ४२ ॥ शताब्दिकोहिविच्छेदोभ
विष्यतिमयासह ॥ तेनभारावतरणंकरिष्यामिभुवःपिता ॥ ४३ ॥ तदायास्यामिगोलोकंतयासार्द्धंसुनिश्चितम् ॥ त्वया
यशोदयाचापिगोपैर्गोपीभिरेवच ॥ ४४ ॥ वृषभानेनतत्पत्न्याकलावत्याचबांधवैः ॥ एवंचनंदसानंदंयशोदांकथयिष्य
ति ॥ ४५ ॥ त्यजशोकंमहाभागव्रजैःसार्द्धंव्रजंव्रज ॥ अहमात्माचसाक्षीचनिर्लिप्तःसर्वजीविषु ॥ ४६ ॥ जीवोमत्प्र
तिबिंबश्चइत्येवंसर्वसंमतम् ॥ प्रकृतिर्मद्विकाराचसाप्यहंप्रकृतिःस्वयम् ॥ ४७ ॥ यथादुग्धेचधावल्यंनतयोर्भेदएवच ॥
यथाजलेतथाशैत्यंयथावन्हौचदाहिका ॥ ४८ ॥ यथाकाशेतथाशब्दोभूमौगंधोयथानृप ॥ यथाशोभाचचंद्रेचयथा
दिनकरेप्रभा ॥ ४९ ॥ यथाजीवस्तथात्मानंतथैवराधयासह ॥ त्यजत्वंगोपिकाबुद्धिंराधायांमयिपुत्रताम् ॥ ५० ॥

अहंसर्वस्यप्रभवःसाचप्रकृतिरीश्वरी ॥ श्रूयतांनंदसानंदंमद्विभूतिंसुखावहाम् ॥ ५१ ॥ पुरायाकथितातातब्रह्मणेऽव्यक्तजन्मने ॥ कृष्णोहंदेवतानांचगोलोकेद्विभुजःस्वयम् ॥ ५२ ॥ चतुर्भुजोहंवैकुंठेशिवलोकेशिवःस्वयम् ॥ ब्रह्मलोकेचब्रह्माहंसूर्यस्तेजस्विनामहम् ॥ ५३ ॥ पवित्राणामहंवन्हिर्जलमेवद्रवेषुच ॥ इंद्रियाणांमनश्चास्मिसमीरःशीघ्रगामिनाम् ॥ ५४ ॥ यमोहंदंडकर्तॄणांकालःकलयतामहम् ॥ अक्षराणामकारोस्मिसाम्नांचसामएवच ॥ ५५ ॥ इंद्रश्चतुर्दशेंद्रेषुकुबेरोधनिनामहम् ॥ ईशानोहंदिगीशानांव्यापकानांनभस्तथा ॥ ५६ ॥ सर्वांतरात्माजीवेषुब्राह्मणश्चाश्रमेषुच ॥ धनानांचरत्नमहममूल्यंसर्वदुर्लभम् ॥ ५७ ॥ तैजसानांसुवर्णोहंमणीनांकौस्तुभःस्वयम् ॥ शालग्रामस्तथार्च्यानांपत्राणांतुलसीतिच ॥ ५८ ॥ पुष्पाणांपारिजातोहंतीर्थानांपुष्करःस्वयम् ॥ वैष्णवानांकुमारोहंयोगींद्राणांगणेश्वरः ॥ ५९ ॥ सेनापतीनांस्कंदोहंलक्ष्मणोहंधनुष्मताम् ॥ राजेंद्राणांचरामोहंनक्षत्राणामहंशशी ॥ ६० ॥ मासानांमार्गशीर्षोहमृतूनामस्मिमाधवः ॥ वारेष्वादित्यवारोहंतिथिष्वेकादशीतिच ॥ ६१ ॥ सहिष्णूनांचपृथिवीमाताहंबांधवेषुच ॥ अमृतंभक्ष्यवस्तूनांगव्येष्वाज्यमहंतथा ॥ ६२ ॥ कल्पवृक्षश्चवृक्षाणांसुरभीकामधेनुषु ॥ गंगाहंसरितांमध्येकृतपापविनाशिनी ॥ ६३ ॥ वाणीतिपंडितानांचमंत्राणांप्रणवस्तथा ॥ विद्यासुबीजरूपोहंसस्यानांधान्यमेवच ॥ ६४ ॥ अश्वत्थःफलिनामेवगुरूणांमंत्रदःस्वयम् ॥ कश्यपश्चप्रजेशानांगरुडःपक्षिणांतथा ॥ ६५ ॥ अनंतोहंचनागानांनराणांचनराधिपः ॥ ब्रह्मर्षीणांभृगुरहंदेवर्षीणांचनारदः ॥ ६६ ॥ राजर्षीणांचजनकोमहर्षीणांशुकस्तथा ॥ गंधर्वाणांचित्ररथःसिद्धानांकपिलोमुनिः ॥ ६७ ॥ बृहस्पतिर्बुद्धिमतांकवीनांशुक्रएवच ॥ ग्रहाणांचशनिरहंविश्वकर्माचशिल्पिनाम् ॥ ६८ ॥

कृ.ज.उ.
॥ ३३ ॥

मृगाणांचमृगेंद्रोहंवृषाणांशिववाहनम् ॥ ऐरावतोगजेंद्राणांगायत्रीछंदसामहम् ॥ ६९ ॥ वेदाश्चसर्वशास्त्राणांवरुणो यादसामहम् ॥ उर्वश्यप्सरसामेवसमुद्राणांजलार्णवः ॥ ७० ॥ सुमेरुःपर्वतानांचरत्नवत्सुहिमालयः ॥ दुर्गाचप्रकृतीनां चदेवीनांकमलालया ॥ ७१ ॥ शतरूपाचनारीणांमत्प्रियाणांचराधिका ॥ साध्वीनामपिसावित्रीवेदमाताचनिश्चितम् ॥ ॥ ७२ ॥ प्रन्हादश्चापिदैत्यानांबलिष्ठानांबलिःस्वयम् ॥ नारायणर्षिर्भगवान्ज्ञानिनांमध्यएवच ॥ ७३ ॥ हनूमान्वानरा णांचपांडवानांधनंजयः ॥ मनसानागकन्यानांवसूनांद्रोणएवच ॥ ७४ ॥ द्रोणोजलधराणांचवर्षाणांभारतंतथा ॥ का मिनांकामदेवोहंरंभाचकामुकीषुच ॥ ७५ ॥ गोलोकश्चास्मिलोकानांउत्तमःसर्वतःपरः ॥ मातृकासुशांतिरहंरतिश्चसुंदरी षुच ॥ ७६ ॥ धर्मोहंसाक्षिणांमध्येसंध्याचवासरेषुच ॥ देवेष्वहंचमाहेंद्रोराक्षसेषुविभीषणः ॥ ७७ ॥ कालाग्निरुद्रोरुद्राणां संहारोभैरवेषुच ॥ शंखेषुपांचजन्योहंअंगेष्वपिचमस्तकः ॥ ७८ ॥ परंपुराणसूत्रेषुचाहंभागवतंवरम् ॥ भारतंचेतिहा सेषुपंचरात्रेषुकापिलम् ॥ ७९ ॥ स्वायंभुवोमनूनांचमुनीनांव्यासदेवकः ॥ स्वधाहंपितृपत्नीषुस्वाहावन्हिप्रियासुच ॥ ॥ ८० ॥ यज्ञानांराजसूयोहंयज्ञपत्नीषुदक्षिणा ॥ शस्त्रास्त्रज्ञेषुरामोहंजमदग्निसुतोमहान् ॥ ८१ ॥ पौराणिकेषुसूतोहंनीति वत्स्वंगिरामुनिः ॥ विष्णुव्रतंव्रतानांचबलानांदैवमेवच ॥ ८२ ॥ ओषधीनामहंदूर्वातृणानांकुशमेवच ॥ धर्मकर्मसुसत्यंच स्नेहपात्रेषुपुत्रकः ॥ ८३ ॥ अहंव्याधिश्चशत्रूणांज्वरोव्याधिष्वहंतथा ॥ मद्भक्तिष्वपिमद्दास्यंवरेषुचवरःस्मृतः ॥ ८४ ॥ आश्रमाणांगृहस्थोहंसंन्यासीचविवेकिनाम् ॥ सुदर्शनंचशस्त्राणांकुशलंचशुभाशिषाम् ॥ ८५ ॥ ऐश्वर्याणांमहाज्ञानंवै राग्यंचसुखेष्वहम् ॥ मिष्टवाक्यंप्रीतिदेषुदानेषूचात्मदानकं ॥ ८६ ॥ संचयेषुधर्मकर्मकर्मणांचमदर्चनम् ॥ कठोरेषुतपश्चा

अ० ७३

॥ ३३ ॥

हं फलेषुमोक्षएवच ॥ ८७ ॥ अष्टसिद्धिषुप्राकाम्यमहंकाशीपुरीषुच ॥ नगरेषुतथाकांचीसदेशोयत्रवैष्णवः ॥ ८८ ॥ सर्वा
धारेषुस्थूलेषुअहमेवमहान्विराट् ॥ परमाणुरहंविश्वेमहासूक्ष्मेषुनित्यशः ॥ ८९ ॥ वैद्यानामश्विनीपुत्रौचौषधीषुरसायनः
॥ धन्वंतरिर्मंत्रविदांविषादःक्षयकारिणाम् ॥ ९० ॥ रागाणांमेघमल्लारःकामोदस्तत्प्रियासुच ॥ मत्पार्षदेषुश्रीदामामद्बंधु
ष्वहमुद्धवः ॥ ९१ ॥ पशुजंतुषुगौश्चाहंचंदनंकाननेषुच ॥ तीर्थपूतश्चपूतेषुनिःशंकेषुचवैष्णवः ॥ ९२ ॥ नवैष्णवात्परःप्राणी
मन्मंत्रोपासकश्चयः ॥ वृक्षेष्वंकुररूपोहमाकारःसर्ववस्तुषु ९३ अहंचसर्वभूतेषुमयिसर्वेचसंततं ॥ यथावृक्षेफलान्येवफलेषु
चांकुरस्तरोः ९४ सर्वकारणरूपोहंनचमत्कारणंपरं ॥ सर्वेशोहंनमेपीशोप्यहंकारणकारणं ॥ ९५ सर्वेषांसर्वबीजानांप्रवदंति
मनीषिणः ॥ मन्मायामोहितजनामांनजानंतिपापिनः ॥ ९६ ॥ पापग्रस्तेनदुर्बुद्ध्याविधिनावंचितेनच ॥ स्वात्माहंसर्वजंतू
नांस्वात्माहंनादृतःस्वयम् ॥ ९७ ॥ यत्राहंशक्तयस्तत्रक्षुत्पिपासादयस्तथा ॥ गतेमयितथायांतिनरदेहेयथानुगाः ॥ ९८ ॥
हेव्रजेशनंदतातज्ञानंज्ञात्वाव्रजंव्रज ॥ कथयस्वचतांराधांयशोदांज्ञानमेवच ॥ ९९ ॥ ज्ञात्वाज्ञानंव्रजेशश्चजगामस्वानुगैः
सह ॥ गत्वाचकथयामासतेद्वेचयोषितांवरे ॥ १०० ॥ तेचसर्वेजहुःशोकंमहाज्ञानेननारद ॥ कृष्णोयद्यपिनिर्लिप्तोमायेशो
माययारतः ॥ १०१ ॥ यशोदयाप्रेरितश्चपुनरागत्यमाधवम् ॥ तुष्टावपरमानंदंनंदश्चनंदनंदनम् ॥ १०२ ॥ सामवेदोक्तस्तो
त्रेणकृतेनब्रह्मणापुरा ॥ पुत्रस्यपुरतःस्थित्वारुरोदचपुनःपुनः ॥ १०३ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेम० श्रीकृष्णज० नंदादि
शोकप्रमोचनंनामत्रिसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७३ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ श्रीकृष्णःपरमानंदःपरिपूर्णतमःप्रभुः ॥
परमात्माचपरमोभक्तानुग्रहकातरः ॥ १ ॥ भुवोभारावतरणेनिर्गुणःप्रकृतेःपरः ॥ परात्परस्तुभगवान्ब्रह्मेशशेषवंदितः

॥ २ ॥ तुष्टोनंदस्तवंदृष्ट्वातमुवाचजगत्पतिः ॥ आगच्छंतंगोकुलाच्चविरहज्वरकातरम् ॥ ३ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ गच्छनं
दव्रजंनंदत्यजशोकंभ्रमंभुवि ॥ श्रृणुसत्यंपरंज्ञानंशोकग्रंथिनिकृंतनम ॥ ४ ॥ वायुश्चभूमिराकाशोजलंतेजश्चपंचकम् ॥
उक्तःश्रुतिगणैरेतैःपंचभूतैश्चनित्यशः ॥ ५ ॥ सर्वेषांदेहिनांतातदेहश्चपांचभौतिकः ॥ मिथ्याभ्रमःकृत्रिमश्चस्वप्नवन्मायया
न्वितः ॥ ६ ॥ देहंगृण्हंतिसर्वेषांपंचभूतानिनित्यशः ॥ मायासंकेतरूपंतदभिज्ञानंभ्रमात्मकम् ॥ ७ ॥ कोवाकस्यसुतस्तात
कास्त्रीकस्यपतिस्तुवा ॥ कर्मणाभ्रमणंशश्वत्सर्वेषांसूरिजन्मनि ॥ ८ ॥ कर्मणाजायतेजंतुःकर्मणैवप्रलीयते ॥ सुखंदुः
खंभयंशोकंकर्मणाचप्रपद्यते ॥ ९ ॥ केषांवाजन्मसर्गेषुकेषांवाब्राह्मणोगृहे ॥ केषांविप्रेषुक्षत्रेषुकेषांवावैश्यशूद्रयोः ॥ १० ॥
अतिनीचेषुकेषांवाकेषांकृमिषुविट्सुच ॥ पशुपक्षिषुकेषांवाकेषांवाक्षुद्रजंतुषु ॥ ११ ॥ पुनःपुनर्भ्रमंत्येवसर्वेतातस्वकर्मणा ॥
करोतिकर्मनिर्मूलंमद्भक्तोमत्प्रियःसदा ॥ १२ ॥ सत्यंत्रेताद्वापरश्चकलिश्चेतिचतुर्युगम् ॥ पंचविंशत्सहस्राणांयुगांतेनिधनं
मनोः ॥ १३ ॥ मनोःसमंमहेंद्रस्यपरमायुर्विनिर्मितम् ॥ चतुर्दशेंद्रविच्छित्तौब्रह्मणोदिनमुच्यते ॥ १४ ॥ एवंपरिमितारात्रिः
कालविद्भिर्विनिर्मिता ॥ एवंपरिमितामासावर्षंचपरिनिश्चितम् ॥ १५ ॥ ब्रह्मणश्चवर्षशतंपरमायुर्विनिर्मितम् ॥ निमेषमा
त्रंकालोयंब्रह्मणोनिधनेमम ॥ १६ ॥ ब्रह्मादितृणपर्यंतंसर्वंविश्वेविनिश्चितम् ॥ सत्योहंपरमात्माचभक्तानुग्रहविग्रहः १७ ॥
मन्मंत्रोपासकःसत्योदेहंत्यक्त्वाधरासुच ॥ यास्यत्येवहिगोलोकंछित्वाकर्मपुरातनम् ॥ १८ ॥ असंख्यब्रह्मणांपातेनभवे
त्तस्यपातनम् ॥ गृण्हातिनित्यंस्वंदेहंजन्ममृत्युजरापहम् ॥ १९ ॥ ननंदममभक्तानामशुभंविद्यतेक्वचित् ॥ नित्यंसुद
र्शनंतंचपरिरक्षतिसर्वतः ॥ २० ॥ मत्तोहिबलवान्भक्तश्चिंतितोहंनचिंतितः ॥ अहंस्वामीचतस्यैवनमेस्वामीपिताप्रसूः २१

पुत्रबुद्धिंपरित्यज्यभजमांब्रह्मरूपिणम् ॥ छित्वाचब्रह्मनिगडंगोलोकंतद्व्रजस्वयम् ॥ २२ ॥ कथयस्वयशोदांचगोपींगो
पगणंव्रज ॥ तैश्चसर्वैर्जनैःशोकंत्यजस्वमंदिरंव्रज ॥ २३ ॥ इत्येवमुक्त्वाभगवान्विररामचसंसदि ॥ पप्रच्छपुनरेवंतंनंद
श्चानंदसंप्लुतः ॥ २४ ॥ ॥ नंदउवाच ॥ वदसांसारिकंज्ञानंयेनयास्यामित्वत्पदम् ॥ मूढोहंपरमानंदश्रुतीनांजनकोभवान्
॥ २५ ॥ नंदस्यवचनंश्रुत्वासर्वज्ञोभगवान्स्वयम् ॥ आन्हिकंकथयामासश्रुतिभिर्नश्रुतंहियत् ॥२६॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेम०
श्रीकृष्णजन्म० भगवन्नंदसंवादेचतुःसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७४ ॥ ॥श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ शृणुनंदप्रवक्ष्यामिज्ञानंचपर
माद्भुतम् ॥ सुगोपनीयंवेदेषुपुराणेषुचदुर्लभम् ॥ ॥ १ ॥ नविश्वासोहिनारीषुसंततंकुलटासुच ॥ मोक्षमार्गार्गलास्वेवभ्रम
मायासुभूमिषु ॥ २ ॥ हरिभक्तेरसाध्वीनांविरुद्धासुयुतासुच ॥ बीजरूपासुनाशानांप्रमदासुव्रजेश्वर ॥ ३ ॥ नित्यंचप्रात
रुत्थायरात्रिवासोविहायच ॥ अभीष्टदेवंत्द्दत्पद्मेब्रह्मरंध्रेगुरुंपरम् ॥४॥ विचिंत्यमनसाप्रातःकृत्यंकृत्वासुनिश्चितम् ॥ स्ना
नंकरोतिसुप्राज्ञोनिर्मलेषुजलेषुच ॥ ५ ॥ नसंकल्पंचकुरुतेभक्तःकर्मनिकृंतनः ॥ स्नात्वाहरिंस्मरेत्संध्यांकृत्वायातिगृहंप्र
ति ॥६॥ प्रक्षाल्यपादौप्रविशेन्निधायधौतवाससी ॥ पूजयेत्परमात्मानंमामेवमुक्तिकारणम् ॥ ७॥ शालग्रामेमणौयंत्रेप्र
तिमायांजलेपिच ॥ तथाचविप्रेगविचगुरुष्वेवाविशेषतः ॥ ८॥ घटेष्टदलपद्मेचपात्रेचंदननिर्मिते ॥ आवाहनंचसर्वत्रशाल
ग्रामेजलेनच ॥९॥ मंत्रानुरूपध्यानेनध्यात्वामांपूजयेद्व्रती ॥ षोडशोपचारद्रव्याणिदद्यान्मूलेनभक्तितः ॥ १० ॥ श्रीदामा
नंसुदामानंवसुदामानमेवच ॥ वीरभानुंसूरभानुंगोपान्पंचप्रपूजयेत् ॥ ११ ॥ सुनंदनंदकुमुदंपार्षदंमेसुदर्शनम् ॥
लक्ष्मींसरस्वतींदुर्गाराधांगंगावसुंधरां ॥१२॥ गुरुंचतुलसींशंभुंकार्तिकेयंविनायकम् ॥ नवग्रहांश्चदिक्पालान्परितःपूज

येत्सुधीः ॥१३॥ देवषट्कंचसंपुज्यसर्वादौविघ्नविघ्नतः ॥ गणेशंचदिनेशंचवन्हिंविष्णुंशिवंशिवां ॥१४॥ श्रुतौविनिर्मितान्दे
वान्मोक्षदान्कर्मकृतनान् ॥ गणेशंविघ्ननाशायसूर्यंव्याधिविनाशने॥१५॥ वन्हिंप्राप्तिनिमित्तेनशांतौशुद्धौभवेत्ध्रुवम् ॥
विष्णुंमोक्षनिमित्तेनज्ञानदानायशंकरम् ॥१६॥बुद्धि मुक्तिनिमित्तेनपार्वतीं पूजयेत्सुधीः॥ पुष्पांजलित्रयंदत्वास्वस्तोत्रंकव
चंपठेत् ॥१७॥गुरुंप्रणम्यसंपूज्यतत्पश्चात्प्रणमेत्सुरम् ॥ कृत्वान्हिकंचसंपूज्ययथासुखमुदीरितम् ॥१८॥समाचरेत्स्वक
र्मैतत्वेदोक्तंस्वात्मशुद्धये ॥ विष्ठांनपश्येत्प्राज्ञश्चव्याधिबीजस्वरूपिणीम् ॥ १९ ॥ मूत्रंचव्याधिबीजंचपरंनरककारण
म् ॥ लिंगयोनिंपापदुःखव्याधिदारिद्र्यदायिनीम् ॥ २० ॥ उरोमुखंस्तनंस्त्रीणांकटाक्षंहास्यमेवच ॥ विनाशबीजंरूपं
चविपदांकारणंसदा ॥ २१ ॥ दिवाभोगंचस्वस्त्रीणांस्वलोपंपरिवर्जयेत् ॥ रोगाणांकारणंचैवचक्षुषोःकर्णयोस्तथा ॥
॥ २२ ॥ एकतारंचगगनंनपश्येत्तुरुजांभयात् ॥ देवान्दृष्ट्वाहरिंस्मृत्वासप्तधानारदंजपेत् ॥ २३ ॥ अस्तकालेरविंचंद्रंन
पश्येव्द्याधिकारणम् ॥ खंडंसमुदितंचंद्रंनपश्येद्व्याधिकारणम् ॥ २४ ॥ आलापाद्गात्रसंस्पर्शाच्छयनाश्रयभोजनात् ॥
संचरंतिध्रुवंपापास्तैलबिंदुरिवांभसा ॥ २५ ॥ हिंस्रजंतुसमीपंचनगच्छेद्दुःखकारणम् ॥ खलेनसार्द्धंमिलनंनकुर्याच्छो
ककारणम् ॥२६॥ ब्राह्मणानांगवांचैववैष्णवानांविशेषतः ॥ नकुर्याद्धिंसनंहानिंसर्वनाशस्यकारणम् २७ देवदेवलविप्रा
णांवैष्णवानांतथैवच ॥ वित्तंधनंचनहरेत्सर्वनाशस्यकारणम् ॥ २८ ॥ स्वदत्तंपरदत्तंवाब्रह्मवित्तंहरेत्तुयः ॥ षष्टिवर्षसह
स्राणिविष्ठायांजायतेकृमिः २९ ॥ गृध्रकोटिसहस्राणिशतजन्मानिसूकरः ॥ श्वापदःशतजन्मानिगंडकःसप्तजन्मानि
॥ ३० ॥ घोटकःसप्तजन्मानिकुंभीराःपंचजन्मसु ॥ पुंश्चलीनांयोनिकीटंशतजन्मसुनिश्चितम् ॥ ३१ ॥ ब्रह्मकीटंचतेषां

चशतजन्मसुनारद ॥ गोधिकासप्तजन्मानिगर्दभःसप्तजन्मसु ॥ ३२ ॥ सप्तजन्मनिमार्जारोनकुलस्त्रिषुजन्मसु ॥ उ
च्चैश्रवाजन्मशतंखरश्चापितथैवच ॥ ३३ ॥ क्रूरसर्पश्चशार्दूलोमहिषःसप्तजन्मसु ॥ भेकश्चशतजन्मानिच्छागलःसप्तजन्म
सु ॥ ३४ ॥ भल्लूकःशतजन्मानिसृगालोलक्षजन्मसु ॥ ततोजलौकाभवतिब्रह्मस्वहरणात्ध्रुवम् ॥ ३५ ॥ कुंभीपाकेचप
च्यंतेपापिनोब्रह्मणःशतम् ॥ दक्षिणांविप्रमुद्दिश्यतत्कालंचेन्नदीयते ॥ ३६ ॥ एकरात्रेव्यतीतेतुतद्दानंद्विगुणंभवेत् ॥मा
सेशतगुणंप्रोक्तंद्विमासेतुसहस्रकम् ॥ ३७ ॥ संवत्सरेव्यतीतेतुसदातानरकंव्रजेत् ॥ दात्रानदीयतेमूर्खौगृहीताचनयाचते
॥ ३८ ॥ उभौतौनरकंयातौदाताव्याधियुतोभवेत् ॥ विप्राणांहिंसनंकृत्वावंशहानिंलभेत्ध्रुवम् ॥ ३९ ॥ धनंलक्ष्मींपरित्य
ज्यभिक्षुकश्चभवेद्व्रजन् ॥ देवंचब्राह्मणंदृष्ट्वाननमेघोलभेच्छुचम् ॥ ४० ॥ नकुर्याद्गुरुभक्तिंयोलभतेरौरवंशुचम् ॥ या
स्त्रीमूढादुराचारास्वपतिंहरिरूपिणम् ॥ ४१ ॥ नपश्येत्तर्जनंकृत्वाकुंभीपाकेव्रजेत्ध्रुवम् ॥ वाक्तर्जनाद्भवेत्काकोहिंसना
त्सूकरोभवेत् ॥ ४२ ॥ सर्पोभवतिकोपेनदर्पेणगर्दभोभवेत् ॥ कुक्कुरीचकुवाक्येनाप्यंधश्चविषदर्शनात् ॥ ४३ ॥ पतिव्रता
चवैकुंठंपत्यासहव्रजेत्ध्रुवम् ॥ शिवंदुर्गांगणपतिंसूर्यंविप्रंचवैष्णवम् ॥ ४४ ॥ विद्यांनिंदतियोमूढोसमहारौरवंव्रजेत् ॥
पितरंमातरंपुत्रंसतींभार्यांगुरुंतथा ॥ ४५ ॥ अनाथांभगिनींकन्यांविनिंघनरकंव्रजेत् ॥ विप्रभक्तिविहीनाश्चक्षत्रविट्शूद्र
योनिजाः ॥ ४६ ॥ हरिभक्तिविहीनाश्चपच्यंतेनरकेध्रुवम् ॥ पतिभक्तिविहीनाश्चयुवत्यश्चनराधमाः ॥ ४७ ॥ शालग्रामज
लंविष्णुप्रसादंयेचभुंजते ॥ तीर्थंपुनंतितेविप्राःशतंपुंसांवसुंधराम् ॥ ४८ ॥ पितृदेवान्समभ्यर्च्यखादन्मांसंद्विजःशुचिः ॥
योभक्षतिवृथामांसंसमहारौरवंव्रजेत् ॥ ४९ ॥ मत्स्यांश्चकामतोदग्ध्वाचोपवासंवसेद्द्विजः ॥ प्रायश्चित्तंततःकुर्याद्व्रतंचां

द्रायणंचरेत् ॥ ५० ॥ सोऽशुचिःसततंनंदहंतिपुण्यंपुराकृतम् ॥ कामतोब्राह्मणोमत्स्यंभुंक्तेयोज्ञानदुर्बलः ॥ ५१ ॥ विष्णो
रुच्छिष्टभोजीयोमत्स्यंमांसेनखादति ॥ पदेपदेश्वमेधस्यलभतेनिश्चितंफलम् ॥ ५२ ॥ एकादशींयेकुर्वंतिकृष्णजन्मा
ष्टमीव्रतम् ॥ शतजन्मकृतात्पापान्मुच्यंतेनात्रसंशयः ॥ ५३ ॥ यद्बाल्येयच्चकौमारेवार्द्धकेयच्चयौवने ॥ भस्मीभूतानिकु
र्वंतिपातकानिकृतानिच ॥ ५४ ॥ एकादशीदिनेभंक्तुंकृष्णजन्माष्टमीव्रते ॥ त्रैलोक्यजनितंपापंसोपिभुंक्तेनसंशयः
॥ ५५ ॥ आतुरेनियमोनस्यादतिवृद्धेचबालके ॥ भक्तस्यद्विगुणंदत्वाब्राह्मणायशुचिर्भवेत् ॥ ५६ ॥ योभुंक्तेशिवरात्रौ
चश्रीरामनवमीदिने ॥ उपवासेसमर्थश्चसमहारौरवंव्रजेत् ॥ ५७ ॥ कुहूपूर्णेंदुसंक्रांत्यांचतुर्दश्यष्टमीषुच ॥ नरश्चांडालयो
निःस्यात्स्त्रीतैलमांससेवनात् ॥ ५८ ॥ योभुंक्तेब्रह्मणोदैवात्विट्भोजीसभवेत्ध्रुवम् ॥ यदन्हाकुरुतेकर्मनतस्य
फलभाग्भवेत् ॥ ५९ ॥ सभवेदशुचिर्नित्यंभस्मांतंतस्यसूतकम् ॥ नारीवेश्याप्रतिज्ञेयाचतुष्पुरुषगामिनी ॥ ६० ॥
पाकेचपितृदेवानामधिकारोनतद्भवेत् ॥ यद्ग्रामयाजिनामन्नंशूद्रश्राद्धान्नभोजनम् ॥ ६१ ॥ भुक्त्वाचनरकंयातियाव
च्चंद्रदिवाकरौ ॥ शूद्राणांश्राद्धदिवसेतदन्नंभुंजतेद्विजाः ॥ ६२ ॥ कुंभीपाकेचपच्यंतेयावद्वैब्रह्मणःशतम् ॥ यःशूद्रे
णाभ्यनुज्ञातोभुंक्तेश्राद्धदिनेन्यतः ॥ ६३ ॥ सुरापीतिसविज्ञेयःसर्वधर्मबहिष्कृतः ॥ असिजीवीमषीजीवीदेवलोवृष
वाहकः ॥ ६४ ॥ शूद्राणांशवदाहश्चयोहिशूद्रापतिर्द्विजः ॥ सशूद्रवद्बहिष्कार्यस्तदन्नंविट्समंसतां ॥ ६५ ॥ नोपति
ष्ठतियःपूर्वांनोपास्तेयस्तुपश्चिमाम् ॥ सशूद्रवद्बहिष्कार्यःसर्वस्माद्विजकर्मणः ॥ ६६ ॥ संध्याहीनोऽशुचिर्नित्यंमन
र्हःसर्वकर्मसु ॥ यदन्हाकुरुतेकर्मनतस्यफलभाग्भवेत् ॥ ६७ ॥ वाममंत्रोपासकश्चब्राह्मणोनरकंव्रजेत् ॥ नदीगर्भेचग

तैंचवृक्षमूलेजलांतिके ॥ ६८ ॥ देवांतिकेसरस्यभूमौपुरीषंनोत्सृजेद्बुधः ॥ वल्मीकमूषकोत्खातांमृदमंतर्जलांतथा ॥ ६९ ॥
शौचावशिष्टांगेहाच्चनदद्याल्लेपसंभवाम् ॥ अंतःप्राणिपिपिल्यांचहलोत्खातांव्रजेश्वर ॥ ७० ॥ आलवालोत्थितांचैवस
स्यक्षेत्रोत्थितांतथा ॥ वृक्षमूलोत्थितांनंदनदीगर्भोत्थितांतथा ॥ ७१ ॥ परित्यजेन्मृदस्त्वेताःसकलाःशौचसाधने ॥ कू
ष्मांडघातिकायास्त्रीदीपनिर्वाणकःपुमान् ॥ ७२ ॥ सप्तजन्मभवेद्रोगीदरिद्रोजन्मजन्मनि ॥ प्रदीपंशिवलिंगंचशालग्रा
मंमणिंतथा ॥ ७३ ॥ प्रतिमांयज्ञसूत्रंचसुवर्णंशंखमेवच ॥ हीरकंचतथामुक्तांगोमूत्रंगोमयंघृतम् ॥ ७४ ॥ शालग्राम
शिलातोयंभूमौत्यक्त्वाव्रजेदधः ॥ दरिद्रःकृपणःकुष्ठीवंशहीनोप्यभार्यकः ॥ ७५ ॥ भूमिहीनःप्रजाहीनोबंधुहीनश्चकुत्सि
तः ॥ अंधःपंगुर्वाखरश्चखंजश्चैवांगहीनकः ॥ ७६ ॥ भवेत्क्रमेणपापीसत्येतान्भूमौत्यजेत्तुयः ॥ दिवसेसंध्ययोर्निद्रांस्त्रीसं
भोगंकरोतियः ॥ ७७ ॥ सप्तजन्मभवेद्रोगीदरिद्रःसप्तजन्मसु ॥ उदितेजगतीनाथेयःकुर्याद्दंतधावनम् ॥ ७८ ॥ सपापिष्ठः
कथंब्रूतेपूजयामिजनार्दनम् ॥ मृद्भस्मगोशकृत्पिंडैस्तथावालुकयापिवा ॥ ७९ ॥ कृत्वालिंगंसकृत्पूज्यवसेत्कल्पश
तंदिवि ॥ सहस्रपूजनात्सोपिलभतेवांच्छितंफलम् ॥ ८० ॥ लक्षंचपूजयेद्यस्तुशिवत्वंलभतेध्रुवम् ॥ जीवन्मुक्तोभवेद्वि
प्रोलिंगमभ्यर्चयेत्तुयः ॥ ८१ ॥ शिवपूजाविहीनश्चब्राह्मणोनरकंव्रजेत् ॥ मत्पूजितंप्रियतमंशिवंनिंदंतियेनराः ॥ ८२ ॥
पच्यंतेनिरयेतावद्यावद्वैब्रह्मणःशतम् ॥ पूजितेशिवलिंगेचयदिस्यात्केशवालुका ॥ ८३ ॥ समहांधोवालुकयाकेशेनयव
नोभवेत् ॥ क्षुद्रोदरिद्रःकृपणोऽव्याधिःस्यात्कुत्सितेयथा ॥ ८४ ॥ सर्वेभ्योमानहानिःस्याज्जायतेनीचयोनिषु ॥ सर्वेषुप्रि
यमात्रेषुब्राह्मणश्चममप्रियः ॥ ८५ ॥ ब्राह्मणाच्चप्रियालक्ष्मीःसततंवक्षसिस्थिता ॥ ततोऽधिकाप्रियाराधाप्रियाभक्तास्त

तोधिकाः ॥ ८६ ॥ ततोधिकःशंकरोमेनास्तिमेशंकरात्प्रियः ॥ महादेवमहादेवमहादेवेतिवादिनः ॥ ८७ ॥ पश्चाद्यामिचसं
तृप्तोनामश्रवणलोभतः ॥ मनोमेभक्तमूलेचप्राणाराधात्मिकाध्रुवम् ॥ ८८ ॥ आत्मामेशंकरस्थानंशिवःप्राणाधिकश्चयः
आद्यानारायणीशक्तिःसृष्टिस्थित्यंतकारिणी ॥ ८९ ॥ करोमिचयथासृष्टिंययाब्रह्मादिदेवताः ॥ ययाजयतिविश्वंचयया
सृष्टिःप्रजायते ॥ ९० ॥ ययाविनाजगन्नास्तिमयादत्ताशिवायसा ॥ दयानिद्राचक्षुत्तृप्तिस्तृष्णाश्रद्धाक्षमाधृतिः ॥ ९१ ॥
तुष्टिःपुष्टिस्तथाशांतिर्लज्जाधिदेवताहिसा ॥ वैकुंठेसामहालक्ष्मीर्गोलोकेराधिकासती ॥ ९२ ॥ मर्त्यैलक्ष्मीश्चक्षीरोदेदक्ष
कन्यासतीचसा ॥ सादुर्गामेनकाकन्यादैन्यदुर्गतिनाशिनी ॥ ९३ ॥ स्वर्गलक्ष्मीश्चदुर्गासाशक्रादीनांगृहेगृहे ॥ सावा
णीसाचसावित्रीविद्याधिष्ठातृदेवता ॥ ९४ ॥ वन्हौसादाहिकाशक्तिःप्रभाशक्तिश्चभास्करे ॥ शोभाशक्तिःपूर्णचंद्रेजले
शक्तिश्चशीतता ॥ ९५ ॥ सस्यप्रसूताशक्तिश्चधारणाचधरासुसा ॥ ब्राह्मण्यशक्तिर्विप्रेषुदेवशक्तिःसुरेषुसा ॥ ९६ ॥ तप
स्विनांतपस्यासागृहिणांगृहदेवता ॥ मुक्तिशक्तिश्चमुक्तानामाशासांसारिकस्यसा ॥ ९७ ॥ मद्भक्तानांभक्तिशक्तिर्मयिभ
क्तिप्रदासदा ॥ नृपाणांराज्यलक्ष्मीश्चवणिजांलभ्यरूपिणी ९८ सत्सुसद्बुद्धिरूपासामेधाशक्तिस्वरूपिणी ॥ व्याख्याश
क्तिःश्रुतौशास्त्रेदातृशक्तिश्चदातृषु ॥ ९९ ॥ क्षत्रादीनांविप्रभक्तिःपतिभक्तिःसतीषुच ॥ एवंरूपाचयाशक्तिर्मयादत्ताशि
वायसा ॥ १०० ॥ एवंतेकथितंसर्वंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ प्रश्नंकरोषियद्यन्मांतत्सर्वंकथयामिते ॥ १०१ ॥ ॥ इतिश्री
ब्रह्मवैवर्तेम० श्रीकृष्णज० भगवन्नंदसंवादेपंचसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७५ ॥ ॥ श्रीनंदउवाच ॥ ॥ येषांचदर्शनेपुण्यंपापंच
यस्यदर्शने ॥ तत्सर्वंवदसर्वेशश्रोतुंकौतूहलंमम ॥ १ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ सुब्राह्मणानांतीर्थानांवैष्णवानांचदर्शने ॥

देवताप्रतिमादर्शीतीर्थस्नायीभवेन्नरः ॥ २ ॥ सूर्यस्यदर्शनेभक्त्यासतीनांदर्शनेतथा ॥ संन्यासिनांयतीनांचतथैवब्रह्मचारि
णाम् ॥ ३ ॥ भक्त्यागवांचवन्हीनांगुरूणांचविशेषतः॥ गजेंद्राणांचसिंहानांश्वेताश्वानांतथैवच ॥ ४ ॥ शुकानांचपिकानां
चखंजनानांतथैवच ॥ हंसानांचमयूराणांचाषाणांशंखपक्षिणाम् ॥ ५ ॥ वत्सप्रयुक्तधेनूनामश्वत्थानांतथैवच ॥ पतिपु
त्रवतीनांचनराणांतीर्थयायिनाम् ॥ ६ ॥ प्रदीपानांसुवर्णानांमणीनांचविशेषतः ॥ मुक्तानांहीरकाणांचमाणिक्यानांमहा
शय॥ ७ ॥ तुलसीशुक्लपुष्पाणांदर्शनंपापनाशनम् ॥ फलानिशुक्लधान्यानिघृतंदधिमधूनिच ॥ ८ ॥ पूर्णकुंभंचलाजांश्वरा
जेंद्रदर्पणंजलम् ॥ मालांचशुक्लपुष्पाणांदृष्ट्वापुण्यंलभेन्नरः ॥ ९ ॥ गोरोचनंचकर्पूरंरजतंचसरोवरम् ॥ पुष्पोद्यानंपुष्पि
तंचदृष्ट्वापुण्यंलभेन्नरः ॥ १० शुक्लपक्षस्यचंद्रंचपीयूषंचंदनंतथा ॥ कस्तूरींकुंकुमंदृष्ट्वानंदपुण्यंलभेन्नरः ॥ ११ ॥ पताकामक्ष
यवटतरुंदेवोत्थितंशुभम् ॥ देवालयंदेवखातंदृष्ट्वापुण्यंलभेन्नरः ॥ १२ ॥ देवाश्रितंदेवघटंसुगंधिपवनंतथा ॥ शंखंचदुंदुभिं
दृष्ट्वासद्यःपुण्यंलभेन्नरः ॥ १३ ॥ सूक्तिंप्रवालंरजतंस्फाटिकंकुशमूलकं ॥ गंगामृदंकुशंताम्रंदृष्ट्वापुण्यं० ॥ १४ ॥ पुराणपु
स्तकंशुद्धंसबीजंविष्णुयंत्रकम् ॥ स्निग्धदुर्वाक्षतंरत्नंदृष्ट्वापु० ॥ १५ ॥ तपस्विनांसिद्धमंत्रंसमुद्रंकृष्णसारकम् ॥ यज्ञंमहो
त्सवंदृष्ट्वासपुण्यंलभतेनरः ॥ १६ ॥ गोमूत्रंगोमयंदुग्धंगोधूलिंगोष्ठगोष्पदम् ॥ पक्कसस्यान्वितंक्षेत्रंदृष्ट्वापुण्यंलभेत्ध्रुवम्
॥ १७ ॥ रुचिरांपद्मिनींश्यामांन्यग्रोधपरिमंडलाम् ॥ सुवेषकांसुवसनांदिव्यभूषणभूषिताम् ॥ १८ ॥ वेश्यांक्षेमकरींगंधंसु
दूर्वाक्षततंडुलम् ॥ सिद्धान्नंपरमान्नंचदृष्ट्वापुण्यंलभेन्नरः ॥ १९ ॥ कार्तिकीपूर्णिमायांचराधिकाप्रतिमांशुभाम् ॥ संपूज्य
दृष्ट्वानत्वाचकरोतिजन्मखंडनम् ॥ २० ॥ हिंगुलायांतथाष्टम्यामिषेमासिसितेशुभे ॥ श्रीदुर्गाप्रतिमांदृष्ट्वाकरोतिजन्मखंड

नं ॥२१॥ शिवरात्रौचकाश्यांचविश्वनाथस्यदर्शनं ॥ कृत्वोपवासंपूजांचकरोतिजन्मखंडनं ॥२२॥ जन्माष्टमीदिनेभक्तोदृ
ष्ट्वामांबिंदुमाधवम् ॥ प्रणम्यपूजांकृत्वाचकरोतिजन्मखंडनं ॥ २३ ॥ पौषेमासिशुक्लरात्रौयत्रयत्रस्थलेनरः ॥ प्रतिमांदृ
ष्ट्वापद्मायाःकरोतिजन्म० ॥२४॥ सप्तजन्मभवेत्तस्यपुत्रःपौत्रोधनेश्वरः ॥उपोष्यैकादशींस्नात्वाप्रभातेद्वादशीदिने ॥ दृष्ट्वा
काश्यामन्नपूर्णांकरोति० ॥२५॥ उपोष्यपुष्करेस्नात्वाकिंवाबदरिकाश्रमे ॥ संपूज्यदृष्ट्वामामेकंकरोति० ॥ २६ ॥ दत्वावि
ष्णुपदेपिंडंविष्णुंयश्चप्रपूजयेत् ॥पितृणांस्वात्मनश्चैवकरो० २७सिद्धिंकृत्वाचबदरींभुंक्तेबदरिकाश्रमे॥दृष्ट्वामत्प्रतिमांनं
दकरोति०॥ २८ ॥ दोलायमानंगोविंदंपुण्येवृंदावनेचमाम् ॥ दृष्ट्वासंपूज्यनत्वाचकरोतिजन्म० ॥ २९ ॥ भाद्रेदृष्ट्वाच
मंचस्थंमामेवमधुसूदनं ॥ संपूज्यनत्वाभक्तश्चकरोति०३०रथस्थंचजगन्नाथंयोद्रक्ष्यतिकलौनरः॥ संपूज्यनत्वाभक्त्याच
करोति० ॥ ३१ ॥ उत्तरायणसंक्रांत्यांप्रयागेस्नानमाचरेत् ॥ संपूज्यनत्वामामेवकरोति० ॥३२॥ कार्तिकीपौर्णिमायांचदृ
ष्ट्वामत्प्रतिमांशुभाम् ॥ उपोष्यकृत्वापूजांचकरोति० ॥ ३३ ॥ चंद्रभागासमीपेचमाघ्यांचमांनमेत्सुधीः ॥ राधयासहमांदृ
ष्ट्वाकरोति० ॥ ३४ ॥रामेश्वरंसेतुबंधेआषाढीपूर्णिमादिने ॥ उपोष्यदृष्ट्वासंपूज्यकरोति०॥३५॥ स्वर्गविद्याधरीरात्रौनृत्यं
तिचमुहुर्मुहुः ॥ प्रणामंकर्तुमीशंतंसमायातिविभीषणः ॥ ३६ ॥ गायंतिकिन्नरारात्रौगंधर्वाश्चमनोहरम् ॥ प्रणामंकर्तु
मीशंतंसमायातिचमाधवः ॥ ३७ ॥ दृष्ट्वासाक्षाद्वसंतंचसर्वेशंचंद्रशेखरम् ॥ जीवन्मुक्तोभवेदंतेप्रयातिहरिमंदिरम् ॥
॥ ३८ ॥ दीननाथंदिनकरंकोणार्केचोत्तरायणे ॥ उपोष्यदृष्ट्वासंपूज्यकरोतिजन्मनःक्षयम् ॥ ३९ ॥ कृधिकोष्ठेसुवसनेक
लविंकेवसुंधरे ॥ विरूपंदकेराजकोष्ठेनंदकेपष्पभद्रके ॥ ४० ॥ पार्वतीप्रतिमांदृष्ट्वाकार्तिकेयंगणेश्वरम् ॥ नंदिनंशंकरंदृष्ट्वा

करोतिजन्मनःफलम् ॥ ४१ ॥ उपोष्यप्रतिसंपूज्यदृष्ट्वास्तुत्वाचतौनतः ॥ पारणंचदधिप्राश्यकरोतिजन्मनःफलम् ॥
॥ ४२ ॥ पुष्पोद्यानंचशंकुंचसेतुंखातंसरोवरम् ॥ विप्रसंस्थापनंकृत्वाकरोतिजन्मनःफलं ॥ ४३ ॥ नचवेदाःपुराणानि
ब्रह्मसंस्थापनंफलम् ॥ जानंतिसंतोमुनयःसुराविप्रादयःपितः ॥ ४४ ॥ गण्यंतेपांसवोभूमौगण्यंतेवृष्टिबिंदवः ॥ नगण्यते
विधात्रापिविप्रसंस्थापनेफलम् ॥ ४५ ॥ कृत्वोपजीवंविप्रस्यजीवन्मुक्तोभवेन्नरः ॥ अचलांश्रियमाप्नोतिपरेमुक्तिचतु
ष्टयम् ॥ ४६ ॥ मद्दास्यभक्तिंसलभेद्वैकुंठेमोदतेचिरम् ॥ नहिपातोभवेत्तस्ययथामेपरमात्मनः ॥ ४७ ॥ कुमारीमष्टवर्षीयां
सुविप्रायददातियः ॥ संपूज्यसर्वाभरणांदुर्गादानफलंलभेत् ॥ ४८ ॥ सर्वेस्वर्ग्यसमालोक्यब्रह्मलोकेषुपूजितः ॥ लभते
ममदास्यंचवैकुंठेमोदतेचिरम् ॥ ४९ ॥ विवाहदर्शनेकोटिस्वर्णदानफलंलभेत् ॥ अंतेस्वर्गेप्रयात्येवमिहैवनिश्चलांश्रियं ॥
॥ ५० ॥ यःसुविप्रमनाथंचदरिद्रंचसुपंडितम् ॥ दृष्ट्वाकुर्यात्तद्विवाहंसमोक्षंलभतेध्रुवम् ॥ ५१ ॥ यच्छत्रपादुकादानंशाल
ग्रामस्ययोषितः ॥ करोतिभक्त्यापुण्याहेपृथ्वीदानफलंलभेत् ॥ ५२ ॥ गजदानेचतल्लोममानवर्षेश्रुतौश्रुतम् ॥ चतुर्गुणं
गजेंद्रेचमोदतेममंदिरे ॥ ५३ ॥ गजार्द्धश्वेततुरगेतदर्द्धचेतरेपितः ॥ गजतुल्यंकृष्णगवांदानेचतत्फलंलभेत् ॥ ५४ ॥ त
त्तुल्यंधेनुदानेचअर्द्धसामान्यगोस्तथा ॥ लभेद्वत्सप्रसूतानांदानेदानेफलंभुवः ५५ भूमिदानेरेणुमानवर्षस्थानंचमत्पदे ॥
ज्ञानदानेमहत्पुण्यंवैकुंठेमोदतेचिरम् ॥ ५६ ॥ श्रियंलभेत्स्वर्णदानेराजत्वंरजतेनच ॥ अन्नदानेफलंनाहंकथंजानातिवै
श्रुतम् ॥ ५७ ॥ लभतेसर्वदानस्यफलंब्राह्मणभोजने ॥ अन्नदानात्परंदानंनभूतंनभविष्यति ॥ ५८ ॥ नात्रपात्रपरीक्षा
सानकालनियमःक्वचित् ॥ अन्नदानेशुभंपुण्यंदातुःपात्रंत्वपातकी ॥ ५९ ॥ अन्नदानंचधन्यंस्याद्भूमौवैकुंठहेतुकम् ॥ व

खंददातिविप्रायदरिद्रायकुटुंबिने ॥ ६० ॥ वस्त्रसूत्रमानवर्षैवैकुंठेमोदतेचिरम् ॥ सुरम्येचंद्रलोकेचवारुणेचतथैवच ॥ ६१ ॥
कृत्वालोहप्रदीपंचस्वर्णवर्तिसमन्वितम् ॥ दत्वाघृतप्रदीपंचहरयेपरमात्मने ॥ ६२ ॥ अंधकारंचनगृहंमहद्भूतंयमंतथा ॥
नहिपश्यतिदाताचप्रयातिममगंदिरम् ॥ ६३ ॥ ब्राह्मणायचदत्वैवनयातियमयातनाम् ॥ दिव्यवर्षसहस्रंचमोदतेशक्रमं
दिरे ॥ ६४ ॥ आसनंलभतेस्वर्गैवस्तुमानानुरूपतः ॥ फलदानफलंस्वर्गेलभतेनात्रसंशयः ॥ ६५ ॥ सामान्यशय्यादाने
नस्वर्गेवर्षशतंव्रजेत् ॥ चतुर्गुणंप्रकृष्टानांगुणलक्षंविलक्षणे ॥ ६६ ॥ अनाथायसुविप्राययदिगेहंप्रदीयते ॥ अत्रैवमान
वर्षंचशक्रलोकेमहीयते ॥ ६७ ॥ दृष्ट्वाबुभुक्षितंविप्रमन्नंतस्मैप्रदीयते ॥ अचलांश्रियमाप्नोतिपुत्रपौत्रविवर्द्धिनीम् ॥ व्रज
नाथव्रजंगत्वाव्रजभूमौव्रजाधुना ॥ ६८ ॥ व्रजभोजयविप्रांश्चव्रजसर्वंव्रजेव्रजे ॥ गोकुलेगोकुलेवत्सवसवत्सानिराकुले
॥ ६९ ॥ व्याकुलानांगोकुलानांसंकुलेचव्रजेव्रजे ॥ एतत्तेकथितंनंदसानंदंपुण्यवर्द्धनम् ॥ ७० ॥ सुस्वप्नदर्शनंपुण्यंयदि
नीचंनवक्तिच ॥ काश्यपंदुर्भगंनीचंशत्रुमज्ञानिनंस्त्रियम् ॥ ७१ ॥ त्यक्त्वारात्रिंचदिवसेवक्तिविप्रंसुपंडितम् ॥ देवालयेच
देवंवाप्यश्वत्थतुलसीवटम् ॥ ७२ ॥ उक्त्वातद्विगुणंपुण्यमप्रकाश्यंचतुर्गुणं ॥ सुस्वप्नदर्शनेप्राज्ञोगंगास्नानफलंलभेत् ॥
॥ ७३ ॥ अर्थंवित्तंचभार्यांचभूमिंपुत्रंलभेच्चसः ॥ मोक्षंचपरमैश्वर्यंलभतेसर्ववांच्छितम् ॥ ७४ ॥ इत्येवंकथितंतातकिंभू
यःश्रोतुमिच्छसि ॥ ७५ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्म०श्रीकृष्ण०षट्सप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७६ ॥ ॥ नंदउवाच ॥ ॥ केनस्वप्ने
नकिंपुण्यंकेनमोक्षोभवेत्सुखम् ॥ कोपिकोपिचसुस्वप्नस्तत्सर्वंकथयप्रभो ॥ १ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ वेदेषु
सामवेदश्चप्रशस्तःसर्वकर्मसु ॥ तथैवकाण्वशाखायांपुण्यकांडेमनोहरे ॥ २ ॥ सव्यक्तोयश्चदुःस्वप्नःशश्वत्पुण्यफलप्रदः ॥

तत्सर्वंनिखिलंतातकथयामिनिशामय ॥३॥ स्वप्नाध्यायंप्रवक्ष्यामिबहुपुण्यफलप्रदम्॥स्वप्नाध्यायंनरःश्रुत्वागंगास्ना
नफलंलभेत् ॥ ४॥ स्वप्नस्तुप्रथमेयामेसंवत्सरफलप्रदः ॥ द्वितीयेचाष्टभिर्मासैस्त्रिभिर्मासैस्तृतीयके ॥ ५॥ चतुर्थेचार्द्धमा
सेनस्वप्नःस्वात्मफलप्रदः॥दशाहेफलदःस्वप्नोप्यरुणोदयदर्शने ॥६॥ प्रातःस्वप्नश्चफलदस्तत्क्षणंयदिबोधितः ॥ दिनेमन
सियद्दृष्टंतत्सर्वंचलभेद्ध्रुवम् ॥ ७ ॥ चिंताव्याधिसमायुक्तोनरःस्वप्नंचपश्यति ॥ तत्सर्वंनिष्फलंतातप्रयात्येवनसंशयः ॥
॥ ८ ॥ जडोमूत्रपुरीषेणपीडितश्चभयाकुलः ॥ दिगंबरोमुक्तकेशोनलभेत्स्वप्नजंफलम् ॥ ९ ॥ दृष्ट्वास्वप्नंचनिद्रालुर्यदिनि
द्रांप्रयातिच ॥ विमूढोवक्तिचेद्रात्रौनलभेत्स्वप्नजंफलम् ॥ १० ॥ उक्त्वाकाश्यपगोत्रंचविपत्तिंलभतेध्रुवं ॥ दुर्गतेदुर्गतिं
यातिनीचेव्याधिंप्रयातिच॥११॥शत्रौभयंचलभतेमूर्खेचकलहंलभेत्॥कामिन्यांधनहानिःस्याद्रात्रौचोरभयंभवेत्॥१२॥
निद्रायांलभतेशोकंपंडितेवांच्छितंफलं ॥ नप्रकाश्यश्चसस्वप्नःपंडितैःकाश्यपेव्रज १३ गवांचकुंजराणांचहयानांचव्रजेश्व
र॥ प्रासादानांचशैलानांवृक्षाणांचतथैवच ॥१४॥ आरोहणंचधनदंभोजनंरोदनंतथा॥ प्रतिगृह्यतथावीणांसस्याढ्यांभू
मिमालभेत् ॥ १५ ॥ शस्त्रास्त्रेणयदाविद्धोव्रणेनकृमिणातथा ॥ विष्ठयारुधिरेणैवसयुक्तोप्यर्थवान्भवेत् ॥१६ ॥ स्वप्नेप्य
गम्यागमनोभार्यालाभंकरोतियः ॥ मूत्रसिक्तःपिबेच्छुक्रंनरकंचविशत्यपि ॥ १७ ॥ नगरंप्रविशेद्रक्तंसमुद्रंवासुधांपिबे
त् ॥ शुभवार्तामवाप्नोतिविपुलंचार्थमालभेत् ॥ १८ ॥ गजंनृपंसुवर्णंचवृषभंधेनुमेवच ॥ दीपमन्नंफलंपुष्पंकन्यांछत्रंर
थंध्वजम् ॥ १९॥ कुटुंबंलभतेदृष्ट्वाकीर्तिंचविपुलांश्रियम् ॥ पूर्णकुंभंद्विजंवह्निंपुष्पतांबूलमंदिरम् ॥ २० ॥ शुक्लधान्यंन
टंवेश्यांदृष्ट्वाश्रियमवाप्नुयात् ॥ गोक्षीरंचघृतंदृष्ट्वाचार्थंपुण्यधनंलभेत् ॥ २१ ॥ पायसंपद्मपत्रेचदधिदुग्धंघृतंमधु ॥ मिष्टा

न्नंस्वस्तिकंभुंक्त्वाध्रुवंराजाभविष्यति ॥ २२ ॥ पक्षिणांमानुषाणांचभुंक्तेमांसंनरोयदि ॥ बर्हर्धंशुभवार्तांचलभतेवां
छितंफलम् ॥ २३ ॥ छत्रंवापादुकांवापिलब्ध्वाधान्यंचगच्छति ॥ असिंचनिर्मलंतीक्ष्णंतत्तथैवभविष्यति ॥ २४ ॥ हेल
यासंतरेद्योहिसप्रधानोभविष्यति ॥ दृष्ट्वाचफलितंवृक्षंधनमाप्नोतिनिश्चितम् ॥ २५ ॥ सर्पेणभक्षितोयोहिअर्थलाभश्चतद्भ
वेत् ॥ स्वप्नेसूर्यंविधुंदृष्ट्वामुच्यतेऽव्याधिबंधनात् ॥ २६ ॥ वडवांकुक्कुटींदृष्ट्वाक्रौंचींभार्यांलभेत्ध्रुवम् ॥ स्वप्नेयोनिगडैर्बद्धः
प्रतिष्ठांपुत्रमालभेत् ॥ २७ ॥ दध्यन्नंपायसंभुंक्तेपद्मपत्रेनदीतटे ॥ विशीर्णपद्मपात्रेचसोपिराजाभविष्यति ॥ २८ ॥ ज
लौकसंवृश्चिकंचसर्पंचयदिपश्यति ॥ धनंपुत्रंचविजयंप्रतिष्ठांवालभेदिति ॥ २९ ॥ शृंगिभिर्दंष्ट्रिभिःकोलैर्वानरैःपीडितो
यदि ॥ निश्चितंचभवेद्राजाधनंचविपुलंलभेत् ॥ ३० ॥ मत्स्यंमांसंमौक्तिकंचशंखंचंदनहीरकम् ॥ यस्तुपश्यतिस्वप्नांते
विपुलंधनमालभेत् ॥ ३१ ॥ सुतंचरुधिरंस्वर्णंभुक्त्वाविष्ठांधनंलभेत् ॥ प्रतिमांशिवलिंगंचलभेद्दृष्ट्वाजयंधनम् ॥ ३२ ॥
फलितंपुष्पितंबिल्वमाम्रंदृष्ट्वालभेद्धनम् ॥ दृष्ट्वाचज्वलदग्निंचधनंबुद्धिंश्रियंलभेत् ॥ ३३ ॥ आमलकंधात्रीफलमुत्पलं
चधनागमम् ॥ देवताश्चद्विजागावःपितरोलिंगिनस्तथा ॥ ३४ ॥ यद्ददातिमिथःस्वप्नेतत्तथैवभविष्यति ॥ शुक्लांबरधरानार्यः
शुक्लमाल्यानुलेपनाः ॥ ३५ ॥ समाश्लिष्यंतियंस्वप्नेतस्यश्रीःसर्वतःसुखम् ॥ पीतांबरधरांनारींपीतमाल्यानुलेपनाम् ॥
॥ ३६ ॥ अवगूहतियःस्वप्नेकल्याणंतस्यजायते ॥ सर्वाणिशुक्लानिप्रशंसितानिभस्मास्थिकार्पासविवर्जितानि ॥ सर्वाणि
कृष्णान्यतिनिंदितानिगोहस्तिवाजिद्विजदेववर्ज्यम् ॥ ३७ ॥ दिव्यास्त्रीसस्मिताविप्रारत्नभूषणभूषिता ॥ यस्यमंदिरमा
यातिसप्रियंलभतेध्रुवम् ॥ ३८ ॥ स्वप्नेचब्राह्मणोदेवोब्राह्मणीदेवकन्यका ॥ ब्राह्मणोब्राह्मणीवापिसंतुष्टासास्मितासती

॥ ३९ ॥ फलंददातियस्मैचतस्यपुत्रोभविष्यति ॥ यंस्वप्नेब्राह्मणानंदकुर्वंतिचशुभाशिषम् ॥ ४० ॥ यद्वदंतिभवेत्तस्यत
स्यैश्वर्यंभवेत्ध्रुवम् ॥ परितुष्टोद्विजश्रेष्ठश्चायातियस्यमंदिरम् ॥ ४१ ॥ नारायणःशिवोब्रह्माप्रविशेत्तुतदाश्रमम् ॥ संपत्ति
स्तस्यभवतियशश्चविपुलंशुभम् ॥ ४२ ॥ पदेपदेसुखंतस्यसमानंगौरवंलभेत् ॥ अकस्मादपिस्वप्नेतुलभतेसुरभिंयदि ॥
॥ ४३ ॥ भूमिलाभोभवेत्तस्यभार्याचापिपतिव्रता ॥ करेणकृत्वाहस्तीयंमस्तकेस्थापयेद्यदि ॥ ४४ ॥ राजलाभोभवेत्तस्य
निश्चितंचश्रुतौमतम् ॥ स्वप्नेतुब्राह्मणस्तुष्टःसमाश्लिष्यतियंव्रज ॥ ४५ ॥ तीर्थस्नायीभवेत्सोपिनिश्चितंचश्रियान्वितः ॥
स्वप्नेददातिपुष्पंचयस्मैपुण्यवतेद्विजः ॥ ४६ जययुक्तोभवेत्सोपियशस्वीचधनीसुखी ॥ स्वप्नेदृष्ट्वाचतीर्थानिसौधरत्नगृ
हाणिच ॥ ४७ ॥ जययुक्तश्चधनवान्तीर्थस्नायीभवेन्नरः ॥ स्वप्नेतुपूर्णकलशंकश्चित्कस्मैददातिच ॥ ४८ ॥ पुत्रलाभोभ
वेत्तस्यसंपत्तिंवासमालभेत् ॥ हस्तेकृत्वातुकुडवमाढकंवारसुंदरी ॥ ४९ ॥ यस्यमंदिरमायातिसलक्ष्मींलभतेध्रुवम् ॥ दि
व्यास्त्रीयद्गृहंगत्वापुरीषंविसृजेद्विज ॥ ५० ॥ अर्थलाभोभवेत्तस्यदारिद्र्यंचप्रयातिच ॥ यस्यगेहंसमायातिब्राह्मणोभा
र्ययासह ॥ ५१ ॥ पार्वत्यासहशंभुर्वालक्ष्म्यानारायणोथवा ॥ ब्राह्मणोब्राह्मणीवापिस्वप्नेतस्मैप्रदीयते ॥ ५२ ॥ धान्यंपु
ष्पांजलिंवापितस्यश्रीःसर्वतोमुखी ॥ मुक्ताहारंपुष्पमाल्यंचंदनंचलभेद्व्रज ॥ ५३ ॥ स्वप्नेददातिविप्रश्चतस्यश्रीःसर्वतोमु
खी ॥ गोरोचनंपताकांवाहरिद्रामिक्षुदंडकम् ॥ ५४ ॥ सिद्धान्नंचलभेत्स्वप्नेतस्यश्रीःसर्वतोमुखी ॥ ब्राह्मणोब्राह्मणीवापि
ददातियस्यमस्तके ॥ ५५ ॥ छत्रंवाशुक्लधान्यंवासचराजाभविष्यति ॥ स्वप्नेरथस्थःपुरुषःशुक्लमाल्यानुलेपनः ॥ ५६ ॥ तत्रस्थो
दधिभुंक्तेचपायसंवान्नृपोभवेत् ॥ स्वप्नेददातिविप्रश्चब्राह्मणीचसुधांदधि ॥ ५७ ॥ प्रशस्तपात्रंयस्मैवासोपिराजाभवेत्ध्रुवं ॥

कुमारीचाष्टवर्षीयारत्नभूषणभूषिता ॥ ५८ ॥ यस्यतष्टाभवेत्स्वप्नेसभवेत्कविपंडितः ॥ ददातिपुस्तकंस्वप्नेयस्मैपुण्यव
तेचसा ५९ सभवेद्विश्वविख्यातःकवींद्रःपंडितेश्वरः ॥ यंपाठयतिस्वप्नेवामातेवचसुतंयथा ६० सरस्वतीसुतःसोपितत्परो
नास्तिपंडितः ॥ ब्राह्मणःपाठयेद्यंचपितेवयत्नपूर्वकम् ॥ ६१ ॥ ददातिपुस्तकंप्रीत्यासचतत्सदृशोभवेत् ॥ प्राप्नोतिपुस्तकं
स्वप्नेपथिवायत्रतत्रवा ६२ सपंडितोयशस्वीचविख्यातश्चमहीतले ॥ स्वप्नेयतोमहामंत्रंविप्रोविप्रेददातिचेत् ६३ सभवेत्पु
रुषःप्राज्ञोधनवान्गुणवान्सुधीः ॥ स्वप्नेददातिविप्रंवाप्रतिमांवाशिलामयीम् ॥ ६४ ॥ यस्मैददातिविप्रश्चमंत्रसिद्धिश्चतद्भ
वेत् ॥ विप्रोविप्रसमूहंचदृष्ट्वानत्वाशिषंलभेत् ॥ ६५ ॥ राजेंद्रःसभवेद्वापिकिंवाचकविपंडितः ॥ शुक्लधान्ययुतांभूमिंयस्मैवि
प्रःसमुत्सृजेत् ॥ ६६ ॥ स्वप्नेपिपरितुष्टश्चसभवेत्पृथिवीपतिः ॥ स्वप्नेविप्रोरथेकृत्वानानास्वर्गंप्रदर्शयेत् ॥ ६७ ॥ चिरंजीवी
भवेदायुर्धनवृद्धिर्भवेत्ध्रुवम् ॥ विप्रायविप्रःसंतुष्टोयस्मैकन्यांददातिच ॥ ६८ ॥ स्वप्नेचसभवेन्नित्यंधनाढ्योभूपतिःस्वयं ॥
स्वप्नेसरोवरंदृष्ट्वासमुद्रंवानदींनदम् ॥ ६९ ॥ शुक्लाहिंशुक्लशैलंचदृष्ट्वाश्रियमवाप्नुयात् ॥ यंपश्यंतिस्मृतंस्वप्नेसभवेच्चिरजीव
नः ॥ ७० ॥ अरोगीरोगिणंदुःखीसुखिनंचध्रुवंभवेत् ॥ दिव्यास्त्रीयंप्रवदतिममस्वामीभवानिति ॥ ७१ ॥ स्वप्नेदृष्ट्वाचज्ञा
गर्तिसचराजाभवेद्दृढम् ॥ स्वप्नेवाकालिकांदृष्ट्वालब्ध्वास्फटिकमालिकाम् ॥ ७२ ॥ इंद्रचापंशक्रवज्रंसप्रतिष्ठांलभेत्ध्रुवं ॥
स्वप्नेवदतियंविप्रोममदासोभवेतिच ॥ ७३ ॥ हरिदास्यंचमद्भक्तिंसलब्ध्वावैष्णवोभवेत् ॥ स्वप्नेविप्रोहरिःशंभुर्ब्राह्मणीकम
लाशिवा ॥ ७४ ॥ शुक्लास्त्रीदेवमातावाजान्हवीवासरस्वती ॥ गोपालिकावेषधारीबालिकाराधिकामम ॥ ७५ ॥ बालश्चबाल
गोपालःस्वप्नविद्भिःप्रकाशितः ॥ एतत्तेकथितोनंदसुस्वप्नःपुण्यहेतुकः ॥ ७६ ॥ श्रोतुमिच्छसिकिंवात्वंकिंभूयःकथयामि

ते ॥ ७७ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्ते० श्रीकृष्णज० सुस्वप्नदर्शननामसप्तसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७७ ॥ ॥ नंदउवाच ॥ ॥
श्रीकृष्णजगतांनाथसुस्वप्नश्चश्रुतोमया ॥ वेदसारोनीतिसारोलौकिकोवैदिकस्तथा ॥ १ ॥ अधुनाश्रोतुमिच्छामिपापंयेषांच
दर्शनम् ॥ यस्मिन्कर्मणिवावत्सतन्मांकथितुमर्हसि ॥ २ ॥ वचनंवेदशास्त्रोक्तंतथावेदानुयायिनः ॥ श्रोतुमिच्छंतिसंतप्ता
लोकास्त्वन्मुखतःस्तथा ॥ ३ ॥ वेदानांजनकस्त्वंचवैदिकानांसतामपि ॥ ब्रह्मादीनांसुराणांचमुनीनांजगतामपि ॥ ४ ॥ श्रु
तंयत्त्वन्मुखांभोजात्प्रमाणंवचनामृतम् ॥ तेनदेहोभिषिक्तोमेवत्सविच्छेददाहनः ॥ ५ ॥ स्वप्नेयच्चरणांभोजंसर्वकामफ
लप्रदम् ॥ ब्रह्मादयोनपश्यंतितदद्यदृष्टिगोचरम् ॥ ६ ॥ अतःपरंतत्पदाब्जंकपश्यामिचपातकी ॥ विण्मूत्रधारीदेहोमेनि
बद्धश्चस्वकर्मणा ॥ ७ ॥ ईदृशंचदिनंवत्सकदाममभविष्यति ॥ त्वयाब्रह्मादिनाथेनसंवादोममपापिनः ॥ ८ ॥ कृपांकुरुकृ
पानाथममदोषंक्षमस्वच ॥ वत्सबुद्ध्याचदुर्नीतंयत्कृतंचमहेश्वर ॥ ९ ॥ ब्रह्मेशशेषमुनयोध्यायंतेत्वत्पदांबुजं ॥ सरस्वती
श्रुतिर्यस्यस्तवनेजडतांव्रजेत् ॥ १० ॥ इत्येवमुक्त्वानंदश्चनिरानंदःशुचाकुलः ॥ मूर्च्छामापरुदित्वाचपुत्रविच्छेदविह्वलः
॥ ११ ॥ संत्रस्तोभगवान्कृष्णोबोधयामासयत्नतः ॥ परमाध्यात्मिकंज्ञानंददौतस्मैजगत्पतिः ॥ १२ ॥ ॥ श्रीभगवानु
वाच ॥ ॥ हेनंदजनकश्रेष्ठसर्वश्रेष्ठव्रजेश्वर ॥ चेतनंकुरुकल्याणज्ञानंचपरमंशृणु ॥ १३ ॥ परमाध्यात्मिकंज्ञानंज्ञानिनांचसु
दुर्लभं ॥ वेदशास्त्रेगोपनीयंतुभ्यमेवददाम्यहम् ॥ १४ ॥ निबोधश्रूयतांनंदसानंदःसुसमाहितः ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिय
दभ्यासान्नजायते ॥ १५ ॥ स्थिरोभवमहाराजव्रजनाथव्रजंव्रज ॥ ज्ञानंलब्ध्वासदानंदःशोकमोहविवर्जितः ॥ १६ ॥ जल
बुद्बुदवत्सर्वंसंसारंसचराचरम् ॥ प्रभातेस्वप्नवन्मिथ्यामोहकारणमेवच ॥ १७ ॥ मिथ्याकृत्रिमनिर्माणहेतुश्चपांचभौतिकः ॥

माययासत्यबुद्ध्याचप्रतीतिंजायतेनरः ॥ १८ ॥ कामक्रोधलोभमोहैर्वेष्टितःसर्वकर्मसु ॥ माययामोहितःशश्वत्तज्ज्ञानहीनश्च दुर्बलः ॥ १९ ॥ निद्रातंद्राक्षुत्पिपासाक्षमाश्रद्धादयादिभिः ॥ लज्जाशांतिर्धृतिःपुष्टिस्तुष्टिश्चाभिश्चवेष्टितः ॥ २० ॥ मनोबुद्धिचेतनाभिःप्राणज्ञानात्मभिःसह ॥ संसक्तःसर्वदेवैश्चयथावृक्षश्चवापसैः ॥ २१ ॥ अहमात्माचसर्वेशःसर्वज्ञानात्मकःस्मृतः ॥ मनोब्रह्माचप्रकृतिर्बुद्धिरूपासनातनी ॥ २२ ॥ प्राणाविष्णुश्चेतनासापद्मातुचाधिदेवता ॥ मयिस्थितेस्थिताःसर्वेगतास्तेपिगतेमयि ॥ २३ ॥ अस्माभिश्चविनादेहःसद्यःपततिनिश्चितम् ॥ पांचभूतोविलीनश्चपंचभूतेषुतत्क्षणम् ॥ २४ ॥ नामसंकेतरूपंचनिष्फलंमोहकारणम् ॥ शोकश्चाज्ञानिनांतातज्ज्ञानिनांनास्तिकिंचन ॥ २५ ॥ निद्रादयःशक्तयश्चताः सर्वाःप्रकृतेःकलाः ॥ लोभादयोप्यधर्मांशास्तथाहंकारपंचमः ॥ २६ ॥ तेब्रह्मविष्णुरुद्रांशागुणाःसत्वादयस्त्रयः ॥ ज्ञानात्मकःशिवोज्योतिरहमात्माचनिर्गुणः ॥ २७ ॥ यदाविशामिप्रकृतौतदाहंसगुणःस्मृतः ॥ सगुणाविषयाविष्णुब्रह्मरुद्रादयस्तथा ॥ २८ ॥ धर्मोमदंशोविषयीशेषःसूर्यःकलानिधिः ॥ एवंसर्वेमत्कलांशामुनिमन्वादयःसुराः ॥ २९ ॥ सर्वदेहेप्रविष्टोहंनलिप्तःसर्वकर्मसु ॥ जीवन्मुक्तश्चमद्भक्तोजन्ममृत्युजराहरः ॥ ३० ॥ सर्वसिद्धेश्वरःश्रीमान्कीर्तिमान्पंडितःकविः ॥ चतुस्त्रिंशद्विधःसिद्धःसर्वकर्मोपहारकः ॥ ३१ ॥ तमुपैमिस्वयंसिद्धंभक्तस्त्वन्यन्नवांच्छति ॥ द्वाविंशतिविधंसिद्धंसिद्धसाधनकारणम् ॥ ३२ ॥ मन्मुखाच्छ्रुयतांनंदसिद्धमंत्रंगृहाणच ॥ अणिमालघिमाप्राप्तिःप्राकाश्यंमहिमातथा ३३ ईशित्वंचवशित्वंचतथाकामावशायिता ॥ दूरश्रवणमेवेतिपरकायाप्रवेशनम् ॥ ३४ ॥ मनोयायित्वमेवेतिसर्वज्ञत्वमभीप्सितम् ॥ वन्हिस्तंभंजलस्तंभंचिरंजीवित्वमेवच ॥ ३५ ॥ कायव्यूहंचवाक्सिद्धिंमृतानयनमीप्सितम् ॥ सृष्टीनांकरणंचैव

प्राणाकर्षणमेवच ॥३६॥ ओंसर्वेश्वरेश्वरायसर्वविघ्नविनाशिनेमधुसूदनायस्वाहेति ॥ अयंमंत्रोमहागूढःसर्वेषांकल्पपाद
पः॥ सामवेदेचकथितःसिद्धानांसर्वसिद्धिदः॥ ३७॥ अनेनयोगिनःसिद्धामुनींद्राश्चसुरास्तथा॥ शतलक्षजपेनैवमंत्रसिद्धि
र्भवेत्सताम् ॥ ३८ ॥ यदिनारायणेक्षेत्रेहविष्यान्नरतोजपेत् ॥ गत्वाकुरुजपंतातकाशिकांमणिकर्णिकाम् ॥ ३९ ॥ श्रृ
णुनारायणक्षेत्रंजलाधस्तच्चतुष्टयम् ॥ अत्रनारायणस्वामीनान्यःस्वामीकदाचन॥ ४० ॥ ज्ञानंचात्रमृतेलोकेमूतिर्भव
तितस्यवै ॥ व्रतंविनापिमंत्रेणजीवन्मुक्तोनसंशयः॥ ४१ ॥ व्रजंकुरुपवित्रंचव्रजनाथव्रजंव्रज ॥ पापंयद्दर्शनेतातकथ
यामिनिशामय ॥ ४२ ॥ दुःस्वप्नंपापबीजंचकेवलंविघ्नकारणम् ॥ गोघ्नंचब्राह्मणघ्नंवाकृतघ्नंकुटिलंतथा ॥ ४३ ॥ देवघ्नं
पितृमातृघ्नंपापंविश्वासघातिनम् ॥ मिथ्यासाक्षिप्रदातारंयंचातिथ्यविवंचनम् ॥ ४४ ॥ ग्रामयाजिनमेवेतिदेवविप्रस्वहा
रिणम् ॥ अश्वत्थघातिनंदुष्टंशिवविष्णुविनिंदकम् ॥ ४५ ॥ अदीक्षितमनाचारंसंध्याहीनंद्विजंतथा ॥ देवलंवृषवाहंच
शूद्राणांसूपकारकम् ॥४६॥ शवदाहंचशूद्राणांशूद्रश्राद्धान्नभोजनम् ॥ अवीरांछिन्ननासांचदेवब्राह्मणनिंदकाम् ॥४७॥
पतिभक्तिविहीनांचविष्णुभक्तिविहीनकाम् ॥ शूद्राणांविधवांचैवचांडालींव्यभिचारिणीम् ॥४८॥ शश्वत्कोपयुतंदुष्टं
मूलग्रस्तंचजारजम् ॥ चोरंमिथ्यावादिनंचशरणागतयायिनम् ॥ ४९ ॥ मांसापहारिणंचैवब्राह्मणंवृषलीपतिम् ॥ ब्रा
ह्मणीगामिनंशूद्रंद्विजंवार्द्धुषिकंतथा ॥ ५० ॥ अगम्यागामिनंदुष्टंचतुर्वर्णनराधमम् ॥ मातासपत्नीमाताचश्वश्रूश्चभगि
नीतथा ॥ ५१ ॥ गुरुपत्नीपुत्रपत्नीसोदरस्यप्रियासती ॥ मातृस्वसापितृस्वसाभागिनेयप्रियातथा ॥ ५२ ॥ मातुलानी
नवोढाचपितृव्यस्त्रीरजस्वला ॥ पितृमातृप्रसूश्चैवचागम्याष्टादशस्मृताः ॥ ५३ ॥ कीर्तिताःसामवेदेचपरिपाल्याःसतांव्रज

॥ एताहृष्ट्वाचस्पृष्ट्वाचब्रह्महत्यांलभेन्नरः ॥ ५४ ॥ तस्माद्देवेनताहृष्ट्वासूर्यंदृष्ट्वाहरिंस्मरेत् ॥ कामतोयदिपश्यंतिविनिंद्यास्ते
भवंतिवै ॥ ५५ ॥ तस्मात्संतोनपश्यंतिशापभीताव्रजेश्वर ॥ राहुग्रस्तंरविंसोमंनपश्यंतिविपश्चितः ॥५६॥ जन्माष्टसप्तरिः
फांकदशमस्थेदिवाकरे ॥ जन्मर्क्षेनिधनंचापिचतुर्थेपिकलानिधौ ॥ ५७ ॥ नष्टचंद्रोनदृश्यश्चभाद्रेमासिसितासिते ॥ चतु
र्थ्यामुदितश्चंद्रःपरित्यक्तोमनीषिभिः ॥ चंद्रस्ताराधहरणंकलंकमतिदुष्करं ॥५८॥ तस्मैददातिहेनंदकामतोयदिपश्यति ॥
अकामतोनरोदृष्ट्वामंत्रपूतंजलंपिबेत् ॥ ५९ ॥ तदाशुद्धोभवेत्सद्योनिष्कलंकीमहीतले ॥ सिंहःप्रसेनमवधीत्सिंहोजांबवता
हतः ॥ ६० ॥ सुकुमारकमारोदीस्तवह्येषःस्यमंतकः ॥ इतिमंत्रेणपूतंचजलंसाधुपिबेद्ध्रुवं ॥ इतितेकथितंसर्वमपरंकथया
मिते ॥ ६१ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेम० श्रीकृष्ण० भगवन्नंदसंवादेऽष्टसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७८ ॥ ॥ श्रीनंदउवाच ॥
राहुग्रस्तःकथंसूर्यश्चंद्रोवापिजगत्प्रभो ॥ नेष्टश्चंद्रःकथंभाद्रेचतुर्थ्याचासितेसिते ॥ १ ॥ वेदानांजनकस्त्वंचकंपृच्छामित्व
याविना ॥ वेदेपुराणेगोप्यंयन्नजानंतिविपश्चितः ॥ २ ॥ इतितद्वचनंश्रुत्वाचेदंवचनमब्रवीत् ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥
अकथ्यंवचनंचेदंनिषिद्धंवैदिकैरपि ॥ क्षमस्वनंदभद्रंतेप्रश्नमन्यंकुरुष्वमाम् ॥ ३ ॥ विश्वस्तंवचनंतातनप्रकाश्यंमनीषि
भिः ॥ विघ्नःप्रकाशेभवतिसतांछिद्रंचदैवतः ॥ ४ ॥ ॥ नंदउवाच ॥ ॥ कथयस्वजगन्नाथनभक्तेवंचनंकुरु ॥ अदृश्यौचापि
देवेशौराहुग्रस्तौचपुण्यदौ ॥५॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ शृणुनंदप्रवक्ष्यामिकथामेतांपुरातनीम् ॥ यांश्रुत्वानिष्कलंक
श्चतीर्थस्नायीभवेन्नरः ॥ ६ ॥ सर्वपातकिनंदृष्ट्वायत्पापंलभतेनरः ॥ आख्यानश्रवणेनैवभस्मीभूतंभविष्यति ॥ ७ ॥ ए
कदाजमदग्निश्चमहाकौतूहलान्वितः ॥ रेणुकासहितस्तुष्टोजगामनर्मदातटम् ॥ ८ ॥ निर्जनेनर्मदातीरेविजहारतयासह ॥

नवोढयाचसुंदर्यानवयौवनयुक्तया ॥ ९ ॥ सुवेषयासुस्मितयारत्नभूषणयुक्तया॥ नतयास्तनभारेणश्रोणीभारेणमंदया॥
॥ १० ॥ सुंदरीणामतुलयाश्वेतचंपकवर्णया ॥ सुपूर्णचंद्राननयाकटाक्षयुतयातथा॥ ११ ॥ अतीवसूक्ष्मांबरयाकामबाणा
र्तयाव्रज ॥ पुलकांचितसर्वांगसंभोगेनापिमूर्च्छया ॥१२॥ पुंस्कोकिलयुतेरम्येशब्दितेसुमधुव्रते ॥ सुगंधिवायुसंयुक्तेपु
ष्पतल्पान्वितेशुभे ॥ १३ ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंवस्त्रमाल्यधरंमुनिम् ॥ महारासरसाढ्यंतमुवाचभास्करःस्वयम् ॥ १४॥ वेद
कर्तुःप्रपौत्रस्त्वंब्रह्मणश्चजगत्पतेः ॥ चतुर्वेदविधेयेषुसुनिष्णातःसदाशुचिः ॥ १५ ॥ वेदांगकर्ताधर्मज्ञःश्रेष्ठोवेदविदांवरः ॥
महातपस्वीतेजस्वीब्रह्मचारीचसुव्रती ॥ १६ ॥ युष्मद्विधोकंशास्त्रंचपठित्वान्यश्चपंडितः॥ वेदप्रणिहितोधर्मोह्यधर्मस्त
द्विपर्ययः ॥ १७ ॥ धर्मत्यजतिधर्मज्ञोह्यधर्मेणरतःकथम् ॥ दिवामैथुनदोषंचवक्तिवेदोविशेषतः ॥ १८ ॥ अहंचधर्मिणां
साक्षीतेनत्वांकथयामिते ॥ सूर्यस्यवचनंश्रुत्वातत्याजमैथुनंद्विजः ॥ १९ ॥ दृष्ट्वापुरोविप्ररूपंसूर्यंतेजस्विनंसुरम् ॥ उ
वाचसूर्यंरक्तास्यःकोपलज्जासमन्वितः ॥ २० ॥ रेणुकालज्जितातत्रविधायवाससीसती ॥ जमदग्निरुवाच ॥ ॥कोभवा
न्पंडितंमन्योनत्वदन्योस्तिपंडितः ॥ २१ ॥ अहंभृगोर्भगवतःशिष्यस्त्वंकश्यपस्यच ॥ चतुर्वेदांश्चजानामिधर्माधर्मनिरू
पणे ॥२२ ॥ वेदप्राणिहितोधर्मोह्यधर्मस्तद्विपर्ययः ॥ अज्ञानीपुरुषःशश्वज्जडितश्चस्वकर्मणा ॥ २३ ॥ तेजीयसांनदोषा
यवन्हेःसर्वभुजोयथा ॥ अन्येभवांश्चधर्मश्चसाक्षीसर्वेचकर्मणाम् ॥ २४ ॥ फलदाताचशास्त्रज्ञोयतस्त्वत्तनयःसदा ॥ नवै
ष्णवानांशास्तारोयूयमस्माकमेवच २५ नवासुदेवभक्तानामशुभंविद्यतेक्वचित् ॥ हरेःसुदर्शनंचक्रंशश्वद्रक्षतिवैष्णवान् ॥
॥ २६ ॥ नारायणश्चभगवान्स्वयंब्रह्माचशंकरः ॥ शास्तायमश्चनास्माकंत्वंवैनापिदिवाकर ॥२७॥ राजपुत्रोयथास्थाने

वयंस्वच्छंदगामिनः ॥ शक्तोहंभस्मसात्कर्तुंयमंसर्वसुरांस्तथा ॥ २८ ॥ महेंद्रप्रभृतीन्सूर्यक्षणेनैवचलीलया ॥ कस्त्वंध
र्मंप्रवक्तामेयाहिस्वस्थानमेवच ॥ २९ ॥ यमःशास्तानुभगवान्श्रीकृष्णःप्रकृतेःपरः ॥ अद्यमेनिर्जनेस्थानेरसभंगस्त्व
याकृतः ॥ ३० ॥ ममशापात्पापदृश्योराहुग्रस्तोभविष्यसि ॥ द्रष्टुंत्वांमेघनाःसर्वेदूरीभूताभवंतिते ॥ ३१ ॥ त्वामाच्छन्नंक
रिष्यंतिवायुनाप्रेरितास्तथा ॥ स्वतेजसाभवान्गर्वाद्धततेजाभविष्यसि ॥ ३२ ॥ मेघाच्छन्नःस्वल्पतेजाराहुग्रस्तोभवान्
भव ॥ ब्राह्मणस्यवचःश्रुत्वाभगवान्भास्करःस्वयम् ॥ ३३ ॥ ततःपुटांजलिर्भूत्वातुष्टावमुनिपुंगवम् ॥ ॥ श्रीभगवा
नुवाच ॥ ॥ अवध्याःसर्वधर्मज्ञधन्यामान्याःपुरस्कृताः ॥ ३४ ॥ नारायणश्चभगवान्शंभुर्ब्रह्मास्वयंप्रभुः ॥ गणेशश्चा
पिशेषश्चधर्मश्चापिसनातनः ॥ ३५ ॥ स्तुवंतिब्राह्मणंसर्वेविप्ररूपिजनार्दनम् ॥ क्षमस्ववैष्णवःशुद्धःस्वधर्मंचसमाचर ॥ ३६
वैष्णवानांकुतःकोपोत्हृदियेषांजनार्दनः ॥ अस्माभिःपूजिताविप्रायुष्माभिःपूजिताःसुराः ॥ ३७ ॥ परस्परंस्नेहपात्रंचेद
माचरणंद्विज ॥ अहमेवत्वयाशप्तोमयाशप्तोभवान्भव ॥ ३८ ॥ अन्यथामांवदंत्येवंसूर्यंनिस्तेजसंजनाः ॥ पराभूतःक्ष
त्रियेणभविष्यसिद्विजेश्वर ॥ ३९ ॥ मरणंक्षत्रियास्त्रेणभवतश्चभविष्यति ॥ सूर्यस्यवचनंश्रुत्वाचुकोपब्राह्मणःपुनः ॥
तंशशापातिरक्तास्यःशंभुनानिर्जितोभवान् ॥ ४० ॥ उभयोःकलहंज्ञात्वाकश्यपेनसहव्रज ॥ आजगामस्वयंब्रह्माविधाता
जगतामपि ॥ ४१ ॥ आगत्यब्रह्मासंत्रस्तंबोधयामासभास्करं ॥ मुनिश्रेष्ठंचधर्मज्ञंधर्मज्ञानांगुरोर्गुरुः ॥ ४२ ॥ ब्रह्मोवाच ॥
क्षमस्वभास्करत्वंचसाक्षान्नारायणोभवान् ॥ युष्माकंपरिपाल्यश्चाप्यवध्योब्राह्मणःसदा ॥ ४३ ॥ अहंकरोमिभवतोविप्र
शापांतमुल्बणं ॥ अत्राहमागतस्त्रस्तोभृगुणाप्रेरितस्ततः ॥ ४४ ॥ स्फुटोहंप्रेरितश्चापिकश्यपेनमरीचिना ॥ शांतोभवसुरश्रे

ष्ठसाक्षीत्वंसर्वकर्मणां ४५ कुत्रचिद्दिवसेब्रह्मन्त्वांतत्र कुत्र चित्क्षणं ॥ भविष्यसि घनाच्छन्नःसद्योमुक्तोभविष्यसि ४६
न्यूनातिरिक्तेवर्षैचराहुग्रस्तोभविष्यसि ॥ तत्रादृश्यश्चकेषांचित्पुण्यदृश्योहिकस्यचित् ४७ अन्यथासर्वकालेनपुण्यदृश्यो
भवान्भुवि ॥ त्वांदृष्ट्वाचनमस्कृत्यसेर्वैनिष्पापिनोजनाः ४८ जन्मसप्ताष्टरिःफांकचतुर्थैदशमेतथा ॥ जन्मर्क्षैनिधनंनृ
णामदृश्यस्त्वंभविष्यसि ॥ ४९ ॥ अस्तकालेघनाच्छन्नमध्याह्नस्थेजलेपिवा ॥ अर्द्धोदितेचकालेचपापदृश्योभविष्य
सि ॥ ५० भार्यादुःखनिमित्तेनभार्ययाहेतुभूतया ॥ श्वशुरेणशालकेनहततेजाभविष्यसि ॥ ५१ ॥ अन्यथातवतेजश्च
संज्ञासहितुमक्षमा ॥ मालीसुमालियुद्धेचशंभुनात्वंपराजितः ॥ ५२ ॥ इत्येवमुक्त्वासूर्यंचबोधयामासब्राह्मणम् ॥ नम्रं
शापपराभूतंलज्जितंकोपितंव्रज ॥ ५३ ॥ हेविप्रस्वगृहंगच्छगच्छवत्सयथासुखम् ॥ त्वत्तेजसाक्षणेनैवभस्मीभूतंभवे
ज्जगत् ॥ ५४ ॥ सूर्यस्त्वत्परिपाल्यश्चभवान्सूर्यस्यनित्यशः ॥ परस्परंचपुज्यश्चसंबंधःपोष्यपोषकः ॥ ५५ ॥ हर्यंशेनक्ष
त्रियेणकार्तवीर्यार्जुनेनच ॥ भविष्यसिनसंदेहःपराभूतोद्विजोत्तमः ॥ ५६ ॥ पुरातेप्राक्तनंसर्वंकदाचिन्नहिखंडितम् ॥
नारायणश्चस्वांशेनतवपुत्रोभविष्यति ॥ ५७ ॥ त्रिःसप्तकृत्वाजगतींनिःक्षत्रांचकरिष्यति ॥ मृत्युस्तेयशसोबीजंभवि
ष्यतिमहीतले ॥ ५८ ॥ इत्येवमुक्त्वाब्रह्माचययौगेहंव्रजेश्वर ॥ प्रययौजमदग्निश्चभास्करश्चस्वमंदिरम् ॥ ५९ ॥ इत्ये
वंकथितंतातआख्यानंपुण्यकारकम् ॥ राहुग्रस्तोभास्करश्चाप्यदृश्योयेनहेतुना ॥ ६० ॥ चतुर्थ्यामुदितश्चंद्रोभाद्रेमासि
सितासिते ॥ अदृश्योनष्टरूपश्चश्रूयतांयेनहेतुना ॥ ६१ ॥ राहुग्रस्तोकलंकीवापुराशप्तोमयापितः ॥ सर्वंत्वांकथयिष्यामि
कथामेतांपुरातनीम् ॥ ६२ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवै० श्रीकृष्णज० भगवन्नंदसंवादेऊनाशीतितमोऽध्यायः ॥ ७९ ॥ ॥ श्री

कृष्णउवाच ॥ ॥ पुरातारागुरोःपत्नीनवयौवनसंयुता ॥ रत्नभूषणभूषाढ्यावरसूक्ष्मांबरासती ॥ १ ॥ सुश्रोणीसस्मिता रम्यासुंदरीसुमनोहरा ॥ अतीवकबरीरम्यामालतीमाल्यभूषिता ॥ २ ॥ सिंदूरबिंदुनासाकंचारुचंदनबिंदुभिः ॥ कस्तूरी बिंदुनाधश्चभालमध्यस्थलोज्ज्वला ॥ ३ ॥ रत्नेंद्रसारनिर्माणक्वणन्मंजीररंजिता ॥ सुवक्रलोचनाश्यामासुचारुकज्जलो ज्ज्वला ॥ ४ ॥ सुचारुसारमुक्ताभदंतपंक्तिमनोहरा ॥ रत्नकुंडलयुग्मेनचारुगंडस्थलोज्ज्वला ॥ ५ ॥ कामिनीष्वतुला बालागजेंद्रमंदगामिनी ॥ सुकोमलाचंद्रमुखीकामाधाराचकामुकी ॥ ६ ॥ स्वर्गमंदाकिनीतीरेस्नातास्निग्धांबरावरा ॥ ध्यायंतीगुरुपादंसास्वगृहंगमनोन्मुखी ॥७॥ दृष्ट्वातस्याश्चसर्वांगमनंगबाणपीडितः ॥ आर्द्रेचतुर्थ्यांचंद्रश्चजहारचेतनांव्र ज ॥ ८ ॥ ज्ञानंक्षणेनसंप्राप्यरथस्थोरसिकोबली ॥ रथमारोहयामासकरेधृत्वाचतारकाम् ॥ ९ ॥ कामोन्मत्तःकामिनीं तांसमाश्लिष्यचुचुंबच ॥ शृंगारंकर्तुमुद्यंतंतमुवाचगुरुप्रिया ॥१०॥ ॥ तारकोवाच ॥ ॥ त्यजमांत्यजमांचंद्रसुरे षुकुलपांसन ॥ गुरुपत्नीविप्रपत्नीयदिसाचपतिव्रता ॥ ११ ॥ ब्रह्महत्यासहस्रंचतस्याःसंगमनेलभेत् ॥ पुत्रस्त्वंतवमा ताहंधैर्यंकुरुसुरेश्वर ॥ धिक्त्वांश्रुत्वासुरगुरुर्भस्मीभूतंकरिष्यति ॥ १२ ॥ पुत्राधिकश्चशिष्यश्चप्रियोमत्स्वामिनोभवान् ॥ स्वधर्मंरक्षपापिष्ठमामेवंमातरंत्यज ॥ १३ ॥ दास्यामिस्त्रीवधंतुभ्यंयदिमांसंग्रहिष्यसि ॥ विलंघ्यतारावचनंतांचसंभोक्तु मुद्यतम् ॥ १४ ॥ शशापताराकोपेननिष्कामासापतिव्रता ॥ राहुग्रस्तोधनग्रस्तःपापदृश्योभवान्भव ॥ १५ ॥ कलंकीय क्ष्मणाग्रस्तोभविष्यसिनसंशयः ॥ चंद्रंशप्त्वातदातूर्णंकामदेवंशशापसा ॥१६॥ तेजस्विनाकेनचित्त्वंभस्मीभूतोभविष्यसि ॥ चंद्रस्तारांगृहीत्वाचकृत्वापरिमणंव्रज ॥ १७ ॥ क्रोडेनिधायप्रययौरुदंतींतांशुचान्विताम् ॥ निर्जनेनिर्जनेरम्येशैलेशैले

मनोहरे ॥ १८ ॥ सरोनदनदीनांचतीरेतीरेमनोहरे ॥ मधुव्रतपिकोक्तेचपुष्पोद्यानेसुपुष्पिते ॥ १९ ॥ रम्यायांपुष्पशय्या
यांसरेमेरामयासह ॥ चंदनोक्षितसर्वांगोमधुपानरतःसुरः ॥ २० ॥ मुखसंभोगसंसक्तोबुबुधेनदिवानिशम् ॥ मलयेमलया
रण्येमलयानिलसंयुते ॥ २१ ॥ स्यंदनेचंदनवनेपश्चिमोदधिसन्निधौ ॥ त्रिकूटेवटमूलेचतत्रचंद्रसरोवरे ॥ २२ ॥ सुचारु
शतपत्राणांपत्रेचंदनचर्चिते ॥ रत्नशैलेमणिमयेमणिमंदिरसुंदरे ॥ २३ ॥ माणिक्यमुक्तासारेणहीरहारेणशोभिते ॥ सु
चारुवस्त्रचित्राढ्येश्वेतचामरदर्पणैः ॥ २४ ॥ भूषितेरत्नदीपैश्चदेवक्रीडेप्रियस्थले ॥ वारुणींमदिरांपीत्वावरुणानीसम
न्वितः ॥ २५ ॥ वरुणोरमतेयत्रतत्ररेमेतयासह ॥ पावनेपवनोद्यानेपारिजातानिलेनच ॥ २६ ॥ सुगंधिमोहितेरत्नमा
लातीरेचनिर्मले ॥ ऋक्षशैलेकल्पवृक्षवनेवन्हिप्रियाश्रमे ॥ २७ ॥ पपौचकामधेनूनांक्षीरंक्षीरोदधेस्तटे ॥ वन्हिशुद्धांशु
कयुगंवन्हिस्तस्मैददौमुदा ॥ २८ ॥ वरुणोरत्नमालांचरत्नच्छत्रंसमीरणः ॥ तत्रदृष्ट्वासुरगुरुंबलिगेहात्समागतं ॥
॥ २९ ॥ प्रणम्यसर्वमुक्ताचचंद्रस्तंशरणंययौ ॥ शुक्रस्तंबोधयामासवचनंनीतियुक्तितः ॥ ३० ॥ निरपेक्षोमुनिश्रे
ष्ठोवेदवेदांगपारगः ॥ ॥ शुक्रउवाच ॥ ॥ शृणुवत्सप्रवक्ष्यामिगुरवेदेहितारकाम् ॥ ३१ ॥ शंभोश्चगुरुपुत्रायपौत्रा
यब्रह्मणश्चवै ॥ पूजितायसुराणांचदेयातस्मैनिशापते ॥ ३२ ॥ प्रियायतत्प्रियांदत्वाशीघ्रंत्वंशरणंव्रज ॥ गुरुपत्नीं
माभूतुल्यांत्यजमद्वचनाद्विधो ॥ ३३ ॥ कुरुपापक्षयंपापनिवृत्तिस्तुमहाफला ॥ सतीनांगुरुपत्नीनांग्रहणेचबलेनच ॥
॥ ३४ ॥ ब्रह्महत्यासहस्राणांपातकंलभतेजनः ॥ कुंभीपाकेचपच्यंतेयावद्वैब्रह्मणःशतम् ॥ ३५ ॥ साम्यंनारायणस्थाने
तृणपर्वतयोःसुर ॥ कस्त्वंवत्सहरेःस्थानेकर्मभोगोस्तिब्रह्मणः ॥ नारायणाश्रिताःसर्वेजीविनस्त्रिविधाभवे ॥ ३६ ॥

इतिश्रीब्रह्मवै० म० श्रीकृष्ण० भगवन्नंदसंवादेताराहरणेऽशीतितमोऽध्यायः ॥८०॥ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥ एतस्मिन्नंतरे
शुक्रःसुरश्रेणींददर्शसः ॥ आकाशमार्गादायांतींरणशस्त्रास्त्रधारिणीम् ॥ १ ॥ पताकानांत्रिकोटिश्चशतकोटिर्महारथम् ॥ श
तकोटिर्गजेंद्राणांरथानांतच्चतुर्गुणम् ॥२॥ अश्वानांतच्छतगुणंसमूहंचसुदारुणम् ॥ पदातीनांसमूहंचतुरगेभ्यश्चषड्गुणं
॥३॥ दुंदुभीवाद्यभांडानांपंचलक्षंतथैवच ॥ पटहानांत्रिलक्षंचडिंडिमानांत्रिलक्षकम् ॥ ४ ॥ ऐरावतेमहेंद्रंचश्वेताश्वेधर्ममे
वच ॥ कुबेरंवरुणंवन्हिंरथस्थंपवनंतथा ॥५॥ महिषस्थंयमंचैवस्यंदनस्थंदिवाकरम् ॥ ईशानंचगजेंद्रस्थमनंतंनामवा
हनम् ॥ ६ ॥ आदित्यांश्चवसून्रुद्रान्सिद्धगंधर्वकिन्नरान् ॥ जीवन्मुक्तमुनीनांचसमूहंसूर्यवर्चसम् ॥ ७॥ तान्दृष्ट्वानिर्भयः
शुक्रःसमाश्वास्यनिशाकरम् ॥ सुराणांद्विगुणंसैन्यमाजुहावव्रजेश्वर ॥ ८ ॥ रत्नमालानदीतीरेहुताशनप्रियाश्रमे ॥ तत्र
तस्थौदैत्यसैन्यंपुण्यक्षीरोदधेस्तटे ॥९॥ एतस्मिन्नंतरेशुक्रःसमीपेसरसस्तटे ॥ पुण्याश्रमेऽक्षयवटेसुरसैन्यात्समागतम् ॥
॥१०॥ ददर्शवृषभस्थंचशंकरंसर्वशंकरम् ॥ त्रिशूलपट्टिशधरंव्याघ्रचर्मांबरंवरम् ॥ ११ ॥ तेजःस्वरूपंपरमंभक्तानुग्रहविग्र
हम् ॥ सर्वसंपत्प्रदातारंसर्वज्ञंसर्वकारणम् ॥ १२ ॥ सर्वेश्वरंसर्वपूज्यंसर्वरूपंसनातनम् ॥ शरणागतदीनार्तपरित्राणपरा
यणम् ॥ १३ ॥ सस्मितंपरमात्मानंज्वलंतंब्रह्मतेजसा ॥ संत्रस्तःसहसोत्थायप्रणनामपदांबुजे ॥ १४ ॥ ददौशुभाशिषंत
स्मैसुप्रसन्नःपरात्परः ॥ रत्नसिंहासनेतंचवासयामाससादरम् ॥ १५॥ अथतत्रांतरेविप्रपुरतस्तंददर्शसः ॥ शांतंस्वयंविधा
तारंरत्नस्यंदनसुंदरम् ॥ १६ ॥ वन्हिशुद्धांशुकाधानंरत्नमालाविभूषितम् ॥ प्रसन्नंसुस्मितंशुद्धंजगतामीश्वरंपरम् ॥१७
कर्मणांफलदातारंतपोरूपंतपस्विनाम् ॥ वेदानांजनकंवेदप्रसूकांतंमनोहरम् ॥ १८ ॥ पुटांजलिस्तदात्रस्तःप्रणनामसुरे

श्वरम् ॥ रत्नसिंहासनेरम्येवासयामासभक्तितः ॥ १९ ॥ पूजांचकारभक्त्याचतयोश्चरणपंकजे ॥ नोचितंकुशलप्रश्नंतयोः
कल्याणमेवच ॥ २० विधाताजगतांशुक्रमाचार्यंपुरतःस्थितम् ॥ सुनीतिंकथयामासयत्नतःशंभुसंमतः ॥ २१ ॥ ॥ ब्रह्मो
वाच ॥ ॥ शृणुशुक्रप्रवक्ष्यामिदुर्नीतिंशशिनःसुत ॥ लज्जाकरंत्रिजगतांकर्मवेदबहिष्कृतम् ॥ २२ ॥ स्नात्वागृहोन्मुखीं
तारांगुरुपत्नींपतिव्रताम् ॥ गृहीत्वाशरणापन्नस्त्वयिपापश्चसांप्रतम् ॥ २३ ॥ प्रस्तुतंदेवसैन्यंचपश्यवत्सरणोद्यतम् ॥
अहंशंभुस्त्वत्समीपंतदर्थंचसमागतौ ॥ २४ ॥ ॥ शंभुरुवाच ॥ ॥ चंद्रमानयहेविप्रयद्यात्मशिवमिच्छसि ॥ संहरिष्येशिर
स्तस्यत्रिशूलेनचपापिनः ॥२५॥ अन्यथासंहरिष्यामिसर्वदैत्यान्क्षणेनच ॥ मयिरुष्टेरक्षिताकोदैत्यानांचभवेद्द्विज॥२६॥
सद्यःपाशुपतेनैववाय्वास्त्रेणचसांप्रतम् ॥ सुराणांरिपुवर्गंचहरिष्यामिचलीळया ॥ २७ ॥ दुर्वाससोमदंशस्यगुरुस्तस्यां
गिरामुनिः ॥ परस्पराच्चसंबंधाद्गुरुपुत्रोगुरुर्मम ॥ २८ ॥ बृहस्पतिश्चतेजस्वीतभस्मीकर्तुमीश्वरः ॥ नचकारकृपालुश्चेत्प्रि
यशिष्येणहेतुना ॥ २९ ॥ उतथ्यपत्नींदृष्ट्वासपुरारेमेस्वकामतः ॥ तत्पतेःशापतोस्यैवपरग्रस्ताप्रियासती ॥ ३० ॥ पत्नींम
द्गुरुपुत्रस्यदेहितारांमनोहराम् ॥ मद्वैरिणंचचंद्रंचभ्रातृभार्यापहारिणम् ॥ ३१ ॥ शरणागतदीनार्तंनहिरक्षेद्यदीश्वरः ॥ प
च्यतेनिरयेतावद्यावदिंद्राश्चतुर्दश ॥ ३२ ॥ अत्रनास्तिविचारोमेपापिष्ठेशरणागते ॥ पापीयंशरणंयातिसपापीचनसंशयः
॥ ३३ ॥ देहितंविप्रशार्दूलपापिनंमातृगामिनम् ॥ बहिष्कृत्यस्वाश्रमाच्चतारासाध्वीसमन्वितम् ॥३४॥ शुक्रउवाच ॥ सुरा
णामसुराणांचसर्वेषांजगतामपि ॥ त्वमेवशास्ताभगवान्कोवाशास्तिसुरेऽसुरे॥३५॥कृत्वासुराणांसाहाय्यंकथंदैत्यान्हनि
ष्यसि॥संहर्तुःसर्वजगतांदैत्यौघेकिंचपौरुषं ॥३६॥ त्वंज्योतिःपरमंब्रह्मसगुणोनिर्गुणःस्वयं ॥ गुणभेदान्मूर्तिभेदोब्रह्म

विष्णुशिवात्मकः ॥ ३७ ॥ बलिद्वारेगदापाणिःस्वयमेवभवान्प्रभो ॥ स्वयंप्रदत्ताशुक्रायतस्मैश्रीरपिलीलया ॥ ३८ ॥
क्षमस्वभगवन्छंभोहरक्रोधंचसंहर ॥ किंपौरुषंचभवतोब्राह्मणस्यापिहिंसया ॥ ३९ ॥ अहंजीवन्छरीरेणनदास्यामि
निशाकरम् ॥ शरणागतदीनार्तंलज्जितंपापसंयुतम् ॥ ४० ॥ अहंचत्वत्पदांभोजेशरणंयामिशंकर ॥ यथोचितंकुरुविभो
जगत्सर्वंतथैवच ॥ ४१ ॥ शुक्रस्यवचनंश्रुत्वाप्रसन्नोभगवान्छिवः ॥ इत्युवाचनिशानाथंसमानयशुभंभवेत् ॥ ४२ ॥ ए
तस्मिन्नंतरेब्रह्माबोधयित्वाकविंविभुः ॥ समानीयनिशानाथंतारकासहितंव्रज ॥ ४३ ॥ शंभोश्चचरणांभोजेचकारचस
मर्पणम् ॥ शंभुस्तंप्रीतियुक्तश्चवासयामासवक्षसि ॥ ४४ ॥ दत्वातस्मैपादरेणुंनिष्पापंचचकारसः ॥ दत्वातन्मस्तकेहस्तं
कृपालुरभयंददौ ॥ ४५ ॥ क्षीरोदेस्नापयित्वाचप्रायश्चित्तेनशंकरः ॥ चकारचंद्रंनिष्पापंब्रह्मणासहितःशुचिम् ॥ ४६ ॥ यो
गेनचंद्रंयोगींद्रोद्विखंडंतंचकारसः ॥ ररक्षार्धंललाटेचसोप्यर्द्धंब्रह्मणःपुरः ॥ ४७ ॥ एवमेवमहादेवोबभूवचंद्रशेखरः ॥ मृ
गांकोलज्जितस्तत्रकलंकीदेवसंसदि ॥ ४८ ॥ लज्जयाचस्वयोगेनदेहत्यागंचकारसः ॥ तच्छरीरंचक्षीरोदेब्रह्मणाचसम
र्पितम् ॥ रुरोदात्रिश्चकृपयाशुचाक्षीरोदधेस्तटे ॥ ४९ ॥ अत्रेश्चक्षुर्जलंतस्यपपातचजलेवज ॥ तस्माद्बभूवचंद्रश्चनिष्पापो
देवसंसदि ॥ ५० ॥ ब्रह्माचभगवान्छंभुरभिषेकंचकारतं ॥ उवाचतंमहादेवोनिर्भयंदेवसंसदि ॥ ५२ ॥ ॥ महादेवउवाच
स्वस्थानंगच्छपुत्रत्वंकुरुष्वविषयंमुदा ॥ पश्चात्तस्याश्चशापेनयक्ष्मग्रस्तोभविष्यसि ॥ ५३ ॥ व्यर्थंपतिव्रताशापंकर्तुंमी
शश्चकोभुवि ॥ मदाशिषायक्ष्मणश्चप्रतीकारोभविष्यति ॥ ५४ ॥ यस्माद्भाद्रचतुर्थ्यांतुगुरुपत्न्यक्षितिःकृता ॥ तस्मात्तस्मि
न्दिनेवत्सपापदृश्योयुगेयुगे ॥ ५५ ॥ नाभुक्तंक्षीयतेकर्मकल्पकोटिशतैरपि ॥ अवश्यमेवभोक्तव्यंकृतंकर्मशुभाशुभम्

॥ ५६ ॥ देहत्यागेनहेवत्सकर्मभोगोननश्यति ॥ प्रायश्चित्तान्नसंदेहोत्यस्तमेवभविष्यति ॥ ५७ ॥ तारापहरणाद्वत्सकलं
कश्चंद्रमंडले ॥ मृगाकृतिविलग्नश्चभविष्यतियुगेयुगे ॥ ५८ ॥ शृणुवाक्यमिहागच्छतारकेचपतिव्रते ॥ सत्यंब्रूहिकस्य
गर्भस्त्यक्त्वाशुद्धाभवप्रिये ॥ ५९ ॥ अकामतोबलात्साध्वीनस्त्रीजारेणदुष्यति ॥ कामतोनरकंयातियावच्चंद्रदिवाकरौ
॥ ६० ॥ उवाचताराब्रह्माणंगर्भचंद्रस्यसस्मितम् ॥ जहसुर्देवताःसर्वाःशंभुश्चमुनिसंघकाः ॥ ६१ ॥ ददौतारांचगुरवेलज्जि
तायव्रजेश्वर ॥ बृहस्पतिर्ययौगेहंगृहीत्वाचपतिव्रताम् ॥ ६२ ॥ तयाप्रसूतंपुत्रंचसुंदरंकनकप्रभम् ॥ गृहीत्वाप्रययौचं
द्रोनमस्कृत्यविधिंशिवम् ॥ ६३ ॥ ययुर्देवाश्चमुनयःशंभुश्चकमलोद्भवः ॥ प्रययौस्वगृहंशुक्रोदैत्ययुक्तोमुदान्वितः ॥ ६४ ॥
एतत्तेकथितंनंदत्याख्यानंपुण्यदंशुभम् ॥ एतच्छ्रुत्वातुनिष्पापोनिष्कलंकीनरोभवेत् ॥ ६५ ॥ धन्यंयशस्यमायुष्यंसर्व
संपत्करंपरम् ॥ शोकापनोदनंहर्षकरंसर्वत्रमंगलम् ॥ ६६ ॥ त्यजशोकंसदानंदगृहंव्रजव्रजेश्वर ॥ ब्रूहिसर्वयशोदांचम
त्प्रसूंगोपिकागणम् ॥ ६७ ॥ बोधयिष्यसिसर्वांतांस्त्रीजातिंशोकसंयुताम् ॥ मदीयज्ञानदत्तेनहर्षयुक्तःसदाभव ॥ ६८ ॥
इतिश्रीब्रह्म०श्रीकृष्ण०ताराहरणंनामैकाशीतितमोऽध्यायः ॥ ८१ ॥ ॥ नंदउवाच ॥ ॥ श्रुतंसर्वंमहाभागदुःस्वप्नंक
थयप्रभो ॥ उवाचतंवैभगवान्श्रूयतामितितद्वचः ॥ १ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ स्वप्नेहसतियोहर्षाद्विवाहंयदिपश्य
ति ॥ नर्तनंगीतमिष्टंचविपत्तिस्तस्यनिश्चितं ॥ २ ॥ दंतायस्यावपीड्यंतेविचरंतंचपश्यति ॥ धनहानिर्भवेत्तस्यपीडाचापिशरीं
रजा ॥ ३ ॥ अभ्यंगितस्तुतैलेनयोगच्छेद्दक्षिणांदिशम् ॥ खरोष्ट्रमहिषारूढोमृत्युस्तस्यनसंशयः ॥ ४ ॥ स्वप्नेकर्णेजपा
पुष्पमशोकंकरवीरकम् ॥ विपत्तिस्तस्यतैलंचलवणंयदिपश्यति ॥ ५ ॥ नग्नांकृष्णांछिन्ननासांशूद्रस्यविधवांतथा ॥ कप

र्दकंतालफलंदृष्ट्वाशोकमवाप्नुयात् ॥६॥ स्वप्नेरुष्टंब्राह्मणंचब्राह्मणींकोपसंयुताम् ॥ विपत्तिश्चभवेत्तस्यलक्ष्मीर्यातिगृहा
त्ध्रुवम् ॥ ७ ॥ वनपुष्पंरक्तपुष्पंपलाशंचसुपुष्पितम् ॥ कार्पासंशुक्लवस्त्रंचदृष्ट्वादुःखमवाप्नुयात् ॥ ८ ॥ गायंतींचहसंतीं
चकृष्णांबरधरांस्त्रियम् ॥ दृष्ट्वाकृष्णांचविधवांनरोमृत्युमवाप्नुयात् ॥ ९ ॥ देवतायत्रनृत्यंतिगायंतिचहसंतिच ॥ आस्फो
टयंतिधावंतितस्यदेहोमरिष्यति ॥ १० ॥ मृतवत्संचमुंडंचमृगस्यचनरस्यच ॥ यःप्राप्नोत्यस्थिमालांचविपत्तिस्तस्य
निश्चितम् ॥ ११ ॥ रथंखरोष्ट्रसंयुक्तमेकाकीयोधिरोहयेत् ॥ तत्रस्थोपिचजागर्तिमृत्युरेवनसंशयः ॥ १२ ॥ अभ्यंगित
स्तुहविषाक्षीरेणमधुनापिच ॥ तक्रेणापिगुडेनैवपीडातस्यविनिश्चितम् ॥ १३ ॥ रक्तांबरधरांनारींरक्तमाल्यानुलेपनाम् ॥
उपगूहतियःस्वप्नेतस्यव्याधिर्विनिश्चितम् ॥ १४ ॥ पतितान्नखकेशांश्चनिर्वाणांगारमेवच ॥ भस्मपूर्णांचितांदृष्ट्वालभ
तेमृत्युमेवच ॥ १५ ॥ श्मशानंशुष्ककाष्ठंचतृणानिलोहमेवच ॥ शमींचकिंचित्कृष्णाश्वंदृष्ट्वादुःखंलभेत्ध्रुवम् ॥ १६ ॥
पादुकांफलकंरक्तंपुष्पमाल्यंभयानकम् ॥ माषंमसूरंमुद्गंवादृष्ट्वासद्योव्रणंलभेत् ॥ १७ ॥ कटकंसरठंकाकंभल्लूकंवानरंग
वम् ॥ पूयंगात्रमलंस्वप्नेकेवलंव्याधिकारणम् ॥ १८ ॥ भग्नभांडंक्षतंशूद्रंगलत्कुष्ठंचरोगिणम् ॥ रक्तांबरंचजटिलंसू
करंमहिषंखरम् ॥ १९ ॥ अंधकारंमहाघोरमृतंजीवंभयंकरम् ॥ दृष्ट्वास्वप्नेयोनिलिंगंविपत्तिंलभतेध्रुवम् ॥ २० ॥ कुवे
षरूपंम्लेच्छंचयमदूतंभयंकरम् ॥ पाशहस्तंपाशशस्त्रंदृष्ट्वामृत्युंलभेन्नरः ॥ २१ ॥ ब्राह्मणोब्राह्मणीबालाबालकोवासुतः
सुता ॥ विलापंकुरुतेकोपाद्दृष्ट्वादुःखमवाप्नुयात् ॥ २२ ॥ कृष्णंपुष्पंचतन्माल्यंसस्यंशस्त्रास्त्रधारिणम् ॥ म्लेच्छांचविकृ
ताकारांदृष्ट्वामृत्युंलभेत्ध्रुवम् ॥ २३ ॥ मत्स्यादिधारयेद्योहितद्धातुर्मरणंध्रुवम् ॥ वाद्यंचनर्तनंगीतंगायनंरक्तवाससम् ॥

॥ २४ ॥ मृदंगंवाद्यमानंतंदृष्ट्वादुःखंलभेत्ध्रुवम् ॥ छिन्नंवापिकबंधंवाविकृतंमुक्तकेशिनम् ॥ २५ ॥ क्षिप्रंनृत्यंचकुर्वंतंदृष्ट्वामृत्युंलभेन्नरः ॥ मृतोवापिमृतावापिकृष्णम्लेच्छाभयानका ॥ २६ ॥ उपगूह्यतियःस्वप्नेतस्यमृत्युर्विनिश्चितम् ॥ येषांदंताश्चभग्नाश्चकेशाश्चापिपतंतिहि ॥ २७॥ धनहानिर्भवेत्तस्यपीडावातच्छरीरजा ॥ उपद्रवंतियंस्वप्नेशृंगिणोदंष्ट्रिणोपिवा ॥ २८ ॥ बालकामानवाश्चैवतस्यराजकुलाद्भयम् ॥ छिन्नवृक्षंपतंतंचशिलावृष्टिंतुषंक्षुरम् ॥ २९ ॥ रक्तांगारंभस्मवृष्टिंदृष्ट्वादुःखमवाप्नुयात् ॥ ग्रहंपतंतंशैलंवाधूमकेतुंभयानकम् ॥ ३० ॥ भग्नस्कंधंनरंवापिदृष्ट्वादुःखमवाप्नुयात् ॥ रथगेहशैलवृक्षगोहस्तितुरगांबरात् ॥ ३१ ॥ भूमौपततियःस्वप्नेविपत्तिस्तस्यानिश्चितम् ॥ उच्चैःपतंतिगर्तेषुभस्मांगारयुतेषुच ॥ ३२ ॥ क्षारकुंडेषुचूर्णेषुमृत्युस्तेषांनसंशयः ॥ बलाद्गृह्णातिदुष्टश्चछत्रंचपस्यमस्तकात् ॥ ३३ ॥ पितुर्नाशोभवेत्तस्यगुरोर्वापिनृपस्यवा ॥ सुरभीयस्यगेहाच्चयातित्रस्तासवत्सिका ॥ ३४ ॥ प्रयातिपापिनस्तस्यलक्ष्मीरपिवसुंधरा ॥ पाशेनकृत्वाबद्धंचयंगृहीत्वाप्रयांतिच ॥ ३५ ॥ यमदूताश्चयेम्लेच्छास्तस्यमृत्युर्विनिश्चितम् ॥ गणकोब्राह्मणोवापिब्राह्मणीवागुरुस्तथा ॥ ३६ ॥ परिरुष्टःशपतियंविपत्तिस्तस्यनिश्चितम् ॥ विरोधिनश्चकाकाश्चकुक्कुटाभल्लुकास्तथा ॥३७॥ पतंत्यागत्यपद्भात्रेतस्यमृत्युर्नसंशयः ॥ महिषाभल्लुकाउष्ट्रासूकरागर्दभास्तथा ॥ ३८ ॥ रुष्टाधावंतियंस्वप्नेसरोगीनिश्चितंभवेत् ॥ रक्तचंदनकाष्ठानिघृताक्तानिजुहोतियः ॥ ३९ ॥ गायत्र्याश्चसहस्रेणतेनशांतिर्विधीयते ॥ सहस्रधाजपेद्योहिभक्त्यैनंमधुसूदनं ॥४०॥ निष्पापोहिभवेत्सोपिदुःस्वप्नःसुखवान्भवेत् ॥ अच्युतंकेशवंविष्णुंहरिंसत्यंजनार्दनं ॥४१॥ हंसंनारायणंचैवत्येतन्नामाष्टकंशुभम् ॥ शुचिःपूर्वमुखःप्राज्ञोदशकृत्वश्चयोजपेत् ॥ ४२ ॥ निष्पापोपिभवेत्सोपिदुःस्व

प्नः शुभवान्भवेत् ॥ विष्णुंनारायणंकृष्णंमाधवंमधुसूदनम् ॥ ४३ ॥ हरिंनरहरिंरामंगोविंदंदधिवामनं ॥ भक्त्याचेमानि
नामानिदशभद्राणियोजपेत् ॥ ४४ ॥ शतकृत्वोभक्तियुक्तोजप्त्वानीरोगतांव्रजेत् ॥ लक्षधाहिजपेद्योहिबंधनान्मुच्यते
ध्रुवम् ॥ ४५ ॥ जप्त्वाचदशलक्षंचमहावंध्याप्रसूयते ॥ हविष्याशीयतःशुद्धोदरिद्रोधनवान्भवेत् ॥ ४६ ॥ शतलक्षंच
जप्त्वाचजीवन्मुक्तोभवेन्नरः ॥ ओंनमः ॥ शिवंदुर्गांगणपतिंकार्तिकेयंदिनेश्वरम् ॥ ४७ ॥ धर्मंगंगांचतुलसींराधांलक्ष्मीं
सरस्वतीम् ॥ नामान्येतानिभद्राणिजलेस्नात्वाचयोजपेत् ॥ ४८ ॥ वांछितंचलभेत्सोपिदुःस्वप्नःशुभवान्भवेत् ॥ ओं
ऱ्हींश्रींक्लींपूर्वंदुर्गतिनाशिन्यैमहामायायैस्वाहा ॥ ५० ॥ कल्पवृक्षोहिलोकानांमंत्रःसप्तदशाक्षरः ॥ शुचिश्चदशधाजप्त्वा
दुःस्वप्नःसुखवान्भवेत् ॥ ५१ ॥ शतलक्षजपेनैवमंत्रसिद्धिर्भवेन्नृणाम् ॥ सिद्धमंत्रस्तुलभतेसर्वसिद्धिंचवांछिताम् ॥
॥ ५२ ॥ ओंनमोमृत्युंजयायेतिस्वाहांतंलक्षधाजपेत् ॥ दृष्ट्वाचमरणंस्वप्नेशतायुश्चभवेन्नरः ॥ ५३ ॥ पूर्वोत्तरमुखोभूत्वा
स्वप्नंप्राज्ञेप्रकाशयेत् ॥ काश्यपेदुर्गतेनीचेदेवब्राह्मणनिंदके ॥ ५४ ॥ मूर्खेचैवानभिज्ञेचनचस्वप्नंप्रकाशयेत् ॥ अश्वत्थेग
णकेविप्रेपितृदेवासनेषुच ॥ ५५ ॥ आर्येचवैष्णवेमित्रेदिवास्वप्नंप्रकाशयेत् ॥ इतितेपुण्यमाख्यातंकथितंपापनाशनम्
धन्यंयशस्यमायुष्यंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ५६ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहा० श्रीभगवन्नंदसंवादेद्व्यशीतितमोऽध्यायः
॥ ८२ ॥ ॥ नंदउवाच ॥ ॥ वेदानांकारणंत्वंचब्रह्मादीनांचपुत्रक ॥ सर्वंकथयभद्रंतेकंपृच्छामित्वयाविना ॥ १ ॥ वि
प्राणांयोहिधर्मश्चक्षत्रविट्शूद्रकर्मणाम् ॥ संन्यासिनांचयोधर्मोयतीनांब्रह्मचारिणाम् ॥ २ ॥ विप्राणांविधवास्त्रीणांवै
ष्णवानांसतामपि ॥ पतिव्रतानांस्त्रीणांचतत्सर्वंवक्तुमर्हसि ॥ ३ ॥ गृहिणांगृहिणीनांचशिष्याणांचविशेषतः ॥ पुत्राणांचा

पिकन्यानांपितरंमातरंप्रति ॥ ४ ॥ स्वीजातिश्चकतिविधाभक्तः कतिविधःप्रभो ॥ ब्रह्मांडंचकतिविधंवदनंचकिमात्मकम् ॥ ५ ॥ किंनित्यंकृत्रिमंकिंचब्रूहिसर्वंक्रमेणच ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ संध्यापूतःसदाविप्रःकुरुतेममसेवनम् ॥ ६ ॥ नित्यं भुंक्तेमत्प्रसादमनिवेद्यकदाचन ॥ अन्नंविष्ठाजलंमूत्रंयद्विष्णोरनिवेदितम् ॥ ७ ॥ विष्णुप्रसादभोजीचजीवन्मुक्तश्चब्राह्मणः ॥ नित्यंतपस्यानिरतःशुचिःशांतश्चशास्त्रवित् ८ व्रततीर्थाश्रितोधर्मीनानाध्यापनसंयुतः ॥ विष्णुमंत्रंगृहीत्वाचकृत्वा चगुरुसेवनम् ॥ ९ ॥ गृहीत्वातदनुज्ञांचपश्चाद्भवतिसंगृही ॥ दक्षिणांनित्यपूजानांगुरवेचनिवेदयेत् ॥ १० ॥ गुरूणांपोषणंनित्यंकर्तव्यंनात्रसंशयः ॥ सर्वेषामपिवंद्यानांपिताचैवमहान्गुरुः ॥ ११ ॥ पितुःशतगुणैर्माताममातुःशतगुणैःसुरः ॥ मंत्रदस्तंत्रदश्चैवसुराणांचचतुर्गुणः ॥ १२ ॥ नारायणश्चभगवान्गुरुःप्रत्यक्षईश्वरः ॥ उद्देशेदीयतेतस्मैसुरायेतिश्रुतौश्रुतम् ॥ १३ ॥ प्रत्यक्षभोक्तास्वगुरुःस्वयंदेहीजनार्दनः ॥ गुरुर्ब्रह्मागुरुर्विष्णुर्गुरुरेवस्वयंशिवः ॥ १४ ॥ गुरौचसर्वदेवाश्चतिष्ठंति सततंमुदा ॥ गुरौतुष्टेहरिस्तुष्टोयस्मिंस्तुष्टेचदेवताः ॥ १५ ॥ गुरुःपुत्रसमंस्नेहंशिष्येषुनकरिष्यति ॥ लभतेब्रह्महत्यांचभुंक्तेकृत्वाचनाशिषम् ॥ १६ ॥ स्वधर्मनिरतोविप्रोब्राह्मणश्चसदाशुचिः ॥ विष्णुसेवीसदाविप्रस्तदन्योप्यशुचिःसदा ॥ १७ ॥ ब्राह्मणोवृषवाहश्चशूद्राणांसूपकारकः ॥ ब्राह्मणोदेवलश्चैवसंध्याहीनश्चदुर्बलः ॥ १८ ॥ ब्राह्मणश्चदिवाशायीशूद्रश्राद्धान्नभोजकः ॥ शूद्राणांशवदाहीचतेचशूद्रसमाद्विजाः ॥ १९ ॥ शालग्राममहामंत्रंकृत्वापूजांविधानतः ॥ भुंक्तेनैवेद्यशेषंचतत्पादोदकमेवच ॥ २० ॥ हरेःपादोदकंपीत्वातीर्थस्नायीभवेन्नरः ॥ मुच्यतेसर्वपापेभ्योविष्णुलोकंसगच्छति २१ सस्नातःसर्वतीर्थेषुसर्वयज्ञेषुदीक्षितः ॥ शालग्रामशिलातोयैर्योभिषेकंसमाचरेत् २२ गंगाजलाद्दशगुणंशालग्रामजलंव्रज ॥ नित्यंभुंक्तेचयो

विप्रोजीवन्मुक्तःसुरैःसमः २३ विप्राणांनित्यकृत्पंचविष्णोर्नैवेद्यभोजनं॥यत्नेनपूजनंतस्यतत्पादोदकसेवनं २४ नित्यंत्रि
संध्यंकुरुतेभक्त्याचममपूजनं॥एकादश्यांनभुंक्तेचममवैजन्मवासरे २५ शिवरात्रौचहेतातश्रीरामनवमीदिने॥नचभुंक्तेव्र
तीयोहिजीवन्मुक्तोहिसद्विजः॥२६॥ पृथिव्यांयानितीर्थानितस्यपादेनतानिच॥ विप्रपादोदकंपीत्वातीर्थस्नायीभवेन्नरः
॥ २७ ॥ विप्रपादोदकक्लिन्नायावत्तिष्ठतिमेदिनी ॥ तावत्पुष्करपात्रेषुपिबंतिपितरोजलम् ॥ २८ ॥ वह्निवायुसमःपूत
स्तेजसाभास्करोपमः॥ यमदूतंयमंचैवसचस्वप्नेनपश्यति ॥ २९ ॥ वैकुंठेमोदतेसोपिपार्षदोहरिणासह ॥ नभवेत्तस्यपा
तोहिविप्रस्यहरिसेविनः ॥ ३० ॥ विष्णुमंत्रोपासकश्चसएववैष्णवोद्विजः ॥ ब्राह्मणोवैष्णवःप्राज्ञोनहितस्मात्परःपुमान् ॥
३१॥ वेदोक्तोवापुराणोक्तस्तंत्रोक्तोवामनुःशुचिः ॥ विचारतोगृहीत्वातंशैवःशाक्तश्चवैष्णवः ॥ ३२ ॥ गुरुवक्त्राद्विष्णुमंत्रोय
स्यकर्णेविशत्ययम् ॥ तंवैष्णवंमहापूतंप्रवदंतिमनीषिणः ॥३३॥ मंत्रग्रहणमात्रेणजीवन्मुक्तोभवेन्नरः ॥ भित्वाब्रह्मांड
मखिलंयास्यत्येवहरेःपदम् ॥ ३४ ॥ पूर्वान्सप्तपरान्सप्तसप्तमातामहादिकान् ॥ सोदरानुद्धरेद्भक्तस्तत्प्रसूंतत्प्रसूंतथा ॥
३५ ॥ जपेन्नारायणंक्षेत्रेपुरश्चरणपूर्वकम् ॥ पुरुषाणांसहस्रंचलीलयात्मानमुद्धरेत् ॥ ३६॥ मंत्रग्रहणमात्रेणफलमेतद्व्र
जेश्वर ॥ पुरश्चरणसंपर्कात्पुरुषाणांशतंशतम् ॥ ३७॥ एकांतिकोवैष्णवश्चपुंसांलक्षंसमुद्धरेत्॥ क्रियाविष्णुपदेयस्यसंक
ल्पाश्चबहिष्कृताः ॥ ३८ ॥ द्विजाःसुराममप्राणाभक्तःप्राणात्परःप्रियः॥ विश्वेषुप्रियपात्रेषुनमेभक्तात्परःप्रियः ॥ ३९॥
तेजीयांसंगुरुंदृष्ट्वासर्वत्ररक्षितुंक्षमम् ॥ करोतिमंत्रग्रहणंतस्माद्ब्रूयाद्विचक्षणः॥ ४० ॥ वयोहीनाज्ज्ञानहीनाद्विद्याहीनात्त
थैवच ॥ जातिहीनाद्गुरोर्मंत्रंगृह्णीयान्नकदाचन॥ ४१ ॥ शास्त्रार्थंचाक्षतंमंत्रंनगृह्णीयात्कदाचन ॥ मुखांदाश्रमहीनाच्चपि

तुःसंन्यासिनस्तथा ॥ ४२ ॥ रोगिणोवंशहीनाच्चभार्याहानात्तथैवच ॥ मंत्रक्षिप्तात्तथामंत्रंनगृह्णीयात्कदाचन ॥ ४३ ॥ वि
ष्णुमंत्रंनगृह्णीयाद्विष्णुभक्तिविहीनतः॥ नचशैवान्नशाक्ताच्चगृह्णीयाद्वैष्णवात्द्विजात् ॥४४॥ वयोहीनात्तथाल्पायुर्ज्ञान
हीनादपंडितः॥ विद्याहीनाद्भवेन्मूढोजातिहीनात्क्षयोभवेत् ॥ ४५ ॥ मूर्खान्मूर्खोभवेत्सद्योदुःखीस्वाश्रमहीनतः ॥ य
शोहानिःपितुश्चैवमृत्युःसंन्यासिनस्तथा ॥ ४६ ॥ रोगिणोऽव्याधियुक्तश्चानिर्वंशोवंशहीनतः ॥ भार्याहीनोपिस्त्रीहीनान्मंत्र
क्षिप्तात्तुतत्समः ॥ ४७ ॥ विष्णुभक्तिविहीनाच्चभक्तिहीनोभवेन्नरः ॥ शैवाच्छाक्ताद्गृहीत्वाचहरौभक्तिर्नवर्द्धते ॥ ४८ ॥
ब्राह्मणोवैष्णवःशुद्धःपक्वान्नंदातुमीश्वरः ॥ पक्वान्नंहरयेदातुमक्षमश्चेतरोजनः ॥ ४९ ॥ ओंकारोच्चारणाद्धोमाच्छालग्राम
शिलार्चनात् ॥ मत्स्यंपक्वान्नदानाच्चविप्रादन्योव्रजेदधः ॥ ५० ॥ उदासीनादुराचारान्नगृह्णीयान्मनुंसुधीः ॥ दैवाद्यदिचगृ
ह्णीयाद्धनहीनोभवेद्ध्रुवम् ॥ ५१॥ ब्राह्मणानांसदाभक्ष्यंहविष्यंचनिरामिषम् ॥ आमिषस्यपरित्यागात्सूर्यवत्तेजसाभवे
त् ॥ ५२ ॥ नित्यंनूतनभांडेनकर्तव्यःपाकएवच ॥ अथवापक्षपर्यंतंततस्त्याज्यंमनीषिभिः ॥ ५३ ॥ स्थानंसुसंस्कृतंकृत्वा
पाकंनिर्वृत्यपूजकः ॥ स्थानेपरिष्कृतेविप्रोदत्वामत्स्यंचभक्तितः ॥ ५४ ॥ तदानिवेद्यभुंक्तेचदत्वाविप्रायसादरम् ॥ अनि
वेद्यचभुक्त्वाचसुरापीतिभवेद्द्विजः ॥ ५५॥ चंद्रसूर्योपरागेवैवाशौचेमृतजातयोः ॥ स्पृष्टेनाशुचिनासद्यःपाकभांडंपरित्य
जेत् ॥ ५६ ॥ भ्रष्टद्रव्यंतथान्नंचधृत्वाधौतेचवाससी ॥ पादप्रक्षालनंकृत्वाभुंक्तेस्थानेपरिष्कृते॥ ५७ ॥ द्विर्भोजनंनकर्त
व्यंस्थितेसूर्येद्विजातिभिः॥ निष्फलंतद्भवेत्कर्मभुक्त्वाचनरकंव्रजेत् ॥ ५८ ॥ यात्रांयुद्धंनदीतीरंपुनर्भोजनमैथुने ॥ वर्ज
येत्श्राद्धदिवसेहविष्याशीचसंयमी ॥ ५९ ॥ द्विजायविष्णुभक्तायपात्रंदद्याद्बुधायच ॥ वृषलीपतयेचैवनदद्याच्छूद्रया

जिने ॥ ६० ॥ संध्याहीनायदुष्टायवृषवाहाययत्नतः ॥ शुक्रविक्रयिणेचैवदेवलायकदाचन ॥ ६१ ॥ प्रदत्तंपात्रमेतेभ्योब्रा
ह्मणोनरकंव्रजेत् ॥ पात्रंभुक्त्वातद्दिवसेमैथुनान्नरकंव्रजेत् ॥ ६२ ॥ सर्वेभ्यःपातकीतातकन्याविक्रयकारकः ॥ मूल्यंगृही
त्वायोदद्यात्समहारौरवंव्रजेत् ॥ ६३ ॥ कन्यालोमप्रमाणांतंवर्षंचपितृभिःसह ॥ कुंभीपाकेपच्यतेचपुत्रश्चापिपुरोहितः
॥ ६४ ॥ तस्मात्कन्यांसुपुत्रायदानंकुर्याद्विचक्षणः ॥ शूद्रवद्ब्राह्मणेभ्यश्चनैवतद्वंशजायच ॥ ६५ ॥ विप्रवैष्णवयोर्धर्मःक
थितश्चव्रजेश्वर ॥ यदुक्तंचपुराणैश्चचतुर्भिःश्रुतिभिस्तथा ॥ ६६ ॥ द्विजार्चनंक्षत्रियाणांतथानारायणार्चनम् ॥ राज्या
नांपालनंचैवरणेनिर्भयतातथा ॥ ६७ ॥ नित्यंदानंब्राह्मणेभ्यःशरणागतरक्षणम् ॥ पुत्रतुल्यंप्रजानांचदुःखिनांपरिपा
लनम् ॥ ६८ ॥ शस्त्रास्त्राणांचनैपुण्यंरणेशौंडीर्यमेवच ॥ तपश्चधर्मकृत्यंचयत्नतःकुरुतेसदा ॥ ६९ ॥ पंडितंनीतिशास्त्रज्ञं
नित्यंचपरिपालयेत् ॥ नियोजयेत्सभामध्येनित्यंसद्भिश्चसंयुते ॥ ७० ॥ हस्त्यश्वरथपादातंसेनांगंचचतुष्टयम् ॥पालये
द्यत्नतोनित्यंयशस्वीचप्रतापवान् ॥ ७१ ॥ रणेनिमंत्रितश्चैवदानेनविमुखोभवेत् ॥ रणेवायस्त्यजेत्प्राणान्तस्यस्वर्गो
यशस्करः ॥ ७२ ॥ वैश्यानामपिवाणिज्यमीश्वरःकृषिपालने ॥ विप्रदेवार्चनंदानंतपस्याव्रतसेवनम् ॥ ७३ ॥ विप्राणा
मर्चनंनित्यंशूद्रधर्मोविधीयते ॥ तत्कृषीतद्धनग्राहीशूद्रश्चांडालतांव्रजेत् ॥ ७४ ॥ गृध्रःकोटिसहस्राणिशतजन्मानिसूकरः॥
श्वापदःशतजन्मानिशूद्रोविप्रधनापहः ॥ ७५ ॥ यःशूद्रोब्राह्मणीगामीमातृगामीसपातकी ॥ कुंभीपाकेपच्यतेसयावद्वै
ब्रह्मणःशतम् ॥ ७६ ॥ कुंभीपाकेतप्ततैलेभुक्तःसर्पैरहर्निशम् ॥ शब्दंचविकृताकारंकुरुतेयमताडनात् ॥ ७७॥ ततश्चांडा
लयोनिःस्यात्सप्तजन्मसुपातकी ॥ सप्तजन्मसुसर्पश्चजलौकाःसप्तजन्मसु ॥ ७८ ॥ जन्मकोटिसहस्रंचविष्ठायांजाय

तेकृमिः ॥ पुंश्चलीनांयोनिकृमिःसभवेत्सप्तजन्मसु ॥ ७९ ॥ गवांव्रणकृमिःस्याच्चपातकीसप्तजन्मसु ॥ योनौयोनौभ्रम
त्येवंनपुनर्जायतेनरः ॥ ८० ॥ संन्यासिनांचयोधर्मोमन्मुखाच्चनिशामय ॥ दंडग्रहणमात्रेणनरोनारायणोभवेत् ॥
॥८१॥ पूर्वकर्माणिदग्ध्वाचपरकर्मनिकृंतनम् ॥ कुरुतेचिंतयेन्मांचत्वायायातिममममंदिरम् ॥ ८२ ॥ सन्यासिनःपदःस्पर्शा
त्सद्यःपूतावसुंधरा ॥ सद्यःपुनंतितीर्थानिवैष्णवस्ययथाव्रज ॥८३॥ संन्यासिनश्चस्पर्शेननिष्पापोजायतेनरः ॥ भुक्त्वा
संन्यासिनंलोकश्चाश्वमेधफलंलभेत् ॥ ८४ ॥ नत्वाचकामतोदृष्ट्वाराजसूयफलंलभेत् ॥ फलंसंन्यासिनांतुल्यंयती
नांब्रह्मचारिणाम् ॥८५॥ संन्यासीयातिसायान्हेक्षुधितोगृहिणांगृहम् ॥ सदन्नंवाकदन्नंवातद्दत्तनैववर्जयेत् ॥ ८६ ॥
नयाचतेचमिष्टान्नंनकुर्यात्कोपमेवच ॥ निर्धनंगृहणंकुर्यादेकवासानिरीहितः ॥ ८७ ॥ शीतग्रीष्मेसमानश्चलोभमोह
विवर्जितः ॥ तत्रस्थित्वैकरात्रंचप्रातरन्यत्स्थलंव्रजेत् ॥ ८८ ॥ यानमारोहणंकृत्वागृहीत्वागृहिणोधनम् ॥ गृहं
कृत्वागृहीरम्यात्स्वधर्मात्पतितोभवेत् ॥ ८९ ॥ कृत्वाचकृषिवाणिज्यंकुवृत्तिंकुरुतेचयः ॥ ससंन्यासीत्हृताचारःस्वध
र्मात्पतितोभवेत् ॥ ९० ॥ अशुभंचशुभंवापिस्वकर्मकुरुतेयदि ॥ बहिष्कृतःस्वधर्माद्वाप्युपहास्यश्चवैभवेत् ॥ ९१ ॥
ब्राह्मणीपतिहीनायाभवेन्निष्कामिनीसदा ॥ एकभुक्तादिनांतेसाहविष्यान्नरतासदा ॥ ९२ ॥ नधत्तेदिव्यवस्त्रंचगं
धद्रव्यंसुतैलकम् ॥ स्रजंचचंदनंचैवशंखसिंदूरभूषणम् ॥ ९३ ॥ त्यक्त्वामलिनवस्त्रास्यान्नित्यंनारायणंस्मरेत् ॥ ना
रायणस्यसेवांचकुरुतेनित्यमेवच ॥ ९४ ॥ तन्नामोच्चारणंशश्वत्कुरुतेनन्यभक्तितः ॥ पुत्रतुल्यंचपुरुषंसदापश्यतिधर्मतः
॥ ९५ ॥ मिष्टान्नंनचभुंक्तेसानकुर्याद्विभवंव्रज ॥ एकादश्यांनभोक्तव्यंकृष्णजन्माष्टमीदिने ॥ ९६ ॥ श्रीरामस्यनवम्यां

तुशिवरात्रौपवित्रया ॥ अघोरायांचप्रेतायांचंद्रसूर्योपरागयोः ॥ १७ ॥ भ्रष्टंद्रव्यंपरित्यज्यभुज्यतेपरमेवच ॥ तांबूलंविध
वास्त्रीणांयतीनांब्रह्मचारिणाम् ॥ १८ ॥ संन्यासिनांचगोमांससुरातुल्यंश्रुतौश्रुनम् ॥ रक्तशाकंमसूरंचजंबीरंपर्णमेवच
॥ ११ ॥ अलाबुवर्तुलाकारावर्जनीयाचतैरपि ॥ पर्यंकशायिनीनारीविधवापातयेत्पतिम् ॥ १०० ॥ यानमारोहणंकृत्वावि
धवानरकंव्रजेत् ॥ नकुर्यात्केशसंस्कारंगात्रसंस्कारमेवच ॥१॥ केशवेणीजटारूपंतत्क्षौरंतीर्थकंविना ॥ तैलाभ्यंगंनकुर्वी
तनहिपश्यातिदर्पणम् ॥ २ ॥ मुखंचपरपुंसांचयात्रांनृत्यंमहोत्सवम् ॥ नर्तकंगायनंचैवसुवेषंपुरुषंशुभम् ॥३॥ श्टणुयाच्च
सतांधर्मसामवेदनिरूपणम् ॥ परमार्थपरंचैवनिबोधकथयामिते ॥ ४ ॥ अध्यापनमध्ययनंशिष्याणांपरिपालनम् ॥ गुरू
णांसिवनंनित्यंद्विजदेवार्चनंतथा ॥५॥ सिद्धांतशास्त्रनैपुण्यंभावनंस्वात्मतोषणम् ॥ व्याख्यानंपरिशुद्धंचग्रंथाभ्यस्तंचसंत
तम् ॥ ६ ॥ व्यवस्थापरिशुद्ध्यर्थविचारोवेदसंमतः ॥ शास्त्रार्थाचरणंचैवकर्तव्यंस्वयमेवच ॥ ७ ॥ देवान्हिकेषुनैपुण्यंवेदा
चरणमीप्सितम् ॥ वेदोक्तभक्षणंचैवपवित्राचरणंसदा ॥ ८ ॥ पतिव्रतानांयंधर्मंतन्निबोधव्रजेश्वर ॥ नित्यंतुभर्तुर्यौत्सु
क्यात्तत्पादोदकमीप्सितम् ॥ ९ ॥ भक्तिभावेनसततंभोक्तव्यंतदनुज्ञया ॥ व्रतंतपस्यांदेवार्चांपरित्यज्यप्रयत्नतः ॥ १० ॥
कुर्याच्चरणसेवांचस्तवनंपरितोषणं ॥ तदाज्ञारहितंकर्मनकुर्याद्वैरतःसती ॥ ११ ॥ नारायणात्परंकांतंध्यायतेसततंसती ॥ परंपुं
सापरंचैवसुवेषपुरुषंपरम् ॥ १२ ॥ यात्रामहोत्सवंनृत्यंनर्तकंगायनंव्रज ॥ परक्रीडांचसततंनहिपश्यतिसुव्रता ॥ १३ ॥ यद्भ
क्ष्यंस्वामिनांनित्यंतदेवमपियोषिताम् ॥ नहित्यजेत्तुतत्संगंक्षणमेवचसुव्रता ॥ १४ ॥ उत्तरेनोत्तरंदद्यात्स्वामिनश्चपतिव्रता
॥ नकोपंकुरुतेशुद्धाताडिताचापिकोपतः ॥ १५ ॥ क्षुधितंभोजयेत्कांतंदद्यात्पानंचभोजनं ॥ नबोधयेत्तंनिद्रालुंप्रेरयेन्नैवक

र्मसु ॥ १६ ॥ पुत्राणांचशतगुणंस्नेहंकुर्यात्पतिंसती ॥ पतिर्बंधुर्गतिर्भर्तादैवतंकुलयोषितः ॥१७॥ शुभंदृष्ट्वासुधातुल्यंकांतंप
श्यातेसुंदरी ॥ सस्मितंवदनंकृत्वाभक्तिभावेनयत्नतः ॥ १८ ॥ पुरुषाणांसहस्रंचसतीस्त्रीचसमुद्धरेत् ॥ पतिःपतिव्रतानांचमु
च्यतेसर्वपातकात् ॥ १९ ॥ नास्तितेषांकर्मभोगःसतीनांव्रततेजसा ॥ तयासार्द्धंचनिष्कर्मीमोदतेहरिमंदिरे ॥ २० ॥ पृथि
व्यांयानितीर्थानिसतीपादेषुतान्यपि ॥ तेजश्चसर्वदेवानांमुनीनांचसतीषुच ॥ २१ ॥ तपस्विनांतपःसर्वंव्रतीनांयत्फलंव्रज
॥ दानेफलंयद्दातॄणांतत्सर्वंतासुसंततम् ॥ २२ ॥ स्वयंनारायणःशंभुर्विधाताजगतामपि ॥ सुराःसर्वेचमुनयोभीतास्ता
भ्यांचसंततम् ॥ २३ ॥ सतीनांपादरजसासद्यःपूतावसुंधरा ॥ पतिव्रतांनमस्कृत्वामुच्यतेपातकान्नरः ॥ २४ ॥ त्रैलोक्यंभ
स्मसात्कर्तुंक्षणेनैवपतिव्रता ॥ स्वतेजसासमर्थासामहापुण्यवतीसदा ॥ २५ ॥ सतीनांचपतिःसाधुःपुत्रोनिःशंकएवच ॥ न
हितस्यभयंकिंचिद्देवेभ्यश्चयमादपि ॥ २६ ॥ शतजन्मपुण्यवतांगेहेजातापतिव्रता ॥ पतिव्रताप्रसूःपूताजीवन्मुक्तःपि
तातथा ॥ २७ ॥ सतीस्त्रीप्रातरुत्थायत्यक्त्वाचरात्रिवाससम् ॥ भर्तारंचनमस्कृत्यकरोतिस्तवनंमुदा ॥ २८ ॥ गृहकार्यंततः
कृत्वास्नात्वाधौतेचवाससी ॥ गृहीत्वाशुक्लपुष्पंचभक्तितःपूजयेत्पतिम् २९ स्नापयित्वासपूतेनजलेननिर्मलेनच ॥ तस्मै
दत्वाधौतवस्त्रंतत्पादौक्षालयेन्मुदा ३० आसनेवासयित्वाचदत्वाभालेचचंदनम् ॥ सर्वांगलेपनंकृत्वादत्वामाल्यंगलेऽपिच
३१ सामवेदोक्तमंत्रेणभोगद्रव्यैःसुधोपमैः ॥ संपूज्यभक्तितःकांतंस्तुत्वाचप्रणमेन्मुदा ॥ ३२ ॥ ॐनमःकांतायशांतायसर्व
देवाश्रयायस्वाहा ॥ इत्यनेनैवमंत्रेणदत्वापुष्पंचचंदनम् ॥ ३३ ॥ पाद्यार्घ्यंधूपदीपौचवस्त्रंनैवेद्यमुत्तमम् ॥ जलंसुवासितंशुद्धं
तांबूलंचसुवासितं ॥ ३४ ॥ दत्वास्तोत्रंपठेद्यत्कृतंवैपाठ्यमेवच ॥ ॐनमःकांतायभर्त्रेचशिरश्चंद्रस्वरूपिणे ॥ ३५ ॥ नमः

शांतायदांतायसर्वदेवाश्रयायच ॥ नमोब्रह्मस्वरूपायसतीप्राणपरायच ३६ नमस्यायचपूज्यायहृदाधारायतेनमः ॥ पंच
प्राणाधिदेवायचक्षुषस्तारकायच ३७ ज्ञानाधारायपत्नीनांपरमानंदरूपिणे ॥ पतिर्ब्रह्मापतिर्विष्णुःपतिरेवमहेश्वरः ३८
पतिश्चनिर्गुणाधारोब्रह्मरूपनमोस्तुते ॥ क्षमस्वभगवन्दोषंज्ञानाज्ञानकृतंचयत् ॥३९॥ पत्नीबंधोदयासिंधोदासीदोषंक्षम
स्वमे ॥ इदंस्तोत्रंमहापुण्यंसृष्ट्यादौपद्मयाकृतम् ४० सरस्वत्याचधरयागंगयाचपुराव्रज ॥ सावित्र्याचकृतंपूर्वंब्रह्मणेचा
पिनित्यशः ४१ पार्वत्याचकृतंभक्त्याकैलासेशंकरायच ॥ मुनीनांचसुराणांचपत्नीभिश्चकृतंपुरा ४२ पतिव्रतानांसर्वासांस्तो
त्रमेतच्छुभावहम् ॥ इदंस्तोत्रंमहापुण्यंयाश्रृणोतिपतिव्रता ४३ नरोन्योवापिनारीवालभतेसर्ववांछितम् ॥ अपुत्रोलभ
तेपुत्रंनिर्धनोलभतेधनम् ॥४४॥ रोगीचमुच्यतेरोगाद्बद्धोमुच्येतबंधनात् ॥ पतिव्रताचस्तुत्वाचतीर्थस्नानफलंलभेत्
॥ ४५ ॥ फलंचसर्वतपसांव्रतानांचव्रजेश्वर ॥ इदंस्तुत्वानमस्कृत्वाभुंक्तेसातदनुज्ञया ॥४६॥ उक्तःपतिव्रताधर्मोगृहि
णांश्रूयतांव्रज ॥४७॥ ॥ इतिश्रीब्र० म० श्रीकृष्णज० भगवन्नंदसंवादेत्र्यशीतितमोऽध्यायः ॥ ८३ ॥ ॥ श्रीभगवानुवा
च ॥ ॥ द्विजदेवार्चनंचैवकरोतिसततंगृही ॥ स्वधर्माचरणंचैवचातवर्ण्यचनित्यशः ॥ १ ॥ कुर्वंतिगृहिणामाशांसर्वेदेवा
दयस्तथा ॥ अकृत्वातिथिपूजांचगृहस्थश्चसदाशुचिः ॥ २ ॥ पितरःकर्मकालेचतिथिकालेचदेवताः ॥ सर्वेगृहस्थमायां
तिनिपानमिवधेनवः ॥ ३ ॥ समायातिप्रयत्नेनसायान्हेक्षुधितोऽतिथिः ॥ पूजांकृत्वाशिषंलब्ध्वाप्रयातिगृहिणोगृहात्
॥४॥ अकृत्वातिथिपूजांचगृहीभवतिपातकी ॥ त्रैलोक्यजनितंपापंलभतेनात्रसंशयः ॥ ५ ॥ अतिथिर्यस्यभग्नाशोगृ
हात्प्रतिनिवर्तते ॥ पितरस्तस्यदेवाश्चवन्हयश्चतथैवच ॥ ६ ॥ निराशाःप्रतिगच्छंतिगृहिणोतिथयोगृहात् ॥ स्त्री.म्रैगोम्रैः

कृतघ्नैश्चब्राह्मणैर्गुरुतल्पगैः ॥ ७ ॥ तुल्यदोषोभवत्येवयेनातिथिरनर्चितः ॥ स्वात्मनःपातकंदत्वापुण्यमादायगच्छति
॥८॥तस्मात्कृत्वासर्वसेवांदेवादींश्चशुभाशयः॥ पोष्याणांभरणंकृत्वापश्चाद्भुंक्तेसधर्मवित् ॥ ९ ॥ यस्यमातागृहेनास्ति
भार्याचपुंश्चलीतथा॥ अरण्यंतेनगंतव्यंअरण्याद्दुःखदंगृहम् ॥ १० ॥ पतिंद्वेष्टिसदादुष्टाविषतुल्यंचपश्यति॥ ददातितस्मै
नाहारंभर्त्सनंकुरुतेसदा ॥ ११ ॥ पूजितंमुनितुल्यंचसाचपापीयसीपरम् ॥ संततंतृणवन्मत्वान्यक्कारंकुरुतेसदा ॥१२॥ दु
र्वाक्यवन्हिनादग्धोमृततुल्यंचजीवति ॥ यावज्जीवनपर्यंतंसंप्राप्यदुष्टवंशजाम् ॥ १३ ॥ गृहिणीनांसदाचारंश्रूयतांत
च्छुतौश्रुतम् ॥ गृहिणीपतिभक्ताचदेवब्राह्मणपूजिता ॥१४॥ साशुद्धाप्रातरुत्थायनमस्कृत्यपतिंसुरम्॥ प्रांगणेमंगलंद
द्याद्गोमयेनजलेनच ॥ १५ ॥ गृहकृत्यंचकृत्वाचस्नात्वागत्यगृहंसती ॥ सुरंविप्रंपतिंनत्वापूजयेद्गृहदेवताम् ॥१६॥ गृहकृ
त्यंसुनिर्वृत्यभोजयित्वापतिंसती ॥ अतिथिंपूजयित्वाचस्वयंभुंक्तेसुखंसती ॥ १७ ॥ पुत्रैश्चपूजितस्तातोशिष्यैश्चपूजि
तोगुरुः ॥ आज्ञयाकुरुतेकर्मपुत्रःशिष्यश्चभृत्यवत् ॥ १८ ॥ नप्रेरयन्गुरुंतातंपुत्रःशिष्यश्चकर्मसु ॥ पित्रेचगुरवेनित्यंसर्व
स्वंचसमर्पयेत् ॥ १९ ॥ नकुर्यान्नरबुद्धिंचगुरौपितरिसंततम् ॥ कृत्वाचनरबुद्धिंचब्रह्महत्यांलभेद्ध्रुवम् ॥ २० ॥ मातरंपू
जयेद्भक्त्यापितुश्चाप्यधिकांतथा ॥ मातुःपरंगुरुंचैवपूजयेद्भक्तियोगतः ॥ २१ ॥ पितामातागुरुर्भार्याशिष्यःपुत्रःसदाक्ष
मः ॥ अनाथाभगिनीकन्यानित्यंपोष्यागुरुप्रिया ॥ २२ ॥ एवंचकथितंतातसर्वेषांधर्ममुत्तमम् ॥ स्त्रीजातिर्वास्तवीशुद्धा
ताश्चसर्वाःपतिव्रताः ॥ २३ ॥ सर्वाजातिरेकविधाचादौसृष्टाचब्रह्मणा ॥ ताःसर्वाःप्रकृतेरंशाःपवित्राःपंडिताधिकाः ॥
॥ २४ ॥ केदारकन्याशापेनसहिधर्मःक्षयंगतः ॥ तदाकोपेनधात्राचकृत्यास्त्रीचविनिर्मिता ॥२५॥ कृत्यास्त्रीत्रिविधाजा

तिर्ब्रह्मणानिर्मितापुरा ॥ उत्तमाप्रथमासाचमध्यमाचाधमाव्रज ॥ २६ ॥ उत्तमापतिभक्तासाकिंचिद्धर्मसमन्विता ॥ प्रा
णांतेपिनकुरुतेतंजारमयशस्करम् ॥ २७ ॥ पूजयेत्सायथाकांतंतथादेवद्विजातिथीन् ॥ व्रतानिचोपवासांश्चकुरुतेसर्वपू
जनम् ॥ २८ ॥ गुरुणारक्षितायत्नाज्जारंचनभजेद्भयात् ॥ साकृत्रिमामध्यमाचयथाकिंचित्पतिंभजेत् ॥ २९ ॥ स्था
नंनास्तिक्षणंनास्तिनास्तिप्रार्थयितानरः ॥ तेनहेनंदतासांचसतीत्वमुपजायते ॥ ३० ॥ अधमापरमादुष्टात्यंतासद्वंशजा
तथा ॥ अधर्मशीलादुःशीलादुर्मुखाकलहान्विता ॥ ३१ ॥ पतिंभर्त्सयतेनित्यंजारंचसेवतेसदा ॥ दुःखंददातिकांता
यविषतुल्यंचपश्यति ॥ ३२ ॥ जारद्वारमुपायेनहंतिकांतंमनोहरम् ॥ धर्मिष्ठंचवरिष्ठंचगरिष्ठंचमहीतले ॥ ३३ ॥
कामदेवसमंचापिजारंपश्यतिकामतः ॥ शुभदृष्ट्याकटाक्षेणशश्वत्पापीयसीमुदा ॥ ३४ ॥ सुवेषंपुरुषंदृष्ट्वायुवानंर
तिशूरकम् ॥ योनिःक्लिद्यतिनारीणांकामिनीनांनिरंतरम् ॥ ३५ ॥ ददातिभर्त्रेनीहारंविषोक्तिंवक्तिसंततम् ॥ अ
धर्मंचिंतयेच्छश्वज्जारंचपरमंमुदा ॥ ३६ ॥ गुरुभिर्भर्त्सितासाचरक्षिताचशतेनच ॥ तथापिजारंकुरुतेनापिसाध्या
नृपैरपि ॥ ३७ ॥ नास्तितस्याःप्रियंकिंचित्सर्वंकार्यवशेनच ॥ गावस्तृणमिवारण्येप्रार्थयंतिनवंनवम् ॥ ३८ ॥ वि
घुदाभाजलेरेखातस्याःप्रीतिस्तथैवच ॥ अधर्मयुक्तासततंकपटंवक्तिनिश्चितं ॥ ३९ ॥ व्रतेतपसिधर्मेचनमनोगृहकर्मणि ॥
नगुरौनचदेवेषुजारेस्निग्धंचचंचलम् ॥ ४० ॥ स्त्रीजातित्रिविधानांचकथाचकथितामया ॥ भक्तानांत्रिविधानांचलक्षणं
श्रूयतामिति ॥ ४१ ॥ तृणशय्यारतोभक्तोमन्नामगुणकीर्तिषु ॥ मनोनिवेशयेत्यक्त्वासंसारसुखकारणम् ॥ ४२ ॥ ध्याय
तेमत्पदाब्जंचपूजयेद्भक्तिभावतः ॥ अहैतुकींतस्यदेवाःसंकल्परहितस्यच ॥ ४३ ॥ सर्वसिद्धिंनवांछंतितेऽणिमादिकमीप्सि

तां ॥ ब्रह्मत्वममरत्वंवासुरत्वंसुखकारणं ॥ ४४ ॥ दास्यंविनानहीच्छंतिसालोक्यादिचतुष्टयं ॥ नैवनिर्वाणमुक्तिंचसुधा
पानमभीप्सितं ॥ ४५ ॥ वांच्छंतिनिश्चलांभक्तिंमदीयामतुलामपि ॥ स्त्रीपुंविभेदोनास्त्येवंसर्वजीवेषुभिन्नता ॥ ४६ ॥ ते
षांसिद्धेश्वराणांचप्रवराणांव्रजेश्वर ॥ क्षुत्पिपासादिकंनिद्रांलोभमोहादिकरिपुं ॥ ४७ ॥ त्यक्त्वादिवानिशंमांचध्यायंतेच
दिगंबराः ॥ समद्भक्तमोनंदश्रूयतांमध्यमादिकं ॥ ४८ ॥ नासक्तःकर्मसुगृहीपूर्वप्राक्तनतःशुचिः ॥ करोतिसततंकर्मपूर्वक
र्मनिकृंतनं ॥ ४९ ॥ नकरोत्यपरंयत्नात्संकल्परहितःसच ॥ सर्वंकृष्णस्ययत्किंचिन्नाहंकर्ताचकर्मणः ॥ ५० ॥ कर्मणामन
सावाचासततंचिंतयेदिति ॥ न्यूनभक्तश्चतन्न्यूनःसचप्राकृतिकःश्रुतौ ॥ ५१ ॥ यमंवायमदूतंवास्वप्नेनचनपश्यति ॥ पुरुषा
णांसहस्रंचपूर्वंभक्तःसमुद्धरेत् ॥ ५२ ॥ पुंसांशतंमध्यमश्चतच्चतुर्थंचप्राकृतः ॥ भक्तश्चत्रिविधस्तातकथितश्चतवाज्ञया ॥
॥ ५३ ॥ ब्रह्मांडरचनाख्यानंश्रूयतांसावधानतः ॥ ब्रह्मांडरचनार्थंचभक्ताजानंतियत्नतः ॥ ५४ ॥ मुनयश्चसुराःसंतःकिं
चिज्जानंतिदुःखतः ॥ जानामिविश्वंसर्वार्थंब्रह्मानंतोमहेश्वरः ॥ ५५ ॥ धर्मःसनत्कुमारश्चनरनारायणावृषी ॥ कपिलश्चग
णेशश्चदुर्गालक्ष्मीःसरस्वती ॥ ५६ ॥ वेदाश्चवेदमाताचसर्वज्ञाराधिकास्वयम् ॥ एतेजानंतिविश्वार्थंनान्योजानातिकश्चन
॥ ५७ ॥ वैषम्यार्थंचसुधियःसर्वेविज्ञातुमक्षमाः ॥ नित्याकाशोयथात्माचतथानित्यादिशोदश ॥ ५८ ॥ यथानित्याचप्रकृ
तिस्तथैवविश्वगोलकः ॥ गोलोकश्चयथानित्यस्तथावैकुंठएवच ॥ ५९ ॥ एकदामायिगोलोकेरासेनित्यंप्रकुर्वति ॥ आ
विर्भूताचवामांगाद्बालाषोडशवार्षिकी ॥ ६० ॥ श्वेतचंपकवर्णाभाशरच्चंद्रसमप्रभा ॥ अतीवसुंदरीरामारमणीनांपरावरा
॥ ६१ ॥ ईषद्धास्यप्रसन्नास्याकोमलांगीमनोहरा ॥ वन्हिशुद्धांशुकाधानारत्नाभरणभूषिता ॥ ६२ ॥ यथाजलदपंक्तिश्च

बलाकाभिर्विभूषिता ॥ सिंदूरबिंदुनाचारुचंद्रचंदनबिंदुभिः ॥ ६३ ॥ कस्तूरीबिंदुभिःसार्धंसीमंताधःस्थलोज्वला ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणसुस्निग्धकिरणोज्वला ॥ ६४ ॥ रत्नकुंडलयुग्मेनगंडस्थलसमुज्वला ॥ कुंकुमालक्तकस्तूरीचारुचंदनपत्रकैः ॥ ६५ ॥ विचित्रैश्चसुचित्रैश्चसुकपोलस्थलोज्वला ॥ खगेंद्रचंचुविजितनासामौक्तिकशोभिता ॥ ६६ ॥ गजेंद्रगंडनिर्मुक्तमुक्ताभूषणभूषिता ॥ शुक्तयाविमुक्तमुक्ताभदंतपंक्तिमनोहरा ॥ ६७ ॥ वलिताकलितातीवपक्वबिंबधरावरा ॥ शश्वत्पूर्णेंदुनिंदास्यापद्मनिंदितलोचना ॥ ६८ ॥ कृष्णसारनिभोद्भिन्नसुचारुकज्जलोज्वला ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणकेयूरकंकणोज्वला ॥ ६९ ॥ मणींद्रराजिराजीभिःशंखयुग्मकरोज्वला ॥ रत्नांगुलीयकैरेभिरमृतांगुलिभूषिता ॥ ७० ॥ रत्नेंद्रराजराजेनक्कणन्मंजीररंजिता ॥ रत्नपाशकराजीभिःपादांगुलिविराजिता ॥ ७१ ॥ सुंदरालक्तरागेणचरणाधःस्थलोज्ज्वला ॥ गजेंद्रगामिनीरामाकामिनीवामलोचना ॥ ७२ ॥ मांददर्शकटाक्षेणरमणीरमणोत्सुका ॥ रासेसंभूयरामासादधारपुरतोमम ॥ ७३ ॥ तेनराधासमाख्यातापुराविद्भिःप्रपूजिता ॥ प्रहृष्टाप्रकृतिश्चास्यास्तेनप्रकृतिरीश्वरी ॥ ७४ ॥ शक्तास्यात्सर्वकार्येषुतेनशक्तिःप्रकीर्तिता ॥ सर्वाधारासर्वरूपामंगलार्हाचसर्वतः ॥ ७५ ॥ सर्वमंगलदक्षासातेनस्यात्सर्वमंगला ॥ वैकुंठेसामहालक्ष्मीर्मूर्तिभेदेसरस्वती ॥ ७६ ॥ प्रसूयवेदान्विदितावेदमाताचसासदा ॥ सावित्रीसाचगायत्रीधात्रीत्रिजगतामपि ॥ ७७ ॥ सुरासंहृत्यदुर्गंचसादुर्गाचप्रकीर्तिता ॥ तेजसःसर्वदेवानामाविर्भूतापुरासती ॥ ७८ ॥ तेनाद्यप्रकृतिर्ज्ञेयासर्वासुरविमर्दिनी ॥ सर्वानंदाचसानंदादुःखदारिद्र्यनाशिनी ॥ ७९ ॥ शत्रूणांभयदात्रीचभक्तानांभयहारिणी ॥ दक्षकन्यासतीसाचशैलजातेतिपार्वती ॥ ८० ॥ सर्वाधारस्वरूपासाकलयासावसुंधरा ॥ कलयातुलसीगंगाकलयास

र्वपोषितः ॥ ८१ ॥ सृष्टिंकरोमिचययातातशक्त्यापुनःपुनः ॥ दृष्ट्वातांरासमध्यस्थांममक्रीडातयासह ॥ ८२ ॥ बभूवसु
चिरंतातयावद्वैब्रह्मणःशतं ॥ अत्यद्भुतंकौतुकंचमहाश्रृंगारमीप्सितं ॥ ८३ ॥ तयोर्द्वयोर्धर्मराशिःसुस्रावरासमंडले ॥ त
स्मान्मनोहरंजज्ञेनाम्नाकारसरोवरं ॥ ८४ ॥ पपातघर्मधाराधोवेगेनविश्वगोलके ॥ बभूवजलपूर्णंचब्रह्मांडानांच
गोलकं ॥ ८५ ॥ जलपूर्णपुरासर्वसृष्टिशून्यंव्रजेश्वर ॥ श्रृंगारांतेचतस्यांचवीर्याधानंमयाकृतं ॥ ८६ ॥ दधारगर्भंसाराधा
यावद्वैब्रह्मणःशतं ॥ सुस्रावसातदंतेचडिंभंचपरमाद्भुतं ॥ ८७ ॥ चुकोपदेवीतंदृष्ट्वारुरोदविषसादसा ॥ पादेनप्रेरयामासत
मधोविश्वगोलके ॥ ८८ ॥ सपपातजलेतातसर्वाधारोमहान्विराट् ॥ दृष्ट्वापत्यंजलस्थंचमयाशप्ताचसापुरा ॥ ८९ ॥
अनपत्याचसाराधामच्छापेनपुराविभो ॥ तेनप्रभूताक्रमतोदुर्गालक्ष्मीःसरस्वती ॥ ९० ॥ चतस्रःपरिपूर्णास्ताःप्रसूता
श्चमुनिश्चितं ॥ देव्योऽन्याश्चापिकामिन्योताःप्रसूताव्रजेश्वर ॥ ९१ ॥ कलयाप्रभवंयासांकलांशांशेनवाव्रज ॥ जज्ञेम
हान्विराडचेनडिंभेनकलयाश्रयः ॥ ९२ ॥ अमृतांगुष्ठपीयूषंमयादत्तंपपौचसः ॥ जलेस्थावररूपश्चशेतेचनिजकर्मणः
॥ ९३ ॥ उपाधानंजलंतल्पंतस्ययोगबलेनच ॥ तस्यलोम्नांचकूपानिजलपूर्णानिसंततं ॥ ९४ ॥ प्रत्येकंक्रमतस्तेषुशेतेक्षुद्रवि
राट्पुनः ॥ सहस्रपत्रंकमलंजज्ञेक्षुद्रस्यनाभितः ॥ ९५ ॥ तत्रजज्ञेवरोब्रह्मातेनायंकमलोद्भवः ॥ तत्राविर्भूयसाविधिश्चिंता
ग्रस्तोबभूवसः ॥ ९६ ॥ कस्माद्देहःक्कमातामेपितावाक्कचबांधवः ॥ दिव्यंत्रिलक्षवर्षंचबभ्रामकमलांतरे ॥ ९७ ॥ ततोदि
व्यंपंचलक्षंसस्मारतपसाचमां ॥ तदामयादत्तमंत्रंजजापकमलांतरे ॥ ९८ ॥ दिव्यसप्तवर्षलक्षंनियतंसंयतःशुचिः ॥ तदाम
त्तोवरंलब्ध्वास्रष्टासृष्टिंचकारसः ॥ ९९ ॥ माययाप्रतिब्रह्मांडेब्रह्माविष्णुशिवात्मकाः ॥ दिक्पालाद्वादशादित्यारुद्राश्चैका

दशापिच ॥ १०० ॥ नवग्रहाष्टौवसवोदेवाःकोटित्रयंतथा ॥ ब्राह्मणक्षत्रविट्शूद्रायक्षगंधर्वकिन्नराः ॥ १ ॥ भूतादयोराक्ष
साश्चाप्येवंसर्वंचराचरं ॥ विश्वेविश्वेविनिर्माणस्वर्गाःसप्तक्रमेणच ॥ २ ॥ सप्तसागरसंयुक्तासप्तद्वीपावसुंधरा ॥ कांचनीभू
मिसंयुक्तातमोयुक्तंस्थलंतथा ॥ ३ ॥ पातालाश्चतथासप्तब्रह्मांडमेभिरेवच ॥ विश्वेविश्वेचंद्रसूर्यौपुण्यक्षेत्रंचभारतं ॥ ४ ॥
तीर्थान्येतानिसर्वत्रगंगादीनिव्रजेश्वर ॥ यावंतिलोमकूपानिमहाविष्णोःक्रमेणच ॥ ५ ॥ विश्वान्येवहितावंतित्वसंख्याता
निचध्रुवम् ॥ विश्वेषामूर्ध्वभागेचवैकुंठश्चनिराश्रयः ॥ ६ ॥ मदिच्छयाविनिर्माणोवेदाःकथितुमक्षमाः ॥ कुयोगिनामदृष्ट
श्चाभक्तानांचविनिश्चितं ॥ ७ ॥ तस्मादुपरिगोलोकःपंचाशत्कोटियोजनः ॥ वायुनाधार्यमाणश्चविचित्रःपरमाश्रयः ॥ ८ ॥
अतीवरम्यनिर्माणोनित्यरूपोमदिच्छया ॥ शतशृंगेणशैलेनपुण्यवृंदावनेनच ॥ ९ ॥ सुरासमंडलेनापिनद्याविरजयायुतः ॥
कोटियोजनविस्तीर्णाप्रस्थेनविरजाव्रज ॥ १० ॥ दैर्घ्यंतस्यशतगुणंपरितःपरमाशुभा ॥ अमूल्यरत्ननिकरैर्हीरमाणिक्य
योस्तथा ॥ ११ ॥ मणीनांकौस्तुभादीनामसंख्यानांमनोहरा ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंतत्रापिप्रतिमंदिरं ॥ १२ ॥ मनोहरंचप्रा
कारमदृष्टंविश्वकर्मणा ॥ गोपीभिर्गोपनिकरैर्वेष्टितंकामधेनुभिः ॥ १३ ॥ कल्पवृक्षैःपारिजातैरसंख्यैश्चसरोवरैः ॥ पुष्पोद्या
नैःकोटिभिश्चसंवृतंरासमंडलं ॥ १४ ॥ वेष्टितंवेष्टितैर्गोपैर्मंदिरैःशतकोटिभिः ॥ रत्नप्रदीपयुक्तैश्चपुष्पतल्पसमन्वितैः ॥
॥ १५ ॥ सुगंधिचंदनामोदैःकस्तुरीकुंकुमान्वितैः ॥ क्रीडोपयुक्तैर्भोगैश्चतांबूलैर्वासितैर्जलैः ॥ १६ ॥ धूपैःसुरभिरम्यैश्चमा
ल्यैश्चरत्नदर्पणैः ॥ रक्षकैरक्षितंशश्वद्राधादासीत्रिकोटिभिः ॥ १७ ॥ अमूल्यरत्नाभरणैर्वन्हिशुद्धांशुकैरपि ॥ लक्षमत्तग
जेंद्राणांवेष्टितंचबलैःक्रमात् ॥ १८ ॥ नवयौवनसंपन्नैरूपैर्निरुपमैरपि ॥ रम्यंचवर्तुलाकारंचंद्रबिंबंयथाव्रज ॥ १९ ॥

॥ ५६ ॥

अमूल्यरत्नरचितंदशयोजनविस्तृतम् ॥ कस्तूरीकुंकुमैरम्यैःसुगंधिचंदनार्चितं ॥ २० ॥ आवृतंमंगलघटैःफलपल्लव
संयुतैः ॥ दधिलाजैश्चपर्णैश्चस्निग्धदूर्वांकुरैःफलैः ॥ २१ ॥ श्रीरामकदलीस्तंभैरसंख्यैश्चमनोहरैः ॥ पट्टसूत्रनिबद्धैश्चस्नि
ग्धैश्चंदनपल्लवैः ॥ २२ ॥ चंदनासक्तमाल्यैश्चभूषणैश्चविभूषितं ॥ अमूल्यरत्नरचितंशतशृंगमनोहरं ॥ २३ ॥ कोटियोज
जनमूर्ध्वंचदैर्घ्येदशगुणोत्तरं ॥ शैलप्रस्थपरिमितंपंचाशत्कोटियोजनं ॥२४॥ अतीवकामनीयंचवेदानिर्वचनीयकं ॥ प्रा
कारमिवतस्यापिगोलोकस्यमनोहरं ॥ २५ ॥ परितोवेष्टितंरम्यंहीरहारसमन्वितं ॥ तत्रवृंदावनंरम्यंयुक्तंचंदनपादपैः ॥
॥ २६ ॥ कल्पवृक्षैश्चरम्यैश्चमंदारैःकामधेनुभिः ॥ शोभितंशोभनाढ्यैश्चपुष्पोद्यानैर्मनोहरैः ॥ २७ ॥ क्रीडासरोवरैरम्यैः
सुरम्यैरतिमंदिरैः ॥ अतीवरम्यंरहसिरासयोग्यस्थलान्वितं ॥ २८ ॥ रक्षितंरक्षकैरम्यैरसंख्यैर्गोपिकागणैः ॥ परितोवर्तुला
कारंत्रिलक्षयोजनंवरं ॥ २९ ॥ षट्पदध्वनिसंयुक्तंपुंस्कोकिलरुतान्वितं ॥ तत्राक्षयोवटोरम्योरहस्येबहुविस्तृतः ॥ ३० ॥
सहस्रयोजनोर्ध्वश्चपरितश्चचतुर्गुणः॥ गोपीनांकल्पवृक्षश्चसर्ववांच्छाफलप्रदः॥३१॥ क्रीडान्वितैरावृतश्चराधादासीत्रिल
क्षकैः ॥ विरजातीरनीराणांवायुनाशीतलेनच ॥ ३२ ॥ पुष्पान्वितेनमंदेनपवित्रश्चसुगंधिना ॥ दासीगणैरसंख्यैश्चवृंदा
वनविनोदिनी ॥ ३३ ॥ तत्रक्रीडतिराधासाममप्राणाधिदेवता ॥ सेयंश्रीदामशापेनवृषभानुसुताधुना ॥ ३४ ॥ ब्रह्मादिदे
वैःसिद्धेंद्रैर्मुनींद्रैःपूजिताव्रज ॥ सिद्धैर्गुणैर्बलैर्बुद्ध्याज्ञानयोगैश्चविद्यया ॥ ३५ ॥ तातसर्वप्रकारेणवंद्यामत्सदृशीप्रिया ॥
इत्येवंकथितंनंदब्रह्मांडानांचवर्णनं ॥ यथोचितंपरिमितंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ३६ ॥ इतिश्रीब्रह्मवै० म० श्रीकृ० भगव
न्नंदसंवादेचतुरशीतितमोऽध्यायः ॥ ८४ ॥ ॥ नंदउवाच ॥ ॥ वर्णानांचचतुर्णांचभक्ष्याभक्ष्यंचसांप्रतं ॥ विपाकंक

र्मणांचैवसर्वेषांप्राणिनामपि ॥ १ ॥ कथयस्वमहाभागकारणानांचकारणं ॥ त्वत्तोन्यंकंचपृच्छामिनितांतंसंतमीश्वरं ॥
॥ २ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ भक्ष्याभक्ष्यंचतुर्णांचवर्णानांचयथोचितं ॥ वेदोक्तंश्रूयतांतातसावधानंनिशामय ॥
॥ ३ ॥ अयःपात्रेपयःपानंगव्यंसिद्धान्नमेवच ॥ भ्रष्टादिकंमधुगुडंनालिकेरोदकंतथा ॥ ४ ॥ फलंमूलंयचत्किंचिदभक्ष्यंम
नुरब्रवीत् ॥ दग्धान्नंतप्तसौवीरमभक्ष्यंब्रह्मनिर्मितं ॥ ५ ॥ नालिकेरोदकंकांस्येताम्रपात्रेस्थितंमधु ॥ गव्यंचताम्रपात्र
स्थंसर्वमद्यंघृतंविना ॥ ६ ॥ ताम्रपात्रेपयःपानमुच्छिष्टंघृतभोजनं ॥ दुग्धंसलवणंचैवसद्योगोमांसभक्षणं ॥ ७ ॥ अभक्ष्यं
मधुमिश्रंचघृतंतैलंगुडंतथा ॥ आर्द्रकंगुडसंयुक्तमभक्ष्यंश्रुतिसंमतं ॥ ८ ॥ पीतशेषजलंचैवमाघेचमूलकंतथा ॥ जपा
दिकंचशयनंसदाप्राज्ञःपरित्यजेत् ॥ ९ ॥ द्विर्भोजनंचदिवसेसंध्ययोर्भोजनंतथा ॥ भक्ष्यंचरात्रिशेषेचध्रुवंप्राज्ञःपरित्य
जेत् ॥ १० ॥ पानीयंपायसंचूर्णंघृतंलवणमेवच ॥ स्वस्तिकंगुडकंचैवक्षीरंतक्रंतथामधु ॥ ११ ॥ हस्ताद्धस्तगृहीतंचसद्यो
गोमांसमेवच ॥ कर्पूरंरौप्यपात्रस्थमभक्ष्यंश्रुतिसंमतं ॥ १२ ॥ परिवेषणकारीचेद्व्रोक्तारंस्पृशतेयदि ॥ अभक्ष्यंचतदन्नंच
सर्वेषामेवसंमतं ॥ १३ ॥ नकुलानांगंडकानांमहिषाणांचपक्षिणां ॥ सर्पाणांसूकराणांचगर्दभानांविशेषतः ॥ १४ ॥ मा
र्जाराणांसृगालानांकुक्कुटानांव्रजेश्वर ॥ व्याघ्राणामपिसिंहानांत्याज्यंमांसंनृणांसदा ॥ १५ ॥ जलौकसांचनक्राणांगो
धिकानांतथैवच ॥ मंडुकानांकर्कटीनांचुंचुकानांचनिश्चितं ॥ १६ ॥ गवांचचमरीणांचनकलौमांसभक्षणं ॥ हस्तिनांघो
टकानांचनृणामेवचरक्षसां ॥ १७ ॥ दंशश्चमशकश्चैवमक्षिकाचापिपीलिका ॥ अन्येषांचनिषिद्धानांलोकेवेदेव्रजेश्वर ॥ १८ ॥
वानराणांभल्लुकानांशरभाणांतथैवच ॥ निषिद्धंमृगनाभिनांगर्दभानांचमासकं ॥ १९ ॥ अभक्ष्यंमाहिषीणांचदुग्धंदधिघृ

तंतथा ॥ स्वस्तिकंचतथातत्रविप्राणांनवनीतकं ॥ २० ॥ मांसमुच्चैःश्रवसकंतस्यदुग्धादिकंतथा ॥ वर्णानांचचतुर्णांचाप्य
भक्ष्यंचश्रुतौश्रुतं ॥ २१ ॥ अभक्ष्यमार्द्रकंचैवसर्वेषांचरवेर्दिने ॥ पर्युषितंजलंचान्नंविप्राणांदुग्धमेवच ॥ २२ ॥ वर्णानांचच
तुर्णांचाप्यवीरान्नस्यभक्षणं ॥ तदन्नंचसुरातुल्यंगोमांसाधिकमेवच ॥२३॥ अवीरान्नंचयोभुंक्तेब्राह्मणोज्ञानदुर्बलः ॥ पि
तृदेवार्चनंतस्यानिष्फलंमनुरब्रवीत् ॥२४॥ ब्राह्मणानांवैष्णवानामभक्ष्यंमत्स्यमेवच ॥ इतरेषामभक्ष्यंचपंचपर्वसुनिश्चितं
॥ २५॥पितृदेवावशेषेचभक्ष्यंमांसंनदूषितं ॥ पंचपर्वसुत्याज्यंचसर्वेषांमनुरब्रवीत् ॥२६॥ असंस्कृतंचलवणंतैलंचाभक्ष्य
मेवच ॥ भक्ष्यंपवित्रंसर्वेषांव्यंजनंवन्हिसंस्कृतम् ॥२७॥ एकहस्तेधृतंतोयमभक्ष्यंसर्वसंमतं ॥ आविलंकृमियुक्तंचापरि
शुद्धंचनिर्मलं ॥ २८ ॥ अभक्ष्यंब्राह्मणानांचवैष्णवानांविशेषतः॥ अनिवेद्यंहरेरेवयतीनांब्रह्मचारिणाम् ॥ २९ ॥ पिपीलि
कामिश्रितंचमधुगव्यंगुडंतथा॥ यत्किंचिद्वस्तुवातातनभक्ष्यंचश्रुतौश्रुतं ॥ ३० ॥ पक्षिभक्ष्यंकीटभक्ष्यंशुद्धंपक्कफलंतथा
॥ काकभक्ष्यमभक्ष्यंचसर्वेषांद्रव्यमेवच ॥ ३१ ॥ घृतपक्कंतैलपक्कंमिष्टान्नंशूद्रसंस्कृतम् ॥ अभक्ष्यंब्राह्मणानांचशूद्रभक्ष्यं
चपीठकं ॥ ३२ ॥ सर्वेषामशुचीनांचजलमन्नंपरित्यजेत् ॥ अशौचांतात्परादिनेशुद्धमेवनसंशयः ॥३३॥ विपाकंकर्मणामे
वदुष्करंश्रुतिसंमतम् ॥ भक्ष्याभक्ष्यंचकथितंयथाज्ञानंव्रजेश्वर ॥ ३४ ॥ क्रमाच्चतुर्षुवेदेषुचोक्तंमतचतुष्टयम् ॥ सर्वेषांसार
भूतंचकथयामिपितःश्रृणु ॥ ३५ ॥ नाभुक्तंक्षीयतेकर्मकल्पकोटिशतैरपि ॥ अवश्यमेवभोक्तव्यंकृतंकर्मशुभाशुभम् ॥ ३६॥
तीर्थानांचसुराणांचसाहाय्येननृणामपि ॥ किंचिद्भवतिसाहाय्यंकायव्यूहेनसर्वतः ॥ ३७ ॥ प्रायश्चित्तानिचीर्णानिनिश्चि
तंमत्पराङ्मुखम् ॥ ननिष्पुनंतिहेतातसुराकुंभमिवापगाः ॥ ३८ ॥ प्रायश्चित्तेनपुण्येननहिशुद्ध्यंतिमानवाः ॥ सर्वारंभेण

वैश्येंद्रदानेनयोगतोपिवा ॥ ३९ ॥ शुभाशुभंचयत्कर्मविनाभोगान्नचक्षयः ॥ भोगेनशुद्धिमाप्नोतिततोमुक्तिर्भवेन्नृणाम्
॥ ४० ॥ ननष्टंदुष्कृतंकर्मसुकृतेनचकर्मणा ॥ ननष्टंसुकृतंकर्मकृतेनदुष्कृतेनच ॥ ४१ ॥ यज्ञेनतपसावापिव्रतेनानशनेन
च ॥ तीर्थस्नानेनदानेनजपेननियमेनच ॥ ४२ ॥ भुवःप्रदक्षिणेनैवपुराणश्रवणेनच ॥ उपदेशेनपुण्येनपूजयागुरुदेवयोः
॥ ४३ ॥ स्वधर्माचरणेनैवातिथीनांपूजनेनच ॥ ब्रह्मणांपूजनेनैवभोजनेनविशेषतः ॥ ४४ ॥ यद्दत्तमपिविप्रायतत्प्राप्तंपूर्ण
रूपतः ॥ बीजरूपंचतद्दानंक्षेत्ररूपंचब्राह्मणः ॥ ४५ ॥ एकेनकर्मणातातस्वर्गंप्राप्नोतिमानवः ॥ कर्मणानहिमोक्षंचतदेव
ममसेवया ॥ ४६ ॥ स्वर्गंचसुकृतेनैवनरकंदुष्कृतेनच ॥ व्याधिर्जन्मचयोनौचकुत्सितेनततःशुचिः ॥ ४७ ॥ गोघ्नोयोब्राह्म
णानांचकामतश्चोपपातकी ॥ दंदशूकत्वमाप्नोतिगोलोमसमवर्षकम् ॥ ४८ ॥ सर्पेणभक्षितस्तेनज्वालयागरलस्यच ॥ तृ
षितोव्यथितश्चैवनिराहारःकृशोदरः ॥ ४९ ॥ ततःकुंडात्समुत्थायगौर्भवेल्लोमवर्षकम् ॥ ततःकुष्टीचचांडालोवर्षलक्षंततोन
रः ॥ ५० ॥ तदाभवेद्ब्राह्मणश्चकुष्टयुक्तोहिकर्मणा ॥ भोजयित्वाविप्रलक्षंनिर्व्याधिश्चभवेच्छुचिः ॥ ५१ ॥ अकामतस्तदर्धं
चक्षत्रियस्यापिकामतः ॥ अकामतस्तदर्धंचतदर्धंचविशस्तथा ॥ ५२ ॥ तदर्धंशूद्रगोघ्नश्चभुंक्तेपापंनसंशयः ॥ प्रायश्चि
त्तेनशुद्धश्चभुंक्तेशेषंचकर्मणः ॥ ५३ ॥ अनुकल्पेचतुर्थंचपापंभुंक्तेनसंशयः ॥ चतुर्गुणंचगोघ्नानांब्राह्मणानांचपातकं ॥ ५४ ॥
भुंक्तेपापंचब्रह्मघ्नोब्राह्मणश्चेतरोपिवा ॥ क्रमेणानेनबोध्यंचकामतोकामतोपिवा ॥ ५५ ॥ प्रायश्चित्तंजन्मकर्मव्याधिरे
वनसंशयः ॥ गोघ्नोभवतिगौश्चापियावद्वर्षचानिश्चितम् ॥ ५६ ॥ चतुर्गुणंचतेषांचब्रह्मघ्नोविट्कृमिर्भवेत् ॥ ततोभवतिम्ले
च्छश्चतावद्वर्षंचतुर्गुणम् ॥ ५७ ॥ ततश्चांधोभवेद्विप्रःपूर्वेषांचचतुर्गुणम् ॥ ब्राह्मणानांचतुर्लक्षंभोजयित्वाशुचिर्भवेत् ॥ ५८ ॥

चक्षुष्मांश्चयशस्वीचभवेत्सोप्यतिपातकात् ॥ स्त्रीघ्नश्चतुर्णांवर्णानांवेदेसोप्यतिपातकी ॥ ५९ ॥ कालसूत्रंचप्राप्नोतिस्त्रीलो
मसमवर्षकम् ॥ भक्षितःक्रमिणातत्रनिराहारोऽन्यथायुतः॥ ६० ॥ ततोभवतिलोकेचतावद्वर्षेचपातकी ॥ ततःपापीभवेत्सो
पिपक्ष्मग्रस्तश्चकर्मणा ॥ ६१ ॥ वर्षाणांशतकंचैवविप्रलक्षंचभोजयेत् ॥ ततःशुद्धोब्राह्मणश्चविद्वांस्तपसिसंयतः ॥६२॥
किंचिद्भुंक्तेपापशेषंस्वर्णदानाच्छुचिर्भवेत् ॥ गर्भघ्नश्चमहापापीसंप्राप्नोतिसुनीमुखं ॥ ६३ ॥ वर्षाणांशतकंचैवघोटकश्चभ
वेत्ध्रुवं ॥ वर्षाणांशतकंचैवसूक्ष्मशस्त्रेणपीडितः ॥ ६४ ॥ ततःपापीभवेद्वैश्योद्रव्ययुक्तोहिकर्मणा ॥ पंचाशद्वर्षपर्यंतंस्वर्णदा
नाद्भवेच्छुचिः ॥ ६५ ॥ ततःस्वकुलजातोपिनिर्व्याधिर्ब्राह्मणःशुचिः ॥ ब्राह्मणःक्षत्रियघ्नश्चक्षत्रियोवाविनारणात् ॥६६॥
तप्तशूलंचप्राप्नोतिवर्षाणांचसहस्रकं ॥ क्वथितंतप्तलोहेनचार्तनादंकरोतिच ॥ ६७ ॥ ततोभवेन्मत्तगजोवर्षाणांशतकंतथा
ततोरक्तविकारीचशूद्रोवर्षशतंतथा ॥ ६८ ॥ गजदानेनमुक्तश्चव्याधितश्चततोद्विजः ॥ वैश्यघ्नश्चापिवैश्यश्चशूद्रघ्नोवैश्यएव
च ॥ ६९ ॥ वैश्यघ्नश्चापिशूद्रश्चसमपापंलभेत्ध्रुवम् ॥ कृमिकुंडंचप्राप्नोतिवर्षाणांशतकंतथा ॥ ७० ॥ कृमिभिर्भक्षितोदुः
खीकिरातश्चभवेत्ततः ॥ वर्षाणांशतकंचैवकृमिव्याधिसमन्वितः ॥ ७१ ॥ ततोमंदाग्नियुक्तश्चब्राह्मणोदैन्यवान्व्रज ॥ पं
चाशद्वर्षपर्यंतंदुर्बलश्चकृशोदरः ॥ ७२ ॥ मुक्तिर्भवतियुक्तेनतीर्थेचाश्वप्रदानतः ॥ शूद्रघ्नोब्राह्मणश्चैवकामतोकामतोपि
वा ॥ ७३ ॥ सावित्रीलक्षजाप्येनतदर्धेनशुचिर्भवेत् ॥ चतुर्वर्णःकुक्कुटघ्नोत्द्याविशप्तश्चशंभुना ॥ ७४ ॥ वर्षाणांशतकंचैवप्रा
प्नोतिरौरवंनरः ॥ ततोभुंक्तेकुक्कुटश्चवर्षाणामपिषोडश ॥ ७५ ॥ ततःशुद्धोभवेद्विप्रोभक्षितःकुक्कुटेनच ॥ गंगास्नानेनदानेन
स्वर्णस्यापिभवेच्छुचिः ॥ ७६ ॥ मार्जारघ्नश्चतुर्वर्णोगंगास्नानाद्भवेच्छुचिः ॥ विप्रायपलवणंदत्वा[illegible]चप्रमुच्यते ॥

॥७७॥ हत्वासर्पांश्चतुर्वर्णोममपादेनचिन्हितः॥ ब्रह्महत्याचतुर्थंचपातकंचलभेत्ध्रुवम्॥ ७८ ॥ असिपत्रंचनरकंवर्षाणां
शतकंतथा॥ प्राप्नोतियातनांयुक्तोविच्छिन्नस्तीक्ष्णधारया ॥ ७९ ॥ ततोभवतिसर्पश्चदुंदुभोवर्षपंचकम् ॥ नरेणताडि
तोदुःखीमृत्योर्भवतिपीडितः ॥ ८० ॥ ततोभवेन्नरःपापीज्वरयुक्तोहिदुर्बलः ॥ वर्षाणांपंचकेनैवमृतोभवतिकर्मणा॥
॥ ८१ ॥ ततोभवतिहस्तीचघोटकोवाव्रजेश्वर ॥ यावद्विंशतिवर्षंचततः शूद्रोभवेत्ध्रुवम् ॥ ८३ ॥ अहंकृतीव्याधियु
क्तोरौप्यदानेनमुच्यते॥ ब्राह्मणानांचशतकंभोजयित्वाशुचिर्भवेत्॥ ८४ ॥ क्षुद्रजंतुवधेनैवक्षुद्रजंतुर्भवेन्नरः॥ वर्षाणां
शतकंचैवक्षुद्रव्याधिंतरेत्ततः॥८५॥ कृपाकार्यासताशश्वदहिंस्रेषुचजंतुषु॥ हिंसायांनाहिदोषश्चहिंस्राणांचव्रजेश्वर॥८६॥
अश्वत्थघ्नश्चतुर्वर्णोब्रह्महत्याचतुर्थकम्॥ पापंचलभतेतातचासिपत्रंव्रजेत्ध्रुवम्॥ ८७॥ सतीक्ष्णेनापिशस्त्रेणविच्छि
न्नश्चदिवानिशं॥ वर्षाणांशतकंचैवभुंक्तेपरमयातनाम्॥ ८८ ॥ ततोभवतिवृक्षश्चशाल्मलिर्वर्षलक्षकम्॥ ततोभवतिशूद्र
श्चछिन्नांगोव्याधिसंयुतः॥ ८९॥ यावज्जीवनपर्यंतंततोविप्रोभवेत्ध्रुवम्॥ व्रणव्याधिसमायुक्तोमुच्यतेस्वर्णदानतः॥९०
मिथ्यासाक्षीप्रदाताचकृतघ्नोतिकृतघ्नकः॥ विश्वासघातीमित्रघ्नोविप्राणांधनहारकः॥ ९१॥ शूद्रश्राद्धान्नभोजीचशूद्रा
णांशवदाहकः॥ शूद्राणांसूपकश्चैववृषवाहकपातकी॥ ९२॥ धावकोदेवलश्चापिचैतेतिपापिनस्तथा॥ कुंभीपाकंप्रयां
त्येववर्षाणांचसहस्रकम्॥ ९३ ॥ तत्रैवतप्ततैलेनसंतप्तश्चदिवानिशम्॥ भक्षितोव्याधितश्चैवसर्पाकारेणजंतुना॥ ९४॥
गृध्रः कोटिसहस्राणिशतजन्मानिसूकरः॥ श्वापदःशतजन्मानिशूद्रोरोगीभवेत्ततः॥ ९५॥ मंदाग्निज्वरसंयुक्तः पंचाशद्वर्ष
कंतथा॥ सुवर्णानांशतपलंदत्वाशुद्धोभवेत्ध्रुवम्॥९६॥ चतुर्वर्णोवस्त्रहारीगव्यहारीचमानवः॥ रौप्यमुक्तापहारीचशूद्रद्र

न्यापहारकः ॥ ९७ ॥ वर्षाणांचसहस्रंचबकजातिर्भवेद्धुवम् ॥ मूत्रकुंडंचवैभुक्त्वावर्षाणांशतकंतथा ॥ ९८ ॥ ततोभवे
च्छूद्रजातिर्वर्षाणांशतकंव्रज ॥ कुष्ठव्याधिसमायुक्तोगलितश्चैवपातकी ॥ ९९ ॥ ततोभवेद्ब्राह्मणश्चकुष्ठावशेषसंयुतः ॥
स्वर्णषट्पलदानेनव्याधितोमुच्यतेशुचिः ॥ १०० ॥ कोशापहारकश्चैवफलापहारकस्तथा ॥ यक्षःपृथिव्यांसंभूतोलीला
द्रव्यापहारकः ॥१०१॥ वर्षाणांशतकंचैवचाषपक्षीभवेत्ध्रुवम् ॥ ततोभवेत्कृष्णवर्णः शूद्रश्चभारतेभुवि ॥ २ ॥ ततोभवेद्ब्रा
ह्मणश्चाप्यधिकांगोपिजन्मभिः ॥ पुनर्जन्मद्विजोभूत्वामुच्यतेविप्रभोजनात् ॥ ३॥ पक्वद्रव्यापहारीचपशुयोनिर्भवेत्ध्रुव
म् ॥ यस्यांडकोशोगंधाक्तःकस्तुरीयस्यनामच ॥ ४ ॥ सप्तजन्ममृगोभूत्वाततोभवतिगंधकः ॥ जन्मैकंचततःशूद्रोगल
त्कुष्टीवजन्मनि ॥ ५ ॥ ततोरोगावशेषेणसंयुतोब्राह्मणःकृशः ॥ स्वर्णषट्पलदानेनमुच्यतेनात्रसंशयः ॥ ६ ॥ धान्यापहा
रीदुःखीचकृपणःसप्तजन्मसु ॥ विष्ठाकुंडंवर्षशतंसंप्राप्यमुच्यतेभिया ॥ ७ ॥ स्वर्णापहारीकुष्टीचमानवःपतितोभवे
त् ॥ स्वर्णदानप्रतिग्राहीविट्कुंडंचप्रयातिच॥ ८ ॥ ततोवर्षशतंभुक्त्वापुरीषंचदिवानिशं ॥ ततोव्याधोभवेच्छूद्रोरक्तदोषेण
संयुतः ॥ ९ ॥ तज्जन्मपातकंभुक्त्वाब्राह्मणश्चपुनर्भवेत् ॥ व्याधिशषोपयुक्तश्चमुच्यतेस्वर्णदानतः ॥ १० ॥ अगम्यानांचगा
मीचपूर्वोक्तंरौरवंव्रजेत् ॥ कुंभीपाकंमहाघोरंवर्षाणांचाप्यसंख्यकं ॥११॥ ततोभवेत्पुंश्चलीनांयोनीनांचकृमिस्तथा ॥ वर्षा
णांचसहस्रंचविट्कृमिवर्षलक्षकं ॥ १२॥पशुयोनिर्भवेत्तस्मात्तस्माच्चक्षुद्रजंतवः ॥ ततोभवेन्म्लेच्छजातिस्ततःशूद्राधमस्त
दा ॥ ततोभवतिविप्रश्चव्याधियुक्तोनपुंसकः॥ पुनश्चब्राह्मणोभूत्वातीर्थपर्यटनेनच ॥१४॥ क्रमेणशुद्धोभवतिवंशहीनश्चपात
कात् ॥ भोजयित्वाविप्रलक्षंपुत्रंचलभतेशुचिः ॥१५॥ मानवःक्रोधयुक्तश्चगर्दभःसप्तजन्मसु ॥ मानवःकलहाविष्टःसप्तज

न्मसुवायसः ॥ १६॥ शालग्रामप्रतिग्राहीकालसूत्रंव्रजेत्ध्रुवं॥ वर्षाणांशतकंचैवखंजराटीभवेत्ततः॥१७॥ लोहचोरश्चनिर्वि
शोमषीचोरश्चकोकिलः ॥ शुकोप्यंजनचोरश्चमिष्टचोरःकृमिर्भवेत् ॥ १८ ॥ विप्रद्वेषीगुरुद्वेषीशिरसांचकृमिर्भवेत् ॥ पुंश्च
लींकामिनींतातभुक्त्वाचरौरवंव्रजेत् ॥ १९ ॥ ततोवृथाकृमिश्चैववर्षाणांशतकंतथा ॥ ततोपिविधवाचैववंध्याचसप्तजन्मसु
॥ २० ॥ अस्पृश्याजातिहीनाचछिन्ननासाभवेत्क्रमात्॥ रक्तद्रव्यापहारीचरक्तदोषान्वितोभवेत् ॥२१॥ आचारहीनोयव
नःखंजोभवतिहिंसकः ॥ अदीक्षितोवंखरश्चदुष्टदर्शीचकानकः॥ २२ ॥ अहंकारीकर्णहीनोबधिरोवेदनिंदकः ॥ वाक्यहर्ता
चमूकश्चहिंसकःकेशहीनकः ॥ २३ ॥ मिथ्यावादीश्मश्रुहीनोदुर्वाक्योदंतहीनकः ॥ जिव्हाहीनःसत्यहारीदुष्टोप्यंगुलिहीन
कः ॥ २४॥ ग्रंथोपहारीमूर्खश्चव्याधियुक्तोभवेत्ध्रुवम् ॥ अश्वग्राहीचतच्चोरोलालामूत्रंव्रजेदिति ॥ २५ ॥ वर्षाणांचशतं
स्थित्वाघोटकश्चभवेत्ध्रुवं ॥ गजचोरोगजग्राहीविट्कुंडेचसहस्रकं ॥ २६ ॥ स्थित्वावर्षंभवेद्धस्तीतत्पश्चाद्दषलोभवेत् ॥
अयज्ञेछागहंताचछागचोरप्रतिग्रही ॥ २७ ॥ पूयकुंडेवर्षशतंस्थित्वाचांडालतांव्रजेत् ॥ छागश्चवर्षपर्यंतंतदाभवतिमान
वः ॥ २८ ॥ शत्रुशस्त्रेणाछिन्नश्चतदामुक्तोभवेद्द्विजः ॥ दत्तापहारीवाग्दानंकृत्वापहरतेपुनः ॥ २९ ॥ सभवेन्म्लेच्छयोनौच
भुक्त्वाचनरकंव्रजेत् ॥ एकाकीमिष्टमश्नातिकालसूत्रंव्रजेत्ध्रुवं ॥ ३० ॥ तत्रवर्षशतंस्थित्वाप्रेतोवर्षसहस्रकं ॥ तदाभवति
जन्मैकंमाक्षिकाचापिपीलिका ॥३१॥ जन्मैकंभ्रमरश्चैवजन्मैकंमधुमक्षिका ॥ जन्मैकंवरलंचैवजन्मैकंदंशएवच॥३२॥ ज
न्मैकंमशकश्चैवजन्मैकंपूतिकंस्मृतं ॥ जन्मैकंतल्पकीटश्चतदाशूद्रोभवेत्ध्रुवम् ॥ ३३ ॥ असद्बुद्धिर्व्याधियुक्तोतदामुक्तो
भवेद्द्विजः॥ तैलचोरस्तैलकारोमूर्ध्निकीटःस्त्रिजन्मकं ॥३४॥ तदाभवेत्स्वर्णकारोजन्मैकंदुष्टमानसः ॥विश्वैकलिपिकर्ता

चभक्ष्यदातुर्धनंहरेत्॥३५॥ तमःकुंडेवर्षशतंस्थित्वास्वर्णवणिग्भवेत्॥जन्मैकंचदुराचारोजन्मैकंकरणोभवेत् ॥ ३६ ॥
कायस्थेनोदरस्थेनमातुर्मांसंनखादितं॥ तत्रनास्तिकृपातस्यदंताभावेनकेवलं ॥ ३७॥स्वर्णकारःस्वर्णवणिक्कायस्थ
श्चव्रजेश्वर ॥ नरेषुमध्येतेधूर्ताःकृपाहीनामहीतले ॥ ३८ ॥ हृदयंक्षुरधाराभंतेषांनास्तिचसादरं ॥ शतेषुसज्जनःकोपिकाय
स्थोनेतरौचतौ ॥ ३९ ॥ सुबुद्धिःशिवयुक्तश्चशास्त्रज्ञोधर्ममानसः ॥ नविश्वसेत्तेषुतातस्वात्मकल्याणहेतवे ॥ ४० ॥ सीमा
पहारीदुष्टश्चभूमिचोरश्चहिंसकः ॥ भूमिदानापहारीचकालसूत्रंव्रजेत्ध्रुवम् ॥४१॥ षष्टिवर्षसहस्राणिक्षुत्पिपासार्दितःस्थि
तः ॥ ततोपितानिनामानिविष्ठायांजायतेकृमिः ॥ ४२ ॥ ततोभवेदसच्छूद्रोजन्मैकंचततःशुचिः ॥ तस्माज्ज्ञानैःसावधानं
भवेत्प्राज्ञश्चयत्नतः ॥ ४३ ॥ रक्तवस्त्रापहारीचजन्मैकंरक्तकीटकः ॥ ततशूद्रश्चजन्मैकंततोविप्रोभवेच्छुचिः ॥ ४४ ॥ त्रि
संध्यहीनोविप्रश्चप्रातःशायीचयोनरः ॥ संध्याशायींदिवाशायीयज्ञसूत्रापहारकः ॥ ४५ ॥ अशुद्धसंध्याकारीचवेदवेदांग
निंदकः ॥ तद्विरुद्धःस्वर्गमार्गस्त्रिजन्मपतितोद्विजः ॥ ४६ ॥ यःशूद्रोब्राह्मणीगामी कुंभीपाकेव्रजेत्ध्रुवम् ॥ वर्षाणांचत्रि
लक्षंचपच्यतेतत्रपीडितः ॥ ४७॥ दिवानिशंप्रदग्धश्चतप्ततैलेचदारुणे ॥ ततोभवेद्योनिकीटोपुंश्चलीनांचपातकी ॥ ४८ ॥
षष्टिवर्षसहस्राणिचाहारंतस्यतन्मलम् ॥ ततोभवतिचांडालोजन्मलक्षंक्रमेणच ॥ ४९ ॥ ततःशूद्रोगलत्कुष्ठीजन्मैकंचत
तःशुचिः ॥ सोपिविप्रोव्याधिशेषस्तीर्थपर्यटनाच्छुचिः ॥ ५० ॥ असच्छूद्रश्चभवतिसोस्थानेसुरपूजिते ॥ दत्वादेवायनैवे
द्यमपवित्रंचमानवः॥५१॥सकेशंपार्थिवंलिंगंसंपूज्ययवनोभवेत्॥ दुर्बलेनभवेदंधःकुत्सितेनचकुत्सितः॥५२॥ अंगही
नोदरिद्रश्चव्याधियुक्तश्चमानवः ॥ अश्रद्धयाचनिर्माणेनिर्माणसदृशंफलम् ॥ ५३ ॥ मृद्भस्मगोशकृत्पिंडैस्तथावालुक

पापिवा ॥ कृत्वालिंगंसकृत्पूज्यवसेत्कल्पायुषंदिवि ॥ ५४ ॥ ततोभवेतिविप्रश्चमहाप्राज्ञश्चभूमिवान् ॥ राजाभवेद्भारतेच लिंगानांशतपूजनात् ॥ ५५ ॥ सहस्रपूजनात्सोपिलभतेनिश्चितंफलं ॥ स्थित्वाचसुचिरंस्वर्गेराजेंद्रोभारतेभवेत् ॥ ५६ ॥ अयुतेचतदीशश्चलक्षेचपृथिवीश्वरः ॥ पूजनेचातिभक्त्याचाप्यतिरिक्तंफलंलभेत् ॥ ५७ ॥ तीर्थस्नानेनदानेनविप्राणांभोजनेनच ॥ नारायणार्चयाचैवविप्रजातिश्चकर्मणा ॥ ५८ ॥ अतिरिक्तेनतपसापंडितोब्राह्मणोभवेत् ॥ पंडितोब्राह्मणश्चैववैष्णवश्चजितेंद्रियः ॥ ५९ ॥ अनेकजन्मपुण्येनजायतेभारतेभुवि ॥ तस्यांघ्रिस्पर्शनेनैवसद्यःपूतावसुंधरा ॥ ६० ॥ तीर्थाःकुर्वंतितीर्थानिजीवन्मुक्ताश्चवैष्णवाः ॥ स्वपुंसांचसहस्रंचपुनंतीतिश्रुतौश्रुतं ॥ ६१ ॥ पापेनवैद्यजन्मैवदुश्चिकित्सोपिब्राह्मणः ॥ दुश्चिकित्सस्तथावैद्योव्यालग्राहीत्रिजन्मसु ॥ ६२ ॥ अतिक्रूरोदुराचारोद्वेष्टाचसुरविप्रयोः ॥ सभवेत्कुटिल्यालोवर्षाणांचसहस्रकं ॥ ६३ ॥ पुंश्चलीलंपटानांचदूतीयाकामिनीव्रज ॥ कालसूत्रेवर्षशतंस्थित्वाचगोधिकाभवेत् ॥ ६४ ॥ जन्मैकंगोधिकाभूत्वाहरिणश्चत्रिजन्मसु ॥ जन्मैकंमहिषश्चैवजन्मैकंभल्लुकोभवेत् ॥ ६५ ॥ जन्मैकंगंडकश्चैवसृगालश्चत्रिजन्मसु ॥ करकीयतडागंचसूप्तसस्यंददातिच ॥ ६६ ॥ सभवेन्नक्रजातिश्चकच्छपश्चत्रिजन्मसु ॥ वृथामांसंचयोभुंक्तेमत्स्यलुब्धश्चब्राह्मणः ॥ ६७ ॥ भुंक्तेमांसमदत्तंचसमीनश्चमृगोभवेत् ॥ वर्षाणांचसहस्रंचतातभुक्त्वाचकिल्बिषं ॥ ६८ ॥ कर्मभोगाच्छुचिर्भूत्वासपुनर्ब्राह्मणोभवेत् ॥ एकादशीविहीनश्चब्राह्मणःपतितोभवेत् ॥ ६९ ॥ भक्ष्यस्यद्विगुणंदत्वातेनपापेनमुच्यते ॥ ममजन्मदिनेचैवयोभुंक्तेमानवोधमः ॥ ७० ॥ त्रैलोक्यजनितंपापंसोपिभुंक्तेनसंशयः ॥ भुक्त्वाचनरकंसर्वंपश्चाच्चांडालतांव्रजेत् ॥ ७१ ॥ एवंचशिवरात्रौचश्रीरामनवमीदिने ॥ उपवासासमर्थश्चहविष्यान्नंसमाचरेत्

॥ ७२ ॥ ततोशक्तो दुर्बलश्च भोजयेद्ब्राह्मणानपि ॥ कृत्वा महोत्सवं पुण्यं मदीयं पातकाच्छुचिः ॥ ७३ ॥ तस्माद्यत्नेन कर्तव्यं नामसंकीर्तनं मम ॥ गृध्रः कोटिसहस्राणि शतजन्मनि सूकरः ॥ ७४ ॥ श्वापदं शतजन्मानि प्राप्नानि निशि भोजनात् ॥ अदीक्षि तो द्विजश्चैव शंखश्चिल्लः शुको भवेत् ॥ ७५ ॥ अनुद्वाही द्विजश्चैव राजहंसो भवेद्ध्रुवम् ॥ चित्रवस्त्रापहारी च मयूरश्च त्रिजन्म सु ॥ ७६ ॥ तैजःपात्रापहारी च भवेत्कारंडवश्चिरं ॥ सुराणां प्रतिमाचोरोप्यंधश्च सप्तजन्मसु ॥ ७७ ॥ दरिद्रो व्याधियुक्तश्च ब धिरश्चापि कुब्जकः ॥ स्त्रीतैलमधुमांसं च रवौ वा पंचपर्वसु ॥ ७८ ॥ सेवते यो महामुढो वज्रदंष्ट्रं व्रजेद्ध्रुवं ॥ पातकी दुःखितस्त त्र वर्षाणां च सहस्रकं ॥ ७९ ॥ ततो भवति म्लेच्छश्च चांडालः सप्तजन्मसु ॥ व्याधियुक्तस्ततः शूद्रो ब्राह्मणश्च ततः शुचिः ॥ ८० ॥ तस्माद्यत्नान्न भोक्तव्यं भारते धर्मभीरुणा ॥ ब्राह्मणं च सुरं दृष्ट्वा न नमेद्यो नराधमः ॥ ८१ ॥ यावज्जीवनपर्यंतमशुचिर्यवनो भवेत् ॥ अभ्युत्थानं न कुरुते दृष्ट्वा चागतब्राह्मणम् ॥ ८२ ॥ स भवेद्ब्रह्मघाती च सप्तजन्मसु निश्चितम् ॥ शिवद्वेषी कुक्कुटश्च देवलः सप्तजन्मसु ॥ ८३ ॥ पितृदेवार्चनं हंति वेदोक्तं ज्ञानदुर्बलः ॥ स याति नरकं पापी वर्षाणां च सहस्रकम् ॥ ८४ ॥ ततश्च रौरवं भुक्त्वा तीर्थकाकस्त्रिजन्मसु ॥ त्रिजन्मसु शृगालश्च तीर्थे भुङ्क्ते शवं व्रज ॥ ८५ ॥ त्रिजन्मसु भवेत्सोपि तीर्थे षु शवरक्षकः शवानां करमादत्ते कर्मणा कृतपातकी ॥ ८६ ॥ नित्यं सुरार्चनं कृत्वा दांभिको ज्ञानदुर्बलः ॥ गुरुं च नार्चयेद्भक्त्या तस्मै नान्नं ददाति यः ॥ ८७ ॥ स भवेद्देवलो दुःखी देवशापेन पातकी ॥ नित्यं सुरार्चनं कृत्वा दांभिको ज्ञानदुर्बलः ॥ ८८ ॥ पूजाफलं न ल भते देवद्रोही स दारुणः ॥ दीपनिर्वाणकर्ता च खद्योतः सप्तजन्मसु ॥ ८९ ॥ अतिविमत्स्यलुब्धश्चाप्यनैवेद्यं च खादति ॥ स भवे न्मत्स्यरंगश्च मार्जारः सप्तजन्मसु ॥ ९० गोणीहर्ता कपोतश्च मालाहर्ता विहंगमः ॥ चटको धान्यचोरश्च मांसचोरश्च कुंजरः ॥ ९१ ॥

कविप्रहर्ताविदुषांमंडूकःसप्तजन्मसु॥असत्कविर्ग्रामविप्रोनकुलःसप्तजन्मसु॥ १२॥कुष्ठीभवेच्चजन्मैकंकृकलासास्त्रिजन्मसु ॥ जन्मैकंवरलंचैवततोवृक्षपिपीलिका ॥ १३॥ ततःशूद्रश्चवैश्यश्चक्षत्रियोब्राह्मणस्तथा ॥ कन्याविक्रयकारीचचतुर्वर्णोहिमानवः॥ १४॥सद्यःप्रयातितामिस्रंयावच्चंद्रदिवाकरौ॥ततोभवतिव्याधश्चमांसविक्रयकारकः॥ १५॥ततोव्याधिर्भवेत्पश्चाद्योयथापूर्वजन्मनि ॥ मन्नामविक्रयीविप्रोनहिमुक्तोभवेद्ध्रुवं ॥ १६॥ मृत्युलोकेचमन्नामस्मृतिमात्रंनविद्यते॥ पश्चाद्भवेत्सगोयोनौजन्मैकंज्ञानदुर्बलः ॥ १७ ॥ ततश्छागस्ततोमेषोमहिषःसप्तजन्मसु ॥ महाचक्रीचकुटिलोधर्महीनश्चमानवः ॥ १८ ॥ जन्मैकंतैलकारश्चकुंभकारस्तथैवच ॥ मिथ्याकलंकवक्ताचदेवब्राह्मणनिंदकः ॥ १९ ॥ सभवेत्स्वर्णकारश्चरजकःसप्तजन्मसु ॥ ब्राह्मणःक्षत्रविट्शूद्राःकुत्सिताःशौचवर्जिताः ॥ २०० ॥ जन्मतेषांम्लेछयोनौवर्षाणामयुतंतथा ॥ कामतोयोषितांश्रोणीस्तनास्यंयश्चपश्यति ॥ १ ॥ सभवेद्दृष्टिहीनश्चपरत्रापिनपुंसकः ॥ विप्रोभिचारकर्ताचहिंसकोज्ञानदुर्बलः ॥ २ ॥ यात्येवमंधतामिस्रंवर्षाणामयुतंतथा ॥ तदाभवतिदैवज्ञोप्यग्रदानीचदुर्मतिः ॥ ३ ॥ ततःशूद्रोभवेद्विप्रोभोगेनकर्मणस्तथा ॥ शास्त्रज्ञाताचदैवज्ञोमिथ्यावदतिलोभतः ॥ ४ ॥ सभवेच्चध्रुवंज्येष्ठीवानरःसप्तजन्मसु ॥ अनेकजन्मतपसाभारतेब्राह्मणोभवेत् ॥ ५ ॥ सुबुद्धिरतिधर्मिष्ठोधर्महीनिश्चपातकी ॥ स्वधर्मनिरतोविप्रःपरमाच्चहुताशनात् ॥ ६॥ पवित्रश्चातितेजस्वीतस्माद्भीतःसुरःसदा ॥ नदीषुचयथागंगातीर्थेषुपुष्करंयथा ॥ ७ ॥ पुरीषुचयथाकाशीयथाज्ञानिषुशंकरः ॥ शास्त्रेषुचयथावेदायथाश्वत्थश्चपादपे ॥ ८ ॥ ममपूजातपस्यासुव्रतेष्वनशनंतथा ॥ तथाजातिषुसर्वासुब्राह्मणःश्रेष्ठएवच ॥ ९ ॥ विप्रपादेषुतीर्थानिपुण्यानिचव्रतानिच ॥ विप्रपादरजःशुद्धंपापव्याधिविमर्दनम् ॥ १० ॥ शुभाशी

र्वचनंतेषांसर्वकल्याणकारणम् ॥ एतत्तेकथितंतातविपाकःकर्मणामहो ॥ ११ ॥ यथाश्रुतंयथाज्ञानंतदशेषंनिशामय ॥
श्रुत्वाधर्मविपाकंचवाचकायसुवर्णकम् ॥ १२ ॥ दद्यात्तस्मैचरौप्यंचवस्त्रंतांबूलमेवच ॥ सुवर्णशतकंदद्यात्सद्योदेहीचंगो
कुलं ॥ रौप्यंवस्त्रंचतांबूलंमत्प्रीत्याब्राह्मणायच ॥ २१३ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवै० महापु० श्रीकृष्णज० भगवन्नंदसंवादेपं
चाशीतितमोऽध्यायः ॥ ८५ ॥ नंदउवाच ॥ केदारकन्याप्रस्तावात्कथितंकर्मकीर्तनं ॥ कृत्यास्त्रीणांप्रसंगेनतद्व्यासेन
वदप्रभो ॥ १ ॥ केदारकन्यासाकावाकोवाकेदारभूपतिः ॥ कस्यवंशेचतज्जन्मतन्मेऽव्याख्यातुमर्हसि ॥ २ ॥ श्रीभग
वानुवाच ॥ पुरादौब्रह्मणःपुत्रौमनुःस्वायंभुवस्तथा ॥ तस्यस्त्रीशतरूपाचधन्यामान्याचयोषिताम् ॥ ३ ॥ प्रियव्रतोत्ता
नपादौतयोःपुत्रौबभूवतुः ॥ उत्तानपादपुत्रश्चध्रुवएवमहायशः ॥ ४ ॥ तत्पुत्रोनंदसावर्णिःकेदारश्चतदात्मजः ॥ सप्तद्वी
पपतिःश्रीमान्केदारोवैष्णवःस्वयम् ॥ ५ ॥ तस्यरक्षानिमित्तेनतत्सभायांसुदर्शनम् ॥ गवांलक्षंनवंशुद्धंस्वर्णशृंगंचभू
षितं ॥ ६ ॥ वन्हिशुद्धानिवस्त्राणिदत्तानिवरुणेनच ॥ सुवर्णानांतथालक्षंसर्वसस्यांवसुंधराम् ॥ ७ ॥ मणिरत्नंचमुक्तांच
हीरकंपरमंतथा ॥ माणिक्यमश्वरत्नानांलक्षंलक्षंचहस्तिनाम् ॥ ८ ॥ रौप्यंप्रवालंमिष्टान्नंशतधान्याचलंवरं ॥ नित्यंनि
त्यंब्राह्मणेभ्योददौचरत्नभूषणं ॥ ९ ॥ शतलक्षंब्राह्मणानांभोजयामासनित्यशः ॥ जलभोजनपात्राणिसुवर्णानांददौ
नृपः ॥ १० ॥ सुवर्णानांयज्ञसूत्रमंगुलीयकमुत्तमं ॥ आसनंस्वर्णरत्नानांब्राह्मणेभ्योददौमुदा ॥ ११ ॥ ब्राह्मणानांचल
क्षंचसूपकारंनृपस्यच ॥ ब्राह्मणानांद्विलक्षंचपरिवेषणकारकम् ॥ १२ ॥ घृतकुल्यामधुकुल्यादधिकुल्यामनोहरः ॥ गुड
कुल्यादुग्धकुल्यानित्यंप्रार्थनमीप्सितम् ॥ १३ ॥ प्रातरारभ्यसंध्यांतंविप्राणांभोजनंतथा ॥ दुःखिनांभिक्षुकाणांचधनदानं

यथोचितम् ॥ १४ ॥ फलमूलाशनोराजावैष्णवश्चजितेंद्रियः ॥ सर्वमदर्पणंकृत्वाजपेन्मांचदिवानिशम् ॥ १५ ॥ एकदा सूपकारश्चतमुवाचनृपेश्वरम् ॥ विप्राणांभोजनायैवदशलक्षमुपस्थितम् ॥ १६॥ भुंजतेब्राह्मणाश्चाद्यरुक्षमन्नंवदप्रभो॥ कुर्वंतुभक्षणंतेवैविप्राःसूपादिनानृप ॥ १७ ॥ चतुर्योजनपर्यंतमधिकारंनृपस्यच ॥ योराजातच्छतगुणःसएवमंडलेश्वरः ॥ १८ ॥ तत्तद्दशगुणोराजाराजेंद्रःपरिकीर्तितः ॥ राजेंद्राणांपंचलक्षंनित्यंकेदारसंसदि ॥ १९ ॥ अमूल्यरत्नमाणिक्यंमुक्ताहारंमणीश्वरम् ॥ गजरत्नमश्वरत्नंकेदारायकरंददौ ॥२०॥ कमलाकलयाजातायज्ञकुंडसमुद्भवा ॥ वन्हिशुद्धांशुकाधानारत्नभूषणभूषिता ॥ २१ ॥ कामुकीकामिनीश्रेष्ठाकल्पाकमललोचना ॥ कन्यास्मितेमहाराजेत्युवाचनृपतिंचसा ॥ ॥ २२ ॥ राजासंपूज्यतांभक्त्यातस्यैपत्नींसमर्प्यच ॥ साविज्ञायप्रसूतातंकृत्वाचविनयंमुदा ॥ २३ ॥ ययौपुण्यवनंरम्यं तपसेयमुनांतिकं ॥ तत्तपस्यावनंयस्मात्तस्माद्वृंदावनंस्मृतम् ॥ २४ ॥ तपसावरयामासमांवरंचवरंवरम् ॥ ब्रह्मादददौवरंतस्यैपश्चात्कृष्णंलभिष्यसि ॥ २५ ॥ साचैकदानदीतीरेवसंतेसस्मितासती ॥ शयानापुष्पशय्यायांरत्नाभरणभूषिता ॥ ॥ २६ ॥ ब्रह्मापरीक्षितुंतांचसाध्वींचसुमनोहराम् ॥ ददर्शकन्यारहसियुवानंपुरुषंपरम् ॥ २७ ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंरत्नभूषणभूषितं ॥ सस्मितंकामुकंरम्यंरमणीनांचवांछितम् ॥ २८ ॥ यथाषोडशवर्षीयंकुमारंकनकप्रभम् ॥ कोटिकंदर्पलीलाभंपीतांबरधरंवरम् ॥ २९ ॥ शरत्पार्वणचंद्रास्यंशरत्पद्मसुलोचनम् ॥ दृष्ट्वातंचसमुत्थायवासयामाससन्निधौ ॥३०॥ पूजांचकारभक्त्याचफलंमूलंददौमुदा ॥ सुवासितंजलंदत्वाप्रणनाममुदान्विता ॥ ३१ ॥ पूजांगृहीत्वामुदितःसादरंतामुवाचह ॥ विप्ररूपीचभगवान्प्रज्वलन्ब्रह्मतेजसा ॥ ३२ ॥ कामुकीनांचकाम्यंचसतीनांदुष्करंव्रज ॥ ॥ धर्मउवाच ॥

भवती कस्य कन्या वा किं ते नाम मनोहरे ॥ ३३ ॥ किं करोषि रहस्ये वतन्मे कथितुमर्हसि ॥ कस्य हेतोस्तपस्याते किं वा वांच्छ
सि सुंदरि ॥ ३४ ॥ वरं वृणीष्व भद्रं ते यत्ते मनसि वांछितम् ॥ ॥ वृंदोवाच ॥ ॥ विप्र केदारकन्याहं वृंदा वृंदावने स्थिता ॥ ३५ ॥
तपः करोमि रहसि चिंतयामि हरिं पतिम् ॥ यदि दातुं समर्थोसि देहि मे वांछितं वरम् ॥ ३६ ॥ असमर्थोसि चेद्गच्छ किं ते प्रश्नेन ब्रा
ह्मण ॥ ॥ धर्म उवाच ॥ ॥ निरीहमवितर्क्यं च परमात्मानमीश्वरम् ॥ ३७ ॥ निर्गुणं च निराकारं भक्तानुग्रहविग्रहं ॥ काक्ष
मातं पतिं कर्तुं विना लक्ष्मीं सरस्वतीम् ॥ ३८ ॥ चतुर्भुजस्य द्वे भार्ये हरेर्वैकुंठशायिनः ॥ गोलोके द्विभुजस्यापि श्रीवंशीवद
नस्य च ॥ ३९ ॥ किशोरगोपवेषस्य परिपूर्णतमस्य च ॥ तस्य भार्या स्वयं राधा महालक्ष्मीः परात्परा ॥ ४० ॥ ब्रह्मस्वरू
पा परमा परमात्मानमीश्वरम् ॥ भजते सततं शांतं सुरम्यं श्यामसुंदरम् ॥ ४१ ॥ कोटिकंदर्पसौंदर्यनिंदितं सुकलेवरम् ॥ अमू
ल्यरत्नाभरणं सत्यं च नित्यविग्रहम् ॥ ४२ ॥ पीतांबरधरं रम्यं दातारं सर्वसंपदाम् ॥ श्रीकृष्णश्च द्विधा रूपो द्विभुजश्च चतुर्भुजः
॥ ४३ ॥ चतुर्भुजश्च वैकुंठे गोलोके द्विभुजः स्वयम् ॥ यन्निमेषो भवेद्दैवे ब्रह्मणः पतनेन च ॥ ४४ ॥ पंचविंशत्सहस्रेण युगेनें
द्रस्य पातनम् ॥ चतुर्दशेंद्रावच्छिन्नकालेन ब्रह्मणो दिनम् ॥ ४५ ॥ तावती तिनिशा तस्य विधातुर्जगतामपि ॥ एवं त्रिंश
द्दिनै मासं द्विषट्के मासि वर्षकं ॥ ४६ ॥ एवं शतायुस्तस्यैव निबोध बोधतत्परम् ॥ यावज्जीवनपर्यंतं सेवंते सनकादयः ॥ ४७ ॥
कल्पानां कोटिकोटिं च तन्न साध्यश्च यो विभुः ॥ सहस्रवक्त्रः शेषश्च सेवते च जपेत्सदा ॥ ४८ ॥ दिवानिशं च यं भक्त्या कल्पको
टिशतं शतं ॥ तन्न साध्यो हितकरो दुराराध्यः परात्परः ॥ ४९ ॥ ब्रह्मा ब्रह्मस्वरूपं तं भजे जन्मनि जन्मनि ॥ वक्त्रैश्चतुर्भिः सततं
स्तौति नित्यं सनातनं ॥ ५० ॥ वेदे निर्वचनीयश्च वेदानां जनको विधिः ॥ विधाता फलदाता च दाता च सर्वसंपदाम् ॥ ५१ ॥ त

न्नसाध्योहिभगवान्कालकालांतकांतकः॥ संहारकर्त्ताजगतांकलयारुद्ररूपतः॥५२॥सस्तौतिपंचवक्त्रेणकोन्योन्यस्या
पिकाकथा ॥ तत्परश्चप्रियोनास्तिवंदेभगवतःशृणु ॥ ५३ ॥ सर्वशक्तिस्वरूपासादुर्गादुर्गतिनाशिनी ॥ ब्रह्मस्वरूपापर
मामूलप्रकृतिरीश्वरी ॥ ५४ ॥ नारायणीविष्णुमायावैष्णवीसासनातनी ॥ यन्माययाजगद्भ्रांतमनित्येभ्रमतेसदा ॥
॥५५॥ सास्तौतिभक्त्यायंदेवंवंदेप्यंगेदिवानिशं ॥ स्तौतिभक्त्यास्वशक्त्याचगजवक्त्रःषडाननः ॥ ५६ ॥ ध्यायतेयंगणे
शश्चसर्वादौयस्यपूजनम् ॥ भगवान्सर्वदेवेशोज्ञानिनांचगुरोर्गुरुः ॥ ५७ ॥ सिद्धेंद्रेषुचदेवेंद्रेयोगींद्रेज्ञानिनांगुरौ ॥ नग
णेशात्परोविद्वान्गणेशश्चसुराधिपः ॥५८॥ सरस्वतीचयंस्तोतुमशक्तापरमेश्वरी ॥ दिवानिशंपादपद्मंभक्त्यापद्मांनसेव
ते ॥ ५९ ॥ यत्कटाक्षाज्जगत्सर्वंपरिपूर्णतमंशिवम् ॥ यद्भयाद्वातिवातोयंसूर्यस्तपतियद्भयात् ॥ ६० ॥ वर्षतींद्रोदहत्य
ग्निर्मृत्युश्चरतिजंतुषु ॥ पृथिवीसेवयायस्यसर्वाधारावसुंधरा ॥ ६१ ॥ समुद्रानिश्चलाःशैलायस्यभीताश्चसुंदरि ॥ तीर्थ
साराचसागंगापवित्रामुक्तिदायिनी ॥ ६२ ॥ जगतांपावनीदेवीयस्यपादाब्जसेवया ॥ पवित्रातुलसीदेवीस्मरणाद्य
स्यसेवनात् ॥ ६३ ॥ नवग्रहाश्चदिक्पालाभीतायस्यप्रतापतः ॥ ब्रह्मांडेषुचसर्वेषुब्रह्मविष्णुशिवात्मकाः ॥ ६४ ॥ अन्ये
येयेसुरेशाश्चशेषाद्यामुनयस्तथा ॥ केचित्कलास्वरूपाश्चाप्यंशरूपाश्चकेचन ॥ ६५ ॥ केचित्कलांशाःकृष्णस्यकेचिच्चप
रमात्मनः॥ पतिमिच्छसिकल्याणिप्रकृतेःपरमीश्वरं ॥ ६६ ॥ गोलोकेराधिकासाध्योनान्येषांचकदाचन ॥ मांभजस्वम
हाभागेनृपाणामीश्वरंपतिम् ॥ ६७ ॥ बलवंतंचदेवेभ्योदैत्येभ्यश्चवरानने ॥ सुखानियानिकल्याणित्रिषुलोकेषुसंतिवै
॥ ६८ ॥ भुंक्ष्वतान्येवसर्वाणिमत्प्रसादान्नसंशयः ॥ सप्तसागरपारेचकांचनीरुचिरावरे ॥ ६९ ॥ देवानांक्रीडनार्थायवि

धात्रानिर्मितापुरी ॥ तत्रैवगच्छभद्रंतेरमरामेमयासह ॥ ७०॥ महेंद्रस्यप्रियवनंपुष्पोद्यानसमन्वितम् ॥ गच्छस्वर्णमयीं
लंकांनानारत्नविभूषितां ॥ ७१ ॥ तत्रैवगच्छभद्रंतेरमरामेमयासह ॥ विस्पंदकंसुवसनंनंदकंपुष्पभद्रकं ॥ ७२ ॥ तत्रैव
गच्छभद्रंते० ॥ सुमेरुगह्वरंवापिक्षीरोदंवामनोहरम् ॥ ७३ ॥ तत्रैव०॥ सत्यलोकंब्रह्मलोकंरम्यंसद्मरहस्थलं ॥ ७४॥ त
त्रैव०॥ मलयंनिलयंरम्यंमहेंद्रसारनिर्मितं ॥ ७५॥ सुगंधियुक्तंसततंशुद्धंचंदनवायुना ॥ मालतीयूथिकारम्याकेतकी
माधवीतथा ॥ ७६ ॥ चारुचपकपुष्पाणांगंधेनसुमनोहरं ॥ तत्रैव० ॥ ७७॥ पिकानांभ्रमराणांचमधुरध्वनिसंयुतम् ॥
तत्रैव० ॥ ७८ ॥ इंद्रस्यवरुणस्यैववायोरवियमस्यच ॥ धनेश्वरस्यवन्हेश्चधर्मस्यशशिनस्तथा ॥ ७९ ॥ सुरम्यंलोक
मेतेषांमध्येदेवियथेच्छसि ॥ तत्रैव० ॥ ८० ॥ रत्नद्वीपंमणिद्वीपंरम्यंचंद्रसरोवरम् ॥ तत्रैवगच्छभद्रंते०॥ ८१॥ इत्येवमु
क्तासंभोक्तुंगच्छतंतंछलेनच ॥ नवास्तवपरीक्षार्थंसतीत्वंबोधितुंव्रज ॥ उवाचसानृपसुताकोपवक्रास्यलोचना ॥ ८२ ॥
हितंसत्यंयोगयुक्तंधर्मार्थंचयशस्करं ॥ ॥ श्रीवृंदोवाच ॥ ॥ धैर्यंकुरुमहाभागश्रेष्ठोजातिषुब्राह्मणः ॥ ८३ ॥ ब्राह्मणा
नांतपोमूलंसत्यंवेदव्रतंधृतिः ॥ परस्त्रीसहसंभोगःस्वभावश्चाप्यधर्मिणां ॥ ८४ ॥ अधर्मेणैवहेविप्रदुष्टोभद्राणिपश्य
ति ॥ ततःसपत्नेजयतिसमूलस्थोविनश्यति ॥ ८५ ॥ पतिव्रतानांगमनेबलात्कारेणनिश्चितम् ॥ मातृगामीभवेत्सद्योब्र
ह्महत्याशतंभवेत् ॥ ८६ ॥ कुंभीपाकेपच्यतेचयावच्चंद्रदिवाकरौ ॥ प्रदग्धस्तैलतप्तेपुनम्र्तःसूक्ष्मदेहतः ॥ ८७॥ ताडि
तोयमदूतैश्चलोहदंडेनमूर्धनि ॥ क्षणंसुखंचिरंदुःखंसर्वनाशस्यकारणम् ॥ ८८ ॥ अगम्यागमनंदुःखंधर्मिष्ठोनैववांछ
ति ॥ क्षमस्वगच्छभद्रंतेब्राह्मणज्ञानदुर्बलः ॥ ८९ ॥ यथादीपशिखांदृष्ट्वाकीटःपततिनिश्चितम् ॥ मिष्टंदृष्ट्वाबडीशाग्रेलु

ध्यमीनोमृगोयथा ॥ १० ॥ यथाविषाक्तंभक्ष्यंचभुंक्तेभोक्ताबुभुक्षितः ॥ गृह्णातिदुष्टोदुष्टंचविषकुंभंपयोमुखं ॥ ११ ॥
तथादृष्ट्वापरस्त्रीणांमुखपद्मंमनोहरम् ॥ विनाशबीजंमोहेनभ्रांतोभवतिलंपटः ॥ १२ ॥ मुखंचरुधिरैस्त्रीणांश्रोणीयुग्मं
स्तनंतथा ॥ कामाधारंनाशबीजमधर्मस्थलमेवच ॥ १३ ॥ भगंनरककुंडंचलालामूत्रसमन्वितं ॥ दुर्गंधियुक्तंपापंचय
मदंडस्यकारणम् ॥ १४ ॥ यथालिंगंविशत्येवपापयोनौचयोषिताम् ॥ तथापुमान्विशत्येवरौरवेचयुगेयुगे ॥ १५ ॥ र
हस्यंचापदंदृष्ट्वामांत्वंधर्षितुमिच्छसि ॥ अत्रैबसर्वदेवाश्चलोकपालाश्चब्राह्मण ॥ १६ ॥ जाज्वल्यमानोधर्मश्चसाक्षीशा
स्ताचकर्मणाम् ॥ यमश्चदंडकर्ताचस्थापितोहरिणास्वयम् ॥ १७ ॥ स्वयंकृष्णश्चधर्मात्माज्ञानरूपोमहेश्वरः ॥ दुर्गाबु
द्धिर्मनोब्रह्माचेंद्रियाणिसुरास्तथा ॥ १८ ॥ सर्वप्राणिषुतिष्ठंतिसाक्षिणःकर्मणांद्विज ॥ क्वगुप्तंकरहस्यंवाब्राह्मणज्ञान
दुर्बल ॥ १९ ॥ क्षमस्वगच्छभद्रंतेअवध्याश्चद्विजातयः ॥ शक्ताहंभस्मसात्कर्तुंगच्छवत्सयथासुखम् ॥ १०० ॥ तपस्या
सुममगतमष्टोत्तरशतंयुगम् ॥ नास्तिगोत्रंमत्पितुश्चनमातानपितामम ॥ १ ॥ सर्वांतरात्माभगवान्कृष्णोरक्षतिमांद्विज ॥
कृष्णेनस्थापितोधर्मोमांचरक्षतिनित्यशः ॥ २ ॥ आदित्यश्चतथाचंद्रःपवनश्चहुताशनः ॥ ब्रह्माशंभुर्भगवतीदुर्गारक्षतिमांस
दा ॥ ३ ॥ येनशुक्लीकृताहंसाःशुकाश्चहरिताःकृताः ॥ मयूराश्चित्रितायेनसमेरक्षांकरिष्यति ॥ ४ ॥ अनाथबालवृद्धानांरक्ष
काःसर्वदेवताः ॥ नारीबुद्ध्यानमांधर्मस्त्यक्त्वागच्छेद्विसर्वदा ॥ ५ ॥ मांमातरंपरित्यज्यगच्छवत्सयथासुखं ॥ इत्येवमुक्त्वा
देवीसातस्थौतत्रधरायथा ॥ ६ ॥ आगच्छंतंचसंभोक्तुंमायातंबोधनेनच ॥ शशापेतिचसाकोपाद्ब्रह्मबंधोक्षयोभव ॥ ७ ॥
क्षयोभवदुराचारहेपापिष्ठक्षयोभव ॥ पुनःशप्तुंस्वयंसूर्योवारयामासयत्नतः ॥ ८ ॥ एतस्मिन्नंतरेतातत्रैवजगदीश्वराः ॥

आजग्मुरतिसंत्रस्ताब्रह्मविष्णुशिवादयः ॥ ९ ॥ धर्मंदृष्ट्वाकलारूपंरुरुदुस्त्रिदशेश्वराः ॥ कृत्वाक्रोडेतीवकृशंकुल्हांभीतंयथा
विधुम् ॥ १० ॥ निश्श्लेष्टमलिनंदग्धंसतीकोपाग्निनाव्रज ॥ श्रीभ० ॥ क्षमस्ववृंदेमद्भक्तेजन्ममृत्युजराहरे ॥ ११ ॥ धर्मंजीवय
मद्भक्तंरक्षधर्मपतिव्रते ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ ध्वांतपूर्णंजगत्सर्वंविनाधर्मंचभूवह ॥ कंपितौचंद्रसूर्यौचशेषश्चापिवसुंधरा
॥ १२ ॥ महादेवउ० ॥ ॥ प्रनष्टंचजगत्सर्वंविनाधर्मेणसुंदरि ॥ धर्मंजीवयभद्रंतेस्वस्तितेस्तुवरानने ॥ १३ ॥ सूर्यउ० ॥ व
रंवृणीष्वभद्रंतेयत्तेमनसिवांछितम् ॥ धर्मंजीवयभद्रंतेरक्षसृष्टिपतिव्रते ॥ १४ ॥ अनंत० ॥ ॥ धर्मंकरोषितपसाकथंधर्मं
विहंसिच ॥ धर्मंजीवयभद्रंतेसर्वधर्मोभवेत्तव ॥ १५ ॥ चंद्रउवा० ॥ ॥ द्विजरूपधरोधर्मस्त्वांपरीक्षितुमागतः ॥ ब्रह्मणाप्रे
रितश्चैवनिर्दोषश्चविहिंसितः ॥ १६ ॥ महेंद्रउवा० ॥ तपसोपार्जितोधर्मोधर्मेणचफलंनृणां ॥ कथंफलंचतपसांयदिधर्मःश
यंगतः ॥ १७ ॥ वरुण० ॥ धर्मंजीवयधर्मिष्ठेधर्मंरक्षसनातनं ॥ निष्फलंकर्मिणांकर्मविनाधर्मेणधार्मिके ॥ १८ ॥ पवन० ॥
जगत्पूतंकुरुशुभेधर्मंजीवयसांप्रतम् ॥ धर्मेप्रनष्टेतपसांतवापूर्वंविनंक्ष्यति ॥ १९ ॥ वह्निरुवाच ॥ ॥ स्वधर्मोपार्जनं
कर्तुमागतासिचभारतम् ॥ विहंसिधर्ममज्ञात्वापुनर्जीवयसुंदरि ॥ २० ॥ ॥ यमउवाच ॥ ॥ वेदोक्तकर्मकर्तृणामहंवि
श्वेवरानने ॥ धर्मानुसारात्फलदोधर्मंजीवयसत्वरं ॥ २१ ॥ देवानांवचनंश्रुत्वासमुत्थायपतिव्रता ॥ नमस्कृत्यसुरेशांश्च
तानुवाचतपस्विनी ॥ २२ ॥ वृंदोवाच ॥ ॥ अहंदेवनजानामिधर्मंब्राह्मणरूपिणम् ॥ कृतःक्षयोमयाकोपान्मांपरीक्षि
तुमागतः ॥ जीवयामिध्रुवंधर्मंयुष्माकंचप्रसादतः ॥ २३ ॥ इत्येवमुक्त्वासावृंदाचेत्युवाचव्रजेश्वर ॥ तपःसत्यंयदिमम
सत्यंचविष्णुपूजनं ॥ २४ ॥ तेनपुण्येनसद्योत्रद्विजोभवतुविज्वरः ॥ यदिमेचभवेत्सत्यव्रतंसत्यंतपःशुचिः ॥ २५ ॥ तेनपु

ण्येनसत्येनद्विजोभवतुविज्वरः ॥ यदिनारायणःसत्यःसर्वात्मानित्यविग्रहः ॥ २६ ॥ ज्ञानात्मकःशिवःसत्योद्विजोभव
तुविज्वरः ॥ ब्रह्मसत्यंचतेदेवाःप्रस्थितिःपरमायदि ॥ २७ ॥ यज्ञःसत्यस्तपःसत्यंद्विजोभवतुविज्वरः ॥ इत्येवमुक्त्का
सावृंदाधर्मक्रोडेचकारसः ॥ २८ ॥ तंदृष्ट्वाचकलारूपंरुरोदकृपयासती ॥ एतस्मिन्नंतरेमूर्त्तिर्धर्मभार्याशुचाकुला ॥ २९ ॥
निपत्यविष्णुपादेचशिरसाचेत्युवाचसा ॥ मूर्त्तिरुवा० ॥ हेनाथकरुणासिंधोदीनबंधोकृपांकुरु ॥ ३० ॥ तूर्णंजीवयकांतं
मेजगन्नाथकृपामय ॥ पतिहीनाचयानारीपापिनीसाभवार्णवे ॥ यथास्यंचक्षुर्विरतंप्राणहीनायथातनूः ॥ ३१ ॥ मितंद
दातिहिपितामितंभ्रातामितंसुतः ॥ मितंबंधुर्मितंमातासर्वदातापतिःप्रभुः ॥ ३२ ॥ इत्येवमुक्त्कासादेवीतत्रतस्थौरुरोद
च ॥ उवाचवृंदांभगवान्सर्वात्माप्रकृतेःपरः ॥ ३३ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ त्वयायुस्तपसालब्धंयावदायुश्चब्रह्मणः ॥
तदेवदेहिधर्मायगोलोकंगच्छसुंदरि ॥ तन्वानयाचतपसापश्चान्मांचलभिष्यसि ॥ ३४ ॥ पश्चाद्गोलोकमागत्यवाराहेचव
रानने ॥ वृषभानसुतात्वंचराधाछायाभविष्यसि ॥ १३५ ॥ मत्कलांशश्चरापाणस्त्वांविवाहेग्रहिष्यति ॥ मांलभिष्यसि
रासेचगोपीभीराधयासह ॥ ३६ ॥ राधाश्रीदामशापेनवृकभानसुतायदा ॥ साचैववास्तवीराधात्वंचछायास्वरूपिणी
॥ ३७ ॥ विवाहकालेरापाणस्त्वांचछायांग्रहिष्यति ॥ त्वांदत्वावास्तवीराधासांतर्धानाभविष्यति ॥ ३८ ॥ राधेवेतिविमूढा
श्चविज्ञास्यंतिचगोकुले ॥ स्वप्नेराधापदांभोजंनहिपश्यंतिबल्लवाः ॥ ३९ ॥ स्वयंराधाममक्रोडेछायारापाणकामिनी ॥ वि
ष्णोश्चवचनंश्रुत्वाददावायुश्चसुंदरि ॥ ४० ॥ उत्तस्थौपूर्णधर्मश्चतप्तकांचनसन्निभः ॥ पूर्वस्मात्सुंदरःश्रीमान्प्रणनामपरा
त्परं ॥ ४१ ॥ वृंदोउवाच ॥ देवाःशृणुतमद्वाक्यंदुर्लंघ्यंसावधानतः ॥ नहिमिथ्याभवेद्वाक्यंमदीयंचनिशामय ॥ १४२ ॥

क्षयोभवेतिवाक्यंचमयोक्तंकोपभीतया ॥ वारत्रयंपुनर्वक्तुंवारयामासभास्करः ॥४३॥ सत्येचपरिपूर्णोयंयथापूर्वोयथा
धुना ॥ त्रिपादश्चापित्रेतायांद्विपादोद्वापरेतथा ॥४४॥ एकपादश्चधर्मोयंकलेश्चप्रथमेहरेः ॥ शेषःकलाषोडशांशःपुनःसत्येय
थापुरः ॥४५॥ त्रिर्निर्गतंमममुखात्क्षयस्तेनततःक्रमात् ॥ पुनरुक्तेचमनसिवारयामासभास्करः ॥ ४६॥ तेनैवहेतुनायंचक
लिशेषेकलामयः ॥ तथाशप्तःस्थितोदुर्गेकलिशेषेतथाध्रुवं ॥४७॥ एतस्मिन्नंतरेनंददद्दृशुर्देवतारथं ॥ गोलोकादागतंवेगा
दतीवसुंदरंशुभं ॥४८॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंहीरहारपरिष्कृतं ॥ मणिमाणिक्यमुक्ताभिर्वस्त्रैश्चश्वेतचामरैः ॥४९॥ विभूषि
तंभूषणैश्चरुचिरैरत्नदर्पणैः ॥ नत्वाहरिंहरंवृंदाब्रह्माणंसर्वदेवताः ॥ ५० ॥ समारुह्यरथंदृष्ट्वागोलोकंचजगामसा ॥ देवा
जग्मुश्चस्वस्थानंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ १५१॥ ॥ इतिश्रीब्र० महापुरा० श्रीकृ० भगवन्नंदसंवादेषडशीतितमोऽध्यायः
॥८६॥ नंदउ०॥ त्वांज्ञातुंनहिशक्ताश्चवेदावेदप्रभुंस्वयं ॥ सुराब्रह्मेशशेषाद्यामुनिसिद्धादयस्तथा ॥ १ ॥ कोभवानितिवि
ज्ञातुंपरंकौतूहलंमम ॥ तत्सर्वंस्वात्मयाथार्थ्यंनिर्जनेकथयप्रभो ॥ २॥ श्रीनारायणउ०॥ एतस्मिन्नंतरेतत्रकृष्णंद्रष्टुंमुनी
श्वराः ॥ आजग्मुःसहसावत्सज्वलंतोब्रह्मतेजसा ॥ ३ ॥ पुलहस्त्यपुलस्त्यश्चक्रतुश्चभृगुरंगिराः ॥ प्रचेताश्चवसिष्ठश्चदुर्वा
साःकण्वएवच ॥४॥ कात्यायनःपाणिनिश्चकणादोगौतमस्तथा ॥ सनकश्चसनंदश्चतृतीयश्चसनातनः ॥ ५॥ कपिलश्चासु
रिश्चैववायुःपंचशिखस्तथा॥ विश्वामित्रोवाल्मिकिश्चकश्यपश्चपराशरः॥६॥ विभांडकोमरीचिश्चशुक्रोत्रिश्चबृहस्पतिः॥
गार्ग्यश्चापितथावात्स्योव्यासश्चजैमिनिस्तथा॥७॥ मितवाक्ऋष्यशृंगश्चयाज्ञवल्क्यःशुकस्तथा॥ सौभरिःशुद्धजटिलो
भरद्वाजःसुभद्रकः॥८॥ मार्कंडेयोलोमशश्चआसुरिश्चविटंकणः॥अष्टावक्रःशतानंदोवामदेवश्चभागुरिः ॥९॥ संवर्त्तश्चाप्यु

तथ्यश्चनरोहंचापिनारदः॥ जाबालिःपरशुरामश्चाप्यगस्त्यःपैलएवच॥१०॥ युधामन्युर्गौरमुखोप्युपमन्युःश्रुतश्रवाः॥ मैत्रेयश्चवनश्चैववररुच्यर्षिरेवच॥११॥ तांदृष्ट्वासहसोत्थायनमस्कृत्यपुटांजलिः॥ सिंहासनेषुरम्येषुवासयामाससादरं॥१२॥ पूजयामासविधिवत्कुशलप्रश्नपूर्वकम्॥ परस्परंचसंभाष्यमध्येकृष्णउवाससः॥१३॥ एतस्मिन्नंतरेकृष्णस्तेजोराशिंददर्शसः॥ ददृशुस्तेचमुनयोप्याकाशेचततोज्वलम्॥१४॥ तेजसोभ्यंतरेवत्सकुमारंकनकप्रभम्॥ यथैवंपंचवर्षीयंनग्नंबालकमीप्सितम्॥१५॥ आविर्बभूवसहसासभामध्येचनारद॥ उत्तिष्ठमानंसहसातंदृष्ट्वामुनिपुंगवाः॥१६॥ प्रणेमुर्मुनयःसर्वेशौरिश्चप्रणनामतम्॥ सस्मितंस्निग्धनेत्रंचकृत्वायुक्तिंचसादरम्॥१७॥ ससर्वानाशिषंकृत्वासमुवासचसंसदि॥ उवाचतांश्चशौरिंचभगवंतंसनातनम्॥१८॥ सनत्कुमारउवाच॥ ॥भद्रंबोमुनयःशश्वत्तपसांफलमीप्सितम्॥ कृष्णस्यकुशलप्रश्नंशिवबीजस्यनिष्फलम्॥१९॥ सांप्रतंकुशलंवश्चदर्शनंपरमात्मनः॥ भक्तानुरोधाद्देहस्यपरस्यप्रकृतेरपि॥२०॥ निर्गुणस्यनिरीहस्यसर्वबीजस्यतेजसः॥ भारावतरणायैवचाविर्भूतस्यसांप्रतम्॥॥२१॥ श्रीकृष्णउवाच॥ ॥शरीरधारिणश्चापिकुशलप्रश्नमीप्सितम्॥ तत्कथंकुशलप्रश्नंमयिविप्रनविद्यते॥२२॥ सनत्कुमारउवाच॥ शरीरेप्राकृतेनाथसंततंचशुभावहम्॥ नित्यदेहेक्षेमबीजेशिवप्रश्नमनर्थकम्॥२३॥ श्रीभगवानुवाच॥ ॥योयोविग्रहकारीचसचप्राकृतिकःस्मृतः॥ देहोनविद्यतेविप्रतांनित्यांप्रकृतिंविना॥२४॥ सनत्कुमार० रक्तबिंदूद्भवादेहास्तेचप्राकृतिकाःस्मृताः॥ कथंप्रकृतिनाथस्यबीजस्यप्राकृतंवपुः॥२५॥ सर्वबीजस्यसर्वादिर्भवांश्चभगवान्स्वयं॥ सर्वेषामवताराणांप्रधानंबीजमव्ययं॥२६॥ कृत्वावदंतिवेदाश्चनित्यंनित्यंसनातनम्॥ ज्योतिःस्वरूपं

परमंपरमात्मानमीश्वरं ॥ २७ ॥ माययासगुणंचैवमायेशंनिर्गुणंपरं ॥ प्रवदंतिचवेदांगास्तथावेदविदःप्रभो ॥ २८ ॥ श्री
कृउ० ॥ सांप्रतंवासुदेवोहंरक्तवीर्याश्रितंविभुः ॥ कथंनप्राकृतोविप्रशिवप्रश्नमभीप्सितं ॥ २९ ॥ सनत्कु० ॥ वासुःसर्वनिवा
सश्चविश्वानियस्यलोमसु ॥ तस्यदेवःपरंब्रह्मवासुदेवइतीरितः ॥ ३० ॥ वासुदेवेतितन्नामवेदेषुचचतुर्षुच ॥ पुराणेष्विति
हासेषुयात्रादिषुचदृश्यते ॥ ३१ ॥ रक्तवीर्याश्रितोदेहःकृतेवेदेनिरूपितः ॥ साक्षिणोमुनयश्चैवधर्मःसर्वत्रएवच ॥ ३२ ॥
साक्षिणोममवेदाश्चरविचंद्रौचसांप्रतम् ॥ ॥ भृगुरुवा० ॥ सत्यंवदसिविप्रेंद्रत्वमेववैष्णवाग्रणीः ॥ ३३ ॥ स्वागतंकुशलं
शश्वत्किंनिमित्तमिहागतः ॥ ॥ सनत्कु० ॥ ॥ श्रूयतांमुनयःसर्वेश्रूयतांकृष्णसांप्रतम् ॥ अहोयेननिमित्तेनचातिशीघ्रमिहा
गतः ॥ ३४ ॥ श्रीकृष्णउ० ॥ ॥ भगवन्सर्वधर्मज्ञकिन्निमित्तमिहागतः ॥ सर्वंजानासिसर्वज्ञत्वमेवविदुषांवर ॥ ३५ ॥ सन
त्कु० ॥ ॥ धन्योसिभगवन्शश्वन्मान्योसिजगतामपि ॥ सर्वेश्वरेश्वरोसित्वंत्वत्परोनास्तिविश्वतः ॥ ३६ ॥ श्रीकृष्ण० ॥
यज्ञानांचव्रतानांचतपस्यानांद्विजेश्वर ॥ सततंफलदाताहंदक्षिणाभिःसहेतिच ॥ ३७ ॥ इतिश्रुत्वाकुमारश्चजवेनप्रय
यौचते ॥ मत्वाश्चर्यंचवचनंवारयामासतेपितं ॥ ३८ ॥ ॥ ऋषयऊचुः ॥ ॥ हेसिद्धेंद्रमहाभागकुमारकरुणामय ॥ काशं
कितकथाप्रोक्ताभगवत्कृष्णसंनिधौ ॥ ३९ ॥ किंपुत्रदृष्टमाश्चर्यंश्रुतंकिमपिकुत्रचित् ॥ अतीवकृत्वाविस्तीर्णमस्माकंव
क्तुमर्हसि ॥ ४० ॥ एतस्मिन्नंतरेब्रह्मापार्वत्यासहशंकरः ॥ अनंतश्चापिधर्मश्चश्रीसूर्यश्चनिशाकरः ॥ ४१ ॥ आदित्यावस
वोरुद्रादिक्पालाद्याश्चदेवताः ॥ श्रीकृष्णंसहसोत्थायसंभाव्यचपृथक्पृथक् ॥ ४२ ॥ मधुपर्कादिकंदत्वापूजयामासभ
क्तितः ॥ प्रणेमुर्ऋषयःसर्वेशेषंशंभुंविधिंशिवाम् ॥ ४३ ॥ परस्परंचसंभाषाबभूवद्विजदेवयोः ॥ सुमुवासासनेमध्येकुमा

र:कनकप्रभ: ॥ कथांकथितुमारेभेसंसदिद्विजदेवयो: ॥ ४४ ॥ सनत्कुमारउवाच ॥ ॥ मयागतश्चगोलोकेनदृष्टोराधिका
पति: ॥ ततोगतंचवैकुंठेतत्रनास्तिचतुर्भुज: ॥ ४५ ॥ ततोगतश्चक्षीरोदस्तत्रनास्तिहरि:स्वयं ॥ परिश्रांतोविषण्णश्चस्नानं
क्षीरोदधेस्तटे ॥ ४६ ॥ विस्तीर्णबालुकामध्येकच्छप:शतयोजन: ॥ भीतश्चकंपितस्तत्रदृष्टोदु:खीचशुष्कित: ॥ ४७ ॥
नि:सारितोराघवेणमीनेनचमहात्मना ॥ धन्योसीतिमयोक्तश्चनाहंधन्यउवाचस: ॥ ४८ ॥ क्षीरोद:सागरोधन्योजंतवोय
त्रमद्विधा: ॥ मत्तोमहत्तराश्चापित्द्यसंख्याश्चमहामुने ॥ ४९ ॥ भवान्धन्योसिक्षीरोदतेनोक्तोनाहमेवच ॥ धन्यावसुंधरादे
वीयत्रैवसप्तसागरा: ॥ ५० ॥ धन्यासिवसुधेत्युक्तानाहमेवेत्युवाचसा ॥ धन्योनंतोममाधार:कृष्णांशोनागराड्विभु:
॥ ५१ ॥ सहस्रमूर्ध्नांमध्येहंमूर्ध्निशूपचसर्षप: ॥ धन्योसिशेषेत्युक्तोयंधन्योनाहमुवाचवै ॥ ५२ ॥ धन्य:कूर्मोममाधारो
गच्छतत्रैववैमुने ॥ धन्योसिकूर्मेत्युक्तोयंनाहंधन्योस्मिवैमुने ॥ ५३ ॥ वायुनाधार्यमाणोहंमत्तोधन्यतमश्चस: ॥ धन्यो
सीत्युक्त:पवनोधन्योनाहमुवाचस: ॥ धन्यश्चभगवान्ब्रह्माविधाताजगतामपि ॥ ५४ ॥ धन्योसितत्रधाताचधन्योनाह
मुवाचस: ॥ धन्योमहेश्वरोदेवोयोगींद्राणांगुरोर्गुरु: ॥ ५५ ॥ सर्वाराध्य:सर्वपूज्योधर्मरूप:सनातन: ॥ कालकालश्चसंह
र्तास्वयंमृत्युंजय:प्रभु: ॥ धन्योसितत्रशंभुश्चधन्योनाहमुवाचस: ॥ ५६ ॥ सर्वादौपूजनंयस्यज्ञानिनांचगुरोर्गुरु: ॥ धन्यो
गणेश्वरोदेवोदेवानांप्रवर:पर: ॥ ५७ ॥ सिद्धेंद्रेषुमुनींद्रेषुदेवेंद्रेषुश्रुतौश्रुतं ॥ योगींद्रेषुचप्राज्ञेषुनगणेशात्पर:पुमान् ॥ ५८ ॥
निम्नगासुयथागंगातीर्थेषुपुष्करंयथा ॥ वेदप्रणिहितोधर्मोत्द्यधर्मस्तद्विपर्यय: ॥ ५९ ॥ वेदोनारायण:साक्षाद्व्ययंपूज्याव्य
वस्थया ॥ तस्माच्छास्त्राणिसर्वाणिपुराणानिचसंतिवै ॥ ६० ॥ तस्मान्निरूपितोधर्मोचेतिहासश्चसंहिता: ॥ तस्मात्तधन्या

तेवेदावदंत्यत्रमनीषिणः॥६१॥यूयंधन्याश्चमान्याश्चेत्युक्त्वावेदामयाततः॥ ऊचुस्तेनवयंधन्यायज्ञसंघश्चसांप्रतं॥६२॥ वयंव्यवस्थाकर्तारोयज्ञौघःफलदःस्वयम्॥ तस्माद्धन्यःसएवापिगच्छगच्छमहामुने॥६३॥ धन्योसियज्ञसंघोसीत्युक्तस्तत्रमयाविभो॥ ऊचुस्तेनवयंधन्याधन्यंकर्मशुभंमुने॥६४॥शुभकर्मासिधन्यत्वंनाहंधन्यमुवाचतत्॥ कर्मणांफलदातारोकर्महेतुश्चसांप्रतं॥६५॥ धातुर्विधाताभगवान्सर्वादिःसर्वकारकः॥ श्रीकृष्णःपरमात्माचधन्योमान्यश्चनिश्चितं॥६६॥ धर्मालयंततोगत्वानदृष्ट्वाजगदीश्वरं॥ मथुरामागतंद्रष्टुंपरिपूर्णतमंप्रभुं॥६७॥ यज्ञानांतपसांचैवव्रतानांशुभकर्मणां॥ ईश्वरंफलदातारंपरमात्मानमेवच॥६८॥ कारणंकारणानांचब्रह्मादीनांपुरःसरम्॥ धन्योसीतिमयोक्तश्चदक्षिणाभिःसहेतिच॥६९॥ इत्युक्तेनभगवताकथितंसर्वकारणं॥ दक्षिणाभिश्चफलदोहतयज्ञोह्यदक्षिणः॥७०॥ दक्षिणाविप्रमुद्दिश्यतत्कालेतुनदीयते॥ एकरात्रेव्यतीतेतुतद्दानंद्विगुणंभवेत्॥७१॥ मासेशतगुणंप्रोक्तंद्विमासेतुसहस्रकम्॥ संवत्सरेव्यतीतेतुसदातानरकंव्रजेत्॥७२॥ वर्षाणांचसहस्रंचमूत्रकुंडेनिपत्यच॥ततश्चांडालतांयातिव्याधियुक्तश्चपातकी॥७३॥ दात्रानदीयतेदानंगृहीत्राचेन्नगृह्यते॥उभौतौनरकंप्राप्तौवर्षाणांचसहस्रकं॥७४॥ यजमानश्चचांडालोब्राह्मणस्तत्पुरोहितः॥ व्याधियुक्तावुभौतौचपापिनौकर्मणःफलात्॥७५॥ सर्वेदेवाश्चमुनयोजहसुर्विस्मयंययुः॥ विस्मयंचययौनंदस्तत्याजपुत्रभावकं॥७६॥ रुरोदचसभामध्येलज्जाहीनःशुचाकुलः॥ त्यजमोहमितीत्युक्त्वाबोधयामासपार्वती॥७७॥ श्रीनंदउ०॥ अमूल्यरत्नंमाणिक्यंयथाकुजन्मनोगृहे॥ स्थितंतेनचदेवेशतथाहंवंचितःप्रभो॥७८॥ ममापराधंभगवन्क्षमस्वप्रकृतेःपरः॥ यास्यामिनपुनर्गेहंगोकुलंयमुनातटं॥७९॥ वृंदावनंतथावासंक्रीडावासंगदाग्र

ज ॥ तत्सर्वंचयशोदायागोपिकांतिकमेवच ॥ ८०॥ किंब्रवीमियशोदांचप्रेयसींराधिकामपि ॥ प्रेमपात्रंचबालौघंवद
भोकथयामिकिं ॥ ८१ ॥ इत्युक्त्वाचसभामध्येमूर्छांसंप्रापनारद ॥ क्रोडेकृत्वाजगन्नाथोबोधयामासतत्क्षणम् ॥ ८२ ॥
इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्ण० भगवन्नंदसंवादेसप्ताशीतितमोऽध्यायः ॥ ८७॥ श्रीकृष्ण० ॥ चेतनंकुरुहेतातहे
तातचेतनंकुरु ॥ जलबुद्बुदवत्सर्वंसंसारंसचराचरम् ॥ १ ॥ त्यजमोहंमहाभागमायांस्तौहिपरात्पराम् ॥ ब्रह्मस्वरूपांप
रमांसर्वमोहनिकृंतनीम् ॥ २ ॥ मुक्तिप्रदांमहाभागांविष्णुमायांसनातनीम् ॥ त्रिपुरस्यवधेघोरेमहायुद्धेभयाकुले ॥ ३ ॥
येनस्तोत्रेणशंभुश्चतयादैत्यंजघानसः ॥ स्तोत्रराजंप्रदास्यामिसर्वमोहनिकृंतनं ॥ ४ ॥ सर्ववांछाप्रदनंदश्रूयतामत्रसंस
दि ॥ श्रीनंदउ० ॥ सर्वविघ्नविनाशायदुःखप्रशमनायच ॥ ५ ॥ विभूतयेचयशसेनृणांवांछितसिद्धये ॥ स्तोत्रमेकंमहादे
व्याजगन्मातुर्जगत्प्रभो ॥ ६ ॥ परंदुर्गतिनाशिन्यागोपनीयंसुदुर्लभम् ॥ देहिमह्यंविनीतायभक्तायभक्तवत्सल ॥ ७ ॥ वे
दानांजनकस्त्वंचनिर्गुणश्चपरात्परः ॥ श्रीभग० ॥ शृणुवक्ष्यामिवैश्येंद्रस्तोत्रंयत्परमाद्भुतम् ॥ सर्वविघ्नविनाशार्थंमोह
पाशनिकृंतनं ॥ रणत्रस्तेनविभुनाशंकरेणपुराकृतं ॥ ९ ॥ नारायणोपदेशेनप्रेरितेनचब्रह्मणा ॥ शत्रुग्रस्तंशिवंदृष्ट्वासब्र
ह्माणमुवाचह ॥ १० ॥ उवाचशंकरंब्रह्मारथस्थंपतितंरणे ॥ शूरसंकटशांत्यर्थंदुर्गांदुर्गतिनाशिनीम् ॥ ११ ॥ मूलप्रकृ
तिमाद्यांतांस्तौहिब्रह्मस्वरूपिणीम् ॥ हरिणाप्रेरितोहंचत्वांवदामिसुरेश्वर ॥ १२ ॥ विनाशक्तिसहायेनकोवाकंजेतुमी
श्वरः ॥ ब्रह्मणश्चवचःश्रुत्वादुर्गांसस्मारशंकरः ॥ १३ ॥ पुटांजलिपरोभूत्वाभक्तिनम्रात्मकंधरः ॥ स्नातःपादौचप्रक्षाल्य
धृत्वाधौतेचवाससी ॥ १४ ॥ आचांतःकुशहस्तश्चशुचिर्विष्णुंचसंस्मरन् ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ रक्षरक्षमहादेविदुर्गे

दुर्गतिनाशिनी ॥ १५ ॥ मांभक्तमनुरक्तंचशत्रुग्रस्तेकृपामयि ॥ विष्णुमायेमहाभागेनारायणिसनातनि ॥ १६ ॥ ब्र
ह्मस्वरूपेपरमेनित्यानंदस्वरूपिणि ॥ त्वंचब्रह्मादिदेवानामंबिकेजगदंबिके ॥ १७ ॥ त्वंसाकारेचगुणतोनिराकारेच
निर्गणात्॥माययापुरुषस्त्वंचमाययाप्रकृतिःस्वयम् ॥ १८ ॥ तयोःपरंब्रह्मपरंत्वंबिभर्षिसनातनि ॥ वेदानांजननीत्वंच
सावित्रीचपरात्परा ॥ १९ ॥ वैकुंठेचमहालक्ष्मीःसर्वसंपत्स्वरूपिणी ॥ मर्त्यलक्ष्मीश्चक्षीरोदेकामिनीशेषशायिनः ॥ २० ॥
स्वर्गेषुस्वर्गलक्ष्मीस्त्वंराजलक्ष्मीश्चभूतले॥नागादिलक्ष्मीःपातालेगृहेषुगृहदेवता ॥ २१ ॥ सर्वसस्यस्वरूपात्वंसर्वैश्वर्यवि
धायिनी ॥ रागाधिष्ठातृदेवीत्वंब्रह्मणश्चसरस्वती ॥ २२ ॥ प्राणानामधिदेवित्वंकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ गोलोकेचस्वयंरा
धाश्रीकृष्णस्यैववक्षसि॥ २३ ॥ गोलोकाधिष्ठितादेवीवृंदावनवनेवने ॥ श्रीरासमंडलेरम्यावृंदावनविनोदिनी ॥ २४ ॥ श
तशृंगाधिदेवीत्वंनाम्नाचित्रावलीतिच ॥ दक्षकन्याकुत्रकल्पेकुत्रकल्पेचशैलजा ॥ २५ ॥ देवमातादितिस्त्वंचसर्वाधारा
वसुंधरा ॥ त्वमेवगंगातुलसीत्वंचस्वाहास्वधासती ॥ २६ ॥ त्वदंशांशांशकलयासर्वदेवादियोषितः ॥ स्त्रीरूपंचातिपुरुषंदे
वित्वंचनपुंसकम् ॥ २७ ॥ वृक्षाणांवृक्षरूपात्वंसृष्टाचांकुररूपिणी ॥ वह्नौचदाहिकाशक्तिर्जलेशैत्यस्वरूपिणी ॥ २८ ॥
सूर्यतेजःस्वरूपाचप्रभारूपाचसंततं ॥ गंधरूपाचभूमौचआकाशेशब्दरूपिणी ॥ २९ ॥ शोभास्वरूपाचंद्रेचपद्मसंघेचनि
श्चितम् ॥ सृष्टौसृष्टस्वरूपाचपालनेपरिपालका ॥ ३० ॥ महामारीचसंहारेजलेचजलरूपिणी ॥ क्षुत्त्वंदयात्वंनिद्रात्वंतृ
ष्णात्वंबुद्धिरूपिणी ॥ ३१ ॥ तुष्टिस्त्वंचापिपुष्टिस्त्वंश्रद्धात्वंचक्षमास्वयम् ॥ शांतिस्त्वंचस्वयंभ्रांतिःकांतिस्त्वंकीर्तिरेवच ॥
॥ ३२ ॥ लज्जात्वंचतथामायाभुक्तिमुक्तिस्वरूपिणी ॥ सर्वशक्तिस्वरूपात्वंसर्वसंपत्प्रदायिनी ॥ ३३ ॥ वेदेनिर्वचनीया

त्वंत्वांनजानातिकश्चन ॥ सहस्रवक्त्रस्त्वांस्तोतुंनचशक्तः सुरेश्वरि ॥ ३४ ॥ वेदानशक्ताःकोविद्वान्नचशक्तःसरस्वती ॥ स्वयं विधाताशक्तोननचविष्णुःसनातनः ॥ ३५ ॥ किंस्तौमिपंचवक्त्रेणरणत्रस्तोमहेश्वरि ॥ कृपांकुरुमहामायेममशत्रुक्षयं कुरु ॥ ३६ ॥ इत्युक्त्वाचसकरुणंरथस्थेपतितेरणे ॥ आविर्बभूवसादुर्गासूर्यकोटिसमप्रभा ॥ ३७ ॥ नारायणेनकृपयाप्रेरितापरमात्मना ॥ शिवस्यपुरतःशीघ्रंशिवायचजयायच ॥ ३८ ॥ इत्युवाचमहादेवीमायाशक्त्यासुरंजहि ॥ ॥ श्रीदुर्गोवाच ॥ ॥ वरंवृणीष्वभद्रंतेयत्तेमनसिवांछितं ॥ ३९ ॥ भवान्वरःसुराणांचजयंतुभ्यंददाम्यहं ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच क्षयोभवतुदैत्यस्यइतिमेवरमीश्वरि ॥ देहीतिवांछितंदुर्गेपरमाद्येसनातनि ॥ ४० ॥ भगवत्यु० ॥ हरिंस्मरमहाभाग जयदैत्यंजगद्गुरो ॥ स्वयंविधाताभगवान्त्वमेवज्योतिरीश्वर ॥ ४१ ॥ एतस्मिन्नंतरेविष्णुर्वृषरूपोबभूवह ॥ दधारक लयामूर्ध्नाशूलपाणेरथंविभुः ॥ ऊर्ध्वंचक्रमथोग्रंचप्रकृतिंचचकारसः ॥ ४२ ॥ शस्त्रंददौमंत्रपूतमुद्दधारततोरथम् ॥ शिवः शस्त्रंगृहीत्वाचध्यात्वाविष्णुंमहेश्वरीम् ॥ ४३ ॥ जघानत्रिपुरंशीघ्रंसपपातमहीतले ॥ तुष्टुवुःशंकरंदेवाश्चक्रुश्चपुष्पव र्षणं ॥ ४४ ॥ दुर्गातस्मैददौशूलंपिनाकंविष्णुरेवच ॥ ब्रह्माशुभाशिषंचैवमुनयश्चापिहर्षिताः ॥ ४५ ॥ ननृतुर्देवताःसर्वा जगुर्गंधर्वकिन्नराः ॥ एतस्मिन्नंतरेतातस्तवराजमनुत्तमं ॥ ४६ ॥ विघ्नंविघ्नकरंशीघ्रंशत्रुसंहारकारणं ॥ परमैश्वर्यज नकंसुखदंपरमंशुभं ॥ ४७ ॥ निर्वाणमोक्षदंचैवहरिभक्तिपदंध्रुवम् ॥ गोलोकवासदंचैवसर्वसिद्धिप्रदंवरम् ॥ ४८ ॥ स्तो त्रराजप्रपठनात्प्रसन्नापार्वतीसदा ॥ लोभमोहकामक्रोधकर्ममूलनिकृंतनं ॥ ४९ ॥ बलंबुद्धिकरंचैवजन्ममृत्युविनाश नम् ॥ धनपुत्रप्रियाभूमिसर्वसंपत्प्रदंनृणाम् ॥ ५० ॥ शोकदुःखहरंचैवसर्वसिद्धिप्रदंवरं ॥ स्तोत्रराजप्रपठनात्महावं

ध्याप्रसूयते ॥ ५१ ॥ बंधनान्मुच्यतेदुःखीभयान्मुच्येतनिश्चितम् ॥ रोगाद्विमुच्यतेरोगीदरिद्रश्चधनीभवेत् ॥ दावा
ग्निमध्येनमृतोमग्नःपोतोमहार्णवे ॥ दस्युग्रस्तोरिपुग्रस्तोहिंस्रजंतुसमन्वितः ॥ ५३ ॥ स्तोत्रेणानेनवैश्येंद्रकल्याणंल
भतेनरः ॥ तैजसानांयथारत्नमाश्रमाणांद्विजोयथा ॥ ५४ ॥ नदीनांचयथागंगामंत्राणांप्रणवोयथा ॥ तुलसीसर्वपत्रा
णांधराणांचवसुंधरा ॥ ५५ ॥ पुष्पाणांपारिजातंचकाष्ठानांचंदनंयथा ॥ विष्णुपूजाचतपसांव्रतेष्वेकादशीयथा ॥ ५६ ॥
ज्ञानिनांचयथाशंभुःसिद्धानांचगणेश्वरः ॥ देवानांचयथाविष्णुर्वेदाःशास्त्रेषुतंत्रतः ॥ ५७ ॥ देवीनांचयथादुर्गाशांतानां
कमलायथा ॥ सरस्वतीचविदुषांराधिकासुंदरीषुच ॥ ५८ ॥ तथास्तोत्रेष्विदंस्तोत्रंनातःपरतरंव्रज ॥ पुरादत्तंब्रह्मणेचपु
ष्करेसूर्यपर्वणि ॥ ५९ ॥ दैत्यग्रस्तायभीतायसर्वदुर्गहरंपरम् ॥ शिवायशत्रुग्रस्तायददौब्रह्मामदाज्ञया ॥ ६० ॥ शिव
श्चसनकादिभ्यःपुरादुर्वाससेददौ ॥ सनत्कुमारोभगवान्कृपयागौतमायच ॥ ६१ ॥ पुलहायपुलस्त्यायददौचांगिरसेमु
दा ॥ तथाचंद्रायसूर्यायसूर्यश्चापियमायच ॥ ६२ ॥ यमश्चचित्रगुप्तायकृपयाचपुराददौ ॥ नित्यंपठिष्यसिस्तोत्रंगो
लोकगमनायवै ॥ ६३ ॥ साक्षात्पश्यसिभोताततामेवपार्वतीमिह ॥ यस्मैकस्मैनदातव्यंपापिनेगोपनंकुरु ॥ ६४ ॥ नारा
यणस्यभक्तायशांतायविदुषेतथा ॥ सर्वज्ञायचविप्रायप्रदातव्यंप्रयत्नतः ॥ ६५ ॥ विप्रायवृषवाहायवृषलीपतयेतथा
॥ शूद्राणांसूपकारायशूद्रश्राद्धान्नभोजिने ॥ ६६ ॥ कन्याविक्रयिणेचैवब्राह्मणायविशेषतः ॥ सर्वसिद्धिंचलभतेसिद्धस्तो
त्रोभवेद्यदि ॥ ६७ ॥ दशायुतजपेनैवसिद्धस्तोत्रोभवेन्नरः ॥ अग्निस्तंभंजलस्तंभंमृत्युस्तंभंमनसस्तथा ॥ ६८ ॥ अश्वमेध
सहस्राच्चपृथिव्याश्चप्रदक्षिणात् ॥ स्नानाच्चसर्वतीर्थानांस्तोत्रमेतच्चपुण्यदं ॥ ६९ ॥ दत्तंतुभ्यंमयातातममप्राणसमंव्र

ज ॥ स्तवनंकुरुपार्वत्याश्चेदानींममसंसदि ॥ ७० ॥ श्रीकृष्णस्यवचःश्रुत्वानंदस्तुष्टावपार्वतीम् ॥ स्तोत्रेणानेनविप्रेंद्रसर्वं
संपत्प्रदायिनीं ॥ ७१ ॥ वरंतस्मैददौदुर्गागोलोकवासमीप्सितम् ॥ दुर्लभंपरमंज्ञानंवेदेयन्नश्रुतंमुने ॥ ७२ ॥ राजेंद्रत्वं
गोकुलेचकृष्णभक्तिंसुदुर्लभाम् ॥ तद्दास्यंचाापपरतोमहत्त्वंसिद्धमेवच ॥ ७३ ॥ वरंदत्वाययौदुर्गासंभाष्यशंभुनासह ॥
जग्मुर्देवाश्चमुनयःस्तुत्वाचनंदनंदनं ॥ ७४ ॥ उवाचनंदंश्रीकृष्णोव्रजनंदव्रजान्वितः ॥ प्रत्यक्षरस्य कमोहश्चबोधेनदुर्लभे
नच ॥ ७५ ॥ इतिश्रीब्रवै० महापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेभगवन्नंदसंवादेअष्टाशीतितमोऽध्यायः ॥ ८८ ॥ श्रीकृष्णउवाच
गच्छगच्छगृहंगच्छव्रजराजव्रजंव्रज ॥ सर्वतत्वंत्वयाज्ञातदृष्टाश्चमुनयःसुराः ॥ १ ॥ श्रुतंमेधन्यमाख्याननानाख्यानं
सुदुर्लभम् ॥ दुर्गायाःस्तोत्रराजंचजन्मपापनिकृंतनं ॥ २ ॥ स्थितंतत्तेनिगदितंहर्षेणचसुखेनच ॥ यत्कृतंबालभावेनचा
पराधंचतत्क्षम ॥ ३ ॥ यत्सुखंनकृतंतातपित्रोश्चनृपमंदिरे ॥ कृतंसुखंतत्परंचस्वर्गादपिसुदुर्लभम् ॥ ४ ॥ मदीयंप्रियवा
क्यंचप्रह्वत्वंविनयंनयम् ॥ परिहासंबहुतरंयशोदांगोपिकागणम् ॥ ५ ॥ बालकानांसमूहंचराधांचापिविशेषतः ॥ एक
त्रचस्थितंतेषुबंधुवर्गेषुकर्मणा ॥ ६ ॥ इहैवापिसुखंभुक्त्वागच्छगोलोकमुत्तमं ॥ सार्द्धंयशोदयातातरोहिण्यागोपिकाग
णैः ॥ ७ ॥ गोपानांबालकैःसार्द्धंवृषभानेनगोपकैः ॥ राधामात्राकलावत्याराधयासहयास्यसि ॥ ८ ॥ रथानांशतलक्षंच
गोलोकादागतंपितः ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंहीरहारपरिष्कृतं ॥ ९ ॥ मणिमाणिक्यमुक्तानांमालाजालविभूषितं ॥ वह्नि
शुद्धांशुकैरम्यैराच्छिन्नंपीतवर्णकैः ॥ १० ॥ पार्षदप्रवरैरम्यैर्वेष्टितंश्वेतचामरैः ॥ सद्रत्नदर्पणैरम्यैर्गोपिकाभिश्चगोपकैः ॥
वेष्टितंचतदारुह्यकौतुकाद्यास्यसिध्रुवं ॥ ११ ॥ त्यक्त्वाचपार्थिवंदेहंदिव्यदेहंविधायच ॥ अयोनिसंभवाराधाराधामाता

कलावती ॥ १२ ॥ यास्यत्येवहितेनैवनित्यदेहेननिश्चितं ॥ पितॄणांमानसीकन्याधन्यामान्याकलावती ॥ १३ ॥ धन्या चसीतामाताचदुर्गामाताचमेनका ॥ अयोनिसंभवादुर्गातारासीताचसुंदरी ॥ १४ ॥ अयोनिसंभवास्ताश्चधन्यामेनाक लावती ॥ इत्येवंकथितंतातगोपनीयंसुदुर्लभम् ॥ वरोयंदत्तस्तुभ्यंचमयाचदुर्गयातथा ॥ १५ ॥ श्रीकृष्णस्यवचःश्रुत्वा प्रत्युवाचव्रजेश्वरः ॥ पुनरेवजगन्नाथंतद्भक्तोभक्तवत्सलं ॥ १६ ॥ नंदउवाच ॥ ॥ युगानांचचतुर्णांचयंयंधर्मंसनात नम् ॥ क्रमेणकृष्णविस्तीर्णंकृत्वामांकथयप्रभो ॥ १७ ॥ कलीशेषेभवेद्यद्यद्गुणदोषंकलेस्तथा ॥ कागतिर्वापृथिव्याश्चधर्म स्यप्राणिनांतथा ॥ १८ ॥ नंदस्यवचनंश्रुत्वाहृष्टःकमललोचनः ॥ कथांकथितुमारेभेविचित्रांमधुरान्विताम् ॥ १९ ॥ इतिश्रीब्र० महापु० श्रीकृष्णज० भगवन्नंदसंवादेनवाशीतितमोऽध्यायः ॥ ८९ ॥ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥ शृणुनंदप्रव क्ष्यामिसानंदंमानसंयथा ॥ कथांरम्यांसुमधुरांपुराणेषुपरिष्कृताम् ॥ १ ॥ परिपूर्णतमोधर्मोधार्मिकाश्चकृतेयुगे ॥ परि पूर्णतमंसत्यंपरिपूर्णतमादया ॥ २ ॥ अतीवप्रज्वलद्रूपावेदाश्चत्वारएवच ॥ वेदांगाश्चापिविविधाश्चेतिहासश्चसंहिता ॥ ३ ॥ पुराणानिसुरम्याणिपंचरात्राणिपंचच ॥ रुचिराणिसुभद्राणिधर्मशास्त्राणियानिच ॥ ४ ॥ विप्रावेदविदःसर्वे पुण्यवंतस्तपस्विनः ॥ नारायणंतेध्यायंतेतन्मनस्काजपंतिच ॥ ५ ॥ ब्राह्मणाःक्षत्रियावैश्याश्चतुर्वर्णाश्चवैष्णवाः ॥ शू द्राब्राह्मणभृत्याश्चसत्यधर्मपरायणाः ॥ ६ ॥ राजानोधार्मिकाश्चैवप्रजापालनतत्पराः ॥ गृह्णंत्येवप्रजानांचषोडशांश कलांनृपाः ॥ ७ ॥ करशून्याश्चविप्राश्चपूज्याःस्वच्छंदगामिनः ॥ संततंसर्वसस्याढ्यारत्नाधारावसुंधरा ॥ ८ ॥ गुरुभ क्ताश्चशिष्याश्चपितृभक्ताःसुतास्तथा ॥ योषितःपतिभक्ताश्चपतिव्रतपरायणाः ॥ ९ ॥ ऋतौसंभोगिनःसर्वेनस्त्रीलुब्धानलं

पटाः ॥ नभयंदस्युचौर्याणांनतत्रपारदारिकाः ॥ १० ॥ तरवःपूर्णफलिनःपूर्णक्षीराश्चधेनवः ॥ बलवंतोजनाःसर्वेदीर्घाः
सौंदर्यसंयुताः ॥ ११ ॥ लक्षवर्षायुषःकेचित्पुण्यवंतोत्परोगिणः ॥ यथाविप्राविष्णुभक्तास्त्रिवर्णाविष्णुसेविनः ॥ १२ ॥
जलपूर्णानदानद्यःसंततंकंदरास्तथा ॥ तीर्थंपूताश्चतुर्वर्णास्तपःपूताद्विजातयः ॥ १३ ॥ मनःपूताश्चनिखिलाखलहीनं
जगत्रयं ॥ सत्कीर्तिपरिपूर्णंचयशस्यंमंगलान्वितं ॥ १४ ॥ पितरःसर्वकालेषुतिथिकालेषुदेवताः ॥ सर्वकालेष्वतिथयः
पूजिताश्चगृहेगृहे ॥ १५ ॥ त्रिवर्णाविप्रभक्ताश्चविप्रभोजनतत्पराः ॥ ब्राह्मणस्यमुखंक्षेत्रमनूषरमकंटकं ॥ १६ ॥ नाराय
णोत्कीर्तनेनहर्षयुक्तास्तदुत्सवे ॥ नदेवानांद्विजानांचविदुषांतत्रनिंदकाः ॥ १७ ॥ नात्मप्रशंसकाःकेचित्सर्वेपरगुणोत्सु
काः ॥ नशत्रवोजनानांचसर्वेसर्वहितैषिणः ॥ १८ ॥ पुरुषायोषितश्चापिनहिमूर्खाश्चपंडिताः ॥ नदुःखिनोजनाःसर्वेसर्वेषां
रत्नमंदिरं ॥ १९ ॥ मणिमाणिक्यरत्नौघरत्नस्वर्णसमन्वितं ॥ नभिक्षुकानरोगार्ताःशोकहीनाश्चहर्षिताः ॥ २० ॥ नहिभू
षणहीनाश्चनरानार्यश्चकेचन ॥ नपापिनोनधूर्ताश्चनक्षुधार्तानकुत्सिताः ॥ २१ ॥ जराहीनाःप्राणिनश्चशश्वद्यौवनसंस्थि
ताः ॥ आधिव्याधिविहीनाश्चनिर्विकाराश्चदेहिनः ॥ २२ ॥ यदुक्तोवैसत्ययुगेधर्मःसत्यंदयादिकम् ॥ पादहीनश्चत्रेतायांस
त्यार्द्धंद्वापरेपिच ॥ २३ ॥ धर्मैकपाच्चप्रथमेकलेश्चापिकृशोबलः ॥ दुष्टानांदस्युचौर्याणामंकुरःप्रभवेद्विज ॥ २४ ॥ अधर्म
निरताःकेचिद्भीताःसंगोपिनस्तथा ॥ भीतागुप्ताश्चपुंश्चल्योभीताश्चपरदारिकाः ॥ २५ ॥ धर्मिष्ठानांभयंशश्वदधर्मिष्ठाश्च
कंपिताः ॥ स्वल्पधर्मरताभूपाःस्वल्पवेदरताद्विजाः ॥ २६ ॥ व्रतधर्मरताःकेचित्सर्वेस्वच्छंदगामिनः ॥ यावत्तिष्ठंतितीर्था
नियावत्तिष्ठंतिसाधवः ॥ २७ ॥ यावत्तिष्ठंतिग्रामाणांदेवाःशास्त्राणिपूजनं ॥ तावत्किंचित्तपःसत्यंस्वर्गधर्मांशएवच ॥

॥ २८ ॥ कलेर्दोषनिधेस्तातगुणएकोमहानपि ॥ मानसंचभवेत्पुण्यंसुकृतंनहिदुष्कृतं ॥ २९ ॥ तीर्थादिकेगतेतातनष्टो
धर्मांशएवच ॥ कलारूपश्चधर्मश्चयथाकुह्वांनिशाकरः ॥ ३० ॥ नंदउवाच ॥ तीर्थान्येतानिसर्वाणितिष्ठंत्येवकियद्दिनं ॥
माधवोग्राम्यदेवाश्चशास्त्राण्येतानिवत्सक ॥ ३१ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥ कलौदशसहस्राणिहरिस्तिष्ठतिमेदिनीम् ॥ देवा
नांप्रतिमापूज्याशास्त्राणिचपुराणकं ॥ ३२ ॥ तदर्धमपितीर्थानिगंगादीनिसुनिश्चितं ॥ तदर्धंग्रामदेवाश्चवेदाश्चविदुषा
मपि ॥ ३३ ॥ अधर्मःपरिपूर्णश्चतदंतेचकलौपितः ॥ एकवर्णाभविष्यंतिवर्णाश्चत्वारएवच ॥ ३४॥ नमंत्रपूतोद्वाहश्चनहि
सत्यंनचक्षमा ॥ स्त्रीस्विकाररतोनित्यंग्राम्यधर्मप्रधानतः ॥ ३५ ॥ नयज्ञसूत्रंतिलकंब्राह्मणानांचनित्यशः ॥ संध्याशा
स्त्रविहीनाश्चविप्रवंशाःश्रुताअपि ॥ ३६ ॥ सर्वैःसार्धंचसर्वेषांभक्षणंनियमच्युतं ॥ अभक्ष्यभक्षालोकाश्चचतुर्वर्णाश्चलंप
टाः ॥ ३७ ॥ नारीषुनसतीकाचित्पुंश्चलीचगृहेगृहे ॥ करोतितर्जनंकांतंभृत्यतुल्यंचकंपितं ॥ ३८ ॥ जारायदत्वामिष्टा
न्नंतांबूलंवस्त्रचंदनम् ॥ नददात्येवचाहारंस्वामिनेदुःखिनेपितः ॥ ३९ ॥ पुत्रेणभर्त्सितस्तातशिष्येणभर्त्सितोगुरुः ॥ प्र
जाभिस्ताडितोभूपोभूपेनताडिताःप्रजाः ॥ ४० ॥ दस्युचोरैश्चदुष्टैश्चशिष्टाश्चपरिपीडिताः ॥ सस्यहीनाचवसुधाक्षीररही
नाश्चधेनवः ॥ ४१ ॥ स्वल्पक्षीरेघृतंनास्तिनवनीतंचनित्यिशः ॥ सत्यहीनाजनाःसर्वेनित्यंमिथ्यावदंतिच ॥ ४२॥ शौच
संध्याशास्त्रहीनाब्राह्मणावृषवाहकाः ॥ सूपकाराश्चशूद्राणांशूद्राणांशवदाहकाः ॥४३॥ शूद्रस्त्रीनिरताःशश्वच्छूद्राविप्रवधू
रताः ॥ खादंतियस्यविप्रस्यभक्ष्यंचपरिपाचकाः ॥ ४४ ॥ मातुःपरांतस्यपत्नींशूद्रागृह्णंतिलंपटाः ॥ भृत्यश्चहत्वाराजा
नंस्वयंराजाभविष्यति ॥ ४५ ॥ नारीहत्वापतिंकामाद्व्रजेज्जारंचकौतुकात् ॥ पुत्रश्चपितरंहत्वास्वयंभूपोभविष्यति ॥

॥ ४६ ॥ सर्वेस्वच्छंदनिरताःशिश्नोदरपरायणाः ॥ वंखराव्याधियुक्ताश्चकुत्सिताश्चकुचैलकाः ॥ ४७ ॥ विक्षुण्णमंत्रलि
प्ताश्चमिथ्यामंत्रप्रचारकाः ॥ जातिहीनाश्चगुरवोवयोहीनाश्चनिंदकाः ॥ ४८॥ राजानश्चापिम्लेछाश्चयवनाधर्मनिंदकाः॥
सत्कीर्तिमपिसाधूनांकुर्वंत्युन्मूलनंमुदा ॥४९ ॥ पितृदेवद्विजातीनामतिथीनांचनित्यशः ॥ पूजानास्तिगुरूणांचपित्रो
श्चपूजनंस्त्रियः ॥ ५० ॥ स्त्रीबंधूनांगौरवंचस्त्रीणांचसततंपितः ॥ चोरःसत्कुलजातिश्चब्राह्मणोदेवहारकः ॥ ५१ ॥ मानं
वहंतिलोभेनयुगेधर्मेणकौतुकात् ॥ देवायतनहीनंचजगत्सर्वंभयाकुलं ॥ ५२ ॥ अराजकंचदुर्नीतंसंततंकलिदोषतः॥
बुभुक्षिताःकुचैलाश्चदरिद्राव्याधिनोनराः ॥ ५३ ॥ कपर्दकघटाध्यक्षोराजेंद्रोहिघटेश्वरः ॥ वृद्धांगुष्ठसमालोकावृक्षाःशा
कसमास्तथा ॥ ५४॥ तालानांनारिकेराणांपनसानांतथैवच ॥ फलानिसर्षपाण्येवतत्क्षुद्रंचततःपरं ॥ ५५ ॥ जलभाजन
पात्रेणसस्येनवाससातथा ॥ विहीनंमंदिरंसर्वंगृहाणामपरिष्कृतं ॥५६॥ गंधकेनपरिवृतंदीपहीनंतमोयुतं ॥ हिंस्रजंतुभ
याद्भीताजनाःसर्वेचपापिनः ॥५७॥ सर्वेचफललोभिष्ठाःपुंश्चल्यःकलहप्रियाः ॥ रूपवत्योनकामिन्योनराश्चापिनरूपिणः
॥ ५८ ॥ नद्योनदाःकंदराश्चतडागाश्चसरोवराः ॥ जलपद्मविहीनाश्चजलहीनाघनास्तथा ॥ ५९ ॥ अपत्यहीनानार्यश्चका
मुक्योजारसंयुताः ॥ अश्वत्थच्छेदिनःसर्वेवृक्षहीनावसुंधरा ॥ ६० ॥ फलहीनाश्चतरवःशाखास्कंधविहीनकाः ॥ फला
निस्वादुहीनानिचान्नानिचजलानिच ॥ ६१ ॥ मानवाःकटुवक्तारोनिर्दयाधर्मवर्जिताः ॥ तदंतेद्वादशादित्याःसंहरिष्यंति
मानवान् ॥ ६२ ॥ सर्वान्जंतूंश्चतापेनबहुवृष्ट्याव्रजेश्वर ॥ अवशिष्टाचपृथिवीकथामात्रावशेषिता ॥ ६३ ॥ कलौगते
चपृथिवीक्षेत्रंवर्षागतेतथा ॥ पुनःसत्यप्रवृत्तिश्चभविष्यतिक्रमेणवै ॥ ६४ ॥ इत्येवंकथितंसर्वंगच्छतातव्रजंसुखं ॥ अ

हंदुग्धमुखोबालःपुत्रस्तेकथयामिकिं ॥ ६५ ॥ नवनीतंघृतंदुग्धंदधितक्रंपरिष्कृतं ॥ स्वस्तिकंशुभकर्माहंमिष्टान्नंचसु
धोपमं ॥ ६६ ॥ मिष्टद्रव्यंचयत्किंचित्पितृदेवनिमित्तकं ॥ भुक्तंबलाच्चतत्सर्वंबालानांरोदनंबलं ॥ ६७ ॥ तत्क्षमस्वापरा
धंमेबालदोषःपदेपदे ॥ त्वंपितातवपुत्रोहंयशोदाजननीमम ॥ ६८ ॥ मदीयंपरिहासंचयशोदांरोहिणींवद ॥ कुमारास्या
च्छुतंसर्वंसोहमित्येवमीप्सितं ॥ ६९ ॥ कीर्तयिष्यसितत्सर्वंसर्वंगोकुलवासिनं ॥ कालःकरोतिसंसर्गंबंधूनांबंधुभिःसह॥
॥ ७० ॥ कालःकरोतिविच्छेदंविरोधंप्रीतिमेवच ॥ कालःसृष्टिंचकुरुतेकालश्चपरिपालनं ॥ ७१ ॥ कालःकरोतिसानंदंका
लःसंहरतेप्रजाः॥ सुखंदुःखंभयंशोकंजरांमृत्युंचजन्मच ॥ ७२ ॥ सर्वंकर्मानुरोधेनकालएवकरोतिच ॥ सर्वंकालकृतंता
तविस्मयंनव्रजंव्रज ॥ ७३ ॥ कुतस्त्वंगोकुलेवैश्योनंदोवैश्याधिपोनृपः ॥ वसुदेवसुतोहंचमथुरायामहोकुतः ॥ ७४ ॥
पित्रामेकंसभीतेनत्वद्गृहेचसमर्पितः ॥ पितुःपरःपितात्वंचमातामातुःपरापिवा ॥ ७५ ॥ मयादत्तेनज्ञानेनपार्वत्याचव्रजे
श्वर ॥ त्यजमोहंमहाभागगच्छतातसुखंगृहम् ॥ ७६ ॥ नंदउवाच ॥ स्मरवृंदावनंतातरम्यंपुण्यंमहोत्सवं ॥ गोकुलंगो
कुलंरम्यंसुंदरंयमुनातटम् ॥ ७७ ॥ रमणीनांसुरम्यंचत्वत्प्रियंरासमंडलं ॥ गोपालिकागोपबालान्यशोदांरोहिणींप्रि
याम् ॥ ७८ ॥ प्राणाधिकांराधिकांनकथंस्मरसिपुत्रक ॥ वारमेकंस्वल्पदिनंगोकुलंगच्छवत्सक ॥ ७९ ॥ इत्येवमुक्त्वानं
दश्चक्रोडेकृष्णंचकारसः ॥ नेत्राश्रुणाचपूर्णेनतंसिषेचशुचान्वितः ॥ ८० ॥ चुचुंबतद्गंडयुगंकृत्वावक्षसिमोहतः ॥ सानंदः
परमानंदोभगवांस्तमुवाचसः ॥ ८१ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैव० महापु० श्रीकृष्णज० नवतितमोऽध्यायः ॥ ९० ॥ श्रीभगवानुवा
च ॥ निषेकेनपरिष्वंगोविभेदस्तेनवाभवेत् ॥ क्षणेनदर्शनंतेननिषेकःकेनवार्यते ॥ १ ॥ गमनागमनार्थंचाप्युद्धवःकथयि

ष्यति ॥ प्रस्थापयामितंशीघ्रंविज्ञास्यसिततःपितः ॥ २ ॥ यशोदांरोहिणींचैवगोपिकांगोपबालकान् ॥ प्राणाधिकांरा
धिकांतांगत्वासंबोधयिष्यति ॥ ३ ॥ एतस्मिन्नंतरेतत्रवसुदेवश्चदेवकी ॥ बलदेवश्चोद्धवश्चतथाक्रूरश्चसत्वरम् ॥ ४ ॥ व
सुदेवउ० ॥ ॥ नंदत्वंबलवान्ज्ञानीसद्बंधुश्चसखामम ॥ त्यजमोहंगृहंगच्छवत्सस्तेयंयथामम ॥ ५ ॥ द्वारभूतागोकुलाच्च
मथुरानास्तिबांधवः ॥ महोत्सवेसदानंदेनंदद्रक्ष्यसिपुत्रकं ॥ ६ ॥ श्रीदेवक्युवाच ॥ ॥ यथायमावयोःपुत्रस्तथैवभवतो
ध्रुवम् ॥ सालसःकेनहेनंदशुचादेहोहिलक्ष्यते ॥ ७ ॥ एकादशाब्दंसबलःस्थित्वातेमंदिरेसुखं ॥ कथंस्वल्पदिनेनैवशोकग्र
स्तोभविष्यसि ॥ ८ ॥ तिष्ठपुत्रेणसार्द्धंचमथुरायांकियद्दिनम् ॥ पूर्णचंद्राननंपश्यजन्मत्वंसफलंकुरु ॥ ९ ॥ श्रीभगवा
नुवाच ॥ ॥ गच्छोद्धवसुखंभद्रंभविष्यतितवप्रियं ॥ प्रहर्षंगोकुलंगत्वायशोदांरोहिणींप्रसूम् ॥ १० ॥ गोपबालसमूहंच
राधिकांगोपिकागणम् ॥ प्रबोधयाध्यात्मिकेनमद्दत्तेनशुचिच्छिदा ॥ ११ ॥ नंदस्तिष्ठतुसानंदंमन्मातुराज्ञयाशुचा ॥ नं
दस्थितिंमद्दिनयंयशोदांकथयिष्यसि ॥ १२ ॥ इत्येवमुक्त्वाश्रीकृष्णःपित्रामात्राबलेनच ॥ अक्रूरेणसमंतूर्णंययावा
भ्यंतरंगृहम् ॥ १३ ॥ उद्धवोरजनींस्थित्वामथुरायांचनारद ॥ प्रभातेप्रययौशीघ्रंरम्यंवृंदावनंवनं ॥ १४ ॥ इतिश्रीब्र०
म०श्रीकृष्णजन्मखंडैकनवतितमोऽध्यायः ॥ ९१ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ श्रीकृष्णप्रेरितोहृष्टःप्रणम्यचगणेश्वरं ॥
स्मरन्नारायणंशंभुंदुर्गांलक्ष्मींसरस्वतीं ॥ १ ॥ गंगांचमनसिध्यात्वादिगीशंतंमहेश्वरम् ॥ प्रजगायोद्धवश्चैवदृष्ट्वामंगल
सूचकं ॥ २ ॥ शुश्रावदुंदुभिंघंटांनादंशंखध्वनिंतथा ॥ हरिशब्दंचसंगीतंशुश्रावमंगलध्वनिम् ॥ ३ ॥ ब्राह्मणानांसमूहं
चकृष्णसारंवृषंधृतं ॥ सद्योमांसंगजेंद्रंचनृपेंद्रंश्वेतघोटकं ॥ ४ ॥ दृष्ट्वैवंपथिकल्याणंप्रापवृंदावनंवनं ॥ ददर्शपुरतोवृक्षं

भांडीरवटमक्षयं ॥ ५ ॥ स्निग्धपूर्णरक्तवर्णंपुण्यदंतीर्थमीप्सितं ॥ सुवेषान्बालकांश्चैवरक्तभूषणभूषितान् ॥ ६ ॥ वदतोबल
कृष्णेतिरुदतश्चशुचान्वितान् ॥ तानाश्वास्ययया॑ौदूरंप्रविश्यनगरंमुदा ॥ ७ ॥ ददर्शनंदशिबिरंरचितंविश्वकर्मणा ॥ मणि
रत्नविनिर्माणंमुक्तामाणिक्यहीरकैः ॥ ८ ॥ पारच्छिन्नमनोरम्यंसद्रत्नकलशान्वितं ॥ द्वारंचित्रंविचित्राढयंदृष्ट्वाचप्रवि
वेशसः ॥ ९ ॥ अवरुह्यरथात्तूर्णंतस्थौतत्प्रांगणेमुदा ॥ यशोदारोहिणीशीघ्रंपप्रच्छकुशलंपरम् ॥ १० ॥ आसनंचजलं
गांचमधुपर्कंददौमुदा ॥ क्वनंदःक्वबलःकृष्णःसत्यंतत्कथयोद्धव ॥ ११ ॥ उद्धवःकथयामाससर्वंभद्रंक्रमेणच ॥ सार्द्धंचबलकृ
ष्णाभ्यांनंदःसानंदपूर्वकं ॥ १२ ॥ आयास्यतिविलंबेनकृष्णोपनयनावधि ॥ युष्माकंकुशलंतत्वंविज्ञायविधिपूर्वकं ॥ १३ ॥
अहंयास्यामिमथुरांयशोदेश्टणुसांप्रतं ॥ श्रुत्वामंगलवार्तांचयशोदारोहिणीमुदा ॥ १४ ॥ ब्राह्मणायददौरत्नंसुवर्णंवस्त्रमी
प्सितं ॥ उद्धवंभोजयामासमिष्टान्नंचसुधोपमं ॥ १५ ॥ मणिश्रेष्ठंचरत्नंचददौतस्मैचहीरकं ॥ वाद्यंचवादयामासभद्रंना
नाविधंतथा ॥ १६ ॥ ब्राह्मणान्भोजयामासकारयामासमंगलं ॥ वेदांश्चपाठयामासपरमानंदपूर्वकं ॥ १७ ॥ शंकरंपूजया
मासविप्रद्वारापरंविभुं ॥ नानोपहारैर्नैवेद्यैःपुष्पधूपप्रदीपकैः ॥ १८ ॥ चंदनैर्वस्त्रतांबूलैर्मधुगव्यघृतादिभिः ॥ भवानींपूजया
मासश्रीवृंदारण्यदेवतां ॥ १९ ॥ षोडशोपचारैर्द्रव्यैश्चबलिभिर्विविधैर्मुने ॥ महिषाणांशतंशुद्धंछागलानांसहस्रकं ॥ २० ॥ मेषा
णामयुतंशुद्धंयुक्तमादायपंचकं ॥ ब्राह्मणेभ्यःस्वर्णशतंधेनूनांचशतंतथा ॥ २१ ॥ प्रददौदक्षिणांतूर्णंकृष्णकल्याणहेतवे ॥
उद्धवंपूजयामाससादरंचपुनःपुनः ॥ २२ ॥ समाश्वास्ययशोदांचरोहिणीगोपबालकान् ॥ वृद्धान्गोपालिकाःसर्वाःप्रययू
रासमंडलं ॥ २३ ॥ ददर्शरासंरुचिरंचंद्रमंडलवर्तुलं ॥ श्रीरामकदलैस्तंभैःशतकैरुपशोभितं ॥ २४ ॥ युक्तैश्चस्निग्धवसनैश्चंदना

नांचपल्लवैः॥ पट्टसूत्रनिबद्धैश्चश्रीयुक्तमाल्यजालकैः॥२५॥ दधिलाजफलैःपट्टैःपुष्पैर्दूर्वांकुरैरपि॥ चंदनागरुकस्तूरीकुं
कुमैःपरिसंस्कृतं ॥२६॥ वेष्टितंरक्षितंयत्नाद्गोपिकानांत्रिकोटिभिः ॥ त्रिलक्षैःसुंदरैरम्यैःसंसिक्तंरतिमंदिरैः॥२७॥ लक्षगो
पैःपरिवृतंकृष्णागमनशंकितैः ॥ यमुनांदक्षिणांकृत्वाप्रययौमालतीवनं ॥२८॥ चंदनानांचंपकानांयूथिकानांतथैवच ॥
केतकीमाधवीनांचवनंकृत्वाप्रदक्षिणं ॥२९॥ बकुलानांवंजुलानामशोकानांचकाननं ॥ मल्लिकानांपलाशानांशिरीषाणां
तथैवच ॥ ३० ॥ धात्रीणांकांचनानांचकर्णिकानांवनंतथा ॥ नागेश्वराणांविपिनंलवंगानांतथैवच ॥३१॥ वनंचशालता
लानांहिंतालानांवनंतथा ॥ पनसानांरसालानांलांगलानांमनोहरम् ॥ ३२ ॥ मंदारकाननंरम्यंवामंकृत्वाचसत्वरं ॥ दृष्ट्वा
कुंदवनंरम्यंसंप्राप्यमधुकाननं ॥ ३३ ॥ पुंस्कोकिलानांशब्देनमधुरेणसमन्वितं ॥ मधुव्रतसमूहानांमधुरध्वनिपूजितं ॥
॥३४॥ वन्यवृक्षैःपरिवृतंमाध्वीकाधारमीप्सितं ॥ वातेनवन्यपुष्पाणांपरितःसुरभीकृतम् ॥ ३५ ॥ तद्दृष्ट्वाराजमार्गेणय
शोदोक्तेनसांप्रतं ॥ ययौशीघ्रंनिरुद्विग्नंरहस्यंबदरीवनं ॥ ३६ ॥ श्रीफलानांचनिंबानांनारिंगाणांवनंतथा ॥ पद्मानांकरवी
राणांतुलसीनांचकाननं ॥ दृष्ट्वारक्तिमवर्णंचसुपक्वफलमीप्सितं ॥ ३७ ॥ तदेववामतःकृत्वाविवेशकदलीवनम् ॥ अती
वनिर्जनेरम्येददर्शराधिकाश्रमम् ॥ ३८ ॥ मणींद्राणांचप्राकारंपरिखादुर्गवेष्टितं ॥ अत्यगम्यंरिपूणांचमित्राणांसुगमं
सुखं ॥ ३९ ॥ गोप्यंसंकेतमार्गंचरक्षकैःपरिरक्षितं ॥ नानाचित्रविचित्राढ्यंनिर्मितंविश्वकर्मणा ॥ ४० ॥ मणींद्रमुक्ता
माणिक्यहीरहारोज्वलंपरम् ॥ रत्नेंद्रसाररचितंरत्नस्तंभैःसुशोभितं ॥ ४१ ॥ रत्नसोपानसंसक्तमंदिरेणमनोहरम् ॥ अमू
ल्यरत्नरचितंकलशैःपरिशोभितं ॥ ४२ ॥ वह्निशुद्धांशुकाभिश्चपताकाभिःपरिष्कृतं ॥ सद्रत्नदर्पणोत्कृष्टंचर्चितंश्वेतचा

मरैः ॥ ४३ ॥ ददर्शसिंहद्वारंचयुक्तंरत्नकपाटकैः ॥ द्वारोपरिविचित्रंचरम्यंवृंदावनंवनं ॥ ४४ ॥ कदंबकाननंरम्यंतद्वस्त्रह
रणादिकं ॥ विश्वकर्माविरचितंसुरम्यंरासमंडलं ॥ ४५ ॥ नानारत्नकुटीरंचगोपगोपीसमन्वितं ॥ रक्षितंगोपिकालक्षैर्वे
त्रहस्तैर्मनोहरैः ॥ ४६ ॥ स्वच्छंदाचरणैःशश्वदभीतैर्बलिभिर्मुदा ॥ तद्द्वारंपुरतोदृष्ट्वाविलंघ्यचजगामसः ॥ ४७ ॥ द्वितीय
द्वारमुल्लंघ्यतस्मादुत्तममीप्सितं ॥ द्वारंचतुर्थंसंप्राप्यसर्वस्माच्चविलक्षणं ॥ ४८ ॥ तत्पश्चात्पंचमंद्वारंददर्शचित्रमुत्तमं ॥
द्वारषट्कंचप्रययौसर्वतोरुचिरंपरं ॥ ४९ ॥ रामरावणयोर्युद्धंभित्तिचित्रंमनोहरम् ॥ दशावतारंविष्णोश्चकृत्रिमंरासमंड
लं ॥ ५० ॥ यमुनांजलकेलींचरचितांविश्वकर्मणा ॥ गोपिकानांसहस्रेणषष्ठद्वारंचरक्षितं ॥ ५१ ॥ रत्नेंद्रसारनिर्माणभूषणै
र्भूषितेनच ॥ सद्रत्नदंडहस्तेनहीरकैर्भूषितेनच ॥ ५२ ॥ मणींद्रमुक्तामाणिक्यहीरहारान्वितेनच ॥ माधवीतत्प्रधानासा
पप्रच्छसांप्रतंशिवम् ॥ ५३ ॥ ददौप्रत्युत्तरंसर्वंक्रमेणचसउद्धवः ॥ गत्वाविज्ञापयामासराधाप्रियसखीगणम् ॥ ५४ ॥
सामाधवीमहात्दृष्टातत्रसंस्थाप्यतंमुदा ॥ श्रुत्वामंगलवार्तांचराधाप्रियसखीगणैः ॥ ५५ ॥ कृत्वाशंखध्वनिंघंटांमृदंग
पणहस्वनं ॥ कृत्वानिर्मंथनंशीघ्रमुद्धवंप्रियमागतम् ॥ ५६ ॥ कृष्णाप्रवेशयामासराधाभ्यंतरमुत्तमं ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणं
गत्वामंदिरमुत्तमं ॥ ५७ ॥ ददर्शपुरतोराधांकुह्वांचंद्रकलोपमाम् ॥ सुपक्वपद्मनेत्रांचशयानांशोकमूर्छितां ॥ ५८ ॥ रुदंतीं
रक्तवदनांक्लिष्टांचत्यक्तभूषणां ॥ निश्चेष्टांचनिराहारांसुवर्णवर्णकुंडलां ॥ ५९ ॥ शुष्किताधरकंठांचकिंचिन्निश्वाससंयुतां
॥ प्रणनामचतांदृष्ट्वाभक्तिनम्रात्मकंधरः ॥ ६० ॥ पुलकांचितसर्वांगोभक्त्याभक्तःसउद्धवः ॥ उद्धवउ० ॥ वंदेराधापदांभो
जंब्रह्मादिसुरवंदितं ॥ यत्कीर्तिकीर्तनेनैवपुनातिभुवनत्रयम् ॥ ६१ ॥ नमोगोकुलवासिन्यैराधिकायैनमोनमः ॥ शतशृं

गनिवासिन्यैचंद्रवत्यैनमोनमः ॥ ६२ ॥ तुलसीवनवासिन्यैवृंदारण्यैनमोनमः ॥ रासमंडलवासिन्यैरासेश्वर्यैनमोनमः ॥ ॥ ६३ ॥ विरजातीरवासिन्यैवृंदायैचनमोनमः ॥ वृंदावनविलासिन्यैकृष्णायैचनमोनमः ॥६४॥ नमःकृष्णप्रियायैच शांतायैचनमोनमः ॥ कृष्णवक्षस्थितायैचतत्प्रियायैनमोनमः ॥ ६५ ॥ नमोवैकुंठवासिन्यैमहालक्ष्म्यैनमोनमः ॥ विद्याधिष्ठातृदेव्यैचसरस्वत्यैनमोनमः ॥ ६६ ॥ सर्वैश्वर्याधिदेव्यैचकमलायैनमोनमः ॥ पद्मनाभप्रियायैचपद्मायैचनमोनमः ॥ ६७॥ महाविष्णोश्चमात्रेचपराद्यायैनमोनमः ॥ नमःसिंधुसुतायैचमर्त्यलक्ष्म्यैनमोनमः ॥६८॥ नारायणप्रियायैचनारायण्यैनमोनमः ॥ नमोस्तुविष्णुमायायैवैष्णव्यैचनमोनमः ॥ ६९॥ महामायास्वरूपायैसंपदायैनमोनमः ॥ नमःकल्याणरूपिण्यैशुभायैचनमोनमः ॥ ७०॥ मात्रेचतुर्णांवेदानांसावित्र्यैचनमोनमः ॥ नमोदुर्गविनाशिन्यैदुर्गादेव्यैनमोनमः ॥ ॥ ७१॥ तेजःसुसर्वदेवानांपुराकृतयुगेमुदा ॥ अधिष्ठानकृतायैचप्रकृत्यैचनमोनमः ॥७२॥ नमस्त्रिपुरहारिण्यैत्रिपुरायैनमोनमः ॥ सुंदरीषुचरम्यायैनिर्गुणायैनमोनमः ॥ ७३ ॥ नमोनिद्रास्वरूपायैनिर्गुणायैनमोनमः ॥ नमोदक्षसुतायैचनमःसत्यैनमोनमः ॥ ७४ ॥ नमःशैलसुतायैचपार्वत्यैचनमोनमः ॥ नमोनमस्तपस्विन्यैत्युमायैचनमोनमः ॥ ७५ ॥ निराहारस्वरूपायैत्यपर्णायैनमोनमः ॥ गौरीलोकविलासिन्यैनमोगौर्यैनमोनमः ॥ ७६ ॥ नमःकैलासवासिन्यैमाहेश्वर्यैनमोनमः ॥ निद्रायैचदयायैचश्रद्धायैचनमोनमः ॥ ७७ ॥ नमोधृत्यैक्षमायैचलज्जायैचनमोनमः ॥ तृष्णायैक्षुत्स्वरूपायैस्थितिकर्त्र्यैनमोनमः ॥ ७८ ॥ नमःसंहाररूपिण्यैमहामार्यैनमोनमः ॥ भयायैचाभयायैचमुक्तिदायैनमोनमः ॥ ७९॥ नमःस्वधायैस्वाहायैशांत्यैकांत्यैनमोनमः ॥ नमस्तुष्ट्यैचपुष्ट्यैचदयायैचनमोनमः ॥ ८० ॥ नमोनिद्रास्वरूपायैश्रद्धा

यैचनमोनमः ॥ क्षुत्पिपासास्वरूपायैलज्जायैचनमोनमः ॥ ८१ ॥ नमोधृत्यैक्षमायैचचेतनायैनमोनमः ॥ सर्वशक्ति
स्वरूपिण्यैसर्वमात्रेनमोनमः॥८२॥ अम्नौदाहस्वरूपायैभद्रायैचनमोनमः॥शोभायैपूर्णचंद्रेचशरत्पद्मेनमोनमः॥८३॥
नास्तिभेदोयथादेविदुग्धधावल्ययोःसदा ॥ यथैवंगंधभूम्योश्चयथैवंजलशैत्ययोः ॥ ८४ ॥ यथैवंशब्दनभसोर्ज्योतिः
सूर्यकयोर्यथा ॥ लोकेवेदेपुराणेचराधामाधवयोस्तथा ॥८५॥ चेतनंकुरुकल्याणिदेहिमामुत्तरंसति ॥ इत्युक्त्वाचोद्धव
स्तत्रप्रणनामपुनःपुनः॥८६॥ इत्युद्धवकृतंस्तोत्रंयःपठेद्भक्तिपूर्वकं॥ इहलोकेसुखंभुक्त्वायात्यंतेहरिमंदिरं॥८७॥ नभ
वेद्बंधुविच्छेदोरोगःशोकःसुदारुणः॥ प्रोषितास्त्रीलभेत्कांतंभार्याभेदीलभेत्प्रियां ॥ ८८ ॥ अपुत्रोलभतेपुत्रान्निर्धनोल
भतेधनं॥ निर्भूमिर्लभतेभूमिंप्रजाहीनोलभेत्प्रजां ॥८९ ॥ रोगाद्विमुच्यतेरोगीबद्धोमुच्येतबंधनात् ॥ भयान्मुच्येतभी
तस्तुमुच्येतापन्नआपदः ॥ ९० ॥ अस्पष्टकीर्तिःसुयशामूर्खोभवतिपंडितः ॥ ९१ ॥ इतिश्रीब्र०म०श्रीकृष्णज०राधास्तो
त्रेद्विनवतितमोऽध्यायः ॥ ९२ ॥ श्रीनारायणउ० ॥ ॥ उद्धवस्तवनंश्रुत्वाचेतनंप्राप्यराधिका ॥ विलोक्यकृष्णाकारंचत
मुवाचशुचान्विता ॥ १ ॥ श्रीराधिकोवाच ॥ ॥ किन्नामभवतोवत्सकेनवाप्रेरितोभवान् ॥ आगतोवाकुतइतिब्रूहिमांके
नहेतुना ॥ २ ॥ कृष्णाकृतिस्त्वंसर्वांगैर्मन्येत्वांकृष्णपार्षदं ॥ कृष्णस्यकुशलंब्रूहिबलदेवस्यसांप्रतं ॥ ३ ॥ नंदस्तिष्ठतित
त्रैवहेतुनाकेनतद्वद ॥ समायास्यतिगोविंदोरम्यंवृंदावनंवनं ॥ ४ ॥ पुनर्द्रक्ष्यामितस्यैवपूर्णचंद्रमुखंशुभं ॥ पुनःक्रीडां
करिष्यामितेनाहंरासमंडले ॥ ५ ॥ जलेचविहरिष्यामिपुनर्वासखिभिःसह ॥ श्रीनंदनंदनांगेचपुनर्दास्यामिचंदनं ॥ ६ ॥
उद्धवउ० ॥ ॥ उद्धवेत्यभिधानंमेक्षत्रियोहंवरानने ॥ प्रेषितःशुभवार्तार्थंकृष्णेनपरमात्मना ॥ ७ ॥ तवांतिकंसमायातःपा

र्षदोहंहरेरपि ॥ कृष्णस्यबलदेवस्यशिवंनंदस्यसांप्रतम् ॥ ८ ॥ श्रीराधिकोवाच ॥ ॥ अस्तितद्यमुनाकूलंसुगंधिपवनो
स्तिसः ॥ तरुयकेलिकदंबानांमूलमस्त्येवसांप्रतम् ॥ ९ ॥ पुंण्यंवृंदावनंरम्यंतद्विद्यमानमीप्सितं ॥ पुंस्कोकिलानांविरु
तंतल्पंचंदनचर्चितं ॥ १० ॥ चतुर्विधंचभोज्यंचमधुपानंचसुंदरं ॥ दुरंतोदुःखदोप्यस्तिपापिष्ठोमन्मथस्तथा ॥ ११ ॥ ते
चरत्नप्रदीपाश्चज्वलंतिरासमंडले ॥ मणींद्रसारनिर्माणमस्त्येवंरतिमंदिरं ॥ १२ ॥ गोपांगनागणोस्त्येवंपूर्णचंद्रोस्तिशो
भितः ॥ सुगंधिपुष्परचितंतल्पंचंदनचर्चितं ॥ १३ ॥ तांबूलंरतिभोगार्हंकर्पूरादिसुसंस्कृतं ॥ सुगंधिमालतीमाल्यंश्वेत
चामरदर्पणं ॥ १४ ॥ मुक्तामाणिक्यसंसक्तहीरहारमनोहरं ॥ नानोपकाननंरम्यंरम्यक्रीडासरोवरं ॥ १५ ॥ सुगंधिपुष्पो
द्यानंचपद्मश्रेणीमनोहरं ॥ अस्त्येवंसर्वविभवःप्राणनाथःकुतोमम ॥ १६ ॥ हाकृष्णहारमानाथकासिमेप्राणवल्लभ ॥ क्वा
पराधोदास्याश्चदासीदोषःपदेपदे ॥ १७ ॥ इत्येवमुक्त्वासादेवीपुनर्मूर्छामवापसा ॥ चेतनंकारयामासपुनरेवसउद्धवः ॥ तां
दृष्ट्वापरमाश्चर्यंमेनेक्षत्रियपुंगवः ॥ १८ ॥ सखिभिःसप्तभिःशश्वत्सेवितांश्वेतचामरैः ॥ गोपीनांचत्रिलक्षैश्चसुप्रियैःप्रियसे
विताम् ॥ १९ ॥ दिवानिशंवेष्टितांचगोपीनांशतकोटिभिः ॥ काचित्कज्जलहस्ताचकाचिन्माल्यधरापरा ॥ २० ॥ काचि
त्सिंदूरहस्ताचकाचिद्गोरोचनाकरा ॥ काचिच्चंदनपात्राचहस्तेकृत्वाचतिष्ठति ॥ २१ ॥ काचिद्दर्पणहस्ताचकाचित्कुंकु
मवाहिका ॥ कस्तूरीपात्रमिष्टंचकाचिद्वहतितत्रवै ॥ २२ ॥ काचिच्चंपकपात्रंचकरेधृत्वाचतिष्ठति ॥ मधुभिर्मधुरैःपूर्ण
पात्रंधृत्वाशुचान्विता ॥ २३ ॥ काचित्सुगंधितैलंचगृहीत्वापरितिष्ठति ॥ काचिद्वहतितांबूलंकर्पूरादिसुवासितं ॥ २४ ॥
काचिद्वासितमिष्टंचजलंधृत्वाचतिष्ठति ॥ क्रीडापुत्तलिकांकाचिच्चित्राढ्यांपरिरक्षति ॥ २५ ॥ काचिद्वहतिकंदुकंकाचि

च्चरत्नभूषणं ॥ वह्निशुद्धांशुकंकाचिदमूल्यंपरिरक्षति ॥ २६ ॥ काचिद्भक्ष्योपहारंचगृहीत्वापरिवर्तते ॥ काचिच्च केशवेषा
र्थंकरोतिमाल्यमीप्सितम् ॥ २७ ॥ काचित्कंकतिकांधृत्वापुरतःपरितिष्ठति ॥ काचिद्यावकहस्ताचकाचिद्धात्रीरसंमु
दा ॥ २८ ॥ दूरतोपिवहत्येवंभीताचपरितिष्ठति ॥ काचिद्भीताभियास्तौतिकाचिद्रोदतिशोकतः ॥ २९ ॥ काचित्तांबो
धयत्येवविदग्धाविरहातुराम् ॥ काचिदुत्तापतप्ताचस्निग्धतल्पेमनोहरे ॥ ३० ॥ स्थापयेद्देहदूरार्थंस्निग्धपद्मदलेशुभे ॥ ए
वंभूतांचतांदृष्ट्वाचोवाचपुनरुद्धवः ॥ ३१ ॥ सुप्रियंकर्णपीयूषंविनयेनचभीतवत् ॥ ॥ उद्धवउवाच ॥ ॥ जानेत्वांदेवदेवी
शांसुस्निग्धांसिद्धयोगिनीम् ॥ ३२ ॥ सर्वशक्तिस्वरूपांचमूलप्रकृतिमीश्वरीं ॥ श्रीदामशापाद्धरणींप्राप्तागोलोककामिनीं
॥ ३३ ॥ कृष्णप्राणाधिकांदेवींतद्वक्षस्थलवासिनीं ॥ सर्वशक्तिस्वरूपांचमूलप्रकृतिमीश्वरीम् ॥ ३४ ॥ शृणुदेविप्रवक्ष्या
मिशुभवार्तामभीप्सितां ॥ सुस्थिरंसखिभिःसार्द्धंत्वदयस्निग्धकारिणीं ॥ ३५ ॥ दुःखदावाग्निदग्धायाःसुधावर्षणरूपि
णीं ॥ विरहव्याधियुक्तायारसायनसमांशुभां ॥ ३६ ॥ तत्रतिष्ठतिनंदोयंसानंदोमुदितःसदा ॥ निमंत्रितश्चवसुनाकृष्णोप
नयनावधि ॥ ३७ ॥ गृहीत्वासबलंकृष्णंसांगेमंगलकर्मणि ॥ सनंदोपरमानंदोमुदायास्यतिगोकुलं ॥ ३८ ॥ आदित्यकृ
ष्णोमुदितःप्रणम्यमातरंपुनः ॥ नक्तमायास्यतिमुदापुण्यंवृंदावनंवनम् ॥ ३९ ॥ अचिराद्द्रक्ष्यसिसतिश्रीकृष्णमुखपंक
जं ॥ सर्वविरहदुःखंचसंत्यक्ष्यसिचसांप्रतम् ॥ ४० ॥ सुस्थिराभवमातस्त्वंत्यजशोकंसुदारुणम् ॥ वह्निशुद्धांशुकंरम्यं
परिधायप्रहर्षिता ॥ ४१ ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणभूषणग्रहणंकुरु ॥ गृहाणचंदनंस्निग्धंकस्तूरीकुंकुमान्वितं ॥ ४२ ॥ कुरु
ष्वकेशसंस्कारंमालतीमाल्यभूषितम् ॥ सुवेषंकुरुकल्याणिगंडेचचित्रपत्रकम् ॥ ४३ ॥ सिंदूरबिंदुंसीमंतेकस्तूरीचंदना

न्वितम् ॥ अलक्तकाक्तंचरणंयुक्तंयावकभूषणैः ॥ ४४ ॥ कुरुष्वतिष्ठचोत्तिष्ठरत्नसिंहासनेवरे ॥ सपंकपंकजंतल्पंत्यज
सार्द्धंशुचासति ॥ ४५ ॥ भुंक्ष्वकृष्णेनमनसाविशुद्धंमधुरंमधु ॥ संस्कृतंभासितंतोयंतांबूलंचसुवासितम् ॥ ४६ ॥ रत्नेंद्र
सारनिर्माणपर्यंकेसुमनोहरे ॥ वह्निशुद्धांशुकांतेचमालतीमाल्यभूषिते ॥ ४७ ॥ सुगंधियुक्तेकस्तूरीजातीचंपकचंदनैः ॥
परितोमालतीमाल्यहीरहारविभूषिते ॥ ४८ ॥ मणींद्रमुक्तामाणिक्यसुंदरैश्चपरिष्कृते ॥ पुष्पमाल्योपधानेचमंगलार्हैर्मु
दान्विता ॥ ४९ ॥ शयनंकुरुदेवेशिगोपीभिःसेवितासदा ॥ करोतिसेवनंशश्वत्प्रियालीश्वेतचामरैः ॥ ५० ॥ पदारविंद
सेवांचगोपीभक्तामनोहरे ॥ सद्रत्नसारनिर्माणपर्यंकेसुमनोहरे ॥ ५१ ॥ इत्येवमुक्त्वास्वमुनेपुनस्तूष्णींबभूवह ॥ प्रणम्य
पादपद्मंचब्रह्मादिसुरवंदितं ॥ ५२ ॥ उद्धवस्यवचःश्रुत्वासस्मिताराधिकासती ॥ कौतुकंचददौतस्मैरत्नसारांगुलीयकं
॥ ५३ ॥ अमूल्यंसुंदरंरम्यंविश्वकर्मविनिर्मितं ॥ मुखशोभंपीतवर्णंसुदीप्तंसुप्रदीपवत् ॥ ५४ ॥ कृष्णायवह्निनादत्तमपू
र्वंरासमंडले ॥ मणिकुंडलयुग्मंचामूल्यरत्नविनिर्मितं ॥ ५५ ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंसर्वभूषणमीप्सितम् ॥ वह्निशुद्धांशु
कयुगंरत्ननिर्माणनायकम् ॥ ५६ ॥ हीरहारविनिर्माणंहारंचसुमनोहरं ॥ पुरादत्तंचसुप्रीत्याकृष्णायवरुणेनच ॥ ५७ ॥
श्रीसूर्येणचयद्दत्तंश्रीकृष्णायस्यमंतकं ॥ प्रदत्तंकौतकंतस्मैयद्दत्तंहरिणापुरा ॥ ५८ ॥ यद्दत्तंचमहेंद्रेणरत्नसिंहासनंपरं ॥
तत्प्रदत्तंमुदादेव्यातस्मैप्रीत्याचराधया ॥ ५९ ॥ मणींद्रसारनिर्माणंछत्ररत्नंमनोहरं ॥ मुक्तामाणिक्यसारेणहीरहारसम
न्वितं ॥ ६० ॥ विचित्ररत्नपद्मेनचित्रितंवारुणंसदा ॥ शोभितंपरितश्चान्यैरत्ननिर्माणदर्पणैः ॥ ६१ ॥ यद्दत्तंब्रह्मणा
प्रीत्याहरयेरासमंडले ॥ सुप्रीत्याराधयातत्रप्रदत्तमुद्धवायच ॥ ६२ ॥ मणिसारविनिर्माणंमणिराजविराजितं ॥ जपा

माल्यंसंस्कृतंचयद्दत्तंशंभुनापुरा ॥ ६३ ॥ तदेवदत्तंतस्मैचाप्यमूल्यंपुण्यदंशुभं ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिहरंचातिमनोह
रं ॥ ६४ ॥ चंद्रकांतमणिंरम्यंचंद्रदत्तंपरिष्कृतं ॥ चंद्रावलीददौतस्मैसुदीप्तंपूर्णचंद्रवत् ॥ ६५ ॥ विशुद्धंमधुपर्कंचमधुपा
त्रंयदक्षयं ॥ धर्मेणयत्प्रदत्तंचतद्दत्तंप्रिययाहरेः ॥ ६६ ॥ जलभोजनपात्रंचशुद्धंस्वर्णविनिर्मितम् ॥ मिष्टान्नंपरमान्नंच
ददौसुस्वादुपिष्टकं ॥ ६७ ॥ भोजनंकारयित्वाचकर्पूरादिसुवासितं ॥ तांबूलंचददौशीघ्रंमाल्यंसुस्निग्धचंदनं ॥ ६८ ॥ शु
भाशिषंचप्रददौवांछितंप्रवरंवरं ॥ ज्ञानंकृष्णेनयद्दत्तंगोलोकेरासमंडले ॥ ६९ ॥ पुरुषाणांशतंयावन्निश्चलांकमलांददौ ॥
विद्यांयशस्करींशुद्धांयशःकीर्तिंसुनिर्मलां ॥ ७० ॥ सर्वसिद्धिंहरेर्दास्यंहरिभक्तिंचनिश्चलां ॥ पार्षदप्रवरत्वंचपार्षदंचहरे
रिति ॥ ७१ ॥ वरंप्रसादंदत्वाचसमुत्थायमुदान्वितं ॥ वह्निशुद्धांशुकेधृत्वाचामूल्यंरत्नभूषणं ॥ ७२ ॥ हीरहारंरत्नमालां
परिधायमनोहरां ॥ सिंदूरंकज्जलंपुष्पमाल्यंसुस्निग्धचंदनं ॥ ७३ ॥ रत्नसिंहासनस्थंतंपूजितापूजितंमुदा ॥ वेष्टिताहर्षनि
रतंगोपीनांशतकोटिभिः ॥ ७४ ॥ तप्तकांचनवर्णाभाशतचंद्रसमप्रभा ॥ श्रीराधिकोवाच ॥ ॥ सत्यमायास्यतिहरिःसत्यं
निष्कपटंवद ॥ ७५ ॥ वदतथ्यंभयंत्यक्त्वासत्यंब्रूहिसुसंसदि ॥ वरंकूपशताद्वापिवरंवापीशतात्क्रतुः ॥ ७६ ॥ वरंक्रतुशता
त्पुत्रःसत्यंपुत्रशतात्किल ॥ नहिसत्यात्परोधर्मोनानृतात्पातकंपरं ॥ ७७ ॥ उद्धवउवा० ॥ ॥ सत्यमायास्यतिहरिःसत्यं
द्रक्ष्यसिसुंदरि ॥ ध्रुवंत्यक्ष्यसिसंतापंदृष्ट्वाचंद्रमुखंहरेः ॥ ७८ ॥ मद्दर्शनान्महाभागेगतस्तेविरहज्वरः ॥ नानाभोगंसुखं
भुंक्ष्वत्यजचिंतांदुरत्ययाम् ॥ ७९ ॥ अहंप्रस्थापयास्यामिगत्वामधुपुरींहरिं ॥ विधायतत्प्रबोधंचकार्यमन्यत्करिष्य
ति ॥ ८० ॥ विदायंकुरुमेमातर्यास्यामिहरिसन्निधिं ॥ सर्वंतंकथयिष्यामितद्वृत्तांतंयथोचितं ॥ ८१ ॥ श्रीराधिकोवाच ॥

गमिष्यसियदावत्समथुरांसुमनोहराम् ॥ शृणुदुःखकथांकांचित्तिष्ठवत्सस्थिरोभव ॥ ८२ ॥ मांविस्मृतोनभवसिविर
हज्वरकातरां ॥ कथयिष्यामिमत्कांतंध्रुवंप्रस्थापयिष्यसि ॥ ८३ ॥ नारीणांमनसोवार्ताकोवाजानातिपंडितः ॥ किंचि
च्छास्त्रानुसारेणप्रकरोतिनिरूपणं ॥ ८४ ॥ वेदावक्तुंनशक्ताश्चशास्त्राणिकिंवदंतिच ॥ कथयिष्यामित्वांसर्वंपुत्रकृष्णंचव
क्ष्यसि ॥ ८५ ॥ गेहेवनेनभेदोमेपश्वादिषुयथानृषु ॥ किंवाजलंकिमुस्वप्नमज्ञानंचदिवानिशं ॥ ८६ ॥ आत्मानंचनजाना
मिचोदयंचंद्रसूर्ययोः ॥ क्षणंप्राप्यहरेर्वार्तांचेतनंमेबभूवह ॥ ८७ ॥ कृष्णाकृतिंचपश्यामिशृणोमिमुरलिध्वनिं ॥ कुलल
ज्जांभयंत्यक्त्वाचिंतयामिहरेःपदं ॥ ८८ ॥ संप्राप्यसर्वंजगतामीश्वरंप्रकृतेःपरं ॥ नज्ञानंमाययातस्यज्ञात्वागोपपतेर्मम ॥
॥ ८९ ॥ ध्यायंतेयत्पदांभोजंवेदाब्रह्मादयःसुराः ॥ सभर्त्सितोमयाकोपात्तद्धृदिशल्यमिदंमम ॥ ९० ॥ तत्पदांभोजसे
वाभिर्गुणप्रस्तावतोपिवा ॥ तद्भक्त्यायत्क्षणोनीतोध्यानेनपूजयाथवा ॥ ९१ ॥ तत्रापिमंगलंसर्वंहर्षमायुर्व्यवस्थितं ॥
विघ्नंचतद्दिसंतापस्तद्विच्छेदेसदोद्भव ॥ ९२ ॥ क्रीडाप्रीतिर्नभवितातादृशीष्टापुनर्मम ॥ तादृशंप्रेमसौभाग्यंनिर्जनेनचसं
गमः ॥ ९३ ॥ वृंदावनंनयास्यामितत्संगेपुनरुद्धव ॥ चंदनंवानदास्यामिनंदनंदनवक्षसि ॥ ९४ ॥ मालांतस्मैनदास्यामि
नद्रक्ष्यामिमुखांबुजं ॥ मालतीनांकेतकीनांचंपकानांचकाननं ॥ ९५ ॥ पुनरेवनयास्यामिसुंदरंरासमंडलं ॥ हरिसंगेनया
स्यामिरम्यंचंदनकाननं ॥ ९६ ॥ पुनरेवनयास्यामिमलयंरत्नमंदिरं ॥ माधवीनांवनंरम्यंरहस्यंमधुकाननं ॥ ९७ ॥ श्रीखंड
काननंरम्यंस्वच्छंचंद्रसरोवरं ॥ विस्पंदकंसुरवनंनंदनंपुष्पभद्रकम् ॥ ९८ ॥ भद्रकंहरिणासार्द्धंनयास्यामिपुनःपुनः ॥ क्व
सारम्याविकसितामाधवेमाधवीलता ॥ ९९ ॥ क्वगतामाधवीरात्रिःक्वमधुःक्वापिमाधवः ॥ इत्येवमुक्त्वासाराधाध्यात्वा

कृष्णपदांबुजं ॥ १०० ॥ पुनर्मूर्छांचसंप्राप्यरुदंतीपुलकान्विता ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्म०महापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेराधो
द्धवसंवादेत्रिनवतितमोऽध्यायः ॥ ९३ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ उद्धवोविस्मयंप्राप्यभयंचविपुलंमुने ॥ चेतनं
कारयामासतामुवाचमृतामिव ॥ १ ॥ तद्भक्तिंसमभिज्ञायस्वात्मानंभक्तसंख्यकं ॥ तुछंमेनेजगत्सर्वंदृष्ट्वाभाग्यवतींसतीं
॥ २ ॥ उद्धवउवाच ॥ ॥ चेतनंकुरुकल्याणिजगन्मातर्नमोस्तुते ॥ त्वमेवप्राक्तनंसर्वंकृष्णंद्रक्ष्यसिसांप्रतम् ॥ ३ ॥ त्व
त्तोविश्वंपवित्रंचत्वत्पादरजसामही ॥ सुपवित्रंत्वद्वदनंपुण्यवत्यश्चगोपिकाः ॥ ४ ॥ लोकास्त्वामेवगायंतिसंगीतैर्मंगल
स्तवैः ॥ त्वत्सुकीर्तिंचवेदाश्चसनकाद्याश्चसंततम् ॥ ५ ॥ कृतपापहरांपुण्यांतीर्थपूजांचनिर्मलाम् ॥ हरिभक्तिप्रदांभद्रांस
र्वविघ्नविनाशिनीं ॥ ६ ॥ त्वमेवराधात्वंकृष्णस्त्वंपुमान्प्रकृतिःपरा ॥ राधामाधवयोर्भेदोनपुराणेश्रुतौतथा ॥ ७ ॥ राधि
कांमूर्छितांदृष्ट्वापश्चात्कृत्वातमुद्धवं ॥ उवाचमाधवीगोपीराधायाःपुरतस्थिता ॥ ८ ॥ माधव्युवाच ॥ ॥ किंवाचोरस्य
कृष्णस्यरूपंवावेषमुत्तमं ॥ किंसुखंविभवंकिंवागौरवंचाप्यमुत्तमम् ॥ ९ ॥ किंवातद्वीर्यमैश्वर्यंशौर्यंवादुरतिक्रमं ॥ किं
वासिद्धंप्रसिद्धंवाकिंवातुल्यंगुणोत्तमम् ॥ १० ॥ इतोवाकुतआयातःपुनरेवकुतोगतः ॥ बालकोगोपवेषश्चनहिराजात्मजः
पुमान् ॥ ११ ॥ त्वंकिंस्मरसिकल्याणिगोपालंनंदनंदनं ॥ आत्मानंरक्षयत्नेनकःप्रियःस्वात्मनःपरः ॥ १२ ॥ मालत्युवाच
धिक्त्वांराधेतिनिर्लज्जांतवैवजीवनंवृथा ॥ जगतोयुवतीनांचकरोषिसुयशःक्षयम् ॥ १३ ॥ नारीणांगोपनंकार्यंसुव्यक्ते
सयशःक्षयम् ॥ यत्नेनचक्षुषोर्बाहंसखिसंचरणंकुरु ॥ अंतरेपतिभावंचसंगोप्यभावनंकुरु ॥ १४ ॥ नवैजातिश्चशत्रूणां
मित्राणांचसुरेश्वरि ॥ शत्रुःकार्यवशेनैवमित्रंचकर्मणाभवेत् ॥ १५ ॥ स्वकार्यमुद्धरेत्प्राज्ञःकार्यध्वंसेनमूर्खता ॥ कःक

स्यवल्लभोराधेकःकस्याप्रियएवच ॥ १६ ॥ कार्यंचसमयंज्ञात्वासंतःकुर्वंतिसंततं ॥ शत्रुर्धनापहारीचप्राणहर्तातितःपरः ॥ १७ ॥ कटुवक्तादुःखदाताशत्रूणांलक्षणंश्रृणु ॥ स्वकुलात्वांबहिष्कृत्यविसृज्यशोकसागरे ॥ १८ ॥ गृहीत्वाचेतनंप्राणान्निष्ठुरोदारुणोगतः ॥ किंकिंस्मरसिमूढेहित्यजशोकंसुदारुणम् ॥ १९ ॥ आत्मानंरक्षयत्नेनकःप्रियःस्वात्मनःपरः ॥ पद्मावत्युवाच ॥ ॥ भवताकथितंपूर्णंयमुनाजलसन्निधौ ॥ २० ॥ अरसस्यरतिर्दूरंनारीणांनमुखंप्रिये ॥ विद्युज्जलांजलेरेखाखलानांप्रीतिरेवच ॥ २१ ॥ ननीतिर्नातिशास्त्रेषुसुविश्वासःखलेषुच ॥ यदात्वंयमुनाकूलेमुखंवीक्ष्यहरेरहो ॥ २२ ॥ सस्मितंसुकटाक्षंचपुनःकृत्वास्यगोपनं ॥ पुनःपुनस्त्वंसंवीक्ष्यत्वयात्यक्तंचचेतनम् ॥ २३ ॥ गृहंत्यक्त्वागुरुभयंसखीनांवचनंशुभं ॥ संततंध्यायतेकृष्णंनाहारंजीवनंतथा ॥ २४ ॥ कृष्णोमथुरायांचक्रापित्वंकदलीवने ॥ त्वंयदित्यजसिप्राणान्नाविर्भवतिसोधुना ॥ २५ ॥ कालेद्रक्ष्यसिस्वात्मानंचदिरक्षसिसुंदरि ॥ ॥ चंद्रमुख्युवाच ॥ ॥ प्राक्तनेनशुभंसर्वंसुखंचविभवश्चिरम् ॥ २६ ॥ दुःखंशोकंप्राक्तनेनविपत्संपच्चसांप्रतं ॥ भारतेपुण्यभूमौचसर्वेषामीप्सितेवरे ॥ २७ ॥ लभेत्पतिहरिंकांतंतपसाप्रकृतेःपरं ॥ तथाविप्रदहेद्गात्रंकामबाणेनसांप्रतं ॥ २८ ॥ अस्याःशत्रुःकथंचंद्रोमधुर्वामधुमाधवौ ॥ शंकरेणप्रदग्धोभूत्पुनरेवसमन्मथः ॥ २९ ॥ चंद्रंभक्षतुराहुश्चपुनश्चोद्गमनंतथा ॥ मधुश्चमित्रशोकेनप्राणांस्त्यक्त्वायौवनं ॥ ३० ॥ सुधासिंधुश्चचंद्रोविषसिंधुश्चसांप्रति ॥ सुवेषोस्याज्वलद्वह्निश्चंदनंततघृताहुतिः ॥ ३१ ॥ संततंप्रदहेद्गात्रंसुगंधिश्चसमीरणः ॥ त्यक्ताहाराममसखीपश्यश्वसितजीवती ॥ ३२ ॥ प्रशंसांकुरुकृष्णस्यमुखेनकुरुनंदन ॥ तन्नामस्मृतिमात्रेणतद्गुणश्रवणेनच ॥ ३३ ॥ तद्वार्तयाचशुभयासहसाचेतनंभवेत् ॥ ॥ शशिकलोवाच ॥

त्वंकिंमाधविजानासिकृष्णमात्मानमीश्वरं ॥ ३४ ॥ यंतंब्रह्मादयोदेवावेदाश्चत्वारएवच ॥ ध्यायंतिसंततंसंतः पादपद्मंसुरे
प्सितं ॥ ३५ ॥ पद्मासरस्वतीदुर्गासोनंतोपिमहेश्वरः ॥ यंनजानंतिसिद्धेंद्रामुनींद्रामनवस्तथा ॥ ३६ ॥ सर्वात्मनः कुतो
रूपंनिर्गुणस्यकुतोगुणाः ॥ सत्यमुक्तंचसत्यस्ययत्तदेवयथोचितम् ॥ ३७ ॥ धत्तेभारावतरणेपृथिव्याश्चमनोहरम् ॥
सुखमाल्हादकंरम्यंभक्तानुग्रहविग्रहम् ॥ ३८ ॥ किमनिर्वचनीयंचरूपंजनमनोहरं ॥ कोटिकंदर्पलावण्यंलीलाधाम
शुभाश्रयं ॥ ३९ ॥ यत्पादपद्ममधुरंमधुमंदाकिनीजलम् ॥ दध्रेशिरसिभक्त्याचसर्वेशः शंकरः परः ॥ ४० ॥ शश्वत्करो
तिवैरागीतीर्थकीर्तेश्चकीर्तनं ॥ क्षणंनृत्यतिभक्त्याचपंचवक्त्रेणगायति ॥ ४१ ॥ आहारंभूषणंवस्त्रंपरित्यज्यदिगंबरः ॥
ब्रह्मज्योतिस्वरूपंचध्यात्वाशुभ्रंसुनिर्मलं ॥ ४२ ॥ ब्रह्माचतपसाजन्मनयत्येवहिसेवया ॥ शेषः सनत्कुमारश्चसिद्धसं
घश्चयोगवित् ॥ ४३ ॥ सुशीलोवाच ॥ ॥ निर्मंथनार्हंनभवेत्तस्यकामशतंशतम् ॥ चंद्रोश्विनीकुमारोवारूपेषुकेनगुण्य
ते ॥ ४४ ॥ असंख्येषुचविश्वेषुब्रह्मविष्णुशिवादयः ॥ मुनयोमनवः सिद्धाभक्ताः संतश्चसंततम् ॥ ४५ ॥ ध्यायंतेयत्पदां
भोजंनिर्गुणस्यात्मनश्चवै ॥ वेदास्तोतुंनशक्ताश्चयमीशंचसरस्वती ॥ ४६ ॥ जडीभूताचभीताचस्तवनेनक्षमापयेत् ॥ स
हस्रवक्त्रस्तवनेकंपितश्चनिरंतरम् ॥ ४७ ॥ वेदानांजनकोब्रह्मास्तोत्रेणतस्यहीश्वरः ॥ तंसत्यंनित्यमीशंचमाधवीपरि
निंदति ॥ ४८ ॥ अपवित्रासभाभूतागोपीनांजीवनंवृथा ॥ तासुपुण्यवतीराधाध्यायतेयंदिवानिशम् ॥ ४९ ॥ यन्नाम
स्मृतिमात्रेणकोटिजन्मार्जितंसखि ॥ कृतंपापभयंशोकंप्रणश्यतिनसंशयः ॥ ५० ॥ रत्नमालोवाच ॥ ॥ दधारवाम
हस्तेनशैलंगोवर्धनंहरिः ॥ ततः किंतद्यशः शौर्यंजगतांजनकस्यच ॥ ५१ ॥ शैलानांचसहस्रंयोभेत्तुंशक्तश्चदैत्यराट् ॥

लीलामात्रेणतेषांचलक्षंहंतुंक्षमोहरिः ॥ ५२ ॥ यदंशकलयाजातःसूकरोविष्णुरीश्वरः ॥ वसुधांदशनाग्रेणचोद्दधारच्चली
लया ॥ ५३ ॥ शैलानांचसहस्राणियत्रसंतिमहीतले ॥ दैत्याश्चवाप्यसंख्याश्चवीराःशूरास्तथैवच ॥ ५४ ॥ तेनैवकर्मणा
तस्यनशौर्यंनचपौरुषम् ॥ नयशश्चप्रशंसावासखिसर्वात्मनात्मना ॥ ५५ ॥ पारिजातोवाच ॥ ॥ सप्तद्वीपाचवसुधास
शैलवनसागरा ॥ कांचनीभूमिसहितासर्वाधारामनोहरा ॥ ५६ ॥ सप्तस्वर्गाश्चविविधाब्रह्मलोकावधिप्रिये ॥ विचित्राः
सुंदराश्चैवपातालानांचसप्तच ॥ ५७॥ एतैःपरिमितंविश्वंब्रह्मांडंब्रह्मणाकृतम् ॥ महद्विष्णोर्लोमकूपेतदेवंचाणुवत्स्थितं
॥ ५८ ॥ तस्ययावंतिलोमानितानिविश्वानिसंतिच ॥ सएवषोडशांशश्चकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ ५९ ॥ तस्यैवकिंयशःशौ
र्यंमहिमानमनूपमं ॥ यत्स्मरीगोपकन्याचकिंवाजानातिमाधवी ॥ ६० ॥ माधव्युवाच ॥ ॥ मयायदुक्तंनज्ञात्वामूढा
जल्पंतिगोपिकाः ॥ उद्धवश्शृणुमेवाक्यंयन्मयाकथितंशुभम् ॥ ६१ ॥ स्वेच्छयासगुणोविष्णुःस्वेच्छयानिर्गणोभवेत् ॥
भुवोभारावतरणेगोपवेषःशिशुर्विभुः ॥ ६२ ॥ यदिवेदाःपुराणानिसिद्धाःसंतश्चसंततं ॥ ब्रह्मेशशेषभक्ताश्चनजानंतियमी
श्वरं ॥ ६३ ॥ तंकिंजानामिमूढाहंयत्स्मरीगोपकन्यका ॥ तथापिमद्वचःसत्यंश्रूयतांवत्सतत्क्षणम् ॥ ६४ ॥ किमनिर्वच
नीयंचरूपंशौर्यंयशोबलम् ॥ वीर्यंवेषंचसिद्धिंचाप्यन्योवायोगुणोहरेः ॥ ६५॥ स्वेच्छामयस्यतस्यैवसगुणस्यचसांप्र
तम् ॥ किमनिर्वचनीयंचवर्ततेतद्विशेषणम् ॥ ६६ ॥ निर्गुणस्यचविष्णोश्चदेहहीनश्चस्वात्मवान् ॥ वर्ततेचकिमाख्येयं
तस्यरूपादिकंचकिम् ॥ ६७ ॥ मांनिंदतिमहामूढानबुध्वावचनंमम ॥ एषाजानातिकिंमूढातंसत्यंप्रकृतेःपरम् ॥ ६८ ॥
ज्योतिःस्वरूपंपरमंपरमात्मानमीश्वरं ॥ तमनिर्वचनीयंचभक्तानुग्रहविग्रहं ॥ ६९ ॥ यत्पादपद्मंपद्मासात्रैलोक्यजन

नीपरा ॥ सेवतेकल्पिताभीतादासीवत्सततंप्रिया ॥ ७० ॥ विष्णुमायाचप्रकृतिर्मूलरूपासनातनी ॥ ब्रह्मस्वरूपापरमा
भीतादक्षिणपार्श्वतः ॥ ७१ ॥ सरस्वतीजडीभूताभीताचपरमेश्वरी ॥ स्तोतुंनशक्तावेदाःकिंस्तुवंतिपरमेश्वरम् ॥ ७२ ॥
तासांतद्वचनंश्रुत्वाचोद्धवोभक्तिविह्वलः ॥ पुलकांचितसर्वांगोरुरोदचपपातच ॥ ७३ ॥ मूर्छांसंप्रापभक्त्याचध्यात्वातं
परमेश्वरम् ॥ तुच्छंमेनेसचात्मानंगोपीभक्त्याप्युवाचसः ॥ ७४ ॥ उद्धवउवाच ॥ ॥ धन्यंयशस्यंद्वीपानांजंबुद्वीपंम
नोहरं ॥ यत्रभारतवर्षंचपुण्यदंशुभदंतथा ॥ ७५ ॥ वणिजांचपुण्यकृतंवाणिज्यस्थलमीप्सितं ॥ अत्रकृत्वासुपुण्यंच
भुंक्तेन्यत्रशुभंफलम् ॥ ७६ ॥ धन्यंभारतवर्षंचपुण्यदंशुभदंवरम् ॥ गोपीपादाब्जरजसापूतंपरमनिर्मलम् ॥ ७७ ॥ ततो
पिगोपिकाधन्यामान्यायोषित्सुभारते ॥ नित्यंपश्यंतिराधायाःपादपद्मंसुपुण्यदं ॥ ७८ ॥ षष्टिवर्षसहस्राणितपस्तप्तंच
ब्रह्मणा ॥ राधिकापादपद्मस्यरेणूनामुपलब्धये ॥ ७९ ॥ गोलोकवासिनीराधाकृष्णप्राणाधिकापरा ॥ तत्रश्रीदामशा
पेनवृषभानसुताधुना ॥ ८० ॥ येयेभक्ताश्चकृष्णस्यदेवाब्रह्मादयस्तथा ॥ राधायाश्चापिगोपीनांकलांनार्हंतिषोडशीं ॥ ८१ ॥
कृष्णभक्तिंविजानातियोगींद्रश्चमहेश्वरः ॥ राधागोप्यश्चगोपाश्चगोलोकवासिनश्चये ॥ ८२ ॥ किंचित्सनत्कुमारश्चब्रह्मा
चेद्विषयीतथा ॥ किंचिदेवविजानंतिसिद्धाभक्ताश्चनिश्चितं ॥ ८३ ॥ धन्योहंकृतकृत्योहमागतोगोकुलंयतः ॥ गोपिकाभ्यो
गुरुभ्यश्चहरिभक्तिंलभेचलाम् ॥ ८४ ॥ मथुरांचनयास्यामितीर्थकीर्तेश्चकीर्तनम् ॥ श्रोष्यामिकिंकरोभूत्वागोपीनांज
न्मजन्मनि ॥ ८५ ॥ नगोपीभ्यःपरोभक्तोहरेश्चपरमात्मनः ॥ यादृशींलेभिरेगोप्योभक्तिंनान्येचतादृशीम् ॥ ८६ ॥ क
लावत्युवाच ॥ ॥ पितृणांमानसीकन्याधन्यामेनाकलावती ॥ वयंतिस्रोभगिन्यश्चभ्रमामःपृथिवीतले ॥ ८७ ॥ धन्या

जनकपत्नीचसीतामातापतिव्रता ॥ अयोनिसंभवाराधाअहंचायोनिसंभवा ॥ ८८ ॥ राधाश्रीदामशापेनवृषभानसुताभुवि ॥ सनत्कुमारशापेनवयमेवमहीतले ॥ ८९ ॥ क्षीरोदसागरंरम्यंश्वेतद्विपंमनोहरं ॥ तिस्रोभगिन्योभक्त्याचविष्णुंद्रष्टुंगतावयं ॥ ९० ॥ अभ्युत्थानादिनकृतंकोपादस्मान्शशापह ॥ सनत्कुमारोभगवान्योगींद्राणांगुरुर्गुरुः ॥ ९१ ॥ सनत्कुमा० ॥ मूढास्तिष्ठतभूमौचपुनःस्वर्गंनयास्यथ ॥ मर्त्यप्राणिप्रियाभूत्वाचाहंकारेणहेतुना ॥ ९२ ॥ पुनर्वरंचप्रत्येकंददौतुष्टोद्विजेश्वरः ॥ विष्णोर्वंशस्यशैलस्यहिमाधारस्यकामिनी ॥ ९३ ॥ ज्येष्ठाभवतुत्वत्कन्याभविष्यत्येवपार्वती ॥ धन्याप्रियातुभवतुयोगिनोजनकस्यच ॥ ९४ ॥ तस्यकन्यामहालक्ष्मीःसीतादेवीभविष्यति ॥ वृषभानस्यवैश्यस्ययोगिनांप्रवरस्यच ॥ ९५ ॥ दुर्वाससश्चशिष्यस्यकनिष्ठाचकलावती ॥ भविष्यतिप्रियासाध्वीद्वापरांतेचगोकुले ॥ ९६ ॥ कलावतीसुताराधादेविगोलोकवासिनी ॥ श्रीदामगोपशापेनभविष्यतिनसंशयः ॥ ९७ ॥ ईशोब्रह्मेशशेषाणांभारावतारणेनच ॥ आगमिष्यतिपृथ्वींचपुण्यक्षेत्रंचभारतं ॥ ९८ ॥ कलावतीवृषभानःकौतुकात्कन्ययासह ॥ जीवन्मुक्तश्चगोलोकंगमिष्यतिनसंशयः ॥ ९९ ॥ धन्याचसीतयासार्धंवैकुंठंचगमिष्यति ॥ मेनकायोगिनीसिद्धापार्वत्याश्चवरेणच ॥ ॥ १०० ॥ कल्पांतेविष्णुलोकेचलक्ष्मीवन्मोदतेचिरं ॥ विनाविपत्यामहिमाकेषांकुत्रभविष्यति ॥ १०१ ॥ कर्मणाचगतेदुःखेप्रभवेदुर्लभंसुखं ॥ पुरापितृणांकन्याश्चस्वर्गभोगविलासिकाः ॥ २ ॥ लक्ष्मीसमावरेणापिविप्रस्यविष्णुदर्शनात् ॥ कर्मक्षयंचाप्यस्माकंबभूवविष्णुदर्शनात् ॥ ३ ॥ पुण्येनतेनतीव्रेणकुमारस्यापिदर्शनम् ॥ श्रुतंतत्रकुमारास्यात्ज्ञानंपरमदुर्लभम् ॥ ४ ॥ ब्रह्मविष्णुशिवादीनांसिद्धानांजगतामपि ॥ ईश्वरःपरमात्माचश्रीकृष्णःप्रकृतेःपरः ॥ ५ ॥ निर्गुणश्चनि

रीहश्चपरःस्वेच्छामयोवरः॥ तुलस्युवाच॥ ॥सर्वप्राणिषुदेवाश्चतिष्ठंत्येवपृथक्पृथक्॥ ६॥ प्राणोविष्णुश्चविषयीम
नोब्रह्माचचेतना॥ प्रकृतिर्बुद्धिरूपाचसर्वशत्त्याधिदेवता॥ ७॥ ज्ञानस्वरूपःशंभुश्चस्वयंधर्मश्चपूरुषः॥ निर्गुणःपरमात्मा
चतद्ब्रह्मप्रकृतेःपरं॥ ८॥ सएवकृष्णःसाक्षीचकर्मणांजीविनामपि॥ भोक्ताचसुखदुःखानांजीवस्तत्प्रतिबिंबकः॥ ९॥
चक्षुषोश्चंद्रसूर्यौचजिह्वायांचसरस्वती॥ वसुंधरात्वचिसदावाह्नोस्तेलोकपालकाः॥ १०॥ आत्मनश्चापितेसर्वेपरिचारक
रूपिणः॥ आत्मन्येवप्रियास्तेचसर्वेगच्छंतिजीविनः॥ ११॥ यथासंसदिसंसारेनरदेहमिवानुगाः॥ तस्मात्सर्वात्मनात्मानंभ
जंतिसंततंसदा॥ १२॥ संतश्चपरयाभक्त्याध्यायंतेयोगिनोमुदा॥ कर्मिणांकर्मणासाक्षीकृतःकर्मचगोपनं॥ १३॥ अं
तर्यामीचकृष्णश्चप्रचारंकुरुतेमुदा॥ कालिकोवाच॥ ॥नराबालाश्चवृद्धाश्चयुवानस्त्रिविधास्तथा॥ १४॥ देवादयश्चये
सिद्धाःसर्वेजानंतितंपरम्॥ सांप्रतंमूर्छितांराधांयुक्तोबोधयितुंबुधः॥ १५॥ अत्रयुक्तिःप्रधानाचतांप्रबोधयचोद्धव॥ उ
द्धवउवाच॥ ॥चेतनंकुरुकल्याणिजगन्मातर्निबोधमाम्॥ १६॥ उद्धवंकृष्णभक्तस्यकिंकरस्यापिकिंकरम्॥ प्रसादं
कुरुमातर्मांयास्यामिमथुरांपुनः॥ १७॥ नस्वतंत्रःपराधीनोयोषादारुमयीयथा॥ यथावृषोवशीभूतोवृषवाहस्यसंततं
॥ ११८॥ इतिश्रीब्र०म०श्रीकृ०राधोद्धवसंवादेचतुर्नवतितमोऽध्यायः॥ ९४॥ श्रीनारायणउवाच॥ ॥उद्धवस्यवचःश्रु
त्वाचेतनंप्राप्यराधिका॥ साचोवाचसमुत्थायरत्नसिंहासनेवरे॥ १॥ उवाचमधुरंदेवीत्हृदयेनविदूयता॥ गोपीभिःसप्त
भिर्भक्त्यासेविताश्वेतचामरैः॥ २॥ श्रीराधिकोवाच॥ ॥मथुरांगच्छवत्सत्वंमांचविस्मरसंपदा॥ अतोप्यधर्मोनास्त्येवे
वभवतोभवसागरे॥ ३॥ मदीयंवचनंसर्वंगत्वाकथयसांप्रतं॥ श्रीकृष्णंपरमानंदंशीघ्रमानयमत्प्रभुं॥ ४॥ योषिज्जन्म

नियोषित्सुसंप्राप्यतादृशंपतिं॥ भेदोबभूवकस्यावामदन्याकापिदुःखिनी॥५॥ किंददासिप्रबोधंमेनास्तिमेबोधमोचितं ॥ निष्फलोदेहिनांदेहोविनात्मानंसदोद्भव॥६॥ संप्रीत्यासहसौभाग्यंगौरवंनित्यनूतनं॥ अतीवदुर्लभंप्रेमरहस्यंनवसंगमं ॥७॥ स्मरामिमनसाशश्वन्नान्योमनसिवर्तते॥ रात्रौनिद्रांपरित्यज्यस्मरणंशोकवर्धनम्॥ ८ ॥ मामुद्धरध्रुवंवत्सनिमग्नांशोकसागरे॥ जीवाभयप्रदानेनतीर्थस्नानफलंनृणाम्॥ ९ ॥ प्रबोधितुंनशक्नोमिदुर्निवारंचमानसं ॥ चिंतयेचरणांभोजंकृष्णस्यपरमात्मनः॥ १० ॥ तद्गुणंमहिमानंचप्रीतिंचप्रेमसागरं॥ स्मारंस्मारंचसौभाग्यंमनोमेनस्थिरंचिरम्॥ ॥ ११ ॥ जगतांयुवतीनांचकासांवादुःखमीदृशम्॥ श्रीकृष्णभेददुःखंचकावाजानातिमांविना॥ १२ ॥ किंचिज्जानातिसीतासाप्यहंचविधिबोधितम्॥ मत्परादुःखिनीनास्तिकामिनीषुजगत्त्रये॥ १३ ॥ कावायातिप्रतीतिंमेश्रुत्वाचमानसींव्यथाम्॥ कासांवामत्समंदुःखंयुवतीनांसुतोद्भव॥ १४ ॥ राधिकासदृशीस्त्रीषुनभूतानभविष्यति॥ दुःखिनीविरहातप्तासुखसौभाग्यवर्जिता॥ १५ ॥ संप्राप्यकल्पवृक्षंचपतिंचजगतांपतिम्॥ वंचिताहंविधात्राचनिर्दयेनचपापिना ॥ ॥ १६ ॥ जीवनंसफलंजन्मसुस्निग्धंचक्षुषीमनः॥ तत्पादपद्मवक्त्रेंदुरूपवेषप्रदर्शनात्॥ १७॥ यन्नामश्रुमिमात्रेणपंचप्राणाःप्रहर्षिताः॥ स्मृतिमात्रात्प्रफुल्यंतेआत्मासुस्निग्धएवच॥ १८॥ यच्चपरस्पर्शमुरतौयशस्त्रिभुवनेष्वपि॥ कयावासंपदावत्सविस्मरामितमीश्वरम्॥ १९ ॥ त्रैलोक्यविजयंरूपंगुणमेवबिभर्तियत्॥ ननिर्मितोयोविधिनातेनैवनिर्मितोविधिः॥ २० ॥ तंविधेश्चविधातारंदातारंसर्वसंपदाम्॥ कल्पवृक्षात्परंशांतंलक्ष्मीकांतंमनोहरं॥ २१ ॥ सर्वेशंसर्वबीजंचपरमात्मानमीश्वरम्॥ कयावासंपदातातविस्मरामिचतंपतिम्॥ २२॥ यस्यनिर्मंथनार्हंचनचंद्रोनचमन्मथः॥ नैवा

श्विनीकुमारश्चगुणसाम्यंनविश्वतः ॥ २३ ॥ ध्यायंतेयत्पदांभोजंब्रह्मेशशेषसंज्ञकाः ॥ कयावासंपदातातविस्मरामिच तंप्रभुम् ॥ २४ ॥ स्वप्नेपश्यंतियेरूपमतुलंचमनोहरम् ॥ तेपिसर्वंपरित्यज्यध्यायंतेतमहर्निशम् ॥ २५ ॥ गुणेनशैठःसलि लंशुष्ककाष्ठंद्रवेदिति ॥ मृतवृक्षोमुकुलितःस्तंभितश्चसमीरणः ॥ २६ ॥ सूर्यश्चजलधिश्चैवस्थगितोभक्तिभावतः ॥ कया वासंपदापुत्रविस्मरामिचतंप्रियम् ॥ २७ ॥ यद्भयाद्वातिवातोयंसूर्यस्तपतियद्भयात् ॥ वर्षतींद्रोदहत्यग्निर्मृत्युश्चरति जंतुषु ॥ २८ ॥ यद्भयात्फलितावृक्षाःपुष्पिताःसमयेपिच ॥ समुद्राःस्वात्मविषयेग्रहाश्चमुनयःसुराः ॥ २९ ॥ कालस्य कालःसंवर्तःसंहर्तास्रष्टुरीश्वरः ॥ स्वाधीनश्चस्वतंत्रश्चस्वयमेवात्मसंज्ञकः ॥ ३० ॥ कयावासंपदाभक्तविस्मरामिचतंप्रभुम् ॥ प्रबोधोनास्तितद्भेदेयेनमांबोधयेद्बुधः ॥ ३१ ॥ मांचबोधयितुंशक्तानसावित्रीसरस्वती ॥ नवेदानचवेदांगाःकेवासंतश्च केसुराः ॥ ३२ ॥ सहस्रवक्त्रोनंतश्चवेदानांजनकोविधिः ॥ नशंभुर्नगणेशश्चयोगींद्राणांगुरोर्गुरुः ॥ ३३ ॥ स्थितेर्गतिश्चिंतनी यामार्गशून्येकुतोगतिः ॥ कालसाध्यंचसर्वंचसुखंदुःखंशुभाशुभम् ॥ ३४ ॥ दुर्निवारःसकालश्चकालसाध्यंजगत्सुच ॥ उत्तिष्ठमथुरांगच्छसुखंवत्समनोहरम् ॥ ३५ ॥ व्रजवासंपरित्यज्यभवांश्चगमनोत्सुकः ॥ सुचिरंकृष्णविच्छेदोदुःखाय नसुखायच ॥ ३६ ॥ पश्यचंद्रमुखंतस्यजन्ममृत्युजरापहं ॥ राधिकावचनंश्रुत्वारुरोदभृशमुद्धवः ॥ ३७ ॥ रुदंतींराधिकां दृष्ट्वाबंधुविच्छेदकातरां ॥ इतिश्रीब्र॰म॰श्रीकृष्णज॰राधोद्धवसंवादेपंचनवतितमोऽध्यायः ॥ ९५ ॥ श्रीनारायणउवाच श्रीकृष्णस्मरणंकृत्वागमनोन्मुखमुद्धवं ॥ ननंराधापदांभोजेशिरसापुलकांचितं ॥ १ ॥ उवाचमाधवीगोपीरुदंतीप्रेमवि ह्वला ॥ भक्तंरुदंतमुच्चैश्चराधाविच्छेदकातरम् ॥ २ ॥ माधव्युवाच ॥ उद्धवश्टणुवक्ष्यामिक्षणंतिष्ठयथोचितम् ॥ निगूढं

परमंज्ञानंयत्तेमनसिवांछितं ॥ ३ ॥ सुदुर्लभंपुराणेषुवेदेषुगोपनीयकं ॥ प्रश्नंकुरुमहाभागराधिकांत्रिजगत्प्रसूम् ॥ ४ ॥
इत्युक्तासाचगोपीशासमुवाससुसंसदि ॥ उवाचमधुरंशांतामुद्धवश्चापिराधिकां ॥ ५ ॥ उद्धवउवाच ॥ ॥ एकाकीभवमा
यातियात्येकाकीपुनःपुनः ॥ प्राणीकर्मानुरोधेनस्वकर्मफलभुक्पुमान् ॥ ६ ॥ कर्मणाजायतेजंतुःकर्मणैवप्रलीयते ॥ सु
खंदुःखंभयंशोकंकर्मणैवाभिपद्यते ॥ ७ ॥ जंतुर्भोगावशेषेणभोगंभुङ्तेभवेषुच ॥ पुनश्चकर्मणोभोगात्समायातिचया
तिच ॥ ८ ॥ रत्नादिकंचयत्किंचित्मत्थ्यंदत्तंत्वयासति ॥ मयासार्द्धंनयात्येवतेनमेकिंप्रयोजनं ॥ ९ ॥ भवाब्धितारणेदे
वीभवतीरगणीवरा ॥ कर्णधारःस्वयंकृष्णःसर्वेषांपरकारकः ॥ १० ॥ किंचिद्दानंदेहिमत्थ्यंभवाब्धिपारकारणम् ॥ प्राप्यप्र
सादंयास्यामिमथुरांकृष्णमूलकम् ॥ ११ ॥ यांयांकालगतिंमातःसुराणांचनृणामपि ॥ पितॄणांब्रह्मलोकस्यतदूर्ध्वस्य
चतांवद ॥ १२ ॥ तामेवदुस्तरांघोरांतीर्त्वायामिहरेःपदम् ॥ एवंभूतमुपायंचदेहिमेकमलालये ॥ १३ ॥ दूरतोयत्पदांभोजं
ध्यायंतेचदिवानिशं ॥ देवाब्रह्मेशशेषाद्यास्त्वंतद्वक्षस्थलस्थिता ॥ १४ ॥ उद्धवस्यवचःश्रुत्वाजहासकमलालया ॥ वाससा
नेत्रनीरंचसंमार्जितमुवाचसा ॥ १५ ॥ माधवीवचनेनैवकरोषिप्रश्नमुद्धव ॥ स्त्रीजातिरबलालोकेकिंवाज्ञानंददामिते ॥
॥ १६ ॥ शुद्धांकालगतिंवत्सजानातिभगवान्हरिः ॥ ब्रह्मामहेशःशेषश्चवेदाश्चत्वारएवच ॥ १७ ॥ किंचिद्वेदानुसारेणसंतो
जानंतिपुत्रक ॥ श्रूयतांकृष्णवक्त्रेणगोलोकेरासमंडले ॥ १८ ॥ गोलोकेचापिवैकुंठेब्रह्मलोकेचसांप्रतम् ॥ याचदृष्टाका
लगतिस्तामेवकथयामिते ॥ १९ ॥ नृणांपितॄणांदेवानांब्रह्मलोकादिकस्यच ॥ बहिर्लोकस्यब्रह्मांडात्पातालानांचनि
श्चितम् ॥ २० ॥ दुरत्ययांकालगतिंयेनोपायेनपंडिताः ॥ निस्तरंतिबुधश्रेष्ठकथयामिनिशामय ॥ २१ ॥ श्रीराधोवाच ॥

भजंतिजगतांनाथंकालकालंजगद्गुरुम् ॥ निर्गुणंचनिरीहंचपरमात्मानमीश्वरम् ॥ २२ ॥ सद्यःपततिदेहोयंविनायेनस
दात्मना ॥ तंनिषेव्यकालगतिंतरत्येवहिकेवलम् ॥ २३ ॥ आयुर्हरतिसर्वेषांप्राणिनांरविरेवच ॥ श्रीहरेःशुद्धभक्तानांसतां
पुण्यवतांविना ॥ २४ ॥ विधेर्मानसिकान्पुत्रान्चतुरःपश्यपुत्रक ॥ सनकादीन्भागवतान्येषांचसुस्थिरंवयः ॥ २५ ॥
रुद्राद्यान्वयसादित्यान्ज्ञानिनांचगुरोर्गुरून् ॥ बालाननुपनीतांश्चपंचवर्षशिशून्यथा ॥ २६ ॥ अभ्यंतरेमहास्फीतानस
स्मितांश्चदिगंबरान् ॥ श्रीकृष्णध्यानपूतांश्चतीर्थपूतांश्चवैष्णवान् ॥ २७ ॥ वेदवेदांगशास्त्राणांचिंताहीनान्प्रफुल्लितान् ॥
भक्त्यादिवानिशंशश्वत्हरिभावेनतत्परान् ॥ २८ ॥ बाह्यपूजाविहीनांश्चपूतान्मानसिकांस्तथा ॥ मृत्युंजयान्महाभा
गान्कालव्यालजितस्तथा ॥ २९ ॥ सनकंचसनंदंचतृतीयंचसनातनम् ॥ परंसनत्कुमारंचयेस्मरंतिचसर्वशः ॥ ३० ॥
तीर्थस्नानफलंलब्ध्वामुच्यंतेकृतपातकात् ॥ हरिभक्तिर्भवत्येषांहरिदास्यंलभंतिच ॥ ३१ ॥ मृकंडबालकंपश्यकर्मणाच
द्विजोत्तमम् ॥ दशवर्षायुतंतीव्रंज्वलंतंब्रह्मतेजसा ॥ ३२ ॥ हरिसेवनतःपश्चात्सप्तकल्पांतजीवनम् ॥ वोढुंपंचशिखंप
श्यलोमकंचासुरितथा ॥ ३३ ॥ सर्वकर्मविहीनंचहरिसेवनतत्परम् ॥ शतकल्पायुषंचैवध्यायमानंहरेःपदम् ॥ ३४ ॥ ज
मदग्नेःसुतंपश्यरामंतंचिरजीविनम् ॥ हनुमंतंबलिंव्यासमश्वत्थामानमेवच ॥ ३५ ॥ विभीषणंकृपंविप्रंजांबुवंतंचभल्लुकं
॥ हरिभावनयाचैतेशुद्धाःसुचिरजीविनः ॥ ३६ ॥ सिद्धेंद्रेषुमुनींद्रेषुनरेष्वन्येषुचोद्भव ॥ हरिभावनशुद्धाश्चसर्वेतेचिरजीवि
नः ॥ ३७ ॥ प्रन्हादंपश्यदैत्येषुहिरण्यकशिपोःसुतम् ॥ हरिद्विषोदुरंतस्यहरिभावनतत्परम् ॥ ३८ ॥ चिरायुषंकालजि
तंपश्यान्यंचाप्यसंज्ञकम् ॥ अनेकजन्मतपसालब्ध्वाजन्मंचभारते ॥ ३९ ॥ येहरिंतंनसेवंतेतेमूढाःकृतपापिनः ॥ वासु

देवंपरित्यज्यविषयेनिरतोजनः ॥ ४० ॥ त्यक्त्वामृतंमहामूढोविषंभुंक्तेनिजेच्छया ॥ कस्यस्त्रीकस्यवापुत्रःकस्यवाबां
धवस्तथा ॥ ४१ ॥ कःकस्यबंधुर्विपदिश्रीकृष्णेनविनाभुवि ॥ तस्मात्संतःसदाकृष्णंभजंत्येवदिवानिशम् ॥ ४२ ॥ जन्म
मृत्युजराव्याधिहरंसर्वहरंपरम् ॥ कालस्यतरणोपायंभजनंपरमात्मनः ॥ ४३ ॥ आनंदनंदनस्यैवपरिपूर्णतमस्यच ॥
शृणुकालगतिंवत्समदीयज्ञानगोचराम् ॥ ४४ ॥ नराणांचपितॄणांचसुराणांचापिब्रह्मणः ॥ नागानांराक्षसादीनांतत्परे
षांचपुत्रक ॥ ४५ ॥ कथयामिनिगूढार्थंसावधानंनिशामय ॥ सर्वस्माच्चपरस्थानःसर्वाधारोमहान्विराट् ॥ ४६ ॥ यस्य
लोमसुविश्वानिचासंख्यानिचतानिच ॥ सर्वस्माच्चपरंसूक्ष्मंपरमाणुंनिशामय ॥ कालारंभात्मकंसर्वमनूहंपरमीप्सितम्
॥ ४७ ॥ चरमःसद्विशेषाणामनेकोसंयुतःसदा ॥ परमाणुःसविज्ञेयोनृणामैक्यभ्रमोयतः ॥ ४८ ॥ परमाणुद्वयेनाणुस्त्रसरे
णुस्तुतेत्रयः ॥ त्रसरेणुत्रिकेणापित्रुटिरुक्तामनीषिभिः ॥ ४९ ॥ वेधस्त्रुटिशतेनैवत्रिवेधेनलवस्तथा ॥ त्रिलवेननिमेष
श्चत्रिनिमेषेणचक्षणः ॥ ५० ॥ काष्ठापंचक्षणेनैवलघुश्चदशकाष्ठया ॥ लघुपंचदशंदंडस्तत्प्रमाणंनिशामय ॥ ५१ ॥ द्वा
दशार्द्धपलोन्मानंचतुर्भिश्चतुरंगुलैः ॥ स्वर्णमाषैःकृतच्छिद्रंयावत्प्रस्थजलप्लुतम् ॥ ५२ ॥ दंडद्वयेमुहूर्तःस्यात्षष्टिदंडात्मि
कातिथिः ॥ तदष्टभागःप्रहरःप्रमाणंचनिरूपणम् ॥ ५३ ॥ चतुर्भिःप्रहरैरात्रिश्चतुर्भिर्दिनमुच्यते ॥ तिथिपंचदशेनैवपक्ष
मासंप्रकीर्तितम् ॥ ५४ ॥ पक्षद्वयेनमासःस्याच्छुक्लकृष्णाभिधेनच ॥ ऋतुर्मासद्वयेनैवतत्षट्केनैववासरः ॥ ५५ ॥ वसंतोग्री
ष्मवर्षाश्चशरद्धेमंतशीतक ॥ वर्षाःपंचविधाज्ञेयाःकालविद्भिर्निरूपिताः ॥ ५६ ॥ संवत्सरप्रवत्सरइलावत्सारएवच ॥ अनुव
त्सरोवत्सरोयमितिकालविदोविदुः ॥ ५७ ॥ अब्दोद्विषट्कमासैश्चतन्नामशृणुचोद्धव ॥ वैशाखोज्येष्ठआषाढःश्रावणोभाद्र

एवच ॥ ५८ ॥ आश्विनःकार्तिकोमार्गःपौषोमाघस्तुफाल्गुनः ॥ चैत्रस्तुचरमोज्ञेयोवर्षशेषोनिरूपितः ॥ ५९ ॥ वसंतश्चैत्र
वैशाखेमासयुग्मेनकीर्तितः ॥ ज्येष्ठाषाढद्वयेनैवग्रीष्मस्तुपरिकीर्तितः ॥ ६० ॥ वर्षाश्रावणभाद्रेचत्वाश्विनेकार्तिकेशरत् ॥
मार्गेपौषेचहेमंतःशिशिरोमाघफाल्गुने ॥ ६१ ॥ अब्दस्तुचायनेद्वेवैचोत्तरेदक्षिणायने ॥ माघादिषट्कविनिर्मितमुत्तराय
णमीप्सितम् ॥ ६२ ॥ श्रावणादिमासषट्कंदक्षिणायनमेवच ॥ ६३ ॥ नक्तंवृद्धेःश्रावणाच्चपौषपर्यंतमेवच ॥ प्रतिपत्पू
र्णमांतस्यशुक्लपक्षःप्रकीर्तितः ॥ ६४ ॥ पूर्णिमायाःप्रतिपदश्चामावास्यांतएवच ॥ कृष्णपक्षस्तुविज्ञेयोवेदविद्भिर्निरूपि
तः ॥ ६५ ॥ द्वितीयाचतृतीयाचचतुर्थीपंचमीतथा ॥ षष्ठीचसप्तमीचैवत्व्यष्टमीनवमीतथा ॥ ६६ ॥ दशम्येकादशीचापि
द्वादशीचत्रयोदशी ॥ चतुर्दशीकुहूर्यावद्दिनंतुगणनंस्मृतम् ॥ ६७ ॥ अश्विनीभरणीचापिकृत्तिकारोहिणीतथा ॥ मृगशि
रोतथार्द्राचनक्षत्रेद्वेपुनर्वसू ॥ ६८ ॥ पुष्याश्लेषेमघाचैवपूर्वाचोत्तरफाल्गुनी ॥ हस्तचित्रेतथास्वातीविशाखाचानुरा
धिका ॥ ६९ ॥ ज्येष्ठामूलंतथाज्ञेयापूर्वाषाढोत्तरातथा ॥ श्रवणाभिजितेचैवधनिष्ठाचप्रकीर्तिता ॥ ७० ॥ ततःशतभिषा
ज्ञेयापूर्वाभाद्रपदस्तथा ॥ तथोत्तरातुविज्ञेयारेवतीचरमास्मृता ॥ ७१ ॥ अष्टाविंशतिनक्षत्रंकलत्रंशशिनोद्भव ॥ क्रमेणता
भिःसार्द्धंचचंद्रस्तिष्ठतिनित्यशः ॥ ७२ ॥ सप्तविंशतिनक्षत्रंकलत्रंचश्रुतौश्रुतम् ॥ अभिजिच्छ्रवणच्छायातेनाष्टाविंशतिः
स्मृता ॥ ७३ ॥ एकदाचमधौचंद्रोरोहिण्यावामयासह ॥ रेमेदिवानिशंनित्यंश्रवणाचचुकोपसा ॥ ७४ ॥ छायांचद
त्वाचंद्रायययौताताँतिकंभिया ॥ ततोपितरमादायसाचक्रेचविभागकम् ॥ ७५ ॥ बभूवतेननक्षत्रमभिजिन्नामकंपुरा ॥
एतच्छ्रुत्वाकृष्णमुखाच्छ्तश्श्रृंगेचपर्वते ॥ ७६ ॥ नक्षत्रंकथितंवत्सतिथ्याभ्रमतिनित्यशः ॥ योगंचकरणंचैवमद्वक्त्रेण

निशामय ॥ ७७ ॥ विष्कंभःप्रीतिरायुष्मान्सौभाग्यंशोभनस्तथा ॥ अतिगंडःसुकर्माचधृतिःशूलस्तथैवच ॥ ७८ ॥ गं
डोवृद्धिर्ध्रुवश्चैवव्याघातोहर्षणस्तथा ॥ वज्रंसिद्धिर्व्यतीपातोवरीयान्परिघःशिवः ॥ ७९ ॥ सिद्धिःसाध्यःशुभःशुक्लोब्रह्मैं
द्रोवैधृतिस्तथा ॥ कीर्तितस्तेयोगगणोकरणंश्रूयतामिति ॥ ८० ॥ बवश्चबालवश्चैवकौलवस्तैतिलस्तथा ॥ गरश्चवणिज
श्चापिविष्टिश्चशकुनिस्तथा ॥ ८१ ॥ चतुष्पाच्चापिनागश्चकिंस्तुघ्नइतिकीर्तितम् ॥ नराणांचापिमासेनपितॄणांचदिवानि
शम् ॥ ८२ ॥ शुक्लेचापिदिनंतेषांकृष्णेनक्तंप्रकीर्तितम् ॥ वत्सरेणनराणांचसुराणांचदिवानिशम् ॥ ८३ ॥ दिनंतेषामुत्त
रेचनक्तंचदक्षिणायने ॥ मन्वंतरंतुदिव्यानांयुगानामेकसप्ततिः ॥ ८४ ॥ मनोरायुःपरिमितंशक्रस्यायुःप्रकीर्तितम् ॥ पं
चविंशत्सहस्रंचतथापंचशतंपरम् ॥ ८५ ॥ तत्रसूर्यगतिर्नास्तिशक्रपातानुसारतः ॥ दिवानिशंचजानंतिब्रह्मलोकनिवा
सिनः ॥ ८६ ॥ दंडद्वयंनरपलंशक्रपातेनतत्पलम् ॥ एवंत्रिंशद्दिनेनैवधातुर्मासःप्रकीर्तितः ॥ ८७ ॥ अब्दोद्वादशभिर्मासै
रैवंतस्यशतायुषः ॥ ब्रह्मणःपतनेनैवनिमेषात्श्रीहरेरपि ॥ ८८ ॥ धातुःपातानुसारेणवैकुंठेनदिवानिशम् ॥ तत्रसूर्यग
तिर्नास्तिचैवंगोलोकतःस्मृतम् ॥ ८९ ॥ वैकुंठवासिनःसर्वेनवैजानंत्यहर्निशम् ॥ चंद्रस्यापिग्रहाणांचगतिर्नास्तिच
तत्रवै ॥ ९० ॥ चक्रंनैवभ्रमत्येवराशीनामिच्छयाहरेः ॥ दिनंचतेजसादीप्तंकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ ९१ ॥ नक्तंतेजोविहीनं
चहरौचमंदिरंगते ॥ एवंकालगतिस्तत्रविष्णुलोकेस्तिसंततम् ॥ ९२ ॥ कालस्वरूपोभगवान्परमात्मानिराकृतिः ॥ चंद्र
सूर्यगतिर्नास्तिपातालेषुचसप्तसु ॥ ९३ ॥ तद्वासिनश्चजानंतिशंकंतेनदिवानिशम् ॥ दिनेचमूर्ध्निनागानांमणिर्ज्वलति
नित्यशः ॥ ९४ ॥ संध्यायांदीप्तमग्निश्चरात्रिश्चतमसावृता ॥ कालंताम्रीप्रमाणेनजानंतितन्निवासिनः ॥ ९५ ॥ यथा

भुवितथातत्रपरिमाणंप्रकीर्तितम् ॥ कृतंत्रेताद्वापरंचकलिश्चेतिचतुर्युगम् ॥ ९६ ॥ दिव्यैर्द्वादशसाहस्रैर्वत्सरैश्चापितन्मितम् ॥ अष्टौशतान्यप्यधिकंसहस्राणांचतुष्टयम् ॥ ९७ ॥ दिव्यैर्वर्षैः कृतयुगंकालविद्भिर्निरूपितम् ॥ अष्टाविंशत्सहस्राण्यप्यधिकंपारिमाणकम् ॥ ९८ ॥ लक्षाणांचसप्तदशनृमाणंपरिकीर्तितम् ॥ अधिकंषट्शतान्येवसहस्राणांशतंतथा ॥ ॥ ९९ ॥ दिव्यैर्वर्षैश्चत्रेतेतिवत्सकालविदोविदुः ॥ षट्नवतिसहस्राणिलक्षैर्द्वादशभिःसह ॥ १०० ॥ नृणांवर्षैश्चत्रेतेतिकालविद्भिःप्रकीर्तितः ॥ चतुष्टयंशतानांचाप्यधिकंद्विसहस्रकम् ॥ १ ॥ वर्षैर्दिव्यंद्वापरंचकालज्ञैःपरिकीर्तितम् ॥ चतुःषष्टिसहस्राणिलक्षैरष्टभिरेवच ॥ २ ॥ नृणांवर्षैर्द्वापरंचकालज्ञैःपरिकीर्तितम् ॥ अधिकंद्विशतंचैवदिव्यंवर्षसहस्रकं ॥ ३ ॥ एवंमितंकलियुगंवत्सप्राज्ञैर्निरूपितं ॥ द्वात्रिंशच्चसहस्रंचचतुर्लक्षंनृमाणकं ॥ ४ ॥ वर्षैश्चेतिकलियुगेचकारकालकोविदः ॥ लक्षैर्द्विचत्वारिंशद्भिःसहविंशत्सहस्रकैः ॥ ५ ॥ नृमाणवर्षैःकालज्ञैर्व्यक्तमेवचतुर्युगम् ॥ इतितेकथितंवत्सकालसंख्यानिरूपणम् ॥ ६ ॥ यथाश्रुतंयथाज्ञानंगच्छवत्सहरेःपुरम् ॥ ७ ॥ इतिश्रीब्रह्मवै० महापु० श्रीकृ० राधोद्धवसंवादेकालनिरूपणंनामषण्णवतितमोऽध्यायः ॥ ९६ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ गच्छंतमुद्धवंदृष्ट्वासंत्रस्ताश्रीहरेःप्रिया ॥ समुत्थायासनात्शीघ्रंत्वदयेनविदूयता ॥ १ ॥ गोपीभिःसहिताशीघ्रंसमुद्विग्नामहासती ॥ ददौशुभाशिषंतस्मैतस्यमूर्ध्निकरंतथा ॥ २ ॥ स्निग्धदूर्वाक्षतंशुक्लधान्यंपुष्पंचमंगलम् ॥ प्रेरयामासलाजांश्चफलंपर्णंतथादधि ॥ ३ ॥ दर्पणंदर्शयामासपूर्णकुंभंसपल्लवम् ॥ सफलंगंधसिंदूरकस्तूरीचंदनान्वितम् ॥ ४ ॥ पुष्पमाल्यंप्रदीपंचरक्तगंधंद्विजोत्तम ॥ पतिपुत्रवतीसाध्वीकांचनंरजतंतथा ॥ ५ ॥ तमुवाचमहासाध्वीहितंसत्यंचमंगलं ॥ संगोप्यंसाश्रुनेत्रंचपतितंदुःखितात्हृदि ॥ ६ ॥ राधिकोवाच ॥

शुभंभवतुमार्गस्तेकल्याणमस्तुसंततम् ॥ ज्ञानंलभहरेःस्थानात्कृष्णस्यसुप्रियोभव ॥ ७ ॥ कृष्णभक्तिःकृष्णदास्यंवरे
षुचवरंवरम् ॥ श्रेष्ठापंचविधामुक्तेर्हरिभक्तिर्गरीयसी ॥ ८ ॥ ब्रह्मत्वादपिदेवत्वादिंद्रत्वादमरादपि ॥ अमृतात्सिद्धिला
भाच्चहरिदास्यंसुदुर्लभम् ॥ ९ ॥ अनेकजन्मतपसासंभूयभारतेद्विज ॥ हरिभक्तिर्यदिलभेत्तस्यजन्मसुदुर्लभम् ॥ १० ॥
सफलंजीवनंतस्यकुर्वतःकर्मणःक्षयम् ॥ पितृणांचसहस्राणिस्वस्यमातुश्चनिश्चितम् ॥ ११ ॥ मातामहानांपुंसांचशता
नांसोदरस्यच ॥ बांधवस्यापिपत्न्याश्चगुरूणांशिष्यभृत्ययोः ॥ १२ ॥ तत्कर्मशोभनंवत्सयच्चकृष्णेसमर्पणम् ॥ तत्क
र्मशोभनंशुद्धंकृष्णसंतोषणंयतः ॥ १३ ॥ संकल्पसाधनंकर्मसंप्रीतिविधिपूर्वकम् ॥ तदेवमंगलंधन्यंपरिणामसुखावहम्
॥ १४ ॥ तद्व्रतंतत्तपःसत्यंतद्भक्तिःपूजनंतथा ॥ तदुद्देश्यमनशनंकेवलंदास्यकारणम् ॥ १५ ॥ समस्तपृथिवीदानंप्राद
क्षिण्यंभुवस्तथा ॥ समस्ततीर्थस्नानंचसमस्तंचव्रतंतपः ॥ १६ ॥ समस्तयज्ञकरणंसर्वदानफलंतथा ॥ समस्तवेदवेदांग
पठनंपाठनंतथा ॥ १७ ॥ भीतस्यरक्षणंचैवज्ञानदानंसुदुर्लभम् ॥ अतिथीनांपूजनंचशरणागतरक्षणम् ॥ १८ ॥ सर्वे
देवार्चनंचैववंदनंजपनंमनोः ॥ भोजनंविप्रदेवानांपुरश्चरणपूर्वकम् ॥ १९ ॥ गुरुशुश्रूषणंचैवपित्रोर्भक्तिश्चपोषणम् ॥ स
र्वेश्रीकृष्णदासस्यकलांनार्हंतिषोडशीम् ॥ २० ॥ तस्मादुद्धवयत्नेनभजकृष्णंपरात्परम् ॥ निर्गुणंचनिरीहंचपरमात्मान
मीश्वरम् ॥ २१ ॥ नित्यंसत्यंपरंब्रह्मप्रकृतेःपरमीश्वरम् ॥ परिपूर्णतमंशुद्धंभक्तानुग्रहविग्रहम् ॥ २२ ॥ कर्मिणांकर्मणां
साक्ष्यप्रदंनिर्लिप्तमेवच ॥ ज्योतिःस्वरूपंपरमंकारणानांचकारणम् ॥ २३ ॥ सर्वस्वरूपंसर्वेशंसर्वसंपत्प्रदंशुभम् ॥ भक्तिदं
दास्यदंस्वस्यनिजसंपत्पदप्रदम् ॥ २४ ॥ विसृज्यज्ञातिबुद्धिंचमात्सर्यमशुभप्रदम् ॥ भजतंपरमानंदंसानंदंनंदनंदनम् ॥

॥ २५ ॥ वेदेकौथुमिशाखायांतस्यनाम्नांसहस्रकम् ॥ नंदनंदननामोक्तंकृतविघ्नसुदुर्लभम् ॥ २६ ॥ उद्धवःसर्वमाकर्ण्य
परमंविस्मयंययौ ॥ ज्ञानंसंप्राप्यसंपूर्णंपरिपूर्णोबभूवह ॥ २७ ॥ स्ववस्त्रंचगलेबध्वादंडवत्प्रणनामताम् ॥ मूर्ध्नःकेशैश्च
तत्पादंनिबध्यचपुनःपुनः ॥ २८ ॥ पुलकांचितसर्वांगःसाश्रुनेत्रश्चभक्तितः ॥ तद्विछेदशुचाप्रेम्णारुरोदोच्चैश्चनारद ॥ २९ ॥
रुरोदराधातत्प्रेम्णारुरोदवल्लवीगणः ॥ उद्धवस्यगलंधृत्वास्थापयामासलोभतः ॥ ३० ॥ उद्धवंमूर्छितंदृष्ट्वाजृंभितंत्यक्त
चेतनम् ॥ शीघ्रंउत्थापयामासराधिकाकृष्णमानसम् ॥ ३१ ॥ चेतनंकारयामासजलंदत्वामुखांबुजे ॥ शुभाशिषंचप्र
ददौवत्सजीवेतिनारद ॥ ३२ ॥ उद्धवश्चेतनंप्राप्यतामुवाचमुसंसदि ॥ रुदंतीनांचगोपीनांपुरतःपरमार्थदम् ॥ ३३ ॥ उ
द्धवउवाच ॥ ॥ धन्यंयशस्यंद्वीपानांजंबुद्वीपःसुदुर्लभः ॥ यत्रभारतवर्षंतुसर्वेषामीप्सितंवरम् ॥ ३४ ॥ अहोभारतवर्षे
षुपुण्यंवृंदावनंवनम् ॥ राधापादाब्जसंस्पर्शरजःपूतंसुरेप्सितम् ॥ ३५ ॥ धन्यामान्याचपृथिवीत्रिषुलोकेषुपूजिता ॥
राधायास्तीर्थपूयायाःपादाब्जरजसावरा ॥ ३६ ॥ षष्टिवर्षसहस्राणिदिव्यानिपुष्करेपुरा ॥ ब्रह्मणाचतपस्तप्तंवेदोक्तं
भक्तिपूर्वकम् ॥ ३७ ॥ गोलोकेराधिकाकृष्णदर्शनार्थमनोरथात् ॥ गोलोकेराधिकाकृष्णोनदृष्टःस्वप्नतस्तदा ॥ ३८ ॥
श्रुतातेनाकाशवाणीसत्यरूपाचलीलया ॥ वाराहेभारतेवर्षेपुण्येवृंदावनेवने ॥ ३९ ॥ रासोत्सवेमहारम्येतत्रैवरासमंडले ॥
द्रक्ष्यसीतिचदेवानांमध्येसुस्थोनसंशयः ॥ ४० ॥ श्रुत्वाचविरतोब्रह्मातपसःस्वगृहंगतः ॥ कृष्णोदृष्टश्चत्दृष्टश्चपरिपूर्णम
नोरथः ॥ ४१ ॥ गोपानांगोपिकानांचसफलंजन्मजीवनम् ॥ नित्यंपश्यंतितेपादपद्मंब्रह्मादिदुर्लभम् ॥ ४२ ॥ मानि
नींराधिकांसंतःसदासेवंतिनित्यशः ॥ योगींद्राश्चमुनींद्राश्चसिद्धेंद्रावैष्णवास्तथा ॥ ४३ ॥ सतींपुण्यांतीर्थपूतांस्वतःशुद्धांसु

दुर्लभम् ॥ सुलभंयत्पदांभोजंब्रह्मादीनांसुदुर्लभम् ॥ ४४ ॥ यत्पादपद्मनखरंक्तंतंयावकचिह्नितम् ॥ सर्वेश्वरेश्वरेणे
वकृष्णेनपरमात्मना॥ ४५॥ चकारयस्याःपूजांचस्तोत्रराजंसुदुर्लभम् ॥ शतशृंगेस्वयंकृष्णोगोलोकेरासमंडले ॥ ४६॥
पारिजातप्रसूनानामंजलिंगंधचंदनम् ॥ ददौदूर्वाक्षतंस्निग्धंयस्याःपादारविंदयोः ॥ ४७॥ त्रिंशत्सहस्रकोटीनांगोपीना
मीश्वरीचया ॥ तत्षट्त्रिंशत्सखीनांचईश्वरीराधिकाभिधा ॥ ४८ ॥ येवाद्विषंतिनिंदंतिपापिनश्चहसंतिच ॥ कृष्णप्रा
णाधिकांदेवदेवींचराधिकांवरां॥ ४९ ॥ ब्रह्महत्याशतंतेचलभंतेनात्रसंशयः॥ तत्पापेनचपच्यंतेकुंभीपाकेचरौरवे ॥ ५०
तप्ततैलेमहाघोरेध्वांतेकीटेचयंत्रके ॥ चतुर्दशेंद्रावच्छिन्नंपितृभिःसप्तभिःसह ॥ ५१ ॥ ततःपरंचजायंतेजन्मैकंलोकज
न्मतः ॥ दिव्यंवर्षसहस्रंचविष्ठाकीटाश्चपापतः ॥ ५२ ॥ पुंश्चलीनांयोनिकीटास्तद्रक्तमलभक्षकाः ॥ मलकीटाश्चतन्मान
वर्षंचपूयभक्षकाः ॥ ५३ ॥ वेदेचकाण्वशाखायामित्याहकमलोद्भवः ॥ इत्युक्तवंतंतंयातमुवाचराधिकापुनः ॥ ५४ ॥
रुदंतंचरुदंतीसाकृष्णविच्छेदकातरा ॥ ॥ श्रीराधिकोवाच ॥ ॥ गच्छवत्समधुपुरींसर्वंबोधयमाधवम् ॥ ५५ ॥ यथाप
श्यामिगोविंदंप्रयत्नेनतथाकुरु ॥ निष्फलंचगतंजन्मगच्छमिथ्यादुराशया ॥ ५६ ॥ आशाहिपरमंदुःखंनैराश्यंपरमं
सुखम् ॥ पश्चाद्विचिंत्यगोविंदंजीवन्मुक्ताबभूवसा ॥ ५७ ॥ इत्युक्त्वाराधिकातत्ररुरोदचभृशंपुनः ॥ प्रणम्यतांरुदंतीं
चयशोदाभवनंययौ ॥५८॥ अथोद्धवेगतेराधामूर्छांसंप्रापनारद ॥ तत्याजचेतनंशश्वद्बभूवध्यानतत्परा ॥५९॥ पंकस्थे
पंकजदलेसजलेशयनेमुने ॥ गोप्यस्तांस्थापयामासुःसाश्रुनेत्रोत्पलावराः॥ ६० ॥ तत्स्पर्शमात्राच्छयनंभस्मीभूतंब
भूवह ॥ पुनस्निग्धस्थलेस्निग्धनिचोलेचंदनांतिके ॥ ६१ ॥ पुनस्तांस्थापयामासुर्विरहज्वरकातराम् ॥ सहसाशुष्कतांप्रा

पसुगंधिचंदनोदकम् ॥ ६२ ॥ निमेषेणशतयुगंतद्वभूवोद्धवंविना ॥ हाहोद्धवोद्धवहरिंशीघ्रंगत्वावदेतिच ॥ ६३ ॥ समान
यहरिंशीघ्रंयत्प्राणेश्वरमित्यपि ॥ इत्युक्तवतींसहसासंतप्तत्हतचेतनाम् ॥ ६४ ॥ रुरुदुर्गोपिकाःसर्वाराधांकृत्वास्ववक्षसि ॥
चेतनांकारयामासुर्बोधयामासुरीप्सितम् ॥ ६५ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणे श्रीकृष्णज० राधोद्धवसंवादेसप्तनवतित
मोऽध्यायः ॥ ९७ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ अथोद्धवोयशोदांचप्रणम्यत्वरयामुदा ॥ खर्जूरकाननंवामेकृत्वाचयमु
नांययौ ॥ १ ॥ स्नात्वाभुक्त्वाचतत्रैवजगाममथुरांपुनः ॥ ददर्शवटमूलेचगोविंदंरहसिस्थितम् ॥ २ ॥ प्रफुल्लोप्युद्धवंदृष्ट्वा
सस्मितंतमुवाचसः ॥ रुदंतंशोकदग्धंचसाश्रुनेत्रंचकातरम् ॥ ३ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ आगच्छोद्धवकल्याणरा
धाजीवतिजीवति ॥ कल्याणयुक्तागोप्यश्चजीवंतिविरहज्वरात् ॥ ४ ॥ शुभंगोपशिशूनांचवत्सानांचगवामपि ॥ माता
मेपुत्रविरहाद्यशोदाकीदृशीचसा ॥ ५ ॥ वदबंधोयथार्थतत्त्वांदृष्ट्वाकिमुवाचमा ॥ त्वयोक्ताजननीकिंवापुनःसाकिमुवाच
मां ॥ ६ ॥ दृष्टंतद्यमुनाकूलंपुण्यंवृंदावनंवनम् ॥ निर्जनोपवनौघैश्चसुरम्यंरासमंडलम् ॥ ७ ॥ रम्यंकुंजकुटीरौघैरम्यंक्री
डासरोवरम् ॥ पुष्पोद्यानंविकसितंसंकुलंचमधुव्रतैः ॥ ८ ॥ भांडीरेचवटोदृष्टःसुस्निग्धोबालकान्वितः ॥ दृष्टोगोष्ठोगवांदृ
ष्टंगोकुलंगोकुलव्रजम् ॥ ९ ॥ यदिजीवतिराधासादृष्ट्वात्वांकिमुवाचमाम् ॥ तत्सर्ववदहेबंधोचांदोलयतिमेमनः ॥ १० ॥
किमूचुर्गोपिकाःसर्वाःकिमूचुर्गोपबालकाः ॥ गोपाश्चवृद्धाःकिंवोचुर्वयस्याजनकस्यमे ॥ ११ ॥ बलदेवस्यजननीकि
मूचेरोहिणीसती ॥ किमूचुरपरास्तातबंधुवल्लभबल्लवाः ॥ १२ ॥ किंभुक्तंकिमपूर्वंवादत्तंमात्राचराधया ॥ कीदृक्वाक्यं
सुमधुरंसंभाषाकीदृशीतिच ॥ गोपानांगोपिकानांचशिशूनांमातुरेवच ॥ १३ ॥ राधायाश्चापिकीदृग्वामयिप्रेमोद्धवादि

कम् ॥ मांचस्मरतिमातामेमांचस्मरतिरोहिणी ॥ १४ ॥ मांचस्मरतिसाराधामत्प्रेमविरहाकुला ॥ मांचस्मरंतिगोप्यश्च गोपाश्चगोपबालकाः ॥ १५ ॥ भांडीरेवटमूलेचबालाःक्रीडंतिमांविना ॥ दत्तमन्नंब्राह्मणीभिर्यत्रभुक्तंसुधोपमम् ॥ १६ ॥ प्रमदाबालकैःसार्द्धंयत्तद्दृष्टंपरीप्सितम् ॥ इंद्रयागस्थलंदृष्टंदृष्टंगोवर्धनंवरम् ॥ १७ ॥ ब्रह्मणाचहृतागावोयत्रतद्दृष्टमुत्तमम् ॥ श्रीकृष्णस्यवचःश्रुत्वाशोकोक्तंमधुरान्वितम् ॥ १८ ॥ उद्धवःसमुवाचेदंभगवंतंसनातनम् ॥ ॥ उद्धवउवाच ॥ यद्यदुक्तंत्वयानाथसर्वंदृष्टंयथेप्सितम् ॥ १९ ॥ सफलंजीवनंजन्मकृतमत्रैवभारते ॥ दृष्टंभारतसारंचपुण्यंवृंदावनंवनं ॥ ॥ २० ॥ तत्सारंव्रजभूमौचसुरम्यंरासमंडलम् ॥ तत्सारभूतागोलोकवासिन्योगोपिकावराः ॥ २१ ॥ दृष्टातत्सारभूताच राधारासेश्वरीपरा ॥ कदलीवनमध्येचनिर्जनेसुहृदस्थले ॥ २२ ॥ पंकस्थेपंकजदलेसजलेचंदनार्चिते ॥ शयनेतिविषण्णासारत्नभूषणवर्जिता ॥ २३ ॥ अतीवमलिनाक्षीणाच्छादिताशुक्लवाससा ॥ सेवितासखिभिस्तत्रसततंश्वेतचामरैः ॥ २४ ॥ कृशोदरीनिराहाराक्षणंश्वसितिचक्षणम् ॥ क्षणंजीवतिकिंसावाविरहज्वरपीडिता ॥ २५ ॥ किंवाजलंस्थलं किंवानक्तंकिंवादिनंहरे ॥ परंपशुंनजानातिकिंपरंकिमुबांधवम् ॥ २६ ॥ बाह्यज्ञानविरहिताध्यायमानापदंतव ॥ त्रैलोक्येयशसाभातितन्मृत्युर्यशसंभवः ॥ २७ ॥ स्त्रीहत्यांनैववांछंतिज्ञानहीनाश्चदस्यवः ॥ गच्छशीघ्रंजगन्नाथकदलीवनमीप्सितम् ॥ २८ ॥ बहिर्भूतानजगतांसाराधात्वत्परायणा ॥ अतीवभक्तानत्याज्याप्रभुणारक्षितासदा ॥ २९ ॥ नहि राधापराभक्तानभूतानभविष्यति ॥ मन्मथःशंकराद्भीतोभवांश्चतत्पुरःसरः ॥ ३० ॥ भवद्विधंपतिंप्राप्यकामदग्धाचराधिका ॥ तस्मात्सर्वपरंकर्मतच्चकेनापिवार्यते ॥ ३१ ॥ मधुर्दहतिचंद्रश्चसततंकिरणेनच ॥ शश्वत्सुगंधिवायुश्चाप्यनाथास

र्वंपीडिता ॥ ३२ ॥ तप्तकांचनवर्णाभासाधुनाकज्जलोपमा ॥ सुवर्णवर्णकेशीचवासोवेषविवर्जिता ॥ ३३ ॥ स्वयंविधा
तात्वद्भक्तःसुराणांप्रवरोविभुः ॥ त्वद्भक्तःशंकरोदेवोयोगींद्राणांगुरोर्गुरुः ॥ ३४ ॥ सनत्कुमारस्त्वद्भक्तोगणेशोज्ञानिनांव
रः ॥ मुनींद्राश्चकतिविधास्त्वद्भक्ताधरणीतले ॥ ३५ ॥ त्वद्भक्तायादृशीराधानभक्तस्तादृशोपरः ॥ ध्यायतेयादृशीराधा
स्वयंलक्ष्मीर्नतादृशी ॥ ३६ ॥ हरिरायातिचेत्येवंराधाग्रेस्वीकृतंमया ॥ शीघ्रंगच्छमहाभागतदेवसार्थकंकुरु ॥ ३७ ॥
उद्धवस्यवचःश्रुत्वाजहासोवाचमाधवः ॥ वेदोक्तंकथयामाससहितंसत्यसुव्रतम् ॥ ३८ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ स्त्रीषुध
र्मविवाहेषुवृत्त्यर्थेप्राणसंकटे ॥ गवामर्थेब्राह्मणार्थेनानृतंस्याज्जुगुप्सितम् ॥ ३९ ॥ तत्स्वीकारविहीनेनकुतस्त्वंनरकंकु
तः ॥ गोलोकंयातिमद्भक्तोनरकंनहिपश्यति ॥ ४० ॥ त्वदंगीकारसाफल्यंकरिष्यामितथापिच ॥ यास्यामिस्वप्नेतन्मूलं
गोपीनांमातुरेवच ॥ ४१ ॥ इत्याकर्ण्यययौगेहमुद्धवश्चमहायशाः ॥ हरिर्जगामस्वप्नेचगोकुलंविरहाकुलम् ॥ ४२ ॥ स्वप्ने
राधांसमाश्वास्यदत्वाज्ञानंसुदुर्लभम् ॥ संतोष्यक्रीडयातांचगोपिकाश्चयथोचितम् ॥ ४३ ॥ बोधयित्वायशोदांचस्तनं
पीत्वाचनिद्रिताम् ॥ गोपान्गोपशिशूंश्चैवबोधयित्वाययौपुनः ॥ ४४ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्म
खंडेऽष्टनवतितमोऽध्यायः ॥ ९८ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ एतस्मिन्नंतरेगर्गोवसुदेवाश्रमंययौ ॥ दंडीछत्रीचज
टिलोदीप्तश्चब्रह्मतेजसा ॥ १ ॥ शुक्लयज्ञोपवीतीचतपस्वीसंयतःसदा ॥ शुक्लदंतःशुक्लवासायदोःकुलपुरोहितः ॥ २ ॥ तंदृ
ष्ट्वासहसोत्थायदेवकीप्रणनामच ॥ वसुदेवश्चभक्त्याचरत्नसिंहासनंददौ ॥ ३ ॥ मधुपर्ककामधेनुंवह्निशुद्धांशुकंतथा ॥
दत्वागंधंपुष्पमाल्यंपूजयामासभक्तितः ॥ ४ ॥ मिष्टान्नंपरमान्नंचपिष्टकंमधुरंमधु ॥ भोजयामासयत्नेनतांबूलंवासितं

ददौ ॥ ५ ॥ प्रणम्यकृष्णंमनसासबलंचविलोक्यच ॥ उवाचवसुदेवंचदेवकींचपतिव्रताम् ॥ ६ ॥ गर्गउवाच ॥ ॥ वसु
देवनिबोधेदंसबलंपश्यपुत्रकं ॥ उपनीतोचितंशुद्धंवयसासांप्रतंवरं ॥ ७ ॥ वसुदेवउवाच ॥ ॥ शुभक्षणंकुरुगुरोयद्दूर्नांपू
ज्यदैवते ॥ उपनीतोचितंशुद्धंप्रशस्यंचसतामपि ॥ ८ ॥ गर्गउवाच ॥ ॥ सर्वेभ्योबांधवेभ्योपिदेत्यामंत्रणपत्रिकां ॥ सं
भारंकुरुयत्नेनवसुदेववसूपम ॥ ९ ॥ परश्वःशुभमेवास्तिचोपनेतुमिहार्हसि ॥ दिनंसतामपिमतंविशुद्धंचंद्रतारयोः ॥ १० ॥
गर्गस्यवचनंश्रुत्वावसुदेवोवसूपमः ॥ प्रस्थापयामाससर्वान्चंधून्मंगलपत्रिकां ॥ ११ ॥ घृतकुल्यांदुग्धकुल्यांदधिकुल्यां
मनोहरां ॥ मधुकुल्यांगुडकुल्यांप्रचकारसमन्वितः ॥ १२ ॥ राशिनानोपहाराणांमणिरत्नंसुवर्णकं ॥ नानालंकारवस्त्रंच
मुक्तामाणिक्यहीरकम् ॥ १३ ॥ श्रीकृष्णोदेवगर्गांश्चमुनींद्रसिद्धपुंगवान् ॥ सस्मारमनसाभक्त्याभक्तश्चभक्तवत्सलः ॥
॥ १४ ॥ शुभेदिनेचप्राप्तेचतेचसर्वेसमाययुः ॥ मुनींद्राबांधवादेवाराजानोबहुशस्तथा ॥ १५ ॥ देवकन्यानागकन्यारा
जकन्याश्चसर्वशः ॥ विद्याधर्यश्चगंधर्वाश्चाययुर्बांधभांडकाः ॥ १६ ॥ ब्राह्मणाभिक्षुकाभट्टायतयोब्रह्मचारिणः ॥ संन्या
सिनश्चावधूतायोगिनश्चसमाययुः ॥ १७ ॥ स्त्रीबांधवाःस्वबंधूनांवर्गामातामहस्यच ॥ बंधूनांबांधवाःसर्वेस्वाययुःशुभ
कर्मणि ॥ १८ ॥ भीष्मोद्रोणश्चकर्णश्चाप्यश्वत्थामाकृपोद्विजः ॥ सपुत्रोधृतराष्ट्रश्चसभार्यश्चसमाययौ ॥ १९ ॥ कुंतीस
पुत्राविधवाहर्षशोकसमाप्लुता ॥ नानादेशोद्भवायोग्याराजानोराजपुत्रकाः ॥ २० ॥ अत्रिर्वसिष्ठश्चवनोभरद्वाजोमहात
पाः ॥ याज्ञवल्क्यश्चभीमश्चगार्ग्योगर्गोमहातपः ॥ २१ ॥ वत्सःसपुत्रश्चधर्मोजैगीषव्यःपराशरः ॥ पुलहश्चपुलस्त्यश्चाप्य
गस्त्यश्चापिसौभरिः ॥ २२ ॥ सनकश्चसनंदश्चतृतीयश्चसनातनः ॥ सनत्कुमारोभगवान्वोढुःपंचशिखिस्तथा ॥ २३ ॥

दुर्वासाश्चांगिराव्यासोव्यासपुत्रःशुकस्तथा ॥ कुशिकःकौशिकोरामऋष्यश्रृंगोविभांडकः ॥ २४ ॥ श्रृंगीचवामदेवश्चगौतमश्चगुणार्णवः ॥ क्रतुर्यतिश्चारुणिश्चशुक्राचार्योबृहस्पतिः ॥ २५ ॥ अष्टावक्रोवामनश्चपारिभद्रश्चवाल्मिकिः ॥ पैलोवैशंपायनश्चप्रचेताःपुरुजित्तथा ॥ २६ ॥ भृगुर्मरीचिर्मधुजित्कश्यपश्चप्रजापतिः ॥ अदितिर्देवमाताचदितिर्दैत्यप्रसूस्तथा ॥ २७ ॥ सुमंतुश्चसुभानुश्चएकःकात्यायनस्तथा ॥ मार्कंडेयोलोमशश्चकपिलश्चपराशरः ॥ २८ ॥ पाणिनिःपारियात्रश्चपारिभद्रश्चपुंगवः ॥ संवर्तश्चाप्युतथ्यश्चनरोहंचापिनारद ॥ २९ ॥ विश्वामित्रःशतानंदोजाबालिस्तैतिलस्तथा ॥ सांदीपिनिश्चब्रह्मांशोयोगिनांज्ञानिनांगुरुः ॥ ३० ॥ उपमन्युर्गौरमुखोमैत्रेयश्चश्रुतश्रवाः ॥ कठःकचश्चकरखोभरद्वाजश्चधर्मवित् ॥ ३१ ॥ सशिष्यामुनयःसर्वेवसुदेवाश्रमंययुः ॥ वसुदेवश्चतान्दृष्ट्वाववंदेदंडवद्भुवि ॥ ३२ ॥ अथास्मिन्नंतरेब्रह्मासस्मितोहंसवाहनः ॥ रत्ननिर्माणयानेनपार्वत्यासहशंकरः ॥ ३३ ॥ नंदीस्वयंमहाकालोवीरभद्रःसुभद्रकः ॥ मणिभद्रःपारिभद्रःकार्तिकेयोगणेश्वरः ॥ ३४ ॥ गजेंद्रेणमहेंद्रश्चधर्मश्चंद्रोरविस्तथा ॥ कुबेरोवरुणश्चैवपवनोवह्निरेवच ॥ ३५ ॥ यमःसंयमिनीनाथोजयंतोनलकूबरः ॥ सर्वेग्रहाश्चवसवोरुद्राश्चसगणास्तथा ॥ ३६ ॥ आदित्याश्चतथाशेषोनानादेवाःसमाययुः ॥ वसुदेवश्चभक्त्याचववंदेशिरसाभुवि ॥ ३७ ॥ तुष्टावपरयाभक्त्यादेवेंद्रांश्चतथासुरान् ॥ भक्तिनम्रात्ममूर्धाचपुलकांचितविग्रहः ॥ ३८ ॥ वसुदेवउवाच ॥ ॥ परंब्रह्मपरंधामपरमेशःपरात्परः ॥ स्वयंविधातामद्गेहेजगतांपरिपालकः ॥ ३९ ॥ वेदानांजनकःस्रष्टासृष्टिहेतुःसनातनः ॥ सुराणांचमुनींद्राणांसिद्धेंद्राणांगुरोर्गुरुः ॥ ४० ॥ स्वप्नेयत्पादपद्मंचक्षणंद्रष्टुंसुदुर्लभम् ॥ शिवस्मरणमात्रेणसर्वानिष्टाःपलायिताः ॥ ४१ ॥ सर्वसंकटमुत्तीर्यकल्याणंलभतेनरः ॥ स

र्वाग्रे पूजनंयस्य देवानामग्रणीःपरः ॥ ४२ ॥ घटेषुमंगलंमंत्राभक्त्याचावाहनेनच ॥ स्वयंगणेशोभगवान्ससाक्षाद्विघ्न नायकः ॥ ४३ ॥ कार्तिकेयश्चभगवान्देवादीनांचपूजितः ॥ देवानांप्रवरापूज्यामहालक्ष्मीःपरात्परा ॥ ४४ ॥ मद्गेहेपार्व तीमाताजगतामादिरूपिणी ॥ सर्वशक्तिस्वरूपाचमूलप्रकृतिरीश्वरी ॥ ४५ ॥ परापराणांपरमापरब्रह्मस्वरूपिणी ॥ यस्याअर्चांसमाराध्यवांछितंलभतेनरः ॥ ४६ ॥ शरत्कालेचभक्त्याचसासाक्षान्ममममंदिरे ॥ सर्वदेवैश्चसहितासगणाभ क्तवत्सला ॥ ४७ ॥ कृपामयीचकृपयाचाविर्भूताचभारते ॥ धन्योहंकृतकृत्योहंसफलंजीवनंमम ॥ ४८ ॥ आगतासि यतोदुर्गेपरमाद्याचमद्गृहम् ॥ एवंसर्वांश्चतुष्टावक्रमेणचपरस्परम् ॥ ४९ ॥ सर्वान्मुनींद्रान्विप्रांश्चगलेबध्वांशुकंमुदा ॥ प्रत्येकंवासयामासरत्नसिंहासनेवरे ॥ ५० ॥ पूजयामासविधिवत्क्रमेणचपृथक्पृथक् ॥ प्रत्येकंवरयामासब्रह्मादीं श्चसुरानपि ॥ ५१ ॥ मुनिवर्गान्ब्राह्मणांश्चभक्त्यागर्गंपुरोहितम् ॥ रत्नैःप्रवालैर्मणिभिर्मुक्तामाणिक्यहीरकैः ॥ ५२ ॥ भूषणैर्वसनैश्चैवमाल्यैश्चगंधचंदनैः ॥ रत्नसिंहासनेरम्येसर्वेषांमध्यदेशतः ॥ ५३ ॥ गणेशंवरयामासपूजार्थंशुभकर्मणि ॥ सप्ततीर्थोदकेनैवसुवर्णकलशेनच ॥ ५४ ॥ पुष्पचंदनयुक्तेनशीतेनवासितेनच ॥ स्वर्गगंगाजलेनैवपुष्करोदकपुण्यतः ॥ ५५ ॥ पंचामृतेनशुद्धेनपंचगव्येनभक्तितः ॥ हेरंबंस्नापयामाससमुद्रोदेनमंत्रतः ॥ ५६ ॥ वरयामासमाल्येनपारिजात स्यनारद ॥ रत्नेंद्रभूषणेनैववह्निशुद्धेनवाससा ॥ ५७ ॥ गंधचंदनपुष्पैश्चरत्नमाल्यांगुलीयकम् ॥ तुष्टावपार्वतीपुत्रंसर्व देवाधिपंशुभम् ॥ विघ्ननिघ्नकरंशांतंभगवंतंसनातनम् ॥ ५८ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणे श्रीकृष्णजन्मखंडे भ गवदुपनयनेगणेशाभिषेकेनवनवतितमोऽध्यायः ॥ ९९ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ अथादितिर्दितिश्चैवदेवकीरोहि

णीरतिः ॥ सरस्वतीचसावित्रीयशोदाचपतिव्रता ॥ १ ॥ लोपामुद्रारुंधतीचअहल्यातारकातथा ॥ ययुस्ताःपार्वतींद्र
ष्टुवावेगेनमंदिरादपि ॥ २ ॥ परस्परंचसंभाष्यसमाश्लिष्य पुनःपुनः ॥ प्रणम्यवेशयामासुर्मंदिरंरत्ननिर्मितम् ॥ ३ ॥ र
त्नसिंहासनेरम्येवासयामासुरीश्वरीम् ॥ वरयामासमाल्येनवाससारत्नभूषणैः ॥ ४ ॥ पारिजातस्यपुष्पंचशक्रानीतंम
नोहरम् ॥ ददौतत्पादपद्मेचदेवकीभक्तिपूर्वकम् ॥ ५ ॥ सिंदूरबिंदुंसीमंतेभालेचंदनबिंदुकम् ॥ कस्तूरीकुंकुमेंदुंचप्रय
यौपरितस्तयोः ॥ ६ ॥ मिष्टान्नंभोजयामासशीततोयंसुवासितम् ॥ तांबूलंचवरंरम्यंकर्पूरादिसुवासितम् ॥ ७ ॥ अल
क्तकंचप्रददौनखेषुपादपद्मयोः ॥ कुंकुमस्यापिरागंचसिषेवेश्वेतचामरैः ॥ ८ ॥ संपूज्यपार्वतींदेवींमुनिपत्नीःक्रमेणच
॥ पूजयामासविधिवत्पतिपुत्रवतीःसतीः ॥ ९ ॥ राजकन्यादेवकन्यानागकन्यामनोहराः ॥ मुनिकन्याबंधुकन्यापूज
यामाससुव्रत ॥ १० ॥ वाद्यंनानाविधंरम्यंवादयामासकौतुकात् ॥ मंगलंकारयामासभोजयामासब्राह्मणान् ॥ ११ ॥
भैरवींपूजयामासमथुराग्रामदेवताम् ॥ उपचारैःषोडशभिःषष्ठ्यांमंगलचंडिकाम् ॥ १२ ॥ पुण्यंस्वस्त्ययनंशुद्धंकारयामा
समंगलम् ॥ वेदांश्चपाठयामासवसुदेवस्यवल्लभा ॥ १३ ॥ स्वर्गगासुजलेनैवसुवर्णकलशेनच ॥ स्नापयामाससबलं
श्रीकृष्णंपुत्रवत्सला ॥ १४ ॥ वस्त्रचंदनमाल्यैश्चतयोर्वेषंचकारसा ॥ रत्नेंद्रसारनिर्माणभूषणैश्चमनोहरैः ॥ १५ ॥ मातृ
भूषणभूषाढ्यःसबलःकृष्णएवच ॥ आययौचसभांदेवमुनींद्राणांचनारद ॥ १६ ॥ दृष्ट्वातंजगतांनाथमुत्तस्थौप्रजवेनच
॥ स्वयंविधाताशंभुश्चशेषोधर्मश्चभास्करः ॥ १७ ॥ देवाश्चमुनयश्चैवकार्तिकेयोगणेश्वरः ॥ पृथक्पृथक्क्रमेणैवतुष्टाव
परमेश्वरम् ॥ १८ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ नाथानिर्वचनीयोसिभक्तानुग्रहविग्रहः ॥ वेदानिर्वचनीयंचकस्त्वांस्तोतुमिहेश्व

रः ॥ १९ ॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ देहेषुदेहिनंशश्वत्तत्स्थितंनिर्लिप्तमेवच ॥ कर्मिणांकर्मणांशुद्धंसाक्षिणंसाक्षतंविभुम्
॥ २० ॥ किंस्तौमिरूपशून्यंचगुणशून्यंचनिर्गुणम् ॥ ॥ अनंतउवाच ॥ ॥ किंवाजानाम्यहंनाथत्वामज्ञोनंतमीश्वरम् ॥
॥ २१ ॥ अनंतकोटिब्रह्मांडकारणंदुःखतारणम् ॥ महाविष्णोश्चलोम्नांचविवरेषुजलेषुच ॥ २२ ॥ संतिविश्वान्यसंख्या
निचित्राणिकृत्रिमाणिच ॥ संतिसंतश्चदेवाश्चब्रह्मविष्णुशिवात्मकाः ॥ २३ ॥ त्वदंशाःप्रतिबिंबेषुतीर्थानिभारतंतथा ॥
ब्रह्मांडैकस्थितोहंचसूक्ष्मनागस्वरूपकः ॥ २४ ॥ स्थापितश्चत्वयाकूर्मेगजेंद्रेमशकोयथा ॥ परमाणुपरंसूक्ष्मंविश्वेपुना
स्तिकुत्रचित् ॥ २५ ॥ महाविष्णोःपरंस्थूलंसमोनास्तिचकुत्रचित् ॥ महाविष्णोःपरस्त्वंचतत्परोनास्तिकश्चन ॥ २६ ॥
स्थूलात्स्थूलतरोदेवःसूक्ष्मात्सूक्ष्मतमोमहान् ॥ आधारश्चमहाविष्णोजलरूपोभवान्स्वयम् ॥ २७ ॥ जलाधारोहिगो
लोकस्त्वंचस्थावररूपधृक् ॥ सर्वाधारोमहान्वायुःश्वासनिःश्वासरूपकः ॥ २८ ॥ भक्तानुग्रहदेहस्यनित्यस्यभवतोवि
भो ॥ वक्रैर्वहुतरैर्वाथत्वयादत्तैःपुरैवच ॥ २९ ॥ स्तोतुमिच्छामित्वद्योगंनदत्तंज्ञानमीश्वरम् ॥ ॥ देवाऊचुः ॥ ॥ त्वा
मनंतंयदिस्तोतुंदेवोनंतोनहीश्वरः ॥ ३० ॥ नहिस्वयंविधाताचनहिज्ञानात्मकःशिवः ॥ सरस्वतीजडीभूताकिंकुर्मःस्तव
नंवयम् ॥ ३१ ॥ मुनींद्राऊचुः ॥ वेदानशक्तास्तोतुंचेत्त्वांचैवज्ञातुमीश्वरम् ॥ वयंवेदविदःसंतःकिंकुर्मस्तवनंतव ॥ ३२ ॥
इदंस्तोत्रंमहापुण्यंदेवैश्चमुनिभिःकृतम् ॥ यःपठेत्संयतःशुद्धःपूजाकालेचभक्तितः ॥ ३३ ॥ इहलोकेसुखंभुक्त्वाकालब्ध्वा
ज्ञानंनिरंजनम् ॥ रत्नयानंसमारुह्यगोलोकंसचगच्छति ॥ ३४ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेभग
वदुपनयनेशततमोऽध्यायः ॥ १०० ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ संस्तूयदेवामुनयोविरेमुश्चैवमानसे ॥ ददृशुःप्रांग

णेकृष्णंशोभितंपीतवाससा ॥ १ ॥ यथासौदामिनीयुक्तंनवीनजलदंमुने ॥ बकपंक्तियुतंचैवमालतीमालयातथा ॥ २ ॥ कपालेमंडलाकारकस्तूरीयुक्तचंदनं ॥ सकलंकंमृगांकंचशोभितंजलदेतथा ॥ ३ ॥ द्विभुजंश्यामलंकांतंराधाकांतंमनोहरम् ॥ ईषद्धास्यप्रसन्नास्यंभक्तानुग्रहविग्रहम् ॥ ४ ॥ रत्नकेयूरवलयरत्नमंजीररंजितम् ॥ रुदंतंपितुरुत्संगेबलेनसहितंपरम् ॥ ५ ॥ अथमंगलकालेचशुभलग्नेमनोरमे ॥ संवीक्षितेग्रहैःसौम्यैर्जाग्रल्लग्नाधिपेस्थिते ॥ ६ ॥ असद्ग्रहैरदृष्टेच सद्ग्रहेक्षितएवच ॥ शुभकर्मसमारंभंस्वस्तिवाचनपूर्वकम् ॥ ७ ॥ चकारवसुदेवश्चाप्याज्ञयासुरविप्रयोः ॥ दत्वासुवर्णशतकंब्राह्मणायचसादरम् ॥ ८ ॥ देवेंद्रांश्चमुनींद्रांश्चनमस्कृत्यपुरोहितम् ॥ गणेशंचदिनेशंचवह्निंचशंकरंशिवाम् ॥ ९ ॥ संपूज्यदेवषट्कंचसाक्षतैर्दैवसंसदि ॥ उपचारैःषोडशभिःसंयतोभक्तिपूर्वकम् ॥ १० ॥ पुत्राधिवासनंचक्रेवेदमंत्रेणसंसदि ॥ संपूज्यनानादेवांश्चदिक्पालांश्चनवग्रहान् ॥ ११ ॥ दत्वापंचोपचारांश्चभक्त्याषोडशमातृकाः ॥ दत्वाचवसुधारांचसप्तवारान्घृतेनच ॥ १२ ॥ चेदिराजंवसुंनत्वासंपूज्यप्रययौपुनः ॥ वृद्धिश्राद्धंसुनिर्वाप्ययत्किंचिद्दैविकंतथा ॥ १३ ॥ यज्ञंकृत्वातुवेदोक्तंयज्ञसूत्रंददौमुदा ॥ बलदेवाग्रजायैवकृष्णायपरमात्मने ॥ १४ ॥ गायत्रींचददौताभ्यांमुनिःसांदीपिनिस्तथा ॥ भिक्षांददौचप्रथमंपार्वतीपरमादरात् ॥ १५ ॥ अमूल्यरत्नपात्रस्थंमुक्तामाणिक्यहीरकम् ॥ हीरसारविनिर्माणंपित्रादत्तंचहारकम् ॥ १६ ॥ शुभाशिषंचप्र[illegible]शुक्लपुष्पेणदूर्वया ॥ ततोऽदितिर्दितिश्चैवमुनिपत्न्यश्चदेवकी ॥ १७ ॥ यशोदारोहिणीतुष्टासावित्रीचसरस्वती ॥ प्रत्येकंप्रददौभिक्षांमणिकांचनभूषिताम् ॥ १८ ॥ देवकन्यानागकन्याराजकन्याःपतिव्रताः ॥ कामिन्योबांधवानांचसस्मिताःस्निग्धलोचनाः ॥ १९ ॥ इंद्राणीवरुणानीचपवनानीचरोहिणी ॥

कुबेरपत्नीस्वाहाचरतिःकामस्यकामिनी ॥ २० ॥ प्रत्येकंप्रददौभिक्षांरत्नभूषणभूषितां ॥ भिक्षांगृहीत्वाभगवान्सबलो
भक्तिपूर्वकं ॥ २१ ॥ किंचिद्ददौचगर्गायकिंचित्स्वगुरवेतथा ॥ वैदिकंकर्मनिर्वाप्यगर्गायदक्षिणांददौ ॥ २२ ॥ देवांश्चभो-
जयामासब्राह्मणांश्चापिसादरं ॥ येयेसमाययुर्यज्ञेतेचदत्वाशुभाशिषम् ॥ २३ ॥ कृष्णायबलदेवायप्रहृष्टाःप्रययुर्गृहं ॥
नंदःसभार्योनिर्वाप्यशुभकर्मसुतस्यवै ॥ २४ ॥ क्रोडेकृत्वाबलंकृष्णंचुचुंबवदनंतयोः ॥ उच्चैरुरोदनंदश्चयशोदाचपतिव्र
ता ॥ २५ ॥ श्रीकृष्णस्तंसमाश्वास्यबोधयामासयत्नतः ॥ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥ सानंदंगच्छहेमातर्यशोदेतातसत्व
रम् ॥ २६ ॥ त्वमेवमातापोष्ट्रीत्वंपिताचपरमार्थतः ॥ अवंतिनगरंतातयास्यामिसबलोधुना ॥ २७॥ मुनेःसांदीपिनेःस्था
नंवेदपाठार्थमीप्सितम् ॥ ततआगत्यसुचिरंकालेभवतिदर्शनम् ॥ २८ ॥ कालःकरोतिकलनंसचभेदंकरोतिच ॥ सर्वंका
लकृतंमातर्भेदंसंमीलनंनृणां ॥ २९ ॥ सुखंदुःखंचहर्षंचशोकंचमंगलालयम् ॥ मयादत्तंचतत्वंचयोगिनामपिदुर्लभम् ॥
॥ ३० ॥ सर्वंनंदश्चसानंदंत्वामेवकथयिष्यति ॥ इत्युक्त्वाजगतांनाथोवसुदेवसभांययौ ॥ ३१ ॥ तदाज्ञयाक्षणंप्राप्यय
यौसांदीपिनेर्गृहं ॥ वसुदेवंदेवकींचसंभाष्यविनयेनच ॥ ३२ ॥ नंदःसभार्यःप्रययौत्हृदयेनविदूयता ॥ मुक्तामणिंसुवर्णं
चमाणिक्यहीरकंतथा ॥ ३३ ॥ वह्निशुद्धांशुकंरत्नंनंदायदेवकीददौ ॥ श्वेताश्वंचगजेंद्रंचसुवर्णंरथमुत्तमम् ॥ ३४ ॥ नंदा
यकृष्णःप्रददौवसुदेवश्चसादरं ॥ तयोरनुव्रजन्विप्रादेवकीप्रमुखाःस्त्रियः ॥ ३५ ॥ वसुदेवस्तथाक्रूरोप्युद्धवश्चययौमुदा
॥ कालिंदीनिकटंगत्वातेसर्वेरुरुदुःशुचा ॥ ३६ ॥ परस्परंचसंभाष्यतेसर्वेस्वालयंययुः ॥ कुंतीसपुत्राविधवावसुदेवाज्ञया
मुने ॥ ३७ ॥ नानारत्नमणिंप्राप्यप्रययौस्वालयंमुदा ॥ वसुदेवोदेवकीचपुत्रकल्याणहेतवे ॥ ३८ ॥ नानारत्नमणिंव

स्त्रंसुवर्णरजतंतथा ॥ मुक्तामाणिक्यहारंचमिष्टान्नंचसुधोपमम् ॥ ३९ ॥ भट्टेभ्योब्राह्मणेभ्यश्चप्रददौसादरंमुदा ॥ महो
त्सवंवेदपाठंहरेर्नामैकमंगलम् ॥ ४० ॥ विप्राणांभोजनंचैवकारयामासयत्नतः ॥ ज्ञातीनांबांधवानांचपुरस्कारंयथो
चितम् ॥ ४१ ॥ चकारमणिमाणिक्यमुक्तावस्त्रैर्मनोहरैः ॥ ४२ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडे
भगवदुपनयनंनामैकशततमोऽध्यायः ॥ १०१ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ कृष्णःसांदीपिनेर्गेहंगत्वाचसबलोमु
दा ॥ नमश्चकारस्वगुरुंगुरुपत्नींपतिव्रताम् ॥ १ ॥ शुभाशिषंगृहीत्वाचदत्वारत्नंमणिंहरिम् ॥ गुरवेतस्यभार्यायैतमुवा
चयथोचितम् ॥ २ ॥ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥ त्वत्तोविद्यांलभिष्यामिवांछितांवांछितंमम ॥ कृत्वाशुभक्षणंविप्रमांपाठ
ययथोचितम् ॥ ३ ॥ ओमित्युक्त्वामुनिश्रेष्ठःपूजयामासतंमुदा ॥ मधुपर्कप्राशनेनगवावस्त्रेणचंदनैः ॥ ४ ॥ मिष्टान्नं
भोजयामासतांबूलंचसुवासितम् ॥ सुप्रियंकथयामासतुष्टावपरमेश्वरम् ॥ ५ ॥ ॥ सांदीपिनिरुवाच ॥ ॥ परंब्रह्मपरं
धामपरमीशपरात्पर ॥ स्वेच्छामयंस्वयंज्योतिर्निर्लिप्तैकोनिरंकुशः ॥ ६ ॥ भक्तैकनाथभक्तेष्टभक्तानुग्रहविग्रह ॥ भक्त
वांछाकल्पतरोभक्तानांप्राणवल्लभ ॥ ७ ॥ माययाबालरूपोसिब्रह्मेशशेषवंदितः ॥ माययाभुविभूपालभुवोभाररक्षयाय
च ॥ ८ ॥ योगिनोयंविदंत्येवंब्रह्मज्योतिःसनातनम् ॥ ध्यायंतेभक्तनिवहाज्योतिरभ्यंतरेमुदा ॥ ९ ॥ द्विभुजंमुरलीह
स्तंसुंदरंश्यामरूपकम् ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंसस्मितंभक्तवत्सलम् ॥ १० ॥ पीतांबरधरंदेवंवनमालाविभूषितम् ॥ लीला
पांगतरंगैश्चनिंदितानंगमूर्छितम् ॥ ११ ॥ अलक्तभवनंतद्वत्पादपद्मंसुशोभनम् ॥ कौस्तुभोद्भासितांगंचदिव्यमूर्तिमनो
हरम् ॥ १२ ॥ ईषद्धास्यप्रसन्नंचसुवेषंप्रस्तुतंसुरैः ॥ देवदेवंजगन्नाथंत्रैलोक्यमोहनंपरम् ॥ १३ ॥ कोटिकंदर्पलीलाभं

कमनीयमनीश्वरम् ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणभूषणौघेनभूषितम् ॥ वरंवरेण्यंवरदंवरदानामभीप्सितम् ॥ १४ ॥ चतुर्णाम
पिवेदानांकारणानांचकारणम् ॥ पाठार्थमत्प्रियस्थानमागतोसिचमायया ॥ १५ ॥ पाठंतेलोकशिक्षार्थंरमणंगमनंरणम्
॥ स्वात्मारामस्यचविभोःपरिपूर्णतमस्यच ॥ १६ ॥ ॥ गुरुपत्न्युवाच ॥ ॥ अद्यमेसफलंजन्मसफलंजीवनंमम ॥ पा
तिव्रत्यंचसफलंसफलंचतपोवनम् ॥ १७ ॥ मद्दक्षहस्तःसफलोदत्तंयेनान्नमीप्सितम् ॥ तदाश्रमंतीर्थपरंतीर्थपादपदांकि
तम् ॥ तत्पादरजसापूतागृहाःप्रांगणमुत्तमम् ॥ १८ ॥ यस्यत्वत्पादपद्मंचैवावयोर्जन्मखंडनम् ॥ तावद्दुःखंचशोकश्च
तावद्रोगश्चरोगकः ॥ १९ ॥ तावज्जन्मानिकर्माणिक्षुत्पिपासादिकानिच ॥ यावत्त्वत्पादपद्मस्यभजनंनास्तिदर्शनम् ॥
॥ २० ॥ हेकालकालभगवन्स्रष्टुःसंहर्तुरीश्वर ॥ कृपांकुरुकृपानाथमायामोहनिकृंतन ॥ २१ ॥ इत्युक्त्वासाश्रुनेत्रासा
क्रोडेकृत्वाहरिंपुनः ॥ स्वस्तनंपाययामासप्रेम्णाचदेवकीयथा ॥ २२ ॥ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥ मातस्त्वंमांकथंस्तौषि
बालंदुग्धमुखंसुतम् ॥ गच्छगोलोकमिष्टंचस्वामिनासहसांप्रतम् ॥ २३ ॥ त्यक्त्वाप्राकृतिकंमिथ्यानश्वरंचकलेवरम् ॥
विधायनिर्मलंदेहंजन्ममृत्युजराहरम् ॥ २४ ॥ इत्युक्त्वाचतुरोवेदान्पठित्वामुनिपुंगवात् ॥ मासेनपरयाभक्त्यादत्वापुत्रं
मृतंपुरा ॥ २५ ॥ रत्नानांचत्रिलक्षंचमणीनांपंचलक्षकम् ॥ हीरकाणांचतुर्लक्षंमुक्तानांपंचलक्षकम् ॥ २६ ॥ माणिक्या
नांद्विलक्षंचवस्त्रंत्रैलोक्यदुर्लभम् ॥ हारंचदुर्गंयादत्तंहस्तरत्नांगुलीयकम् ॥ २७ ॥ दशकोटिंसुवर्णानांगुरवेदक्षिणांद
दौ ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंनारीसर्वांगभूषणम् ॥ २८ ॥ गुरुप्रियायैप्रददौवह्निशुद्धांशुकंवरम् ॥ मुनिर्दत्वाचपुत्रायतत्स
र्वंप्रिययासह ॥ २९ ॥ सद्रत्नरथमारुह्यययौगोलोकमुत्तमम् ॥ तमद्भुतंहरिंदृष्ट्वाप्रययौस्वालयंमुदा ॥ ३० ॥ एवंब्रह्म

ण्यदेवस्यचरित्रंशृणुनारद ॥ इदंस्तोत्रंमहापुण्यंयःपठेद्भक्तिपूर्वकम् ॥ ३१ ॥ श्रीकृष्णेनिश्चलांभक्तिंलभतेनात्रसंशयः
॥ अस्पष्टकीर्तिःसुयशामूर्खोभवतिपंडितः ॥ ३२ ॥ इहलोकेसुखंप्राप्ययात्यंतेश्रीहरेःपदम् ॥ तत्रनित्यंहरेर्दास्यंलभ
तेनात्रसंशयः ॥ ३३ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेमुनिपत्नीस्तोत्रंद्व्यधिकशततमोऽध्यायः ॥१०२॥
श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ अथागत्यमधुपुरींप्रणम्यपितरंविभुः ॥ सबलोवटमूलेचसस्मारगरुडंहरिः ॥ १ ॥ सादरंलव
णोदंचविश्वकर्माणमीप्सितम् ॥ तत्याजगोपवेषंचनृपवेषंदधारसः ॥ २ ॥ एतस्मिन्नंतरेचक्रमाजगामहरिंस्वयम् ॥ प
रंसुदर्शनंनामसूर्यकोटिसमप्रभम् ॥ ३ ॥ तेजसाहरिणातुल्यंपरंवैरिविमर्दनम् ॥ अव्यर्थमस्त्रमस्त्राणांप्रवरंपरमंपरम् ॥
॥ ४ ॥ रत्नयानंपुरःकृत्वागरुडोहरिसंनिधिम् ॥ विश्वकर्मासशिष्यश्चजलधिःकंपितस्तथा ॥ ५ ॥ हरिंप्रणेमुस्तेसर्वेमू
र्ध्नाचभक्तिपूर्वकम् ॥ सस्मितंसादरंयत्नात्तानुवाचक्रमाद्विभुः ॥ ६ ॥ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥ ॥ हेसमुद्रमहाभागस्थलंच
शतयोजनम् ॥ देहिमेनगरार्थंचपश्चाद्दास्यामिनिश्चितम् ॥ ७ ॥ नगरंकुरुहेकारोत्रिषुलोकेषुदुर्लभम् ॥ रमणीयंचसर्वे
षांकमनीयंचयोषिताम् ॥ ८ ॥ वांछितंचापिभक्तानांवैकुंठसदृशंपरम् ॥ सर्वेषामपिस्वर्गाणांपरंपारमभीप्सितम् ॥ ९ ॥
दिवानिशंखगश्रेष्ठसन्निधौविश्वकर्मणः ॥ स्थितिंकुरुमहाभागयावन्निर्मातिद्वारकाम् ॥ १० ॥ दिवानिशंचमत्पार्श्वेच
क्रश्रेष्ठस्थितिंकुरु ॥ ओमित्युक्त्वातुप्रययुःसर्वेचक्रंविनामुने ॥ ११ ॥ कंसस्यपितरंभद्रमुग्रसेनंमहाबलम् ॥ नृपंचकार
नगरेक्षत्रियाणांसतामपि ॥ १२ ॥ विजित्यचजरासंधंनिहत्ययवनंतथा ॥ उपायेनमहाभागनिर्माणंक्रममीश्वरः ॥
॥ १३ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ शतयोजनपर्यंतंनगरंसुमनोहरम् ॥ पद्मरागैर्मरकतैरिंद्रनीलैरनुत्तमैः ॥ १४ ॥ रुच

कैः पारिभद्रैश्चपलं कैश्चस्यमंतकैः ॥ गंधकैर्गालिमैश्चैवचंद्रकांतादिभिस्तथा ॥ १५ ॥ सूर्यकांतादिभिश्चैवपुत्रैश्चस्फाटिका
कृतैः ॥ हरिद्वर्णैश्चमणिभिः श्यामैर्गौरमुखैश्चषैः ॥ १६ ॥ गोरोचनाभिः पीतैश्चदाडिमीबीजरूपकैः ॥ पद्मबीजनिभैश्चैव
नीलैः कमलवर्णकैः ॥ १७ ॥ मणिभिः कज्जलाकारैरुज्ज्वलैश्चपरिष्कृतैः ॥ श्वेतचंपकवर्णाभैस्तप्तकांचनसन्निभैः ॥ १८ ॥
स्वर्णमूल्यशतगुणैरीषद्रक्तैः सुशोभनैः ॥ गरिष्ठैश्चवरिष्ठैश्चमणिश्रेष्ठैश्चपूजितैः ॥ १९ ॥ यथाविधानंयद्योगंयत्रयन्मुक्त
मीप्सितम् ॥ मणीनांहरणंचैवयक्षसंघाहिमालयात् ॥ २० ॥ दिवानिशंकरिष्यंतियावन्निर्माणपूर्वकम् ॥ यक्षैश्चसप्त
भिर्लक्षैः कुबेरप्रेरितैरपि ॥ २१ ॥ वेताललक्षैः कूष्मांडलक्षैः शंकरयोजितैः ॥ दानवैर्ब्रह्मरक्षोभिः शैलकन्यानियोजितैः ॥
॥ २२ ॥ कुरुदिव्यंचपत्नीनांसहस्राणांचषोडश ॥ अन्यपत्नीजनस्यापिचाष्टाधिकशतस्यच ॥ २३ ॥ शिबिरंपरिखा
युक्तमुच्चैः प्राकारवेष्टितम् ॥ युक्तद्वादशशालंचसिंहद्वारपरिष्कृतम् ॥ २४ ॥ युक्तंचित्रैर्विचित्रैश्चकृत्रिमैश्चकपाटकैः ॥
निषिद्धवृक्षरहितंप्रसिद्धैश्चपरिष्कृतम् ॥ २५ ॥ सुलक्षणंचंद्रवेधंप्रांगणंचतथैवच ॥ यदूनामाश्रमंदिव्यंकिंकराणांतथैवच
॥ २६ ॥ सर्वप्रसिद्धंनिलयमुग्रसेनस्यभूभृतः ॥ आश्रमंसर्वतोभद्रंवसुदेवस्यमत्पितुः ॥ २७ ॥ ॥ विश्वकर्मोवाच ॥ ॥ के
तेवृक्षाः प्रशस्ताश्चनिषिद्धाश्चापिकेचन ॥ भद्राभद्रप्रदाश्चापितान्वदस्वजगद्गुरो ॥ २८ ॥ केषामस्थिनियुक्तंचशिबिरंचशु
भाशुभम् ॥ दिशिकुत्रजलंभद्रमभद्रंचवदप्रभो ॥ २९ ॥ भद्रप्रदश्चकोवृक्षोदिशिकुत्रप्रवर्तते ॥ किंप्रमाणंगृहाणांचप्रांग
णानांसुरेश्वर ॥ ३० ॥ मंगलंकुसुमोद्यानंदिशिकुत्रतरोस्तथा ॥ प्राकाराणांकिंप्रमाणंपरिखानांसुरेश्वर ॥ ३१ ॥ द्वारा
णांचगृहाणांचप्राकाराणांप्रमाणकम् ॥ कस्यकस्यतरोः काष्ठंप्रशस्तंशिबिरेप्रभो ॥ ३२ ॥ अमंगलंवाकेषांचसर्वंमांव

कुमर्हसि ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ आश्रमेनारिकेलश्चगृहिणांचधनप्रदः ॥ ३३ ॥ शिबिरस्ययदीशानेपूर्वेपुत्रप्रदस्त रुः ॥ सर्वत्रमंगलार्हश्चतरुराजोमनोहरः ॥ ३४ ॥ रसालवृक्षःपूर्वस्मिन्नृणांसंपत्प्रदस्तथा ॥ शुभप्रदश्चसर्वत्रसूरकारो निशामय ॥ ३५ ॥ बिल्वश्चपनसश्चैवजंबीरोबदरीतथा ॥ प्रजाप्रदश्चपूर्वस्मिन्दक्षिणेधनदस्तथा ॥ ३६ ॥ संपत्प्रदश्चसर्व त्रयतोहिवर्धतेगृही ॥ जंबूवृक्षश्चदाडिंबःकदल्याम्रातकस्तथा ॥ ३७ ॥ बंधुप्रदश्चपूर्वस्मिन्दक्षिणेमित्रदस्तथा ॥ सर्वत्र शुभदश्चैवधनपुत्रशुभप्रदः ॥ ३८ ॥ हर्षप्रदोसुवाकश्चदक्षिणेपश्चिमेतथा ॥ ईशानेसुखदश्चैवसर्वत्रैवनिशामय ॥ ३९ ॥ सर्वत्रचंपकःशुद्धोभुविभद्रप्रदस्तथा ॥ अलाबुश्चापिकूष्मांडमायांबुश्चसकिंशुकः ॥ ४० ॥ खर्जुरीकर्कटीचापिशिबिरे मंगलप्रदा ॥ वास्तूककारबिल्वश्चवार्ताकुश्चशुभप्रदः ॥ ४१ ॥ लताफलंचशुभदंसर्वंसर्वत्रनिश्चितम् ॥ प्रशस्तंकथितंका रोनिषिद्धंचनिशामय ॥ ४२ ॥ वन्यवृक्षोनिषिद्धश्चशिबिरेनगरेपिच ॥ वटोनिषिद्धःशिबिरेनित्यंचोरभयंयतः ॥ ४३ ॥ नगरेषुप्रसिद्धश्चदर्शनात्पुण्यदस्तथा ॥ निषिद्धःशाल्मलिश्चैवशिबिरेनगरेपुरे ॥ ४४ ॥ दुःखप्रदश्चसततंभूमिपानांसदापि च ॥ ननिषिद्धःप्रसिद्धश्चग्रामेषुनगरेषुच ॥ ४५ ॥ विद्यामतिनिषिद्धश्चसततंदुःखदस्तथा ॥ हेकारोतिंतिडीवृक्षोयत्नात्तं परिवर्जयेत् ॥ ४६ ॥ शतेनधनहानिःस्यात्प्रजाहानिर्भवेद्ध्रुवम् ॥ शिबिरेतिनिषिद्धश्चनगरेकिंचिदेवच ॥ ४७ ॥ ननि षिद्धःप्रसिद्धश्चग्रामेषुनगरेषुच ॥ विद्यामतिनिषिद्धश्चप्राज्ञस्तंपरिवर्जयेत् ॥ ४८ ॥ खर्जूरश्चगहुश्चैवनिषिद्धःशिबिरेतथा ॥ ननिषिद्धःप्रसिद्धश्चग्रामेषुनगरेषुच ॥ ४९ ॥ वृक्षश्चचणकादीनांधान्यंचमंगलप्रदम् ॥ ग्रामेषुनगरेचापिशिबिरेचत थैवच ॥ ५० ॥ इक्षुवृक्षश्चशुभदःसंततंशुभदस्तथा ॥ अशोकश्चशिरीषश्चकदंबश्चशुभप्रदः ॥ ५१ ॥ कश्चित्हरिद्राशुभदा

शुभदश्चार्द्रकस्तथा ॥ हरीतकीचशुभदाग्रामेषुनगरेषुच ॥ ५२ ॥ नवाघाभद्रदानित्यंतथाचामलकीध्रुवम् ॥ गजानाम
स्थिशुभदमश्वानांचतथैवच ॥ ५३ ॥ कल्याणमुच्चैःश्रवसांवास्तौस्थापनकारिणाम् ॥ नशुभप्रदमन्येषामुच्छिन्नकार
णंपरम् ॥ ५४ ॥ वानराणांनराणांचगर्दभानांगवामपि ॥ कुक्कुटानांशृगालानांमार्जाराणामभद्रकम् ॥ ५५ ॥ मेटकानां
सूकराणांसर्वेषांचशुभप्रदम् ॥ ईशानेचापिपूर्वस्मिन्पश्चिमेचतथोत्तमे ॥ ५६ ॥ शिबिरस्यजलंभद्रमन्यत्राशुभमेवच ॥
दीर्घेप्रस्थेसमानंचनकुर्यान्मंदिरंबुधः ॥ ५७ ॥ चतुरस्रेगृहेकारोगृहिणांधननाशनम् ॥ दीर्घःप्रस्थःपरिमितोनेत्रांकेना
पिसंहतम् ॥ ५८ ॥ शून्येनरहितंभद्रंशून्यंशून्यप्रदंनृणाम् ॥ प्रस्थेहस्तद्वयात्पूर्वंदीर्घेहस्तत्रयंतथा ॥ ५९ ॥ गृहाणांशु
भदंद्वारंप्राकारस्यगृहस्यच ॥ नमध्यदेशेकर्तव्यंकिंचिन्न्यूनाधिकेशुभम् ॥ ६० ॥ चतुरस्रंचंद्रवेधंशिबिरमंगलप्रदम् ॥
अभद्रदंसूर्यवेधंशिबिरंमंगलप्रदम् ॥ ६१ ॥ अभद्रदंसूर्यवेधंप्रांगणंचतथैवच ॥ शिबिराभ्यंतरेभद्रास्थापितातुलसीनृ
णाम् ॥ ६२ ॥ धनपुत्रप्रदात्रीचपुण्यदाहरिभक्तिदा ॥ प्रभातेतुलसींदृष्ट्वास्वर्णदानफलंलभेत् ॥ ६३ ॥ मालतीयूथिका
कुंदमाधवीकेतकीतथा ॥ नागेश्वरंमल्लिकांचकांचनंबकुलंशुभम् ॥ ६४ ॥ अपराजिताचशुभदातेषामुद्यानमीप्सितम् ॥
पूर्वेचदक्षिणेचैवशुभदंनात्रसंशयः ॥ ६५ ॥ ऊर्ध्वंषोडशहस्तेभ्योनैवकुर्याद्गृहंगृही ॥ ऊर्ध्वंविंशतिहस्तेभ्यःप्राकारंनशु
भप्रदम् ॥ ६६ ॥ सूत्रधारंतैलकारंस्वर्णकारंचहीरकम् ॥ वाटीमूलेग्राममध्येनकुर्यात्स्थापनंबुधः ॥ ६७ ॥ ब्राह्मणंक्षत्रि
यंवैश्यंसच्छूद्रंगणकंशुभम् ॥ भट्टंवैद्यंपुष्पकारंस्थापयेच्छिबिरांतिके ॥ ६८ ॥ प्रस्थेचपरिखामानंशतहस्तंप्रशस्तकम्
॥ परितःशिबिराणांचगंभीरंदशहस्तकम् ॥ ६९ ॥ संकेतपूर्वकंचैवपरिखाद्वारमीप्सितम् ॥ शत्रोरगम्यंमित्रस्यगम्यमे

वसुखेनच ॥ ७० ॥ शाल्मलीनांतित्तिडीनांहिंतालानांतथैवच ॥ निंबानांसिंधुवाराणामुंबराणामभद्रकम् ॥ ७१ ॥ धत्तूरा
णांवटानांचाप्येरंडानामवांछितम् ॥ एतेषामतिरिक्तानांशिबिरेकाष्ठमीप्सितम् ॥ ७२ ॥ वृक्षंचवज्रहर्तंचभूधरोवर्ज
येद्बुधः ॥ पुत्रदारधनंहन्यादित्याहकमलोद्भवः ॥ ७३ ॥ कथितंलोकशिक्षार्थंकुरुकाष्ठंविनापुरीम् ॥ शुभक्षणंचाप्यधु
नागच्छवत्सयथासुखम् ॥ ७४ ॥ विश्वकर्माहरिंनत्वाजगामपक्षिणासह ॥ समुद्रस्यसमीपंचवटमूलंमनोहरम् ॥ ७५ ॥
सुष्वापतत्रनक्तंचकारुश्चपक्षिणासह ॥ स्वप्नेद्वारवतींरम्यांददर्शगरुडस्तथा ॥ ७६ ॥ यत्किंचित्कथितंकारुंकृष्णेनपर
मात्मना ॥ तदेवलक्षणंसर्वंददर्शनगरेमुने ॥ ७७ ॥ कारुंहसंतिस्वप्नेचसर्वेतेशिल्पकारिणः ॥ गरुडंगरुडाश्चान्येबलवंतश्च
पक्षिणः ॥ ७८ ॥ बुद्धोददर्शगरुडोविश्वकर्माचलज्जितः ॥ अतीवद्वारकांरम्यांशतयोजनविस्तृताम् ॥ ७९ ॥ ब्रह्मादीनां
चनगरंविजित्यचविराजिताम् ॥ तेजसाच्छादितंसूर्यंरत्नानांचपरिष्कृताम् ॥ ८० ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणे
श्रीकृष्णजन्मखंडेद्वारकानिर्माणारंभेत्रिरधिकशततमोऽध्यायः ॥ १०३ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ एतस्मिन्नंत
रेब्रह्माभवान्याचभवःस्वयम् ॥ अनंतश्चापिधर्मश्चभास्करश्चहुताशनः ॥ १ ॥ कुबेरोवरुणश्चैवपवनश्चयमस्तथा ॥ महें
द्रश्चापिचंद्रश्चरुद्राश्चैकादशैवते ॥ २ ॥ अन्येदेवाश्चमुनयोवसवःसप्तएवच ॥ आदित्याश्चापिदैत्याश्चगंधर्वाःकिन्नरास्त
था ॥ ३ ॥ आययुर्द्वारकांद्रष्टुंश्रीकृष्णंचबलंतथा ॥ आगच्छंतंचसहसावटमूलंमनोहरम् ॥ ४ ॥ दृष्ट्वाचदेवताःसर्वास्तुष्टुवुः
पुरुषोत्तमम् ॥ आकाशाच्चविमानैश्चसंप्राप्यवटमूलकम् ॥ ५ ॥ ददृशुर्द्वारकांरम्यामतीवसुमनोहराम् ॥ मुक्तामाणिक्यही
रेणरत्नराजिविराजिताम् ॥ ६ ॥ परितश्चतुरस्रांचशतयोजनसंमिताम् ॥ सप्तभिःपरिखाभिश्चगंभीराभिश्चवेष्टिताम् ॥

॥ ७ ॥ प्राकारैर्नवभिर्युक्तांलक्षैःक्रीडासरोवरैः ॥ मनोहरैःसपद्मैश्चसहितैश्चमधुव्रतैः ॥ ८ ॥ शोभितांसर्वतोभद्रैःपुष्पोद्यान
त्रिलक्षकैः ॥ प्रफुल्लपुष्पैःपवनैःसर्वत्रसुरभीकृताम् ॥ ९ ॥ आमोदितांचशीतेनमंदचंदनवायुना ॥ तरुभिर्नारिकेशणां
शोभितांशतकोटिभिः ॥ १० ॥ गुवाकानांचवृक्षैश्चभूषितांतच्चतुर्गुणैः ॥ चतुर्गुणैर्गुवाकानांयुक्तामाम्रमहीरुहैः ॥ ११ ॥
परीतांपनसानांचवृक्षैराम्रसमैर्मुने ॥ सुशोभितांचतालानांद्रुमैराम्रसमैर्मुने ॥ १२ ॥ अश्वत्थैर्बदरीभिश्चबिल्वैराम्रातकैर्व
टैः ॥ शाल्मलीभिश्चजंबूभिःकदंबैश्चापिशोभिताम् ॥ १३ ॥ वंशैश्चतित्तिडीभिश्चचंपकैर्बकुलैस्तथा ॥ नागेश्वरैर्नागरंगैर्जं
बीरैर्दाडिमैर्युताम् ॥ १४ ॥ खर्जूरैरर्जुनैःपिष्टैरिक्षुभिःकांचनैरपि ॥ हरीतकीभिर्धात्रीभिरिंदुभिःपरितःप्लुताम् ॥ १५ ॥
शालैःप्रियालैर्हिंतालैःशिशिरैःसप्तपर्णकैः ॥ अन्यैर्नानाद्रुमैरिष्टैरिष्टांयुक्तांपरिप्लुताम् ॥ १६ ॥ असंख्यैर्मंदिरैरम्यैरत्युच्चै
रपिसंस्कृताम् ॥ रत्नेंद्रसारनिर्माणैर्मुक्तामाणिक्यभूषितैः ॥ १७ ॥ माणिक्यहीरकैश्चित्रैःसद्रत्नकलशान्वितैः ॥ मणिभि
र्निर्मितैरिष्टैःसोपाननिकरैर्वरैः ॥ १८ ॥ कपाटैःकठिनैर्दिव्यैरर्गलाकीलकैर्युताम् ॥ हरिन्मणीनांस्तंभानांकदंबैरपिसंयुतैः
॥ १९ ॥ नानाचित्रैर्विचित्रैश्चसुचित्रैश्चपरिष्कृतैः ॥ दर्पणैःसूक्ष्मवस्त्रैश्चशोभितैःश्वेतचामरैः ॥ २० ॥ प्रांगणैःपद्मरागाद्यै
रिंद्रनीलपरिष्कृताम् ॥ वीथीभीरत्नखचितैराजमार्गैःसमन्विताम् ॥ २१ ॥ ग्रीष्ममध्याह्नसूर्याभांज्वलितांरत्नतेज
सा ॥ गवाक्षलक्षैःसंयुक्तांवाजिशालोत्परिष्कृताम् ॥ २२ ॥ दृष्ट्वाचद्वारकांरम्यांतेदेवाविस्मयंययुः ॥ प्रसन्नवदनोदेवो
लांगलीभगवानजः ॥ २३ ॥ सस्माारयदुवंशानांसमूहमुग्रसेनकम् ॥ वसुदेवंदेवकींचपांडवांश्चसमातृकान् ॥ २४ ॥ नं
दंयशोदांगोपालान्राजेंद्रमुनिपुंगवान् ॥ गंधर्वान्किन्नरांश्चैवसहितोयदुपुंगवैः ॥ २५ ॥ नंदोयशोदागोपाश्चजनन्यास

हपांडवाः ॥ गंधर्वाःकिन्नराश्चैवविद्याधर्यश्चनारद ॥ २६॥ किन्नर्यश्चापिनर्तक्योगायकावाद्यभांडकाः॥ भिक्षुकाभांडका श्चैवभट्टाश्चगणकास्तथा॥ २७॥ नानादेशोद्भवाभूपावैद्याश्चान्येचमानवाः ॥ संन्यासिनश्चयतयोऽवधूताब्रह्मचारिणः ॥ २८ ॥ आययुर्मुनयःसर्वेसशिष्याःसिद्धपुंगवाः ॥ सनकश्चसनंदश्चतृतीयश्चसनातनः ॥ २९ ॥ सनत्कुमारोभगवान्ज्ञा निनांचगुरोर्गुरुः ॥ शिष्यैस्त्रिकोटिभिःसार्द्धंपंचवर्षोदिगंबरः॥ ३० ॥ शिष्यैस्त्रिलक्षैःसहितोदुर्वासाभगवानजः॥ लक्षशि ष्यैःकश्यपश्चवाल्मिकिश्चत्रिलक्षकैः ॥ ३१ ॥ लक्षशिष्यैर्गौतमश्चकोटिभिश्चबृहस्पतिः ॥ शुक्रस्त्रिकोटिभिःसार्द्धंभरद्वाज श्चलक्षकैः ॥ ३२ ॥ शिष्यैस्त्रिकोटिभिःसार्द्धमंगिराभगवानजः॥ वरिष्ठःकोटिभिःशिष्यैःप्रचेताकोटिभिस्तथा ॥ ३३ ॥ त्रिलक्षैश्चपुलस्त्यश्चाप्यगस्त्यःकोटिभिःसह ॥ पुलहोलक्षशिष्यैश्चक्रतुर्लक्षैस्तथैवच ॥ ३४ ॥ अत्रिस्त्रिकोटिभिःसार्द्धंभृ गुश्चपंचकोटिभिः ॥ त्रिकोटिभिर्मरीचिश्चशतानंदःसहस्रकैः॥ ३५॥ सार्द्धंत्रिकोटिभिःशिष्यैर्ऋष्यश्रृंगोविभांडकः॥ पा णिनिःकोटिभिःशिष्यैर्लक्षैःकात्यायनस्तथा ॥ ३६ ॥ याज्ञवल्क्यःसहस्रैश्चव्यासःशिष्यत्रिकोटिभिः ॥ शिष्यैर्लक्षैश्चस हितोगर्गःकुलपुरोहितः ॥ ३७॥ गालवश्चसहस्रैश्चसहस्रैःसौभरिस्तथा ॥ त्रिकोटिभिर्लोमशश्चमार्कंडेयस्त्रिकोटिभिः ॥ ॥ ३८ ॥ सांदीपिनिर्देवलश्चसच्छिष्यैश्चत्रिकोटिभिः॥ ३९ ॥ वोढुःशिष्यैःकोटिभिश्चलक्षैःपंचशिखस्तथा॥ अहंनाराय णश्चैवनरोममसहोदरः॥ ४० ॥ शिष्यैस्त्रिकोटिभिःसार्द्धंविश्वामित्रश्चकोटिभिः ॥ त्रिकोटिभिर्जरत्कारुरास्तीकश्चत्रिको टिभिः॥ ४१ ॥ त्रिकोटिभिःपर्शुरामोवत्सोलक्षैश्चशिष्यकैः॥ दक्षस्त्रिलक्षैःशिष्यैश्चकपिलःपंचकोटिभिः ॥ ४२ ॥ संवर्त श्चत्रिलक्षैश्चाप्युतथ्यश्चतथैवच ॥ सहस्रैर्जैमिनिश्चैवपैलोलक्षैस्तथैवच ॥ ४३ ॥ सुवर्णश्चसहस्रैश्चवैशंपायनएवच ॥ शि

ष्यैर्लक्षैः समेतश्च व्यासशिष्यः पुरोगमः ॥ ४४ ॥ लक्षैः शिष्यैस्तथा श्रृंगी चोपमन्युस्तथैव च ॥ सहस्रैश्च गौरमुखः कचोल
क्षैर्गुरोः सुतः ॥ ४५ ॥ अश्वत्थामा तथा द्रोणः कृपाचार्यः सशिष्यकः ॥ भीष्मः कर्णश्च शकुनी राजा दुर्योधनस्तथा ॥ ४६ ॥
नृपस्य भ्रातरः सर्वे चान्ये भूपा जगद्गुरुम् ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ शुभकर्मणि निष्पन्ने यास्यंति ये समागताः ॥ ४७ ॥ शि
वब्रह्मादयो देवा मुनयश्च तथापरे ॥ भवांश्च यादवैः सार्द्धं प्रविश द्वारकां पुरीम् ॥ ४८ ॥ मत्पित्रा मातृभिः सार्द्धं महेंद्रे च क्षणेन नृ
प ॥ अपरे यदवोन्ये च यास्यंति मथुरां पुरीम् ॥ ४९ ॥ श्रुत्वेति विरसो राजा तमुवाच भयाकुलः ॥ ॥ उग्रसेन उवाच ॥ वा
सुदेव नयास्यामि भूमिं तां पैतृकीं पुनः ॥ ५० ॥ सर्वतीर्थपरां शुद्धां दैवे कर्मणि पैतृके ॥ पावके भूमिदेशे च पितृणां निर्वपेत्तु यः ॥
॥ ५१ ॥ मद्भूमिः स्वामिपितृभिः श्राद्धकर्मणि हन्यते ॥ पितृणां निष्फलं श्राद्धं देवानामपि पूजनम् ॥ ५२ ॥ किंचित्फलप्रदं
चैव संपूर्णं पैतृके स्थले ॥ पुत्रपौत्रकलत्रेभ्यः प्राणेभ्यः प्रेयसी सदा ॥ ५३ ॥ दुर्लभः पैतृकी भूमिः पितुर्मातुर्गरीयसी ॥ तत्सस्यं
च पवित्रं च दैवे कर्मणि पैतृके ॥ ५४ ॥ क्रीडां च दत्ते दानं च परदत्तमशुद्धकम् ॥ म्रियते पैतृकी भूम्यां तीर्थतुल्यफलं लभेत् ॥ ५५ ॥
गंगाजलसमं पूतं पितृखातोदकं हरे ॥ तत्र स्नात्वा जले पूते गंगास्नानफलं लभेत् ॥ ५६ ॥ पितृणां तर्पणं तत्र पवित्रं देवपूजनं
पैतृकी जन्मभूमिश्चेत् फलं तद्द्विगुणं लभेत् ॥ ५७ ॥ पैतृकी भूमितुल्या च दानभूमिः सतामपि ॥ वासुदेव उ० ॥ भो गास्ते वचनं
किं वा निषेकः केन वार्यते ॥ ५८ ॥ पैतृकी तीर्थतुल्या सा किं तीर्थं द्वारका परम् ॥ सर्वतीर्थपरा श्रेष्ठा द्वारका बहुपुण्यदा ॥ ५९ ॥
यस्याः प्रवेशमात्रेण नराणां जन्मखंडनम् ॥ दानं च द्वारकायां च श्राद्धं च देवपूजनम् ॥ ६० ॥ चतुर्गुणं च तीर्थानां गंगादी
नां च भूमिप ॥ गच्छ ब्रह्मादिभिः सार्द्धं मुनिभिर्यादवैः सह ॥ ६१ ॥ राजेंद्र भवनं तत्र गृहाणां सादरं पुनः ॥ करोति शश्वन्न्यक्कार

महेंद्रस्यामरावतीम् ॥ ६२ ॥ निवसत्वंसुधर्मायांमहेंद्रेचक्षणेनृप ॥ जंबुद्वीपस्थिताभूपाराजेंद्रमंडलेश्वराः ॥ ६३ ॥ करंदा
स्यंततुभ्यंचमहेंद्रायसुरायथा ॥ भूयाज्जितःकुबेरश्चधनेनधनसंपदा ॥ ६४ ॥ तेजसाभास्करश्चापिमहेंद्रःसंपदातथा ॥
देवाजितारणेनैवपुण्येनमुनयोजिताः ॥ ६५ ॥ तपस्विनश्चतपसाव्रतिनश्चव्रतेनच ॥ उग्रसेनसमोराजानभूतोनभविष्यति
॥ ६६ ॥ सभायांयस्यभगवान्बलदेवोमहाबलः ॥ विश्वंचयस्यशिरसांसहस्राणांनरेश्वर ॥ ६७ ॥ एकस्मिन्शिरसिन्य
स्तंशूर्पेचसर्षपोयथा ॥ नह्यनंतसमोदेवोबलेनबलवत्तरः ॥ ६८ ॥ यद्गुणानांचनास्त्यंतस्तेनानंतंजगुर्बुधाः ॥ वसवोष्टौम
हाभागारुद्राश्चशंकरंविना ॥ ६९ ॥ बलिनोद्वादशादित्यामहेंद्रश्चसुरैःसमः ॥ नसमर्थाध्रुवंजेतुमुग्रसेनंनृपेश्वरम् ॥ ७० ॥
कृष्णस्यवचनंश्रुत्वाप्रसन्नवदनोनृपः ॥ प्रययौयादवैःसार्द्धंमहेंद्रभवनात्परम् ॥ ७१ ॥ स्वालयंद्वारकामध्येज्वलंतंमणिते
जसा ॥ सहस्रैर्द्वारपालैश्चशूलिभिर्दंडहस्तकैः ॥ ७२ ॥ नियुक्तैरक्षितंद्वारंददर्शमानवेश्वरः ॥ अभ्यंतरेचशिबिरंद्वारेभ्यःषड्भ्य
एवच ॥ ७३ ॥ मंदिराणांचशतकैरत्नानांपरिभूषणम् ॥ कोटिमत्तगजेंद्राणांददर्शगजमंदिरे ॥ ७४ ॥ चतुर्युगंगजौघंचग
जानांषड्गुणंतथा ॥ महाबलांश्चतुरगान्सूर्याश्वंचहसंतिच ॥ ७५ ॥ गजेंद्रौघंचसर्वेषांवाहनानामपीश्वरम् ॥ हसत्यैरावतं
शश्वन्महेंद्रस्यचनारद ॥ ७६ ॥ अत्युच्चैरुच्चैःश्रवसांददर्शकोटिमीप्सितम् ॥ खराणांदशकोटिंचपादातंषड्गुणंतथा ॥ ७७ ॥
निर्माणंरत्नसाराणांरथानांपंचलक्षकम् ॥ पंचलक्षंसारथीनांतत्राश्वंषड्गुणंतथा ॥ ७८ ॥ अश्ववाटंतत्समंचसुधर्माचस
तामपि ॥ ददर्शाभ्यंतरेरम्येदेवाश्चमुनिसंयुताम् ॥ ७९ ॥ वह्निशुद्धांशुकैरम्यैर्भूषितांरक्तकंबलैः ॥ रत्नसिंहासनैरम्यैर्भूषि
तांरक्तपिंगलैः ॥ ८० ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणवीथीनांतेजसोज्ज्वलाम् ॥ वेष्टितांचमहाभीतैःकिंकरैःशतकोटिभिः ॥ ८१ ॥

प्रविवेशसभांरम्यांश्रुत्वाशंखध्वनिंशुभाम् ॥ वाद्यंचदुंदुभीनांचमुनीनांवेदमंत्रकम् ॥ ८२ ॥ दृष्ट्वानृपंसमुत्तस्थौवेगेनस बलोहरिः ॥ ब्रह्मामहेश्वरश्चैवशेषश्चदेवपुंगवाः ॥ ८३ ॥ समुत्तस्थुःसुराःसर्वेमुनयश्चमहाव्रताः ॥ राजेंद्राश्चापिसिद्धेंद्रावसु देवपुरोगमाः ॥ ८४ ॥ रत्नसिंहासनेरम्येचोग्रसेनोमहाबलः ॥ समुवासमहेंद्रस्यमुनीनामाज्ञयाहरेः ॥ ८५ ॥ देवानांचगु रूणांचगर्गस्यापितथैवच ॥ सप्ततीर्थोदकेनैवपूर्णकुंभेननारद ॥ ८६ ॥ चकारवेदमंत्रैश्चनृपस्याप्यभिषेचनम् ॥ तस्मै वस्त्रयुगंदत्तंवह्निशुद्धंमनोहरम् ॥ ८७ ॥ वरुणेनपुरादत्तंकृष्णायपरमात्मने ॥ माल्यंचपारिजातानांचंदनंरत्नभूषणम् ॥ ॥ ८८ ॥ रत्नच्छत्रंददौतस्मैबलदेवोमहाबलः ॥ ब्रह्माकमंडलुंचैवशूलंचापिमहेश्वरः ॥ ८९ ॥ पार्वतीरत्नमाल्यंचहारंच मालतीसती ॥ अन्येदेवाश्चमुनयोराजेंद्राःसिद्धपुंगवाः ॥ ९० ॥ कौतकंचददौतस्मैक्रमेणचपृथक्पृथक् ॥ वसुदेवोददौ तस्मैशुभ्रंदंश्वेतचामरम् ॥ ९१ ॥ पवनेनपुरादत्तंकृष्णायपरमात्मने ॥ नंदोददौचसुरभिंकामधेनुंचपूजिताम् ॥ ९२ ॥ यशोदादेवकीतस्मैरत्नश्रेष्ठंददौमुदा ॥ सप्तभिःकिंकरैश्चापिसंवीतःश्वेतचामरैः ॥ ९३ ॥ दधारछत्रमक्रूरोभक्त्याचैवाज्ञ याहरेः ॥ रत्नसिंहासनेरम्येददर्शरत्नदर्पणम् ॥ ९४ ॥ अतीवपुण्यावाप्यंचहरिणाचपुरस्कृतः ॥ चक्रुस्तुतिंचभट्टाश्चभि क्षुकाब्राह्मणास्तथा ॥ ९५ ॥ ददुःशुभाशिषंतस्मैदेवाश्चमुनयस्तथा ॥ ब्राह्मणेभ्योददौराजारत्नकोटिंचभक्तितः ॥ ९६ ॥ भट्टेभ्योरत्नशतकंभिक्षुकेभ्यस्तथैवच ॥ अभिषिच्यनृपेंद्रंचदेवांश्चमुनिपुंगवान् ॥ ९७ ॥ संपूज्यब्राह्मणांश्चापिभट्टाभि क्षुंद्विजंगुरुम् ॥ स्वालयंचययुःसर्वेयादवाश्चमुदान्विताः ॥ ९८ ॥ येयेहरेःपार्षदाश्चतेसर्वेस्वालयंययुः ॥ प्रभातेचाययुः सर्वेसुधर्मांचसभांहरेः ॥ ९९ ॥ नमस्कृत्यमहेंद्रंचचोषुःसर्वेचसंसदि ॥ १०० ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्ण

जन्मखंडेद्वारकाप्रवेशउग्रसेनाभिषेकेचतुरधिकशतकोऽध्यायः ॥ १०४ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ अथवैदर्भराजें
द्रोमहाबलपराक्रमः ॥ विदर्भदेशेपुण्यात्मासत्यशीलश्चभीष्मकः ॥ १ ॥ राजानारायणांशश्चदाताचसर्वसंपदाम् ॥ धर्मि
ष्ठश्चगरीयांश्चवरिष्ठश्चापिपूजितः ॥ २ ॥ तस्यकन्यामहालक्ष्मीरुक्मिणीयोषितांवरा ॥ अतीवसुंदरीरम्यारमारामासुपू
जिता ॥ ३ ॥ नवयौमनसंपन्नारत्नाभरणभूषिता ॥ तप्तकांचनवर्णाभातेजसोज्वलितासती ॥ ४ ॥ शुद्धसत्वस्वरूपासा
सत्यशीलापतिव्रता ॥ शांतादांतानितांताचाप्यनंतगुणशालिनी ॥ ५ ॥ इंद्राणीवरुणानीचचंद्रनारीचरोहिणी ॥ कुबेर
पत्नीसूर्यस्त्रीस्वाहाशांताकलावती ॥ ६ ॥ अन्यासुरमणीयासुश्रेष्ठाचसुमनोहरा ॥ रुक्मिण्याभीष्मकन्यायाःकलांना
र्हंतिषोडशीम् ॥ ७ ॥ तांदृष्ट्वाराजराजेंद्रोबालक्रीडारतांपराम् ॥ बालांसुशोभांकुर्वतींयथाभ्रेषुविधोःकलाम् ॥ ८ ॥ शर
त्पूर्णेंदुशोभाढ्यांशरत्कमललोचनाम् ॥ विवाहयोग्यांयुवतींलज्जानम्राननांशुभाम् ॥ ९ ॥ सहसाचिंतितोधर्मोधर्मशील
श्चसुव्रतः ॥ सुतांपप्रच्छपुत्रांश्चब्राह्मणांश्चपुरोहितान् ॥ १० ॥ ॥ भीष्मकउवाच ॥ ॥ कंवृणोमिसुतार्थंचवरार्हंप्रवरं
वरम् ॥ मुनिपुत्रंदेवपुत्रंराजेंद्रसुतमीप्सितम् ॥ ११ ॥ विवाहयोग्याकन्यामेवर्धमानामनोहरा ॥ शीघ्रंपश्यवरंयोग्यंन
वयौवनसंस्थितम् ॥ १२ ॥ धर्मशीलंसत्यसंधंनारायणपरायणम् ॥ वेदवेदांगविज्ञंचपंडितंसुंदरंशुभम् ॥ १३ ॥ शांतंदां
तंक्षमाशीलंगुणिनंचिरजीविनम् ॥ महाकुलप्रसूतंचसर्वत्रैवप्रतिष्ठितम् ॥ १४ ॥ करोषिराजपुत्रंचेद्रणशास्त्रविशार
दम् ॥ महारथंप्रतापार्हंरणमूर्ध्निचसुस्थिरम् ॥ १५ ॥ करोषिदेवपुत्रंचेद्देवंगुणयुतंतथा ॥ करोषिमुनिपुत्रंचेच्चतुर्वेदविशा
रदम् ॥ १६ ॥ सुवाचकंविचारज्ञंसिद्धांतेषुनितांतकम् ॥ नृपेंद्रवचनंश्रुत्वातमुवाचमुनेःसुतः ॥ १७ ॥ गौतमस्यशतानंदो

वेदवेदांगपारगः ॥ आप्तःप्रवक्ताविज्ञश्चधर्मीकुलपुरोहितः ॥ १८ ॥ पृथिव्यांतत्वसर्वज्ञोनिष्णातःसर्वकर्मसु ॥ ॥ शतानंद उवाच ॥ ॥ राजेंद्रत्वंचधर्मज्ञोधर्मशास्त्रविशारदः ॥ १९ ॥ पूर्वाख्यानंचवेदोक्तंकथयामिनिशामय ॥ भुवोभारावतरणे स्वयंनारायणोभुवि ॥ २० ॥ वसुदेवसुतःश्रीमान्परिपूर्णतमःप्रभुः ॥ विधातुश्चविधाताचब्रह्मेशशेषवंदितः ॥ २१ ॥ ज्योतिःस्वरूपःपरमोभक्तानुग्रहविग्रहः ॥ परमात्माचसर्वेषांप्राणिनांप्रकृतेःपरः ॥ २२ ॥ निर्लिप्तश्चनिरीहश्चसाक्षीचसर्वकर्मणाम् ॥ राजेंद्रतस्मैकन्यांचपरिपूर्णतमायच ॥ २३ ॥ दत्वायास्यसिगोलोकंपितृभिःशतकैःसह ॥ लभसारूप्यमुक्तिंचकन्यांदत्वापरत्रच ॥ २४॥ इहैवसर्वपूज्यश्चभवविश्वगुरोर्गुरुः ॥ सर्वस्वंदक्षिणांदत्वामहालक्ष्मींचरुक्मिणीम् ॥ २५॥ समर्पणंकुरुविभोकुरुष्वजन्मखंडनम् ॥ विधात्रालिखितोराजन्संबंधःसर्वसंमतः ॥ २६ ॥ द्वारकानगरेकृष्णंशीघ्रंप्रस्थापयद्विजम् ॥ कृत्वाशुभक्षणंतूर्णंसर्वेषामपिसंमतम् ॥ २७॥ आनीयपरमात्मानंभक्तानुग्रहविग्रहम् ॥ ध्यानानुरोधहेतुंचनित्यदेहमनुत्तमम् ॥ २८ ॥ दृष्टिमात्रात्कुरुनृपस्वजन्मकर्मखंडनम् ॥ यंनजानंतिचत्वारोवेदाःसंतश्चदेवताः ॥ ॥ २९ ॥ सिद्धेंद्राश्चमुनींद्राश्चदेवाब्रह्मादयस्तथा ॥ ध्यायंतेध्यानपूताश्चयोगिनोनविदंतियम् ॥ ३० ॥ सरस्वतीजडीभूतावेदाःशास्त्राणियानिच ॥ सहस्रवक्त्रःशेषश्चपंचवक्त्रःसदाशिवः ॥ ३१ ॥ चतुर्मुखोजगद्धाताकुमारःकार्तिकस्तथा ॥ ऋषयोमुनयश्चैवभक्ताःपरमवैष्णवाः ॥ ३२ ॥ अक्षमास्तवनेयस्यध्यानासाध्यश्चयोगिनाम् ॥ बालकोहंमहाराजतद्गुणंकथयामिकिम् ॥ ३३ ॥ शतानंदवचःश्रुत्वाप्रफुल्लवदनोनृपः ॥ आलिंगनंददौतस्मैसमुत्थायजवेनच ॥ ३४ ॥ नानारत्नंसुवर्णंचवस्त्रंचरत्नभूषणम् ॥ ददौतस्मैप्रदानंचप्रसादसुमुखोनृपः ॥ ३५ ॥ गजेंद्रंतुरगंश्रेष्ठंरथंचमणिनिर्मितम् ॥ रत्न

सिंहासनंरम्यंधनंचविपुलंतथा ॥ ३६ ॥ भूमिंचसर्वसस्याढ्यांशश्वद्वृष्टिकरींशुभाम् ॥ अकृष्टसाध्यांपूज्यांचग्रामंसर्वप्र
शंसितम् ॥ ३७ ॥ एतस्मिन्नंतरेरुक्मिक्षुकोपन्नृपनंदनः ॥ कंपितोधर्मयुक्तश्चरक्तास्योरक्तलोचनः ॥ ३८ ॥ उवाचपित
रंविप्रंसभायामस्थिरस्तदा ॥ उत्थायतिष्ठन्पुरतःसर्वेषांचसभासदाम् ॥ ३९ ॥ ॥ रुक्मिरुवाच ॥ ॥ श्रृणुराजेंद्रवच
नंहितंतथ्यंप्रशंसितम् ॥ त्यजवाक्यंभिक्षुकानांलोभिनांक्रोधिनामहो ॥ ४० ॥ नर्तकानांचवैश्यानांभट्टानामर्थिनामपि
॥ कायस्थानांचभिक्षूणामसत्यंवचनंसदा ॥ ४१ ॥ घटकानांनाटकानांस्त्रीलुब्धानांचकामिनाम् ॥ दरिद्राणांचमूर्खाणां
स्तुतिपूर्ववचःसदा ॥ ४२ ॥ निहत्यकालयवनंराजेंद्रंपुरतोभिया ॥ उपायेनमहाबाहोलब्धंकृष्णेनतद्धनम् ॥ ४३ ॥ द्वार
कायांधनीकृष्णोयवनस्यधनेनच ॥ जरासंधभयेनैवसमुद्राभ्यंतरेगृही ॥ ४४ ॥ जरासंधशतंचैवक्षणेनैवचलीलया ॥
क्षमोहंहंतुमेकाकीराज्ञश्चान्यस्यकाकथा ॥ ४५ ॥ दुर्वाससश्चशिष्योहंरणशास्त्रविशारदः ॥ ध्रुवंभीष्मकतेनैवविश्वंसंहर्त्तु
मीश्वरः ॥ ४६ ॥ मत्समःपर्शुरामश्चशिशुपालश्चमत्समः ॥ सखाचबलवान्शूरःस्वर्गंजेतुंसचक्षमः ॥ ४७ ॥ महेंद्रंसगणं
जेतुमहमीशःक्षणेनच ॥ जित्वायुद्धेजरासंधंदुर्बलंयोगिनंनृप ॥ ४८ ॥ अहंकारयुतःकृष्णोवीरंस्वंमन्यतेधिया ॥ यद्या
यास्यतिमद्धामंविवाहंकर्तुमीप्सितम् ॥ ४९ ॥ ध्रुवंप्रस्थापयिष्यामिक्षणेनयममंदिरम् ॥ अहोनंदस्यवैश्यस्यतस्मैगो
रक्षकायच ॥ ५० ॥ साक्षाज्जारायगोपीनांगोपालोच्छिष्टभोजिने ॥ करोषिकन्यांस्वीकारंदेवयोग्यांचरुक्मिणीम् ॥
॥ ५१ ॥ दातुमिच्छसिवाक्येनभिक्षुकस्यद्विजस्यच ॥ राजेंद्रबुद्धिहीनोसिवचनाद्दुर्बलस्यच ॥ ५२ ॥ माराजपुत्रोमा
शूरोमाकुलीनश्चमाशुचिः ॥ मादातामाधनाढ्यश्चमायोग्योमाजितेंद्रियः ॥ ५३ ॥ कन्यांदेहिसुपुत्रायशिशुपालायभू

मिप ॥ बलेनरुद्रतुष्टायराजेंद्रतनयायच ॥ ५४ ॥ निमंत्रणंकुरुनृपनानादेशभवान्नृपान् ॥ बांधवांश्चमुनींद्रांश्चपत्रद्वारा त्वरान्वितः ॥ ५५ ॥ अंगंकलिंगंमगधंसौराष्ट्रंवल्कलंवरम् ॥ राढंवरेंद्रंवंगंचगुर्जराटिंचपेठरम् ॥ ५६ ॥ महाराष्ट्रंविराटंच मुद्गलंचमुरंगकम् ॥ भल्लुकंगल्लुकंखर्वंदुर्गंप्रस्थापयद्विजम् ॥ ५७ ॥ घृतकुल्यासहस्रंचमधुकुल्यासहस्रकम् ॥ दधिकु ल्यासहस्रंचदुग्धकुल्यासहस्रकम् ॥ ५८ ॥ तैलकुल्यापंचशतंगुडकुल्याद्विलक्षकम् ॥ शर्कराणांराशिशतंमिष्टान्नानांच तुर्गुणम् ॥ ५९ ॥ यवगोधूमचूर्णानांपिष्टराशिशतंशतम् ॥ पृथुकानांराशिलक्षमन्नानांचचतुर्गुणम् ॥ ६० ॥ गवांलक्षं छेदनंचहरिणानांद्विलक्षकम् ॥ चतुर्लक्षंशशानांचकूर्माणांचतथाकुरु ॥ ६१ ॥ दशलक्षंछागलानांमेटानांतच्चतुर्गुणम् ॥ पर्वणिग्रामदेव्यैचबलिंदेहिचभक्तितः ॥ ६२ ॥ एतेषांपक्कमांसंचभोजनार्थंचकारय ॥ परिपूर्णव्यंजनानांसामग्रींकुरुभू मिप ॥ ६३ ॥ अथश्रुत्वाचतद्वाक्यंराजेंद्रःसपुरोहितः ॥ चकारामंत्रणंतूर्णंनिर्जनेमंत्रिणासह ॥ ६४ ॥ द्विजंप्रस्थापया मासद्वारकांयोग्यमीप्सितम् ॥ कृत्वाचशुभलग्नंचसर्वेषामभिवांछितम् ॥ ६५ ॥ राजासंभृतसंभारोबभूवसत्वरंमुदा ॥ निमंत्रणंचसर्वत्रचकारचसुताज्ञया ॥ ६६ ॥ विप्रःसुधर्मांसंप्राप्यनृपैर्देवैश्चवेष्टिताम् ॥ प्रददौपत्रिकांभद्रामुग्रसेनाय भूभृते ॥ ६७ ॥ प्रफुल्लवदनोराजाश्रुत्वापत्रंसुमंगलम् ॥ सुवर्णानांसहस्रंचब्राह्मणेभ्योददौमुदा ॥ ६८ ॥ दुंदुभिंवादया मासद्वारकायांचसर्वतः ॥ देवान्मुनीन्नृपांश्चैवज्ञातिवर्गांश्चबांधवान् ॥ ६९ ॥ भट्टांश्चभिक्षुकांश्चैवभोजयामाससादरम् ॥ श्रीकृष्णस्यसुवेषंचकारयामासभूपतिः ॥ ७० ॥ अतीवरम्यमतुलंत्रिषुलोकेषुदुर्लभम् ॥ यात्रांचकारयामासजगतांप्र वरंवरम् ॥ ७१ ॥ वेदमंत्रेणरम्येणमाहेंद्रेसुमनोहरे ॥ आदौब्रह्मारथस्थश्चसावित्र्यासहितोययौ ॥ ७२ ॥ रथस्थश्चमहा

त्वष्टोभवान्याचभवःस्वयम् ॥ शेषश्चापिदिनेशश्चगणेशश्चापिकीर्तितः ॥ ७३ ॥ महेंद्रश्चतथाचंद्रोवरुणःपवनस्तथा ॥ कुबेरश्चयमोवह्निरीशानोपिययौमुदा ॥ ७४ ॥ देवानांचत्रिकोट्यश्चमुनीनांषष्टिकोटयः ॥ गजेंद्राणांत्रिलक्षंचश्वेतछत्रंत्रिलक्षकम् ॥ ७५ ॥ उग्रसेनोबभौराजानक्षत्रेषुयथाशशी ॥ ययौप्रसन्नवदनःकुंडिनाभिमुखोबली ॥ ७६ ॥ रत्ननिर्माणयानेनबलदेवोमहाबलः ॥ वसुदेवश्चोद्धवश्चनंदोक्रूरश्चसात्यकिः ॥ ७७ ॥ गोपालायादवेंद्राश्चचंद्रवंश्याश्चतेययुः ॥ धृतराष्ट्रसुताःसर्वेदुर्योधनपुरोगमाः ॥ ७८ ॥ युधिष्ठिरस्तथाभीमःफाल्गुनोनकुलस्तथा ॥ सहदेवश्चयानैश्चप्रययुःपंचपांडवाः ॥ ७९ ॥ भीष्मोद्रोणश्चकर्णश्चाप्यश्वत्थामामहाबलः ॥ कृपाचार्यश्चशकुनिःशल्यश्चप्रययौमुदा ॥ ८० ॥ भटानांचत्रिकोट्यश्चविप्राणांशतकोटयः ॥ संन्यासिनांसहस्रंचयतीनांब्रह्मचारिणाम् ॥ ८१ ॥ द्विसहस्रंजितक्रोधाश्चावधूतास्तथैवच ॥ उत्पलानांसहस्रंचसहस्रंपुष्पकारिणाम् ॥ ८२ ॥ नानाशिल्पकराश्चैवविचित्रंचित्रमेवच ॥ लक्षंचवाद्यभांडानांनर्तकानांचलक्षकम् ॥ ८३ ॥ गंधर्वाणांगायकानांलक्षमेवंतुनारद ॥ तत्रकल्पेभवत्येवगंधर्वश्चोपबर्हणः ॥ ८४ ॥ पंचाशत्कामिनीभिश्चत्वमेवतेषुमध्यगः ॥ विद्याधरीणांलक्षंचलक्षमप्सरसांतथा ॥ ८५ ॥ किन्नराणांत्रिलक्षंचगंधर्वाणांत्रिलक्षकम् ॥ ८६ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेरुक्मिण्युद्वाहेपंचाधिकशततोऽध्यायः ॥ १०५ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ एतस्मिन्नंतरेराजाककुद्मीचमहाबलः ॥ वरार्थंकन्यकायाश्चब्रह्मलोकात्समागतः ॥ १ ॥ प्रददौरेवतींकन्यांशश्वत्सुस्थिरयौवनाम् ॥ अमूल्यरत्नभूषाढ्यांत्रिषुलोकेषुदुर्लभाम् ॥ २ ॥ बलायबलदेवायसंप्रदानेनकौतुकात् ॥ वयोयस्यागतंसत्येयुगानांसप्तविंशतिः ॥ ३ ॥ दत्वाकन्यांविधानेनमुनिदेवेंद्रसंसदि ॥ गजेंद्राणांत्रिलक्षं

चजामात्रेयौतकंददौ ॥ ४ ॥ दशलक्षंतुरंगाणांरथानांलक्षमेवच ॥ रत्नालंकारयुक्तानांदासीनांचापिलक्षकम् ॥ ५ ॥
मणिलक्षंरत्नलक्षंस्वर्णकोटिंचसादरम् ॥ वह्निशुद्धांशुकंरम्यंमुक्तामाणिक्यहीरकम् ॥ ६ ॥ दत्वाकन्यांचराजेंद्रोबलाय
बलशालिने ॥ रत्नेंद्रसारयानेनतैःसार्द्धंकुंडिनंययौ ॥ ७ ॥ अथांतरेचनिर्बंधेसांगेमंगलकर्मणि ॥ रेवतींवेषयामासयोषि
तांकमलांकलाम् ॥ ८ ॥ देवकींरोहिणींचैवयशोदानंदगेहिनी ॥ अदितिश्चदितिःशांतिर्जयंकृत्वाचमंदिरम् ॥ ९ ॥ ब्रा
ह्मणान्भोजयामासददौतेभ्योधनंमुदा ॥ मंगलंकारयामासवसुदेवस्यवल्लभा ॥ १० ॥ अथदेवाश्चमुनयोराजेंद्राःकट
कैःसह ॥ संप्रापुर्लीलामात्रेणकुंडिनंनगरंमुदा ॥ ११ ॥ ददृशुर्नगरंसर्वेंद्यतीवसुमनोहरम् ॥ सप्तभिःपरिखाभिश्चगभीरा
भिश्चवेष्टितम् ॥ १२ ॥ प्राकारैःसप्तभिर्युक्तंद्वाराणांशतकैस्तथा ॥ नानारत्नैश्चमणिभिर्निर्मितंविश्वकर्मणा ॥ १३ ॥ नग
रस्यबहिर्द्वारंददृशुर्वरयात्रिणः ॥ रक्षितंरक्षकैःसार्द्धंचतुर्भिश्चमहारथैः ॥ १४ ॥ रुक्मिश्चशिशुपालश्चदंतवक्त्रोमहाबली ॥
शाल्वोमायाविनांश्रेष्ठोयुद्धशास्त्रविशारदः ॥ १५ ॥ नानाशस्त्रैस्तथास्त्रैश्चरथस्थश्चरणोन्मुखः ॥ विलोक्यकृष्णसैन्यंचचु
कोपनृपनंदनः ॥ १५ ॥ उवाचनिष्ठुरंवाक्यंश्रुतितीक्ष्णंसुदुष्करम् ॥ उपहास्यंमुनींद्रांश्चदेवांश्चमुनिपुंगवान् ॥ १७ ॥ ॥ रु
क्मिरुवाच ॥ अहोकालकृतंकर्मदैवंचकेनवार्यते ॥ किंवाहंकथयिष्यामिदेवेंद्राणांचसंसदि ॥ १८ ॥ गृहीतुंरुक्मिणींक
न्यांदेवयोग्यांमनोहराम् ॥ आयातिदेवैर्मुनिभिर्नंदस्यपशुरक्षकः ॥ १९ ॥ साक्षाज्जारश्चगोपीनांगोपोच्छिष्टान्नभोजकः
॥ जातेश्चनिर्णयोनास्तिभक्ष्यमैथुनयोस्तथा ॥ २० ॥ किन्नुराजेंद्रपुत्रश्चकिन्नुवामुनिपुत्रकः ॥ वसुदेवःक्षत्रियश्चभक्ष
णंवैश्यमंदिरे ॥ २१ ॥ शिशुकालेचस्त्रीहत्याकृतानेनदुरात्मना ॥ कुब्जामृताचसंभोगात्वाससारजकोमृतः ॥ २२ ॥ रा

जेंद्रस्यवधोदुष्टोब्रह्महत्यांलभेद्धुवम् ॥ मथुरायांचधर्मिष्ठःसद्यःकंसोनिपातितः ॥ २३ ॥ ॥ शाल्वउवाच ॥ ॥ यदुक्तं रुक्मिणादेवकिमसत्यंचतत्रवै ॥ कोवायंरुक्मिणीभर्तानंदस्यपशुरक्षकः ॥ २४ ॥ ॥ शिशुपालउवाच ॥ ॥ अहोभुवि किमाश्चर्यंदेवाब्रह्मादयस्तथा ॥ मुनींद्राब्रह्मणःपुत्राश्चाययुर्मानवाज्ञया ॥ २५ ॥ ॥ दंतवक्रउवाच ॥ ॥ संततंब्राह्मणा लुब्धादेवाश्चभक्तवत्सलाः ॥ आययुर्ब्रह्मपुत्राश्चनंदपुत्राज्ञयाकथम् ॥ २६ ॥ तेषांचवचनंश्रुत्वाचुकोपदेवसंघकः ॥ मुनिराजेंद्रसंघश्चलांगलीत्यादिकंतथा ॥ २७ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेरुक्मिणयुद्वाहेषष्ठाधिकशततोऽध्यायः ॥ १०६ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ अथकोपपरीतश्चबलदेवोमहाबलः ॥ हलेनरुक्मियानंचबभंज मुनिपुंगव ॥ १ ॥ घोटकान्सारथिंचैवनिहत्यजगतीपतिः ॥ भूमिष्ठंचापिपापिष्ठंरुक्मिंहंतुंजगामसः ॥ २ ॥ रुक्मीच शरजालेनवारयामासलीलया ॥ नागास्त्रंयोजयामासबद्धुंहलिनमीश्वरम् ॥ ३ ॥ नागास्त्रंगारुडेनैवसंजहारहलीस्वयम् ॥ गृहाणकोपाद्रुक्मीचपरंपाशुपतंमुने ॥ ४ ॥ अव्यर्थंवैरिमर्दंचशतसूर्यसमप्रभम् ॥ अभितोहलिनारुक्मीजृंभणास्त्रेणजृंभितः ॥ ५ ॥ भूमिष्ठःस्थाणुवद्रुक्मीनिद्रास्त्रेणैवनिद्रितः ॥ शाल्वस्तंनिद्रितंदृष्ट्वाशतबाणंमुमोचतम् ॥ ६ ॥ शैलवृष्टिंशिलावृष्टिंजलवृष्टिंचकारसः ॥ ज्वलदंगारवृष्टिंचशरवृष्टिंचकारह ॥ ७ ॥ बलाच्चास्त्रेणसर्वाणिवारयामासलांगली ॥ हलेनतद्रथंचूर्णंचकाररणमध्यतः ॥ ८ ॥ घोटकान्सारथिंचैवजघानचैवलीलया ॥ कोपाद्धलेनतंहंतुंवाग्बभूवाशरीरिणी ॥ ९ ॥ त्यजशाल्वंकृष्णवध्यंतवकिंपौरुषंरणे ॥ यस्यमूर्ध्निचब्रह्मांडंशूर्पेचसर्षपंयथा ॥ १० ॥ तच्छ्रुत्वाबलदेवश्च हलेनतस्यमस्तकम् ॥ चकारचूर्णंव्यथितःपपातरणमूर्धनि ॥ ११ ॥ शाल्वस्यपतनंदृष्ट्वाशिशुपालोमहाबली ॥ चका

रशरवृष्टिंचजलवृष्टिंतथाभुवि ॥ १२ ॥ हलीतस्यरथंचूर्णंचकारलांगलेनच ॥ अर्द्धचंद्रेणतद्बाणान्वारयामासलीलया
॥ १३ ॥ तंहंतुंशंकरःसाक्षात्निषेधंचचकारतम् ॥ कृष्णवध्यंत्यजबलपार्षदप्रवरंहरेः ॥ १४ ॥ दंतवक्रस्यदंतंचबभंजस
हलेनच ॥ सुप्रवृत्तस्ययुद्धेनतेसर्वेजहसुश्चतम् ॥ १५ ॥ बलस्यविक्रमंदृष्ट्वासर्वेवीराःपलायिताः ॥ चक्रुःप्रवेशनंसर्वेकुं
डिनंवरयात्रिकाः ॥ १६ ॥ एतस्मिन्नंतरेतत्रशतानंदोमहामुनिः ॥ कोटिभिर्मुनिभिःसार्द्धमाजगामहरेःपुरः ॥ १७ ॥ पुरं
प्रवेशयामासशतद्वारंचदुर्गमम् ॥ अगम्यंचापिशत्रूणांमित्राणांचसुखप्रदम् ॥ १८ ॥ देवकन्यानागकन्याराजकन्या
स्तथैवच ॥ मुनिकन्यावरंद्रष्टुंसस्मिताश्चसमाययुः ॥ १९ ॥ ददृशुर्योषितःसर्वानिमेषरहितेनच ॥ प्रसन्नंकारयामासस
स्मितश्चंद्रशेखरः ॥ २० ॥ रत्नेंद्रसारनिर्माणरथस्थंपरमेश्वरम् ॥ सर्वेषांपरमात्मानंभक्तानुग्रहविग्रहम् ॥ २१ ॥ नवीन
जलदश्यामंशोभितंपीतवाससा ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंवनमालाविभूषितम् ॥ २२ ॥ रत्नकेयूरवलयरत्नमालाकुलोज्ज्व
लम् ॥ रत्नकुंडलयुग्मेनगंडस्थलविराजितम् ॥ २३ ॥ रत्नेंद्रसारनिर्माणक्वणन्मंजीरराजितम् ॥ सस्मितंमुरलीहस्तं
पश्यंतंरत्नदर्पणम् ॥ २४ ॥ सप्तभिःपार्षदैर्गोपैःसेवितंश्वेतचामरैः ॥ नवयौवनसंपन्नंशरत्कमललोचनम् ॥ २५ ॥ शरत्पू
र्णेंदुनिंदास्यंभक्तानुग्रहकातरम् ॥ कोटिकंदर्पसौंदर्यंसत्यंनित्यंसनातनम् ॥ २६ ॥ तीर्थपूतंकीर्तिपूतंब्रह्मेशशेषवंदितम्
॥ परमाह्लादकंरूपंकोटिचंद्रसमप्रभम् ॥ २७ ॥ ध्यानासाध्यंदुराराध्यंपरमंप्रकृतेःपरम् ॥ दूर्वयापट्टसूत्रंचरत्नेंद्रसारद
र्पणम् ॥ २८ ॥ दधानंकर्तृकासाध्यंकदल्यःस्फुटमंजरीम् ॥ चूडांत्रिविक्रमाकारांमालतीमाल्यभूषिताम् ॥ २९ ॥ पुष्पं
नारीप्रदत्तंचमुकुटंमस्तकोज्ज्वलम् ॥ दृष्ट्वावरंयुवत्यश्चमूर्छांसंप्रापुरीश्वरम् ॥ ३० ॥ रुक्मिणीजीवनंधन्यंश्लाघ्यंमि

त्यूचुरीप्सितम् ॥ जामातरंसाददर्शराज्ञी भीष्मककामिनी ॥ ३१ ॥ निमेषरहितातुष्टाप्रसन्नवदनेक्षणा ॥ राजाप्रसन्नव
दनःसामान्यःसपुरोहितः ॥ ३२ ॥ समागत्यसुरान्विप्रान्भूतांश्चप्रणनामसः ॥ ददौयोग्याश्रमंतेभ्योभक्ष्यपूर्णंसुधोप
मम् ॥ ३३ ॥ दिवानिशंचाप्युवाचदीयतांदीयतामिति ॥ सुखंनिनायरजनींदेवैश्चबांधवैःसह ॥ ३४ ॥ वसुदेवःप्रभातेच
प्रातःकृत्यंचकारसः ॥ स्नात्वासंध्यादिकंकृत्वाधृत्वाधौतेचवाससी ॥ ३५ ॥ चकारवेदमंत्रेणशुभाधिवासनंहरेः ॥ संपू
ज्यमातृकाःसर्वाःसाक्षाच्चसर्वदेवताः ॥ ३६ ॥ प्रदायवसुधारांचवृद्धिश्राद्धादिकंतथा ॥ ब्राह्मणान्भोजयामासदेवांश्च
बांधवांस्तथा ॥ ३७ ॥ वाद्यंचवादयामासकारयामासमंगलम् ॥ सुवेषंकारयामासवरस्याप्रतिमस्यच ॥ ३८ ॥ सज्जं
चकारयामासवरयानंसुशोभनम् ॥ एवंराजाभीष्मकश्चविवाहार्हंचमंगलम् ॥ ३९ ॥ पुरोहितैर्वेदमंत्रैःसर्वकर्मचकारसः
॥ मणिरत्नंधनंवापिमुक्तामाणिक्यहीरकम् ॥ ४० ॥ भक्ष्यद्रव्यंचवस्त्रंचाप्युपहारमनुत्तमम् ॥ भट्टेभ्योब्राह्मणेभ्योपि
भिक्षुकेभ्योददौमुदा ॥ ४१ ॥ वाद्यंचवादयामासकारयामासमंगलम् ॥ सुवेषंकारयामासरुक्मिण्याश्चमनोहरम् ॥ ४२ ॥
राज्ञीभिर्मुनिपत्नीभिर्विधानंचयथोचितम् ॥ ततःशुभेक्षणेप्राप्तेमाहेंद्रेपरमोदये ॥ ४३ ॥ विवाहोचितलग्नेचलग्नाधिप
तिसंयुते ॥ सद्ग्रहेक्षणशुद्धेचाप्यसतांदृष्टिवर्जिते ॥ ४४ ॥ शुभक्षणेशुभर्क्षेचविशुद्धेचंद्रतारयोः ॥ वेधदोषादिरहितेशला
कादिविवर्जिते ॥ ४५ ॥ दंपत्योःशर्मयोग्येचपरिणामसुखप्रदे ॥ एवंभूतेचसमयेभीष्मकप्रांगणंहरिः ॥ ४६ ॥ आज
गामसुरैःसार्द्धंमुनिविप्रपुरोहितैः ॥ ज्ञातिभिर्बांधवैःसार्द्धंपित्रामात्रानृपैस्तथा ॥ ४७ ॥ गोपालकैःपार्षदैश्चवयस्यैश्चमनो
हरैः ॥ भट्टैश्चगणकैश्चैवज्योतिःशास्त्रविशारदैः ॥ ४८ ॥ वाद्यैर्नानाविधैश्चैवनर्तकैर्गायनैस्तथा ॥ नानाशिल्पकरैश्चैवमाला

कारैस्तथापरैः ॥ ४९ ॥ विद्याधर्यश्चाप्सरोभिः किन्नरीभिश्च सत्वरम् ॥ स्थलंचददृशुर्देवामुनयश्चनृपेश्वराः ॥ ५० ॥ सर्वैस
मागतायेचविवाहदर्शनोत्सुकाः ॥ रंभास्तंभसहस्रैश्चपट्टसूत्रपरिष्कृतैः ॥ ५१ ॥ चंपकानांचंदनानांरसालानांचपल्लवैः ॥
माल्यैर्नानाविधैश्चैवपीतरक्तसितान्वितैः ॥ ५२ ॥ परितोमंगलघटैःफलपल्लवसंयुतैः ॥ कस्तूरीचंदनाक्तैश्चकुंकुमेनविरा
जितैः ॥ ५३ ॥ पर्णैर्लाजैःफलैःपुष्पैर्दूर्वाभिरुपशोभितैः ॥ मुनिभिर्ब्राह्मणैश्चैवराजेंद्रैरपिवेष्टितम् ॥ ५४ ॥ रत्नेंद्रसार
निर्माणवेदीयुक्तंमनोहरम् ॥ चर्चितंचंदनस्निग्धैःकस्तूरीकुंकुमान्वितैः ॥ ५५ ॥ सुगंधिशीतमंदैश्चपवनैःसुरभीकृतम् ॥
रत्नानांचसहस्रैश्चज्वलितंज्वलदीप्तकैः ॥ ५६ ॥ नानाप्रकारधूपैश्चगंधद्रव्यैःसुवासितम् ॥ चित्रैर्विचित्रैर्विविधैःशिल्पि
नांपुण्यकारिणाम् ॥ ५७ ॥ परितःपरितश्चैवशोभनाहैःसुशोभनैः ॥ गंधर्वाणांचसंगीतैर्मधुरैर्मधुरीकृतम् ॥ ५८ ॥ विद्या
धरीणांनृत्यैश्चनर्तकीनांचशिल्पिनाम् ॥ तत्रनिश्शेषचित्रैश्चजनराजिविराजितम् ॥ ५९ ॥ गुप्तद्वारैर्गवाक्षैश्चयुवतीभिश्च
वीक्षितम् ॥ मंगलेनघटेनैवविदुषाचपुरोधसा ॥ ६० ॥ कुशहस्तेनभूपेनदानेनदानवस्तुना ॥ दृष्ट्वाचप्रांगणेराज्ञोदेवा
ब्रह्मादयस्तथा ॥ ६१ ॥ अवरुह्यरथात्तूर्णंतिष्ठंतिप्रांगणेमुदा ॥ राजेंद्रादानवेंद्राश्चमुनयःसनकादयः ॥ ६२ ॥ श्रीकृष्ण
श्चापिभगवान्पार्षदप्रवरैःसह ॥ तान्दृष्ट्वासहसोत्थायजवेनभीष्मकस्तथा ॥ ६३ ॥ मूर्ध्नाववंदेदेवांश्चमुनींद्रांश्चनृपांस्त
था ॥ रत्नसिंहासनेचैवसुरम्येषुपृथक्पृथक् ॥ ६४ ॥ क्रमतोवासयामाससंपूज्यसादरेणच ॥ राजातुष्टावभक्त्याचता
न्सर्वान्भक्तिपूर्वकम् ॥ ६५ ॥ वसुदेवंवासुदेवंसाश्रुनेत्रःपुटांजलिः ॥ ॥ भीष्मकउवाच ॥ ॥ अद्यमेसफलंजन्मजीवितं
चसुजीवितम् ॥ ६६ ॥ बभूवजन्मकोटीनांकर्ममूलनिकृंतनम् ॥ स्वयंविधाताजगतांप्रदातासर्वसंपदाम् ॥ ६७ ॥ स्वप्ने

यत्पादपद्मंचद्रष्टुंनैवक्षमःप्रभो ॥ तपसांफलदाताचसंस्रष्टाप्रांगणेमम ॥ ६८ ॥ स्वात्मारामेषुपूर्णेषुशुभप्रश्नमभीप्सितम्
॥ योगींद्रैरपिसिद्धेंद्रैःसुरेंद्रैश्चमुनींद्रकैः ॥ ६९ ॥ ध्यानादृष्टश्चयोदेवःसशिवःप्रांगणेमम ॥ कालस्यकालोभगवान्मृत्यो
र्मृत्युश्चयःप्रभुः ॥ ७० ॥ मृत्युंजयश्चसर्वेशोनराणांदृष्टिगोचरः ॥ यस्यमूर्ध्नांसहस्रेषुमूर्ध्निविश्वंचराचरम् ॥ ७१ ॥ ना
स्त्यंतःसर्ववेदेषुसोयंचममप्रांगणे ॥ सर्वकामप्रणेयोहिसर्वाग्रेयस्यपूजनम् ॥ श्रेष्ठोदेवगणानांचसगणेशोममांगणे ॥
॥ ७२ ॥ मुनीनांवैष्णवानांचप्रवरोज्ञानिनांगुरुः ॥ सनत्कुमारोभगवान्प्रत्यक्षःप्रांगणेमम ॥ ७३ ॥ ब्रह्मपुत्राश्चपौत्राश्च
प्रपौत्राश्चापिवंशजाः ॥ तेसर्वेमद्गृहेह्येवज्वलंतोब्रह्मतेजसा ॥ ७४ ॥ अहोकल्पांतपर्यंतंतीर्थीभूतोममाश्रयः ॥ येषांपादो
दकैस्तीर्थंविशुद्धंतद्गृहंमम ॥ ७५ ॥ पृथिव्यांयानितीर्थानितानितीर्थानिसागरे ॥ सागरेयानितीर्थानिविप्रपादेषुतानिच
॥ ७६ ॥ विप्रपादोदकक्लिन्नायावत्तिष्ठतिमेदिनी ॥ तावत्पुष्करपत्रेषुपिबंतिपितरोजलम् ॥ ७७ ॥ विप्रपादोदकंभुक्त्वाद
त्वाविप्रायदक्षिणाम् ॥ स्नातानांसर्वतीर्थानांफलमाप्नोतिनिश्चितम् ॥ ७८ ॥ निकृंतनंचविपदांव्याधिनिर्मूलकारणम् ॥
सुखदंशुभदंसारंविप्रपादोदकंनृणाम् ॥ ७९ ॥ नगंगासदृशंतीर्थंनदेवोमाधवात्परः ॥ सनत्कुमाराद्भक्तोननहिकल्पतरोस्त
रुः ॥ ८० ॥ नपुष्पंपारिजाताच्चनव्रतंहरिवासरात् ॥ पूजनेनहिपूज्यंचनपत्रंतुलसीपरम् ॥ ८१ ॥ नदेवीप्रकृतेश्चापिना
धारःपवनात्परः ॥ नहिस्थूलोमहाविष्णोर्नसूक्ष्मंपरमाणुतः ॥ ८२ ॥ नब्राह्मणात्परःपूतोनाश्रमश्चपरःप्रभुः ॥ नदेवोनप
रःकोपिइत्याहकमलोद्भवः ॥ ८३ ॥ ब्रह्मविष्णुशिवादीनांप्रकृतेश्चपरःप्रभुः ॥ ध्यानासाध्योदुराराध्योयोगिनामपिनि
श्चितम् ॥ ८४ ॥ निर्गुणश्चनिराकारोभक्तानुग्रहविग्रहः ॥ सएवचक्षुषोनृणांसाक्षाद्देवश्चमद्गृहे ॥ ८५ ॥ देवैर्ब्रह्मेशशेषैश्च

ध्यातंयत्पदपंकजम् ॥ धनेशेनगणेशेनदिनेशेनापिदुर्लभम् ॥ ८६ ॥ इत्युक्त्वाभीष्मकःकृष्णंसमानीयस्वयंपुरः ॥ तुष्टाव
सामवेदोक्तस्तोत्रेणपरमेश्वरम् ॥ ८७ ॥ ॥ भीष्मकउवाच ॥ ॥ सर्वांतरात्मासर्वेषांसाक्षीनिर्लिप्तएवच ॥ कर्मिणांकर्म
णामेवकारणानांचकारणम् ॥ ८८ ॥ केचिद्वदंतित्वामेकंज्योतीरूपंसनातनम् ॥ केचिच्चपरमात्मानंजीवोयत्प्रतिबिंब
कः ॥ ८९ ॥ केचित्प्राकृतिकंजीवंसगुणंभ्रांतबुद्धयः ॥ केचिन्नित्यशरीरंचबुद्धाश्चसूक्ष्मबुद्धयः ॥ ९० ॥ ज्योतिरभ्यंतरे
नित्यंदेहरूपंसनातनम् ॥ कस्मात्तेजःप्रभवतिसाकारमीश्वरंविना ॥ ९१ ॥ एवंस्तुत्वासवाचांतःस्मरन्विष्णुंचनारद ॥
पाद्यंपद्मार्चितेपादपद्मेचार्यंददौमुदा ॥ ९२ ॥ अर्घ्यंचप्रददौतत्रदूर्वापुष्पजलान्वितम् ॥ मधुपर्कंचसुरभिंसर्वांगेगंध
चंदनम् ॥ ९३ ॥ यत्प्रदत्तंमहेंद्रेणशुभकर्मणियौतकम् ॥ पारिजातस्यमाल्यंचजामातुश्चगलेददौ ॥ ९४ ॥ कुबेरेणचयद्द
त्तममूल्यरत्नभूषणम् ॥ चकारवरणंतस्यसराजाभक्तिपूर्वकम् ॥ ९५ ॥ वह्निशुद्धांशुकयुगंयद्दत्तंवह्निनापुरा ॥ ददौतदेवकृ
ष्णायपरिपूर्णतमायच ॥ ९६ ॥ ज्वलितंरत्नमुकुटंयद्दत्तंविश्वकर्मणा ॥ ददौतन्मस्तकेराजाकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ ९७ ॥
धूपंरत्नप्रदीपंचनैवेद्यंसुमनोहरम् ॥ नानाप्रकारपुष्पंचरत्नसिंहासनंददौ ॥ ९८ ॥ सप्ततीर्थोदकंचैवपुनराचमनीयकम् ॥
तांबूलंचवरंरम्यंकर्पूरादिसुवासितम् ॥ ९९ ॥ शय्यांरतिकरींरम्यांपानार्थंवासितंजलम् ॥ कृत्वाचवरणंराजापरिहारंच
कारतम् ॥ १०० ॥ कृतांजलिपुटोराजातस्मैपुष्पांजलिंददौ ॥ १०१ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडे
रुक्मिण्युद्वाहेसप्ताधिकशततोऽध्यायः ॥ १०७ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ एतस्मिन्नंतरेदेवीमहालक्ष्मीश्चरुक्मिणी ॥
आजगामसभामध्येमुनिदेवादिभिर्युता ॥ १ ॥ रत्नसिंहासनस्थाचरत्नालंकारभूषिता ॥ वह्निशुद्धांशुकाधानाकबरीभार

भूषिता ॥ २ ॥ पश्यंतीसस्मितासाध्वीत्यमूल्यरत्नदर्पणम् ॥ कस्तूरीबिंदुभिर्युक्तास्निग्धचंदनचर्चिता ॥ ३ ॥ सिंदूरबिंदु नाशश्वत्भालमध्यस्थलोज्वला ॥ तप्तकांचनवर्णाभाशतचंद्रसमप्रभा ॥ ४ ॥ चंदनोक्षितसर्वांगामालतीमाल्यशोभिता ॥ सप्तभिर्नृपपुत्रैश्चसमानीताचबालकैः ॥ ५ ॥ देवेंद्राश्चमुनींद्राश्चसिद्धेंद्रान्नृपपुंगवाः ॥ ददृशूरुक्मिणींदेवींमहालक्ष्मींप तिव्रताम् ॥ ६ ॥ सप्तप्रदक्षिणाःकृत्वाप्रणम्यस्वपतिंसती ॥ सिषेचशीततोयेनस्निग्धचंदनपल्लवैः ॥ ७ ॥ तांसिषेचजग त्कांतःकांतांशांतांचसस्मिताम् ॥ ददर्शकांतःकांतांचकांतंकांताशुभक्षणे ॥ ८ ॥ अथदेवीपितुःक्रोडेसमुवासशुभानना ॥ लज्जयानम्रवदनाज्वलंतीचस्वतेजसा ॥ ९ ॥ राजादेवेश्वरींतस्मैपरिपूर्णतमायच ॥ प्रददौसंप्रदानेनवेदमंत्रेणनारद ॥ १० ॥ वसुदेवाज्ञयाकृष्णःस्वस्तीत्युक्त्वास्थितोमुदा ॥ जग्राहदेवींदेवश्चभवानींचभवोयथा ॥ ११ ॥ सुवर्णानांपंचलक्षंकृष्णा यपरमात्मने ॥ दक्षिणांतांददौराजापरिपूर्णतमायच ॥ १२ ॥ शुभकर्मणिनिष्पन्नेकृत्वाकन्यांचवक्षसि ॥ रुरोदराजा मोहेनमुनिदेवेंद्रसंसदि ॥ १३ ॥ परीहारेणवचसाकृत्वातस्मैसमर्पणम् ॥ सिषेचकन्यांधन्यांचनेत्रयुग्मजलेनच ॥ १४ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेरुक्मिण्युद्वाहेष्टाधिकशततोऽध्यायः ॥ १०८ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ एतस्मिन्नंतरेराज्ञीरुक्मिणीजननीशुभा ॥ पतिपुत्रवतीभिश्चसाध्वीभिःसहितामुदा ॥ १ ॥ आगत्यमंगलंकृत्वातत्रनिर्मं थनादिकम् ॥ दंपतीवेषयामासरत्ननिर्माणमंदिरम् ॥ २ ॥ नानाविचित्रचित्राढ्यंहीरहारेणभूषितम् ॥ मुक्तामाणिक्य रत्नेनसुदीप्तंदर्पणेनच ॥ ३ ॥ ददर्शकृष्णस्तत्रैवदुर्गांदुर्गतिनाशिनीं ॥ सरस्वतींचसावित्रींरतिंचरोहिणींसतीम् ॥ ४ ॥ देवपत्नींराजपत्नींमुनिपत्नींपतिव्रताम् ॥ रत्नसिंहासनस्थांचरत्नभूषणभूषिताम् ॥ ५ ॥ उत्तस्थुराराद्दृष्ट्वाचश्रीकृष्णंज

गतीपतिम् ॥ रत्नसिंहासनेरम्येवासयामासतामुदा ॥ ६ ॥ स्तुतिंचक्रुश्चदेवाश्चमुनिपत्न्यश्चमाधवम् ॥ पुटांजलियुता
स्तत्रक्रमेणचपृथक्पृथक् ॥ ७ ॥ भोजयामासराज्ञीचवरेणसहकन्यकाम् ॥ सकर्पूरंसतांबूलंप्रददौवासितंजलम् ॥ ८ ॥
दुर्गाकृष्णायप्रददौतत्रमंगलपत्रिकाम् ॥ सर्वासामाज्ञयादेवीपठेतितमुवाचसा ॥ ९ ॥ पपाठपत्रिकांकृष्णोदेवीसंसदिस
स्मितः ॥ लक्ष्मीसरस्वतीदुर्गासावित्रीराधिकासती ॥ १० ॥ तुलसीपृथिवीगंगाऽरुंधतीयमुनादितिः ॥ शतरूपाचसी
ताचदेवहूतीचमेनिका ॥ ११ ॥ देव्यश्चैताश्चदंपत्योःकुर्वंतुमंगलंपरम् ॥ पपाठचेतिकृष्णश्चसुश्रुवुर्जहसुश्चताः ॥ १२ ॥
पार्वत्युवाच ॥ ॥ रुक्मिणींरुक्मिणीकांतत्वांपश्यंतींचसस्मिताम् ॥ पश्यप्रौढांरूपवतींसुंदरींनवयौवनाम् ॥ १३ ॥
सरस्वत्युवाच ॥ ॥ तवयोग्याचयुवतीरत्नभूषणभूषिता ॥ त्वांप्रार्थयंतीसुचिरमवमन्यान्यमीश्वरम् ॥ १४ ॥ ॥ सा
वित्र्युवाच ॥ ॥ यथावरस्तथाकन्याविधिनायोजितापुरा ॥ विदग्धायाविदग्धेनसर्वत्रसंगमःशुभः ॥ १५ ॥ रत्युवाच
ईश्वरेणपरीहासंकावाकर्तुंक्षमाभुवि ॥ ध्यानासाध्योदुराराध्योचावमन्यान्यमीश्वरम् ॥ १६ ॥ गायत्र्युवाच ॥ ॥ य
थावरस्तथाकन्याचाक्षुषोभीष्मकोगृहे ॥ ॥ रोहिण्युवाच ॥ ॥ सत्यंब्रूहिजगन्नाथकामिनीनांचसंसदि ॥ १७ ॥ कीदृ
शीराधिकारम्यारुक्मिणीचापिकीदृशी ॥ ॥ सरस्वत्युवाच ॥ ॥ राधायांयादृशीप्रीतिरुक्मिण्यांनैवतादृशी ॥ १८ ॥
सासंगिनीपूर्वकालेसर्वक्रीडासुवर्धिनी ॥ प्राणाधिष्ठातृदेवीसापंचप्राणाधिकासती ॥ १९ ॥ रुक्मिणीकमलासाक्षात्संप
दामधिदेवता ॥ सर्वशक्तिस्वरूपाचकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ २० ॥ बुद्धेरप्याधिदेवीचदुर्गानारायणीपरा ॥ देवाधिष्ठातृदे
वीत्वंसावित्रीवेदमातृका ॥ २१ ॥ विद्याधिदेवताहंचततोन्याश्चकलाकलाः ॥ नब्रह्मणिशिवेशेषेगणेशेचदिनेश्वरे ॥ २२ ॥

नभक्तेषुचपद्मायांनशिवायांचमय्यपि ॥ प्रसादोयादृशस्तस्यामन्येषुचनतादृशः ॥ २३ ॥ त्रैलोक्येपृथिवीधन्यासुपु
ण्यंभारतंयतः ॥ तत्रवृंदावनंधन्यंराधापादाब्जचिह्नितम् ॥ २४ ॥ सर्वासामपिदेवीनांराधापुण्यवतीसती ॥ राधापादा
ब्जनखरैर्ददौस्निग्धमलक्तकम् ॥ २५ ॥ अयमेवमितिश्रुत्वाजहसुःसर्वयोषितः ॥ ध्यायंतेदूरतःसर्वाराधावक्षस्थलस्थिता
॥ २६ ॥ तस्माद्राधांनमस्कृत्यतुलनांमन्यतेकिल ॥ सरस्वतीवचःश्रुत्वासावित्रीपार्वतीसती ॥ २७ ॥ अन्याश्चयोषितः
सर्वाःसाध्वित्यूचुश्चसंसदि ॥ लोपामुद्रानुसूयाचाप्यहल्यारुंधतीतथा ॥ २८ ॥ सर्वास्तामुनिपत्न्यश्चरभसंचक्रुरीश्वरम्
॥ अथदेवांश्चभूपांश्चमुनींद्रांश्चापिभीष्मकः ॥ २९ ॥ पूजयामासविधिनाभोजयामाससादरम् ॥ खाद्यतांखाद्यतांलोका
दीयतांदीयतामिति ॥ ३० ॥ शब्दोबभूवनगरेवाद्यसंगीतमंगलैः ॥ अथप्रभातेब्रह्मेशशेषाद्यास्त्रिदशास्तथा ॥ ३१ ॥ या
नमारोहणंभूपाश्चक्रिरेचत्वरान्विताः ॥ राजामहोग्रसेनश्चवसुदेवस्त्वरान्वितः ॥ ३२ ॥ कारयामासयात्रांचश्रीकृष्णंरु
क्मिणींसतीम् ॥ सुभद्रारुक्मिणीमाताकन्याकृत्वास्ववक्षसि ॥ ३३ ॥ रुरोदोच्चैस्तत्सखीभिर्बांधवैरित्युवाचसा ॥ सु
भद्रोवाच ॥ ॥ क्वयासिमांपरित्यज्यवत्सेमातरमीश्वरीं ॥ ३४ ॥ कथंजीवामित्वांत्यक्त्वाकथंत्वंवापिजीवसि ॥ महा
लक्ष्मीर्ममगृहात्कन्यारूपाचमायया ॥ ३५ ॥ वसुदेवालयंयासिवासुदेवप्रियासती ॥ इत्युक्त्वाकन्यकांशोकात्सिषे
चनेत्रजैर्जलैः ॥ ३६ ॥ भीष्मकःसाश्रुनेत्रश्चकन्यांकृष्णेसमर्प्यच ॥ तंचकृत्वापरीहारंरुरोदोच्चैरतीवसः ॥ ३७ ॥ रुरोदरु
क्मिणीदेवीश्रीकृष्णश्चापिमायया ॥ रथमारोपयामासवसुदेवःसुतंवधूम् ॥ ३८ ॥ एतस्मिन्नंतरेराजाजामात्रेयौतकंद
दौ ॥ गजेंद्राणांसहस्रंचषड्गुणंचतुरंगमम् ॥ ३९ ॥ दासीनांचसहस्रंचकिंकराणांशतंशतम् ॥ रत्नानांचसहस्रंचैवामूल्य

रत्नभूषणम् ॥ ४० ॥ स्वर्णानांपरिशुद्धानांपंचलक्षंचसादरम् ॥ तोयभोजनपात्राणिकृतानिविश्वकर्मणा ॥ ४१ ॥ सौ
वर्णानिचरम्याणिसुरभीःप्रददौमुदा ॥ धेनुदुग्धवतीनांचसवत्सानांसहस्रकम् ॥ ४२ ॥ अमूल्यानिचरम्याणिवह्निशु
द्धांशुकानिच ॥ वसुदेवश्चोग्रसेनोदेवैश्चमुनिभिःसह ॥ ४३ ॥ प्रहृष्टवदनःश्रीघ्रंद्वारकाभिमुखंययौ ॥ प्रविश्यस्वपुरींर
म्यांकारयामासमंगलम् ॥ ४४ ॥ वाद्यंचवादयामाससुंदरंसुमनोहरम् ॥ देवकीरोहिणीरम्यायशोदानंदगेहिनी ॥ ४५ ॥
अदितिश्चदितिश्चैवतथाचवरकामिनी ॥ श्रीकृष्णंरुक्मिणींरम्यांविलोक्यचपुनःपुनः ॥ ४६ ॥ गृहंप्रवेशयामासकारया
मासमंगलम् ॥ चतुर्विधंभोजयित्वादेवांश्चमुनिपुंगवान् ॥ ४७ ॥ नृपांश्चबांधवांश्चैवपरिहारंचकारच ॥ भट्टेभ्योब्राह्म
णेभ्योपिददौरत्नादिकंमुदा ॥ ४८ ॥ तांश्चापिभोजयामासपरितुष्टांश्चसस्मितान् ॥ एवंभुक्त्वाधनंलब्ध्वाययुःसर्वेगृहंमु
दा ॥ ४९ ॥ मंगलंकारयामासवसुदेवस्यवल्लभा ॥ ५० ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेरुक्मिण्युद्वा
हेनवाधिकशतोऽध्यायः ॥ १०९ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ आगतेषुगतेष्वेवंसांगेमंगलकर्मणि ॥ नंदोयशोदया
सार्द्धंपुत्राभ्यासंसमाययौ ॥ १ ॥ ॥ यशोदोवाच ॥ ॥ ज्ञानंचभवतादत्तंपित्रेनंदायमाधव ॥ मांचापिमातरंवत्सकृपां
कुरुकृपानिधे ॥ २ ॥ मामुद्धरमहाभागधरोद्धारणकारण ॥ भवाब्धितरणेभीमेभीतांचपतितामपि ॥ ३ ॥ मायामयीसा
प्रकृतिर्भवाब्धितरणेतरी ॥ त्वमेवकर्णधारश्चभक्तोत्तीर्णकृपामय ॥ ४ ॥ यशोदावचनंश्रुत्वाजहासपुरुषोत्तमः ॥ उवा
चमातरंभक्त्याज्ञानिनांचगुरोर्गुरुः ॥ ५ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ सिद्धियोगात्मकंमातर्ज्ञानंचविषयात्मकम् ॥ ज्ञा
नंभक्त्यात्मकंश्रेष्ठंमद्दास्यकारणंशुभम् ॥ ६ ॥ ज्ञानंपंचविधंप्रोक्तंसर्ववेदेषुसंमतम् ॥ भक्त्यात्मकंसर्वपरंतेषांचलक्षणं

श्रृणु ॥ ७ ॥ क्षुत्पिपासादिकानांचखंडनंस्वांतशोधनम् ॥ नाडीनांशोधनंचैवचक्राणामपिभेदनम् ॥ ८ ॥ शक्तिकुंडलि
नीयुक्तमीश्वरंचिंतयेत्ततः ॥ इंद्रियाणांचदमनंलोभादीनांचवर्धनम् ॥ ९ ॥ मूलाधारंस्वाधिष्ठानंमणिपूरमनोहतम् ॥ वि
शुद्धंचतथाज्ञास्यंचक्रषट्कंप्रकीर्तितम् ॥ १० ॥ नारीणामपिदुर्बोधंमूर्खाणांचविशेषतः ॥ ज्ञानंयोगात्मकंसाध्विसिद्धानां
साध्यमीप्सितम् ॥ ११ ॥ जंतूनामपिसर्वेषांज्ञानंस्वविषयेतथा ॥ संतःसर्वेविजानंतिस्वेच्छयाचमदीयया ॥ १२ ॥ सि
द्ध्यात्मकंचसिद्धानांनियुक्तंसर्वकर्मसु ॥ चतुस्त्रिंशत्सुसिद्धानांसाधनंबोधनंतथा ॥ ज्ञानंमोक्षात्मकंसिद्धंपरंनिर्वाणकार
णम् ॥ १३ ॥ निवृत्तिमार्गमारूढंभक्तस्तन्नैववांछति ॥ भक्तात्मकंचयज्ज्ञानंतुभ्यंराधाप्रदास्यति ॥ १४ ॥ तस्यांचमा
नवंभावंत्यक्त्वाज्ञांचकरिष्यति ॥ नंदायदत्तंयज्ज्ञानंतच्चतुभ्यंप्रदास्यति ॥ १५ ॥ गच्छनंदव्रजंमातर्नंदेनसहसादरम् ॥
इत्युक्त्वाविनयंकृत्वाजगामाभ्यंतरंहरिः ॥ १६ ॥ नंदोयशोदयासार्द्धंप्रययौकदलीवनम् ॥ ददर्शराधांतत्रैवनिद्रितांत्य
क्तभूषणाम् ॥ १७ ॥ दधानांशुक्लवस्त्रंचनिराहारांकृशोदरीम् ॥ पंकस्थेपंकजदलेसजलेचंदनार्चिते ॥ १८ ॥ शयानांशु
ष्कितौष्ठींचसाश्रुनेत्रांचमूर्छिताम् ॥ ध्यायमानांपदांभोजंकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ १९ ॥ बाह्यज्ञानपरित्यक्तांतन्निविष्ट
कमानसाम् ॥ पश्यंतींसस्मितंकांतंपश्यंतीमुन्मुखांबुजम् ॥ २० ॥ हसंतींचरुदंतींचस्वप्नेकांतसमीपतः ॥ सखीभिःपरि
तःशश्वत्सेवितांश्वेतचामरैः ॥ २१ ॥ दिवानिशंरक्षितांचगोपीभिःशतकोटिभिः ॥ सावधानपराभिश्चवेत्रहस्ताभिरीश्वरीं ॥
॥ २२ ॥ सप्तद्वारेषुयुक्ताभिःपरितःप्रांगणेषुच ॥ तांदृष्ट्वाविस्मयंप्राप्यसभार्योनंदएवच ॥ २३ ॥ ननामपरयाभक्त्यादं
डवत्प्रणिपत्यच ॥ निद्रांत्यक्त्वाचसहसाबुबुधेसेश्वरेच्छया ॥ २४ ॥ क्षणेनचेतनांप्राप विषयज्ञानवर्जिताम् ॥ पुरतोदंप

तीदृष्ट्वापप्रच्छसादरंसती ॥ २५ ॥ उवाचमधुरंचैवंतत्रैवसखिसंसदि ॥ ॥ राधिकोवाच ॥ ॥ कस्त्वंचात्रसमायातोब्रूहिवार्ताकिंप्रयोजनम् ॥ २६ ॥ नचमेविषयज्ञानंनजानामिनरंपशुम् ॥ किंजलंवास्थलंकिंवाकिंवानक्तंदिनंश्टणु ॥ २७ ॥ स्त्रियंपुमांसंक्लीबंवानाहंजानामिभेदकम् ॥ राधिकावचनंश्रुत्वानंदश्चविस्मयंययौ ॥ २८ ॥ भीतायशोदानिकटंगोपीसंभाषितायर्यौ ॥ उवासनिकटेतस्याःसमुवाचप्रियंवचः ॥ २९ ॥ उवासतत्रनंदश्चगोपीदत्तासनेनच ॥ ॥ यशोदोवाच ॥ चेतनंकुरुराधेत्वमात्मानंरक्षयत्नतः ॥ ३० ॥ द्रक्ष्यसिप्राणनाथंचसंप्राप्तेमंगलेदिने ॥ त्वत्तोविश्वंपवित्रंचस्वकुलंचसुरेश्वरी ॥ ३१ ॥ गोप्यश्चपुण्यवत्यश्चत्वत्पादांबुजसेवया ॥ लोकागास्यंतित्वकीर्तिंतीर्थपूतांसुमंगलाम् ॥ ३२ ॥ संतोवेदाश्चचत्वारःपुराणानिपुरातनम् ॥ अहंयशोदानंदोयंबुद्धिरूपेनिबोधमाम् ॥ ३३ ॥ वृषभानसुतात्वंचमांनिशामयसुव्रते ॥ द्वारकानगराद्भद्रेश्रीकृष्णसन्निधानतः ॥ ३४ ॥ तवांतिकमागताहंप्रेरिताहरिणासती ॥ श्टणुमंगलवार्तांचमंगलंचगदाभृतः ३५ ॥ आराद्रक्ष्यसिकृष्णंतंहेदेविचेतनंकुरु ॥ भक्त्यात्मकंपरिज्ञानंदेहिमत्त्यंचसांप्रतम् ॥ ३६ ॥ त्वद्भर्तुरुपदेशेनत्वत्समीपंसमागतौ ॥ पश्चादायास्यतिहरिस्त्वांमुहूर्तंवरानने ॥ ३७ ॥ भविष्यत्यचिरेणैवश्रीदाम्नःशापमोचनम् ॥ यशोदावचनंश्रुत्वावार्ताप्राप्यगदाभृतः ॥ ३८ ॥ श्रीकृष्णनामस्मरणाद्दूरीभूतममंगलम् ॥ संप्रापचेतनंराधासंभाष्यकृष्णमंतरम् ॥ ३९ ॥ उवाचमधुरंशांतालौकिकींभक्तिमुत्तमाम् ॥ ४० ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेराधायशोदासंवादेदशाधिकशततोऽध्यायः ॥ ११० ॥ राधिकोवाच ॥ ॥ ज्ञानात्मकश्चपरमोब्रह्मेशशेषपूजितः ॥ ज्ञानंचनददौतुभ्यंमन्मूलंप्रेषितासति ॥ १ ॥ तेनैवछद्मनानेतुंभावार्थंबोधयामिकिम् ॥ वेदाःसंतश्चभावार्थंनैवजानंतितस्यच ॥ २ ॥

स्त्रीजातिरबलामूढावस्तुतोज्ञानतत्परा ॥ ततस्तद्विरहेणैवसंततंहतचेतना ॥ ३ ॥ किंवाहंकथयिष्यामिज्ञानंपंचविधेषुच
॥ भक्त्यात्मकंसर्वपरंनिबोधकथयामिते ॥ ४ ॥ श्रीकृष्णस्यवरेणापित्वंसाधोनिर्भयोभव ॥ गोलोकेचापिपतनंसंभवे
चकुयोगिनः ॥ ५ ॥ तस्मात्सर्वंपरित्यज्यभजस्वपरमेश्वरम् ॥ पुत्रबुद्धिंपरित्यज्यब्रह्मरूपंनिशामय ॥ ६ ॥ सर्वंयशोदे
भवतिपरित्यज्यचनश्वरम् ॥ गत्वावृंदावनंरम्यंपुण्यक्षेत्रंचभारतम् ॥ ७॥ कृत्वात्रिकालज्ञानंचनिर्मलेयमुनाजले ॥
कृत्वाष्टदलपद्मंचस्निग्धेनचंदनेनच ॥ ८ ॥ ध्यानेनगर्गदत्तेनशुद्धेनमनसासति ॥ संपूज्यपरमानंदंसानंदंव्रजतत्पदम् ॥
॥ ९ ॥ कृत्वानिकृंतनंकर्मपितृभिःशतकैःसह ॥ वैष्णवेनसहालापंकुरुष्वसततंसति ॥ १० ॥ वरंहुतवहज्वालांभक्तोवांछति
पंजरम् ॥ वरंचकंटकेवासंवरंचविषभक्षणम् ॥ ११ ॥ हरिभक्तिविहीनानांसंगंनाशकारणम् ॥ स्वयंनष्टोभक्तिहीनोबु
द्धिभेदंकरोतिच ॥ १२ ॥ अंकुरोभक्तिवृक्षस्यभक्तिसंगेनवर्धते ॥ परंहरिकथालापपीयूषासेचनेनच ॥ १३ ॥ अभक्ताला
पदीपाग्निज्वालायाःकलयापिच ॥ अंकुरःशुष्कतांयातिपुनःसेकेनवर्धते ॥ १४ ॥ तस्मादभक्तसंगंचसावधानःपरित्य
ज ॥ यथादृष्ट्वाकालसर्पंनरोभीत्वापलायते ॥ १५ ॥ यशोदेचप्रयत्नेनस्वात्मनःपुत्रमीश्वरम् ॥ रामनारायणानंतमुकुं
दमधुसूदन ॥ १६ ॥ कृष्णकेशवकंसारेहरेवैकुंठवामन ॥ इत्येकादशनामानिपठेद्वापाठयेदिति ॥ १७॥ जन्मकोटिसहस्रा
णांपातकादेवमुच्यते ॥ राशब्दोविश्ववचनोमश्चापीश्वरवाचकः ॥ १८ ॥ विश्वानामीश्वरोयोहितेनरामःप्रकीर्तितः ॥ रम
तेरमयासार्धंतेनरामंविदुर्बुधाः ॥ १९ ॥ रमायारमणस्थानंरामंरामंविदोविदुः ॥ राचेतिलक्ष्मीवचनोमश्चापीश्वरवाचकः
॥ २० ॥ लक्ष्मीपतिंगतिंरामंप्रवदंतिमनीषिणः ॥ नाम्नांसहस्रंदिव्यानांस्मरणेयत्फलंलभेत् ॥ २१ ॥ तत्फलंलभतेनूनंरामो

च्चारणमात्रतः ॥ सारूप्यमुक्तिवचनोनारेतिचविदुर्बुधाः ॥ २२ ॥ योदेवोप्ययनंतस्यसचनारायणःस्मृतः ॥ नाराश्चकृ
तपापाश्चाप्ययनंगमनंस्मृतम् ॥ २३ ॥ यतोहिगमनंतेषांसोयंनारायणःस्मृतः ॥ सकृन्नारायणेत्युक्त्वापुमान्कल्पशत
त्रयम् ॥ २४ ॥ गंगादिसर्वतीर्थेषुस्नातोभवतिनिश्चितम् ॥ नारंचमोक्षणंपुण्यमयनंज्ञानमीप्सितम् ॥ २५ ॥ तयोर्ज्ञानंभ
वेद्यस्मात्सोयंनारायणःप्रभुः ॥ नास्त्यंतोयस्यवेदेषुपुराणेषुचतुर्षुच ॥ २६ ॥ शास्त्रेष्वन्येषुयोगेषुतेनानंतंविदुर्बुधाः ॥
मुकुमभ्ययमानंचनिर्माणंमोक्षवाचकम् ॥ २७॥ तद्ददातिचयोदेवोमुकुंदस्तेनकीर्तितः ॥ मुकुंभक्तिरसप्रेमवचनंवेदसंम
तम् ॥ २८ ॥ यस्तंददातिभक्तेभ्योमुकुंदस्तेनकीर्तितः ॥ सूदनंमधुदैत्यस्ययस्मात्समधुसूदनः ॥ २९ ॥ इतिसंतोवदंती
शंवेदेभिन्नार्थमीप्सितम् ॥ मधुक्लीबंचमाध्वीकेकृतकर्मशुभाशुभे ॥ ३० ॥ भक्तानांकर्मणांचैवसूदनंमधुसूदनः ॥ परिणा
माशुभंकर्मभ्रांतानांमधुरंमधु ॥ ३१॥ करोतिसूदनंयोहिसएवमधुसूदनः ॥ कृषिरुत्कृष्टवचनोनश्चसद्भक्तिवाचकः ॥ ३२॥
अश्चापिदातृवचनःकृष्णंतेनविदुर्बुधाः ॥ कृषिश्चपरमानंदेणश्चतद्दास्यकर्मणि ॥ ३३ ॥ तयोर्दाताचयोदेवस्तेनकृष्णःप्रकी
र्तितः ॥ कोटिजन्मार्जितेपापेकृषिःक्लेशेचवर्तते ॥ ३४ ॥ भक्तानांनश्चनिर्वाणेतेनकृष्णःप्रकीर्तितः ॥ नाम्नांसहस्रंदिव्यानां
त्रिरावृत्याचयत्फलम् ॥ ३५ ॥ एकावृत्यातुकृष्णस्यतत्फलंलभतेनरः ॥ कृष्णनाम्नःपरंनामनभूतंनभविष्यति ॥ ३६ ॥
सर्वेभ्यश्चपरंनामकृष्णेतिवैदिकाविदुः ॥ कृष्णकृष्णेतिहेगोपियस्तंस्मरतिनित्यशः ॥ ३७ ॥ जलंभित्वायथापद्मंनरकादु
द्धरेच्चसः ॥ कृष्णेतिमंगलंनामयस्यवाचिप्रवर्तते ॥ ३८ ॥ भस्मीभवंतिसद्यस्तुमहापातककोटयः ॥ अश्वमेधसहस्रे
भ्यःफलंकृष्णजपस्यच ॥ ३९ ॥ वरंतेभ्यःपुनर्जन्मनातोभक्तपुनर्भवः ॥ सर्वेषामपियज्ञानांलक्षाणिचव्रतानिच ॥ ४० ॥

तीर्थस्नानानिसर्वाणितपांस्यनशनानिच ॥ वेदपाठसहस्राणिप्रादक्षिण्यंभुवःशतम् ॥ ४१ ॥ कृष्णनामजपस्यास्यकलां
नार्हंतिषोडशीम् ॥ तेषांलोभाद्भवेत्स्वर्गफलंचसुचिरंनृणाम् ॥ ४२ ॥ स्वर्गादवश्यंपुंसश्चजपकर्तुर्हरेःपदम् ॥ केजलेसर्वं
देहेपिशयनंयस्यचात्मनः ॥ ४३ ॥ वदंतिवैदिकाःसर्वेतंदेवंकेशवंपरम् ॥ कंसश्चपातकेविघ्नेरोगेशोकेचदानवे ॥ ४४ ॥ ते
षामरिर्निहंताचसकंसारिःप्रकीर्तितः ॥ रुद्ररूपेणसंहर्ताविश्वानामपिनित्यशः ॥ ४५ ॥ भक्तानांपातकानांचहरिस्तेनप्रकी
र्तितः ॥ मांचब्रह्मस्वरूपायामूलप्रकृतिरीश्वरी ॥ ४६ ॥ नारायणीतिविख्याताविष्णुमायासनातनी ॥ महालक्ष्मीस्व
रूपाचवेदमातासरस्वती ॥ राधावसुंधरागंगातासांस्वामीचमाधवः ॥ ४७ ॥ ब्रह्मेशशेषादिभवैश्चवंद्यंध्यानैर्नकिंचित्स
नकादिभिश्च ॥ वेदैःपुराणैर्ननिरूपितंचभजस्वभक्त्यानवनीतचोरम् ॥ ४८ ॥ क्वचापिदुग्धंक्कदधिघृतंवानवोत्धृतंवाक्व
चतक्रमीप्सितम् ॥ तेषांक्वचोरोभवतिक्वचापिक्वबंधनंतेभवमूलमध्ये ॥ ४९ ॥ नयोगिभिःसिद्धगणैर्मुनींद्रैर्नभक्तसंघैर्भ
वपाद्मशेषैः ॥ योगैर्नबद्धोनहिरक्षितुंक्षमैःकथंसबद्धस्तवमूलमध्यतः ॥ ५० ॥ प्रेम्णानुभक्त्यास्तवनेनपूजयाभजस्वपु
त्रंतरसाचभारते ॥ हृत्पद्ममध्येस्थितमीश्वरंपरंध्यानेनयत्नेनचसंततंसति ॥ ५१ ॥ वरंवृणुष्वभद्रंतेयत्तेमनसिवांछितम्
॥ सर्वंदास्यामिजगतिदेवानामपिदुर्लभम् ॥ ५२ ॥ ॥ यशोदोवाच ॥ ॥ हरौचनिश्चलाभक्तिस्तद्दास्यंवांछितंमम ॥ तवना
म्नश्चव्युत्पत्तिकांवातद्वक्तुमर्हसि ॥ ५३ ॥ ॥ श्रीराधिकोवाच ॥ ॥ भवेद्भक्तिर्निश्चलातेहरेर्दास्यंचदुर्लभम् ॥ ५४ ॥ लभ
स्वमद्वरेणापिकथयामिसुनिर्णयम् ॥ पुरानंदेनदृष्टाहंभांडीरेवटमूलके ॥ ५५ ॥ मयाचकथितोनंदोनिषिद्धश्चप्रजेश्वरः
॥ अहमेवस्वयंराधाछायारापाणकामिनी ॥ ५६ ॥ रापाणःश्रीहरेरंशःपार्षदप्रवरोमहान् ॥ राशब्दश्चमहद्विष्णुर्विश्वानि

यस्यलोमसु ॥ ५७ ॥ विश्वप्राणिषुविश्वेषुधाधात्रीमातृवाचकः ॥ धात्रीमाताहमेतेषांमूलप्रकृतिरीश्वरी ॥ ५८ ॥ तेनरा धासमाख्याताहरिणाचपुराबुधैः ॥ अहंसुदामशापेनवृषभानसुताधुना ॥ ५९ ॥ शतवर्षंचविच्छेदोहरिणासहसांप्रतम् ॥ वृषभानश्चकृष्णस्यपार्षदप्रवरोमहान् ॥ ६० ॥ पितॄणांमानसीकन्याममममाताकलावती ॥ अयोनिसंभवाहंचममाता चभारते ॥ ६१ ॥ पुनःसार्धंचयुष्माभिर्यास्यामिश्रीहरेःपदम् ॥ इतितेकथितंसर्वंव्रजंव्रजव्रजेश्वरि ॥ ६२ ॥ व्रजेश्वरेण सहितास्वामिनाज्ञानिनासति ॥ ममाधुनाचभवतीध्यानस्यव्यवधारिका ॥ ६३ ॥ ध्यानभंगेमहादोषोनराणामपिसुंद रि ॥ ६४ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेराधायशोदासंवादेएकादशाधिकशतकोऽध्यायः ॥ १११ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ वासुदेवोद्वारकायांवसुदेवाज्ञयामुने ॥ प्रययौरत्नरचितंरुक्मिणीमंदिरंवरम् ॥ १ ॥ शुद्धस्फ टिकसंकाशममूल्यरत्ननिर्मितम् ॥ पुरतःपरितोरम्यंनानाचित्रेणचित्रितम् ॥ २ ॥ अमूल्यरत्नकलशंश्वेतचामरदर्पणैः ॥ वह्निशुद्धांशुकैःशुद्धैःपरितःपरिशोभितम् ॥ ३ ॥ ददर्शरुक्मिणींदेवीमतीवनवयौवनाम् ॥ रत्नपर्यंकमारुह्यशयानांसस्मि तंमुदा ॥ ४ ॥ अप्रौढांचनवोढांचनवसंगमलज्जिताम् ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणभूषणेनविभूषिताम् ॥ ५ ॥ सुचारुकबरीभा रांमालतीमाल्यभूषिताम् ॥ दृष्ट्वाकृष्णंभीष्मकन्यासहसाप्रणनामसा ॥ ६ ॥ तांसंभाष्यजगन्नाथोरत्नतल्पेउवाससः ॥ शु भक्षणेचशुभयासरेमेरमयासह ॥ ७ ॥ सुखसंभोगमात्रेणमूर्छामापमुदासती ॥ तस्यांजज्ञेकामदेवोभस्मीभूतश्चशंभुना ॥ ८ ॥ सशंबरंनिहत्यैवतत्रप्रापरतिंसतीम् ॥ रतीमायावतीनाम्नासंकेतेनसुरस्यच ॥ ९ ॥ छायांदत्वाचशयनेगृहिणी शंबरालये ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ जहारशंबरंकामोदैत्यंकेनप्रकारतः ॥ १० ॥ कथयस्वमहाभागविस्तरेणशुभांक

थाम् ॥ ॥ नारायणउवाच ॥ ॥ समतीतेचसप्ताहेरुक्मिणीसूतिकागृहात् ॥ ११ ॥ गृहीत्वाबालकंदैत्योजगामस्वाल यंजवात् ॥ अपुत्रकश्चदैत्येशःपुत्रंप्राप्यप्रहर्षितः ॥ १२ ॥ मायावत्यैददौहृष्टोहृष्टामायावतीसती ॥ अतीवपालनेनैव वर्धयामासबालकम् ॥ १३ ॥ सरस्वतीतांरहसिकथयामासनिर्जने ॥ ॥ सरस्वत्युवाच ॥ ॥ शिवकोपानलेपूर्वंभस्मीभू तःपतिस्तव ॥ १४ ॥ सचायंरुक्मिणीपुत्रोदैत्येनैवसमाहृतः ॥ माययापिचमायेशोरुक्मिणीसूतिकागृहात् ॥ १५ ॥ समानीयददौतुभ्यंपतिस्तेयंनचात्मजः ॥ कामंचकथयामासजगन्माताचसासती ॥ १६ ॥ तवपत्नीरतिश्चेयंरमस्वरम यासह ॥ त्वमेवरुक्मिणीपुत्रोनान्यदैत्यस्यमन्मथः ॥ १७ ॥ कुररीवसतीनित्यंरोदितिस्मत्वयाविना ॥ इत्युक्त्वाचय यौवाणीब्रह्माणीब्रह्मणःपदम् ॥ १८ ॥ सरेमेनिर्जनेनित्यंरामयासहसुंदरः ॥ एकदामन्मथंदैत्योददर्शरहसिस्थितम् ॥ ॥ १९ ॥ शृंगाररामयासार्धंकुर्वंतंकौतुकेनच ॥ सस्मितंसस्मितायाश्चमध्यवक्षस्थलस्थितम् ॥ २० ॥ रतिंददर्शकामेन मूर्छितांसुरतोत्सुकाम् ॥ दृष्ट्वाचुकोपदैत्यश्चजग्राहखड्गमुत्तमम् ॥ २१ ॥ उवाचखड्गहस्तश्चकामदेवंरतिंसतीम् ॥ ॥ शंबर उवाच ॥ ॥ धिक्त्वांमहाकामुकंचमूर्खंपंडितमाननम् ॥ २२ ॥ महापातकिनांश्रेष्ठंप्रमत्तंमातृगामिनम् ॥ धिक्त्वांच पुंश्चलींमत्तांकामुकींहतचेतनाम् ॥ २३ ॥ पुत्रंगृहीत्वारहसिकरोषिसुरतिंसति ॥ इत्येवमुक्त्वाखड्गंचतामेवहंतुमुद्यतः ॥ ॥ २४ ॥ जिघांसंतंरतिंदैत्यंप्रेरयामासमन्मथः ॥ पपातदूरतोब्रह्ममूर्छितःस्वांगपीडितः ॥ २५ ॥ पुनश्चचेतनांप्राप्यकोपे नप्रज्वलन्निव ॥ शिवदत्तंचशूलंचजग्राहनिर्भरेणच ॥ २६ ॥ शतसूर्यप्रभंशूलंप्रलयाग्निसमंमुने ॥ दृष्ट्वाजग्मुश्चदेवा श्चब्रह्मेशशेषसंज्ञकाः ॥ २७ ॥ पवनःकथयामासकर्णेकामस्ययत्नतः ॥ स्मरस्मरमहामायांदुर्गांदुर्गतिनाशिनीम् ॥

॥२८॥ पवनस्यवचःश्रुत्वादुर्गासस्मारमन्मथः ॥ शूलंबभूवतस्यांगेरम्यंमाल्यंमनोहरम् ॥ २९ ॥ ब्रह्मास्त्रेणचतंदैत्यंज घानमन्मथोमुदा ॥ रतिंगृहीत्वायानेनजगामद्वारकांपुरीम् ॥ ३० ॥ प्रययुर्देवताःसर्वास्तुत्वाचपार्वतींस्वयम् ॥ रुक्मि णीमंगलंकृत्वाप्रजग्राहरतिंसुतम् ॥ ३१ ॥ उत्सवंकारयामासपरंस्वस्त्ययनंहरिः ॥ ब्राह्मणान्भोजयामासपूजयामास पार्वतीम् ॥ ३२ ॥ अथकृष्णःक्रमेणैववेदोक्तेमंगलेदिने ॥ सप्तानांरमणीनांचपाणिग्राहंचकारह ॥ ३३ ॥ कालिंदींसत्य भामांचसत्यांनाग्निजितींसतीम् ॥ जांबुवतींलक्ष्मणांचसमुद्वाहंचकारसः ॥ ३४ ॥ ताभिःसार्द्धंक्रमेणैवपुत्रोत्पत्तिंचका रह ॥ एकस्यांदशपुत्राश्चकन्यकैकाक्रमेणच ॥ ३५ ॥ निहत्यनरकंदैत्यंसपुत्रंचनृपेश्वरम् ॥ बलवंतंसुरंदैत्यंजघानर णमूर्धनि ॥ ३६ ॥ ददर्शकन्यास्तत्रस्थाःसहस्राणांचषोडश ॥ शताधिकावयस्याश्चशश्वत्सुस्थिरयौवनाः ॥ ३७ ॥ प्र फुल्लवदनाःसर्वारत्नभूषणभूषिताः ॥ शुभक्षणेचतासांचपाणिंजग्राहमाधवः ॥ ३८ ॥ ताभिःसार्धंसरेमेचक्रमेणचशुभ क्षणे ॥ एकस्यांदशपुत्राश्चकन्यकैकाक्रमेणच ॥ ३९ ॥ हरेरेतान्यपत्यानिबभूवश्चपृथक्पृथक् ॥ एकदाद्वारकांरम्यां दुर्वासामुनिपुंगवः ॥ ४० ॥ शिष्यैस्त्रिकोटिभिःसार्द्धमाजगामावलीलया ॥ राजामहोग्रसेनश्चसपुत्रःसपुरोहितः ॥ ४१ ॥ वसुदेवोवासुदेवोप्यक्रूरश्चोद्धवस्तथा ॥ नीत्वाषोडशोपचारंप्रणेमुर्मुनिपुंगवम् ॥४२॥ शुभाशिषंचप्रददौतेभ्योब्रह्मन्पृ थक्पृथक् ॥ एकानंशांचकन्यांतांददौतस्मैशुभक्षणे ॥ ४३ ॥ मुक्तामाणिक्यहीरांश्चरत्नंचयौतकंददौ ॥ सरेमेरामयासा सार्धंमाहेंद्रेरत्नमंदिरे ॥ ४४ ॥ रत्नेंद्रसारनिर्माणंददौतस्मैशुभाश्रमम् ॥ एकदासमुनिश्रेष्ठःसमालोच्यस्वचेतसा ॥ ४५ ॥ शयानंकुत्रचिद्रम्यपर्यंकेरत्ननिर्मिते ॥ श्रुतवंतंपुराणंचश्रद्धयाकुत्रचिद्विभुः ॥ ४६ ॥ महोत्सवेनियुक्तंचकुत्रचित्प्रांग

णेशुभे ॥ तांबूलंभुक्तवंतंचभक्त्यादत्तंचसत्यया ॥ कुत्रचित्सेवितंतल्पेरुक्मिण्याश्वेतचामरैः ॥ ४७ ॥ कालिंदीसेवित
पदंशयानंकुत्रचिन्मुदा ॥ सर्वत्रसमसंभाषांचकारभगवान्मुनिः ॥ ४८ ॥ विस्मयंप्रययौविप्रोदृष्ट्वातत्परमद्भुतम् ॥ तु
ष्टावजगतीनाथंरुक्मिणीमंदिरेपुनः ॥ ४९ ॥ वसंतंचसुधर्मायांसतांसंसदिसुंदरम् ॥ ॥ दुर्वासाउवाच ॥ ॥ जयजयज
गतांनाथजितसर्वजनार्दन सर्वात्मकसर्वेशसर्वबीजपुरातन निर्गुणनिरीहनिर्लिप्तनिरंजननिराकारभक्तानुग्रहविग्रहस
त्यस्वरूपसनातन निःस्वरूपनित्यनूतन ब्रह्मेशशेषधनेशवंदितपद्मयासेवितपादपद्मब्रह्मज्योतिरनिर्वचनीयवेदाविदि
तगुणरूपमहाकाशसमासमानीयपरमात्मन्नमोस्तुते ॥ ५० ॥ इत्येवमुक्त्वामनसाहरेरनुमतेनच ॥ प्रणम्यतस्थौविप्रेंद्र
स्तत्रैवपुरतोहरेः ॥ ५१ ॥ तमुवाचजगन्नाथोहितंसत्यंपुरातनम् ॥ ज्ञानंचवेदविहितंसर्वेषांचसतांमतम् ॥ ५२ ॥ ॥ श्री
भगवानुवाच ॥ ॥ माभैर्विप्रशिवांशस्त्वंकिंनजानासिज्ञानतः ॥ अहंसर्वस्यप्रभवोमत्तःसर्वंप्रवर्त्तते ॥ ५३ ॥ अहमात्मा
चसर्वेषांशवाःसर्वेमयाविना ॥ प्राणिदेहान्मयिगतेयांत्येवसर्वशक्तयः ॥ ५४ ॥ जातावप्येकएवाहंव्यक्ताएवपृथक्पृ
थक् ॥ योभुंक्तेतस्यतृप्तिःस्यान्नान्येषांचकदाचन ॥ ५५ ॥ पृथक्जीवादिसर्वेषांप्रतिमानंचप्राणिनाम् ॥ परिपूर्णतमो
हंचगोलोकेरासमंडले ॥ ५६ ॥ श्रीदामशापाद्राधासामांद्रष्टुमक्षमाधुना ॥ सर्वेचैवांशरूपेणकलयाचतदंशतः ॥ ५७ ॥
रुक्मिणीमंदिरेचांशोप्यन्यासांमंदिरेकलाः ॥ ममापिकुत्रचिच्चांशंकुत्रचिच्चकलाकलाः ॥ ५८ ॥ कलाकलांशाःकुत्रा
पिप्रतिमासुचदेहिषु ॥ इत्युक्त्वाजगतांनाथोगृहस्याभ्यंतरंययौ ॥ ५९ ॥ दुर्वासाश्चप्रियंत्यक्त्वाश्रीहरेस्तपसेगतः ॥
॥ ६० ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेमुनिकृष्णसंवादेद्वादशाधिकशततोऽध्यायः ॥ ११२ ॥ ॥ नारा

यणउवाच ॥ ॥ सशिष्यश्चापिदुर्वासास्त्यक्त्वाचद्वारकांपुरीम् ॥ कैलासंप्रययौभक्त्याशंकरंद्रष्टुमीश्वरम् ॥ १ ॥ गत्वा मुनिश्चकैलासंप्रणनामशिवंशिवाम् ॥ तुष्टावपरयाभक्त्यासशिष्यःप्रणतःशुचिः ॥ २ ॥ तत्सर्वंकथयामासवृत्तांतंश्रीहरेरपि ॥ आत्मनस्तपसस्तत्वंस्ववैराग्यंचचेतसः ॥ ३ ॥ मुनेश्चवचनंश्रुत्वाप्रहस्यपार्वतीसती ॥ तमुवाचहितंसत्यंसाक्षाच्छंकरसन्निधौ ॥ ४ ॥ ॥ पार्वत्युवाच ॥ ॥ धर्मतत्वंनजानासिधर्मिष्ठंमन्यसेस्वकम् ॥ अनपत्यांपरित्यज्यकयासितपसेमुने ॥ अनपत्यांचयुवतींकुलजांचपतिव्रताम् ॥ ५ ॥ त्यक्त्वाभवेयुःसंन्यासीब्रह्मचारीयतीतिवा ॥ वाणिज्येवाप्रवासेवाचिरंदूरंप्रयातियः ॥ ६ ॥ तीर्थेवातपसेवापिमोक्षार्थंजन्मखंडितुम् ॥ नमोक्षस्तस्यभवतिधर्मस्यस्खलनंध्रुवम् ॥ ॥ ७ ॥ अभिशापेनभार्यायानरकंचपरत्रच ॥ इहैवचयशोनाशइत्याहकमलोद्भवः ॥ ८ ॥ द्वारकांगच्छहेविप्रस्वधर्मंरक्षसांप्रतम् ॥ एकानंशांमदंशांचधर्मतःपरिपालय ॥ ९ ॥ पादपद्मार्जितंपादपद्मंसर्वसुदुर्लभम् ॥ संततंशंभुनागीतंमुनींद्रैःसनकादिभिः ॥ १० ॥ परित्यज्यसुरतरोःकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ कयासितपसेवत्ससुधांत्यक्त्वामनोहराम् ॥ ११ ॥ श्रीकृष्णपादपद्मंचस्वप्नेजयतियोमुने ॥ शतजन्मकृतात्पापान्मुच्यतेनात्रसंशयः ॥ १२ ॥ यद्बाल्येयच्चकौमारेवार्धकेयच्चयौवने ॥ कामतोकामतोवापिभस्मीभूतंचपातकम् ॥ १३ ॥ साक्षाद्योभारतेवर्षेश्रीकृष्णचरणांबुजम् ॥ दृष्ट्वासद्योभवेत्पूज्योजीवन्मुक्तोभवेद्ध्रुवम् ॥ १४ ॥ कोटिजन्मार्जितात्सद्यःकृतपापाद्विमुच्यते ॥ सर्वाण्येवहितीर्थानियतःपूतानिनित्यशः ॥ १५ ॥ तद्व्रतंतत्तपःसत्यंतत्पुण्यंतच्चपूजनम् ॥ सफलंकृष्णसंबंधिस्वजन्मखंडनंयतः ॥ १६ ॥ कृष्णभक्तिविहीनश्चब्राह्मणोवेदपारगः ॥ तत्संगाच्चतदालापाद्भक्तभक्तिःप्रणश्यति ॥ १७ ॥ कृष्णस्योच्छिष्टभोजीयःकृष्ण

श्चब्राह्मणःस्वयम् ॥ आवह्निपवनात्पूतःपूतंकर्तुंजगत्क्षमः ॥ १८ ॥ श्रीकृष्णंचपरित्यज्यकयासितपसेद्विज ॥ तपसांफ
लमाप्नोतिश्रीकृष्णस्मरणेनच ॥ १९ ॥ यतोभक्तिर्नचभवेच्छ्रीकृष्णपरमात्मनि ॥ सगुरुःपरमोवैरीकरोतिजन्मनिष्फ
लम् ॥ २० ॥ पार्वतीवचनंश्रुत्वाशंकरःप्रेमविह्वलः ॥ पुलकांचितसर्वांगस्तुष्टावपरमेश्वरीम् ॥ २१ ॥ दुर्वासाप्रण
तिंकृत्वाशिवदुर्गापदांबुजे ॥ स्मारंस्मारंकृष्णपदंपुनश्चद्वारकांययौ ॥ २२ ॥ तत्रगत्वाहरिंदृष्ट्वातुष्टावपरमेश्वरम् ॥
एकानंशालयंगत्वासचरेमेतयासह ॥ २३ ॥ कृष्णोयुधिष्ठिरध्यानात्प्रययौहस्तिनापुरम् ॥ कुंतींसंभाष्यभूपंचभ्रातॄं
श्चप्रमुदान्वितः ॥ २४ ॥ उपायेनजरासंधंनिहत्यशाल्वमेवच ॥ कारयामासयज्ञंचविधिबोधितदक्षिणम् ॥ २५ ॥ मुनीं
द्रैश्चनृपेंद्रैश्चराजसूयमभीप्सितम् ॥ शिशुपालंदंतवक्रंतत्रयज्ञेजघानसः ॥ २६ ॥ अतीवनिद्रांकुर्वंतंसभायांसुरभूपयोः
पपाततच्छरीरंचजीवोगत्वाहरेःपदम् ॥ ३७ ॥ नदृष्ट्वातत्रसर्वेशंतुष्टावागत्यमाधवम् ॥ ॥ शिशुपालउवाच ॥ ॥ वेदा
नांजनकोसित्वंवेदांगानांचमाधव ॥ २८ ॥ सुराणामसुराणांचप्राकृतानांचदेहिनाम् ॥ सूक्ष्मांविधायसृष्टिंचकल्पभेदं
करोषिच ॥ २९ ॥ माययाचस्वयंब्रह्माशंकरःशेषएवच ॥ मनवोमुनयश्चैववेदाश्चसृष्टिपालकाः ॥ ३० ॥ कलांशेनापि
कलयादिक्पालाश्चग्रहादयः ॥ स्वयंपुमान्स्वयंस्त्रीचस्वयमेवनपुंसकः ॥ ३१ ॥ कारणंचस्वयंकार्यंजन्यश्चजनकःस्व
यम् ॥ यंत्रस्यचगुणोदोषोयंत्रिणश्चश्रुतौश्रुतम् ॥ ३२ ॥ सर्वेयंत्राभवान्यंत्रीत्वयिसर्वंप्रतिष्ठितम् ॥ ममक्षमस्वापराधं
मूढस्यद्वारिणस्तव ॥ ३३ ॥ ब्रह्मशापात्कुबुद्धेश्चरक्षरक्षजगद्गुरो ॥ इत्येवमुक्त्वाक्रमतोजयोविजयएवच ॥ ३४ ॥
मुदातौययतुःशीघ्रंवैकुंठद्वारमीप्सितम् ॥ शिशुपालस्यस्तोत्रेणसर्वेतेविस्मयंययुः ॥ ३५ ॥ परिपूर्णतमंकृत्वामेनिरेक्

ष्णमीश्वरम् ॥ कारयित्वाराजसूयभोजयामासब्राह्मणान् ॥ ३६ ॥ कुरुपांडवयुद्धंचकारयामासभेदतः ॥ भुवोभा
रावतरणंचकारसकृपानिधिः ॥ ३७ ॥ पुनर्ययौद्वारकांचचिरंस्थित्वानृपाज्ञया ॥ विप्रायामृतवत्सायाजीवयामासपु
त्रकान् ॥ ३८ ॥ मृतस्थानात्समानीयतन्मात्रेप्रददौसुतान् ॥ तद्दृष्ट्वादेवकीतुष्टाययाचेमृतपुत्रकान् ॥ ३९ ॥ मृत
स्थानात्समानीयददौमात्रेसहोदरान् ॥ सद्योजहारदारिद्र्यंसुदाम्नोब्राह्मणस्यच ॥ ४० ॥ समागतस्यस्वगृहाद्द्वारकां
शरणार्थिनः ॥ तस्मैददौराजलक्ष्मींनिश्चलांसाप्तपौरुषीम् ॥ ४१ ॥ पृथुकानांकणंभुक्त्वाभक्तस्यभक्तवत्सलः ॥ बभूवत
स्यराज्यंचयथेंद्रस्यामरावती ॥ ४२ ॥ यथाधनेश्वरोदेवोधनाढ्यःसबभूवह ॥ निश्चलांहरिभक्तिंचददौदास्यंसुदुर्लभम्
॥ ४३ ॥ अविनाशिनिगोलोकेयथेष्टंपदमुत्तमम् ॥ जहारपारिजातंचशक्राहंकारमेवच ॥ ४४ ॥ सत्यांचकारयामासपु
ण्यकंव्रतमीप्सितम् ॥ वर्धयामाससर्वत्रनित्यंनैमित्तिकंमुने ॥ ४५ ॥ तत्रव्रतेकुमारायस्वात्मानंदक्षिणांददौ ॥ ब्राह्मणा
न्भोजयामासतेभ्योरत्नंददौमुदा ॥ ४६ ॥ सत्यभामातिमानंचवर्धयामाससर्वतः ॥ रुक्मिण्याअतिसौभाग्यमन्यासां
चनवंनवम् ॥ ४७ ॥ वैष्णवानांसुराणांचविप्राणामपिपूजनम् ॥ वर्धयामाससर्वत्रनित्यंनैमित्तिकंमुने ॥ ४८ ॥ पर
माध्यात्मिकंज्ञानमुद्धवायददौप्रभुः ॥ अर्जुनंकथयामासगीतांचरणमूर्धनि ॥ ४९ ॥ कृत्वानिष्कंटकंचैवकृपयाचकृपा
निधिः ॥ युधिष्ठिरायपृथिवींराज्यलक्ष्मींददौप्रभुः ॥ ५० ॥ दुर्गांचकारयामासवैष्णवींग्रामदेवताम् ॥ यज्ञंचकारया
मासकोटिहोमान्वितंशुभम् ॥ ५१ ॥ नानाप्रकारनैवेद्यैर्धूपदीपैर्मनोहरैः ॥ ब्राह्मणान्भोजयामासपार्वतीप्रीतयेतथा ॥
॥ ५२ ॥ रैवतेपर्वतेरम्येचामूल्यरत्नमंदिरे ॥ गणेशंपूजयामासदेवानामीश्वरंपरम् ॥ ५३ ॥ लड्डुकानांतिलानांचसुस्वा

दुसुमनोहरम् ॥ परितुष्टिंपंचलक्षंनैवेद्यंचददौमुदा ॥ लड्डुकंस्वतिकानांचसप्तलक्षंसुधोपमम् ॥ ५४ ॥ गणेश्वरायप्रद
दौशर्कराशतराशिकम् ॥ पक्करंभाफलानांचदशलक्षमपूपकम् ॥ ५५ ॥ मिष्टान्नंपायसंरम्यंस्वादुस्वस्तिकपिष्टकम् ॥
घृतंचनवनीतंचदधिदुग्धंसुधोपमम् ॥ ५६ ॥ धूपंदीपंपारिजातपुष्पमाल्यमभीप्सितम् ॥ सुगंधिचंदनंगंधंवन्हिशुद्धां
शुकंददौ ॥ ५७ ॥ यज्ञंचकारयामासकोटिहोमान्वितंशुभम् ॥ ब्राह्मणान्भोजयामासतुष्टावसगणेश्वरम् ॥ ५८ ॥ वा
द्यंदशविधंचैववादयामासतत्रवै ॥ सूर्यंचपूजयामाससांबःकुष्टक्षयायच ॥ ५९ ॥ हविष्यंकारयामासतंचसांबंसमा
तरम् ॥ परिपूर्णवत्सरंचाप्युपहारैरनुत्तमैः ॥ ६० ॥ वरंददौचसांबायस्तोत्रंचभास्करःस्वयम् ॥ ६१ ॥ ॥ इतिश्रीब्र०म०
श्रीकृष्णजन्मखंडेगणेशपूजानामत्रयोदशोऽध्यायः ॥ ११३ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ कृष्णपुत्रश्चप्रद्युम्नोमहाब
लपराक्रमः ॥ तत्पुत्रोप्यनिरुद्धश्चविधातुरंशएवच ॥ १ ॥ एकदासावनिरुद्धोनवयौवनसंयुतः ॥ सुप्तोरहसिपर्यंकेपुष्प
चंदनचर्चिते ॥ २ ॥ स्वप्नेददर्शयुवतींपुष्पोद्यानेसुपुष्पिते ॥ सुगंधिपुष्पतल्पेमस्निग्धचंदनचर्चिते ॥ ३ ॥ शयानांसुस्मि
तांरम्यांनवयौवनसंयुताम् ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणभूषणेनविभूषिताम् ॥ ४ ॥ चारुकेयूरवलयशंखकंकणशोभिताम् ॥
मणिकुंडलयुग्मेनगंडस्थलविराजिताम् ॥ ५ ॥ अतीवसूक्ष्मवसनांक्कणन्मंजीररंजिताम् ॥ पक्कबिंबाधरौष्ठींचशरत्क
मललोचनाम् ॥ ६ ॥ शरत्पद्मप्रभामुष्टकोटींदुर्निंदिताननाम् ॥ मुक्तापंक्तिसमासाद्यदंतपंक्तिमनोहराम् ॥ ७ ॥ त्रिव
क्रकबरीभारामालतीमाल्यभूषिताम् ॥ कस्तूरीकुंकुमालक्तस्निग्धचंदनकज्जलैः ॥ ८ ॥ पत्रावलीविरचितसुकपोल
स्थलोज्ज्वलाम् ॥ दाडिंबकुसुमाकारसिंदूरबिंदुभूषिताम् ॥ ९ ॥ श्रीरामकदलीस्तंभनिंदितोरुस्थलोज्ज्वलाम् ॥ अत्यु

चैर्वर्तुलाकारस्तनयुग्मविभूषिताम् ॥ १० ॥ नितंबभारनम्रांचकामबाणप्रपीडिताम् ॥ कामुकींकमनीयांचपश्यंतींत्र
कचक्षुषा ॥ ११ ॥ कुंकुमालक्तरक्ताक्तपादपद्मविराजिताम् ॥ वायुप्रेरणवस्त्रेणव्यक्तगुप्तस्थलोज्ज्वलाम् ॥ १२ ॥ तां
दृष्ट्वाकामपुत्रश्चकामोन्मथितमानसः ॥ उवाचमधुरंमत्तःकाममत्तांसुकोमलाम् ॥ १३ ॥ चारुचंपकवर्णाभांकामेनपुल
कान्विताम् ॥ अतिप्रौढांनवोढांचशृंगारेच्छासुचंचलाम् ॥ १४ ॥ ॥ अनिरुद्धउवाच ॥ ॥ किंदेवीकिंचगांधर्वीकात्वं
कामिनिकानने ॥ कस्यस्त्रीकस्यकन्यावाकंवावांछसिसुंदरि ॥ १५ ॥ त्रैलोक्यातुलसौंदर्यामुनिमानसमोहिता ॥ नचि
भेषिकथंब्रूहिस्वयमेकाकिनीचमाम् ॥ १६ ॥ अहंत्रैलोक्यनाथस्यपौत्रःकामात्मजोधुना ॥ कांतेहमनिरुद्धश्चनवीनयौ
वनाहतः ॥ १७ ॥ कमनीयश्चकामीचकामशास्त्रविशारदः ॥ कामुकीकामनांपूर्णांकर्तुमेवेश्वरःस्वयम् ॥ १८ ॥ मांभज
स्वसुशीलेत्वंसुवेषंचसुशीलकम् ॥ रतिशूरंरतिरसप्राज्ञंरतिरसप्रियम् ॥ १९ ॥ रतिपुत्रंरतिरसंप्रमत्तंरसिकंप्रिये ॥ युवा
नंव्याधिहीनंचकामुकंकामुकीच्छति ॥ २० ॥ विदग्धासुविदग्धंचकांतमायातिकामतः ॥ विदग्धायाविदग्धेनसंगमोगु
णवान्भवेत् ॥ २१ ॥ प्रच्छाद्यलोचनास्यंचनवसंगमलज्जिता ॥ विलोकयंतीवक्राक्षिकोणेनतमुवाचसा ॥ २२ ॥ का
मिन्युवाच ॥ ॥ कामुकःकामपुत्रोसिकामेनव्याकुलोधुना ॥ भवांश्चेत्कामुकीयोग्यानकामश्चिंतितःकथम् ॥ २३ ॥
पौत्रस्त्रैलोक्यनाथस्यस्वतःसंभावितस्यच ॥ स्वयंयोग्योयोग्यपुत्रोविवाहंनकथंकुरु ॥ २४ ॥ विवाहितायज्ञपत्नीसा
चपुण्यव्रतासती ॥ निश्चलासततंसाध्यावर्धिनीसंगिनीसदा ॥ २५ ॥ भयप्रीतिदानसाध्यागुप्तपत्नीत्वनिश्चला ॥ नैमि
त्तिकाननित्यासासाचवेदविवर्जिता ॥ २६ ॥ परंनरकसोपानापरत्रेहायशस्करा ॥ साधुस्तत्रनहिरतोवंशजोवैष्णवोय

दि ॥ २७ ॥ यदिपूर्वंभवेद्भ्रांतोनिवृत्तःसाधुसंगतः ॥ प्रवृत्तिरेषाभूतानांनिवृत्तिस्तुमहाफला ॥ २८ ॥ प्रायश्चित्तीपुनर्लि
प्तोनिवृत्तःपातकीयदि ॥ उपहास्योभुविभवेत्सर्वंकुंजरशौचवत् ॥ २९ ॥ सुशीलासुंदरीशांताधर्मपत्नीप्रशंसिता ॥
पतिव्रतासुसाध्यासाशश्वत्सुप्रियवादिनी ॥ ३० ॥ कोमलांगीविदग्धाचश्यामारतिसुखप्रदा ॥ एवंभूतांपरित्यज्यवैष्ण
वस्तपसेव्रजेत् ॥ ३१ ॥ साचेत्परिणतासाध्वीशांतापुत्रवतीयदा ॥ अन्यथाचवृथासर्वंतपसस्खलनंभवेत् ॥ ३२ ॥ अ
साधुश्चकुवंशश्चेत्परनारींप्रयातिचेत् ॥ सयातिनरकंघोरंपितृभिःसप्तभिःसह ॥ ३३ ॥ अहमूषाबाणकन्याबाणःशंकर
किंकरः ॥ बाणस्त्रैलोक्यविजयीशंकरोजगतांपतिः ॥ ३४ ॥ नस्वतंत्रापराधीनात्रिषुकालेषुकामिनी ॥ पुंश्चलीयास्वतं
त्रासाप्यसद्वंशप्रसूतिका ॥ ३५ ॥ पितादंदातिकन्यांतांयोग्यायचवरायच ॥ कन्यावरंनयाचेतधर्मएषसनातनः ॥३६॥
त्वंचयोग्योसियोग्याहंमामिच्छसियदिप्रभो ॥ बाणंप्रार्थयशंभुंवाप्यथवापार्वतींसतीम् ॥ ३७ ॥ इत्युक्त्वासुंदरीसा
ध्वीसांतर्धानाबभूवह ॥ निद्रांतत्याजसहसाकामीकामात्मजोमुने ॥ ३८ ॥ बुध्वास्वप्नंसविज्ञायकामेनव्यथितातुरः ॥
बभूवव्याकुलोशांतोनदृष्ट्वाप्राणवल्लभाम् ॥ ३९ ॥ त्यक्त्वाहारमनिद्रश्चप्रमत्तश्चकृशोदरः ॥ क्षणंतिष्ठतिशेतेचक्षणंरहसि
रोदति ॥ ४० ॥ पुत्रंदृष्ट्वातुक्रंदंतंदेवकीरुक्मिणीसती ॥ अन्याश्चयोषितःसर्वाःकथयामासुरीश्वरम् ॥ ४१ ॥ तासांचव
चनंश्रुत्वाप्रहस्यमधुसूदनः ॥ उवाचसर्वतत्वज्ञःकृष्णश्चपूर्णमानसः ॥ ४२ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ कामातुराबाण
कन्यारतिंदृष्ट्वाशिवेशयोः ॥ वरंसंप्रापदुर्गायाव्याकुलामदनास्त्रतः ॥ ४३ ॥ स्वप्नंचदर्शयामाससानिरुद्धंचपार्वती ॥
ममपौत्रंप्रमत्तंचचकारकौतुकेनच ॥ ४४ ॥ तत्पुत्रींचप्रमत्तांतांकरोमिस्वप्नतोधुना ॥ स्वच्छंदंतिष्ठनचिरंनास्तिचिंता

मनोव्यथा ॥ ४५ ॥ इतिकृष्णःसमाश्वास्यसर्वात्मासर्वसिद्धिवित् ॥ स्वप्नंचदर्शयामासबाणपुत्रींचकामुकीम् ॥ ४६ ॥ सुप्त्वासुतल्पेबालासापुष्पचंदनचर्चिते ॥ नवयौवनसंयुक्तारत्नभूषणभूषिता ॥ ४७ ॥ शयानारत्नपर्यंकेददर्शस्वप्नमीप्सितम् ॥ अतीवनिर्जनेदेशेरत्ननिर्माणमंदिरे ॥ ४८ ॥ नवीननीरदश्याममतीवनवयौवनम् ॥ कोटिकंदर्पलीलाभंसस्मितंसुमनोहरम् ॥ ४९ ॥ रत्नकेयूरवलयरत्नमंजीररंजितम् ॥ रत्नकुंडलयुग्मेनगंडस्थलविराजितम् ॥ ५० ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंभूषितंपीतवाससा ॥ सुचारुमालतीमाल्यवक्षस्थलसमुज्ज्वलम् ॥ ५१ ॥ शयानंरत्नपर्यंकेपुष्पचंदनचर्चिते ॥ तंदृष्ट्वासहसासाध्वीतन्मूलंप्रययौमुदा ॥ ५२ ॥ उवाचमधुरंसाध्वीत्हृदयेनविदूयता ॥ कामात्मजप्रियाकांताकामबाणप्रपीडिता ॥ ५३ ॥ ॥ उषोवाच ॥ ॥ कस्त्वंकामुकभद्रंतेमांभजस्वस्मरातुराम् ॥ अतिप्रौढांनवोढांचनवसंगमलालसाम् ॥ ५४ ॥ तवानुरक्तांभक्तांचगांधर्वेणसमुद्वह ॥ विवाहाष्टप्रकारेषुगांधर्वःसुलभोनृणाम् ॥ ५५ ॥ अनुरक्तांप्रियांप्राप्यत्यजेद्यःकपटीपुमान् ॥ तस्माद्यातिमहालक्ष्मीःशापंदत्वासुदारुणम् ॥ ५६ ॥ ॥ पुमानुवाच ॥ ॥ अहंकृष्णस्यपौत्रश्चकामदेवात्मजःस्वयम् ॥ कथंगृह्णामित्वांकांतेतयोरनुमतिंविना ॥ ५७ ॥ इत्येवमुक्त्वासपुमानंतर्धानंचकारसः ॥ कामेनव्याकुलाकांतानदृष्ट्वाकांतमीप्सितम् ॥ ५८ ॥ निद्रांत्यक्त्वासमुत्थायतल्पादेवमनोहरात् ॥ विषसादसखीमध्येप्रमत्तारुदतीभृशम् ॥ ५९ ॥ पप्रच्छतांवरालीनांकिंकिमित्येवनिश्चितम् ॥ उवाचबोधयामासचित्रलेखासुयोगिनी ॥ ६० ॥ ॥ चित्रलेखोवाच ॥ ॥ चेतनंकुरुकल्याणिकस्मात्तेभीतिरुल्वणा ॥ स्वयंशंभुःशिवासाक्षाद्दुर्लंघ्येननगरेसति ॥ ६१ ॥ शिवस्मरणमात्रेणसर्वारिष्टंपलायते ॥ शिवंभवतिसर्वत्रशिवएवशिवालयः ॥ ६२ ॥ ध्यानाद्दुर्गतिना

शिन्यासर्वंदुर्गंविनश्यति ॥ ददातिमंगलंतस्मैसर्वमंगलमंगला ॥ ६३ ॥ चित्रलेखावचःश्रुत्वारुरोदोच्चैर्भृशंसती ॥ बा
णश्चशंकराभ्याशेविषसादप्रमूर्छितः ॥ ६४ ॥ जहासशंकरोदुर्गाकार्तिकेयोगणेश्वरः ॥ ॥ गणेश्वरउवाच ॥ ॥ योददा
तिध्रुवंदुःखमन्यस्मैदंभमोहितः ॥ ६५ ॥ सूक्ष्मधर्मविचारेणसर्वदतिचतुर्गुणम् ॥ शिवेशयोश्चक्रीडांचदृष्ट्वायाकाममो
हिता ॥ ६६ ॥ वरंतस्मैददौदुर्गावरमेवसुदुर्लभम् ॥ स्वप्नेगत्वास्वयंदेवीमत्तंकृत्वास्मरात्मजम् ॥ ६७ ॥ अधुनावामपा
र्श्वेचशंभोस्तिष्ठतिमूकवत् ॥ सर्वंज्ञात्वाचसर्वज्ञोभगवान्हरिरीश्वरः ॥ ६८ ॥ स्वप्नेसुवेषंपुरुषंदर्शयामासकन्यकाम् ॥
सुवेषंपुरुषंदृष्ट्वायुवानंयुवतीसती ॥ ६९ ॥ परमेच्छाभवेत्तस्याधर्मभीत्यानिवर्तते ॥ सुवेषंपुरुषंदृष्ट्वापुंश्चलीपापवंश
जा ॥ ७० ॥ त्यजेन्निद्रांचस्वाहारंपतिंपुत्रंधनंगृहम् ॥ चेतनंगृहकार्यंचकुललज्जांकुलद्वयम् ॥ ७१ ॥ युवानंरतिशूरं
चाप्यतिनीचंनहित्यजेत् ॥ त्यजेज्जातिंचधर्मंचप्राणांश्चपरिणामतः ॥ ७२ ॥ तस्मात्प्राज्ञःप्रयत्नेनप्राणेभ्योयुवतीं
सदा ॥ परिरक्षेच्चसततंमायायुक्तांनविश्वसेत् ॥ ७३ ॥ हृदयंक्षुरधाराभंनारीणांमधुरंवचः ॥ तासांमनोनजानंतिसंतो
वेदाश्चवैदिकाः ॥ ७४ ॥ प्रयातुद्वारकांसद्यश्चित्रलेखासुयोगिनी ॥ अनिरुद्धंसमाहृत्यप्रमत्तमवलीलया ॥ ७५ ॥ इति
श्रुत्वामहादेवोगणेशंतमुवाचह ॥ नश्रुणोतियथाबाणःशुभकार्यंतथाकुरु ॥ ७६ ॥ चित्रलेखाययौतूर्णंद्वारकाभवनं
हरेः ॥ सर्वेषामपिदुर्लंघ्यालीलयाप्रविवेशसा ॥ ७७ ॥ निद्रितांचानिरुद्धंचसमाहृत्यचयोगतः ॥ रथमारोहयामासनि
द्रितंबालकंमुदा ॥ ७८ ॥ सामनोयायिनीभद्रागृहीत्वाबालकंमुने ॥ मुहूर्ताच्छोणितपुरंकृत्वाशंखध्वनिंययौ ॥ ७९ ॥
अथाश्रमाभ्यंतरेचरुरुदुःसर्वयोषितः ॥ अहोबाणहरोवत्सःक्वगतःप्राणवल्लभः ॥ ८० ॥ कृष्णस्ताश्चसमाश्वास्यसर्वज्ञः

सर्वतत्त्ववित् ॥ सांबःकामबलैःसार्धंकृष्णःसात्यकिनातथा ॥ ८१ ॥ गृहीत्वागरुडंवीरंरथमारुह्यसत्वरः ॥ सुदर्शनंपांच
जन्यंपद्मंकौमोदकींमुदाम् ॥ ८२ ॥ पश्चाद्यास्यतिदेवेशोनगरंशोणितंतथा ॥ सगणैःशंकरेणैवपार्वत्यापरिरक्षितुम् ॥
॥ ८३ ॥ अथसायोगिनीधन्यापुण्यामान्याचयोषिताम् ॥ शिष्यादुर्वाससःशांतासिद्धयोगेनसिद्धिदा ॥ ८४ ॥ बालकं
बोधयामासरुदंतंमातरंस्मरन् ॥ स्नापयित्वाददौतस्मैमाल्यचंदनभूषणम् ॥ ८५ ॥ कृत्वासुवेषंबालस्यकन्यांतःपुरमी
प्सितम् ॥ चक्रेप्रवेशंयोगेनरक्षकैश्चापिरक्षितम् ॥ ८६ ॥ तामूषांरक्षितांदृष्ट्वानिराहारांकृशोदरीम् ॥ शीघ्रंचबोधया
मासस्वखीभिःपरिवारिताम् ॥ ८७ ॥ उषांकृत्वाचसुस्नातांवस्त्रभूषणभूषिताम् ॥ वस्त्रैर्माल्यैश्चंदनैश्चसिंदूरपत्रकैःशुभैः ॥ ८८ ॥
द्वयोःसंभाषणंतत्रमहेंद्रेचशुभक्षणे ॥ कारयामासगोष्ठ्यांचसखीनांसंगमेनच ॥ ८९ ॥ पतिव्रतापतिंदृष्ट्वासारेमेविग
तज्वरा ॥ गांधर्वेणविवाहेनतामुवाहस्मरात्मजः ॥ ९० ॥ रतिर्बभूवसुचिरमुभयोःसुखकारणम् ॥ दिवानिशंनबुबुधे
स्मरपुत्रःस्मरातुरः ॥ ९१ ॥ उषाकामातुराप्रौढानवोढानवसंगमात् ॥ मूर्च्छांसंप्रापपुंसश्चस्पर्शमात्रेणकामुकी ॥ ९२ ॥
एवंनित्यंचरहसिसंगमःसुमनोहरः ॥ बभूवसुचिरंविप्रराजाशुश्रावरक्षकात् ॥ ९३ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणे
श्रीकृष्णज० बाणयुद्धेप्युखानिरुद्धयोःसंवादेचतुर्दशाधिकशततमोऽध्यायः ॥ ११४ ॥ ॥ नारायणउवाच ॥ ॥ अथ
भीतारक्षकास्तेसमूचुर्बाणमीश्वरम् ॥ स्कंदंगणेशंदुर्गांचदंडवत्प्रणिपत्यच ॥ १ ॥ ॥ रक्षकाऊचुः ॥ ॥ अहोदुष्ट
श्चकालोयमतीवदुरतिक्रमः ॥ स्वतंत्राबालिकाप्रौढापतिमिच्छतिसांप्रतम् ॥ २ ॥ असंगसंगमंनाथसाधूनांदुःखकार
णम् ॥ संसर्गजागुणादोषाभवंतिसंततंनृणाम् ॥ ३ ॥ चित्रलेखास्वयंदूतीसमानीयपरंवरम् ॥ रणशूरंमहावीरंनृपेंद्रंच

महारथम् ॥ ४ ॥ युवानंव्याधिहीनंचकंदर्पादपिसुंदरम् ॥ संभोगंकारयामासबुबुधेनदिवानिशम् ॥ ५ ॥ सांप्रतंतवक
न्यास्याप्युषागर्भवतीसती ॥ कुलजाकुलयोश्चैवतप्तांगारस्वरूपिणी ॥ ६ ॥ दौहित्रोवापिदौहित्रीबभूवसांप्रतंतव ॥
कन्यांपश्यमहाप्रौढांनगरींनागरान्विताम् ॥ ७ ॥ नखविक्षतसर्वांगींवराधीनांचचंचलाम् ॥ पुंसश्चसंगिनींशश्वद्रहस्ये
रतिसंगिनीम् ॥ ८ ॥ सस्मितांसकटाक्षंचचंचलेक्षणवीक्षिताम् ॥ एवंश्रुत्वालज्जितश्चबाणस्तत्रचुकोपह ॥ ९ ॥ युद्धा
यचमतिंचक्रेवारितःशंभुनाभृशम् ॥ वारितश्चगणेशेनस्कंदेनशिवयातथा ॥ १० ॥ भैरव्याभद्रकाल्याचयोगिनीभिश्च
संततम् ॥ अष्टभिर्भैरवैश्चैवरुद्रैरेकादशात्मकैः ॥ ११ ॥ भूतैःप्रेतैश्चकूष्मांडैर्वेतालैर्ब्रह्मराक्षसैः ॥ योगींद्रैरपिसिद्धेंद्रैरुद्रैश्चंडा
दिभिस्तथा ॥ १२ ॥ कोट्याचग्रामदेव्याचयथामात्राहितायच ॥ उवाचशंकरोबाणंमूढंपंडितमानिनम् ॥ १३ ॥ हितं
सत्यंनीतिशास्त्रंपरिणामसुखावहम् ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ श्टणुबाणप्रवक्ष्यामिकथामेतांपुरातनीम् ॥ १४ ॥
भुवोभारावतरणेभारतेस्वयमीश्वरः ॥ निहत्यसर्वान्राजेंद्रान्द्वारकायांविराजते ॥ १५ ॥ यस्यलोमसुविश्वानितस्यवा
सोःसदीश्वरः ॥ वासुदेवइतिख्यातःकथ्यतेतेनकोविदैः ॥ १६ ॥ धातुर्विधाताभगवान्चक्रपाणिःस्वयंभुवि ॥ ब्रह्मविष्णु
शिवादीनामीश्वरःप्रकृतेःपरः ॥ १७ ॥ निर्गुणश्चनिरीहश्चभक्तानुग्रहविग्रहः ॥ परंब्रह्मपरंधामपरमात्माचदेहिनः ॥ १८ ॥
यस्मिन्गतेशवोजीवोसंग्रामस्तेनसंभवेत् ॥ शस्त्रविद्धोमहाकालेयथामूढदिशस्तथा ॥ १९ ॥ तथात्माचनिराकारोदेहीच
ध्यानहेतुना ॥ तस्यपुत्रोनिरुद्धश्चमहाबलपराक्रमः ॥ २० ॥ त्रैलोक्यमपिसंहर्तुंक्षणेनचक्षमःस्वयम् ॥ सर्वेदेवाश्चदैत्याश्च
बलवंतोमहारथाः ॥ २१ ॥ तेसर्वेचानिरुद्धस्यकलांनार्हंतिषोडशीम् ॥ ययोरेवसमंवित्तंययोरेवसमंबलम् ॥ २२ ॥ तयोर्वि

वाहोमैत्रीचनतुपुष्टविपुष्टयोः ॥ वलिःपितातेदैत्यानांसारभूतोमहारथः ॥ २३ ॥ क्षणेनयेननीतश्चसुतलंसहरेःकला ॥ सर्वे
चांशकलाःपुंसःपरिपूर्णतमस्यच ॥ २४ ॥ वृंदावनेश्वरस्यापिकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ ॥ पार्वत्युवाच ॥ ॥ ध्यायतेध्या
ननिष्ठश्चत्वत्पद्मेचदिवानिशम् ॥ २५ ॥ ब्रह्मामहेशःशेषश्चभगवंतंसनातनम् ॥ दिनेशश्चगणेशश्चयोगींद्राणांगुरोर्गुरुः ॥
ध्यायतेपरमात्मानंभगवंतंसनातनम् ॥ २६ ॥ सनत्कुमारःकपिलोनरोनारायणस्तथा ॥ ध्यायतेत्वद्दयांभोजेभगवंतंसना
तनम् ॥ २७ ॥ मनवश्चमुनींद्राश्चसिद्धेंद्रायोगिनांवराः ॥ ध्यानासाध्यंचध्यायंतेभगवंतंसनातनम् ॥ २८ ॥ सर्वादिंसर्वबी
जंचसर्वेशंचपरात्परम् ॥ ध्यायंतेज्ञानिनःसर्वेभगवंतंसनातनम् ॥ २९ ॥ ॥ गणेशउवाच ॥ ॥ अभाग्यंचबलेश्चापि
वैष्णवस्यमहात्मनः ॥ मूढोयमीदृशःपुत्रःप्रल्हादस्यचधीमतः ॥ ३० ॥ ॥ स्कंदउवाच ॥ ॥ अयेभ्रातर्नश्रुताचहिर
ण्यकशिपोःकथा ॥ हिरण्याक्षस्यचमधोःकैठभस्यमहात्मनः ॥ पूर्वजास्तेपितेदैत्यामहाबलपराक्रमाः ॥ ३१ ॥ क्रमेण
विष्णुनानीतालीलयायमसादनम् ॥ भगवान्यस्यसंहर्तास्वयंनारायणःप्रभुः ॥ ३२ ॥ तस्यकोरक्षिताभ्रातर्निवर्तस्व
शुभायच ॥ तेषांचवचनंश्रुत्वातानुवाचासुरेश्वरः ॥ ३३ ॥ कोपरक्तास्यनयनोधनुष्पाणिर्यथांतकः ॥ शृणुमातःप्रव
क्ष्यामिशृणुतातमहेश्वर ॥ ३४ ॥ शृणुभ्रातर्गणपतेशृणुभ्रातश्चकार्तिक ॥ शुभाशुभंप्राक्तनेनप्राणिनांकर्मिणांतथा ॥
॥ ३५ ॥ कृतकर्मातिरिक्तंचकार्यंकेषांचवर्तते ॥ नाप्राप्तकालेम्रियतेविद्धःशरशतैरपि ॥ ३६ ॥ तृणाग्रेणापिसंस्पृष्टःप्रा
प्तकालोनजीवति ॥ यस्माच्चयस्यनिर्वाणंविधात्रालिखितंपुरा ॥ ३७ ॥ तदेवनित्यंसत्यंचनिषेकःकेनवार्यते ॥ संग्रा
मेकातरोयोहिनिष्फलंतस्यजीवनम् ॥ ३८ ॥ जयीयशश्चलभतेमृतःस्वर्गंचगच्छति ॥ प्रविश्यकन्यांगृह्णातिनगरंशि

वरक्षितम् ॥ ३९ ॥ पार्वत्याचगणेशेनयुद्धेनबलिनातथा ॥ कोवागृण्हातिकन्यांचकस्यवाजीवितस्यच ॥ ४० ॥ सग
र्भातवकन्येतिसभायांरक्षकोवदेत् ॥ इतिमेवज्रतुल्यंचश्रुतिकौटंपरंवचः ॥ ४१ ॥ अतोनिरुद्धंहत्वाचघातयिष्यामिक
न्यकाम् ॥ अन्यथाज्वलदग्नौचधक्ष्यामिचकलेवरम् ॥ ४२॥ कोटर्युवाच ॥ ॥ शृणुवत्सप्रवक्ष्यामिमाताहंतेपिधर्मतः ॥
दुरंतेनापिपुत्रेणपित्रोर्दुःखंपदेपदे ॥ ४३ ॥ कन्यापरगृहीतासाप्यन्यस्मैदातुमक्षमा ॥ श्रीकृष्णस्यापिपौत्रायप्रद्युम्न
स्यसुतायच ॥ ४४ ॥ अनिरुद्धायमहतेस्वेच्छयादेहिकन्यकाम् ॥ पूतोसिभारतेवर्षेसप्तभिःपितृभिःसह ॥ ४५ ॥ यौतकं
देहिसर्वस्वंयशसेमहतेभुवि ॥ अन्यथारणमध्येचत्वांहनिष्यतिमाधवः ॥ ४६ ॥ सुदर्शनेनचक्रेणकोवात्वांरक्षितुंक्षमः ॥
कोटरीवचनंश्रुत्वाचुकोपदैत्यपुंगवः ॥ ४७ ॥ प्रययौरथमारुह्ययत्रपौत्रोहरेर्मुने ॥ स्कंदःसेनापतिर्भूत्वाप्रययौशंक
राज्ञया ॥ ४८ ॥ बाणस्वस्त्ययनंचक्रेगणेशश्चशिवःस्वयम् ॥ बाणंशुभाशिषंचक्रेपार्वतीकोटरीतथा ॥ ४९ ॥ अष्टौचभैरवा
श्चैवरुद्राश्चैकादशैवते ॥ सर्वेयुद्धायहंतारोबभूवुःशस्त्रपाणयः ॥ ५० ॥ एतस्मिन्नंतरेदूतोप्यनिरुद्धमुवाचह ॥ पार्वत्याप्रे
रितश्चैवबाणपत्न्याचसत्वरम् ॥ ५१ ॥ दूतउवाच ॥ अनिरुद्धोत्तिष्ठभद्रंपार्वतीवचनंशृणु ॥ भवसन्नाहिकोवत्सकुरुयुद्धं
बहिर्भव ॥ ५२ ॥ भीतोषारुदतीत्रस्तासस्मारपार्वतींसतीं ॥ रक्षरक्षमहामायेमत्प्राणेश्वरमीप्सितं ॥ ५३ ॥ अभयेप्यभ
यंदेहिसंग्रामेघोरदारुणे ॥ त्वमेवजगतांमातास्नेहस्तेसर्वतःसमः ॥ ५४ ॥ अथानिरुद्धःसन्नाहीशस्त्रपाणिर्बभूवह ॥ उषा
दत्तंरथंप्राप्यचकारारोहणंमुदा ॥ ५५ ॥ बहिःसंभूयशिबिराद्ददर्शबाणमीश्वरः ॥ सन्नाहिकंशस्त्रपाणिंरक्तास्यलोचनं
परम् ॥ ५६ ॥ दृष्ट्वानिरुद्धंबाणश्चतमुवाचरुषान्वितः ॥ घोरसंग्राममध्येचविषोक्तिंप्रज्वलन्निव ॥ ५७ ॥ बाणउवाच ॥

अयेवीरमहादुष्टनीतिशास्त्रविवर्जित ॥ चंद्रवंशकुलांगारपुण्यक्षेत्रेयशस्कर ॥ ५८ ॥ पितातेशंबरंहत्वाजग्राहतस्यकामिनीम् ॥ ततोजातोभवानेवनिरोधंस्वकुलक्षमम् ॥ ५९ ॥ पितामहोवासुदेवोमथुरायांचक्षत्रियः ॥ गोकुलेवैश्यपुत्रश्चनाम्नाचनंदनंदनः ॥ ६० ॥ वृंदावनेचगोपस्यनंदस्यपशुरक्षकः ॥ साक्षाज्जारश्चगोपीनांदुष्टःपरमलंपटः ॥ ६१ ॥ जघानपूतनांसद्योनारीघातीत्वधार्मिकः ॥ आगत्यमथुरांकुब्जांजघानमैथुनेनच ॥ ६२ ॥ दुर्बलंनरकंहत्वास्त्रीसमूहंमनोहरम् ॥ जग्राहयोनिलुब्धश्चस्वपुत्रमतिनिष्ठुरः ॥ ६३ ॥ भीष्मकंमानवंजित्वातत्पुत्रंचापिदुर्बलम् ॥ जग्राहकन्यकांतस्यदेवयोग्यांचरुक्मिणीम् ॥ ६४ ॥ सत्राजितःसूर्यभृत्योदेवात्प्राप्यमणीश्वरम् ॥ घातयित्वाह्युपायेनजग्राहमणिकन्यकाम् ॥ ६५ ॥ कुरुपांडवयुद्धंचकारयित्वाचदारुणम् ॥ युधिष्ठिरस्ययज्ञेचशिशुपालंजघानसः ॥ ६६ ॥ दंतवक्रंचशाल्वंचजरासंधंचदारुणः ॥ संजहारभुवोभूपसमूहमतिदारुणम् ॥ ६७ ॥ उपायान्नरकंहत्वासर्वस्वंतज्जहारसः ॥ दुर्बलोराजभीतश्चसमुद्रंशरणंगतः ॥ ६८ ॥ जित्वाचभ्रातरंशक्रंभार्यायावचनेनच ॥ जग्राहपारिजातंचपुष्पंचस्वर्गदुर्लभम् ॥ ६९ ॥ कंसंनिहत्याधर्मिष्ठोभ्रातरंमातुरेवच ॥ जग्राहतस्यसर्वस्वंपरंकिंकथयामिते ॥ ७० ॥ जित्वाचभल्लुकंयुद्धेजग्राहतस्यकन्यकाम् ॥ तत्पितुर्भगिनीकुंतीचतुर्णांकामिनीभुवि ॥ ७१ ॥ द्रौपदीभ्रातृपत्नीचपंचानांकामिनीतथा ॥ गोष्ठीनेयोनिलुब्धश्चशश्वत्परमलंपटः ॥ ७२ ॥ तज्ज्येष्ठोबलदेवश्चशश्वत्पिबतिवारुणीम् ॥ यमुनांभ्रातृपत्नींचकरोत्याव्हानमीप्सितम् ॥ ७३ ॥ जहारभगिनींतस्यकौंतेयःशक्रनंदनः ॥ सुभद्रांमातुलसुतांसन्निबोधकुलक्रमम् ॥ ७४ ॥ बाणस्यवचनंश्रुत्वाचुकोपकामनंदनः ॥ उवाचपरमार्थंचयोग्यंप्रत्युत्तरंमुने ॥ ७५ ॥

॥ अनिरुद्धउवाच ॥

पितामेकामदेवश्चब्रह्मपुत्रःपुराशुचिः ॥ यस्यास्त्रेणवशीभूतंत्रैलोक्यंसततंश्टणु ॥ ७६ ॥ शिवकोपानलेनैवभस्मीभूतः
स्वकर्मतः ॥ कृष्णस्यपुत्रोप्यधुनासर्वेषांपरमात्मनः ॥ ७७ ॥ पतिव्रतारतीमातापतिशोकेनसांप्रतम् ॥ शंबरस्यगृहेतस्थौ
त्हतातेनबलेनच ॥ ७८ ॥ छायांमायावतींदत्वामाययाशयनेनच ॥ रतींस्वधर्मसंरक्ष्यधर्मसाक्षीचतद्गृहे ॥ ७९ ॥ निह
त्यशंबरंशत्रुंगृहीत्वास्वप्रियांसतीम् ॥ आजगामद्वारकांचचंद्रसूर्यौचसाक्षिणौ ॥ ८० ॥ पितामहंवासुदेवंत्वंकिंजाना
सिमूढवत् ॥ यंचसंतोनजानंतिवेदाश्चत्वारएवच ॥ ८१ ॥ वासुःसर्वेनिवासस्यविश्वानियस्यलोमसु ॥ तस्यदेवःपरंब्र
ह्मवासुदेवइतिस्मृतः ॥ ८२ ॥ शंकरंपृच्छसाक्षाच्चयस्यभृत्योधुनाभवान् ॥ कृष्णभृत्यस्यचबलेःपुत्रोसिकिंकरात्मजः
॥ ८३ ॥ गोकुलेवैश्यपुत्रत्वंब्रूहित्वंज्ञानदुर्बल ॥ भोजनंवेदविहितंशश्वत्क्षत्रियवैश्ययोः ॥ ८४ ॥ द्रोणःप्रजापतिःश्रे
ष्ठोधरातस्यप्रियासती ॥ पुत्रंचतपसालेभेपरमात्मानमीश्वरम् ॥ ८५ ॥ द्रोणोनंदोवैश्यराजोयशोदासाधरासती ॥ वृ
षभानसुताराधासुदाम्नःशापकारणात् ॥ ८६ ॥ त्रिंशत्कोटींचगोपीनांगृहीत्वाभर्तुराज्ञया ॥ पुण्यंचभारतंक्षेत्रंगोलोका
दाजगामसा ॥ ८७ ॥ ताभिःसार्धंसरेमेचस्वपत्नीभिर्मुदान्वितः ॥ पाणिंजग्राहराधायाःस्वयंब्रह्मापुरोहितः ॥ ८८ ॥
गोपकोटिश्चगोलोकादाजगाममुदान्विता ॥ तेजसाहरितुल्यास्तेपार्षदप्रवराहरेः ॥ ८९ ॥ गोरक्षणंहरेरेवगोपवेषस्यचा
त्मनः ॥ गोपानांशिशुरक्षार्थंमायेशस्यापिमायया ॥ ९० ॥ पूतनाचबलिकन्याचभगिनीचतवासुर ॥ दृष्टवाचवामनंविंध्या
चकारपुत्रमानसम् ॥ ९१ ॥ एवंभूतोयदिममपुत्रोभवतिसांप्रतत् ॥ स्तनंददामितनयंकृत्वावक्षसिसुंदरम् ॥ ९२ ॥ त
स्याःपूर्णमानसंचचकारभगवान्प्रभुः ॥ स्तनंदत्वाचगोलोकंययौसारत्नयानतः ॥ ९३ ॥ कुब्जासाभगिनीपूर्वंरावण

स्यदुरात्मनः ॥ श्रीरामंचकमेकामान्नाम्नाशूर्पनखासती ॥ ९४ ॥ नासांचिच्छेदतस्याश्चलक्ष्मणोधार्मिकेश्वरः ॥ तपसा
चपरंलेभेब्रह्मणःप्रियमीश्वरम् ॥ ९५ ॥ तेनपुण्येनतंलब्ध्वागोलोकंसजगामह ॥ गोपीबभूवगोलोकेकृष्णस्यालिंग
नेनच ॥ ९६ ॥ नरकोहरिवध्यश्चस्वपूर्वप्राक्तनेनच ॥ पाणिजग्राहकन्यानांसाक्षिणौशशिभास्करौ ॥ ९७ ॥ भीष्मक
न्यामहालक्ष्मीःश्रीकृष्णस्यप्रियासती ॥ वैकुंठादागतासाध्वीब्रह्मणोनुमतेनच ॥ ९८ ॥ सत्राजितस्यकन्यासासत्यभा
मावसुंधरा ॥ ददौकृष्णायराजासतांमणियौतकेनच ॥ ९९ ॥ भुवोभारावतरणहेतुनागमनंहरेः ॥ संजहारभुवोभारंकुरु
पांडवयुद्धतः ॥ १०० ॥ शिशुपालोदंतवक्रोजयोविजयएवच ॥ द्वारिणोद्वारिषट्केचवैकुंठेश्रीहरेरपि ॥ १०१ ॥ कुमारशा
पात्पतितौप्राप्यजन्मत्रयंध्रुवम् ॥ हिरण्यकशिपुश्चैवतवैवपूर्वपूरुषः ॥ १०२ ॥ तस्यभ्राताहिरण्याक्षस्तेनैववरुणोजि
तः ॥ हरिर्नृसिंहरूपेणतंजघानावलीलया ॥ ३ ॥ सूकरेणहतोन्यश्चपूर्वजन्मकथांशृणु ॥ द्वितीयेजन्मनिपुराराबणःकुंभ
कर्णकः ॥ ४ ॥ श्रीरामेणहतौतौद्वौशेषजन्मकलौतयोः ॥ श्रीकृष्णेनहतौतौद्वौधर्मपुत्रावुभौतथा ॥ १०५ ॥ जरासंधश्चशा
ल्वश्चदुरात्माकंसएवच ॥ प्राक्तनात्तस्यवध्यास्तेभुवोभारजिहीर्षया ॥ ६ ॥ मांधातुःसुतमध्येचयवनश्चापिप्राक्तनात् ॥
लक्ष्मीश्वरस्यकृष्णस्यधनेनाकिंप्रयोजनम् ॥ ७ ॥ प्रतिज्ञयाचसत्यायाःपुण्यकव्रतकारकात् ॥ पारिजातंसमानीयच
कारस्वात्मनोव्रतम् ॥ ८ ॥ स्वयंजांबवतीदेवीदुर्गांशाभल्लुकात्मजा ॥ पाणिजग्राहतस्याश्चतपसाभारतेहरिः ॥ ९ ॥ कुं
त्याश्चक्षेत्रजाःपुत्राःकेवलंभर्तुराज्ञया ॥ कलौनिषिद्धंत्रियुगेप्रसिद्धंपलपैतृकम् ॥ ११० ॥ युधिष्ठिरोधर्मपुत्रोभीष्मश्चप
वनात्मजः ॥ महेंद्रपुत्रोधर्मिष्ठःफाल्गुनोविजयीभुवि ॥ ११ ॥ यस्मैपाशुपतंशंभुःप्रददौचस्वयंपुरा ॥ अश्वमेधंगवालंबं

संन्यासंपलपैतृकम् ॥ १२ ॥ देवरेणसुतोत्पत्तिंकलौपंचविवर्जयेत् ॥ द्रौपद्याःपंचभर्तारोशांकरेणवरेणच ॥ ११३ ॥ बल
देवःपुष्पमधुपूतंपिबतिनित्यशः ॥ चकारयमुनाव्हानंस्नानार्थंधार्मिकःशुचिः ॥ १४ ॥ सुभद्रांचददौकृष्णःफाल्गुनायम
हात्मने ॥ कन्यकांमातुलानांचदाक्षिणात्यःपरिग्रहात् ॥ १५ ॥ देशेष्वन्येषुदोषोयमित्याहकमलोद्भवः ॥ ११६ ॥ इतिश्री
ब्रह्मवैवर्तेम० श्रीकृष्णजन्मखंडेबाणानिरुद्धसंवादेपंचदशाधिकशततोऽध्यायः ॥ ११५ ॥ ॥ बाणउवाच ॥ ॥ अनि
रुद्धबुधोसित्वंत्वयोक्तंसत्यमेवच ॥ शंभुनाचैवमुक्तंचसर्वंबुद्धंस्वचेतसा ॥ १ ॥ त्वयोक्तंशंकरवरात्पंचानांस्वामिनांप्रि
या ॥ द्रौपदीचमहाभागातन्मेव्याख्यातुमर्हसि ॥ २ ॥ शंबरेणव्हतापूर्वंतवमाताकथंरती ॥ देवैरपिकथंदत्तादेवास्तेनजि
ताःकथम् ॥ ३ ॥ ॥ अनिरुद्धउवाच ॥ ॥ एकदारघुनाथश्चसीतयालक्ष्मणेनच ॥ स्नातःसरसितत्रस्थोरम्येपंचवटी
तटे ॥ ४ ॥ उवाचसीतांहेमंतेजलंसुस्वादुनिर्मलम् ॥ तथान्नंव्यंजनंरम्यंसर्ववस्तुसुशीतलम् ॥ ५ ॥ फलावचयनंचक्रे
सीतायैप्रददौमुदा ॥ ततोददौलक्ष्मणायपश्चाद्भुंक्तेस्वयंप्रभुः ॥ ६ ॥ लक्ष्मणस्तद्गृहीत्वाचनैवभुंक्तेफलंजलम् ॥ मेघ
नादवधार्थंचसीतोद्धारणकारणात् ॥ ७ ॥ निद्रांनयातिनोभुंक्तेवर्षाणांचचतुर्दश ॥ यएवंपुरुषोयोगीतद्वध्योरावणा
त्मजः ॥ ८ ॥ एतस्मिन्नंतरेरामंद्रष्टुंकमललोचनम् ॥ वन्हिस्तत्रसमायातोद्विजरूपीकृपानिधिः ॥ ९ ॥ भविष्यत्कथया
मासश्रुतिकौटपरंवचः ॥ ॥ वन्हिरुवाच ॥ ॥ श्टणुराममहाभागसीतासंगोपनंकुरु ॥ १० ॥ सप्ताहाभ्यंतरेचैवरावणो
दुष्टराक्षसः ॥ दुर्निवार्यःप्राक्तनेनजानकींचहरिष्यति ॥ ११ ॥ विधात्रालिखितंकर्मप्राक्तनंकेनवार्यते ॥ देवैश्चतुर्भिःक
थितंनचदैवात्परंवरम् ॥ १२ ॥ ॥ श्रीरामउवाच ॥ ॥ सीतांगृहीत्वात्वंगच्छछायात्रैवतुतिष्ठतु ॥ कलत्रवर्जनंकर्मस

वैषांचजुगुप्सितम् ॥ १३ ॥ सीतांगृहीत्वाप्रययौरुदंतींचहुताशनः ॥ सीतयासदृशीछायायातस्थौरामसन्निधौ ॥१४॥ साचछायाद्धृतापूर्वंरावणेनावलीलया ॥ समुद्धारतांरामोनिहत्यतंसबांधवम् ॥ १५ ॥ वन्हौपरीक्षाकालेचछायावन्हौ विवेशया ॥ अग्निश्छायांचसंरक्ष्यददौरामायजानकीम् ॥ १६ ॥ रामस्तांचगृहीत्वाचप्रययौस्वाश्रमंमुदा ॥ छायात स्थौवन्हिपार्श्वेत्वहृदयेनविदूयता ॥ १७ ॥ साचछायातपश्चक्रेनारायणसरोवरे ॥ तपश्चकारदिव्यंचशतवर्षंचशूलिनः ॥ ॥ १८ ॥ वरंवृणुष्वभद्रेत्वमुवाचशंकरश्चताम् ॥ उवाचसाशिवंव्यग्राभर्तृदुःखेनदुःखिता ॥ १९ ॥ पतिंदेहिपंचधासाव रंववेत्रिलोचनम् ॥ सर्वसंपत्प्रदस्तुष्टस्तस्यैशर्वोवरंददौ ॥ २० ॥ ॥श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ साध्वित्वंपंचधाब्रूहिपतिंदे हीतिव्याकुला ॥ पंचेंद्राश्चहरेरंशाभविष्यंतिप्रियास्तव ॥ २१ ॥ तेचसर्वेचपंचेंद्राश्चाधुनापंचपांडवाः ॥ साचछायाद्रौप दीचयज्ञकुंडसमुद्भवा ॥ २२ ॥ कृतेयुगेवेदवतीत्रेतायांजनकात्मजा ॥ द्वापरेद्रौपदीछायातेनकृष्णात्रिहायणी ॥ २३ ॥ वैष्णवीकृष्णभक्त्याचतेनकृष्णाप्रकीर्तिता ॥ स्वर्गलक्ष्मीर्महेंद्राणांसाचपश्चाद्भविष्यति ॥ २४ ॥ राजाददौफाल्गुनायक न्यायाश्चस्वयंवरे ॥ पप्रच्छमातरंवीरोवस्तुप्राप्तंमयाधुना ॥ २५ ॥ तमुवाचस्वयंमातागृहाणभ्रातृभिःसह ॥ शंभोर्वरेण पूर्वंचपरत्रमातुराज्ञया ॥ २६ ॥ द्रौपद्याःस्वामिनस्तेनहेतुनापंचपांडवाः ॥ चतुर्दशानामिंद्राणांपंचेंद्राःपंचपांडवाः ॥२७॥ शंकरेणाभिसंशप्तासामात्राभर्त्सितेनच ॥ भर्तातेभस्मसाद्भूतोहरकोपानलेनच ॥ २८ ॥ हेरतित्वंमहाशप्तादैत्यग्रस्ताभ वाधुना ॥ विजित्यदेवान्सेंद्रांश्चशंबरस्त्वांहरिष्यति ॥ २९ ॥ पुनरुक्तंवरंप्रादात्सतीत्वंतेनयास्यति ॥ छायांदत्वातिष्ठगे हेयावज्जीवतितेपतिः ॥ ३० ॥ इतितेकथितंसर्वमितिहासंपुरातनम् ॥ देवानांगुप्तचरितंश्शृणुदैत्येंद्रसांप्रतम् ॥ ३१ ॥ एत

स्मिन्नंतरेतत्र सुभद्रश्चमहाबलः ॥ कुभांडभ्राताबलवान्बाणसेनापतीश्वरः ॥ ३२ ॥ निर्भत्स्यबाणसमरेशस्त्रपाणिर्महार
थः ॥ श्रीकृष्णपौत्रंशूलंचचिक्षेपप्रलयाग्निवत् ॥ ३३ ॥ अर्धचंद्रेणतच्छूलंविच्छेदकामपुत्रकः ॥ शक्तिंचिक्षेपभद्रश्चश
तसूर्यसमप्रभाम् ॥ ३४ ॥ वैष्णवास्त्रेणचिच्छेदतांशक्तिंकामपुत्रकः ॥ नारायणास्त्रंचिक्षेपसुभद्रोरणमूर्धनि ॥ ३५ ॥ प्रण
म्यशेतेनिर्भीतोमदनस्यसुतोबली ॥ उर्ध्वमस्त्रंचबभ्रामशतसूर्यसमप्रभं ॥ ३६ ॥ प्रलीनमस्त्रमाकाशेविश्वसंहारकारणं ॥
अस्त्रेगतेसोनिरुद्धोगृहीत्वाचमहानसिं ॥ ३७ ॥ प्रबभंजभद्ररथंजघानाश्वांश्चसारथिं ॥ जघानतंसुभद्रंचलीलयारण
मूर्धनि ॥ ३८ ॥ हतेसुभद्रेबाणश्चमहाबलपराक्रमः ॥ बाणानांशतकंचापिचिक्षेपरणमूर्धनि ॥ ३९ ॥ कामात्मजोग्निबा
णेनबाणौघंप्रददाहसः ॥ बाणश्चिक्षेपब्रह्मास्त्रंसृष्टिसंहारकारणं ॥ ४० ॥ दृष्ट्वाकामात्मजःशीघ्रंसबीजंमंत्रपूर्वकं ॥ ब्रह्मा
स्त्रेणैवसहसासंजहारावलीलया ॥ ४१ ॥ बाणःपाशुपतंक्षेप्तुंसमारेभेचकोपतः ॥ निषिद्धश्चगणेशेनस्कंदेनशंभुनातथा ॥
॥ ४२ ॥ तद्दृष्ट्वासोनिरुद्धस्तंधनुर्बाणौघसंयुतं ॥ मुमोचजृंभणंयुद्धेशीघ्रंतंचमहारथं ॥ ४३ ॥ जडोबभूवबाणश्चनिश्चेष्टो
रणमूर्धनि ॥ पुनश्चिक्षेपनिद्रास्त्रंनिद्रितंतंचकारसः ॥ ४४ ॥ बाणंतंनिद्रितंदृष्ट्वागृहीत्वाखड्गमुत्तमम् ॥ बाणंहंतुंसमुद्यंतंवार
यामासकार्तिकः ॥ ४५ ॥ स्कंदश्चशतबाणैश्चवारयामासलीलया ॥ अनिरुद्धंमहाभागंबलवंतंधनुर्धरम् ॥ ४६ ॥ अनिरुद्ध
श्चसहसातयाशक्त्यादुरत्यया ॥ बभंजकार्तिकरथंरत्नेंद्रसारनिर्मितम् ॥ ४७ ॥ गदयाकार्तिकःक्रुद्धोप्यनिरुद्धरथंमुदा ॥
बभंजलीलयातत्रक्षणेनरणमूर्धनि ॥ ४८ ॥ अनिरुद्धोर्धचंद्रेणक्षुरधारेणलीलया ॥ चिच्छेदकार्तिकधनुर्भल्लास्त्रेणनि
योजितं ॥ ४९ ॥ जघानकार्तिकस्तंचगदयाचदुरंतया ॥ गदांजग्राहतद्धस्ताज्जवेनमदनात्मजः ॥ ५० ॥ शूलंगृहीत्वास्कं

दंचतमेवहंतुमुद्यतं ॥ अनिरुद्धश्चकोपेनप्रेरयामासदूरतः ॥ ५१ ॥ कार्तिकःपुनरागत्य गृहीत्वाकामपुत्रकं ॥ गृहीत्वाचक रेणैवपातयामासभूतले ॥ ५२ ॥ अनिरुद्धोगृहीत्वासिसमुत्तस्थौमहाबलः ॥ तयोर्विरोधंदूरंचप्रचकारगणेश्वरः ॥ ५३ ॥ कार्तिकःप्रययौगेहमुषागेहंस्मरात्मजः ॥ सर्वंनिवेदितुंशंभुंप्रययौसगणेश्वरः ॥ ५४ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवै०म०श्रीकृष्णज न्मखंडेबाणयुद्धेषोडशाधिकशतोऽध्यायः ॥ ११६ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ गणेशस्तुशिवस्थानंगत्वानत्वामहेश्वरम् ॥ सर्वंविज्ञापयामासक्रमेणचपृथक्पृथक् ॥ बाणानिरुद्धयोर्युद्धंसुभद्रनिधनंतथा ॥ स्कंदानिरुद्धयोर्युद्धमनिरुद्धस्यविक्र मं ॥ २ ॥ गणेशवचनंश्रुत्वाप्रहस्यभगवान्भवः ॥ उवाचश्लक्ष्णयावाचासुगुप्तंवेदसंमतम् ॥ ३ ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच गणेश्वरमहाभागश्रूयतांवचनंमम ॥ हितंतथ्यंनीतिसारंपरिणामसुखावहम् ॥ ४ ॥ असंख्यविश्वसंघंचसर्वंकृष्णात्मजं सुतं ॥ कृष्णंजानीहियत्कार्यंकारणानांचकारणं ॥ ५ ॥ ब्रह्मादितृणपर्यंतंजगत्सर्वंगणेश्वर ॥ निबोधसत्यंकृष्णंचभग वंतंसनातनं ॥ ६ ॥ गोलोकेद्विभुजंशांतंराधाकांतंमनोहरं ॥ शिशुरूपंगोपवेषंपरिपूर्णतमंप्रभुं ॥ ७ ॥ गोपीभिर्गोपनिकरैः सहितंकामधेनुभिः ॥ पुंण्येवृंदावनेरम्येसुंदरेरासमंडले ॥ ८ ॥ चरंतंमुरलीहस्तंब्रह्मेशशेषवंदितं ॥ शतशृंगेचशैलेशेवट मूलेनिराकुले ॥ ९ ॥ गोष्ठेभांडीरनिकटेनिर्मलेविरजातटे ॥ नवीननीरदश्यामंशोभितंपीतवाससा ॥ १० ॥ यथानवंघ नौघंचसौदामिन्याविराजितम् ॥ आविर्भावाश्चतेषांवैगोलोकेरासमंडले ॥ ११ ॥ तावंतोगोकुलेरम्येपुण्येवृंदावनेवने ॥ स र्वेचांशकलाःपुंसःकृष्णस्तुभगवान्स्वयम् ॥ १२ ॥ परिपूर्णतमोरामोब्रह्मशापात्स्वविस्मृतः ॥ तस्यपुत्रोनिरुद्धश्चमहाब लपराक्रमः ॥ १३ ॥ मयाप्रस्थापितःस्कंदोमहायुद्धेसुदारुणे ॥ मृतोबाणश्चसंग्रामेतेनस्कंदेनरक्षितः ॥ १४ ॥ स्कंदानि

रुद्रयोर्युद्धेसमत्वंतुगणेश्वरम् ॥ अष्टौचभैरवाःसर्वेरुद्राश्चैकादशैवते ॥ १५ ॥ अष्टौचवसवश्चैतेदेवाःशक्रादयस्तथा ॥ त
थैवद्वादशादित्याःसर्वेदैत्येश्वरास्तथा ॥ १६ ॥ देवानामग्रणीःस्कंदोबाणश्चसगणस्तथा ॥ सर्वेतेचानिरुद्धंचसंग्रामेजेतु
मक्षमाः ॥ १७ ॥ अनिरुद्धःस्वयंब्रह्माप्रद्युम्नःकामएवच ॥ बलदेवःस्वयंशेषःकृष्णश्चप्रकृतेःपरः ॥ १८ ॥ एतत्तेकथितं
सर्वबाणंरक्षगणेश्वर ॥ भवान्शुभस्वरूपश्चविघ्नखंडनकारकः ॥ १९ ॥ आरादायास्यतिहरिर्गृहीत्वाचसुदर्शनम् ॥
अव्यर्थमस्त्रप्रवरंसूर्यकोटिसमप्रभम् ॥ २० ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेबाणयुद्धेशिवलंबो
दरसंवादेसप्तदशाधिकशततोऽध्यायः ॥ ११७ ॥ ॥ नारायणउवाच ॥ ॥ गणेशंबोधयित्वातुशंभुरभ्यंतरंययौ ॥
तत्रसिंहासनेरम्येदुर्गादुर्गतिनाशिनी ॥ १ ॥ भैरवीभद्रकालीचउग्रचंडाचकोटरी ॥ ताःसमुत्थायसहसाप्रणेमुर्जगदी
श्वरम् ॥ २ ॥ तत्राययौगणेशश्चकार्तिकेयश्चवीर्यवान् ॥ बाणश्चवीरभद्रश्चस्वयंनंदीसुनंदकः ॥ ३ ॥ महाकालोमहामंत्री
त्वथाष्टौभैरवास्तथा ॥ सिद्धेंद्राश्चापियोगींद्रारुद्राश्चैकादशैवते ॥ ४ ॥ एतस्मिन्नंतरेतत्रमणिभद्रःसमाययौ ॥ सिंहद्वारे
स्वयंद्वारीतमीश्वरमुवाचसः ॥ ५ ॥ ॥ मणिभद्रउवाच ॥ ॥ असंख्यानिचसैन्यानियादवानांमहेश्वर ॥ बलदेवश्चप्र
द्युम्नःसांबश्चसात्यकिस्तथा ॥ ६ ॥ राजामहोग्रसेनश्चभीमश्चस्वयमर्जुनः ॥ अक्रूरश्चोद्धवश्चैवजयंतःशक्रनंदनः ॥ ७ ॥
रत्नेंदसारनिर्माणरथेंद्रेसुमनोहरे ॥ विधेर्विधाताभगवान्श्रीकृष्णःपरमेश्वरः ॥ ८ ॥ सप्तभिःपार्षदैर्गोपैःसेवितःश्वेतचा
मरैः ॥ कंदर्पकोटिलीलाभोवनमालाविभूषितः ॥ ९ ॥ दधारचक्रमतुलंकोटिसूर्यसमप्रभम् ॥ गदांकौमोदकींशूलमव्यर्थं
सन्निधायच ॥ १० ॥ रथमध्येमहाशंखंविश्वसंहारकारणम् ॥ महारथानांलक्षैश्चरथानांचत्रिकोटिभिः ॥ ११ ॥ त्रि

कोटिभिर्गजेंद्राणांमल्लानांचत्रिकोटिभिः ॥ शतकोटिभिरश्वानांचर्मिणांतच्चतुर्गुणैः ॥ १२ ॥ खड्गिनांतत्सप्तगुणैर्द्विगु
णैस्तद्धनुष्मताम् ॥ एभिःसार्धंचत्वरितमाययौशोणितंपुरम् ॥ १३ ॥ परितोवेष्टयामासलंकांदाशरथिर्यथा ॥ सहस्रता
लमानांचज्वलदग्निशिखोज्ज्वलाम् ॥ १४ ॥ ऊर्ध्वंचपरिखायुक्तांदुर्लंघ्यामसुरैःसुरैः ॥ स्वर्गगंगांबुराशीनांसमूहैर्दृष्टि
भिस्तथा ॥ १५ ॥ पक्षींद्रोगरुडःसाक्षान्निर्वाणंचचकारसः ॥ मणींद्रसारनिर्माणंप्राकाराभ्रलिहंपुरम् ॥ १६ ॥ बभंजल
क्षंमल्लानांबलदेवश्चलांगलैः ॥ उद्यानानांत्रिलक्षंचप्राकारोत्पाटनंप्रभोः ॥ १७ ॥ प्रविवेशमहाद्वारंद्वारपालान्निहत्यच ॥
एवंश्रुत्वामहादेवश्चोवाचसुरसंसदि ॥ १८ ॥ पार्वतींभद्रकालींचस्कंदंगणपतिंतथा ॥ अष्टौचभैरवांश्चैवरुद्रांश्चवीरभद्र
कम् ॥ १९ ॥ महाकालंनंदिनंचसर्वान्सेनापतीन्नव ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ गोलोकनाथोभगवांश्चक्रपाणिःसमागतः
॥ २० ॥ विश्वौघंभंक्तुमीशेयःक्षणेननगरंचकिम् ॥ सर्वोपायैश्चसर्वैतेबाणंरक्षंतुयत्नतः ॥ २१ ॥ बाणोगच्छतुसंग्रामं
स्मृत्वालंबोदरंपरम् ॥ बाणस्यदक्षिणेस्कंदःपुरतश्चगणेश्वरः ॥ २२ ॥ वामेचभैरवारुद्राःस्वयंनंदीमहारथः ॥ महाका
लोवीरभद्रोयेचान्येसैनिकास्तथा ॥ २३ ॥ ऊर्ध्वेदुर्गाभद्रकाल्युग्रचंडाचकोटरी ॥ बाणंरक्षमहाभागेदुर्गेदुर्गतिनाशि
नि ॥ २४ ॥ कृष्णस्यभवतीशक्तिस्तेननारायणीस्मृता ॥ विष्णुमायेजगन्मातःसर्वमंगलमंगले ॥ २५ ॥ अव्यर्थाच्चक्र
साराच्चरक्षबाणंसुदर्शनात् ॥ बाणःप्रियोमेसर्वेभ्योगणेशात्कार्तिकादपि ॥ २६ ॥ बाणमूर्ध्निकरंधेहिपादाब्जरजसास
ह ॥ शिवस्यवचनंश्रुत्वादुर्गादुर्गतिनाशिनी ॥ २७ ॥ प्रहस्योवाचमधुरंयाथार्थ्यंसमयोचितम् ॥ पार्वत्युवा० ॥ मणिर
त्नादिकंयद्धन्मुक्तमाणिक्यहीरकम् ॥ २८ ॥ सर्वस्वंकन्यकाभूषांरत्नभूषणभूषिताम् ॥ रत्नभूषणभूषाढ्यमनिरुद्धंप

रंवरम् ॥ २९ ॥ पुरस्कृत्यदेहिबाणकृष्णायपरमात्मने ॥ राज्यंकुरुष्वनिर्विघ्नंकियुद्धमात्मनासह ॥ ३० ॥ यस्मिन्गते
गताःप्राणाःसजीवश्चेंद्रियैःसह ॥ शक्तिश्चाहंमनोब्रह्मास्वयंज्ञानात्मकंशिवः ॥ ३१ ॥ सद्यःपततिदेहश्चशिवंत्यक्त्वाशिवो
भवेत् ॥ कोवातिष्ठतिसंग्रामेचक्रस्यतेजसाशिव ॥ ३२ ॥ नात्माकाशोबाणयुद्धेयुद्धंकिंस्वात्मनासह ॥ परमात्माचसर्वे
षांभक्तानुग्रहविग्रहः ॥ ३३ ॥ नित्यःसत्योहिकृष्णश्चपरिपूर्णतमःप्रभुः ॥ गणेशःकार्तिकेयश्चभवानपितयोःपरः ॥ ३४ ॥
किंकरेषुप्रियोबाणोनहिकृष्णात्परःप्रियः ॥ वैकुंठेहंमहालक्ष्मीर्गोलोकेराधिकास्वयम् ॥ ३५ ॥ शिवाहंशिवलोकेपिब्र
ह्मलोकेसरस्वती ॥ अहंनिहत्यदैत्यांश्चदक्षकन्यासतीपुरा ॥ ३६ ॥ त्वन्निंदयात्यक्तदेहासाचाहंशैलकन्यका ॥ रक्तबी
जस्ययुद्धेचकालीचमूर्तिभेदतः ॥ ३७ ॥ सावित्रीवेदमाताहंसीताजनककन्यका ॥ रुक्मिणीद्वारवत्यांचभारतेभीष्म
कन्यका ॥ ३८ ॥ सुदाम्नःशापतोदैवाद्वृषभानसुताधुना ॥ धर्मपत्नीचकृष्णस्यपुण्येवृंदावनेवने ॥ ३९ ॥ भगवंतंचसर्व
ज्ञंत्वांशिवंचसनातनम् ॥ किंवाहंकथयामीतिकर्तव्यंसमयोचितम् ॥ ४० ॥ इतिश्रीब्रह्मवै० म०श्रीकृष्णज०बाणयुद्धेष्टद
शाधिकशतकोऽध्यायः ॥ ११८ ॥ नारायणउवाच ॥ ॥ पार्वतीवचनंश्रुत्वागणेशश्चशिवःस्वयम् ॥ कार्तिकेयश्चकाली
चतांप्रशंसांचकारह ॥ १ ॥ उवाचभगवान्शंभुर्जगतांमातरंपरम् ॥ ज्योतिःस्वरूपांपरमांमूलप्रकृतिमीश्वरीम् ॥ २ ॥
॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ त्वयायदुक्तंदेवेशिसर्ववेदोक्तमीप्सितम् ॥ अयुक्तमुपहास्यंचसमरंपरमात्मना ॥ ३ ॥ बा
णोददातुकन्यांतांस्वर्णभूषणभूषिताम् ॥ सामंजस्यंयशस्यंचशुभदंसर्वकर्मसु ॥ ४ ॥ नददातियदाबाणोहिरण्यकशिपोः
प्रजाः ॥ युद्धेपराङ्मुखोभीतोभगवत्ययशस्करः ॥ ५ ॥ बाणोगच्छतुसन्नाहीरणशास्त्रविशारदः ॥ पश्चाच्चागमनंकुर्मो

वयंसान्हाहिकाःशिवे ॥ ६ ॥ उवाचबाणंतांदातुंसचनस्वीचकारह ॥ दुर्गातंबोधयामासनबुबोधचसद्वचः ॥ ७ ॥ तएस्मि
न्नंतरेतांचसभामध्येमनोरमाम् ॥ आजगाममहाधर्मोबलिश्चवैष्णवाग्रणीः ॥ ८ ॥ रथंरत्नेंद्रनिर्माणंसमारुह्यमहाबलः ॥
प्रततैःसप्तभिर्दैत्यैःसेवितःश्वेतचामरैः ॥ ९ ॥ दैत्येंद्राणांसप्तलक्षैरावृतःपरमास्त्रवित् ॥ अवरुह्यरथात्तूर्णंगणेशंचशिवां
शिवम् ॥ १० ॥ प्रणम्यकार्तिकेयंचसउवासचसंसदि ॥ उत्तस्थुराराततंदृष्ट्वातेसर्वेशंकरंविना ॥ ११ ॥ तमुवाचमहादेवः
संभाष्यप्रियभाषणम् ॥ ॥श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥भगवंश्चतुरस्त्वंचप्रदातासर्वसंपदाम् ॥ १२ ॥ अयंहिपरमोलाभो
वैष्णवानांसमागमः ॥ तीर्थाण्यपिचपूतानिवैष्णवस्पर्शमात्रतः ॥ १३ ॥ सर्वेषामाश्रमाणांचपूजितोब्राह्मणःशुचिः ॥ त
तोधिकःपूजितोपिब्राह्मणोयदिवैष्णवः ॥ १४ ॥ नहिपूतंचपश्यामिवैष्णवब्राह्मणात्परम् ॥ सपूतःपवनादेवसपूतंश्चहुता
शनात् ॥ १५ ॥ तीर्थेभ्योपिचसर्वेभ्योबिभेतिचततःसुरः ॥ नहिपापानितद्देहेवन्हौशुष्कतृणादिवत् ॥ १६ ॥ बलिरुवाच
कथंस्तौषिजगन्नाथभृत्यस्तवमहेश्वर ॥ प्रदत्तंपरमैश्वर्यंत्वयानाथसुदुर्लभम् ॥ १७ ॥ अधुनास्थापितोदैवात्सर्वाधःसु
तलेपिच ॥ इंद्रायदत्तमैश्वर्यंमत्तोभक्तात्सुरेश्वर ॥ १८ ॥ त्वयावामनरूपेणसर्वरूपोसिसर्वतः ॥ बाणंबोधयभद्रंचममप्रा
णात्मजंपरम् ॥ १९ ॥ आत्मनासहयुद्धंचदेवेष्वपिविगर्हितम् ॥ इत्युक्त्काचशिवंनत्वाशिरसाप्रणनामतम् ॥ २० ॥ सा
मवेदोक्तस्तोत्रेणतुष्टावपरमेश्वरम् ॥ पुलकांचितसर्वांगःसाश्रुनेत्रोतिविव्हलः ॥ २१ ॥ ध्यायमानश्चनित्यंयोव्हृत्पद्मे
सुमनोहरः ॥ शुक्रेणदत्तंमंत्रंचजप्त्वाचैकादशाक्षरम् ॥ २२ ॥ ॥बलिरुवाच ॥ ॥ अदित्याप्रार्थनेनैवमात्रादेव्याव्रते
नच ॥ पुरावामनरूपेणत्वयाहंवंचितःप्रभो ॥ २३ ॥ संपद्रूपामहालक्ष्मीर्दत्ताभक्तायभक्तितः ॥ शक्रायमत्तोभक्तायभ्रा

त्रैपुण्यवतेध्रुवम् ॥ २४ ॥ अधुनाममपुत्रोयंबाणःशंकरकिंकरः ॥ आराच्चरक्षितःसोपितेनैवभक्तबंधुना ॥ २५ ॥ परिपु
ष्टश्चपार्वत्यायथामात्रासुतस्तथा ॥ गृहीतवांश्चतत्कन्यांबलेनयुवतींसतीम् ॥ २६ ॥ समुद्यतश्चतंहंतुंकार्तिकेनापिवारि
तः ॥ आगतोसिपुनर्हंतुंपौत्रस्यदमनेक्षमम् ॥ २७ ॥ सर्वात्मनश्चसर्वत्रसमभावःश्रुतौश्रुतः ॥ करोषिजगतांनाथकथमे
वंव्यतिक्रमम् ॥ २८ ॥ त्वयाचनिहतायोहितस्यकोरक्षितोभुवि ॥ सुदर्शनस्यतेजोहिसूर्यकोटिनिभंपरम् ॥ २९ ॥ के
षांसुराणामस्त्रेणतदेवमनिवारितम् ॥ यथासुदर्शनंचैवमस्त्राणांप्रवरंवरम् ॥ ३० ॥ तथाभवांश्चदेवानांसर्वेषामीश्वरःपरः ॥
यथाभवांस्तथाकृष्णोविधातावेधसामपि ॥ ३१ ॥ विष्णुःसत्वगुणाधारःशिवःसत्वाश्रयस्तथा ॥ स्वयंविधातारजसःसृ
ष्टिकर्तापितामहः ॥ ३२ ॥ कालाग्निरुद्रोभगवान्विश्वसंहारकारकः ॥ तमसश्चाश्रयःसोपिरुद्राणांप्रवरोमहान् ॥ ३३ ॥
सएवशंकरांशश्चाप्यन्येरुद्राश्चतत्कलाः ॥ भवांश्चनिर्गुणस्तेषांप्रकृतेश्चपरस्तथा ॥ ३४ ॥ सर्वेषांपरमात्मावैप्राणाविष्णु
स्वरूपिणः ॥ मानसंचस्वयंब्रह्मास्वयंज्ञानात्मकःशिवः ॥ ३५ ॥ प्रवरासर्वशक्तीनांबुद्धिःप्रकृतिरीश्वरी ॥ स्वात्मनःप्र
तिबिंबस्तेजीवःसर्वेषुदेहिषु ॥ ३६ ॥ जीवःस्वकर्मणांभोगीस्वयंसाक्षीभवांस्तथा ॥ सर्वेयांतित्वयिगतेनरदेवेयथानुगाः
॥ ३७ ॥ सत्यःपततिदेहश्चशवोऽस्पृश्यस्त्वयाविना ॥ बुद्धाःसंतोनजानंतिवंचितास्तवमायया ॥ ३८ ॥ त्वांभजंत्येवये
संतोमायामेतांतरंतिते ॥ त्रिगुणाप्रकृतिर्दुर्गावैष्णवीचसनातनी ॥ ३९ ॥ परानारायणीशानीतवमायादुरत्यया ॥
त्वदंशाःप्रतिविश्वेषुब्रह्मविष्णुशिवात्मकाः ॥ ४० ॥ सर्वेषामपिविश्वेषामाश्रयोयोमहान्विराट् ॥ सशेतेचजलेयोगाद्वि
श्वेशोगोकुलेयथा ॥ ४१ ॥ सएववासुर्भगवानतस्यदेवोभवान्परः ॥ वासुदेवइतिख्यातःपुराविद्भिःप्रकीर्तितः ॥ ४२ ॥

त्वमेवकलयासूर्यस्त्वमेवकलयाशशी ॥ कलयाचहुताशश्चकलयापवनःस्वयम् ॥ ४३ ॥ कलयावरुणश्चैवकुबेरश्चयम स्तथा ॥ कलयात्वंमहेंद्रश्चकलयाधर्मएवच ॥ ४४ ॥ त्वमेवकलयाशेषईशानोनैर्ऋतिस्तथा ॥ मुनयोमनवश्चैवग्रहाश्च फलदायकाः ॥ ४५ ॥ कलाकलायाश्चांशेनसर्वेजीवाश्चराचराः ॥ त्वंब्रह्मपरमंज्योतिर्ध्यायंतेयोगिनस्तथा ॥ ४६ ॥ त स्वाद्रियंतेभक्तास्तेध्यायंतेचतदंतरे ॥ नवीननीरदश्यामंपीतकौशेयवाससम् ॥ ४७ ॥ ईषद्धास्यप्रसन्नास्यंभक्तेशंभक्त वत्सलम् ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंद्विभुजंमुरलीधरम् ॥ ४८ ॥ मयूरपिच्छचूडंचमालतीमाल्यभूषितम् ॥ अमूल्यरत्ननिर्मा णकेयूरंवलयान्वितम् ॥ ४९ ॥ मणिकुंडलयुग्मेनगंडस्थलविराजितम् ॥ रत्नसारांगुलीयंचक्कणन्मंजीररंजितम् ॥ ॥ ५० ॥ कोटिकंदर्पलीलाभंशरत्कमललोचनम् ॥ शरत्पूर्णेंदुनिंदास्यंचंद्रकोटिसमप्रभम् ॥ ५१ ॥ वीक्षितंसस्मिताभि श्चगोपीनांकोटिकोटिभिः ॥ वयस्यैःपार्षदैर्गोपैःसेवितंश्वेतचामरैः ॥ ५२ ॥ गोपबालकवेषंचराधावक्षःस्थलस्थितम् ॥ ध्यानासाध्यंदुराराध्यंब्रह्मेशशेषवंदितम् ॥ ५३ ॥ सिद्धेंद्रैश्चमुनींद्रैश्चयोगींद्रैःप्रणतंस्तुतम् ॥ वेदानिर्वचनीयंचपरस्वे च्छामयंविभुम् ॥ ५४ ॥ स्थूलस्थूलतमंरूपंसूक्ष्मात्सूक्ष्मतमंपरम् ॥ सत्यंनित्यंप्रशस्तंचप्रकृतेःपरमीश्वरम् ॥ ५५ ॥ निर्लिप्तंचनिरीहंचभगवंतंसनातनम् ॥ एवंध्यात्वाचतेपूताःस्निग्धदूर्वाक्षताचलम् ॥ ५६ ॥ पादपद्मार्चितेपादपद्मेचदा तुमुत्सुकाः ॥ वेदास्तोतुमशक्तास्त्वामशक्तासासरस्वती ॥ ५७ ॥ शेषस्तोतुमशक्तश्चस्वयंभूःशंभुरीश्वरं ॥ गणेशश्चदिनेश श्चमहेंद्रश्चंद्रएवच ॥ ५८ ॥ स्तोतुंनालंधनेशश्चकिमन्येजडबुद्धयः ॥ गुणातीतमनीहंचकिंस्तौमिनिर्गुणंपरम् ॥ ५९ ॥ अपंडितोयमसुरोनसुरःक्षंतुमर्हति ॥ बलेस्तुवचनंश्रुत्वातमुवाचजगत्पतिः ॥ ६० ॥ परिपूर्णतमःश्रीमान्भक्तंचभक्तवत्स

लः ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ माभैर्वत्सगृहंगच्छसुतलंरक्षितंमया ॥ ६१ ॥ मद्वरेणप्रसादेनत्वत्पुत्रोप्यजरामरः ॥
दर्पहानिंकरिष्यामितस्यमूर्खस्यदर्पिणः ॥ ६२ ॥ प्रल्हादायवरोदत्तोभक्तायचतपस्विने ॥ ममावध्यश्चत्वद्वंशश्चेतिप्रीते
नचेतसा ॥ ६३ ॥ तवपुत्रायदास्यामिज्ञानंमृत्युंजयंपरम् ॥ त्वयाकृतमिदंस्तोत्रंसामवेदोक्तमीप्सितम् ॥ ६४ ॥ पुरा
सनत्कुमारायप्रदत्तंब्रह्मणातथा ॥ सिद्धाश्रमेपुण्यतमेप्रशस्तेसूर्यपर्वणि ॥ ६५ ॥ गौतमायप्रदत्तंचगौर्यामंदाकिनीत
टे ॥ शंकरेणचशिष्यायभक्तायचदयालुना ॥ ६६ ॥ ब्रह्मणेचमयादत्तंशिवायविरजातटे ॥ भृगवेचपुरादत्तंकुमारेणच
धीमता ॥ ६७ ॥ त्वंचदास्यसिवाणायवाणस्तोष्यत्यनेनमाम् ॥ इदंस्तोत्रंमहापुण्यमुपदिश्यगुरोर्मुखात् ॥ ६८ ॥
वृतस्यपूजितस्यापिवस्त्रभूषणचंदनैः ॥ सुस्नातोयःपठेन्नित्यंपूजाकालेचभक्तितः ॥ ६९ ॥ कोटिजन्मार्जितात्पापा
न्मुच्यतेनात्रसंशयः ॥ विपदांखंडनंस्तोत्रंकारणंसर्वसंपदाम् ॥ ७० ॥ वारणंदुःखशोकानांभवाब्धिघोरतारणम् ॥ खं
डनंगर्भवासानांजरामृत्युहरंपरम् ॥ ७१ ॥ बंधनानांचरोगाणांखंडनंभक्तमंडनम् ॥ सस्नातःसर्वतीर्थेषुसर्वयज्ञेषुदीक्षि
तः ॥ ७२ ॥ व्रताव्रतेषुसर्वेषुतपस्वीचतपःसुच ॥ ससत्यंसर्वदानानांफलंचलभतेध्रुवम् ॥ ७३ ॥ लक्षधास्तोत्रपाठेनस्तो
त्रसिद्धिर्भवेन्नृणाम् ॥ सर्वसिद्धिंचलभतेसिद्धस्तोत्रोभवेद्यदि ॥ ७४ ॥ इहलोकेदेवतुल्योप्यंतेयातिहरेःपदम् ॥ ७५ ॥
इतिश्रीब्रह्मवै० म० वाणयुद्धेबलिकृतश्रीकृष्णस्तोत्रंनामोनविंशाधिकशतोऽध्यायः ॥ ११९ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥
अथकृष्णश्चभगवानुद्धवेनबलेनच ॥ दूतंप्रस्थापयामासविधायमंत्रिणंशुभम् ॥ १ ॥ शिवोगणपतिर्यत्रदुर्गादुर्गतिनाशि
नी ॥ कार्तिकेयोभद्रकालीचोग्रचंडाचकोटरी ॥ २ ॥ आगत्यनत्वादूतश्चगणेशंचशिवंशिवाम् ॥ मानवांश्चापिपूज्यां

श्चसमुवाचयथोचितम् ॥ ३ ॥ ॥ दूतउवाच ॥ ॥ बाणमाव्हयतेकृष्णःसंग्रामार्थंमहेश्वर ॥ किंवानिरुद्धमूषांचगृहीत्वा शरणंव्रज ॥ ४ ॥ रणेनिमंत्रितोयोहिनयातिभयकातरः ॥ परत्रनरकंयातिसप्तभिःपितृभिःसहः ॥ ५ ॥ दूतस्यवचनंश्रु त्वासभामध्येयथोचितम् ॥ उवाचपार्वतीदेवीस्वयंशंकरसन्निधौ ॥ ६ ॥ ॥ पार्वत्युवाच ॥ ॥ गच्छबाणमहाभागगृही त्वावदकन्यकां ॥ सर्वस्वंयौतकंदत्वाश्रीकृष्णंशरणंव्रज ॥ ७ ॥ सर्वेषामीश्वरंबीजंदातारंसर्वसंपदां ॥ वरंवरेण्यंशरणंकृ पालुंभक्तवत्सलं ॥ ८ ॥ पार्वतीवचनंश्रुत्वातमूचुस्तेसुरेश्वराः ॥ प्रशशंसुःसभामध्येधन्यधन्येतिसर्वदा ॥ ९ ॥ कोपाविष्ट श्चबाणोयमुत्तस्थौसहसासुरः ॥ सान्हाहिकोधनुष्पाणिःप्रणम्यशंकरंययौ ॥ १० ॥ सर्वैर्निषिध्यमानश्चकंपितोरक्तलो चनः ॥ सान्हाहिकश्चदैत्यानांत्रिकोट्याचमहाबलः ॥ ११ ॥ कुभांडःकूपकर्णश्चनिकुंभःकुंभएवच ॥ सेनापतीश्वराश्चैते ययुःसान्हाहिकास्तथा ॥ १२ ॥ उन्मत्तभैरवश्चैवसंहारभैरवस्तथा ॥ असितांगोभैरवश्चरुरुभैरवएवच ॥ १३ ॥ महाभैर वसंज्ञश्चकालभैरवएवच ॥ प्रचंडभैरवश्चैवक्रोधभैरवएवच ॥ १४ ॥ प्रययुःशक्तिभिःसार्द्धंसर्वेसान्हाहिकाश्चते ॥ काला ग्निरुद्रोभगवान्रुद्रैःसान्नाहिकोययौ ॥ १५ ॥ उग्रचंडाप्रचंडाचचंडिकाचंडनायिका ॥ चंडेश्वरीचचामुंडाचंडीचंडक पालिका ॥ १६ ॥ अष्टौचनायिकाःसर्वाःप्रययुःखर्परान्विताः ॥ कोटरीरत्नयानस्थाशोणितग्रामदेवता ॥ १७ ॥ प्रययौ साप्रफुल्लास्याखड्गखर्परधारिणी ॥ चंद्राणीवैष्णवीशांताब्रह्माणीब्रह्मवादिनी ॥ १८ ॥ कौमारीनारसिंहीचवाराहीवि कटाकृतिः ॥ माहेश्वरीमहामायाभैरवीभीरुरूपिणी ॥ १९ ॥ अष्टौचशक्तयःसर्वारथस्थाःप्रययुर्मुदा ॥ रत्नेंद्रसारयान स्थाःप्रययुर्भद्रकालिका ॥ २० ॥ रक्तवर्णात्रिनयनाजिव्हाललनभीषणा ॥ शूलशक्तिगदाहस्ताखड्गखर्परधारिणी ॥

॥ २१ ॥ प्रययौशूलहस्तश्चवृषभस्थोमहेश्वरः ॥ स्कंदश्चशिखियानस्थःशस्त्रपाणिर्धनुर्धरः ॥ २२ ॥ एवंचप्रययुःसर्वेगणे
शंपार्वतीविना ॥ एभिर्युक्तंमहादेवंदृष्ट्वाचभद्रकालिकाम् ॥ २३ ॥ प्रचक्रेचक्रपाणिश्चसंभाषांचयथोचितां ॥ बाणःशंख
ध्वनिंकृत्वाप्रणम्यपार्वतीश्वरं ॥ २४ ॥ धनुर्दधारसगुणंदिव्यास्त्रेणनियोजितं ॥ बाणंसमुद्यतंदृष्ट्वासात्यकिःपरवीरहा ॥
॥ २५ ॥ निषिध्यमानस्तैःसर्वैःसन्नाहीप्रययौमुदा ॥ बाणश्चिक्षेपदिव्यास्त्रमांछलंनामनारद ॥ २६ ॥ अव्यर्थंग्रीष्ममध्या
न्हमार्तंडाभंसुतीक्ष्णकं ॥ दृष्ट्वास्त्रंसात्यकिःसाक्षात्किंचिन्नम्रोबभूवह ॥ २७ ॥ किंवानदग्धःप्रययौनभोमध्यंसुदारुणं ॥
वन्हिंचिक्षेपबाणंचसात्यकिर्वारुणेनच ॥ २८ ॥ प्रज्वलंतंतालमानंनिर्वाणंचचकारसः ॥ चिक्षेपपावनंबाणःप्रचंडंघो
रमुल्बणम् ॥ २९ ॥ चिच्छेदसात्यकिश्चैवपर्वतास्त्रेणलीलया ॥ नारायणास्त्रंचिक्षेपबाणश्चरणमूर्धनि ॥ ३० ॥ सात्यकि
र्दंडवद्भूमौपपातार्जुनशिक्षया ॥ माहेश्वरंप्रचिक्षेपबाणःशस्त्रविदांवरः ॥ ३१ ॥ सात्यकिर्वैष्णवास्त्रेणप्रचिच्छेदावलीलया
॥ ब्रह्मास्त्रंचापिचिक्षेपबाणश्चरणमूर्धनि ॥ ३२ ॥ क्षणंचकारनिर्वाणंब्रह्मास्त्रेणचसात्यकिः ॥ नागास्त्रंचापिचिक्षेपबा
णोरणविशारदः ॥ ३३ ॥ सात्यकिर्गरुडेनैवसंजहारक्षणेनच ॥ जग्राहशूलमव्यर्थंशंकरस्यसुदारुणं ॥ ३४ ॥ तुष्टावसा
त्यकिर्दुर्गांगलेमाल्यंबभूवह ॥ जग्राहधनुषाबाणोबाणंपाशुपतंतथा ॥ ३५ ॥ बाणंसबाणंजृंभंचसात्यकिश्चचकारह ॥
बाणंतंजृंभितंदृष्ट्वाकार्तिकेयोमहाबलः ॥ ३६ ॥ अर्धचंद्रंचचिक्षेपकामश्चिच्छेदलीलया ॥ गदांचिक्षेपचस्कंदःप्रातःसूर्य
समप्रभां ॥ ३७ ॥ वैष्णवास्त्रेणकामश्चनिर्वाणंचचकारसः ॥ नारायणास्त्रंस्कंदश्चप्राक्षिपच्चत्वरान्वितः ॥ ३८ ॥ पपातदं
डवद्भूमौप्रद्युम्नःकृष्णशिक्षया ॥ स्कंदःशक्तिंचचिक्षेपप्रलयाग्निसमप्रभां ॥ ३९ ॥ कामोनारायणास्त्रेणनिर्वाणंचचकार

तां ॥ ब्रह्मास्त्रंचप्रचिक्षेपकार्तिकोरणमूर्धनि ॥ ४० ॥ ब्रह्मास्त्रेणापिकामश्चनिर्वाणंचचकारसः ॥ जग्राहकार्तिकःकोपाद्दि
व्यंपाशुपतंतथा ॥ ४१ ॥ निद्रास्त्रेणापिमदनोनिद्रितंचचकारतं ॥ कार्तिकंनिद्रितंदृष्ट्वाबाणंचजृंभितंतथा ॥ ४२ ॥ कोपा
त्कामंचसरथंजग्राहभद्रकालिका ॥ क्रोडेकृत्वाचबाणंचस्कंदंचजगतांप्रसूः ॥ ४३ ॥ रणस्थलाच्चप्रययौयत्रैवपार्वती
सती ॥ कार्तिकंबोधयामासबाणंसुस्थंचकारसा ॥ ४४ ॥ सहसासरथःकामोनासारंध्रेणवर्त्मना ॥ बर्हिर्बभूवसंत्रस्तोप्रय
यौचरणस्थलं ॥४५॥ दृष्ट्वाकामंचसरथंजहसुर्यादवास्तदा ॥ सर्वैशैवाश्चतत्रस्थाःशुष्ककंठाभयाकुलाः ॥४६॥ अथबाणः
पुनःक्रुद्धोरथमारुह्यकोपतः ॥ कार्तिकेयश्चभगवान्युद्धायपुनरागतः ॥ ४७ ॥ बाणःपंचशरांश्चैवचिक्षेपरणमूर्धनि ॥ अ
र्धचंद्रेणचिच्छेदबलदेवोमहाबलः ॥ ४८ ॥ रथंबभंजबाणस्यलांगलेनचलांगली ॥ जघानसूतमश्वांश्चमुसलेनावलील
या ॥ ४९ ॥ छेत्तुमुद्यमकुर्वंतंहालिनंचमहाबलं ॥ कालाग्निरुद्रोभगवान्वारयामासलीलया ॥ ५० ॥ रथंकालाग्निरुद्र
स्यबभंजलांगलीरुषा ॥ हलेनसूतमश्वांश्चजघानरणमूर्धनि ॥ ५१ ॥ कालाग्निरुद्रःकोपेनचिक्षेपज्वरमुल्बणम् ॥ बभूवु
र्यादवाःसर्वेज्वराक्रांताहरिंविना ॥ ५२ ॥ तंदृष्ट्वाभगवान्कृष्णःससर्जवैष्णवंज्वरम् ॥ तंचिक्षेपज्वरंहंतुंमाहेशंरणमूर्धनि
॥ ५३ ॥ बभूवज्वरयोर्युद्धंमुहूर्तमतिदारुणम् ॥ वैष्णवज्वरनिष्क्रांतोरणमूर्ध्निपपातसः ॥ ५४ ॥ परंबभूवनिश्चेष्टस्तुष्टाव
माधवंपुनः ॥ ॥ ज्वरउवाच ॥ ॥ प्राणात्रक्षजगन्नाथभक्तानुग्रहविग्रह ॥ ५५ ॥ त्वमात्मापुरुषःपूर्णःसर्वत्रसमतातव
ज्वरस्यवचनंश्रुत्वासंजहारस्वकंज्वरम् ॥ ५६ ॥ माहेश्वरोज्वरोभीतोरणादेवहिनिर्ययौ ॥ बाणश्चपुनरागत्यबाणानांच
सहस्रकम् ॥ ५७ ॥ चिक्षेपमंत्रपूतंचप्रलयाग्निशिखोपमम् ॥ फाल्गुनःशरजालेनवारयामासलीलया ॥ ५८ ॥ चिक्षे

पर्शक्तिबाणश्चग्रीष्मसूर्यसमप्रभां ॥ चिच्छेदलीलयातांचसव्यसाचीमहाबलः ॥ ५९ ॥ सजग्राहपाशुपतंशतसूर्यसम
प्रभं ॥ अत्यर्थमतिघोरंचविश्वसंहारकारकं ॥ ६० ॥ तद्दृष्ट्वाचक्रपाणिश्चचक्रंचिक्षेपदारुणम् ॥ हस्तानांचसहस्रंचसपा
शुपतमुल्बणं ॥ ६१ ॥ चिच्छेदरणमध्येचपपाताचलसिंहवत् ॥ शस्त्रंपाशुपतंचैवययौपशुपतेःकरं ॥ ६२ ॥ अव्यर्थंदारु
णंलोकेप्रलयाग्निशिखोपमम् ॥ बाणरक्तसमूहेनबभूवचमहानदः ॥ ६३ ॥ बाणःपपातनिश्चेष्टोव्यथितोहतचेतनः ॥ तत्रा
जगामभगवान्महादेवोजगद्गुरुः ॥ ६४ ॥ रुरोदागत्यमोहेनबाणंकृत्वास्ववक्षसि ॥ शिवाश्रुपतनेनैवसंबभूवसरोवरं ॥ ६५ ॥
चेतनंकारयामासकरुणासागरप्रभुः ॥ बाणंगृहीत्वाप्रययौयत्रदेवोजनार्दनः ॥ ६६ ॥ चक्रेपद्मार्चितेपादपद्मेबाणसम
र्पणं ॥ तुष्टावजगतांनाथंशक्तीशंचंद्रशेखरं ॥ ६७ ॥ बलिनाचस्तुतंयेनवेदोक्तेनचतेनच ॥ हरिर्मृत्युंजयंज्ञानंददौबाणा
यधीमते ॥ ६८ ॥ करपद्मंददौगात्रेतंचकाराजरामरं ॥ बाणस्तोत्रेणतुष्टावभक्त्याबलिकृतेनच ॥ ६९ ॥ वरांकन्यांस
मानीयरत्नभूषणभूषितां ॥ प्रददौहरयेभक्त्यातत्रैवदेवसंसदि ॥ ७० ॥ गजेंद्राणांपंचलक्षमश्वानांचचतुर्गुणं ॥ दासी
नांचसहस्रंचरत्नभूषणभूषितं ॥ ७१ ॥ सहस्रंकामधेनूनांवत्सयुक्तंचसर्वदं ॥ माणिक्यानांचमुक्तानांरत्नानांशतलक्षकं ॥
॥ ७२ ॥ मणींद्राणांहीरकाणांशतलक्षंमनोहरं ॥ जलभाजनपात्राणिसुवर्णनिर्मितानिच ॥ ७३ ॥ सहस्राणिददौतस्मै
भक्तिनम्रात्मकंधरः ॥ वराणिसूक्ष्मवस्त्राणिवन्हिशुद्धांशुकानिच ॥ ७४ ॥ ददौबाणश्चसर्वाणिस्वभक्त्याशंकराज्ञया ॥ तां
बूलानांचचूर्णानांपूर्णपात्राणिनारद ॥ ७५ ॥ सहस्राणिददौभक्त्यावराणिविविधानिच ॥ कन्यांसमर्पयामासपादपद्मे
हरेरपि ॥ ७६ ॥ रुरोदोच्चैःस्वभक्त्याचपरिहारंचकारसः ॥ कृष्णस्तस्मैवरंदत्वावेदोक्तंचसुभाषितम् ॥ ७७ ॥ शंकरानु

मतेनैवप्रययौद्वारकापुरीम् ॥ गत्वाकन्यांनवोढांतांबाणस्यापिमहात्मनः ॥ ७८ ॥ रुक्मिण्यैप्रददौशीघ्रंदेवक्यैचहरिः स्वयम् ॥ महोत्सवंमंगलंचकारयामासयत्नतः ॥ ७९ ॥ ब्राह्मणान्भोजयामासब्राह्मणेभ्योधनंददौ ॥ ८० ॥ ॥ इति श्रीब्रह्मवैवर्तेश्रीकृष्णजन्मखंडेबाणयुद्धंनामविंशत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १२० ॥ ॥ नारायणउवाच ॥ ॥ अथ कृष्णःसुधर्मायांनिवसन्त्सगणस्तथा ॥ तत्राजगामविप्रश्चप्रज्वलन्ब्रह्मतेजसा ॥ १ ॥ आगत्यदृष्ट्वातुष्टावभक्त्याचपु रुषोत्तमम् ॥ उवाचमधुरंशांतोभीतोविनयपूर्वकम् ॥ २ ॥ ॥ ब्राह्मणउवाच ॥ ॥ शृंगालोवासुदेवश्चराजेशोमंडले श्वरः ॥ तमुवाचसयद्वाक्यंसावधानंनिशामय ॥ ३ ॥ ॥ शृंगालउवाच ॥ ॥ वैकुंठेवासुदेवोहंदेवेशश्चचतुर्भुजः ॥ लक्ष्मी पतिश्चजगतांधाताधातुश्चपालकः ॥ ४ ॥ ब्रह्मणाप्रार्थितोहंचभारावतरणायच ॥ भुवोभारतवर्षंचतदर्थंगमनंमम ॥ ॥ ५ ॥ वसुदेवसुतःकृष्णःक्षत्रियश्चाप्यहंकृतः ॥ जनंजनेननिर्जित्यदुर्बलंबलिनासह ॥ योधयित्वामहाधूर्तोघातया मासभूपतीन् ॥ ६ ॥ दुर्योधनंजरासंधंभूपमन्यंचदुर्बलम् ॥ भीमेनघातयामासबलिनाल्पेनभूतले ॥ ७ ॥ द्रोणंभीष्मं चकर्णंचयंयमन्यंचभूतले ॥ बलीयसार्जुनेनैवघातयामासलीलया ॥ ८ ॥ यंयमन्यंदुर्बलंचप्रसिद्धमप्रसिद्धकम् ॥ प्रसिद्धेनबलवताघातयामासलीलया ॥ ९ ॥ शिशुपालंदंतवक्त्रंकंसंचचिररोगिणम् ॥ मत्पुत्रंनरकंचैवदुर्बलंनरकंमुरम् ॥ १० ॥ स्वयंजघानसंकेताच्छलेनसहसाबत ॥ नधर्मयुद्धेकपटीसचबालोत्यधार्मिकः ॥ ११ ॥ जघानपूतनांकुब्जांस्त्रीघा तीवस्त्रहेतुना ॥ जघानरजकंशिष्टमशिष्टश्चप्रतारकः ॥ १२ ॥ हिरण्यकशिपुंदैत्यंहिराण्याक्षंमहाबलम् ॥ मधुंचकैटभंचै वहत्वाहंसृष्टिरक्षकः ॥ १३ ॥ अहमेवस्वयंब्रह्माप्यहमेवस्वयंशिवः ॥ अहंविष्णुश्चजगतांपातादुष्टापहारकः ॥ १४ ॥

अंशेनकलयासर्वेमनवोमुनयस्तथा ॥ स्वयंनारायणोहंचनिर्गुणःप्रकृतेःपरः ॥ १५ ॥ लज्जयाकृपयाचैवमित्रबुद्ध्याक्ष
माकृता ॥ यद्गतंतद्गतंभद्रयुद्धंकुरुमयासह ॥ १६ ॥ शृणोमिदूतद्वारेणत्वयतीवोच्चैरहंकृतम् ॥ उचितंदमनंतस्याप्युन्नता
नांनिपातनम् ॥ १७ ॥ राज्ञश्चपरमोधर्मोप्यहंशास्ताभुवोधुना ॥ शंखंचक्रंगदांपद्मंगृहीत्वाहंचतुर्भुजः ॥ १८ ॥ द्वारकां
तांगमिष्यामियुद्धायसगणःस्वयम् ॥ युद्धंकुरुयदीच्छास्तिमामांचशरणंव्रज ॥ १९ ॥ यदिमायास्यतिममशरणंशर
णागतः ॥ भस्मीभूतंकरिष्यामिद्वारकांचक्षणेनच ॥ २० ॥ सबलंचसपुत्रंत्वांसगणंचसबांधवम् ॥ क्षणेनदग्धुंशक्तोह
मसहायेनलीलया ॥ २१ ॥ तपस्विनंचवृद्धंचजित्वायुद्धेचशंकरम् ॥ शक्रंभग्नाशंजित्वाचरोगिणंब्रह्मशापतः ॥ २२ ॥
मत्तोसिवीरमात्मानंमन्यमानस्त्वमेवच ॥ स्त्रीजितोहिवृथार्थंचपारिजातस्यहेतुना ॥ २३ ॥ लंपटोयोनिलुब्धश्चराधा
धीनश्चगोकुले ॥ अधुनाकिंकरसमःसत्यादीनांचयोषिताम् ॥ २४ ॥ इत्येवमुक्त्वाविप्रश्चतूष्णींभूयस्थितोमुने ॥ श्रीकृ
ष्णःसगणःश्रुत्वाभृशमुच्चैर्जहाससः ॥ २५ ॥ भोजयित्वाचसंपूज्यब्राह्मणंचचतुर्विधम् ॥ निनायरजनींदुःखात्वाक्
शल्यमानसज्वरात् ॥ २६ ॥ प्रभातेरथमारुह्यसगणःसत्वरंमुदा ॥ लीलामात्रेणप्रययौशृंगालोनृपतिर्यथा ॥ २७ ॥ श्रु
त्वाशृंगालोवार्तांतांकृत्रिमश्चचतुर्भुजः ॥ आजगामहरेःस्थानंयुद्धायसगणःस्वयम् ॥ २८ ॥ कृष्णश्चक्रेचसंभाषांमित्र
बुद्ध्याचलौकीकीम् ॥ आश्लेषंमधुरालापंस्निग्धनेत्रश्चसस्मितः ॥ २९ ॥ राजानिमंत्रणंचक्रेकृष्णोनस्वीचकारतत् ॥
उवाचकृष्णभीतश्चत्यक्तादंभंचदर्शनात् ॥ ३० ॥ ॥ शृंगालउवाच ॥ ॥ चक्रेणमच्छिरंछित्वासुशीघ्रंद्वारकांव्रज ॥
पापःपततुदेहोयमनित्योनश्वरस्तथा ॥ ३१ ॥ अहंमुभद्रोतेद्वारिजयश्चविजयोयथा ॥ सर्वंजानासिसर्वज्ञमाविलंबंकुरु

प्रभो ॥ ३२ ॥ लक्ष्मीशापेनभ्रष्टोहंकालःपूर्णोबभूवमे ॥ शतवर्षेणशापांतेयास्यामिभवनंतव ॥ ३३ ॥ श्रीकृष्णउवाच ॥
पूर्वंमांमित्रप्रहरपश्चाद्युद्धंकरोम्यहम् ॥ सर्वंजानामिवैकुंठंगच्छवत्सयथासुखम् ॥ ३४ ॥ शृंगालोदशबाणांश्चचिक्षेप
माधवंप्रति ॥ तेप्रणम्यययुःशीघ्रमाकाशंकालरूपिणः ॥ ३५ ॥ गदांचिक्षेपराजासप्रलयाग्निशिखोपमाम् ॥ कृष्णांग
स्पर्शमात्रेणबभंजचक्षणेनच ॥ ३६ ॥ धनुश्चिक्षेपखड्गंचकालरूपंसुदारुणम् ॥ कृष्णांगस्पर्शमात्रेणबभंजचक्षणेनच
॥ ३७ ॥ दृष्ट्वानिरस्तंराजानमित्युवाचकृपानिधिः ॥ गृहंगत्वासुतीक्ष्णंचमित्रास्त्रमानयेतिच ॥ ३८ ॥ शृंगालउवाच
नात्माकाशोस्त्रविद्धश्चकिंयुद्धमात्मनासह ॥ मामुद्धरभवाब्धेश्चधरोद्धारणकारण ॥ ३९ ॥ भवाब्धिविषमंनाथविषयंचवि
षाधिकम् ॥ छिंधिमेनिगडंमायांमोहजालंस्वकर्मणः ॥ ४० ॥ कर्मणामीश्वरस्त्वंचविधाताधातुरेवच ॥ दाताशुभफला
नांचप्रदातासर्वसंपदाम् ॥ ४१ ॥ कारणंप्राक्तनानांचतेषांचखंडनेक्षमः ॥ यामिगेहंचवैकुंठंतवैवद्वारसत्तमम् ॥ ४२ ॥
त्यक्त्वाचनश्वरंदेहंप्राकृतंपांचभौतिकम् ॥ मित्रस्यस्तवनंश्रुत्वावचनंचसुधोपमम् ॥ ४३ ॥ रुरोदसमरेतत्रकृपयाचकृ
पानिधिः ॥ बभूवतत्रसहसाकृष्णनेत्राश्रुबिंदुना ॥ ४४ ॥ दिव्यंबिंदुसरोनामतीर्थानांप्रवरंपरम् ॥ तत्तोयस्पर्शमात्रेणजी
वन्मुक्तोभवेन्नरः ॥ ४५ ॥ सप्तजन्मार्जितात्पापान्मुच्यतेनात्रसंशयः ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ कथमेतादृशीबुद्धि
र्मित्रतेनिर्मलंमनः ॥ ४६ ॥ दूतद्वाराकथंचोक्तंनिष्ठुरंदारुणंवचः ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ गणेशपूजनाख्यानंपुराणेषुच
दुर्बलम् ॥ ४७ ॥ श्रुतंतद्ब्रह्मणोवक्त्रात्सामान्यंचसमासतः ॥ महिमानंगणपतेःसर्वपूज्येश्वरस्यच ॥ ४८ ॥ व्यासेनश्रोतु
मिच्छामियोगींद्राणांगुरोर्गुरुः ॥ सिद्धाश्रमेमहापूजाविणोकस्थैःकृतापरा ॥ ४९ ॥ राधामाधवयोस्तत्रपुनःसंमीलनं

पुरा ॥ अतीतेवर्षशतकेश्रीदाम्नःशापमोक्षणे ॥ ५० ॥ आदौचकारपूजांचसाचराधाकथंमुने ॥ स्थितेषुचसुरेंद्रेषुब्रह्मवि
ष्णुशिवादिषु ॥ ५१ ॥ नागेंद्रेचस्थितेशेषेनागेषुचमहत्सुच ॥ राजेंद्रेषुचभूमौचबलिष्ठेष्वासुरेवच ॥ ५२ ॥ गंधर्वेषुचर
क्षःसुचान्येषुबलवत्सुच ॥ विस्तरेणमहाभागतन्मांव्याख्यातुमर्हसि ॥ ५३ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ त्रैलोक्येपृ
थिवीधन्यामान्यापुण्यवतीसती ॥ तत्रभारतवर्षचकर्मणांफलदंशुभम् ॥ ५४ ॥ धन्यंयशस्यंपूज्यंचपुण्यक्षेत्रेचभारते
सिद्धाश्रमंमहापुण्यक्षेत्रंमोक्षप्रदंशुभम् ॥ ५५ ॥ सनत्कुमारोभगवान्तत्रसिद्धोबभूवह ॥ स्वयंविधातातत्रैवतप्त्वासिद्धो
बभूवह ॥ ५६ ॥ योगींद्राश्चमुनींद्राश्चसिद्धेंद्राःकपिलादयः ॥ शतक्रतुर्महेंद्रश्चतत्रकृत्वाबभूवह ॥ ५७ ॥ तेनसिद्धाश्रमंना
मसर्वेषामपिदुर्लभम् ॥ अधिष्ठानंगणेशस्यतत्रैवसततंमुने ॥ ५८ ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणगणेशप्रतिमांशुभाम् ॥ वैशा
खीपूर्णिमायांचपूजांकुर्वंतिदेवताः ॥ ५९ ॥ नागाश्चमानवाश्चैवदैत्यागंधर्वराक्षसाः ॥ सिद्धेंद्राश्चमुनींद्राश्चयोगींद्राःस
नकादयः ॥ ६० ॥ तत्राजगामशंभुश्चपार्वत्यासहशंकरः ॥ सगणःकार्तिकेयश्चस्वयंब्रह्माप्रजापतिः ॥ ६१ ॥ तत्राजगा
मशेषश्चनागेंद्रैःसहसत्वरम् ॥ तत्राजग्मुःसुराःसर्वेमनवोमुनयस्तथा ॥ ६२ ॥ आजग्मुस्तेनृपाःसर्वेपूजार्थंत्दृष्टमानसाः
॥ आययौभगवान्कृष्णोद्वारकावासिभिःसह ॥ ६३ ॥ आजगामतथानंदःसार्द्धंगोकुलवासिभिः ॥ गोपीनांत्रिंशत्कोटी
भिर्गोलोकवासिभिःसह ॥ ६४ ॥ गजेंद्रकोटितुल्याभिर्बलिष्ठाभिःसहालिभिः ॥ आययौसुंदरीराधाकृष्णप्राणाधिदेवता
॥ ६५ ॥ रासेश्वरीसुरभिश्चशतवर्षेगतेसती ॥ सुस्नातासुदतीशुद्धाधृत्वाधौतेचवाससी ॥ ६६ ॥ संयतासानिराहारागत्वा
चमणिमंडपम् ॥ सुप्रक्षालितपादाब्जाकांताभुवनपावनी ॥ ६७ ॥ श्रीकृष्णप्राप्तिकामंचसुसंकल्पंविधायच ॥ गंगोद

केनहेरंबंस्नापयामासभक्तितः॥ ६८ ॥ ध्यानंचसामवेदोक्तंचकारशुक्लपुष्पतः ॥ माताचतुर्णांवेदानांवसोश्चजगतामपि
॥ ६९ ॥ बुद्धिरूपाभगवतीज्ञानिनांजननीपरा॥ ध्यानात्मकंस्वपुत्रंतंपरध्यानंचकारसा ॥ ७० ॥ खर्वंलंबोदरंस्थूलंज्व
लंतंब्रह्मतेजसा ॥ गजवक्त्रंवन्हिवर्णमेकदंतमनंतकम् ॥ ७१ ॥ सिद्धानांयोगिनामेवज्ञानिनांचगुरोर्गुरुम्॥ ध्यानंमु
नींद्रैर्देवेंद्रैर्ब्रह्मेशशेषसंज्ञकैः ॥ ७२ ॥ सिद्धेंद्रैर्मुनिभिःसद्भिर्भगवंतंसनातनम्॥ ब्रह्मस्वरूपंपरमंमंगलंमंगलालयम् ॥
॥ ७३ ॥ सर्वविघ्नहरंशांतंदातारंसर्वसंपदाम्॥ भवाब्धिमायापोतेनकर्णधारंचकर्मिणाम् ॥ ७४ ॥ शरणागतदीनार्तप
रित्राणपरायणम् ॥ ध्यायेद्ध्यानात्मकंसाध्यंभक्तेशंभक्तवत्सलम् ॥ ७५ ॥ इतिध्यात्वास्वशिरसिदत्वापुष्पंपुनःस
ती॥ सर्वांगशोधनंन्यासंवेदोक्तंचचकारसा ॥ ७६ ॥ पुनश्चध्यात्वाध्यानेनतेनैवशुभदायिना॥ ददौपुष्पंपादपद्मेराधा
लंबोदरस्यच ॥ सप्ततीर्थोदकेनैवशीतेनवासितेनच ॥ ददौपाद्यंपादपद्मेतैःपद्मादिभिरार्चिते ॥ ७८ ॥ दूर्वाक्षतैःशुक्लपु
ष्पैःसुगंधिचंदनोदकैः ॥ अर्घ्यंददौतच्छिरसिस्वयंगोलोकवासिनी ॥ ७९ ॥ सचंदनस्निग्धमाल्यंपारिजातस्यसुंदरम्
ददौगलेगणेशस्यस्वयंरासेश्वरीमुदा॥ ८० ॥ कस्तूरीकुंकुमाक्तंचसुगंधिस्निग्धचंदनम् ॥ सर्वांगेप्रददौतस्यवृंदावनवि
नोदिनी॥ ८१ ॥ सुगंधिशुक्लपुष्पंचसुगंधिचंदनार्चितम्॥ ददौतस्यपदांभोजेमहापद्मालयासती ॥ ८२ ॥ सुगंधियुक्तं
धूपंचपूतैर्वस्तुभिरन्वितम्॥ ददौकृष्णप्रियातस्मैजगतामीश्वरायच ॥ ८३ ॥ दीपंघृतप्रदीप्तंचध्वांतविध्वंसकारणम्॥
ददौतस्मैसुरेशायपरमाद्यासनातनी ॥ ८४ ॥ नैवेद्यंविविधंरम्यंसुस्वादुंसुमनोहरम्॥ चोष्यंचर्व्यंलेह्यपेयंसुधातुल्यंचतु
र्विधम्॥ ८५॥ फलानिचसुपक्वानित्रैलोक्येदुर्लभानिच॥ मधुराणिचमूलानिग्राम्यारण्यानिनारद ॥ ८६ ॥ तानित्वा

नंत्यसंख्यानितिलानांलड्डुकानिच ॥ सुपक्वानिसुरम्याणिस्वादूनिसुरसानिच ॥ ८७ ॥ यवगोधूमचूर्णानांपक्वानिपि
ष्टकानिच ॥ घृताक्तानिचरम्याणिशर्करासहितानिच ॥ ८८ ॥ स्वस्तिकानांलड्डुकानिस्थूलानिसुंदराणिच ॥ भ्रष्टद्रव्यं
चविविधमक्षतंशर्करान्वितम् ॥ ८९ ॥ घृतकुल्यांदुग्धकुल्यांमधुकुल्यांमनोहराम् ॥ गुडस्यदध्नःकुल्यांचपायसानांतथै
वच ॥ ९० ॥ पिष्टकानांस्वस्तिकानांरंभाणांराशिरेवच ॥ मिष्टव्यंजनयुक्तानिशाल्यन्नानिशुभानिच ॥ ९१ ॥ ददौतस्मै
सुरेशायकृष्णप्राणाधिदेवता ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंरम्यंसिंहासनंवरम् ॥ ९२ ॥ ददौविघ्नविनाशायविरजातटवासिनी ॥
सूक्ष्मवस्त्रयुगंरम्यममूल्यंवन्हिशुद्धकम् ॥ ९३ ॥ ददौशैलात्मजायैवशतशृंगनिवासिनी ॥ तांबूलंचवरंरम्यंकर्पूरादि
सुवासितम् ॥ ९४ ॥ सर्वसंपत्प्रदात्रेचवृषभानसुताददौ ॥ सप्ततीर्थोदकंशुद्धंसुपूतंचसुवासितम् ॥ ९५ ॥ पानार्थंचज
लंतस्मैददौगोपीश्वरीमुदा ॥ अमूल्यंदुर्लभंचैवविशुद्धंश्वेतचामरम् ॥ ९६ ॥ ददौतस्मैपरेशायमूलप्रकृतिरीश्वरी ॥ अ
मूल्यरत्ननिर्माणंमुक्तामाणिक्यहीरकैः ॥ ९७ ॥ परिष्कृतंसुतल्पंचपुष्पचंदनचर्चितम् ॥ सितसूक्ष्मांशुकेनैवपरितश्चपरि
ष्कृतम् ॥ ९८ ॥ ददौशिवात्मजायैवकृष्णवक्षस्थलस्थिता ॥ दत्वाचकामधेनुंचसवत्सांवांछितप्रदाम् ॥ ९९ ॥ कृत्वातीवप
रीहारंवृंदापुष्पांजलिंददौ ॥ दिव्येनानेनमनुनासबीजेनोज्वलेनच ॥ १०० ॥ ददौषोडशोपचारंकालिंदीकुलवासिनी ॥
ओंगंगौंगणपतयेविघ्नविनाशिनेस्वाहा ॥ १ ॥ इत्येवमेवमंत्रंचगाणेशंषोडशाक्षरम् ॥ साजजापसहस्रंचपरंकल्पतरुं
वरम् ॥ २ ॥ तुष्टावपरयाभक्त्याभक्तिनम्रात्मकंधरा ॥ साश्रुनेत्रांपुलकितास्तोत्रेणकौतुकेनच ॥ ३ ॥ ॥ श्रीराधिको
वाच ॥ ॥ परंधामपरंब्रह्मपरेशंपरमीश्वरम् ॥ विघ्ननिघ्नकरंशांतंपुष्टंकांतमनंतकम् ॥ ४ ॥ सुरासुरेंद्रैःसिद्धेंद्रैःस्तुतंस्तौमि

परात्परम् ॥ सुरपद्मदिनेशंचगणेशंमंगलायनम् ॥ ५ ॥ इदंस्तोत्रंमहापुण्यंविघ्नशोकहरंपरम् ॥ यःपठेत्प्रातरुत्थायस र्वविघ्नात्प्रमुच्यते ॥ १०६ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवै०म० श्रीकृष्णजन्म० एकविंशत्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १२१ ॥ श्रीनाराय णउवाच ॥ ॥ राधासंपूज्यविधिनास्तुत्वालंबोदरंसती ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणंसर्वांगभूषणंददौ ॥ १ ॥ राधायाःस्तवनं श्रुत्वापूजांदृष्ट्वाचवस्तुच ॥ उवाचमधुरंशांतःशांतांत्रैलोक्यमातरम् ॥ २ ॥ ॥ श्रीगणेशउवाच ॥ ॥ तवपूजाजगन्मा तर्लोकशिक्षाकरीशुभे ॥ ब्रह्मस्वरूपाभवतीकृष्णवक्षस्थलस्थिता ॥ ३ ॥ यत्पादपद्ममतुलंध्यायंतेतेसुदुर्लभम् ॥ सुराब्र ह्मेशशेषाद्यामुनींद्राःसनकादयः ॥ ४ ॥ जीवन्मुक्ताश्चभक्ताश्चसिद्धेंद्राःकपिलादयः ॥ तस्यप्राणाधिदेवीत्वंप्रियाप्राणा धिकापरा ॥ ५ ॥ वामांगनिर्मिताराधादक्षिणांगश्चमाधवः ॥ महालक्ष्मीर्जगन्मातातववामांगनिर्मिता ॥ ६ ॥ वसोःसर्व निवासस्यप्रसूस्त्वंपरमेश्वरी ॥ वेदानांजगतामेवमूलप्रकृतिरीश्वरी ॥ ७ ॥ सर्वाःप्रकृतिकामातःसृष्ट्यांचेत्त्वद्विभूतयः ॥ विश्वानिकार्यरूपाणित्वंचकारणरूपिणी ॥ ८ ॥ प्रलयेब्रह्मणःपातेतन्निमेषोहरेरपि ॥ आदौराधांसमुच्चार्यपश्चात्कृष्णं परात्परम् ॥ ९ ॥ सएवपंडितोयोगीगोलोकंयातिलीलया ॥ व्यतिक्रमेमहापापीब्रह्महत्यांलभेद्ध्रुवम् ॥ १० ॥ जगतां भवतीमातापरमात्मापिताहरिः ॥ पितुरेवगुरुर्मातापूज्यावंद्यापरात्परा ॥ ११ ॥ भजतेदेवमन्यंवाकृष्णंवासर्वकारणम् ॥ पुण्यक्षेत्रेमहामूढोयदिनिंदतिराधिकाम् ॥ १२ ॥ वंशहानिर्भवेत्तस्यदुःखशोकमिहैवच ॥ पच्यतेनिरयेघोरेयावच्चंद्रदि वाकरौ ॥ १३ ॥ गुरुश्चज्ञानोद्गिरणाज्ज्ञानंस्यान्मंत्रतंत्रयोः ॥ सचमंत्रश्चतत्तंत्रंभक्तिःस्याद्युवयोर्यतः ॥ १४ ॥ निषेव्य मंत्रंदेवानांजीवीजन्मनिजन्मनि ॥ भक्तिर्भवतिदुर्गायाःपादपद्मेसुदुर्लभे ॥ १५ ॥ निषेव्यमंत्रंशंभोश्चजगतांकारण

स्यच ॥ तदाप्राप्नोतियुवयोःपादपद्मंसुदुर्लभम् ॥ १६ ॥ युवयोःपादपद्मंचदुर्लभंप्राप्यपुण्यवान् ॥ क्षणार्धंषोडशांशं चनहिमुंचतिदैवतः ॥ १७ ॥ भक्त्याचयुवयोर्मंत्रंगृहीत्वावैष्णवादपि ॥ स्तवंवाकवचंवापिकर्ममूलनिकृंतनम् ॥ १८ ॥ योजयेत्परयाभक्त्यापुण्यक्षेत्रेचभारते ॥ पुरुषाणांसहस्रंचस्वात्मनासार्द्धमुद्धरेत् ॥ १९ ॥ गुरुमभ्यर्च्यविधिवद्वस्त्रालंकारचंदनैः ॥ कवचंधारयेद्योहिविष्णुतुल्योभवेद्ध्रुवम् ॥ २० ॥ यद्दत्तंवस्तुमेमातस्तत्सर्वंसार्थकंकुरु ॥ देहिविप्रायमत्प्रीत्या तदाभोक्ष्यामिसांप्रतम् ॥ २१ ॥ देवेदेयानिदानानिदेवेदेयाचदक्षिणा ॥ तत्सर्वंब्राह्मणेदद्यात्तदानंत्यायकल्पते ॥ २२ ॥ ब्राह्मणानांमुखंराधेदेवानांमुखमुख्यकम् ॥ विप्रभुक्तंचयद्द्रव्यंप्राप्नुवंत्येवदेवताः ॥ २३ ॥ विप्रांश्चभोजयामासतत्सर्वंराधिकासती ॥ बभूवतत्क्षणादेवप्रीतोलंबोदरोमुने ॥ २४ ॥ एतस्मिन्नंतरेदेवाब्रह्मेशशेषसंज्ञकाः ॥ आययुर्वटमूलं चदेवपूजार्थमेवच ॥ २५ ॥ तत्रगत्वाशिवचरोदेवान्देवीरुवाचसः ॥ श्रीकृष्णंशुष्ककंठश्चभयभीतश्चरक्षकः ॥ २६ ॥ ॥ रक्षकउवाच ॥ ॥ गणेशंपूजयामाससर्वादौचशुभक्षणे ॥ वृषभानसुताराधाप्रकृत्यस्वस्तिवाचनम् ॥ २७ ॥ सहितासाबलवतीगोपीत्रिशतकोटिभिः ॥ वारितोहंबलिष्ठाभिर्युष्मांश्चकथयामितत् ॥ २८ ॥ सर्वादौपूजयेद्योहिसोनंतंफलमालभेत् ॥ मध्येमध्यविधंपुण्यंशेषेस्वल्पमितिस्मृतम् ॥ २९ ॥ देवेंद्रेषुमुनींद्रेषुदेवस्त्रीषुस्थितासुच ॥ गोपीभिश्च सहतयाराधयापूजितःपरः ॥ ३० ॥ दूतवाक्यंसमाकर्ण्यजहसुःसर्वदेवताः ॥ मुनयोमनवश्चैवराजानोदेवयोषितः ॥ ३१ ॥ रुक्मिण्याद्यारमण्यश्चयादेव्योविस्मयंययुः ॥ सरस्वतीचसावित्रीपार्वतीपरमेश्वरी ॥ ३२ ॥ रोहिणीचसतीसंज्ञास्वाहाद्यादेवयोषितः ॥ मुदिताःप्रययुःसर्वामुनिपत्न्यःपतिव्रताः ॥ ३३ ॥ मुनयोमनवःसर्वेदेवाश्चापिनरास्तथा ॥ श्रीकृष्णःसगणैः

सार्धंयेचान्येप्रययुर्मुदा ॥३४॥ तेसर्वैर्विविधैर्द्रव्यैः पूजांचक्रुःशुभक्षणे॥ बलिष्ठादुर्बलाश्चैवंक्रमेणचपृथक्पृथक् ॥३५॥
लड्डुकानांचराशीनांशतकोटिर्बभूवह ॥ शर्कराणांतदर्द्धंचस्वस्तिकानांतथैवच ॥३६॥ अन्नानांभव्यवस्तूनांशतकोटिर्बभू
वह॥ असंख्यानिफलान्येवस्वादूनिमधुराणिच ॥ ३७॥ मधुकुल्यादुग्धकुल्यादधिकुल्याघृतस्यच ॥ बभूवुःशतसंख्या
श्चत्रैलोक्यानांचपूजने ॥३८॥ पूजांकृत्वातुतेसर्वेसमूषुश्चसुखासने ॥ पार्वतीपरमप्रीत्याराधास्थानंसमाययौ ॥ ३९॥
साराधापार्वतींदृष्ट्वासमुत्थायजवेनच॥ यथायोग्यांचसंभाषांचकारसादरंमुदा ॥४०॥ आश्लेषणंचुंबनंचबभूवचपरस्प
रम्॥ उवाचमधुरंदुर्गाराधांकृत्वास्ववक्षसि॥ ४१॥ पार्वत्युवाच ॥ किंवाप्रश्नंकरिष्यामित्वांराधांमंगलालयाम् ॥ गताते
विरहज्वालाश्रीदाम्नःशापमोक्षणे ॥४२॥ सततंमन्मनःप्राणास्त्वय्येवमयितेतथा॥ नत्वेवमावयोर्भेदःशक्तिःपुरुषयोस्तथा
॥ ४३ ॥ येत्वांनिंदंतिमद्भक्तास्त्वद्भक्ताश्चापिमामपि ॥ कुंभीपाकेचपच्यंतेयावच्चंद्रदिवाकरौ ॥ ४४ ॥ राधामाधवयोर्भे
दंयेकुर्वंतिनराधमाः ॥ वंशहानिर्भवेत्तेषांपच्यंतेनरकेचिरम् ॥ ४५ ॥ यांतिसूकरयोनिंचपितृभिःशतकैःसह ॥ षष्टिवर्षस
हस्राणिविष्ठायांकृमयस्तथा ॥ ४६ ॥ त्वयैवपूजितःपुत्रोनमयाचगणेश्वरः ॥ सर्वादौसर्वपूज्योयंयथातवतथामम ॥
॥ ४७ ॥ यावज्जीवनपर्यंतंनविच्छेदोभविष्यति ॥ राधामाधवयोर्देविमुग्धधावल्ययोर्यथा ॥ ४८ ॥ सिद्धाश्रमेमहाती
र्थेपुण्यक्षेत्रेचभारते ॥ निर्विघ्नंलभगोविंदंसंपूज्यविघ्नखंडनम् ॥ ४९ ॥ रासेश्वरीत्वंरसिकाश्रीकृष्णोरसिकेश्वरः ॥ वि
दग्धायाविदग्धेनसंगमोगुणवान्भवेत् ॥ ५० ॥ श्रीदाम्नःशापनिर्मुक्ताशतवर्षांतरेसती ॥ कुरुष्वमद्वरेणाद्यकृष्णेनसहसं
गमम् ॥ ५१ ॥ ममाज्ञयादुर्लभयासुवेषंकुरुसंदरि ॥ सुदुर्लभःकामिनीनांसत्पुंसासहसंगमः ॥ ५२ ॥ चक्रुःसुवेषंराधा

याः प्रियाल्पश्चशिवाज्ञया ॥ रत्नसिंहासनेरम्येवासयामासुरीश्वरीं ॥ ५३ ॥ पुरतोरत्नमालासारत्नमालांगलेददौ ॥ राधा
यादक्षिणेहस्तेक्रीडापद्मंमनोहरम् ॥ ५४ ॥ ददौपद्ममुखीपादपद्मयुग्मेप्यलक्तकम् ॥ प्रददौसुंदरीगोपीसिंदूरंसुंदरंवर
म् ॥ ५५ ॥ चंदनेनसमायुक्तंसीमंताधस्थलोज्वलम् ॥ सुचारुकबरींरम्यांचकारमालतीसती ॥ ५६ ॥ मनोहरांमुनीनां
चमालतीमाल्यभूषिताम् ॥ कस्तूरीकुंकुमाक्तंचचारुचंदनपत्रकम् ॥ ५७ ॥ स्तनयुग्मेसुकठिनेचकारचंदनंसती ॥ चा
रुचंपकपुष्पाणांमालांगंधमनोहराम् ॥ ५८ ॥ मालावतीददौतस्यैप्रफुल्लांनवमल्लिकाम् ॥ रतीपुरसिकागोपीरत्नभूष
णभूषिताम् ॥ ५९ ॥ तांचकाराऽतिरसिकांवरांरतिरसोत्सुकाम् ॥ शरत्पद्मदलाभंचलोचनंकज्जलोज्वलम् ॥ ६० ॥ कृत्वा
ददौसुललितंवस्त्रंचललितासती ॥ महेंद्रेणप्रदत्तंचपारिजातप्रसूनकम् ॥ ६१ ॥ सुगंधियुक्तंतस्याश्चपारिजातंकरेददौ ॥
सुशीलंमधुरोक्तंचभर्तुःपार्श्वेयथोचितम् ॥ ६२ ॥ शिक्षांचकारनीतिंचसुशीलागोपिकासती ॥ स्त्रीणांचषोडशकलांविप
त्तौविस्मृतांतयोः ॥ ६३ ॥ स्मरणंकारयामासराधामाताकलावती ॥ शृंगारविषयोक्तंचवचनंचसुधोपमम् ॥ ६४ ॥ स्म
रणंकारयामासभगिनीचसुधामुखी ॥ कमलानांचंपकानांदलेचंदनचर्चिते ॥ ६५ ॥ चकाररतितल्पंचकमलाचाशुको
मलं ॥ चारुचंपकपुष्पंचकृष्णार्थंपुटकस्थितम् ॥ ६६ ॥ चकारचंदनाक्तंचस्वयंचंपावतीसती ॥ पुष्पंकेलिकदंबानांस्त
वकंचमनोहरम् ॥ ६७ ॥ कदंबमालांकृष्णार्थंविधमानंचकारसा ॥ तांबूलंचवरंरम्यंकर्पूरादिसुवासितम् ॥ ६८ ॥ कृष्णप्रि
याचकृष्णार्थंचकारवासितंजलम् ॥ एतस्मिन्नंतरेसर्वमाश्रमंसजलस्थलम् ॥ ६९ ॥ साक्षाद्गोरोचनाभंचददृशुर्मुनयःसु
राः ॥ तेसर्वेविस्मयंगत्वापपृच्छुःकृष्णमीश्वरम् ॥ ७० ॥ उवाचभगवांस्तांश्चसर्वज्ञःसर्वकारणः ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥

अभिशप्ताचश्रीदाम्नाभ्रष्टशोभाचराधिका ॥ ७१ ॥ सर्वंज्ञानंविसस्मारमद्विच्छेदज्वरातुरा ॥ विमुक्तेवर्षशतकेज्ञानंसस्मार
सासती ॥ ७२ ॥ सिद्धाश्रमंचपीतांबरासेश्वर्याश्चतेजसा ॥ परमाल्हादकंतेजश्चंद्रकोटिसमप्रभम् ॥ ७३ ॥ सुखदृश्यंचसु
खदंचक्षुषाप्राणिनामपि ॥ तच्छ्रुत्वापरमाश्चर्यंमुनयोमनवस्तथा ॥ ७४ ॥ देव्यश्चसर्वदेवास्तेब्रह्मेशानादयस्तथा ॥ ज
वेगत्वाततस्थानंभक्तिनम्रात्मकंधराः ॥ ७५ ॥ सर्वेजनास्तेददृशुस्त्रैलोक्यस्थाश्चराधिकां ॥ श्वेतचंपकवर्णाभामतुलांसु
मनोहरां ॥ ७६ ॥ मोहिनींमानसानांचमुनीनामूर्ध्वरेतसां ॥ सुकेशींसुंदरींश्यामांन्यग्रोधपरिमंडलां ॥ ७७ ॥ नितंबकठि
नश्रोणीस्तनयुग्मोन्नताननां ॥ कोटींदुनिंदितास्यांतांसस्मितांसुदतींसतीं ॥७८॥ कज्जलोज्ज्वलरूपांचशरत्कमललोच
नां ॥ महालक्ष्मींबीजरूपांपरमाद्यांसनातनीं ॥ परमात्मस्वरूपस्यप्राणाधिष्ठातृदेवतां ॥ स्तुतांचपूजितांचैवपरांचपरमा
त्मने ॥ ८० ॥ ब्रह्मस्वरूपांनिर्लिप्तांनित्यरूपांचनिर्गुणां ॥ विश्वानुरोधात्प्रकृतिंभक्तानुग्रहविग्रहाम् ॥ ८१ ॥ सत्यस्व
रूपांशुद्धांचपूतांपतितपावनीम् ॥ सुतीर्थपूतांसत्कीर्तिंविधात्रींवेधसामपि ॥ ८२ ॥ महत्प्रियांचमहतींमहाविष्णोश्चमा
तरम् ॥ रासेश्वरेश्वरींरम्यांरसिकांरसिकेश्वरीम् ॥ ८३ ॥ वन्हिशुद्धांशुकाधानांस्वेच्छारूपांशुभालयाम् ॥ गोपीभिःस
प्तभिःशश्वत्सेवितांश्वेतचामरैः ॥ ८४ ॥ चतसृभिःप्रियालीभिःपादपद्मोपसेविताम् ॥ अमूल्यरत्ननिर्माणभूषणोच्चैर्वि
भूषिताम् ॥ ८५ ॥ चारुकुंडलयुग्मेनश्रुतिगंडस्थलोज्वलाम् ॥ सुनासांगजमुक्ताहांखगेंद्रचंचुनिंदिताम् ॥ ८६ ॥ कुंकु
मालक्तकस्तूरीस्निग्धचंदनचर्चिताम् ॥ दधानांसुकपोलांचकोमलांगींसुकामुकीम् ॥ ८७ ॥ गजेंद्रगामिनींरामांकमनी
यांसुकामिनीम् ॥ कामास्त्रजयरूपांचकामकाम्यलयांवराम् ॥ ८८ ॥ क्रीडाकमलमम्लानंपारिजातप्रसूनकम् ॥ अमू

ल्यरत्ननिर्माणंदधानांदर्पणोज्ज्वलम् ॥ ८९ ॥ नानारत्नविचित्राढ्यरत्नसिंहासनस्थिताम् ॥ पादपद्मार्चितंकृष्णपाद
पद्मंचमंगलम् ॥ ९० ॥ हृत्पद्मेध्यायमानांचकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ कर्मणामनसावाचास्वप्नेजागरणेपिच ॥ ९१ ॥ त
त्प्रीतिंप्रेमसौभाग्यंस्मरंतींनित्यनूतनम् ॥ भावानुरक्तसंसिक्तांशुद्धभक्तांपतिव्रताम् ॥ ९२ ॥ धन्यांमान्यांगौरवर्णांश
श्वद्वक्षस्थलस्थिताम् ॥ प्रियासुप्रियभक्तेषुसुप्रियांप्रियवादिनीम् ॥ ९३ ॥ कृष्णवामांगसंभूतामभेदांगुणरूपयोः ॥ गो
लोकवासिनींदेवदेवींसर्वोपरिस्थिताम् ॥ ९४ ॥ वृषभानसुताख्यांतांपुण्यक्षेत्रेचभारते ॥ गोपीश्वरींगुप्तरूपांसिद्धिदांसि
द्धिरूपिणीम् ॥ ९५ ॥ ध्यानासाध्यांदुराराध्यांवंदेसद्भक्तवंदिताम् ॥ ध्यानेध्यानेनराधायाध्यायंतेध्यानतत्पराः ॥ ९६ ॥
इहैवजीवन्मुक्तास्तेपरत्रकृष्णपार्षदाः ॥ दृष्ट्वाब्रह्माचसर्वांदौतुष्टावपरमेश्वरीम् ॥ ९७ ॥ स्वयंविधाताजगतांमातरंवेध
सामपि ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ षष्टिर्वर्षसहस्राणिदिव्यानिपरमेश्वरि ॥ ९८ ॥ पुष्करेचतपस्तप्तंपुण्यक्षेत्रेचभारते ॥ त्व
त्पादपद्ममधुरमधुलुब्धेनचेतसा ॥ ९९ ॥ मधुव्रतेनलोभेनप्रेरितेनमयासति ॥ तथापिनमयालब्धंत्वत्पादपदमीप्सित
म् ॥ १०० ॥ नदृष्टमपिस्वप्नेपिजातावागशरीरिणी ॥ वाराहेभारतेवर्षेपुण्येवृंदावनेवने ॥ १ ॥ सिद्धाश्रमेगणेशस्यपाद
पद्मंचद्रक्ष्यसि ॥ राधामाधवयोर्दास्यंकुतोविषयिणस्तव ॥ २ ॥ निवर्तस्वमहाभागपरमेतत्सुदुर्लभम् ॥ इतिश्रुत्वा
निवृत्तोहंतपसेभग्नमानसः ॥ ३ ॥ परिपूर्णंतदधुनावांछितंतपसःफलम् ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ पादपद्मार्चितंपाद
पद्मंयस्यसुदुर्लभम् ॥ ४ ॥ ध्यायंतेध्याननिष्ठाश्चशश्वद्ब्रह्मादयःसुराः ॥ मुनयोमनवश्चैवसिद्धाःसंतश्चयोगिनः ॥ ५ ॥
द्रष्टुंनैवक्षमाःस्वप्नेभवतीतस्यवक्षसि ॥ ॥ अनंतउवाच ॥ ॥ [illegible]श्ववेदमाताचपुराणानिचसुव्रते ॥ ६ ॥ अहंसरस्वती

संतःस्तोतुंनालंचसंततम् ॥ अस्माकंस्तवनेयस्यभ्रूभंगंचसुदुर्लभम् ॥ ७ ॥ तवैवभर्त्सनेभीतश्चावयोरंतरंहरिः ॥ एवंदे
वाश्चदेव्यश्चचान्येयेचसमागताः ॥८ ॥ प्रणतास्तुष्टुवुःसर्वैमुनिमन्वादयस्तथा॥ लज्जयानम्रवक्त्राश्चरुक्मिण्याद्याश्चयो
षितः॥ ९ ॥ मलीमसंचचक्रुस्ताःश्वासेनरत्नदर्पणम् ॥ मृततुल्यासत्यभामानिराहाराकृशोदरी ॥१०॥ मनसोप्यभिमानं
चसर्वंतत्याजनारद ॥ १११ ॥ ॥ इतिश्रीब्र॰म॰ सिद्धाश्रमतीर्थयात्राप्रसंगेगणेशपूजनंनामब्रह्मेशशेषादिकृतंराधिका
स्तोत्रंद्वाविंशत्यधिकशतोऽध्यायः ॥ १२२ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ गणेशपूजनादेवराधास्तोत्रात्परंविभो ॥ बभूवींकर
हस्यंवातन्मेव्याख्यातुमर्हसि ॥ १ ॥ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ गणेशपूजनेतीर्थेयेदेवाश्चसमाययुः ॥ मुनयश्चापियो
गींद्रावसंतोवटमूलके ॥ २ ॥ वसुदेवोदेवकीचपरमादरपूर्वकम् ॥ पप्रच्छशंभुंब्रह्माणमनंतंमुनिपुंगवान् ॥ ३ ॥ भवेभवा
ब्धितरणमावयोरुत्तमागतिः॥ शीघ्रंब्रूतमहाभागादीनयोर्दीनबांधवाः ॥ ४॥ भवाब्धितरणेतथ्यांतत्रयूयंचनाविकाः॥
नह्यम्मयानितीर्थानिनदेवामृच्छिलामयाः ॥ ५ ॥ यज्ञरूपाणिपुण्यानिव्रतान्यनशनानिच ॥ तपांसिनानादानानिविप्र
देवार्चनानिच ॥ ६ ॥ चिरंपुनंतिसर्वाणिदर्शनादेववैष्णवाः ॥ सतांचविष्णुभक्तानांरजसांस्पर्शमात्रतः ॥ ७ ॥ पूतानांपा
दपद्मानांसद्यःपूतावसुंधरा ॥ तीर्थानिचपवित्राणिसमुद्राःपर्वतास्तथा ॥ ८ ॥ सुरादर्शनमिच्छंतिपातकेंधनपातकम् ॥
सोज्ञानीनैवबुबुधेज्ञानंचज्ञानिनासह ॥ ९ ॥ परमंस्वादुरूपंचदधिदुग्धंरसंयथा ॥ तथाकृष्णस्यतातोहंसंगीसुचिरमेवच ॥
॥ १० ॥ तथैवदेवकीमाताज्ञानिनांचगुरोर्गुरुम् ॥ वसुदेववचःश्रुत्वाप्रहस्यशंकरःस्वयम् ॥ ११ ॥ चतुर्णामपिवेदानामु
वाचजनकोगुरुः ॥ ॥ महादेवउवाच ॥ ॥ सन्निकर्षोज्ञानिनांचाप्यनादरणकारणम् ॥ १२ ॥ यांतिगंगांभसापूतास्ती

र्थान्यन्यानिसिद्धये ॥ वासुदेवस्यतातोयंवसुदेवश्चपंडितः ॥ १३ ॥ ज्ञानिनःकश्यपस्यांशोवसोस्तातस्यचात्मनः ॥ पृ
च्छतिज्ञानमस्मांश्चकृष्णांगान्पुत्रबुद्धितः ॥ १४ ॥ अहोदुर्गामहामायाज्ञानिनामपिमोहिनी ॥ विष्णुमायादुराराध्यानसा
ध्याजगतामपि ॥ १५ ॥ वयंचमोहिताःशश्वद्वेदानांजनकस्तथा ॥ ब्रह्माकृष्णंपरीक्षेतमोहितस्तस्यमायया ॥ १६ ॥
ध्यायतेयत्पदांभोजंतपसाजीवनावधि ॥ इंद्रेषुदशलक्षेष्वप्यधिकाष्टशतेषुच ॥ १७ ॥ पातेषुब्रह्मणःपातेनिमेषोमाधव
स्यच ॥ सहतेनेंद्रयुद्धंचपारिजातस्यहेतुना ॥ १८ ॥ पारिजाततरुंदत्वामायाशक्रश्चरक्षितः ॥ यज्ज्ञानमज्ञिनामेवतत्वं
वाविषयात्मकम् ॥ १९ ॥ नहिंकिंचित्तदज्ञानंतत्साध्यानांसदैवहि ॥ प्राणिनामात्मनोज्ञानमस्माकंज्ञानमस्तिच ॥२०॥
तदूर्ध्वंतत्समंनैवकृष्णंपृच्छशुभाशुभम् ॥ ब्रह्मणश्चचतुर्यामंकल्पंकल्पविदोविदुः ॥ २१ ॥ सप्तकल्पांतजीवीचमार्कंडेयो
महामुनिः ॥ अष्टौनवतिशक्रेषुपातेषुपतनंमुनेः ॥ २२ ॥ ततःप्राप्तंहरेर्दास्यंमुनिनातपसःफलात् ॥ प्रलयेब्रह्मणःपातेप
तनंलोमशस्यच ॥ २३ ॥ दिक्पालानांग्रहाणांचतदायुश्चिरजीविनाम् ॥ अन्येषामपिदेवानांमुनीनामूर्ध्वरेतसाम् ॥२४॥
तदेवायुश्चरुद्राणांमांचमृत्युंजयंविना ॥ प्रलयेचविधेःपातोशिवलोकेप्यहंशिवः ॥ २५ ॥ ब्रह्मभालोद्भवःशंभुःसर्वादि
गर्गभाषणम् ॥ कृष्णवामांगसंभूतायथाराधातथैवच ॥ २६ ॥ तथैवदुर्गालक्ष्मीश्चसावित्रीचसरस्वती ॥ आदित्योप्य
दितेःपुत्रःकायव्यूहेनद्वादश ॥ २७ ॥ तथैवचमहेंद्रश्चकायव्यूहाश्चतुर्दश ॥ तथैववसवश्चाष्टौरुद्राश्चैकादशैवते ॥ २८ ॥
मनुपातेचेंद्रपातोविषयात्पतनंभवेत् ॥ समाययुश्चसर्वेषांनिधनंप्रलयेपिच ॥ २९ ॥ प्रलयेदर्शयामासब्रह्मांडेचजलप्लु
ते ॥ ब्रह्माणंचस्वलोकंचस्वात्मानंशक्तिभिश्चमाम् ॥३०॥ सर्वेषांमूलरूपश्चसर्वेशःकृष्णएवच ॥ भजपुत्रंराजसूयेयज्ञेशं

यज्ञकारणम् ॥ ३१ ॥ विधिवद्दक्षिणांदत्वाभवाब्धिंतरयादव ॥ मुक्तिस्तेनास्तिनिर्वाणंविषयीकश्यपोभवान् ॥ ३२ ॥
नतेदास्यंभक्तधनमदितिर्देवकीतथा ॥ व्रजसर्गभोगबीजंस्वस्थानममरालयम् ॥ ३३ ॥ शिवस्यवचनंश्रुत्वासंयतश्च
शुभक्षणे ॥ तत्रसंभृतसंभारोराजसूयंचकारसः ॥ ३४ ॥ वसुदेवस्यहव्यंचसाक्षाच्चजगृहुःसुराः ॥ यत्रसाक्षाच्चयज्ञेशो
यज्ञोयंदक्षिणासह ॥ ३५ ॥ पूर्णाहुतिंदत्तवंतंवसुदेवमुवाचसः ॥ सनत्कुमारोभगवान्वासुदेवाज्ञयामुने ॥ ३६ ॥ सन
त्कुमारउवाच ॥ ॥ सर्वस्वंदक्षिणांदेहितूर्णंलक्ष्मीपतेःपितः ॥ सार्थकंकुरुकर्मैदंवेदोक्तंवचनंश्टणु ॥ ३७ ॥ दक्षिणांवि
प्रमुद्दिश्यतत्कालंचेन्नदीयते ॥ मुहूर्तेतुव्यतीतेसादक्षिणाद्विगुणाभवेत् ॥ ३८ ॥ वासरेचबहिर्भूतेभवेत्सापिचतुर्गुणा ॥
त्रिरात्रेसमतीतेतुषड्गुणादक्षिणाभवेत् ॥ ३९ ॥ पक्षांतेतुशतगुणामासांतेतुचतुर्गुणा ॥ षण्मासेप्यधिकेन्यूनेसाहस्रंच
गुणीतथा ॥ ४० ॥ वर्षांतेसालक्षगुणाब्रह्मणोक्तंचयादव ॥ उभौचनरकंयातःकर्मकर्तृपुरोहितौ ॥ ४१ ॥ वसुदेवश्चत
च्छ्रुत्वासर्वस्वमुत्ससर्जसः ॥ अधिकारांश्चसाल्हादोवासुदेवाज्ञयातथा ॥ ४२ ॥ अमूल्यानांचरत्नानांदशकोटिमनुत्तमाम्
॥ ददौगर्गायसर्वादौस्वयंलक्ष्मीपतेःपिता ॥ ४३ ॥ शतकोटिंमणींद्राणांस्वर्णानांतच्चतुर्गुणम् ॥ माणिक्यानांचमुक्ता
नांहीरकाणांतथैवच ॥ ४४ ॥ रौप्यंप्रवालंपरमंस्वर्णपात्राणियानिच ॥ स्वस्त्रीणांस्ववधूनांचाप्यमूल्यरत्नभूषणम् ॥ ४५ ॥
श्वेतचामरलक्षंचलक्षंचरत्नदर्पणम् ॥ कामधेनुगणंसर्वंशतकोटिगजानपि ॥ ४६ ॥ शतकोटिर्गजेंद्राणामश्वानांतच्चतुर्गु
णम् ॥ यद्धनंयादवानांचराज्ञोराजानुमोदनात् ॥ ४७ ॥ ग्रामाणांशतलक्षंचससस्यंफलितंतरुम् ॥ धान्याचलानांलक्षं
चशाल्यन्नानांतथैवच ॥ ४८ ॥ पायसंपिष्टकंचैवमिष्टान्नंचसुधोपमम् ॥ स्वस्तिकानांतिलानांचरम्याणिलड्डुकानिच ॥

॥ ४९ ॥ दध्नांमधूनांदुग्धानांगुडानांहविषामपि ॥ कुल्यानांशतकंदत्वापरिहारंचकारसः ॥ ५० ॥ सकर्पूरंचतांबूलंसुशी तंवासितंजलम् ॥ सुगंधिचंदनंचैवपारिजातस्यमालिकाम् ॥ ५१ ॥ आसनानिचरम्याणिवन्हिशुद्धांशुकानिच ॥ र त्ननिर्माणतल्पानिपुष्पाणिचफलानिच ॥ ५२ ॥ प्रददौब्राह्मणेभ्यश्चप्रफुल्लवदनेक्षणः ॥ देवांश्चभोजयामासब्राह्म णानांमुखैःशुभैः ॥ ५३ ॥ देवाश्चमुनयोरात्रौस्वरामाभिश्चरेमिरे ॥ प्रभातेप्रययुःसर्वेश्रीकृष्णानुमतेनच ॥ ५३ ॥ यादवा प्रययुःसर्वेद्वारकांकृष्णपालिताम् ॥ अमूल्यरत्नपूर्णांचरुक्मिणीदर्शनेनच ॥ ५५ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवै० म० श्रीकृष्णज न्मखंडेत्रयोविंशत्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १२३ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ गणेशपूजनंकृत्वामाधवोयादवैःसह ॥ देवै र्मुनिभिरन्यैश्चदेवीभिःसहनारद ॥ १ ॥ अंशेनदेवोदेवीभिरुक्मिण्याद्याभिरेवच ॥ प्रययौद्वारकांरम्यांतस्थौसिद्धाश्रमेस्व यम् ॥ २ ॥ कृत्वासुप्रीतिसंभाषांसार्द्धंगोलोकवासिभिः ॥ गोपैःसुत्दद्भिर्नंदेनमात्रागोप्यायशोदया ॥ ३ ॥ उवाचमात रंतातंसुनीतंचयथोचितं ॥ गोपांश्चगोकुलस्थांश्चबंधुवर्गांश्चसांप्रतं ॥ ४ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ गच्छनंदव्रजंनंदतातप्रा णस्यवल्लभ ॥ मातर्यशोदेत्वमपिपरमार्येयशस्विनी ॥ ५ ॥ भुक्त्वाकालावशेषंचगच्छगोकुलमुत्तमम् ॥ सालोक्यमुक्तिं दास्यामिसार्द्धंगोकुलवासिभिः ॥ ६ ॥ इत्युक्त्वाभगवान्कृष्णःपित्रोरनुमतेनच ॥ जगामराधिकास्थानंनंदश्चगोकुलंत था ॥ ७ ॥ ददर्शराधांरुचिरांमुक्ताहारांचसस्मिताम् ॥ यथाद्वादशवर्षीयांशश्वत्सुस्थिरयौवनाम् ॥ ८ ॥ रत्नोच्चैरासन स्थांचगोपीत्रिशतकोटिभिः ॥ आवृतांवेत्रहस्ताभिःसस्मिताभिश्चसांप्रतम् ॥ ९ ॥ दृष्ट्वाचदूरतोराधाश्रीकृष्णंप्राणवल्ल भा ॥ शिशुवेषंसुवेषंचसुंदरेशंचसस्मितम् ॥ १० ॥ नवीनजलदश्यामंपीतकौशेयवाससम् ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंरत्नभूषण

भूषितम् ॥ ११ ॥ मयूरपिच्छचूडंचमालतीमाल्यशोभितम् ॥ ईषद्धास्यप्रसन्नास्यंभक्तानुग्रहविग्रहम् ॥ १२ ॥ क्रीडाकम
लमम्लानंधृतवंतंमनोहरम् ॥ मुरलीहस्तविन्यस्तंसुप्रशस्तंचदर्पणम् ॥ १३ ॥ जवेनचसमुत्थायगोपीभिःसहसादरम् ॥
प्रणम्यपरयाभक्त्यातुष्टावपरमेश्वरम् ॥ १४ ॥ राधिकोवाच ॥ अद्यमेसफलंजन्मजीवितंचसुजीवितम् ॥ यद्दृष्टामुख
चंद्रंतेसुस्निग्धंलोचनंमनः ॥ १५ ॥ पंचप्राणाश्वस्निग्धाश्वपरमात्माचसुप्रियः ॥ उभयोर्हर्षबीजंचदुर्लभंबंधुदर्शनं ॥ १६ ॥
शोकार्णवेनिमग्नाहंप्रदग्धाविरहानलैः ॥ तांदृष्ट्वामृतदृष्ट्याचसुषिक्ताद्यसुशीलता ॥ १७ ॥ शिवाशिवप्रदाहंचशिवबी
जात्वयासह ॥ शिवस्वरूपानिश्चेष्टाप्यदृष्टाचत्वयाविना ॥ १८ ॥ त्वयितिष्ठतिदेहेचदेहीश्रीमान्शुचिःस्वयं ॥ सर्वशक्ति
स्वरूपाचशिवरूपोगतेत्वयि ॥ १९ ॥ स्त्रीपुंसोर्विरहोनाथसामान्यश्वसुदारुणः ॥ यांत्येवशक्तिभिःप्राणाविच्छेदात्परमात्म
नः ॥ २० ॥ इत्युक्त्वाराधिकादेवीपरमात्मानमीश्वरं ॥ स्वासनेवासयामासकृत्वापादार्चनंमुदा ॥ २१ ॥ रत्नसिंहासनेश्रीमा
नुवासराधयासह ॥ गोपीभिःसहितःशश्वत्सेवितःश्वेतचामरैः ॥ २२ ॥ चंदनासाददौगात्रेसुगंधिचंदनंहरेः ॥ सस्मितारत्न
मालासारत्नमालांगलेददौ ॥ २३ ॥ पादपद्मार्चितेपादपद्मेपद्मावतीसती ॥ अर्घ्यंददौसासजलंदूर्वापुष्पंचचंदनम् ॥ २४ ॥
मालतीमालतीमाल्यंचूडायांचहरेर्ददौ ॥ चंपापुष्पस्यपुटकंददौचपार्वतीसती ॥ २५ ॥ पारिजातंचहरयेपारिजातंददौ
मुदा ॥ सकर्पूरंचतांबूलंवासितंशीतलंजलं ॥ २६ ॥ ददौकदंबमालासाकदंबमालिकांशुभाम् ॥ क्रीडाकमलमम्लानममू
ल्यंरत्नदर्पणं ॥ २७ ॥ ददौहस्तेहरेरेवकमलासासुकोमला ॥ वरुणेनपुरादत्तंवस्त्रयुग्मंचसुंदरं ॥ २८ ॥ साक्षाद्गोरोचनाभं
चसुंदरीहरयेददौ ॥ वधुपात्रंवधुस्तस्मैमधुरंमधुपूर्णकम् ॥ २९ ॥ सुधापूर्णंसुधापात्रंददौभक्त्यासुधामुखी ॥ चकार

पुष्पशय्यांचगोपीचंदनचर्चिताम् ॥ ३० ॥ अम्लानमालतीपुष्पमालाजालविभूषिताम् ॥ रत्नेंद्रसारनिर्माणमंदिरेसुम
नोहरे ॥ ३१ ॥ मणींद्रमुक्तामाणिक्यहीरहारविभूषिते ॥ कस्तूरीकुंकुमाक्तेनवायुनासुरभीकृते ॥ ३२ ॥ रत्नप्रदीपशत
कैर्ज्वलद्भिश्चसुदीपिते ॥ धूपितैःसततंधूपैर्नानावस्तुसमन्वितैः ॥ ३३ ॥ कृत्वाशय्यांरतिकरींययुर्गोप्यश्चसस्मिताः ॥ दृ
ष्ट्वारहसितल्पंचसुरम्यंसुमनोहरं ॥ ३४ ॥ माधवोराधयासार्धंविवेशरतिमंदिरम् ॥ नानाप्रकारहास्यंचपरिहारंस्मरोचि
तम् ॥ ३५ ॥ द्वयोर्बभूवतल्पेचमदनातुरयोस्तथा ॥ माल्यंददौचकृष्णायतांबूलंचसुवासितम् ॥ ३६ ॥ कस्तूरीकुंकुमा
क्तंचचंदनंश्यामवक्षसि ॥ चारुचंपकपुष्पंचचूडायांप्रददौसती ॥ ३७ ॥ सहस्रदलसंसक्तक्रीडापद्मंकरेददौ ॥ प्रक्षिप्यमुर
लींहस्तात्प्रददौरत्नदर्पणं ॥ ३८ ॥ पारिजातस्यकुसुमम्लानंपुरतोददौ ॥ उवाचमधुरंराधारहस्यंमधुरंवचः ॥ ३९ ॥
सस्मितासस्मितंशांतंकांतंकांतामनोहरं ॥ श्रीराधिकोवाच ॥ निष्फलंमंगलप्रश्नंमंगलंमंगलालये ॥ ४० ॥ सर्वमंगलबी
जेचमांगल्येमंगलप्रदे ॥ तथापिकुशलप्रश्नंसांप्रतंसमयोचितम् ॥ ४१ ॥ लौकिकोव्यवहारोपिवेदेभ्योबलवांस्तथा ॥ कु
शलंरुक्मिणीकांतसत्यभामेशसांप्रतम् ॥ ४२ ॥ महेंद्रेणसमंयुद्धंलीलयाचयदाज्ञया ॥ पारिजाततरुंस्वर्गादुत्पाट्य
चामरावतीं ॥ ४३ ॥ गत्वाविजित्यदेवांश्चतस्यैदत्तमितिश्रुतम् ॥ पुण्यकंचकृतंतेनपारिजातेनसुव्रतम् ॥ ४४ ॥ त्वामेव
साध्यंकांतंचसंपूर्णंदक्षिणांददौ ॥ ब्रह्मेशशेषासाध्यस्त्वंतयासाध्यःकृतःकथम् ॥ ४५ ॥ सर्वाभ्यःकामिनीभ्यश्चसत्यभा
मांविशेषिच ॥ रुक्मिण्याःप्रेमसौभाग्यमतिरिक्तंचगौरवम् ॥ ४६ ॥ अयंमानंचधन्यायांसत्यायांसततंश्रुतं ॥ सत्यंजा
म्बवतीकांतवदमांचसुनिश्चितं ॥ ४७ ॥ तासुसर्वासुकांतासुकस्यास्तेप्रेमचाधिकम् ॥ शृंगारेसर्वभावेवातासुकारसिकाप

रा ॥ ४८ ॥ त्वयिस्निग्धाविदग्धाकातासुधन्यातिसुव्रता ॥ साध्वीभावानुरक्तायाभार्यांपातिपतिश्वसः ॥ ४९ ॥ प्रेमातिरि
क्तंस्त्रीपुंसोस्त्रैलोक्येषुसुदुर्लभम् ॥ रसिकास्त्रीविजानातिसतीगुणवतीपतिं ॥ ५० ॥ गुणज्ञंरसिकंशूरंसुशीलंसुरतौसदा ॥
दूराद्धावतिपद्मार्थंमधुलोभान्मधुव्रतः ॥ ५१ ॥ भेकस्तन्नहिजानातितन्मूर्ध्निपादमुत्सृजेत् ॥ यंत्रीजानातिसंगीतरसंयं
त्रंचनैवच ॥ ५२ ॥ दुग्धस्वादंविदग्धश्चनदर्वीनैवभाजनं ॥ परिपक्वफलास्वादंजानंतिभोगिनःसुखं ॥ ५३ ॥ एकत्राव
स्थिताःशश्वन्नाकिंचित्फलिनोयथा ॥ सुशीतलजलास्वादंविजानंतितृषालवः ॥ ५४ ॥ नचवापीनचघटश्चेत्कुत्रावस्थि
तोयथा ॥ भोगिनोहिविजानंतिशालिस्वादुरसंपरम् ॥ ५५ एकत्रावस्थितंचेत्तुनक्षेत्रंभाजनंयथा ॥ बुबुधेचंदनाघ्राणं
चंदनार्थींचभोगवित् ॥ ५६ ॥ नगर्दभोभारवाहीनतस्यपात्रिकायथा ॥ यंनजानंतिवेदाश्चब्रह्मेशानादयस्तथा ॥ ५७ ॥
योगिनोमुनयःसिद्धास्तंकिंजानंतियोषितः ॥ सौभाग्यंगौरवंप्रेमदुर्लभंनित्यनूतनं ॥ ५८ ॥ योषितांचपरंनैवचूर्णीभूतं
क्षणेनच ॥ अत्युच्छ्रितोनिपतनंप्राप्नोत्येवध्रुवंप्रभो ॥ ५९ ॥ आराद्विपत्तिबीजंचवैष्णवानांविहंसनम् ॥ श्रीदामाचम
याशप्तस्त्वद्भक्तोभक्तवत्सलः ॥ ६० ॥ एतादृशीविपत्तिर्मेपुत्रश्रीदामशापतः ॥ ईश्वरःकस्यवाबंधुःप्रियोवाविप्रियस्त
था ॥६१॥ सततंभक्तिसाध्यश्चयोभक्तश्चतदीश्वरः॥ वेदाश्चवैदिकाःसंतःपुराणानिवदंतिच ॥ ६२॥ राधायामाधवःसाध्यो
भगवानितिनिष्फलं ॥ जित्वाचसगणंशंभुंबाणस्यभुजकृंतनम् ॥ ६३ ॥ कृत्वाचरुक्मिणीपौत्रःसमानीतःसभार्यकः ॥
अहोत्वयिसमायातेरुक्मिणीकिमुवाचह ॥ ६४ ॥ प्रेमस्थितंसमानंतेकिंविवृद्धंचगौरवम् ॥ कुरुपांडवयुद्धेनकुरवोनिह
तास्त्वया ॥ ६५ ॥ पांडवार्थेतथाभूपाःकसाम्यंपरमात्मनः ॥ साक्षान्महेंद्रजातस्यकौंतेयस्यार्जुनस्यच ॥ ६६ ॥ राजमं

डलमध्यस्थोभवानेवहिसारथिः॥ तेनभक्तेनशुद्धेनभीष्मेणचमहात्मना॥६७॥ लज्जितेनकिमुक्तंतेमहतीषुसभासुच॥ देवैरपिकथंदृष्टोब्रह्मेशशेषसंज्ञकैः ॥ ६८ ॥ भक्तासिंहैर्मृतैःसर्वैर्नचोक्तंकिंचिदेवसः॥ यश्चानिर्वचनीयश्चवेदेषुचचतुर्षुच॥ ॥ ६९ ॥ पुराणेष्वितिहासेषुप्रकृतेःपरईश्वरः॥ निर्गुणश्चनिरीहश्चनिर्लिप्तःसर्वकर्मणाम्॥ ७० ॥ कर्मणांसाक्षिरूपश्चभ क्तानुग्रहविग्रहः॥ परंब्रह्मपरंज्योतिःपरमेशःपरात्परः ॥ ७१ ॥ परमात्माचसर्वेषांसूतोनररथस्थितः॥ त्वयाकुब्जाचसं भुक्तावृद्धाक्षत्रियकामिनी ॥ ७२ ॥ अपुत्रिणीचाधिकांगीमूलास्पृश्याचप्राक्तनात्॥ त्वयाचनिहतःकंसोमातुलःकेन हेतुना॥ ७३ ॥ आयास्यतीतिकृत्वाचगतंनपुनरागतम्॥ निहत्ययादवान्सर्वान्विभज्यद्वारकांपुरीं॥ ७४॥ त्वांनिबध्य समानेतुमीश्वरीवारिताजनैः॥ इत्युक्त्वाराधिकादेवीभृशमुच्चैरुरोदसा॥ ७५॥ मूर्छांसंप्रापसहसानिर्निश्वासाबभूवह॥ गोप्योगवाक्षजालस्थाःशुश्रुवुर्ददृशुस्तथा॥ ७६॥ दृष्ट्वातामाययुःसर्वाऊचूराधामृतेतिच॥ उच्चैस्तारुरुदुःसर्वाःक्रोडे कृत्वाचराधिकाम्॥ ७७॥ ऊचुस्तारक्षरक्षेतिहरेनरहरेप्रभो॥ गोप्यऊचुः॥ किंकृतंकिंकृतंकृष्णत्वयाराधामृताचनः॥ ॥ ७८ ॥ राधांजीवयभद्रंतेयास्यामःकाननंवयम्॥ अन्यथास्त्रीवधंतुभ्यंदास्यामःसर्वयोषितः॥ ७९ ॥ गोपीनांवचनं श्रुत्वाराधिकायाश्चमाधवः॥ उवाचजीवयामाससुधादृष्ट्याचनारद॥ ८० ॥ उत्तस्थौराधिकादेवीरुदंतीमानिनीसती॥ गोप्यस्तांबोधयामासुःक्रोडेकृत्वापुनःपुनः ॥ ८१॥ श्रीकृष्णउवाच॥ शृणुराधेप्रवक्ष्यामिज्ञानमाध्यात्मिकंपरम्॥ य च्छ्रुत्वाहालिकोमूर्खःसद्योभवतिपंडितः ॥ ८२ ॥ जात्याहंजगतांस्वामीकिंरुक्मिण्यादियोषिताम्॥ कार्यकारणरूपो हंव्यक्तोराधेपृथक्पृथक्॥ ८३ ॥ एकात्माहंचविश्वेषांजात्याज्योतिर्मयःस्वयम्॥ सर्वप्राणिषुव्यक्तयाचाप्याब्रह्मादि

तृणादिषु ॥ ८४ ॥ एकस्मिंश्च भुक्तवतिनतुष्टोन्योजनस्तथा ॥ मध्यात्मनिर्गतेप्येकोमृतोप्यन्यःसुजीवति ॥ ८५ ॥ जा
त्याहंकृष्णरूपश्चपरिपूर्णतमःस्वयम् ॥ गोलोकेगोकुलेरम्येक्षेत्रेवृंदावनेवने ॥ ८६ ॥ द्विभुजोगोपवेषश्चस्वयंराधापतिः
शिशुः ॥ गोपालैर्गोपिकाभिश्चसहितःकामधेनुभिः ॥ ८७ ॥ चतुर्भुजोहंवैकुंठेद्विधारूपःसनातनः ॥ लक्ष्मीसरस्वतीकांतः
सततंशांतविग्रहः ॥ ८८ ॥ यन्मानसीसिंधुकन्यामर्त्यलक्ष्मीपतिर्भुवि ॥ श्वेतद्वीपेचक्षीरोदेतत्रापिचचतुर्भुजः ॥ ८९ ॥
अहंनारायणर्षिश्चनरोधर्मःसनातनः ॥ धर्मवक्ताचधर्मिष्ठोधर्मवर्त्मप्रवर्तकः ॥ ९० ॥ शांतिर्लक्ष्मीस्वरूपाचधर्मिष्ठाचप
तिव्रता ॥ अत्रतस्याःपतिरहंपुण्यक्षेत्रेचभारते ॥ ९१ ॥ सिद्धेशःसिद्धिदःसाक्षात्कपिलोहंसतीपतिः ॥ नानारूपधरोहंचव्य
क्तिभेदेनसुंदरि ॥ ९२ ॥ अहंचतुर्भुजःशश्वद्द्वार्वत्यांरुक्मिणीपतिः ॥ अहंक्षीरोदशायीचसत्यभामागृहेशुभे ॥ ९३ ॥
अन्यासांमंदिरेहंचकायव्यूहात्पृथक्पृथक् ॥ अहंनारायणर्षिश्चफाल्गुनस्यास्यसारथिः ॥ ९४ ॥ सनरर्षिर्धर्मपुत्रोमदं
शोबलवान्भुवि ॥ तपसाराधितस्तेनसारथ्येहंचदुष्करे ॥ ९५ ॥ यथात्वंराधिकादेवीगोलोकेगोकुलेतथा ॥ वैकुंठेचमहा
लक्ष्मीर्भवतीचसरस्वती ॥ ९६ ॥ भवतीमर्त्यलक्ष्मीश्चक्षीरोदशायिनःप्रिया ॥ धर्मपुत्रवधूस्त्वंचशांतिर्लक्ष्मीस्वरूपिणी
॥ ९७ ॥ कपिलस्यप्रियाकांताभारतेभारतीसती ॥ त्वंसीतामिथिलायांचत्वच्छायाद्रौपदीसती ॥ ९८ ॥ द्वारवत्यांम
हालक्ष्मीर्भवतीरुक्मिणीसती ॥ पंचानांपांडवानांचभवतीकलयाप्रिया ॥ ९९ ॥ रावणेनहृतात्वंचत्वंचरामस्यकामि
नी ॥ नानारूपायथात्वंचछाययाकलयासति ॥ १०० ॥ नानारूपस्तथाहंचस्वांशेनकलयातथा ॥ परिपूर्णतमोहंचपर
मात्मापरात्परः ॥ १०१ ॥ इतितेकथितंसर्वमाध्यात्मिकमिदंसति ॥ राधेसर्वापराधंमेक्षमस्वपरमेश्वरि ॥ १०२ ॥ श्रीकृ

ष्णवचनंश्रुत्वापरितुष्टाचराधिका ॥ परितुष्टाश्चगोप्यश्चप्रणेमुःपरमेश्वरम् ॥ १०३ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्तेम० चतुर्विंश त्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १२४ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ श्रीकृष्णवचनंश्रुत्वाप्रहृष्टागोपिकामुदा ॥ मंदिरंप्रययुः सर्वाःप्रणम्यराधिकांप्रभुम् ॥ १ ॥ राधाशृंगारभावंचकलाषोडशपूर्वकम् ॥ चकारसस्मितासाध्वीवक्रचंचललोचना ॥ २ ॥ दत्वाचचंदनंमाल्यंस्वामिनेपुनरेवच ॥ रहस्यंचपरीहास्यंपुनरेवचकारसः ॥ ३ ॥ आकृष्यराधिकांकृष्णःसमानी यस्ववक्षसि ॥ ओष्ठाधरंकपोलंचगंडयुग्मंचुचुंबच ॥ ४ ॥ राधाचुचुंबकृष्णस्यमुखचंद्रंमनोहरम् ॥ चकारकृष्णंप्राणे शंबाहुभ्यांचस्ववक्षसि ॥ ५ ॥ शृंगारंषोडशविधंकामशास्त्रोक्तमीप्सितम् ॥ स्त्रीपुंसोस्तोषजनकंचकारभगवान्प्रभुः ॥ ॥ ६ ॥ नखविक्षतसर्वांगादशनेनाधरक्षता ॥ पुलकांचितदेहासातंद्रितावामनस्तनी ॥ ७ ॥ मूर्च्छितासुखसंभोगाद्विल म्राहतचेतना ॥ श्वासमात्रावशेषाचनिद्रामुद्रितलोचना ॥ ८ ॥ रतिशूराकोमलांगीकांतवक्षस्थलस्थिता ॥ शीतेसुखो ष्णसर्वांगीग्रीष्मेसासुखशीतला ॥ ९ ॥ शृंगारकालेमुखदासांद्रश्रोणीपयोधरा ॥ नितंबभारानम्राचप्रसंगसुखदायि का ॥ १० ॥ विदग्धारसिकाश्रेष्ठाकामुकीचवरांगना ॥ सहसाचेतनंप्राप्यशुश्रावकोकिलध्वनिम् ॥ ११ ॥ श्रुत्वापरमभी तासादीनादीनविशंकया ॥ उवाचपरमासाचपरमेशंपरात्परम् ॥ १२ ॥ बाहुश्रोणीयुगाभ्यांचनिबध्यचपुनःपुनः ॥ ॥ राधिकोवाच ॥ ॥ रासंगच्छमहाभागपुण्यंवृंदावनंवनम् ॥ १३ ॥ तत्रक्रीडांकरिष्यामिजलेनचस्थलेनच ॥ पुनर्या स्यामिमलयंसुंदरंमणिमंदिरम् ॥ १४ ॥ अपरंयद्रहस्यंवाजन्मनानश्रुतंमया ॥ तत्तद्यामित्वयासार्द्धमितिमेलालसापरा ॥ १५ ॥ परस्परैकालापेनप्रययौरजनीशुभा ॥ अरुणोदयकालेपिनत्यजेन्माधवंसती ॥ १६ ॥ माधवःप्रीतिवचसाबो

धयामाससाधनात् ॥ प्रातःकृत्यंततःकृत्वास्वारुरोहरथंहरिः ॥ १७ ॥ गोपीभीराधयासार्धंशरत्कमललोचनः ॥ योज
नायतविस्तीर्णंगृहैस्त्रिशतकोटिभिः ॥ १८ ॥ मणींद्रसारनिर्माणैर्ज्वलद्भिरुपशोभितम् ॥ गोलोकादागतंतत्रमनोयायिम
नोहरम् ॥ १९ ॥ सहस्रचक्रसंयुक्तंसहस्राश्वैःप्रचालितम् ॥ मणिस्तंभैस्त्रिकोटीभिरत्नराजिविराजितम् ॥ २० ॥ मुक्ता
माणिक्यपरमैर्हीरहारैःसुशोभितम् ॥ नानाचित्रैर्विचित्रैश्चश्वेतचामरदर्पणैः ॥ २१ ॥ वन्हिशुद्धांशुकैर्दीप्तैर्मालाजालैर्वि
भूषितम् ॥ रत्ननिर्माणतल्पैश्चपुष्पचंदनचर्चितम् ॥ २२ ॥ समानरूपवेषैश्चगोपीलक्षैःसमावृतम् ॥ रथेनतेनभगवान्पु
नर्वृंदावनंययौ ॥ २३ ॥ तत्रगत्वानिशाकालेविजहारजलेस्थले ॥ शृंगारंसुचिरंकृत्वावनेषूपवनेषुच ॥ २४ ॥ राधिकां
दर्शयामासयथासर्वंचनूतनम् ॥ विस्पंदकेसुरसनेमाहेंद्रेनंदनेवने ॥ २५ ॥ सुमेरुशिखरेरम्येपर्वतेगंधमादने ॥ शैलेशैले
सुंदरेचकंदरेकंदरेवने ॥ २६ ॥ पुष्पोद्यानेसुरहसिनद्यांनद्यांनदेनदे ॥ समुद्रपुलिनेरम्येपारिजातवनेवने ॥ २७ ॥ सुभद्रेपु
ष्पभद्रेचनारायणसरोवरे ॥ पवनस्यैवनिलयेमलयेचसुरालये ॥ २८ ॥ त्रिकूटेभद्रकूटेचपंचकूटेसुकुर्कुटे ॥ देवानांक
मनीयायांकांचन्यांचतथैवच ॥ २९ ॥ समुद्रेचसमुद्रेचद्वीपेद्वीपेमनोहरे ॥ स्वर्वरेप्रवरेरम्येपुण्यचंद्रसरोवरे ॥ ३० ॥ सु
पार्श्वेमुनिपार्श्वेचसरेमेरामयासह ॥ शीघ्रंचपुनरागत्यजंबूद्वीपंचपुण्यदम् ॥ ३१ ॥ द्वारकांदर्शयामासपर्वतंरैवतेतथा ॥
गोकुलंपुनरागत्यगोपगोकुलसंकुलम् ॥ ३२ ॥ तत्रदृष्ट्वाचभांडीरंपुण्यंवृंदावनंययौ ॥ श्रीकृष्णगमनंश्रुत्वायशोदानं
दएवच ॥ ३३ ॥ गोपीगोप्यश्चवृद्धाश्चाप्यश्रुनेत्रानिराकुलाः ॥ वारणेंद्रंपुरस्कृत्यवेश्यांचनटनर्तकाः ॥ ३४ ॥ पतिपु
त्रवतींसाध्वींब्राह्मणींब्राह्मणंतथा ॥ यथादेवाश्चवन्हिंचदृष्टानंदंचमातरम् ॥ ३५ ॥ आययुर्बालकृष्णश्चराधयासहमा

धवः ॥ मातुःक्रोडमारुरोहप्रहस्यमधुसूदनः ॥ ३६ ॥ नंदंयशोदयासार्द्धंचुचुंबमुखपंकजं ॥ आश्लिष्यभृशमुच्चैश्चसिषे
चनेत्रजैर्जलैः ॥ ३७ ॥ स्वयंचभगवान्कृष्णोयशोदायास्तनंपपौ ॥ तादृशंददृशुःसर्वेयादृशोमथुरांययौ ॥ ३८ ॥ मुरली
हस्तविन्यस्तंरत्नभूषणभूषितं ॥ यथैकादशवर्षीयंशोभितपीतवाससा ॥ ३९ ॥ मयूरपिच्छचूडंचमालतीमाल्यमंडितं ॥
मंदिरेवेषयामासराधयासहमाधवं ॥ ४० ॥ यशोदामंगलंकृत्वाभोजयामासब्राह्मणान् ॥ पूजांचकारगोपीनांमुनीनां
चयथाजनः ॥ ४१ ॥ मणिरत्नंप्रवालंचसुवर्णपरमंतथा ॥ मुक्तामणिक्यहीरंचब्राह्मणेभ्योददौमुदा ॥ ४२ ॥ गजर
त्नंगवांरत्नमश्वरत्नंमनोहरम् ॥ आसनानिचपात्राणिभूषणानितथैवचं ॥ ४३ ॥ धान्यान्यपिचसस्यानिवस्त्राणिच
तथाददौ ॥ अपूर्वंदर्शयामासराधयासहमाधवम् ॥ ४४ ॥ गोपीगणंचमिष्टान्नंसादरेणापिनारद ॥ दुंदुभीन्वादयामा
सकारयामासमंगलम् ॥ देवांश्चभोजयामाससानंदंचमनोहरम् ॥ ४५ ॥ ॥ इतिश्रीब्र०म०श्रीकृष्णज० पंचविंशत्यधि
कशतकोध्यायः ॥ १२५ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ श्रीकृष्णश्चसमाव्हानंगोपांश्चापिचकारसः ॥ भांडीरेवटमूलेचतत्र
स्वयमुवासह ॥ १ ॥ पुरान्नंचददौतस्मैयत्रैवब्राह्मणीगणः ॥ उवासराधिकादेवीवामपार्श्वेहरेरपि ॥ २ ॥ दक्षिणेनंदगो
पश्चयशोदासहितस्तथा ॥ तद्दक्षिणेवृषभानस्तद्वामेसाकलावती ॥ ३ ॥ अन्येगोपाश्चगोप्यश्चबांधवासुहृदस्तथा ॥ ता
नुवाचसगोविंदोयाथार्थ्यंसमयोचितं ॥ ४ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ शृणुनंदप्रवक्ष्यामिसांप्रतंसमयोचितं ॥ सत्यंचप
रमार्थंचपरलोकसुखावहं ॥ ५ ॥ आब्रह्मस्तंभपर्यंतंभ्रमंसर्वंनिशामय ॥ विद्युद्दीप्तिर्जलेरेषायथातोयस्यबुद्बुदम् ॥ ६ ॥
मथुरायांसर्वमुक्तंनावशेषंचकिंचन ॥ यशोदांबोधयामासराधिकाकदलीवने ॥ ७ ॥ तदेवसत्यंपरमंभ्रमध्वांतप्रदीपकं ॥

विहायमिथ्यामायांचस्मरतत्परमंपदम् ॥ ८ ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिहरंहर्षकरंपरम् ॥ शोकसंतापहरणंकर्ममूलनिकृं
तनम् ॥ ९ ॥ मामेवपरमंब्रह्मभगवंतंसनातनम् ॥ ध्यायंध्यायंपुत्रबुद्धिंत्यक्त्वाकालभपरंपदम् ॥ १० ॥ गोलोकंगच्छशी
घ्रंत्वंसार्द्धंगोकुलवासिभिः ॥ आरात्कलेरागमनंकर्ममूलनिकृंतनम् ॥ ११ ॥ स्त्रीपुंसोर्नियमोनास्तिजातीनांचतथैवच ॥
विप्रेसंध्यादिकंनास्तिचिन्हंयज्ञोपवीतकम् ॥ १२ ॥ यज्ञसूत्रंचतिलकंशेषंलुप्तंसुनिश्चितम् ॥ दिवाव्यवायनिरतंविरतं
धर्मकर्मणि ॥ १३ ॥ यज्ञानांचव्रतानांचतपसांलुप्तमेवच ॥ केदारकन्याशापेनधर्मोनास्त्येवकेवलम् ॥ १४ ॥ स्वच्छंद
गामिनीस्त्रीणांपतिश्चसततंवशे ॥ ताडयेत्सततंतंचभर्त्सयेच्चदिवानिशम् ॥ १५॥ प्राधान्यंस्त्रीकुटुंबानांस्त्रीणांचसत
तंव्रज ॥ स्वामीचभक्तस्तासांचपराभूतोनिरंतरम् ॥ १६ ॥ कलौचयोषितःसर्वाजारसेवासुतत्पराः ॥ शतपुत्रसमस्नेह
स्तासांजारेभविष्यति ॥ १७ ॥ ददातितस्मैभक्ष्यंचयथाभृत्यायकोपतः ॥ सस्मितासकटाक्षासाम्रतदृष्ट्यानिरंतरं ॥१८॥
जारंपश्यतिकामेनविषदृष्ट्यापतिंसदा ॥ सततंगौरवंतासांस्नेहंचजारबांधवे ॥ १९ ॥ पत्यौकरप्रहारंचनित्यंनित्यंक
रोतिच ॥ मिष्टान्नंश्रद्धयाभक्त्याजारायप्रददातिच ॥ २० ॥ वेषयुक्ताचसततंजारसेवनतत्परा ॥ प्राणाबंधुर्गतिश्चात्मा
कलौजारश्चयोषिताम् ॥ २१ ॥ लुप्ताचातिथिसेवाचप्रलुप्तंविष्णुसेवनं ॥ पितॄणामर्चनंचैवदेवानांचतथैवच ॥ २२ ॥ वि
ष्णुवैष्णवयोर्द्वेषीसततंचनरोभवेत् ॥ वाममंत्रोपासकाश्चचतुर्वर्णाश्चतत्पराः ॥ २३ ॥ शालग्रामंचतुलसींकुशंगंगोदकंत
था ॥ नस्पृशेन्मानवोधूर्तोम्लेच्छाचाररतःसदा ॥ २४ ॥ कारणंकारणानांचसर्वेषांसर्वबीजकम् ॥ सुखदंमोक्षदंशश्वद्दा
तारंसर्वसंपदाम् ॥ २५ ॥ त्यक्त्वामांपरयाभक्त्याक्षुद्रसंपत्प्रदायिनम् ॥ वेदनिंदांवाममंत्रंजपेद्विप्रश्चमायया ॥ २६ ॥ स

नातनीविष्णुमायावंचितंतंकरिष्यति ॥ ममाज्ञयाभगवतीजगतांचदुरत्यया ॥ २७॥ कलेर्दशसहस्राणिमदर्चाभुविति
ष्ठति ॥ तदर्धानिचवर्षाणांगंगाभुवनपावनी ॥ २८ ॥ तुलसीविष्णुभक्ताश्चयावद्गंगाचकीर्तनम् ॥ पुराणानिचस्वल्पानि
तावदेवमहीतले ॥ २९ ॥ ममचोत्कीर्तनंनास्तिएतदंतेकलौव्रज ॥ एकवर्णाभविष्यंतिकिराताबलिनःशठाः ॥ ३० ॥ पि
त्रोःसेवागुरोःसेवासेवाचदेवविप्रयोः ॥ विवर्जितानराःसर्वेचातिथीनांतथैवच ॥ ३१ ॥ सस्यहीनाभवेत्पृथ्वीसाचावृष्ट्या
निरंतरम् ॥ फलहीनोपिवृक्षश्चजलहीनासरित्तथा ॥ ३२ ॥ वेदहीनोब्राह्मणश्चबलहीनश्चभूपतिः ॥ जातिहीनजनाःसर्वे
म्लेच्छोभूपोभविष्यति ॥ ३३ ॥ भृत्यवत्ताडयेत्तातंपुत्रःशिष्यस्तथागुरुं ॥ कांतंचताडयेत्कांतालुब्धकुर्कुटवद्गृही ॥ ३४ ॥
नश्यंतिसकलालोकाःकलौशेषेचपापिनः ॥ सूर्याणामातपात्केचिज्जलौघेनापिकेनच ॥ हेवैश्येंद्रसतिकलौननश्यतिवसुं
धरा ॥ पुनःसृष्टिर्भवेत्सत्यंसत्यबीजंनिरंतरम् ॥ ३६ ॥ एतस्मिन्नंतरेविप्ररथमेवमनोहरम् ॥ चतुर्योजनविस्तीर्णमूर्ध्वेच
पंचयोजनम् ॥ ३७ ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशंरत्नेंद्रसारनिर्मितम् ॥ आम्लानपारिजातानांमालाजालविराजितम् ॥ ३८ ॥
मणीनांकौस्तुभानांचभूषणेनविभूषितम् ॥ अमूल्यरत्नकलशंहीरहारविलंबितम् ॥ ३९ ॥ मनोहरैःपरिष्वक्तंसहस्रकोटि
मंदिरैः ॥ सहस्रद्वयचक्रंचसहस्रद्वयघोटकम् ॥ ४० ॥ सूक्ष्मवस्त्राच्छादितंचगोपीकोटीभिरावृतम् ॥ गोलोकादागतंतू
र्णंददृशुःसहसाव्रजे ॥ ४१ ॥ कृष्णाज्ञयातमारुह्यययुर्गोलोकमुत्तमम् ॥ राधाकलावतीदेवीधन्याचायोनिसंभवा ॥ ४२ ॥
गोलोकादागतागोप्यश्चायोनिसंभवाश्चताः ॥ श्रुतिपत्न्यश्चताःसर्वाःस्वशरीरेणनारद ॥ ४३ ॥ सर्वेत्यक्त्काशरीराणिनश्व
राणिमुनिश्चितं ॥ गोलोकंचययौराधासार्धंगोकुलवासिभिः ॥ ४४ ॥ ददर्शविरजातीरंनानारत्नविभूषितम् ॥ तदुत्तीर्यच

यौविप्रशतशृंगंचपर्वतं ॥ ४५ ॥ नानामणिगणाकीर्णंरासमंडलमंडितम् ॥ ततोययौकियद्दूरंपुण्यंवृंदावनंवनम् ॥ ४६ ॥ साददर्शाक्षयवटमूर्ध्वैस्त्रिशतयोजनम् ॥ शतयोजनविस्तीर्णशाखाकोटिसमावृतम् ॥ ४७ ॥ रक्तवर्णैःफलौघैश्चस्थूलैरपिविभूषितम् ॥ गोपीकोटिसहस्रैश्चसार्द्धंवृंदामनोहरा ॥ ४८ ॥ अनुव्रजंसादरंचसस्मितासासमाययौ ॥ अवरुह्यरथात्तूर्णंराधांसाप्रणनामच ॥ ४९ ॥ रासेश्वरींतांसंभाष्यप्रविवेशस्वमालयम् ॥ रत्नसिंहासनेरम्येहीरहारसमन्वितम् ॥ ॥ ५० ॥ वृंदातांवासयामासपादसेवनतत्परा ॥ सप्तभिश्चसखीभिश्चसेविताश्वेतचामरैः ॥ ५१ ॥ आययुर्गोपिकाःसर्वाद्रष्टुंतांपरमेश्वरीम् ॥ नंदादिकंप्रकल्प्यैतद्राधावासंपृथक्पृथक् ॥ ५२ ॥ परमानंदरूपासापरमानंदपूर्वकम् ॥ स्ववेश्मनिमहारम्येप्रतस्थेगोपिकासह ॥ ५३ ॥ इतिश्रीब्र० म० श्रीकृज० षड्विंशत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १२६ ॥ श्रीनारायणउ० श्रीकृष्णोभगवांस्तत्रपरिपूर्णतमःप्रभुः ॥ दृष्ट्वासालोक्यमोक्षंचसद्योगोकुलवासिनाम् ॥ १ ॥ उवासपंचभिर्गोपैर्भांडीरेवटमूलके ॥ ददर्शगोकुलंसर्वंगोकुलंव्याकुलंतथा ॥ २ ॥ अरक्षकंचव्यस्तंचशून्यंवृंदावनंवनं ॥ योगेनामृतवृष्ट्याचकृपयाचकृपानिधिः ॥ ३ ॥ गोपीभिश्चतथागोपैःपरिपूर्णंचकारसः ॥ तथावृंदावनंचैवसुरम्यंचमनोहरम् ॥ ४ ॥ गोकुलस्थांश्चगोपांश्चसमाश्वासंचकारसः ॥ उवाचमधुरंवाक्यंहितंनीतंचदुर्लभम् ॥ ५ ॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ हेगोपगणहेबंधोसुखंतिष्ठनस्थिरोभव ॥ रमणंप्रिययासार्धंसुरम्यंरासमंडलम् ॥ ६ ॥ तावत्प्रभृतिकृष्णस्यपुण्येवृंदावनेवने ॥ अधिष्ठानंचसततंयावच्चंद्रदिवाकरौ ॥ ७ ॥ तथाजगामभांडीरंविधाताजगतामपि ॥ स्वयंशेषश्चधर्मश्चभवान्याचभवःस्वयम् ॥ ॥ ८ ॥ सूर्यश्चापिमहेंद्रश्चचंद्रश्चापिहुताशनः ॥ कुबेरोवरुणश्चैवपवनश्चयमस्तथा ॥ ९ ॥ ईशानश्चापिदेवाश्चवसवोष्टौतथै

वच ॥ सर्वैंग्रहाश्चरुद्राश्चमुनयोमनवस्तथा ॥ १० ॥ त्वरिताश्चाययुःसर्वेंयत्रास्तेभगवान्प्रभुः ॥ प्रणम्यदंडवद्भूमौतमु
वाचविधिःस्वयम् ॥ ११ ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ परिपूर्णतमब्रह्मस्वरूपनित्यविग्रह ॥ ज्योतिःस्वरूपपरमनमोस्तुप्रकृ
तेःपर ॥ १२ ॥ सुनिर्लिप्तनिराकारसाकारध्यानहेतुना ॥ स्वेच्छामयपरंधामपरमात्मन्नमोस्तुते ॥ १३ ॥ सर्वकार्यस्वरू
पेशकारणानांचकारण ॥ ब्रह्मेशशेषदेवेशसर्वेशतेनमोनमः ॥ १४ ॥ सरस्वतीशपद्मेशपार्वतीशपरात्पर ॥ हेसावित्रीशरा
धेशरासेश्वरनमोस्तुते ॥ १५ ॥ सर्वेषामादिभूतस्त्वंसर्वःसर्वेश्वरस्तथा ॥ सर्वपाताचसंहर्तासृष्टिरूपनमोस्तुते ॥ १६ ॥
त्वत्पादपद्मरजसाधन्यापूतावसुंधरा ॥ शून्यरूपात्वयिगतेहेनाथपरमंपदम् ॥ १७॥ यत्पंचविंशत्यधिकंवर्षाणांशत
कंगतम् ॥ त्यक्त्वेमांस्वपदंयासिरुदंतींविरहातुराम् ॥ १८ ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ ब्रह्मणाप्रार्थितस्त्वंचसमागत्य
वसुंधराम् ॥ भूभारहरणंकृत्वाप्रयासिस्वपदंविभो ॥ १९ ॥ त्रैलोक्येपृथिवीधन्यासद्यःपूतापदांकिता ॥ वयंचमुनयो
धन्याःसाक्षाद्दृष्ट्वापदांबुजम् ॥ २० ॥ ध्यानासाध्योदुराराध्योमुनीनामूर्ध्वरेतसाम् ॥ अस्माकमनघश्चेशःसोधुनाचाक्षु
षोभुवि ॥ २१ ॥ वासुःसर्वनिवासश्चविश्वानियस्यलोमसु ॥ देवस्तस्यमहाविष्णोर्वासुदेवोमहीतले ॥ २२ ॥ सुचिरंतप
सालब्धंसिद्धेंद्राणांसुदुर्लभम् ॥ यत्पादपद्ममतुलंचाक्षुषंसर्वजीविनाम् ॥ २३ ॥ ॥ अनंतउवाच ॥ ॥ त्वमनंतोहिभग
वान्नाहमेवकलांशकः ॥ विश्वैकस्थेक्षुद्रकूर्मेमशकोहंगजेयथा ॥ २४ ॥ असंख्यशेषाःकूर्माश्चब्रह्मविष्णुशिवात्मकाः ॥
असंख्यानिचविश्वानितेषामीशःस्वयंभवान् ॥ २५ ॥ अस्माकमीदृशंनाथसुदिनंकभविष्यति ॥ स्वप्नादृष्टश्चयश्चेशःस
दृष्टःसर्वजीविनाम् ॥ २६ ॥ नाथप्रयासिगोलोकंपूतांकृत्वावसुंधराम् ॥ तामनाथांरुदंतींचनिमग्नांशोकसागरे ॥ २७ ॥

॥ देवाऊचुः ॥ ॥ वेदास्तोतुंनशक्तायंब्रह्मेशानादयस्तथा ॥ तमेवस्तवनंकिंवावयंकुर्मोनमोस्तुते ॥ २८ ॥ इत्येवमुक्त्का
देवास्तेप्रययुर्द्वारकांपुरीम् ॥ तत्रस्थंभगवंतंचद्रष्टुंशीघ्रंमुदान्विताः ॥ २९ ॥ अथतेषांचगोपालाययुर्गोलोकमुत्तमम् ॥
पृथिवीकंपिताभीताचलंतःसप्तसागराः ॥ ३० ॥ हतश्रियंद्वारकांचत्यक्त्काचब्रह्मशापतः ॥ मूर्तिंकदंबमूलस्थांविवेशरा
धिकेश्वरः ॥ ३१ ॥ तेसर्वेचैरकायुद्धेनिपेतुर्यादवास्तथा ॥ चितामारुह्यदेव्यश्चप्रययौस्वामिभिःसह ॥ ३२ ॥ अर्जुनः
स्वपुरंगत्वातमुवाचयुधिष्ठिरम् ॥ सराजाभ्रातृभिःसार्धंययौस्वर्गंचभार्यया ॥ ३३ ॥ दृष्ट्वाकदंबमूलस्थंतिष्ठंतंपरमेश्व
रम् ॥ देवाब्रह्मादयस्तेचप्रणेमुर्भक्तिपूर्वकम् ॥ ३४ ॥ तुष्टुवुःपरमात्मानंदेवंनारायणंप्रभुम् ॥ श्यामंकिशोरवयसंभूषितं
रत्नभूषणैः ॥ ३५ ॥ वन्हिशुद्धांशुकाधानंशोभितंवनमालया ॥ अतीवसुंदरंशांतंलक्ष्मीकांतंमनोहरम् ॥ ३६ ॥ व्याधास्त्र
संयुतंपादपद्मंपद्मादिवंदितम् ॥ दृष्ट्वाब्रह्मादिदेवांस्तानभयंसस्मितंददौ ॥ ३७ ॥ पृथिवींतांसमाश्वास्यरुदंतींप्रेमविव्ह
लाम् ॥ व्याधंप्रस्थापयामासपरंस्वपदमुत्तमम् ॥ ३८ ॥ बलस्यतेजःशेषेचविवेशपरमाद्भुतम् ॥ प्रद्युम्नस्यचकामैकेवा
निरुद्धस्यब्रह्मणि ॥ ३९ ॥ अयोनिसंभवादेवीमहालक्ष्मीश्चरुक्मिणी ॥ वैकुंठंप्रययौसाक्षात्स्वशरीरेणनारद ॥ ४० ॥
सत्यभामापृथिव्यांचविवेशकमलालया ॥ स्वयंजांबवतीदेवीपार्वत्यांविश्वमातरि ॥ ४१ ॥ यायादेव्यश्चयासांचाप्यं
शरूपाश्चभूतले ॥ तस्यांतस्यांप्रविविशुस्ताएवचपृथक्पृथक् ॥ ४२ ॥ सांबस्यतेजस्कंदेचविवेशपरमाद्भुतम् ॥ कश्यपे
वसुदेवश्चाप्यदित्यांदेवकीतथा ॥ ४३ ॥ रुक्मिणीमंदिरंत्यक्त्कासमस्तांद्वारकांपुरीम् ॥ सजग्राहसमुद्रश्चप्रफुल्लवदनेक्ष
णः ॥ ४४ ॥ लवणोदरःसमागत्यतुष्टावपुरुषोत्तमम् ॥ रुरोदतद्वियोगेनसाश्रुनेत्रश्चविव्हलः ॥ ४५ ॥ गंगासरस्वतीपद्मावा

तीचयमुनातथा ॥ गोदावरीस्वर्णरेखाकावेरीनर्मदामुने ॥ ४६ ॥ शरावतीबाहुदाचकृतमालाचपुण्यदा ॥ समाययुश्च
ताःसर्वाःप्रणेमुःपरमेश्वरं ॥ ४७ ॥ उवाचजान्हवीदेवीरुदंतीपरमेश्वरं ॥ साश्रुनेत्रातिदीनासाविरहज्वरकातरा ॥ ४८ ॥
॥ भागीरथ्युवाच ॥ हेनाथरमणश्रेष्ठयासिगोलोकमुत्तमम् ॥ अस्माकंकागतिश्चात्रभविष्यंतिकलौयुगे ॥ ४९ ॥
श्रीभगवानुवाच ॥ कलेःपंचसहस्राणिवर्षाणितिष्ठभूतले ॥ पापानिपापिनोयानितुभ्यंदास्यंतिस्नानतः ॥ ५० ॥ मन्मं
त्रोपासकस्पर्शाद्भस्मीभूतानितत्क्षणात् ॥ भविष्यंतिदर्शनाच्चस्नानादेवहिजान्हवि ॥ ५१ ॥ हरेर्नामानियत्रैवपुराणानि
भवंतिहि ॥ तत्रगत्वासावधानमाभिःसार्द्धंचश्रोष्यसि ॥ ५२ ॥ पुराणश्रवणाच्चैवहरेर्नामानुकीर्तनात् ॥ भस्मीभूतानिपा
पानिब्रह्महत्यादिकानिच ॥ ५३ ॥ भस्मीभूतानितान्येववैष्णवालिंगेनच ॥ तृणानिशुष्ककाष्ठानिदहंतिपावकोयथा
॥ ५४ ॥ तथापिवैष्णवालोकेपापानिपापिनामपि ॥ पृथिव्यांयानितीर्थानिपुण्यान्यपिचजान्हवि ॥ ५५ ॥ मद्भक्तानांश
रीरेषुसंतिपूतेषुसंततम् ॥ मद्भक्तपादरजसासद्यःपूतावसुंधरा ॥ ५६ ॥ सद्यःपूतानितीर्थानिसद्यःपूतंजगत्तथा ॥ मन्मंत्रो
पासकाविप्रायेमदुच्छिष्टभोजिनः ॥ ५७ ॥ मामेवनित्यंध्यायंतेतेमत्प्राणाधिकाःप्रियाः ॥ तदुपस्पर्शमात्रेण पूतोवायु
श्चपावकः ॥ ५८ ॥ कलेर्दशसहस्राणिमद्भक्ताःसंतिभूतले ॥ एकवर्णाभविष्यंतिमद्भक्तेषुगतेषुच ॥ ५९ ॥ मद्भक्तशून्यापृ
थिवीकलिग्रस्ताभविष्यति ॥ एतस्मिन्नंतरेतत्रकृष्णदेहाद्विनिर्गतः ॥ ६० ॥ चतुर्भुजश्चपुरुषःशतचंद्रसमप्रभः ॥ शंख
चक्रगदापद्मधरश्रीवत्सलांछनः ॥ ६१ ॥ सुंदरंरथमारुह्यक्षीरोदंसजगामह ॥ सिंधुकन्याचप्रययौस्वयंमूर्तिमतीसती ॥
॥ ६२ ॥ श्रीकृष्णमनसाजातामर्त्यलक्ष्मीर्मनोहरा ॥ श्वेतद्वीपंगतेविष्णौजगत्पालनकर्तरि ॥ ६३ ॥ शुद्धसत्वस्वरूपेचद्वि

धारूपोबभूवह ॥ दक्षिणांगश्चद्विभुजोगोपबालकरूपकः ॥ ६४ ॥ नवीनजलदश्यामःशोभितःपीतवाससा ॥ श्रीवंशवदनः
श्रीमान्सस्मितःपद्मलोचनः ॥ ६५ ॥ शतकोटींदुसौंदर्यःशतकोटिस्मरप्रभाम् ॥ दधानःपरमानंदःपरिपूर्णतमःप्रभुः ॥ ६६ ॥
परंधामपरब्रह्मस्वरूपोनिर्गुणःस्वयं ॥ परमात्माचसर्वेषांभक्तानुग्रहविग्रहः ॥ ६७ ॥ नित्यदेहीचभगवानीश्वरःप्रकृतेःप
रः ॥ योगिनोयंविदंत्येवंज्योतीरूपंसनातनम् ॥ ६८ ॥ ज्योतिरभ्यंतरेनित्यरूपंभक्त्याविदंतियम् ॥ वेदावदंतिसत्यंयं
नित्यमाद्यंविचक्षणाः ॥ ६९ ॥ यंवदंतिसुराःसर्वेपरंस्वेच्छामयंप्रभुम् ॥ सिद्धेंद्रमुनयःसर्वेसर्वरूपंवदंतियं ॥ ७० ॥ यम
निर्वचनीयंचयोगींद्रःशंकरोवदेत् ॥ स्वयंविधाताप्रवदेत्कारणानांचकारणम् ॥ ७१ ॥ शेषोवदेदनंतंयंनवधारूपमीश्वर
म् ॥ धर्माणामेवषण्णांचषड्विधंरूपमीप्सितम् ॥ ७२ ॥ वैष्णवानामेकरूपंवेदानामेकमेवच ॥ पुराणानामेकरूपंतस्मान्नव
विधंस्मृतम् ॥ ७३ ॥ न्यायोनिर्वचनीयंचयंमतंशंकरोवदेतम् ॥ नित्यंवैशेषिकाश्चायंतंवदंतिविचक्षणाः ॥ ७४ ॥ सांख्यो
वदतितंदेवंज्योतीरूपंसनातनम् ॥ ममांशःसर्वरूपंचवेदांतःसर्वकारणम् ॥ ७५ ॥ पातंजलोप्यनंतंचवेदाःसत्यस्वरूपकं ॥
स्वेच्छामयंपुराणंचभक्ताश्चनित्यविग्रहम् ॥ ७६ ॥ सोयंगोलोकनाथश्चराधेशोनंदनंदनः ॥ गोकुलेगोपवेषश्चपुण्येवृंदा
वनेवने ॥ ७७ ॥ चतुर्भुजश्चवैकुंठेमहालक्ष्मीपतिःस्वयम् ॥ नारायणश्चभगवान्यन्नाममुक्तिकारणम् ॥ ७८ ॥ सकृन्ना
रायणेत्युक्त्वापुमान्कल्पशतत्रयम् ॥ गंगादिसर्वतीर्थेषुस्नातोभवतिनारद ॥ ७९ ॥ सुनंदनंदकुमुदैःपार्षदैःपरिवारितः ॥
शंखचक्रगदापद्मधरःश्रीवत्सलांछनः ॥ ८० ॥ कौस्तुभेनमणींद्रेणभूषितोवनमालया ॥ वेदैःस्तुतश्चयानेनवैकुंठंस्वपदं
ययौ ॥ ८१ ॥ गतेवैकुंठनाथेचराधेशश्चस्वयंप्रभुः चकारवंशीशब्दंचत्रैलोक्यमोहनंपरम् ॥ ८२ ॥ मूर्छांप्रापुर्देवगणा

मुनयश्चापिनारद ॥ अचेतनाबभूवुश्चमाययापार्वतींविना ॥ ८३ ॥ उवाचपार्वतीदेवीभगवंतंसनातनम् ॥ विष्णुमायाभगवतीसर्वरूपासनातनी ॥ ८४ ॥ परब्रह्मस्वरूपायापरमात्मस्वरूपिणी ॥ सगुणानिर्गुणासाचपरास्वेच्छामयीसती ॥ ॥ ८५ ॥ ॥ पार्वत्युवाच ॥ ॥ एकाहंराधिकारूपागोलोकेरासमंडले ॥ रासशून्यंचगोलोकंपरिपूर्णंकुरुप्रभो ॥ ८६ ॥ गच्छत्वंरथमारुह्यमुक्तामाणिक्यभूषितम् ॥ परिपूर्णतमाहंचतववक्षस्थलस्थिता ॥ ८७ ॥ तवाज्ञयामहालक्ष्मीरहंवैकुंठगामिनी ॥ सरस्वतीचतत्रैववामेपार्श्वेहरेरपि ॥ ८८ ॥ तवाहंमानसाजातासिंधुकन्यातवाज्ञया ॥ सावित्रीवेदमाताहंकलयाविधिसन्निधौ ॥ ८९ ॥ तेजःसुसर्वदेवानांपुरासत्येतवाज्ञया ॥ अधिष्ठानंकृतंतत्रधृतंदेव्याशरीरकम् ॥ ९० ॥ शुंभादयश्चदैत्याश्चनिहताश्चावलीलया ॥ दुर्गंनिहत्यदुर्गाहंत्रिपुरात्रिपुरेवधे ॥ ९१ ॥ निहत्यरक्तबीजंचरक्तबीजविनाशिनी ॥ तवाज्ञयादक्षकन्यासतीसत्यस्वरूपिणी ॥ ९२ ॥ योगेनत्यक्त्कादेहंचशैलजाहंतवाज्ञया ॥ त्वयादत्वाशंकरायगोलोकेरासमंडले ॥ ९३ ॥ विष्णुभक्तिरतातेनविष्णुमायाचवैष्णवी ॥ नारायणस्यमायाहंतेननारायणीस्मृता ॥ ९४ ॥ कृष्णप्राणाधिकाहंचप्राणाधिष्ठातृदेवता ॥ महाविष्णोश्चवासोश्चजननीराधिकास्वयम् ॥ ९५ ॥ तवाज्ञयापंचधाहंपंचप्रकृतिरूपिणी ॥ कलाकलांशयाहंचवेदपत्न्योगृहेगृहे ॥ ९६ ॥ शीघ्रंगच्छमहाभागतत्राहंविरहातुरा ॥ गोपीभिःसहितावासंभ्रमंतीपरितःसदा ॥ ९७ ॥ पार्वतीवचनंश्रुत्वाप्रहस्यरसिकेश्वरः ॥ रत्नयानंसमारुह्ययौगोलोकमुत्तमम् ॥ ९८ ॥ पार्वतीबोधयामासस्वयंदेवगणंतथा ॥ मायावंशीरवाच्छिन्नंविष्णुमायासनातनी ॥ ९९ ॥ कृत्वातेहरिशब्दंचस्वगृहंविस्मयंययुः ॥ शिवेनसार्धंदुर्गासाप्रहृष्टास्वपुरंययौ ॥ १०० ॥ अथकृष्णंसमायांतंराधागोपीगणैःसह ॥ अनुव्रजंययौहृ

ष्टासर्वज्ञाप्राणवल्लभम् ॥ १ ॥ दृष्ट्वासमीपमायांतमवरुह्यरथात्सती ॥ प्रणनामजगन्नाथंशिरसासखिभिःसह ॥ २ ॥ गोपागोप्यश्चमुदिताःप्रफुल्लवदनेक्षणाः ॥ दुंदुभिंवादयामासुरीश्वरागमनोत्सुकाः ॥ ३ ॥ विरजांचसमुत्तीर्यदृष्ट्वाराधांजगत्पतिः ॥ अवरुह्यरथात्तूर्णंगृहीत्वाराधिकाकरम् ॥ ४ ॥ शतशृंगेचबभ्रामसुरम्यंरासमंडलम् ॥ दृष्ट्वाक्षयवटंपुण्यंपुण्यंवृंदावनंवनम् ॥ ५ ॥ तुलसीकाननंदृष्ट्वाप्रययौमालतीवनम् ॥ वामेकृत्वाकुंदवनंमाधवीकाननंतथा ॥ ६ ॥ चकारदक्षिणेकृष्णश्चंपकारण्यमीप्सितम् ॥ चकारपश्चात्तूर्णंचचारुचंदनकाननम् ॥ ७ ॥ ददर्शपुरतोरम्यंराधिकाभवनंपरम् ॥ उवासराधयासार्धंरत्नसिंहासनेवरे ॥ ८ ॥ सकर्पूरंचतांबूलंबुभुजेवासितंजलम् ॥ सुष्वापपुष्पतल्पेचसुगंधिचंदनार्चिते ॥ ९ ॥ सरेमेरामयासार्धंनिमग्नोरससागरे ॥ इत्येवंकथितंसर्वंधर्मवक्त्राच्चयच्छ्रुतम् ॥ ११० ॥ गोलोकारोहणंरम्यंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ १११ ॥ ॥ इतिश्रीब्रह्मवैवर्ते महापुराणे श्रीकृष्णजन्मखंडे गोलोकारोहणंनामसप्तविंशत्यधिकशतकोऽध्यायः ॥ १२७ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ॥ सर्वंश्रुतंमहाभागनावशेषमभीप्सितम् ॥ किमपूर्वंपुराणंचब्रह्मवैवर्तमिष्टदम् ॥ १ ॥ अधुनाकिंकरिष्यामितन्मांब्रूहिजगद्गुरो ॥ आज्ञांकुरुतपस्यांचकर्तुंयामिहिमालयम् ॥ २ ॥ ॥ श्रीनारायणउवाच ॥ ॥ उपबर्हणगंधर्वःपंचाशत्कामिनीपतिः ॥ जन्मांतरेभवानासीदधुनाब्रह्मपुत्रक ॥ ३ ॥ तास्वेकाचसतीरम्यातपसाशंकरंपरम् ॥ अराध्यचवरंलेभेवांछितंनारदंपतिम् ॥ ४ ॥ साचसृंजयकन्याचस्वर्णवीच्छासहोदरा ॥ तांविवाहंकुरुष्वेतिशंकराज्ञाकथंवृथा ॥ ५ ॥ सुंदरींसुंदरीष्वेवकोमलांकमलाकलाम् ॥ पतिव्रतांमहाभागांरम्यांसुप्रियवादिनीम् ॥ ६ ॥ कामुकींकमनीयांचशश्वत्सुस्थिरयौवनाम् ॥ विधात्रालिखितंकर्मप्राक्तनंकेनवार्यते ॥ ७ ॥ नाभु

कांक्षीयतेकर्मकल्पकोटिशतैरपि ॥ अवश्यमेवभोक्तव्यंकृतंकर्मशुभाशुभम् ॥ ८ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ नारायणवचः श्रुत्वाहृदयेनविदूयता ॥ प्रणम्यप्रययौशीघ्रंनारदःसृंजयालयम् ॥ ९ ॥ ॥ शौनकउवाच ॥ ॥ अहोसूतमहाभागश्रुतं किंपरमाद्भुतम् ॥ किमपूर्वंरहस्यंचसरसंचपुरातनम् ॥ १० ॥ अधुनाश्रोतुमिच्छामिविवाहंनारदस्यच ॥ अतींद्रियस्य चमुनेर्ब्रह्मपुत्रस्यसांप्रतम् ॥ ११ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ नारदोमूढरूपश्चदृष्ट्वासृंजयकन्यकाम् ॥ तपस्विनींमहाभागां विष्णुव्रतपरायणाम् ॥ १२ ॥ ययौब्रह्मसभांरम्यांसर्वदेवैःसमावृताम् ॥ प्रणम्यपितरंशांतःसर्वंतत्वमुवाचतम् ॥ १३ ॥ ब्रह्माप्रहृष्टवदनःश्रुत्वावार्तांशुभावहाम् ॥ तपस्विनंचपुत्रंचसंभाष्यजगतांपतिः ॥ १४ ॥ रत्ननिर्माणयानेनसार्धंदेवैःशु भेक्षणे ॥ पुत्रंकृत्वाचपुरतोययौसृंजयमंदिरम् ॥ १५ ॥ तच्छ्रुत्वासृंजयोराजारत्नभूषणभूषिताम् ॥ गृहीत्वाकन्यकां रम्यांनारदायददौमुदा ॥ १६ ॥ सर्वस्वंदक्षिणांदत्वामणिमुक्तादिकंतथा ॥ पुटांजलियुतोभूत्वापरिहारंचकारसः ॥ १७॥ कन्यांसमर्प्यब्रह्माणंराजाचयोगिनांवरः ॥ रुरोदभृशमुच्चैश्चवत्सेवत्सइतीरितम् ॥ १८ ॥ क्वयासित्यक्त्वामद्गेहंशून्यं कमललोचने ॥ अहंयामिवनंघोरंत्वांत्यक्त्वाजीवितोमृतः ॥ १९ ॥ प्रणम्यपितरंकन्यारुदंतंमातरंतथा ॥ रुदंतींतांरुदं तीसाप्यारुरोहरथंविधेः ॥ २० ॥ गृहीत्वाचसभार्यंचपुत्रंधातामुदान्वितः ॥ प्रययौब्रह्मलोकंचदेवैर्देवैर्मुनिभिःसह ॥२१॥ ब्राह्मणान्भोजयामाससांगेमंगलकर्मणि ॥ देवानपिचसिद्धांश्चवादयामासदुंदुभिम् ॥ २२ ॥ नारदस्तुमुनिश्रेष्ठोराधि तःपुण्यकर्मणा ॥ यस्ययत्प्राक्तनंविप्रदुर्लंघ्यंकेनवार्यते ॥ २३ ॥ सुरम्येपुष्पतल्पेचसुगंधिचदनार्चिते ॥ सरेमेरामया सार्धंबुबुधेनदिवानिशम् ॥ २४ ॥ एवंकृत्वाविवाहंचविरतोमुनिसत्तमः ॥ उवासब्रह्मलोकेषुवटमूलेमनोहरे ॥ २५ ॥ त

त्राजगामनग्नश्चप्रज्वलन्ब्रह्मतेजसा ॥ सनत्कुमारोभगवान्साक्षाच्चबालकोयथा ॥ २६ ॥ सृष्टेःपूर्वंश्चवयसायथैवपंच
हायनः ॥ अचूडोऽनुपनीतश्चवेदसंध्याविहीनकः ॥ २१ ॥ कृष्णेतिमंत्रंजपतियस्यनारायणोगुरुः ॥ अनंतकालकल्पंच
भ्रातृभिश्चत्रिभिःसह ॥ २८ ॥ वैष्णवानामग्रणीशोज्ञानिनांचगुरोर्गुरुः ॥ आराद्दृष्ट्वानारदस्तंभ्रातरंचसतांवरम् ॥२९॥
सहसाशिरसाभूमौदंडवत्प्रणनामतम् ॥ उवाचनारदंबालःप्रहस्यपरमार्थकम् ॥ ३० ॥ ॥ सनत्कुमारउवाच ॥ ॥ अये
भ्रातःकिंकरोषिकुशलंयुवतीपते ॥ स्त्रीपुंसोर्वर्द्धतेप्रेमनित्यंतन्नित्यनूतनम् ॥ ३१ ॥ अर्गलंज्ञानमार्गस्यभक्तिद्वारकपा
टकम् ॥ मोक्षमार्गव्यवहितंचिरंबंधनकारणम् ॥ ३२ ॥ पीयूषबुद्ध्यागरलंभुंक्तेपापीनराधमः ॥ परंनारायणंत्यक्त्वाय
स्यास्तेविषयेमनः ॥ ३३ ॥ सवंचितोमाययाचामृतंत्यक्त्वाविषंभजेत् ॥ सर्वेषांकामभोगोस्तिकर्मिणामीश्वरंविना ॥
॥ ३४ ॥ वयंविधातुःपुत्राश्चसाबुद्धिरितिदेहिनाम् ॥ यदितेनास्तिभोगश्चकथंगंधर्वजन्मच ॥ ३५ ॥ कथंदासीसुतस्त्वंच
मुक्तश्चभक्तसंगतः ॥ निर्गच्छतपसेभ्रातस्त्यजमायामयींप्रियाम् ॥ ३६ ॥ सुपुण्येभारतेवर्षेतपसाभजमाधवम् ॥ स्थि
तोनारायणेस्वेशेपरेस्वपददातरि ॥ ३७ ॥ विषयीविषयांधश्चवंचितोमाययाध्रुवम् ॥ गृहाणममंत्रंचकृष्णइत्यक्षरद्वयं
॥ ३८ ॥ सर्वेषामेवमंत्राणांसारात्सारंपरात्परम् ॥ सर्वेषुचपुराणेषुवेदेषुचचतुर्षुच ॥ ३९ ॥ धर्मशास्त्रेषुतंत्रेषुनास्त्येवा
स्मात्परोमनुः ॥ नारायणेनदत्तोमेपुष्करेसूर्यपर्वणि ॥ ४० ॥ असंख्यकल्पंजप्त्वाहंभ्रमामिसर्वपूजितः ॥ इत्युक्त्वास्ना
पयित्वातंददौतस्मैपरंमनुम् ॥ ४१ ॥ दिवानिशंसजपतिपूतयामणिमालया ॥ तस्मैशुभाशिषंदत्वामंत्रंचवैष्णवाग्रणीः
॥ ४२ ॥ गोलोकंप्रययौद्रष्टुंभगवंतंसनातनम् ॥ नारदस्तुमनुंप्राप्यसर्वसिद्धिप्रदंवरम् ॥ ४३ ॥ श्रीकृष्णेनिश्चलाभक्तिप्रदं

कर्मनिकृंतनम् ॥ त्यक्त्वामायामयींभार्यांभारतंतपसेययौ ॥ ४४ ॥ कृतमालानदीतीरेददर्शशंकरंपरम् ॥ दृष्ट्वाचसहसामू
र्ध्नाप्रणनामशिवंमुनिः ॥ ४५ ॥ तमुवाचजगन्नाथोभक्तंचभक्तवत्सलः ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ अहोनारददृष्ट्वात्वांप्र
सन्नोहंस्वतेजसा ॥ ४६ ॥ भक्तानांदर्शनंयत्रसुदिनंतच्छरीरिणाम् ॥ अयंहिपरमोलाभोदेहिनांभक्तसंगमः ॥ ४७ ॥ स
स्नातःसर्वतीर्थेषुयोददर्शचवैष्णवम् ॥ अपिप्राप्तोमहामंत्रःसर्वतंत्रसुदुर्लभः ॥ ४८ ॥ मयादत्तोगणेशायस्कंदायस्वात्म
जायच ॥ मह्यंदत्तंचकृष्णेनगोलोकेरासमंडले ॥ ४९ ॥ ब्रह्मणेचापिधर्मायधर्मोनारायणायच ॥ ब्रह्मासनत्कुमारायतु
भ्यंदत्तश्चतेनवै ॥ ५० ॥ मंत्रग्रहणमात्रेणजनोनारायणोभवेत् ॥ विचारणंचनास्त्यत्रकालाकालंशुभाशुभम् ॥ ५१ ॥
पंचलक्षजपेनैवपुरश्चरणमस्यच ॥ ध्यानंचसामवेदोक्तंतेनध्यायेच्चवैष्णवः ॥५२॥ ध्यानंचपापदहनंकर्ममूलनिकृंतनम्
कृष्णंनवघनश्यामंकिशोरंपीतवाससम् ॥ ५३ ॥ शतकोटींदुसौंदर्यंदधानमतुलंपरम् ॥ भूषितंभूषणौघैस्तैरमूल्यरत्ननि
र्मितैः ॥ ५४ ॥ चंदनोक्षितसर्वांगंकौस्तुभेनविराजितम् ॥ मयूरपिच्छचूडंचमालतीमाल्यमंडितम् ॥ ५५ ॥ ईषद्धास्य
प्रसन्नास्यंनित्योपास्यंशिवादिभिः ॥ ध्यानासाध्यंदुराराध्यंनिर्गुणंप्रकृतेःपरम् ॥ ५६ ॥ सर्वेषांपरमात्मानंभक्तानुग्रह
विग्रहम् ॥ वेदानिर्वचनीयंतंवरंसर्वेश्वरंभजे ॥ ५७ ॥ ध्यानेनानेनतंध्यात्वाभगवंतंसनातनम् ॥ भजंतंपरमानंदंसत्यं
नित्यंपरात्परम् ॥ ५८ ॥ इत्युक्त्वास्वपदंशंभुर्जगामपरमेश्वरः ॥ तंप्रणम्यजगन्नाथंनारदस्तपसेययौ ॥ ५९ ॥ नारदः
श्रीहरिंस्मृत्वायोगात्त्यक्त्वाकलेवरम् ॥ विलीनःपादपद्मेचपादपद्मार्चितेहरेः ॥ ६० ॥ ॥ इतिश्रीब्र० श्रीकृ० नारदप्रकर
णंनामाष्टाविंशत्यधिकशतकोऽध्यायः ॥ १२८ ॥ ॥ शौनकउवाच ॥ ॥ अत्यपूर्वमुपाख्यानंश्रुतंपरममद्भुतम् ॥ सुगो

प्यंचसुगोप्यंचरम्यंरम्यंनवंनवम् ॥ १ ॥ किमनिर्वचनीयंचकमनीयंमनोहरम्॥ सुदुर्लभाकथाप्रोक्तापुराणेषुपुरातनी
॥ २ ॥ एवंभूतंचसुदिनंकदास्माकंभविष्यति ॥ तज्जन्मसफलंधन्यंयत्रवैष्णवसंगमः ॥ ३ ॥ गर्भवासोच्छेदनंचकर्ममूल
निकृंतनम् ॥ हरिदास्यप्रदंशुद्धंभक्तानांभक्तिवर्धनम् ॥ ४ ॥ असाधुसंगदुर्बुद्धिपापोन्मूलनकारणम् ॥ गणेशजन्मोपा
ख्यानंपुराणेषुसुदुर्लभम् ॥ ५ ॥ तुलसीराधिकाख्यानंकिमपूर्वंश्रुतंपरम् ॥ नवंयद्यद्गोपनीयंव्यक्तमव्यक्तमीप्सितम् ॥
॥ ६ ॥ सर्वंश्रुतंमहाभागपरिपूर्णमनोरमम् ॥ अधुनाश्रोतुमिच्छामिवन्हेरुत्पत्तिमीप्सिताम् ॥ ७ ॥ स्वर्णस्यचमहाभा
गतन्मेव्याख्यातुमर्हसि ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ सामग्रीकरणंसृष्टेर्जलमेवहुताशनः ॥ ८ ॥ यथैवप्रकृतिर्नित्यामहानेव
तथैवच ॥ यथादिशोमहाकाशोयथैवसृष्टिगोलकम् ॥ ९ ॥ प्रकृतेर्महतश्चस्यादहंकारस्तथैवच ॥ यथैवशब्दस्तन्मात्रंत
थैवचहुताशनः ॥ १० ॥ तथापितत्समुत्पत्तिंकथयामिनिशामय ॥ एकदासृष्टिकालेचब्रह्मानंतमहेश्वराः ॥ ११ ॥ श्वेत
द्वीपंययुःसर्वेद्रष्टुंविष्णुंजगत्पतिम् ॥ परस्परंचसंभाषांकृत्वासिंहासनेषुच ॥ १२ ॥ ऊचुःसर्वेसभामध्येसुरम्येपुरतोवि
भोः ॥ विष्णुगात्रोद्भवास्तत्रकामिन्यःकमलाकलाः ॥ १३ ॥ तत्रनृत्यंतिगायंतिविष्णुगाथाश्चसुस्वरम् ॥ तासांचक
ठिनांश्रोणिंकठिनंस्तनमंडलम् ॥ १४ ॥ सस्मितंमुखपद्मंचदृष्ट्वाब्रह्मासुकामुकः ॥ मनोनिवारणंकर्तुंनशशाकपितामहः
॥ १५ ॥ वीर्यंपपाततच्छादलज्जयावाससाविभुः ॥ तद्वीर्यंवस्त्रसहितंप्रतप्तंकामतापतः ॥ १६ ॥ क्षीरोदेप्रेरयामाससंगीते
विरतेद्विज ॥ जलादुत्थायपुरुषःप्रज्वलन्ब्रह्मतेजसा ॥ १७ ॥ उवासब्रह्मणःक्रोडेलज्जितस्यचसंसदि ॥ एतस्मिन्नंत
रेरुष्टोजलादुत्थायसत्वरः ॥ १८ ॥ प्रणम्यवरुणोदेवान्बालंनेतुंसमुद्यतः ॥ बालोदधारब्रह्माणंबाहुभ्यांचभयाद्रुदन् ॥

॥ १९ ॥ किंचिन्नोवाचजगतांविधातालज्जयाद्विज ॥ बालकस्यकरेधृत्वाचकाराकर्षणंरुषा ॥ २० ॥ वरुणश्चसभाम
ध्येतंचिक्षेपप्रजापतिः ॥ पपातदूरतोदेवोवरुणोदुर्बलस्ततः ॥ २१ ॥ मूर्च्छांसंप्रापमृतवत्कोपदृष्ट्याविधेरहो ॥ चेतनंका
रयामासामृतदृष्ट्याचशंकरः ॥ २२ ॥ संप्राप्यचेतनंतत्रतमुवाचजलेश्वरः ॥ ॥ वरुणउवाच ॥ ॥ बालोजलेसमुद्भूतो
ममपुत्रोयमीप्सितः ॥ २३ ॥ अहंगृहीत्वायास्यामिब्रह्मामांताडयेत्कथम् ॥ ॥ ब्रह्मोवाच ॥ ॥ बालकःशरणापन्नोम
यिविष्णोमहेश्वर ॥ २४ ॥ कथंदास्यामिभीतंचरुदंतंशरणागतम् ॥ शरणागतदीनार्तंयोनरक्षेदपंडितः ॥ २५ ॥ पच्यते
निरयेतावद्यावच्चंद्रदिवाकरौ ॥ उभयोर्वचनंश्रुत्वाप्रहस्यमधुसूदनः ॥ २६ ॥ उवाचतत्रसर्वज्ञःसर्वेशश्चयथोचितम् ॥
॥ श्रीभगवानुवाच ॥ ॥ दृष्ट्वातुकामिनीश्रोणींवीर्यंधातुःपपाततत् ॥ २७ ॥ लज्जयाप्रेरयामासक्षीरोदेनिर्मलेजले ॥
ततोबभूवबालश्चधर्मतोविधिपुत्रकः ॥ २८ ॥ क्षेत्रजश्चसुतःशास्त्रेवरुणस्यापिगौणतः ॥ ॥ श्रीमहादेवउवाच ॥ ॥ योवि
द्यायोनिसंबंधोवेदेषुचनिरूपितः ॥ २९ ॥ शिष्येपुत्रेचसमताचेतिवेदविदोविदुः ॥ मंत्रंददातुवरुणोविद्यांचबालकायच
॥ ३० ॥ पुत्रोविधातुर्वन्हिश्चशिष्यश्चवरुणस्यच ॥ विष्णुर्ददातुबालायदाहिकाशक्तिमुज्ज्वलाम् ॥ ३१ ॥ सर्वदग्धोहुता
शश्चनिर्वाणोवरुणेनच ॥ विष्णुश्चदाहिकांशक्तिंददौतस्मैशिवाज्ञया ॥ ३२ ॥ मंत्रंविद्यांचवरुणोरत्नमालांमनोहराम् ॥
क्रोडेकृत्वाचतंबालंचुचुंबमाययामुरः ॥ ३३ ॥ ब्रह्मणेचददौसाक्षाद्विष्णुशंकरयोरपि ॥ प्रणम्यविष्णुंब्रह्माचययौशं
भुःस्वमंदिरम् ॥ ३४ ॥ अग्न्युत्पत्तिश्चकथितास्वर्णोत्पत्तिंनिशामय ॥ एकदासर्वदेवाश्चसमूषुःस्वर्गसंसदि ॥ ३५ ॥ तत्र
कृत्वाचनित्यंचगायंत्यप्सरसांगणाः ॥ विलोक्यरंभांसुश्रोणींसकामोवन्हिरेवच ॥ ३६ ॥ पपातवीर्यंचच्छादलज्जया

वाससातथा ॥ उत्तस्थौस्वर्णपुंजश्चवस्त्रंक्षिप्त्वाज्वलत्प्रभम् ॥ ३७॥ क्षणेनवर्धयामाससमेरुर्बभूवह ॥ हिरण्यरेतसंव
न्हिंप्रवदंतिमनीषिणः ॥ ३८ ॥ इतितेकथितंसर्वंकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ३९ ॥ ॥ इतिश्रीब्र० वन्हिसुवर्णोत्पत्तिनामोन
त्रिंशत्यधिकशतकोऽध्यायः ॥ १२९ ॥ शौनकउवाच ॥ ॥ श्रुतंसर्वंनावशेषंधर्मेशब्राह्मणंचमाम् ॥ कथयस्वमहाभागपु
राणंपुनरेवहि ॥ १ ॥ एवंविधंपुराणंचजन्मनैवनहिश्रुतं ॥ नदृष्टंनश्रुतंताततादृशंवाचकंतथा ॥ २ ॥ सूतउ० ॥ श्रूयतांभोम
हाभागसावधानंचसंयतं ॥ अध्यायश्रवणेनैवपुराणफलमालभेत् ॥ ३ ॥ ब्रह्मखंडेचकथितंपरंब्रह्मनिरूपणं ॥ तदनिर्व
चनीयंचयेषामपियथागमं ॥ ४ ॥ साकारंचनिराकारंसगुणंनिर्गुणंपृथक् ॥ येषामपियथाशक्तिस्तथैवध्यानमेवच ॥ ५ ॥
गोलोकादेर्वर्णनंचक्रमेणचपृथक्पृथक् ॥ यत्रोपयुक्तोपाख्यानंयद्यत्प्रासंगिकंविभो ॥ ६ ॥ जातीनांनिर्णयश्चैवसंकराणां
तथैवच ॥ यद्यद्विशिष्टोपाख्यानंतत्तत्प्रश्नानुरोधतः ॥ ७ ॥ राधामाधवयोःक्रीडामहाविष्णोःसमुद्भवं ॥ निरूपणंचविश्वेषांस
मासेनद्विजोत्तम ॥ ८ ॥ ब्रह्मनारदयोश्चैवसंवादःपरमार्थतः ॥ विवेकोनारदस्यैवमुनींद्रस्यतथैवच ॥ ९ ॥ आज्ञयाब्रह्मणश्चै
वनरनारायणाश्रमं ॥ गमनंनारदस्यैवतेनसार्धंचदर्शनं ॥ १० ॥ तयोःसंभाषणंचैवनारदाद्यन्निवेदनं ॥ तत्रदेवब्रह्मखंडक्रमे
णोक्तंद्विजोत्तम ॥ ११ ॥ श्रूयतांप्रकृतेःखंडंसुधाखंडसमंमुने ॥ प्रकृतेर्लक्षणंप्रोक्तंप्रकृतीनांचवर्णनं ॥ १२ ॥ उपाख्यानंचता
सांचवर्णनंपूजनादिकं ॥ लक्ष्मीःसरस्वतीदुर्गासावित्रीराधिकातथा ॥ १३ ॥ एतासांचरितंचैवमन्यासांचपृथक्पृथक्
उपाख्यानंमहालक्ष्म्याःसरस्वत्यास्तथैवच ॥ १४ ॥ अपूर्वंराधिकाख्यानंसावित्र्याश्चतथैवच ॥ संवादोयमसावित्र्योः
सत्यवज्जीवदानकम् ॥ १५ ॥ कुंडानांवर्णनंप्रोक्तंतेषांचलक्षणंतथा ॥ जीविकर्मविपाकश्चभोगनिर्णयएवच ॥ १६ ॥

अपूर्वंराधिकाख्यानंपुराणेषुसुगोप्यकम् ॥ सुयज्ञस्यनृपेंद्रस्यचरितंपरमाद्भुतम् ॥ १७ ॥ प्रोक्तंतुलस्युपाख्यानंपर
माद्भुतमेवच ॥ महायुद्धंचसंवादेमहेशशंखचूडयोः ॥ १८ ॥ तुलसीकृष्णसंवादस्तयोःसंभोगएवच ॥ निधनंशंखचूड
स्यश्रीदाम्नःशापमोक्षणम् ॥ १९ ॥ पदप्राप्तिःसुराणांचविपदांखंडनंतथा ॥ जीविनांमोक्षबीजंचगंगोपाख्यानमीप्सि
तम् ॥ २० ॥ तथैवमनसाख्यानंपरंहर्षविवर्धनम् ॥ स्वाहास्वधाख्यानमेवमन्यासांचनिरूपणम् ॥ २१ ॥ यद्यत्प्रासंगि
काख्यानंवक्तुःप्रश्नानुरोधतः ॥ प्रोक्तंतत्प्रकृतेःखंडंखंडंगणपतेःशृणु ॥ २२ ॥ अतीवमधुरंरम्यंस्वादुस्वादुपदेपदे ॥ सु
गोप्यंतत्पुराणेषुरम्यंरम्यंनवंनवम् ॥ २३ ॥ सुदुर्लभमुपाख्यानंश्रोतृप्रीतिकरंपरम् ॥ प्रोक्ताक्रीडाचपरमापार्वतीपरमे
शयोः ॥ २४ ॥ स्कंदोत्पत्तिःप्रथमतःक्रीडाभंगस्तयोस्तथा ॥ पार्वतीतोषणंचैवमभिमानविमोक्षणम् ॥ २५ ॥ पुण्यकंचव्र
तंविष्णोर्दिव्याश्चरितमुत्तमम् ॥ वरदानंहरेरेवसुव्रतांपार्वतींप्रति ॥ २६ ॥ हरेश्चदर्शनंचैवब्राह्मणातिथिरूपिणः ॥ आविर्भावो
गणेशस्यकृपयाशिवमंदिरे ॥ २७ ॥ दर्शनंपुत्रवक्त्रस्यपार्वतीपरमेशयोः ॥ परमानंदरूपंचशिवगेहेमहोत्सवम् ॥ २८ ॥
देवाद्यादद्दृशुःसर्वेबालंनित्यमजंविभुम् ॥ सत्यस्वरूपंपरमंपरब्रह्मस्वरूपिणम् ॥ २९ ॥ सर्वविघ्नहरंशांतंदातारंसर्वसंप
दाम् ॥ तपसांजपयज्ञानांव्रतानांफलदंविभुम् ॥ ३० ॥ अतीवकमनीयंचरमणीयंचयोषिताम् ॥ प्राणाधिकंप्रियतमंपा
र्वतीपरमेशयोः ॥ ३१ ॥ परमात्मस्वरूपंचभगवंतंसनातनं ॥ सर्वेशंसर्वबीजंचसाक्षान्नारायणात्मकम् ॥ ३२ ॥ यद्दर्शना
च्चस्तवनात्प्रणामात्पूजनात्तथा ॥ ध्यानासाध्यंदुराराध्यंजन्मकोट्यघनाशनम् ॥ ३३ ॥ कार्तिकोद्धरणंप्रोक्तंतस्या
भिषेकमेवच ॥ गणेशपूजनंचैवसर्वविघ्नविनाशनम् ॥ ३४ ॥ जमदग्नेश्चयुद्धंचकार्तवीर्यार्जुनेनच ॥ सुरभीहरणंचैवनि

धनंचमुनेस्तथा ॥ ३५ ॥ पतिव्रतारेणुकायाश्चितारोहणमेवच ॥ प्रतिज्ञातंभृगोश्चैवदारुणंचसुदारुणम् ॥ ३६ ॥ निः
क्षत्रीकरणंचैवमेकविंशतिकंद्विज ॥ संवादोज्ञानलाभंचगणेशपर्शुरामयोः ॥ ३७ ॥ तयोर्युद्धंदारुणंचहैरंबदंतभंजनम् ॥
दुर्गायाश्चविलापश्चाभिशापोभार्गवंप्रति ॥ ३८ ॥ स्मरणेपर्शुरामस्याप्याविर्भावोहरेरपि ॥ पार्वतींबोधयामासस्वयंना
रायणःप्रभुः ॥ ३९ ॥ वर्णनंशिवलोकस्यपरमाश्चर्यमीप्सितम् ॥ प्रदत्तंपर्शुरामायमहास्त्रंशंकरेणच ॥ ४० ॥ मंत्रंचक
वचंचैवकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ वरदानंचाभयंचप्रदातासर्वसंपदाम् ॥ ४१ ॥ त्रिःसप्तकृत्वोभूपानांनिधनंचचकारसः ॥
बभूवभृगुणाविप्रभुवश्चभारहारणं ॥ ४२ ॥ प्रश्नानुरोधक्रमतःपूर्वोपाख्यानमेवच ॥ प्रोक्तंगणपतेःखंडंसमासेनद्विजोत्त
म ॥ ४३ ॥ श्रीकृष्णजन्मखंडंचश्रूयतांसावधानतः ॥ जन्ममृत्युजराव्याधिहरंमोक्षकरंपरम् ॥ ४४ ॥ हरिदास्यप्रदंशु
द्धंसुश्रवंचसुधोपमम् ॥ अत्यपूर्वमुपाख्यानंरम्यंरम्यंनवंनवम् ॥ ४५ ॥ नश्रुतंजन्मनायद्यत्स्वादुस्वादुपदेपदे ॥ प्रदीपं
सर्वसत्वानांभवाब्धितारणंपरं ॥ ४६ ॥ कर्मोपभोगरोगाणांमर्दनंचरसायनम् ॥ श्रीकृष्णचरणांभोजप्राप्तिसोपानकार
णम् ॥ ४७ ॥ श्रीदामराधाकलहवर्णनंदारुणंद्विज ॥ तयोःशापप्रकथनंततस्तेषांविसर्जनं ॥ ४८ ॥ ब्रह्मणाप्रार्थितस्यै
वहरेर्जन्ममहीतले ॥ प्रोक्तंचजन्मखंडंचपरमाद्भुतमेवच ॥ ४९ ॥ आविर्भावोहरेरेववसुदेवस्यमंदिरे ॥ कंसासुरभयेनै
वगोकुलेगमनंहरेः ॥ ५० ॥ वृषभानसुताराधाश्रीदाम्नःशापहेतुना ॥ बालक्रीडावर्णनंचगोकुलेपरमात्मनः ॥ ५१ ॥ दै
त्यादिनिधनंचैवकीर्तितंहरिणातथा ॥ गर्गस्यागमनंप्रोक्तंशुभान्नप्राशनंहरेः ॥ ५२ ॥ निधनंपूतनायाश्चसद्यःशकटभंज
नम् ॥ श्रीकृष्णबंधमोक्षंचयमलार्जुनभंजनम् ॥ ५३ ॥ त्रैलोक्यदर्शनंवक्रेगोवत्साहरणंतथा ॥ कृत्वागोवत्सनिर्माणं

ब्रह्मणःस्तवनंहरेः ॥ ५४ ॥ सहसागोकुलंत्यक्त्वापुण्यंवृंदावनंवनम् ॥ अयाज्जगामनंदश्चसार्धंचनंदनेनच ॥ ५५ ॥ वृंदा
वनस्यनिर्माणंप्रोक्तंचपरमाद्भुतम् ॥ सार्धंचबालकैःसार्धंतत्रसंक्रीडनंहरेः ॥ ५६ ॥ सदन्नंब्राह्मणीनांचभोजनंकथितंह
रेः ॥ वरदानंचतासांचप्राक्तनेननिरूपणम् ॥ ५७ ॥ क्रतूनांवर्णनंचैववस्त्रापहरणंतथा ॥ वरदानंचगोपीनांकृष्णेनैवकृतंद्वि
ज ॥ ५८ ॥ कात्यायनीव्रतंप्रोक्तंश्रीदुर्गापूजनंतथा ॥ पार्वत्याचवरोदत्तोगोपीभ्योयमुनातटे ॥ ५९ ॥ तालानांभक्षणं
प्रोक्तंशक्रयागविमर्दनम् ॥ राधयासहकृष्णस्यविरहोमेलनंतथा ॥ ६० ॥ गोपीक्रीडाचसंप्रोक्ताकृष्णक्रोडेचराधिका ॥
छायारापाणगेहेचसंप्रोक्तामाययाहरेः ॥ ६१ ॥ शृंगारंषोडशविधंकृत्वातंरासमंडले ॥ अंतर्धानंहरेरेवराधयासहकानने ॥
॥ ६२ ॥ मलयागमनंचैवतयासार्धंद्विजोत्तम ॥ राधामाधवयोश्चैवसंवादस्तत्रनिर्जने ॥ ६३ ॥ कैवल्यमपिगोपीनांप्रोक्तं
नानाविधंमुने ॥ पुनरागमनंचैवपुण्यंवृंदावनंवनं ॥ ६४ ॥ श्रीकृष्णदर्शनंचैवगोपीनांहर्षवर्धनम् ॥ नानाप्रकारक्रीडाचप्रो
क्तातस्यजलेस्थले ॥ ६५ ॥ गोपीनामपिसौभाग्यंराधायाश्चविशेषतः ॥ प्रोक्तंव्यासेनसौंदर्यंरम्यंरम्यंनवंनवम् ॥ ६६ ॥
नभस्थितानांदेवानांदर्शनंप्रोक्तमेवच ॥ मनसःस्खलनंचैवदेवीनांरासमंडले ॥ ६७ ॥ अंशेनलेभिरेजन्मदेव्यश्चोक्तमिदं
द्विज ॥ अक्रूरागमनंचैवगोपीनांचविलापनम् ॥ ६८ ॥ प्रोक्तंसर्वक्रमेणैवचाक्रूरभर्त्सनंतथा ॥ मथुरागमनंविष्णोःशोकं
गोकुलवासिनाम् ॥ ६९ ॥ राधिकाविरहज्वालाजालंप्रोक्तंयथोचितम् ॥ स्वमूर्तिदर्शनंचैवमक्रूरंयमुनातटे ॥ ७० ॥ म
थुरावेशनंप्रोक्तंनिधनंरजकस्यच ॥ कुब्जायासहसंभोगस्तस्यामोक्षणमेवच ॥ ७१ ॥ प्रसादनंकुविंदस्यमालाकारस्य
मोक्षणम् ॥ धनुषोभंजनंशंभोर्हस्तिनोनिधनंतथा ॥ ७२ ॥ सभाप्रवेशनंप्रोक्तंनानारूपप्रदर्श[illegible]॥ कंसस्यनिधनंप्रोक्तं

तद्बंधूनांविलापनम् ॥ ७३ ॥ सत्कारंतस्यविधिवद्राजत्वंतत्पितुस्तथा॥ विलापनंचनंद [illegible] नंपरमाद्भुतम् ॥ ७४ ॥
प्रोक्तस्तयोश्चसंवादोनिर्जनेतातपुत्रयोः ॥ परमाध्यात्मिकंज्ञानंनंदायचददौविभुः ॥ ७५ ॥ मुनीनांगमनेचैवंधन्योपा
ख्यानमेवच ॥ कथितंचकुमारेणप्रोक्तमेवसुदुर्लभम् ॥ ७६ ॥ उद्धवागमनंप्रोक्तंराधास्थानंचनिर्जनम् ॥ ज्ञानंतयोश्च
संवादेप्रोक्तमेवशुभावहम् ॥ ७७ ॥ यज्ञोपवीतंकृष्णस्यविद्यादानंगुरोर्गृहे ॥ मृतपुत्रप्रदानंचप्रोक्तंतद्गुरवेपुरा ॥ ७८ ॥
जरासंधस्यदमनंनिधनंयवनस्यच ॥ द्वारकायाश्चनिर्माणंविश्वकारोद्यमंतथा ॥ ७९ ॥ द्वारकावेशनंप्रोक्तमुग्रसेनविला
पनम् ॥ रुक्मिणीहरणंचैवनृपाणांदमनंतथा ॥ ८० ॥ सर्वासांकामिनीनांचप्रोक्तमुद्वाहमेवच ॥ मायावतीमोक्षणंच
निधनंशंबरस्यच ॥ ८१ ॥ धर्मपुत्रराजसूयेशिशुपालस्यमोक्षणम् ॥ दंतवक्रस्यचमुनेशाल्वस्यनिधनंतथा ॥ ८२ ॥ म
णेश्चहरणंचैवपारिजातस्यस्वर्गतः ॥ कुरुपांडवयुद्धेचभुवश्चभारमोक्षणम् ॥ ८३ ॥ उषायाहरणंप्रोक्तंबाणस्यभुजकृंत
नम् ॥ बलेश्चस्तवनंप्रोक्तमनिरुद्धस्यविक्रमम् ॥ ८४ ॥ राधायशोदासंवादःप्रोक्तःपरमदुर्लभः ॥ मोक्षणंचशृगालस्यप्रो
क्तंचपरमाद्भुतम् ॥ ८५ ॥ तीर्थयात्राप्रसंगेनगणेशपूजनंतथा ॥ दर्शनंराधिकासार्धंकृष्णस्यपरमात्मनः ॥ ८६ ॥ राधा
यादर्शनंदेव्याराधातेजःप्रकाशनम् ॥ राधयारमणंतीर्थेभ्रमणंरहसिस्मृतम् ॥ ८७ ॥ निधनंयदुवंशानांब्रह्मशापेनशौन
क ॥ मोक्षणंपांडवानांचस्वपदेगमनंहरेः ॥ ८८ ॥ विवाहोनारदस्यैवोत्पत्तिर्वन्हिसुवर्णयोः ॥ प्रोक्तंसर्वंमहाभागपुनरे
वसमासतः ॥ ८९ ॥ चतुःखंडैःपुराणंचब्रह्मवैवर्तमेवच ॥ अतःपरंमुनिश्रेष्ठकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ॥ ९० ॥ ॥ इतिश्री
ब्रह्मवैवर्तेमहापुराणेश्रीकृष्णजन्मखंडेचानुक्रमणिकंनामत्रिंशत्यधिकशततमोऽध्यायः ॥ १३० ॥ ॥ शौनकउवाच ॥

अद्यमेसफलंजन्मजीवितंचसुजीवितम् ॥ यत्फलंब्रह्मवैवर्तेनिर्विघ्नंमोक्षकारणम् ॥ १ ॥ अभयंदेहिहेवत्सहेतातमत्द्यमे
वच ॥ तदानिवेदनंकिंचिदस्तीतिचकरोम्यहम् ॥ २ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ त्यजभीतिंमहाभागप्रश्नंकुरुयदिच्छसि ॥ सर्वं
तेकथयिष्यामियद्यद्गोप्यंमनोहरम् ॥ ३ ॥ ॥ शौनकउवाच ॥ ॥ अधुनाश्रोतुमिच्छामिपुराणानांचलक्षणम् ॥ संख्या
नमपितेषांचफलमस्यैवपुत्रक ॥ ४ ॥ ॥ सूतउवाच ॥ ॥ विस्तराणिपुराणानिचेतिहासश्चशौनक ॥ संहितांपंचरात्राणि
कथयामियथागतम् ॥ ५ ॥ सर्गश्चप्रतिसर्गश्चवंशोमन्वंतराणिच ॥ वंशानुचरितंविप्रपुराणंपंचलक्षणम् ॥ ६ ॥ एतदुपपु
राणानांलक्षणंचविदुर्बुधाः ॥ महतांचपुराणानांलक्षणंकथयामिते ॥ ७ ॥ सृष्टिश्चापिविसृष्टिश्चैवस्थितिस्तेषांचपालनं
॥ कर्मणांवासनावार्तामनूनांचक्रमेणच ॥ ८ ॥ वर्णनंप्रलयानांचमोक्षस्यचनिरूपणं ॥ उत्कीर्तनंहरेरेवदेवानांचपृथक्
पृथक् ॥ ९ ॥ दशाधिकंलक्षणंचमहतांपरिकीर्तितं ॥ संख्यानंचपुराणानांनिबोधकथयामिते ॥ १० ॥ परंब्रह्मपुराणंचसह
स्राणांदशैवतु ॥ पंचोनषष्टिसाहस्रंपाद्ममेवप्रकीर्तितम् ॥ ११ ॥ त्रयोविंशतिसाहस्रंवैष्णवंचविदुर्बुधाः ॥ चतुर्विंशतिसा
हस्रंशैवंचैवनिरूपितम् ॥ १२ ॥ ग्रंथोष्टादशसाहस्रंश्रीमद्भागवतंविदुः ॥ पंचविंशतिसाहस्रंनारदीयंप्रकीर्तितम् ॥ १३ ॥
मार्कंडंनवसाहस्रंपुराणंपंडिताविदुः ॥ चतुःशताधिकंपंचदशसाहस्रमेवच ॥ १४ ॥ परमग्निपुराणंचरुचिरंपरिकीर्तित
म् ॥ चतुर्दशसहस्राणिपरंपंचशताधिक ॥ १५ ॥ पुराणप्रवरंचैवभविष्यंपरिकीर्तितम् ॥ अष्टादशसहस्रंचब्रह्मवैवर्तमी
प्सितम् ॥ १६ ॥ सर्वेषांचपुराणानांसारमेवविदुर्बुधाः ॥ एकादशसहस्रंतुपरंलिंगंपुराणकम् ॥ [illegible]७ ॥ चतुर्विंशतिसाहस्रं
वाराहंपरिकीर्तितम् ॥ एकादशसहस्रंचपरमेवशताधिकम् ॥ १८ ॥ वरंस्कंदपुराणंच[illegible]निरूपितम् ॥ वामनंदश

साहस्रंकौमसप्तदशैवतु ॥ १९ ॥ मात्स्यंचतुर्दशप्रोक्तंपुराणंपंडितैस्तथा ॥ ऊनविंशा[illegible]रुडंपरिकीर्तितम् ॥ २० ॥
परंद्वादशसाहस्रंब्रह्मांडंपरिकीर्तितम् ॥ एवंपुराणसंख्यानंचतुर्लक्षमुदाहृतम् ॥ २१ ॥ अष्टा[illegible]शपुराणानामेवमेवविदु
र्बुधाः ॥ एवंचोपपुराणानामष्टादशप्रकीर्तिता ॥ २२ ॥ इतिहासोभारतंचवाल्मीकंकाव्यमेवच ॥ पंचकंपंचरात्राणांकृ
ष्णमाहात्म्यपूर्वकम् ॥ २३ ॥ वासिष्ठंनारदीयंचकापिलंगौतमीयकम् ॥ परंसनत्कुमारीयंपंचरात्रंचपंचकम् ॥ २४ ॥
पंचकंसंहितानांचकृष्णभक्तिसमन्वितम् ॥ ब्रह्मणश्चशिवस्यापिप्रह्लादस्यतथैवच ॥ २५ ॥ गौतमस्यकुमारस्यसंहि
ताःपरिकीर्तिताः ॥ इतितेकथितंसर्वंक्रमेणचपृथक्पृथक् ॥ २६ ॥ अस्त्येवंविपुलंशास्त्रंममापिचयथागमम् ॥ उवाचे
दंपुराणंचगोलोकेरासमंडले ॥ २७ ॥ श्रीविष्णुर्भगवान्त्साक्षाद्ब्रह्माणंचस्वभक्तकम् ॥ ब्रह्माधर्मंचधर्मिष्ठंधर्मोनारायणंमु
निम् ॥ २८ ॥ नारायणोनारदंचनारदोमांचभक्तकम् ॥ अहंत्वांचमुनिश्रेष्ठवरिष्ठंकथयामितत् ॥ २९ ॥ सुदुर्लभंपुराणं
चब्रह्मवैवर्तमीप्सितम् ॥ यद्वृणोत्येवविश्वौघंजीविनांपरमात्मकम् ॥ ३० ॥ तद्ब्रह्मसाक्षिरूपंचकर्मणामेवकर्मिणाम् ॥
तद्ब्रह्मविवृतंयत्रतद्विभूतिमनुत्तमम् ॥ ३१ ॥ तेनेदंब्रह्मवैवर्तमित्येवंचविदुर्बुधाः ॥ पुण्यप्रदंपुराणंचमंगलंमंगलप्रदम्
॥ ३२ ॥ सुगोप्यंचरहस्यंचयत्ररम्यंनवंनवम् ॥ हरिभक्तिप्रदंचैवदुर्लभंहरिदास्यदम् ॥ ३३ ॥ सुखदंब्रह्मदंसारंशोक
संतापनाशनम् ॥ सरितांचयथागंगासद्योमुक्तिप्रदाशुभा ॥ ३४ ॥ तीर्थानांपुष्करंशुद्धंयथाकाशीपुरीषुच ॥ सर्वेषुभारतं
वर्षंसद्योमुक्तिप्रदंशुभम् ॥ ३५ ॥ यथासुमेरुःशैलेषुपारिजातंचपुष्पतः ॥ पत्रेषुतुलसीपत्रंव्रतेष्वेकादशीव्रतम् ॥ ३६ ॥
वृक्षेषुकल्पवृक्षश्चश्रीकृष्णश्चसुरेषुच ॥ ज्ञानींद्रेषुमहादेवोयोगींद्रेषुगणेश्वरः ॥ ३७ ॥ सिद्धेंद्रेष्वेककपिलोसूर्यस्तेजस्विनां

[OrderDescription]
,CREATED=23.06.20 14:59
,TRANSFERRED=2020/06/23 at 15:36:46
,PAGES=302
,TYPE=STD
,NAME=S0003205
,Book Name=M-3026-SHRIKRISHAN JANAMKHANDI UTTARADH
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF

FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF

FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF
,FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF

FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF
,FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF

FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF
,FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF

FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF
,FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF
,FILE117=00000117.TIF
,FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF

FILE130=00000130.TIF
,FILE131=00000131.TIF
,FILE132=00000132.TIF
,FILE133=00000133.TIF
,FILE134=00000134.TIF
,FILE135=00000135.TIF
,FILE136=00000136.TIF
,FILE137=00000137.TIF
,FILE138=00000138.TIF
,FILE139=00000139.TIF
,FILE140=00000140.TIF
,FILE141=00000141.TIF
,FILE142=00000142.TIF
,FILE143=00000143.TIF
,FILE144=00000144.TIF
,FILE145=00000145.TIF
,FILE146=00000146.TIF
,FILE147=00000147.TIF
,FILE148=00000148.TIF
,FILE149=00000149.TIF
,FILE150=00000150.TIF
,FILE151=00000151.TIF
,FILE152=00000152.TIF

FILE153=00000153.TIF
,FILE154=00000154.TIF
,FILE155=00000155.TIF
,FILE156=00000156.TIF
,FILE157=00000157.TIF
,FILE158=00000158.TIF
,FILE159=00000159.TIF
,FILE160=00000160.TIF
,FILE161=00000161.TIF
,FILE162=00000162.TIF
,FILE163=00000163.TIF
,FILE164=00000164.TIF
,FILE165=00000165.TIF
,FILE166=00000166.TIF
,FILE167=00000167.TIF
,FILE168=00000168.TIF
,FILE169=00000169.TIF
,FILE170=00000170.TIF
,FILE171=00000171.TIF
,FILE172=00000172.TIF
,FILE173=00000173.TIF
,FILE174=00000174.TIF
,FILE175=00000175.TIF

FILE176=00000176.TIF
,FILE177=00000177.TIF
,FILE178=00000178.TIF
,FILE179=00000179.TIF
,FILE180=00000180.TIF
,FILE181=00000181.TIF
,FILE182=00000182.TIF
,FILE183=00000183.TIF
,FILE184=00000184.TIF
,FILE185=00000185.TIF
,FILE186=00000186.TIF
,FILE187=00000187.TIF
,FILE188=00000188.TIF
,FILE189=00000189.TIF
,FILE190=00000190.TIF
,FILE191=00000191.TIF
,FILE192=00000192.TIF
,FILE193=00000193.TIF
,FILE194=00000194.TIF
,FILE195=00000195.TIF
,FILE196=00000196.TIF
,FILE197=00000197.TIF
,FILE198=00000198.TIF

FILE199=00000199.TIF
,FILE200=00000200.TIF
,FILE201=00000201.TIF
,FILE202=00000202.TIF
,FILE203=00000203.TIF
,FILE204=00000204.TIF
,FILE205=00000205.TIF
,FILE206=00000206.TIF
,FILE207=00000207.TIF
,FILE208=00000208.TIF
,FILE209=00000209.TIF
,FILE210=00000210.TIF
,FILE211=00000211.TIF
,FILE212=00000212.TIF
,FILE213=00000213.TIF
,FILE214=00000214.TIF
,FILE215=00000215.TIF
,FILE216=00000216.TIF
,FILE217=00000217.TIF
,FILE218=00000218.TIF
,FILE219=00000219.TIF
,FILE220=00000220.TIF
,FILE221=00000221.TIF

FILE222=00000222.TIF
,FILE223=00000223.TIF
,FILE224=00000224.TIF
,FILE225=00000225.TIF
,FILE226=00000226.TIF
,FILE227=00000227.TIF
,FILE228=00000228.TIF
,FILE229=00000229.TIF
,FILE230=00000230.TIF
,FILE231=00000231.TIF
,FILE232=00000232.TIF
,FILE233=00000233.TIF
,FILE234=00000234.TIF
,FILE235=00000235.TIF
,FILE236=00000236.TIF
,FILE237=00000237.TIF
,FILE238=00000238.TIF
,FILE239=00000239.TIF
,FILE240=00000240.TIF
,FILE241=00000241.TIF
,FILE242=00000242.TIF
,FILE243=00000243.TIF
,FILE244=00000244.TIF

FILE245=00000245.TIF
,FILE246=00000246.TIF
,FILE247=00000247.TIF
,FILE248=00000248.TIF
,FILE249=00000249.TIF
,FILE250=00000250.TIF
,FILE251=00000251.TIF
,FILE252=00000252.TIF
,FILE253=00000253.TIF
,FILE254=00000254.TIF
,FILE255=00000255.TIF
,FILE256=00000256.TIF
,FILE257=00000257.TIF
,FILE258=00000258.TIF
,FILE259=00000259.TIF
,FILE260=00000260.TIF
,FILE261=00000261.TIF
,FILE262=00000262.TIF
,FILE263=00000263.TIF
,FILE264=00000264.TIF
,FILE265=00000265.TIF
,FILE266=00000266.TIF
,FILE267=00000267.TIF

FILE268=00000268.TIF
,FILE269=00000269.TIF
,FILE270=00000270.TIF
,FILE271=00000271.TIF
,FILE272=00000272.TIF
,FILE273=00000273.TIF
,FILE274=00000274.TIF
,FILE275=00000275.TIF
,FILE276=00000276.TIF
,FILE277=00000277.TIF
,FILE278=00000278.TIF
,FILE279=00000279.TIF
,FILE280=00000280.TIF
,FILE281=00000281.TIF
,FILE282=00000282.TIF
,FILE283=00000283.TIF
,FILE284=00000284.TIF
,FILE285=00000285.TIF
,FILE286=00000286.TIF
,FILE287=00000287.TIF
,FILE288=00000288.TIF
,FILE289=00000289.TIF
,FILE290=00000290.TIF

FILE291=00000291.TIF
,FILE292=00000292.TIF
,FILE293=00000293.TIF
,FILE294=00000294.TIF
,FILE295=00000295.TIF
,FILE296=00000296.TIF
,FILE297=00000297.TIF
,FILE298=00000298.TIF
,FILE299=00000299.TIF
,FILE300=00000300.TIF
,FILE301=00000301.TIF
,FILE302=00000302.TIF
,